

Edebiyat Defteri

Oğuzhan KÜLTE -Yazıları-

Oluşturulma Tarihi:
2 Şubat 2024 Cuma

Yayınlayan:
Edebiyatdefteri.Com
Türkiye'nin Kültür ve Sanat Platformu

TÜRKLÜK DENİLEN

Hani siyah önlüklü yıllarda andımızı okur ve dimağlara da kazırdık ya son cümlede "Ne mutlu Türk`üm diyene!" diye. O zamanlar çok anlamazdım nedir bu Türklük mevzuu. Niçin bu denli üzerinde durulur ve salt bir ırk milliyetçiliği mi sahi?

Zamanla içini doldukça, tarihten ve ona nispet maneviyattan, kürsü sahibi akademisyenlerden ama sıradan isimlerden değil, misyonu insan sevgisi üzere olanlardan... Şimdilerde bir başka ve gerçek anlamına oldukça yakın bir duruş oluştu zihnimde. Eksik parçaları da zamanla tamamlayacağımı ümit ediyorum. Neyse, bu kısmı tarafımla ilgili. Size değerli gelen nedir? Size her yardım elini uzatan gerçekten de karşılıksız mı uzatır? Size sırf insan olduğunuzdan, yani ;kökeninize, renginize, inanışınıza ve hatta geçmişteki ihanetinize rağmen halen kim veya kimler adam gözüyle bakabilir? Kini kısa süren, ihanetleri bile affeden, olabildiğince misafirperver ve alabildiğine de hoşgörülü kaç millet var bu cihanda? İngilizler mi, Almanlar mı, Yahudiler mi?...Cevabı biliyorsunuz eminim. Şu üç kıtayı da salt fizik anlamda birbirine bağlamayan; kültürleri de, inançları da harmanlayan yaklaşık sekiz yüz bin km karaye hapsolünmüş o millet. Yani Türkler, biz.

Nasıl oluyor da bu devlerin dünyasında, şimdilerde hafif sıklet bir haritaya sıkıştırılmış bu kadim millet, halen umudun tek adresi, duaların vazgeçilmez öznesi, mirâcı oluyor? Neden Boşnaklar bize bel bağlıyor , neden? Neden Uygur Türkleri bizden medet umuyor? Neden Yemen, neden Irak, Suriye,...Biz mi hayaldehyiz, yoksa hayallerimizi mi unuttuk? Onlarla beraber, bizi Türk kıvamına getiren ve onu mayalayan değerleri mi unuttuk? Herbir soru ve fazlasının düşünülmesi gerekiyor sanırım.

Türk, merhum Ziya Gökalp`in de tanımıyla" Kürdü, Türkmeni, Afganı, Özbeki, Azerisi, Lazı ve diğer kadim kültürüyle hemhâl olabilmış ;inaçta, tasada beraber, aynı mefkûreyi paylaşan ve aynı acı-tatlı tarihi mirası paylaşan, mükemmel bir sentezdir. Onun mayasında ;Kur-an, vahiy, sünnet ve onun hilâlinde ebedî özgür olmak vardır. Herbiri vatan içindir, vatan da herbiri için.

İşte bu güçlü maya, onu sadece salt el uzatan, yardım taşıyan ve günübirlik emparyelit ellerden faklı kılar. O sadece üç günlük muhasebe ve menfaatle yapmamıştır bunları. Onun için karşılıklık ilkesi çalışmaz çoğu zaman. O, mazlumlara uzanan karşılıksız el, gönülden acıyı hisseden yüksek bir ruh, hümanizmi soldan geçen bir azim ve beklenendir daima. Bu sebepler, Türk`ü daima umudun adresi, ateşin söndürücüsü, canın sigortası, verilen sözün hamisi de yapmıştır.

Şimdilerde yaşanan çirkinlikleri herbirimizin çok net gördüğü günümüzde, bunları ispatlamaya da gerek kalmamıştır sanırım. Demek oluyor ki, üzerimizde hem millet, hem ümmet ve dahi insanîyetin de tümünü kucaklayan büyük bir yük vardır. Bu kadim millet, çok zorlu görevlerin üstesinden gelmiş, yenilerinin de üstesinden gelecektir. "Ne mutlu Türk-üm diyene!"

BİLGİ Mİ, BİLMECE Mİ, KAOS MU?

En temel kavramları öğrenmemizden itibaren çok zaman geçmiştir. O bilgiler ki sizin zeminde duruşunuzu, hayata bakış açınızı, ideallerinizi, öngörülerinizi, ...velhasılı herşeyinizi belirler. Günümüz dünyasının ürettiği bilimsel yeniliklerin, keşiflerin, o eski kavramlar üzerinden temellenmesini bekler ve kendimizi güncellemeye de çalışırız. Bugünlerde bunu yapabilene aşk olsun. Bilginin de mi çivisi çıktı nedir? Üstelik otorite diye kabul gören ve hayranlıkla takipte olduğunuz bilgi mimarlarından, akıllara zarar çelişkili bilgiler dolaşiyor ortalıkta. Ne Dünya'nın küreselliği kaldı, ne Ay'a seyahatin gerçekliği. Hele bir de Antartika gerçeği var ki, hiç sormayın...

Otoritelerdeki bu gayri standart durum her kafaya, her inanişaya ve en kötüsü her siyasete göre bilgileri hallaç hamuru gibi savurup durmakta.

Hani bilgi evranseldi, değişmezdi? Hani $2+2=4$ gibi basit bir ifade, kainatın her köşesinde aynı sonucu veriyordu? Hatta bu zatı muhteremler öyle ileri gitmişlerki, uzaya bile hiç çıkılamamış. Üstelik, çıkılması muhtemel değilmiş asla... Buyrun cenaze namazına. Uzaydan çekilen resimleri kimler çekti öyleyse? Birilerine mi ısmarlamışlardı? Ya o uzay gezilerini yapan kozmonotlara ne dersiniz? Bilimsel ve ciddi konularda dönen bir oyun mu bu saçmalıklar. Ya da birileri bizlerle mi oynuyor?...Soruların, örneklerin ardı arkası kesilecek gibi değil.

Hani diyorlardı ya, internet ortamı(web) artık bir bilgi ortamı değildir. Nedir öyleyse? Cevabını biliyoruz hepimiz değil mi? Evet, tam da bir bilgi kirliliği, bilimsel çöplük..

O halde şu sonuca varıyoruz sanırım. Başka medeniyetlerin ürettikleri ve gerçek içeriğine kendilerini sahip oldukları bilimle yetinmemeli. Esasen, onu kendi üretmeli insan. İthal olunan hiçbir metadan fayda olmadığı gibi, bilimden de fayda yok anlaşılabilir. Yine de siz neye inanmak istiyorsanız ona inanın.

Bu toz-duman içinde ben sıkı bir süzgeç kullanmakta yarar görüyorum. Gerçek bilgide, bilimde buluşmak dileğiyle.

FETİH VE SÖMÜRGE MUKAYESESİ

Bugünün gerek siyasi aktörlerinin, gerekse de teknokratlarının geçmişten gelen ve kendilerine göre sağlam gördükleri argümanlara göre bir duruşları var. Fakat, duruşun mesneti ne derece sağlamsa, o derece de hak ve adilane bir tablo ortaya kayabilir sanırım.

Demokrasi kültürü, eşitlik, adalet gibi söylemler hiçbir toplumda kamuoyunun gündeminden düşmez nedense. Heleki, sosyal demokrat argümanları da varsa dayanağınızda, sizden demokrat yoktur gibi istediğiniz yöne ve istediğiniz perdeden estirirsiniz rüzgârı...

Onca kanun, ulusal ve uluslar arası işbirliklerinden ortaya çıkan ve herbirisi de güya daha yaşanabilir bir dünyayı amaçlayan çabalar, ya bu yapıları kontrol eden derindeki aktörlerce veya çıkarlar uğruna dünyanın jandarmalığına soyunmuş ve kendilerine adalet dağıtıyor süsü veren jakoben ruhlu milletlerin egolarına takılır, gider. İşte, insanlığın hali ortadadır. Yakında mikro ve makro alemde dimağları zorlayacak buluşlara imza atılmasına ramak kalmışken, halen aç, susuz, rengi, dini, kültürü vb nedenlerden insanlar neden acı çekiyorlar o halde?

Neredeyse sözüm ona medeni batının Osmanlı`dan ve ona dair izlerden, söylemlerden her zaman bir çekingesi olmuştur. Aslında bu çekingeden de öt bir önyargıya veya önyargıya bezenmiş gizli bir düşmanlığa, kendi içinde de gizli bir hesaplaşmaya dayanıyor gibidir.

Osmanlı, fetihlerde bulunduğu, o medeniyetlere ve onu temsil eden halklara olabildiğince ve alabildiğine de özgürlükleri verebilmişti. Bu durum, Osmanlı`yı gerçek manada evrensel bir İmparatorluk tahtına yerleştirmiş olmalı. Çünkü onun değdiği coğrafyalarda insanlar Osmanlı adına büyük hütmet etmekteeler. Üstelik Osmanlı, fethettiği ülkeleri bugünün çok medeni görünüşlü teknoloji devleri gibi tarumar etmemiş, asimile etmemiş, ıslah etmiştir. Fethedilen coğrafyalarda ne kıtlık olmuştur, ne açlık, ne de soykırım. Olsa olsa, ilahi adalet vuku bulmuştur.

Konuya bir de batının sömürge düzenini irdeleyerek bakalım. Onlar bir istilacı, yağmalayıcı, varolanı derdest edip, adeta talan edici bir yaklaşımı tercih etmişler. Bunları ispata gerek olmadığı kanaatindeyim. Kara Afrika`nın, yine o kara günlerini irdeleyince, gerçekler bizi rahatsız edecek ve insanlığı derinden yaralayacak şekilde gün gibi ortadadır. Renginden ötürü kendilerine türlü eza edilen ve günümüzde bile zaman zaman eşitlikleri tartışma konusu olan Afrikalı dostlarımız, bunun faturasını nesillerce ödemişlerdir...

Büyük devlet olmak, insanlık adına da büyük olmayı içinde barındırmıyorsa, buna olsa olsa "büyüklerin vahşeti, küçüklerin ezilişi" denebilir. Osmanlı, ne yahudi soykırımı yapmıştır, ne Rum, ne Ermeni ve ne de Afrikalı. Osmanlı bu tebaalara daha insanî, daha nitelikli ve adill bir düzende kardeşlik anlayışıyla yaşayabilmeyi öğretmiştir ancak. Kaldı ki, yüzyıllarca onunla bugünlere gelen Ermeni tebaanın "Sadık millet" ünvanı almış olması, bu konuda oldukça manidardır.

İnsanlığa, şu kocaman dünyada bir arada, farklılıklara karşın nasıl kardeşçe, eşitçe ve adil bir dengede yaşanabileceğine dair arşivler iyi tetkik edilmeli, tüm dillere çevrilmelidir, diye düşünenlerdenim. Yıllarca, körü körüne ve gerçekleri saptırarak, dayanaksız ithamlarla Osmanlı`yı adeta yerden yere vuran anlayışın, sömürgeci güruhtan çıktığı unutulmamalıdır. Mazlum milletlerin giderek sayıca arttığı dünyamızda, acılar da bundan payını fazlasıyla almaktadır zaten.

İnsanlara zorla dini öğretilerinizi dayatamazsınız. Onları belli kısıtlamalarla fakirliğe iterken, sizler umursamaz şekilde lüks içinde yaşayamazsınız. Dünyaların (yeni gezegenlerin) derdine düşmeye kalkmadan evvel, insanlığın ve onun yitirilmiş onurunun kurtulması gerekir. Bunu başarabilecek bir millet halen var. O ki, Osmanlı`nın torunları. Umarım, o günler çok yakındır. Zira, zulüm her geçen gün beşeri daha bir zedeliyor, lekeliyor. Milli duruşumuz neden çok önemli, şimdi daha iyi anlıyorum. Mesele sadece bizim bekamız değil, dünya barışının, kardeşliğinin bekası. İşte, bu duygu ve düşüncelerle, geçmişin toprak elde edilerek fetihlerini kastetmemekle beraber, gönüllerin fethinin ivedilikle hayata geçirilmesini ümit ediyorum. Saygılarımla.

BİR ÖZGÜVEN MESELESİ

Sıklıkla duymaya başladığımız ve aslında ne olup olmadığı hakkında da tam bir malumata sahip olmadığımız güncel kavramlar dolaşıyor etrafta, kulağımıza da çalınıyor . Özgüven denilen ve nerede ise eğitim-öğretim süreçleri başta olmak üzere, başarı odaklı çokça ortamda anılan sihirli kelime.

İnsanlar özgüvenli mi doğarlar? Özgüven gerçekten de yitirilir mi? Özgüven nasıl elde edilir?... Bu soruların ardı arkası kesilecek gibi değil görünüşe göre. Esasen özgüven, en doğal ifadesi ile,kişinin kendinde bir işi, eylemi, davranışı,yükümlülüğü ortaya koyarken; kendini orjinal haliyle dışavurumu ve bunu en tabii haliyle icra edebilmesi yeteneği, gücü, iradesidir.

Kabul etmek gerekir ki, bu yeti zamanla daha bir güçlenebiliyor. Bazılarının bu konularda biraz yüreklendirilmesi, yanlış yapabilme şansının kendine tanınması ve toleranslar dahilinde de zamanla ;daha kendine yeten, kendini daha güçlü bulan birey haline gelebilsin, yaklaşımı bu önemli konuda gayet mantıklı ve bir o kadar da insaflıdır. İnsan yapabildiği, icra edebildiği herbir konuda kendini daha güçlü ve mutlu hisseder.

Herbir şeyi yine herbirimiz yapabilmeli miyiz? Başkalarının mükemmelen yaptığı şeyleri, bizim o standartta yapamamız bir zaafiyet midir?... Bu ve benzeri soruları düşünmek de gerekiyor sanırım. Bu noktadan bakınca, işin içine başkaca kavramlar girecek anlaşılabilir. Uzun boylu, atletik yapılı bir gencin basketbol seçeneğinde başarılı olabilmesi daha anlamlı görülebilirken, aynı gencin resim yeteneğinin de mükemmel olabilmesini beklemek ne kadar doğru ise; görme engelli bir bireyin sezgilerindeki kuvveti yüzeye yansıtarak deha kategorisinde eserler meydana getirmesi le buna mukabil, sıradan vir atlet gibi koşmasının beklenmemesi de bu işi doğası olsa gerek....

Herbirimizin her konuda mükemmel olması gerekmiyor. Farklı yeteneklerle donatılmış olduğumuzu anlamamız ve kendimizi ifade edebilecek yanımızı, yönümüzü keşfetmemiz ise hayati derecede önemli görünüyor. Haha az başarılı olabildiğimiz ve veya olabileceğimiz sahalarda bulunduğu gibi, daha nitelikli işleri ortaya koyabileceğimiz alanları da var hayatın.

Kendinizi dinleyin, kendinize değer verin, şans verin. Gayret edin ve sonra hayata bir daha fakat farklı bir açıdan bakın. Geliştiginizi, daha donanımlı hale geldiğinizi zamanla göreceksiniz. Çünkü siz de değerlisiniz, tıpkı diğerleri gibi. Kendine olumlu yönde bakmayı öğrenmek, mutlu olabilmenin de ilk adımı. Bu adımı atlayarak, özgüvenli ve kendi iç huzurunu sağlamış bireyler olabilmek de zor. Sevgi herşeyin ilk adımıdır. Sevgiyle kalın.

Büyük Olmak Ya Da Olmamak

Etrafımıza şöyle bir bakalım. Bizi hayran bırakan onlarca marka, teknolojik ürün, yazılım adeta kuşatılmış gibiyiz. Buraya kadar iyi de bunlardan kaçtı bizim. Neden çok şey sayamadık. Burası bizim ülkemiz değil miydi yoksa? Eğer ABD`de yaşasaydık onlara özgü ürün ve teknolojileri daha sık görür ve buna asla şaşırırmazdık. Bu durum neden bizim yurdumuz için geçerli değil diye düşünmeden edemiyor insan. Mesele birkaç örnekle anlatılabilecek kadar sığ değil değil mi?

Yurdunu seven bir insan ve fakat herşeye rağmen seven demek istedim. Ne aldığı maaşa bakar ne de kendisine sunulan olanakların genişliğine. Hal böyle olunca, belli seviyeye ulaşmış yetişmiş insan gücümüzün elit kesimlerinin kimse kusura bakmasın kişisel nedenlerden ötürü ülke dışındaki daha nezih şartlar sunulduğunda, bu sunumlara kayıtsız kalmamalarını şiddetle yadırgıyorum. Yıllarca hep aynı şeyi yaşamadık mı? Beyin göçü diye kısaca özetlediğimiz bu vehamet, bizim halen gelişmekte olan ülke olarak kalmamıza yol açmadı mı? İngiltere,Almanya,Frans ABD gibi gelişmiş ülkeler bu sorunu nasıl aşmışlar diye de senkronize şekilde düşünüyoruz. Orada bilen ile bilmeyen arasında kocaman bir fark olmalı. Orada eğitim-öğretime gereken değer veriliyor, öğretmenlik,eğitimcilik gayet makul ücretlerle idame ettiriliyor ve bu kesimin sosyal,kültürel ortamlarının da son derece müsait olması gibi argümenler cevap olmalı. Evet, tam da öyle zaten. Üstelik, onlarda bir ortaöğretim öğrencisinin yutr dışına çıkması öyle kolay değil. Bu düşüncede olan öğrenci ve ailelerine, büyük zorluklar,dikkate alınacak kadar da büyük bedeller isteniyor. Yani,yetiştirdikleri nitelikli insanları dünya kamuoyunun önüne sunmuyorlar, sahip çıkıyorlar.

Mukayese ederek konuya bakıldığında ise, onlar bu eğitim işini daha ilk yıllarda çok sıkı tutuyorlar. Üst seviyedeki öğrenciler ve kabiliyetler için farklı bir program, öğrenme güclüğü çekenler için ayrı yapılar ve kişisel özelliklerin gerektirdiği hallere göre yine farklı kurumlarla devreye giriyorlar. Kısacası, bir curcuna yok. Fizik mühendisliğine yönelik yetenekleri olanlar sosyal bilimlerde zorlanmıyor örneğin. Yani, öğrencilerin doğuştan getirdikleri yetenek,kabiliyetlere göre oluşturulan özel programlar hayata geçiyor. Bizdeki durum ise tam da bir karnaval.... Büyük devlet olmak, büyük düşünmekle, eğitime gereken önemi vermekle olur ancak. Biz, yetiştirdiğimiz bilim insanlarına, mühendis ve teknik yapıdaki kalifiye iş gücüne gereken maddi desteği vermekten kaçınmaya devam edersek, yıllar sonra yine ezberlediğimiz o "gelişmekte olan ülke" kategorisinden çıkamadığımızı da malesef birlikte göreceğiz.

Anlayışlar, kafalar değişmeli. Yeteneklerin, kabiliyetlerin, girişimcilerin önü açılmalı. Kısacası, bilgi bir üretim ve onun tüketimi de her alanda hayatımızda. Üretim-tüketim ilişkileri anlamında da yapısal değişikliklere gidilmesi de gerekecek sanırım. Biz büyümek istiyoruz. Biz, gelişmiş ülkelerden biri olmak istiyoruz. Bunu başarabilecek siyasi irade ve bu iradede de devamlılık istiyoruz. Birinin yaptığını, diğerinin silmesini, ortadan kaldırmasını, değiştirmesini istemiyoruz. Yıllarca bu yapıldığı için, halen yerimizde saymakla meşgulüz. Son yıllarda ortaya konulan teknolojik atılımın, hayatın her alanında ve bilhassa da eğitim anlamında sürdürülmesi de zaruret oldu.

Bu düşünceler ne bir yanlılık içeriyor, ne de siyasi bir mülahaza. Bir vatandaş, bir eğitimci gözüyle konuya bakarak, yaklaşık kırk yıldır nelerin yaşandığını gözlemleyerek arzetmeye çalıştım. Varsın siyasi irade değişsin. Buna demokrasi denir. Varsın üretilen ürünlerin çeşitliliği değişsin, buna tercih denir.... Asla geleceğe yönelik kazanımlar değiştirilmesin. Aksine, geliştirilsin, desteklensin, güçlendirilsin. Artık durma zamanı değildir. Bilime, bilim üretene, değer üretene sahip çıkma, onları geleceğimiz adına onore etme zamanıdır. Hiçbir uygarlık yoktur ki, bilimin ışığı olmadan yükselebilsin. Gelecekte daha güçlü, daha sözü dinlenir ve daha müreffeh bir ülkede yaşayabilmek dileğiyle.

EĞİTİMİMİZİN ÇIKMAZLARI

Hangi milli eğitim sitemine veya hangi milletin eğitim sistemine baksanız bazı çıkmazların yaşanmakta olduğunu görürsünüz. Bizdeki sorun daha fena. Sözüm ona doğru yere bakmadığınız ve doğru kişilerden ve üstelik sağlıklı verileri alamadığınız sürede de teşhisleriniz, bunlara dayalı proje ve politikalarınız, sistemleriniz de taban bulamaz sonuçta.

Sözü uzatmadan bir kaç yaşanmış öyküyle asıl konuya girelim isterseniz. Siz ki vali veya kaymakam olarak atandınız. Eğitim süreçlerinde de kaliteyi artırmada doğal olarak bir sorumluluk hisseder ve falan okulun mezunlarının ya da toplamda ortaokul mezunlarının yüzde kaç oranda fen liselerine veya diğer puanla öğrenci alan okullara yerleştiğine bakarsınız. Ardından da yorumu hemen patlatırsınız. "Yeterli değil beyler. Çok başarılı da değilmişsiniz!...."

Neden bu sayın valiler, kaymakamlar, milli eğitim müdürleri ve diğer bürokratlar; ""Bravo arkadaşlar, ne de yetenekli, özdisiplinli, çevreye duyarlı çocuklar bunlar" demezler. Çünkü akıllı her bir öğrenci, diğer yönlerden de yeterlidir onlara göre. Peki, gerçekte de öyle mi? O zaman "15 Temmuz" kalkışmasının başrollerindekilerin akılları ndan şüphe mi edelim? Etmeyeceğiz elbet. Onlar, zamanlarının en zeki çocukları değiller miydi? Öyleydiler, der gibisiniz. Bence de öyleydiler. Fakat egoları önde, değerleri ise çok arka planda kalmış, paylaşma duyguları geliştirilmemiş, vefa, sabır, sorumluluk ve empati kurma melekelerşnden bihaber diler belliki. O zaman alın ise akıl, alın size çok sayıda fen liseli çıkaran okullar. Zaman da kaybetmeden yazdırın çocuklarınızı oraya. Yarınlarımızı el ele cehenneme çevirelim!...

Benzeri şeyleri aile, akraba veya okuldaki akademik ortamlarda da sıklıkla duyar ve hangi okulların sözüm ona bu nitelik yarışında başı çektiğine kulak kabartır, gelecekte de çocuklarınız için planlar yapmaya başlarsınız. Bu arada, mesleki ve teknik okul mezunu olarak bendeniz, sözüm ona o puanla öğrenci alan okul öğrencilere bolca nal toplattığımı da gururla ifade etmek isterim. Mesele motivasyon meselesi ve hedeflerinizin olup olmaması. Yani, öğretim denilen şeyden daha da önem areden bir hayatî konuki, az kalsın bizi haritacak silecek "15 Temmuz Kalkışması" na kadar giden içler acısı bir durum.

Dikkat edildiyse, yaklaşık on yılı aşkın süredir, öğretim süreçleri, öğretim yılı, öğretimde reform vb ifadelerle, eğitim sözcüğü pek kullanılmaz oldu nedense. Bu durum kanımca; kaşığı, çatalı, baharat düzeni, ekmeği olmayan bir sofrada yemek yemeye benziyor. Hani öğretimin altyapısı? Eğitim olmadan öğretim de neyin nesi? Ayakkabılarını daha bağlamadan koşmaya çalışan ve arada da bu koşusunda rekor kırmayı hayal eden bir atletin dramtik sonu. Artık bağcıklara mı takılarak düşer, ayakkabıları ayağından mı fırlar,...gerisini siz düşünün bu komedinin...

Sabahları tertemiz teslim alınan sınıfların, lavabo ve diğer her bir zeminin daha ilk teneffüs zilinden sonra adeta yıkıma uğramış bir hale dönmesi öğretimle mi, eğitim le mi ilgili? Cevabınız "Bu normaldir zaten ve okuldaki hizmetli arkadaşların işi bu değil mi? ise, bu yazının devamını okumanıza da bence gerek yok. O zaman her piknikte bu çocuklar bir ateş yaksın ve itfaiye de (iş değil mi?) cansiperane koşarak gelsin, arazözler, helikopterler ve uçaklarıyla yangına müdahale etsinler. Onlar ne için varlar öyle ya!

Değerli olanı, sınavlardaki beşyüz tam puan üzerinden her ne pahasna olursa olsun alınan puan olarak görmeye devam ettiğimiz sürece, bizi daha çokook yıkım bekliyor demektir. Peki nereye bakalım da bu işi düzeltelim? Vicdanlara, duygusal (empatik-sosyal zeka) zekaya ve kültürel zekaya baksak nasıl olur. Bunların bir puanı yok değil mi? Bunlar değer çünkü. Öyle de değerlerki, IQ ile insanlar arasından sıyrılan ve çoğunu hayran bırakan sayısal ifade becerisinin çok üzerinde bir şey yani. Bizi daha insan kılan, bizi daha yurtsever, daha empatik, daha çoğulcul ve olabildiğince de az bencil kılan şey... Ne demek istediğimi biraz da olsa anlatabildim umarım.

Hayata sadece IQ gibi tarafımın da çok benimsemediği bir pencere yerine; yetenek, yönelim, liyakat ve değerlerle örülü bir kişilik diyorum. Milyonlarca insanın ölüm emrini verenlere, nükleer enerjiyi yıkım için için kullanan sözüm ona çok çalışkan ve akıllı bilim insanlarına, hipokrat yeminini sözde eden ve fakat biyolojik ajanların yapımında da siyasi erklere taban olan hekim ve kimyagerlere, biyologlara hayranlık mı duymalıyız? İnsanların sadece pozitif akıl ile dünyayı daha iyi bir yer yapmaları mümkün mü?...

Vicdanlarını, sorumluluk duygularını, vatan ve millet sevdalarını, tarihe dair vefalarını bir yana bırakırsak, ortada vahşice bir yaşamın hüküm sürdüğü dünyayı sahnelemeye devam etmiş oluruz. Sadece akıl, bizi biz yapmıyor malesef. "Ben zekaya değil, çalışmanın gücüne inanırım" diyen nobel ödüllü bilim insanımız Sayın Aziz SANCAR Hocamız, konuyu pek bir güzel özetlemiş sanırım. Biz bu gidişe bir dur denmesini, çocukların bu yarıştan kurtarılmasını, özlerine dönmelerini, hayatla içiçe olmalarını, birlikte gülebilmelerini, ağlayabilmelerini, birbirlerini ezerek geçen değil, ele ele yürüyerek ve hatta omuzlayarak yükselmelerini hayal ediyoruz. Bu esasları bir kenara bırakırsak, yarınlarımızın son derece duyarsızlıklara gebe olacağı da gün gibi ortadadır.

Güzeli hayal etmeye devam edeceğiz. Sağduyulu ve misyon sahibi, insanı salt insan olduğundan ötürü seven, sayan, koruyan bir gelecekte buluşmak dileğiyle.

ATATÜRK`Ü ANLAMAK

Günümüze hayatlarından verdikleri özverilerle gelebilen, halen milletin yüreğinde sevgi ve minnet duygularıyla yaşayan ne de az insan var. Literatürde çokça sayıda ve farklı alanlarda hizmet vermiş, günümüze ışık tutmuş değerlere rastlamamız pek mümkün. Bunların içinde Mustafa Kemal`i onlardan ayıran nler acaba?

Milletlerin kaderlerini tayin eden ve yine milletin şuurundan silinmez nice olaylar yaşanmıştır. Bunlar, nesilden nesile aktarılabilir, o zaferlerin ve veya trajedilerin unutulmaması için de onlara özgü anmaların, kutlamaların yapılması da gayet tabii.

Bizim 10 Kasımımız da diğer önemli günlerden çokça açıdan farklılık arz ediyor olmalı. Düşünün ki, 1938`de ebediyete intikal eden değerli bir liderin, bu vatanın topraklarındaki değerlerini bir araya getirerek, küllerden yeni bir devlet, cumhuriyet inşa eden dehanın halen ve gelecekte de capcanlı yaşıyor olması sizce nasıl izah edilebilir? Onu görmemiş onca neslin, onunla müşerref olamamış binlerin, milyonların ve hatta bu vatan coğrafyasından kimi toplumların büyük minneti, saygısı düşünmeye değer şeylerin olduğu gerçeğini bize söylemiyor mu acaba?

Mustafa Kemal`i sadece bir devlet adamı, iyi bir konutan, ileri görüşlü değerli bir kişilik gibi niteliklerle sınırlamak, onu gerçekten anlayamamaktır kanımca. O, esasında bizim halen aradığımız millet olma bilincinin esas kçkü, vatan sevgisinin en yüksek şuru ve dhası özgüven denilen müessesenin ta kendisi değil midir?

Bir millet ferdinin, gerektiğinde neleri başarabileceğinin somut örneği, özgüveni yerinde bireylerin yıkılmaz iradesi, başarıya giden yolda zorluklara karşın imkansızları olanaklı kılan b,r başyapıt...

Nesillere Mustafa Kemal`i anlatırken, salt kronolojik yönüyle sunmak, birkaç zaferden ve devrimden söz ederek bu şurdan söz etmeden geçmek, onu anlamamakla eşdeğerdir bence. Ortaya konulan her bir yenilik, her bir zafer, adını sayamayacağımız her doğru hamle, esasında deminden sözünü ettiğimiz o duruşun, o bilincin ve kökünü binlerce yıllık tarihi misyonumuzdan alan birikimlerin sonucu değil midir?

Mustafa Kemal`i daha en bştan doğru anlamak, onu yaşadığı koşullar ile değerlendirmek ve kendini onun asil kişiliği ile özdeşleştirmek...Mesele burada, Son zamanlarda şahsiyetleri ve değerleri belli bazı imselerin, ona yönelik değersizleştirme çabaları da beyhudedir. O, rüşünü çokça defa ben yerine, biz demek suretiyle milletin kalbine mühürlemiştir. Bu milletin bağrından yetişecek, onun izinde muasır medeniyetle sınırlarını aşacak bir nesil her zaman yetişecektir. Gidişattaki bazı sıkıntılar, bizi bundan yana şüpheyeye düşürmemelidir.

Bugün, bunları kaleme almama vesile olan başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları ile, ebediyete intikal etmiş değerli büyüklerimizi saygı ve minnetle anıyorum. Biz, yüce bir davanın, büyük değerlerin temsilcileri, müdafaacıları ve iyile kötünün savaşının tam da ortasında beşeriyetin de kaderiyiz. Bu bilinçle yaşamaya, bu bilinçle hareket etmeye de mecburuz. Bize bu savaşımızda güç verecek, motive edecek şey, tarihimizin köklerinde sayısız örnekleriyle de mevcuttur. 10 Kasımların, 10 Kasım ile sınırlı kalmaması, toplumsal birlik ve dirliğimizin giderek güçlenmesi ve büyümesi dileklerle.

BİR ÖZGÜVEN MESELESİ-2

Şöyle bir etrafımıza kulak kabarttığımızda “Galiba bizim oğlanın özgüveni düşük, ablam ne kadar da özgüveni yüksek bir insan,…” vb cümleler duyarız. Bu sözcük bazen kişisel sınırları da aşır, gruplara ve hatta uluslara da maledilir.

Özgüven, yaşam içinde önümüze çıkan sorunlarla baş edebilme gücüdür aslında. Bu güç, zorluklar karşısında direnebilmemizi, ayakta kalabilmemizi ve savaşılabilmemiz için de özde varolan potansiyelimizi işe koşmamızı sağlar.

Yeterince deneyimi olmayan, deneyimlerin edinilmesinde sürekli engellenen ve veya yanlış yapabilme olasılığı sıklıkla vurgulanan insanların, büyük olasılıkla özgüvenlerinde de sıkıntıları olacaktır. Özgüven gelişimi, deneyimlerle zenginleşen, hataları yapmaktan korkan değil, onlarla yüzleşebilen yaşam tecrübeleri ile gelişir, güçlenir.

İnsanlara neleri yapamayacaklarını değil, neleri yapabileceklerini göstermek daha yapıcı ve anlamlıdır. Kendilerini güven içinde hissedemeyen, değer verildiğini fark eden bireylerin olumlu yöndeki davranışları gelişirken, özgüvenleri de artmaktadır. Değersiz ve sıradan hissedilen ortamlar, insanlarda gerginliğe, karamsarlığa yol açabilmektedir.

Öğrencilerimizde de anlamlı davranışlar, sorumluluk bilinci ve nihayetinde de akademik anlamda kendi seviyelerine uygun bir performans almak istiyorsak, onların ;değerli olduklarını, önemli olduklarını, gerekli olduklarını, hata yapabileceklerini söylemek ilk iş olmalıdır. Onları sürekli kaskatı bir disipline yönelik ve asla yapıcı olmayan bir “sen dili” ile eleştirmeye devam edersek, özgüven gelişimlerinin önüne de bentler kurmuş oluruz. Bütün yanlışlarına rağmen, gayretleri anlamındaki olumlu telkinler, onları daha bir yüreklendirir, güçlendirir ve özgüvenleri anlamında artı değer katabilir.

Özgüvenin yeşermesi ve gelişmesi gereken ilk zemin aile ortamıdır. Sürekli kollanan, hata yapma şansı bulamayan, hatalarında ağır eleştiriler alan bireyler silik kişilikler olarak gelir önümüze. Eğitimin nihai amacı, kendine yeterli bireyler ortaya koymak ise, anne ve babaların da öncelikli işi, özgüven gelişimini dikkate almaları olmalıdır. Bu konunun sınıf ortamında da ilgili öğretmenlerce duyarlılıkla takibi gerekir. Sınıfla ders işlendiğine göre, sınıftaki sadece üç beş öğrenciyle dersi tamamlamak, diğerlerine katkı sağlayamayacağı gibi, hem adil olunması, hem de katılımcılığın sağlanması anlamında da büyük yitimlere yol açar. Zaten sınıf eğitimi bütüncül olursa, kapsayıcı olursa, o zaman anlam kazanabilir.

Özgüvenin düşük olması gibi, aşırı derecede ve karşılığı olmaksızın yüksek oluşu da sıkıntı vericidir. Özgüvenin karşılığında ilgili konu, olay veya durum ile ilgili deneyimler yoksa, sonuç endişe verici olabilir. Akademik anlamda başarı olarak kabul gören olgunun, bir sonuç değil, süreç olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Aksi halde, akademik olarak sadece sınav sonuçları kıstas alınmış, belli notların altında kalan öğrencilerin başarısız oldukları düşünülebilir. Bu durumda, beklentileri karşılamayan öğrencileri kendi gelişim seyrinde değerlendirip, olumlu yöndeki gayret ve performanslarını motivasyon unsuru olarak kullanmak gerekir. Örneğin, ilk sınavdan “50” puan alan öğrenci, sonrakinden “60” puan aldığına, % 20’lik bir başarı göstermiş demektir. Bunun iyi kullanılması, daha sonraki sınav notlarının da yükselmesi yönünde muhtemel olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Özgüvenimiz, bizi daha fazla biz yapar. Her zaman mükemmel olmamız gerekmez. Sorunları çözmeye biraz zaman, biraz gayret ve kararlılık yeterlidir. Özgüvenimizi zedeleyebilecek kişi ve durumlar da vardır elbette. Kimsenin mükemmel olmadığını düşünmek, böylesi durumlar için çıkar yol olabilir. Önemli olan, elden gelen gayreti göstermek, asla vazgeçmemektir.

İnsanlar inandırılırsa, aşamayacakları engel, çözemeyecekleri soruN yoktur. Kendimizi olduğu gibi kabul etmeli, yapabileceklerimizi, daha iyi yapabilecek olduklarımızı ve yeterli olmadığımız alanları bilmemiz, sınırlarımızı tanımamız, bizi mutlu edecektir. Her alanda mükemmel olabilmek ne gereklidir, ne de mümkündür. Güzel hissedin,düşünün, güzel yaşayın.

Oğuzhan KÜLTE

Zor Günlerin Getirdiği Değişim ve Yarın

Yaşadığımız şu zor günler ne de çok realiteyi su yüzüne çıkardı. Eminim bazı konulara dair sığ bilgi ve düşüncelerin de yetersizliği ve veya yanlışlığı da böylece ortaya çıkıverdi galiba.

Mesleklere ithaf edilen onurlu payeler, zeminde de örtüşmeye başlayınca, bilinen ile görülen ve yaşanan arasındaki farklar herbirimizin gözleri önüne serildi. Bir belediye zabıtasının görev ve sorumluluklarını saymaya çalışsaydık, üç beş satırla sınırlı bir metin çıkardı ortaya. Aynı şeyi toplumun neredeyse caddedeki çokça hayat alanında gördüğümüz polislerimiz deneseydik, sonuç birkaç cümleden öte gitmezdi yine...

Olağan şartların dışına çıkıldığında, mesleklerin de kendilerini bu olağan dışı durumlara göre nasıl da güncellemiş olduklarını birlikte görmekteyiz bu günlerde. Bu değişim bize farklı bakış açıları da kazandırıyor mutlaka. Demekki, polislerimizin görevlerini sadece trafiği,asayışı düzenlemek,hırsız,arsız,uğursuzu yakalamak ve kanuni yaptırımlarla yüzleştirmek üzere şeklinde sınırlamamak gerekir. Aynı şeyi lokanta, gıda sektör, toptancı,perakendeci ticaret erbabı ve diğerleri için de söylemek gerekir.

Kim derdi ki evden dışarı çıkamayan bilhassa yaşlı ve kimsesizlerin maaş ödemelerini kendilerine polis memuru çalışanlarımız teslim edecek veya kim derdi ki dışarıya çıkmadan ve sadece ekran üzerinden yapılan günlük, haftalık veya aylık alış-veriş paketlerimiz eve teslim edilecek... Bunlar hayatı kolaylaştıran ve devamlılığını da sağlayan güzel unsurlar elbette. Bu hızlı güncelleme ve yeni görev tanımları,anlayışları, gelecekte de mesleki tercihte bulunacak gençlerimiz için çok çarpıcı ve zengin bir repertuar da olmuşlardır, diye düşünenlerdenim.

Herbir farklı ihtiyaca, yine alternatif yollar ve seçenekler üzerinden bizlere ulaşmak üzere, neredeyse tüm meslek alanlarında mükemmel bir değişim,gelişim yaşandığı kuşkusuz yadsınamaz. Bu yaşananlar, geleceğin dünyasında da nelerin öngörülbileceği hakkında herbir toplumsal kesime işaret oldular diyebiliriz.

Kimilerine göre sanal olarak daha önceleri kısmen hayat bulan uygulamaların, şimdilerde hayati bir zaruret oldukları ve güvenli yapıldığında da hayatı ne de kolaylaştırdıkları da ortadadır.

Güncel görev anlayış ve tanımlarıyla bizlere hizmetler veren herbir meslek insanımı bu anlamda takdir etmek gerekir, diye düşünüyorum. Bu kolektif akıl, sorunlarla yüzleştığımızda nasıl da çözümler üretilebildiğini bize göstermiş olmuyor mu? Bu konuda biz hizmeti alanlar cephesinden de uyumu kolaylaştıran roller üstlenmemiz, empati kurmamız ve mesleki saygınlık, eski-yeni mukayeselerini yeniden yapmamız gerekir sanırım.

Politikadan,spora,sanata,eğitime,sağlık ve güvenliğe,... değin herbir sektörde köklü değişimlerin ve yaklaşımların yaşandığı bu günler, "dijital devrimin zemin bulması" diye adlandırılırsa, abartı olmazdı kanımca. Bakınız, dünya çapındaki toplantılar bile etkileşimli ekranlar üzerinden yapılıyor, spor ve egzersiz, eğitim,vb evlere ekranlar aracılığı ile çoktan evlere taşınmış durumda...

Sadece bizle sınırlı olmayan bu durum, beşerin de geçmiş anlayış ve alışkanlıklarını büyük ölçüde değiştireceğe benziyor. Burada meslek ve toplumsal dayanışma, gereklilik, değişim,anlayış,kabullenim gibi farklı açılardan konuya değinilebilir elbette. Herbirimiz yeni gelişmeler ışığında yozlaşmadan bu gerekliliklerin ortaya koyduğu uyumu bulmalı ve onu kolaylaştırmak adına yeni rollerimizi üstlenmeliyiz galiba. Değişimler kaçınılmaz bu mutlak. İnsani özü saklı tutarak, önyargısız, samimiyetle olursa da güzel.

AYDINLIK YARINLARA YİNE BİR,BERABER VE GÖNÜL GÖNÜLE

Bir arada ve yüzyıllardır bizi biz yapan şuuru yitirmeden, her zorlukta omuz omuza olabilmek, her millete haiz bir özellik değildir. Milletten aldığı güçle, yine millete dayanan bu erk, onu asli unsuru olarak kabullenmiş, ona en büyük payeyi vermiş ve devlet kudretini tecelli edebilmiştir.

Yakın tarihimizde nice çetrefilli günlerden alınının akiyla muzaffer olarak çıkabilmiş bu ulus, onun tecelli ettiği kökene değil, onu oluşturan ortak; duygu, ülkü,tarih,vatan,bayrak gibi olmazsa olmazları mihenk edindiğinden bugün de vardır, yarın da var olacaktır.

Üniter yapısı içinde de farklılıkları asla bir yadsıyıcı unsur olarak görmemiş, aksine bu kültürü zenginleştirici, geliştirici renkler olarak kabullenmiştir. Başka bir millette sıklıkla görülemeyen bu kudsi değerler, bizleri bu vatanda kuzeyinden güneyine, doğusundan batısına değin, kederde de sevinçte de ortak kılabilmiştir.

100. yılını büyük bir gurur ve aynı zamanda da şuurla idrak edeceğimiz “23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı”, milletin zengin tarihî seyri içinde paha biçilmez bir değerdir. Bunu yeni nesillere anlatabilmek ve yarınlara da aynı ortak mirası taşımak anlamında her birimizin fert fert görevi olduğu da aşikârdır.

Aynı kökten beslenen bu yurdun insanlarının bizi var eden ve aynı bayrak altında tek bir millet olarak özgürce yaşayabilmemizi sağlayan değerleri asla ihmal etmemesi de gerekir. Zira, onların kıymetini bilemeyen toplumların zamanla ne hallere düştüklerini görmek için çok uzaklara gitmeye de gerek yoktur. Tıpkı aile içindeki dayanışma ruhu gibi, milleti bu meydana bir arada ve kardeşçe buluşturan, güçlü kılan unsurların vücudun sinir sistemi misali hayatla ölüm, var olmakla yokoluş benzeri zaruretler olduğu unutulmamalıdır.

Vücutta her bir hücrenin, dokunun, organın, sistemin varlığı nasıl ki ona hayat veriyor,milleti oluşturan fertler de bu anlamda geleceğe yönelik hedeflerin, hayallerin gerçekleşmesinde aynı rolleri üstlenir. Devlet millete rağmen değil, millet adınadır yani.

Üniter yapısıyla her bir farklılığı kucaklayan, önemseyen, yadsımayan ve bunların tümünü asli unsurlar olarak gören devlet, milletin iradesiyle vardır, gücünü ve varlığını da oradan almaktadır. Millî egemenlik dediğimiz bu husus, milletin iradesi ile devletin şekillenmesi, yetkilendirilmesi ve organize olmasıdır nihayetinde.

Zorlu bir coğrafyada yaşama tutunmuş ve Malazgirt`ten bu güne bu torakları vatan edinmiş milletimiz, farklı isimler altında olsa da, aynı şuur ve beraberlik ülküsünde bugünlere gelebilmiştir. Şanlı tarihimiz bize, yarın da var olabilmemizin yolunu çokça defa ve sayısız şehit ve gazi verdiğimiz bu topraklarda anlatmış, anlata da gelmektedir. Bu coğrafyanın her bir metrekaresi için dökülen yaşın,akıtılan kanın, fakru zaruretin ve dramların başka bir coğrafyada bu ölçüde yaşanmadığı ise mutlak bir gerçektir. Bu millet, tarihinin hiçbir yerinde başka bir bayrak altında yaşamamıştır. Çünkü bu milleti var eden asli anlayışların başında istiklâlî gelmektedir. Ulu önderin de işaret ettiği “Ya istiklâl, ya ölüm” parolası, her birimizin dimağında, kalbinde en önemsenen, uğrunda her şeyimizden geçebildiğimiz yegâne unsurdur. Bugün varoluşumuzun özündeki giz, dünün bu kudsi değerler için kendilerini kutlu vatana adanmalarıdır.

Millî şairimiz, Mithat Cemal Kuntay`ın de dediği gibi, “Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.” Zor günlerde gereken dayanışmayı gösteren milletimiz, gelecekte de aynı hissiyatla var olmaya devam edecektir. Bu topraklar bize ecdadımızdan miras kaldı. Bu oldukça doğru bir cümle ancak, biz onu gelecek için el üstünde tutuyor ve bu yüzden onu bir ana,baba gibi aziz biliyoruz.

Millî birlik ve bütünlüğümüzü gerek içten ve gerekse de dıştan zedeleyebilecek tehditler daima olacaktır. Geriye dönüp baktığımızda, 15 Temmuz Kalkışması buna en çarpıcı bir örnektir kuşkusuz. Buradan çıkarılacak derslerin başında, varlığımızı içten yıkmaya yönelik bu ihanetin, yine milletin dayanışması ve onurlu duruşuyla bertaraf edilmiş olmasıdır. Sözümüzün bu bölümünde dillendirdiğimiz ve şehitler verdiğimiz bu acı gün, bizi daha bir kenetlemiş, daha bir silkelemiş ve millet olma şuurumuzu daha da güçlü şekilde ortaya koymuştur. Bunu başaramayan toplumlar ise, makus kaderlerine razı gelmişler, ezilmişler, silinmişler, her yönden de yağmalanmışlardır.

Mili iradenin teşekkülünde, yeni devletin millet tanımının netleşmesinde fikir babası olan merhum vatan şairi Ziya Gökalp, şecere ve köke değil, hissiyata, ideallere, ahlaka vurgu yaparak, millet tanımına çok derin bir anlam kazandırmıştır. Kendini bu topraklarda Türk gibi hissedebilen, ortak acıda,kıvançta bir araya gelebilenlerin teşekkül ettiği bu millet kavramı oldukça kucaklayıcı, esnek, hoşgörülü ve içerikçe de bir hayli zengindir. Etle tırnak gibi iç içe geçmiş tüm etnik grupları ötekileştirmeden bir arada tutan ruhun özünde de bu anlayış vardır. Millî birlik ve beraberliğimizin dayandığı şey ne sadece toprağa, ne kökene, ne bölgeye ve ne de dile, dine sıkıştırılabilir. Bu irade çok daha büyük ve mefkuresi olarak, bizim mayamızda yer edinmiş duygu birliğidir, kardeşlik bağıdır,yüksek ahlakıdır elbette.

Millete rağmen uzun zaman varolabilen bir devlet olmamıştır, olamaz. İç ve dış tesirlere maruz kalındığında en şiddetli tepkiyi gösterebilecek olan unsur millettir. Milleti izole etmiş, onun egemenlik haklarını elden almış bir devlet, en kısa ömürlüsüdür devletlerin. Oysa, dayanağını milletten almış, geleceğe dair kararları da onun iradesine saygı duyan alan devlet ise ebeden en güçlüsüdür devletlerin. Onun birliği ve bütünlüğü salt menfaatlerle sınırlı değil, bunun çok ötesidir. Mustafa Kemal`in, Kurtuluş Mücadelemiz boyunca Sivas Kongresi`nde ve sonrasında da büyük nutkunda sıklıkla dillendirdiği şey, “millî irade” kavramıdır. Millî iradeyi hakim kılmanın önemini çok iyi bilen

büyük komutan ve devlet adamı, milletten aldığı güçle yola çıkarsa, her zorluğun üstesinden gelebileceğinden de emindir çünkü . Millet iradesi, devlet otoritesinde kullanılabilir ne güçlü enstürmandır. Bizi her türlü zorlukta hâlâ bir devlet ve millet olarak tutan en esaslı kale, en delinmez zırh, en aşılmaz zirve...

Bizi biz yapan bu anlayışın tecellisi olan ve yeniden tarihe nakşedilen her 23 Nisan, resmî bayramların içerisinde ayrı bir tutar. Yüzüncüsüne erişeceğimiz bu kutlu günün ehemniyetini bu birlik ruhu ve anlayışla yine birlikte ve el ele teremnün edeceğiz. Bu anlamda bize öykünen ve kendi yurtlarında ikinci sınıf insan muamelesi gören hakları görmek üzüntü vericidir. Unutulmaması gereken şey, bedel ödenmeden her anlamda özgürlüğün, ikbâlin ve bağımsızlığın kimselerce bize altın tepsiyle sunulmayacağını bilmektir.

Bedelini milletçe geçmişte mükerrer defalar ödediğimiz ve bundan sonra da daha da güçlü bir iradeyle kutlu idealler çerçevesinde yine ödeyecek olduğumuza şüphe yoktur. Bu millet, vatan söz konusu olduğunda ; hayata dair her şeyi bir teferruat görecektir asli bir ruha, iki eli kanda da olsa zaman ve mekan sınırı tanımadan imdada yetişecek motivasyona ve bu sevgiyi nesilden nesile aktaracak kadim bir geleneğe haizdir. Bu güzel bayramı kutlamamıza vesile olan merhum ecdadı yâd ile anarken, aynı çatı altında yine el ele, gönül gönüle, nice yüzüncü yılların yaşanabilmesinin yolunun kadim bir ruhta saklı olduğu akıldan çıkarılmamalıdır. Bu millet hür doğmuştur, zincir ve pranga takılamaz. Özgür olunmayan bir vatanda da yaşamanın anlamı olmaz. Yaşasın kardeşlik, birlik,beraberlik,yaşasın bize ana gibi kucak açan ve her rayihasıyla bizi besleyen vatan,susmasın ezan,inmesin bayrak, yaşasın millî ruh ve idealler, var olsun Türkiye, var olsun Anadolu!

Yeni Kapılar, Yepyeni Umutlar

Sahilde yürümek ne hoştur öylesine. Akarsu kenarında veya göl kıyısında gezinmek de öyle olmalı. Bu naif doğayla bütünleşirken bizler, bu eylemleri daha eğlenceli kılmak da mümkün değil mi?

Bir yerlerde sıklıkla işittiğimiz ve pek ehemmiyet vermediğimiz kimi konuların ne de önemli ve yeni kapıları açabilecek potansiyeli içinde sakladığını düşündük mü hiç? Belki de düşünmenin vakti gelmiştir. Neden veya ne gibi şeylerden söz edildiğini merak ettiren bu meseleyi biraz daha ilginç kılalım isterseniz. Halk dilinde sıklıkla "Ekmeğini taştan çıkartmak." derler ya, bizimkisi de tam da bununla ilgili bir konu. Bu cümlede ve veya deyimdeki ironiyi gerçek anlamda da bir düşülem derim. Konu daha da berraklaşıyor değil mi? Bir avuç süslü ve sözüm ona başka diyarlarla sınırlı sanılan şu değerli taşlar, bu topraklarda yok mudur sahiden? Neden bu ülkenin doğal güzellikleri sıralanırken yer altı zenginlikleri çok katı kurallarla gözardı edilir? Bu bir bilinç mi yoksa cehalet mi?

Neredeyse üç beş gramdan daha fazla çekmeyen bu metalar, Kaf Dağı'ndan mı çıkıyor sadece... Bu ülkenin gemoloji bölümü akademisyenleri sadece kitap tercüme ederek ve veya ders vererek mi doldururlar mesailerini? İçlerinden bir kısmının şu millî duruşları da olmasa, değerli ve yarı değerli taşlardan kimselerin haberi olmayacak sanırım. Bu ülkede, bu cennet kokulu ülkede millî gelir halen beklentilerin çokça altında ve sayısız gencimiz de ekme kapısı peşindeyken, bu büyük potansiyel kâle almaya değmez mi sizce de?

Sadece tarihî, sanatsal, edebi ve yer üstü zenginliklerine odaklanmış bir anlayış ne de kısırdır oysa. Hindistan veya Güney Afrika'nın değerli veya yarı değerli taşlarına gıpta etmek de bize bir şey katmaz, katmadi da. Bu toprağın sadece yüzeyindeki bu devaler bile dikkate alınsa, binlerce gence iş kapısı açılması içten bile değildir. İşte o kıyılar ve kenarlardaki suyun gücüyle gelen derinlerdeki bereket, yarına dair umutlarımızı güçlendirecek ve madden de bizleri daha nezih zeminlere taşıyabilecektir, diye düşünüyorum. Sanıldığı gibi yüksek teknoloji ve yatırımlar gerektirmeyen bu ciddi konu, ilgililerce de dikkate alınmalıdır kanaatindeyim. Konuyla ilgili bazı girişimcilerin de belgesel mahiyetli o çekimlerinde, aslında ne denli büyük hizmetler verdiklerini şimdi daha da iyi anlıyorum.

Adı ister elmas, ister yakut, diyafor, nefes, zirkon, kantaşı veya ametist olsun, herbirinin ülkeye katacağı katma değer rakamlarla ifade edilebilecekten çok çok ötedir. Küçük bir gezintide dikkat ve biraz da bilgi ile ne de büyük kazanımlar elde etmek mümkün aslında. Doğayı tanımak, kavramak ve onun eşsiz gelişimini ve bereketini görmek anlamında da son derece yararlı bir uğraş, meslek, hobi... Günün birinde, konuya daha duyarlı ve potansiyelin farkındalığındaki müteşebbislerin, akademisyenleri, politikacıların ve meraklıların harekete geçeceği günler yakındır, diye umut ediyorum. Bu güzelliklet sadece masalarda yoktu zaten, olmamalı da. Biraz gayret ve bilinçle kaderimiz değişebilir. Daha güzel yarınlarda yine birlikte olmak dileğiyle.

DOĞUDAN YÜKSELEN IŞIK, BEŞERİN İKİNCİ ÖĞRETMENİ

Gerek Batı dünyasının, gerekse de Doğu'nun kendi coğrafyaları çerçevesinde ortaya koyduğu büyük değerler var elbette. Eflatun, Sokrates, Diyojen, Aristo ve dahası Batı'da ilk akla gelenlerden ise, İbn Haldun, İbn-i Sîna, Ali Kuşçu, El Birunî, Farabi de diğer cepheden unutulmazlar içinde yer alır.

Bilhassa bilimleri araştırıp taksonomik sınıflamasını yapma, disiplinler arası ilişkilerini bulma ve bulgularını da sağlam mesnetlere bağlayarak insanlığın hizmetine sunma anlamındaki hizmetlerin toplamını "Öğretmenlik" olarak tanımlarsak, genel geçer ağırlıklı bir görüşe göre, Aristo, ilk öğretmen ise, Onun izlerini daha bir belirginleştiren, genişleten ve sonraki yüzyıllara aktaran büyük hizmetleri ile Farabi de ikinci öğretmen olarak kabul edilmelidir.

İnsanlığa farklı sahalarda hizmetler vermiş, onun gerek ahlakî, gereç içtimaî ve gerekse de bilginin kümülatif yığınları içerisindeki dağınıklığı derlemiş, özünde de insanı bulan ve kendi deyimiyle "Alem büyük insandır; insan küçük alemdir." diyerek sorunlar karşısındaki beşerin çıkmazlarına ışık tutmuş büyük zatlardan biridir. Bilhassa burada onun değerini daha iyi belirlemek adına, Türk-İslam dünyasının ;pozitif bilimlere, sanata, edebiyata açılan kapısıdır, demek yanlış olmaz. Kaldı ki, kendinden sonraki yüzyıllarda gelmelerine rağmen, İbn-i Sina, İbn-i Rüşd ve İbn-i Haldun gibi otoriteler de onun izinden yürümüşler, onun ilminden faydalanmışlar ve dönemlerinin getirdiği daha ayrıcalıklı teknolojiler vasıtasıyla da daha da fazla ün yapmışlardır.

Günümüz bilim insanlarının bir alanda derinleştiklerini düşünürsek, tam adıyla Abū Nasr Muhammad al-Fārāb veya kısa adıyla Alfarabius (El Farabi), oldukça çok yönlü bir bilim insanıydı. Bu hakikati biraz açar isek; sesin nasıl meydana geldiğinden, müzik aletlerinin yapımına ve üstat seviyesinde çalgı becerine; toplumsal kurallar ve onun en idealist şekilde nasıl yönetilebileceğinden, şiirde tahayyül anlayışıyla onu nasıl bir eğitici işleve sokabildiğine kadar alabildiğine farklı sahalarda adından söz ettiren eserler ortaya koyması, dil bilimlerindeki hayranlık uyandıran becerileri, ... Farabi'yi apayrı bir yerde değerlendirmeyi ve anlamayı da gerektirmektedir.

Batı dünyasındaki bilimsel-felsefi ağırlıklı ilk uyanışı Eski Yunan'a doğru temellendirirsek, Türk-İslam dünyasının bu yöndeki ilk dehasının Farabi olduğunu görürüz kuşkusuz. Farabi, kendinden önceki Batı argümanlarını gayet başarılı şekilde irdelemiş, bir çoğunu benimsemiş ve dahası da yine kendi araştırmaları sonucundan ulaştığı neticelerle sentezlemiştir. Doğu ve Batı dünyalarını ortak bir anlayışla bağdaştırarak, İslâm ve Türk dünyasının dimağına hitap etmiş, Eflatun ve Aristo gibi dehaların da tanınmasına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur. Bilhassa 8. ve 13. yüzyıllarda derin izler bırakmıştır. Ortaya koyduğu farklı disiplinlerdeki eserlerine göz attığımızda, kendisinden sonra gelenler ölçüsünde bilim dünyasında hak ettiği ölçüde yankı uyandıramamasını bir haksızlık olarak görmek gerekir.

Corbin'e göre Farabi'yi çok derin bir zeka, dini bir duruş ile sınırlamak haksızlık olur. Zira, "Musiki Üzerine" adlı eseri, Orta Çağ Avrupası'nda adeta bir baş yapıt olarak kabul görmüştür. Astronomi ve matematik alanlarında da çalışmaları bulunan Farabi, bilimlerin sınıflandırılmasında kullanılan ve o dönemlerde de çokça kabul gören üçlü ve dördü tasniflemeyi dışlamamış, ondan da yararlanarak daha sade ve anlaşılır şekilde üçlü bir sınıfla ile bilimleri; matematik, felsefe ve metafizik şeklinde düzenlemiştir.

Tıpkı Aristo gibi derleyici, genişletici, usa vurucu ve sonraki yüzyıllara ışık tutucu bu anlayışın bayrağını sonraki süreçte yeniden ve daha engin bir anlayışla ele alarak ikinci öğretmen veya ikinci Aristo ünvanını da kazanmıştır. Esasen ilk öğretmen ünvanını da Aristo'ya veren Arap kültürüdür. Aristo ve onun öğretilerini Arap ve Türk dünyasına taşıyan Farabi, felsefi anlamda da en önemli kişilik ve ilklere dendir. O kadar ki, Arap dilini felsefenin dili haline getirmeyi de başarmış, bu alanda da sayısız eserler kaleme almıştır.

Farabi'yi diğer çağdaşlarından ayıran ve bizi en fazla düşündüren yönü, barışçı ruhudur dersek, yanlış olmaz. Onun, toplumları analizinde ortaya koyduğu kıstaslar; şehirleri, köyleri, kasabaları erdemlilik vasfıyla nitelirken, daha mutlu, üretken, hoşgörülü ve özüne insanı alan ideal yaşam formlarını barışçıl, adaletli ve eşitlik prensiplerine göre dizayn ettiğini görürüz. Ona göre, erdemden yoksun toplumların bir geleceği de olamaz. Hatta, erdemsizlik içinde bir yapıyla kurulan kentler de vardır. Bunlar uzun ömürlü değildir, insanın özünü ve o saf ve mutlak bilgi ile bir araya gelemeyen niteliktedirler görüşündedir. İctimaî hayata dair geniş ve bir o kadar da derin analizler yapmış olan Farabi, memuriyet yıllarındaki gözlemlerini ustalıkla eserlerine de yansıtmıştır. Barbar feodal yapıların ve despotlukla ülkeyi idare edenlerin hırslarına şiddetle karşı çıktı. Üstelik bu fikirlerini o dönemde cesaretle ortaya koyması, onun bilimden aldığı desteğin ve erdemlilik adına söylemlerinin ne de büyük mesnet olduğunu da gösterir.

Toplumu bir vücuda benzeterek, farklı işlevleri yerine getiren hizmetleri ve bu hizmetlerin gereğini ortaya koyabilecek çeşitli vasıflardaki insanları nitelerek, Aristo ve Eflatun'ndan büyük ölçüde etkilendiğini de görürüz onun. Barış içinde yaşamının gereği olarak, her bir birey kurallara uymalı, kendi yetenek alanlarında yaşadığı topluma hizmet vermelidir. Farabi'nin toplumsal analizleri o denli ileri seviyedir ki, toplumun tanımını, toplumda bir sosyal varlık olarak insanın yerini, normları, kültürel ritüelleri hayranlık ölçüsünde belirleyerek, sonraki kuşaklara da temel kaynak teşkil etmiştir. İnsanî ilişkilerdeki ahlak kurallarının önemine de sıklıkla vurgu yapan Farabi, mutlu

toplumların ve insanların sahip olması gereken duruşa, donanımlarına dair oldukça ciddiye alınması gereken ipuçlarını da ortaya koymuştur.

Mutluluk arayışlarını dillendiren onca kaynağın literatürde yer aldığı günümüze baktığımızda, bunların çoğunda özde insanın nasıl mutlu olabileceği, çevresine nasıl katkılar sağlayabileceği, nasıl kendi olabileceği velhasılı kendini gerçekleştirebileceği üzerinde ağırlıklı olarak durulur. Bu anlamda incelendiğinde, Farabi'nin eserlerindeki toplumsal ağırlıklı eserlerin, sosyal psikoloji sahasında da dikkate değer temel kavramları yüzyıllar öncesinden öngörebildiğini söylemek mümkün. A. Tofler'in sıklıkla dile getirdiği "yabancılaşma" kavramının derinden ve birebir yaşadığı günümüzde, insanların mutluluk arayışları ve marjinalleşmiş yaşantıları, Farabi'nin bu konuda ne de ilerici bir değer olduğunu ortaya koyar şüphesiz. Aidiyet duygusu, entelektüel birikimler, kavramlar ve pratik başlıkları ile, mutlu insan panoramasını temellendiren Farabi, bu yönüyle tüm insanlık için yazmıştır eserlerini, onlara ithaf etmiştir. O, evrensel bir değerdir. Salt kendi toplumsal sınırları ve kültürü, çağının koşulları ile sınırlı bilim insanlarının aksine, sınırlarını tüm evreni kapsayacak şekilde engin bir görüşle ortaya koymuştur.

Eski Yunan felsefesinden yükselen ışığı fark eden ve bunun yeniden ve daha güncellenmiş, daha da kapsayıcı şekilde insanlığın önüne gelmesinde büyük hizmetler vererek, o zamanın iki kutuplu dünyasını bir araya getirebilme cesareti ve azmini ortaya koyan Farabi, evrensel anlamda ikinci bir aydınlanmadır esasında. En azından 13. yüzyıla değin bilime katkı sağlayan onca emeğin unutulmadan insanlığın ortak mirasında saklanmasında ciddi bir duruştur.

Tevazusahibi bir insan olarak Farabi, Aristo ile mukayesesine dair "Onun en iyi öğrencisi olabileceğini" ifade ederek, hayranlığını da dillendirmiştir adeta. Eflatun ve Aristo'dan yansıyan sorgulayıcı ve tüm disiplinlerin özünü meydana getiren çalışmalar, takipçilerince bazen yanlış anlaşılabilir ve veya sözü edilen dehaların ortaya koyduğu evrensel değerler yeterince kavranamamıştır. Buradaki değer ve anlam karışıklığını yine Farabi çözmüştür. Bu konu o denli önemlidir ki, Farabi olmasaydı, günümüz sanat, teknoloji ve biliminin şimdikinden çok daha geride olacağı, insanlığın ortaya koyduğu paha biçilmez bilimsel düsturların aktarımının sağlanamayacağı ve çağlar arasındaki bilgi geçişinin sekteye uğrayacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. İlk Çağda ortaya konulan tüm entelektüel değerleri derinden araştırarak, onları yeniden ve güncellenmiş şekilde kaleme almış bulunan Farabi, döneminin yaşayan kütüphanesidir adeta.

İnsanlığın ortak mirası içerisinde bilime katkılarıyla öne çıkan otoriteleri genel mahiyetle düşündüğümüzde, Farabi'yi bambalka bir yere koymak gerekir. Çünkü O, salt bir veya iki sahanın değil, onlarca sahanın otoritesi ve emeçisi olabilmeyi başarmış çok nadide bir kişiliktir. Zira, uğraş verdiği her bir disipline dair ine azımsanmayacak ölçüde eserler ortaya koymuş, bazı rivayetlerde de ise literatürde yer alanların dışındaki eserlerin de kendisine ait olabileceği husus da sıklıkla rivayet olunmaktadır. Ne denli üretken bir bilim insanı olduğuna dair asla şüphe yoktur. Kaleme aldığı eserlerin yarattığı tesirleri de düşünürsek, bu eserler oldukça ciddi araştırma, deney ve gözlemlere de dayalıdır. Kısacası, okunması için, hayata katılmaları ve tatbik edilebilmeleri için yazılmışlardır.

Sosyal bilimlerin temel kavramlarını esaslı biçimde ortaya koyan ve temellendiren Farabi, eğitim, ahlak, siyaset alanlarında da günümüze ışık tutmuş, disiplinlerin gelişimine katkıda bulunmuştur. Birkaç örnek verilecek olursa, eğitim kavramının bugünkü karşılığı "talim, terbiye, disiplin, uygulama ve hayata yansıtacak kalıcılıkta öğrenme,...." şekliyle günümüzdeki ile özdeş bir tanımdır. Aynı şekilde musikiye dair verdiği çok sayıda eserde de bugünün şan eğitiminde oldukça işe yarar kavramlar ve esaslar vardır. Kitâb el-Ağânî adlı eserinde, şarkı söyleme stili, kuralları ve süslerini öğrenmeye yarayacak (bilgilere varıncaya kadar, bugün şan eğitimi yapanların da işine oldukça yarayacak) bilgiler mevcut olduğu görülebilir. Esasen, musiki ilmini matematiğin bir konusu halinde inceleyen, işleyen Farabi, hakkını vermek gerekirse, bu konuda gerçekten de mükemmellik seviyesinde neticeler ulaşmıştır. O kadar ki, sesin boğumlanmasından tutun da enstürmen yapımının inceliklerine dair sesle ilgili en küçük detayları formüle etmiştir. Yazılı eserlerinin yanı sıra, bu husustaki konuşmaları, sohbetleri de oldukça çoksa da, zamanın şartlarında nor alınmadığından, literatüre bir kısmı ne yazıkki girememiştir.

Değerli katkıları ile gerek döneminin, gerekse de döneminden sonraki bilim emekçilerinin yararına sunduğu çok yönlü ilmi araştırma ve eserleri, onun neredeyse her alanda mükemmel bir insan olduğu görüşünü de kuşkusuz ortaya koyar. Nihayetinde, birkaç sahada derinleşebilecek bir ömrü, hayatın her bir sahasında derinleşerek literatüre kazandırmak, insanüstü bir gayreti de gerektirir elbette.

Yukarıda bahsi geçen ve sıklıkla üstün yetenek, araştırma ruhu, deney, gözlem gibi ritüellerle desteklenen bu bilgeliği, Farabi'nin sahip olduğu ve bir rivate göre yetmiş dil bildiği hususlarıyla birlikte düşünersek, ne denli büyük bir ilmi şahsiyetten söz ettiğimizi de idrak etmiş oluruz. Onun kadar üretken, halen geçerli argümanlara sahip ve bilginin kümülatif kısmını derleyici ve kendinden önceki çalışmaları da bu gayretlerin içine dahil edebilmiş bir deha zor bulunur. Bu bir iddia değil, salt gerçektir.

Determinist (gerekircilik, nedensellik) bir yaklaşımla ilme yaklaşan ve eserlerinde de dikkate değer ölçüde bu felsefi tarzı kullanan Farabi'nin, doğa bilimlerinde ortaya koyduğu esasları, güzel sanatlarda da kullanabilmesi şüphesiz tam da anlamıyla "disiplinler arası" yaklaşımın ta kendisidir. Üzülerek söylemek gerekir ki, günümüzde bile bu yaklaşımın eğitim-öğretim ortamına tam anlamıyla uygulanmadığını söylemek mümkün. Oysa, bilimlerin her biri, diğerinin nedeni veya sonucudur. Bu yaklaşım, Farabi'nin ilmi çalışmalarının da temelidir. Günümüz eğitim ekollerinin de vazgeçilmez aksiyonları, modelleri ve yasaları bunu gerektirmektedir. Bu önemli gerçekten hareketle, "ses" in nasıl oluştuğunu keşfeden, bunun musikideki uygulamasını da matematik diliyle ifade edebilen büyük deha, adıyla anılırken "musikici" kimliğiyle de birlikte anılmaktadır.

Doğduğu Kazakistan (bazılarına göre Türkistan) sınırları içindeki Farab kentinden (Maveraünnehir) Şam'a değin uzanan geniş coğrafyada yaptığı inceleme,gözlem ve araştırmalarını eserlerine nakşeden Farabi'yi bir "ilim seyyahı" olarak da tasvir etmek gerekir. İbn-i Haldun,Katip Çelebi ve bilhassa da Evliya Çelebi gibi bir seyyahlık yaşamı da süren Farabi,her gittiği yerde kütüphanelerden de azami ölçüde istifade etmiş, bilgi ve kültür avcısıdır da adeta. Elde ettiği kazanımları salt kendi kültürüne saklayan, bunları makam ve şöhret için değil, ilmin asıl gayesi olan insanların mutluluğu ve barışı için paylaşan bir bilim insanı,seyyah.

Kendisine memuriyet yıllarında büyük makamlar önerilmesine karşın, ilmi çalışmaların öncelikli tutarak, dünyalık peşinde koşmayan, ebedi ve saadet verici erdemli bilgilerin peşinde bir bilge.

Yedinci yüzyıllarda başlayan İslamî cihad anlayışının kalıcılığı kültürel ve bilimsel mirasıyla perçinleyen Farabi, İslam'ın altın çağında hüküm sürmüş önde gelen büyük bir değerdir şüphesiz. Onun asıl değerlendirilmesi gereken yanı, kültürler arası diyalogun nasıl da gerekli olduğu anlayışıyla, bilimin ortak bir değer oluşuna olan inancıdır. Nitekim, hocası olarak kabul ettiği başta Aristo ve Eflatun'un eserlerini tercüme ederek öncelikle İslam ve Türk dünyasına kazandırmış olması, bilimin tüm insanlığın ortak mirası olduğu hususunu tam olarak ortaya koyar.

Çinli filozof Konfüçyüs ile de ortak yönleri bulunan Frabi, dilin ortaya çıkışı hususunu oldukça ciddi biçimde işlemiş. Varlıkların tanım ve tasvirleri ile kavramların oluşmasında, dilin organik bir işlev gördüğünü betimlemiştir. Dil, yaşayan ve yaşatılandır ona göre. Kültürün en önemli unsurlarından dil, bilimlerin de içinde yüzdüğü bir okyanustur. Onun içindir ki, kavramları,varlıkları ifade ederken ortaya konulan dilin farklı insanlarda aynı şeyi veya şeyleri ifade etmesi hususunu oldukça önemser. Onu, kültürün ve insanların bir araya gelmesi ile teşekkül ettiği toplumun mayası olarak görür. Dil, dikkatli kullanılmalı ve edepli de olmalıdır. Hayatı içselleştirmeli, kendini ifadede de iyi bir araç görevi görmelidir.

Kaleme aldığı tüm eserlerinde insanı merkeze alan Farabi, ilimlerin asıl gayesinin onun mutluluğunu, özgürlüğünü sağlamak olduğu görüşünü bazen açık, bazen de gizli bir dille ifade etmiştir. Bilim,sanat,teoloji,felsefe ve hayata dair ne varsa, insan içindir. Buradan hareketle, barışçıl ve hümanistik bir öğretiyi de gözler önüne seren Farabi, kendinden önce kaleme alınmış ve biihassa da Aristo'ya dair külliyatlardaki anlaşılamsık mantık husularını çok net şekilde izah ederek, anlaşılır da kılmıştır. Yüksek bir kavrayışa sahip Farabi, dildeki usalığını da bu ölçüde kullanarak, kendisinden sonra gelen bilim insanlarına da gayet anlaşılır bir miras bırakmıştır. Bu anlamda kendisine "yaşayan kütüphane" denilse, anlamsız olmaz.

İslâm felsefesi, bugün geldiği noktayı Farabi'ye borçludur. O, dini öğretileri felsefe ile bağdaştıran bir akılcılık yolu ile daha anlaşılır ve işlevsel hale getirmeye çalışmıştır.

Toplumsal öğreilerinde merkeze bireyi alan Farabi, onun saadetinin erdemlerle,özgür seçimleri ile, işbirliği ve emekle,entellektüel ritüellerle oluşacağını ve bu sayede erdemli kentlerin ortaya çıkacağını ifade ederken; yağmacı,gösterişten yana, salt kâr ve zenginlik amacı güden,eğlence ve sefaya düşkün, onurdan mahrum toplumların sonlarının nasıl olacaklarını da ortaya koyar. Yukarıda sözü edilen izahta, onun tipik bir demokrat olduğu, insanların seçimlerine,özgürlüklerine önem veren bir toplumsal erdemi ifade ettiğini de söyleyebiliriz.

Gerek yaşadığı çağın, gerekse de sonraki yüzyılların önde gelen büyük otoritelerinden biri olarak Farabi, bilimde devamlılığı sağladığı gibi, sonraki çağlarda farklı sahalarda ihtisas yapan insanlara da temel olacak kaynaklar bırakmıştır. Onca yüzyıla karşın, bilim insanında olması gereken ideal ölçüleri fazlasıyla kendinde toplamayı başarmış bir bilim insanı olarak onu saygı,vefa ve hayranlıkla anımsamak,unutmamak,unutturmamak gerekir.Zira, böylesi dehalar,öğretmenler çok nadir çıkmatalar. Çok yönlülüğü ve üstün kişilik özellikleri ile Farabi'yi kelimelerle anlatabilmek, bilime katkılarını yazın diliyle ifade etmek bir hayli güçtür. Halen onun öğretilerinden, bilimsel metotlarından alınması gereken çok ders vardır elbette. Saygınlığı ziyadesiyle hak etmiş büyük insan,filozof,tasavvufçu, ahlak öğretici,musikici,...Farabi'yi daha iyi anlamak ve anlatabilmek adına bu makalenin de katkı sağlamasını umut ediyoruz.

Kendini Bilmek

Bize dair ne varsa ya duyarız, ya yazılıdır okuruz. Başkalarına göre de bir biz vardır elbette. Bu biz, gerçekte ben dediğimizle ne denli örtüşür acaba? Kendimizi her yönden sınamada ve ne olup olmadığımızı bilmede en önemli kriter nedir ki? Kendini bilmek denilen çokça soruya ve o soruların karşılığı olabilecek yanıtlara ne denli denk gelir? Bizi en iyi tanıyan kimdir?...vb sorular bize iç dünyamızdaki derinliklere de inerek gerçek bizi anlatmaz mı? Annemize göre biz halen sevgi ve ilgiye oldukça muhtaç biricik iken, babamıza göre biz daha güçlü, kararlarını sağlıklı alabilen ve fakat tecrübece eksik birileri olabiliriz. Bir başkasına göre mükemmel bir öğretmen, diğerine göre de gözü pek bir kahraman... Bütün bunlar bize, başkalarının algı ve gözlemlerine göre farklı bir bizi meydana getirir, önümüze koyar.

İyi de, gerçekteki biz nasıldır? Diğerlerinin dedikleri gibi bıçkın bir kalem; romanların usta kalemi, şiirlerin şairi ya da kılı kırk yaran usta bir avcı veya çok sabırlı bir olta balıkçısı mı?... Gerçeklerle yüzleştğinde insan, ne olup olmadığı konusunda daha somut veriler elde edebilir kanaatindeyim. Adımıza ve veya kişiliğimize atfedilen olumlu veya olumsuz yakıştırmalar bizi çok başarılı şekilde temsil etmez, diye düşünenlerdenim. Zaman, insanın kendini keşfinde en iyi arkadaş ve yaşanan olaylar, bu olaylar karşısındaki durumumuz, reflekslerimiz, çıkarımlarımız da bizi gerçek bize götüren değerli ipuçları.

İnsan, henüz gerçekleştirmediklerinin de bir toplamıdır, sözü ne güzeldir. Her birimizde henüz gün yüzüne çıkmamış, olgulaşmamış bazı yeteneklerin potansiyel olarak saklı durduğunu kim bilebilir? Başkalarına göre sözü edilen işte iyi ve yetkin birisi olmamız yönündeki görüş ve söylemler, gerçeklerle ne kadar örtüşür?

Bu sorun, yani kendini bilme, bulma mevzuu, eğitimin de temel sorunlarından ve bir o kadar da en önemli amaçlarından biridir kuşkusuz. Eğitim süreçlerinde aktif rol alan öğretmenlerin gerek model olarak ve gerekse de nitelikli bir gözlemci ve değerlendirmeci anlamında bizim biz olmamızdaki katkıları ve rolleri paha biçilmezdir. Bazen gözlem neticesinde dillendirilen ve bize rehberlik eden naif bir cümle, gelecek yaşantımızın şekillenmesinde çok önemli bir adım olabilir. İşini samimiyetle ve sevgiyle yapan herbir öğretmenin, bu anlamda kişilik gelişimine ne denli katkıları sağlayabileceğini varın siz düşünün.

Kulak tırmalayan sesleri de duyduğumuz ve sözüm ona, kendilerini bu sahada sanatçı ses sanatkarı olarak atfeden zavallılar, seslerindeki niteliğin yetersizliğine dair bir cümle duymamış olmalılar, diye düşünürüm. Öyle ya, sırf çok kazandırıyor mantığı ile basın da gücünü kullanarak zoraki ses sanatçısı olanlarla dolu değil mi müzik mecrası? Kulak zevkimizi katletmeye kimsenin hakkı da yok, haddi de olmamalı. Sesi güzel olanların yolu açılmalı, olar almalıdır makam ve usül derslerini. Binlerce saat ders olsa bile ses kaliteleri artmayacak olanlar değil elbette. Benzer durumları sporda da yaşamıyor muyuz? Sanki adı mühim değil zatin ayağına hiç top değmemiş, yıllarca amatör kulüplerde oynamış ve profesyonel olamamış gibi tutuk ve beceriden yoksun durumlar da nedir öyle? Zorla mı futbolcu olmuşlardır, ya da ille de babaları veya dayıları futboldan geldiği için mi onlar da futbolcudurlar. Meslekler babadan oğula geçebilir de yetenekler nasıl geçiyor, anlayamadım doğrusu. Saçımızı başımızı yolduran o sahnelerin baş aktörleri, sahaya gökten zembille mi inmişlerdir? Desenize Türk futbolu da işi amca-dayı muhabbetine dökmüş. Artık şansa ne gelirse. Bu işler bu kadar ucuz mu? Birileri iyi gelir sağlayan mecralar diye kulak zevkimize, göz zevkimize daha ne kadar işkence edecekler?

Yukarıda pek hoş olmayan ve sayısı onlarca artırılabilir konu, bizim öz yeteneklerimizin ne olup olmadığına dayanıyor değil mi? Kendi kendime hep şunu söylerim. Sen, süreç adamısın, bir olayın gidişatı ve sonuca etki eden unsurlarına odaklısın. Bu durum seni iyi bir ;araştırmacı, bilim insanı, öğretmen,...yapabilir. Ancak, asla polis olmaz senden. Neden mi? Detaylara bakarak eşgal tarif edemezsin de ondan. Bu örnek sadece beni bağlar ve fakat bu örnekleri herbirimiz kendimiz için de tatbik edersek, daha başarılı olabileceğimiz ve insanlara daha fayda sağlayabileceğimiz zeminlerde yer edineceğimiz ise mutlak. "İlim, ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir. Kişi kendin bilmezse, bu nice okumaktır"-Yunus Emre ne de güzel söylemiş değil mi?

Doğru yerlerde doğru ve güzel insanların olmasını dilemekten başka bir şey gelmiyor aklıma. En azından şunu söyleyebilirim ki, zorla oralara, buralara monte edilip sırtlamak yerine, bulunulan noktanın değerine değer katan, yorum katan ve feyz verenlerden olmak ne güzeldir. Kalın sağlıklıca.

BARIŞ,HUZUR VE KARDEŞLİĞİN DAYANAĞI

Daha ilk adımla başlar hayata karşı duruş. Bir mücadeledir ve ayakta kalma pahasına da bir direniş. Yaşadıklarımız, gördüklerimiz, duyduklarımız, okuduklarımız,... hayatın anlam ve amacına dair sınırlarımızı ve bizim bu zorlu zemindeki duruşumuzu da belirler elbette. Adalet, daha da berrak anlamıyla; bizi ve diğerlerini bir maddi ve aynı zamanda manevi (içsel) bir zemine konuşturarak, hareket ve düşünüş tarzımızı, bakış açımızı belirleyen; eşitlik, merhamet,erdem,hakkaniyet gibi esaslı değerleri çağrıştıran mistik ve felsefi sözcük.

Ne de ilginçtir ki, bu kavram üzerine o denli yazı yazılmış, o denli gözlemlenmiş ve yine ders okutulmuştur ki, kütüphanelere sığmaz nitelikte. Zihinlerden hiç çıkmayacak anekdotlar, tarifsiz ve kitlelerce çekilen acılar,dramlar... adalet kavramının ve onu doğru anlamak,yaşama yansıtılabilmek adına ortaya konulan çabaların ne de haklı olduğunu vurgulamıyor mu bizlere?

Konuyu bir de bu hususi ve tüm beşeriyeti çok yakından ilgilendiren adalet çalışanlarımıza getirdiğimizde, önümüze bambaşka ve kıyasıya tartışılacak, üzerinde uzun uzadıya düşünülecek detaylar çıkıyor sonuçta. Siz ne denli güzel bir adalet sistemi sahibi olsanız da, bu sistemi çalıştıranların da ;duygularıyla, kanaatleri ve değerleriyle ve elbette bu sahadaki engin bilgi ve tecrübeleriyle hareket ettiklerini düşünürseniz, insan öznesinin ne denli önem arzettiğini de anlayabilirsiniz. Yani diyorum ki, sistemi çalıştıran ve beklenen nihai hedeflere, kazanımlara taşıyan motor güç, nihayetinde yine insandır. İnsanlara bu erdem üzerine kurulu kavramın yasal zeminde verdiği hizmetin niteliği de belirleyen çalışanlarımızın, ne denli hassas bir denge üzerinde ve bir o kadar da hayati kararları görüşüp,sorgulayıp,karara bağladıklarını, her bir karar ile de toplumun dinamiklerine hizmet ettiklerini çok net görebiliriz.

Denilebilir ki, adalet hususu neden bu denli derin, neden hepimizi sarıp sarmalıyor ve hukukî anlamda doğrudan bizi ilgilendiren bir dosyamız olmasa da neden bizleri de fert fert ilgilendiriyor? Karşılıklılık ilişkisiyle yürüyen toplum dinamiklerini çok kompleks ve devasa bir dişli kutusuna benzetelim. Bu dişlilerin her biri, toplum dinamiklerinin bir yönünü ve unsurunu temsil etsin. Bunları birbiriyle uyum içinde çalıştıracak, eşgüdümleyecek bir işletim sistemini de unutmamalıyız. Aldığı enerjiyle çalışan bu sistemin zaman içinde rehabilitesi, onarımı,tamirâtı vs gerekecek. Bu bütüncül sistemin adeta vücudumuzun temel sistemlerinin uyumuna benzer şekilde stabil çalışması, dıştan gelen zararlı etmenlere karşı direnç göstermesi, kendini koruması gibi yetenekleri bünyesinde taşıması da beklenir elbette. İşte, adalet kavramı bu sistemi ;koordine eden, hak ve sorumlulukların sınırlarını belirleyen, özel durumlara da yine hassas ve yasal çerçeveyi de gözeterek, toplum vicdanı ile de örtüşen kararların alınmasını sağlamak,;eşitlik ve özgürlük,hakkaniyet gibi temel değerlerin yaşamasını temin etmek gibi hayati bir görev üstlenir. Vücudun sinir uçları gibi kayıtsız kalınmayacak bir husustur bu.İçinde bulunduğu toplumun sosyo-kültürel dokusundan da izler taşıyan adalet, milli bir unsur olmakla kalmaz, evrenseldir de bu anlamda. Amerikan adaleti, Türk adaleti,Alman adaleti,... gibi farklı isimler de olsa, özünde evrensel nitelikler barındırdığı ve yukarıda sözü edilen etik ve ahlakî içerikleri barındırdığı için, taşıdığı ismin pek bir ehemniyeti yoktur onun. Asıl mesele, toplumsal yapı içerisindeki işlevidir . Bu yönüyle yasal ve herkesin, her bir kesimin kabullendiği resmî bir mutabakattır da.

İnsanlık, yaratılışından bu yana, ideal adalet arayışında olmuş, bu hususta tarihin belli dönemlerinden beri kabul gören mutabakatlar, sözleşmeler, beyannameler ortaya koymuştur. Magna Carta, bu anlamda ilk yazılı hukuk sözleşmesidir. Bizdeki karşılığı da Kanun-i Esasi, Sened-i İttifak, Gülhane Hattı Hümayunu,... gibi çokça resmi dayanağı çağrıştıran bu durum. İster millî, ister milletler arası olsun, az önce sözü edilen belge, beyanname,sözleşmelerin her biri, daha da iyi bir yaşam olanağı sunması, insanların daha fazla özgürlüğe kavuşması, eşitlik ve adalet kavramlarının hayat bulması amaçlarına hizmet için ortaya çıkmışlardır. Bu arada “İnsan Hakları Evrensel Beyannâmesi ile, akabinde hayata geçen Çocuk Hakları Sözleşmesi” de dillendirmek gerekir elbette. Herbirinin asıl gayesi veya ortak yanı, adaleti tecelli ettirmek,hakları korumak,gözetmek ve arzu edilmeyen tasarruflara karşı da caydırıcı rol oynamak. Bütüb bunlara ve dahasına rağmen, arzu edilen bir adalet seviyesine ne yazık ulaşılabilmiş de değildir. Görülen o ki, bu özgürlük ve hak arayışı devam edecektir. Ta ki, evrensel anlamda adaletin ideal kabul gören noktaya ulaşıncaya değin.

Adalet kavramın günlük yaşam içindeki yeri ve önemine dair şu husus güzel bir örnek teşkil eder kanaatindeyim. Mesleğe yeni başlayan bir sağlık çalışanının, bir öğretmen, avukatın ve dahi siyasî erkin en başındaki kişi olan bir devlet başkanının, görevi alırken tüm toplumun önünde; yasalara saygılı olacağı, insan hak ve özgürlüklerini koruyacağı, gözeteceği,güçlendireceğine; kimseleri farklılıklarından ötürü ötekileştirmeden eşit ve hakça muamele edeceği, insan onuruna ve toplumun vicdanına saygı duyarak hizmet vereceğine dair bir yemin metni konulur. Bu durum, herbirimizin öncelikle adaletli yaklaşıma husus beklentilerini öncelikli hale getirmez mi? İçimize de su serpen bu uygulama, en azından resmî bir dayanakla, kendimizi daha değerli ve birinci sınıf vatandaş hissetmemizi, birbirimizin hak ve sorumluluklarını gözetmemizi ve aidiyet duygularımız da perçinler mutlaka.

Uğradığımız herhangi bir konudaki haksızlık karşısında, yasal zeminde haklarımızın savunulabileceğini ve varsa yanlışlıkların giderilebileceğini bilmek, toplumsal anlamda kanunlara karşı güvenimizi pekiştirir, devlete bağlılığımızı ve güvenimizi de artırır.

Ömer Hayyam “Adalet, evrenin ruhudur” demiş. Pek güzel söylemiş. Adalet öyle bir kavram ki, gerektiğinde değil, anbean olması beklenen, ümit edilen ve uğruna toplu eylemlerin, protestoların, kavgaları, kurtuluş mücâdelelerinin verildiği vazgeçilmez, vazgeçilemez olan. Bir zamanlar “siyah adamlar” denilen ve karşılarında da kendilerine doğuştan verilen temel özgürlükleri haksız, hukuksuz ve son derece de barbarca, insanlık dışı muamelelerle onlarca

Yıl erlerinden alan "beyaz adamlar" in kavgasının temelinde de bu adalet anlayışı vardır.

Kimi zaman kendilerini sözüm ona, soylarından geldiğine inandıkları ve aslında bunu diğer tebaaya gaddarca dayattıkları asilzadelerin baskılarına karşı onurlu bir duruş, bedeli ağır ödenmiş kazanımlar, türkülere ve destanlara konu olmuş folklorik örnek, hak ve adalet arayışının birer örnekleri değil midir? Acaba, adalet bize verilen veya takdir edilenle yetinerek yaşamayı mı, toplumsal mutakabat ile kabul gören ve kimseyi yek diğerinden üstün tutmayan bir anlayışla mı yaşanmalıdır? Bu ve benzeri sorular, ülke rejimine, sosyal ve kültürel gelişim seyrine, daha da öncelikle ise, demokratik bir toplum olup olmamaya göre de farklı bir seyir izler. Doğal olarak da yanıtlar ülke gerçeklerine göre farklılık arzdebilir de. Burada temel nokta, hayata dair kazanımların paylaşılmasında, kullanılmasında gibi görünüyor. Yaşanan çevrenin sunduğu potansiyel olanaklar ile ülkenin gelişim seviyesine göre zenginlikleri adilce dağıtılabiliyor mu? İnsanlar aidiyet duydukları vatanlarına karşı gerek sorumlulukları, gerekse de hakların kullanımı yönünden(ticaret, ulaşım, eğitim-sağlık vb) mutlular mı? ... Görüldüğü üzere, bu ve benzeri onlarca soru bizi adalet kavramının pratikteki yerini sorgulamaya itiyor. Esasen bu konuyu gerek sosyal, siyasal, gerek ekonomik, askerî ve diğer çokça bakımdan tartışmayan bir medeniyet olmamış, olmayacaktır da. Yukarıda referans verdiğimiz örneklerle de dayanarak, adaletin nihai olarak ulaşılmış bir son nokta değil, ulaşılmaya çalışılan bir idealdir olduğunu ve devinimin insanlık var oldukça da süreceğini söyleyebiliriz. Çünkü o, en ideali arama yarışı, mücadelesidir.

Adaleti daha somut ve daha kapsamlı, daha insanî şekilde yaşama aksettirebilmiş toplumlarda doğal olarak kaos, anarşi ve terör yerine; barış, güvenlik, huzur gibi daha pozitif göstergeler ön plana çıkar. Bu tablonun istendik şekilde ortaya çıkabilmesi ise, öyle birkaç yılda veya ayda mümkün olmamıştır ne yazık. Neredeyse tüm kentlerimizde bu hususi ideal için verilen canların, ödenen bedellerin, tarifsiz çilelerin sembolü, mutlak bir anıtı, kitabesi veya elim bir öyküsü vardır ve üstelik destansı da.

Adaleti insan onuruna en yaraşır şekilde yine insanın yaşamının vazgeçilmez bir unsuru kılmak üzere, neredeyse her hükümet yüzlerce sayfalık bildiri, propaganda aracı, tasarı ve kararname ve veya yasa ile uygulama yapmamış mıdır? Adalet konusu, bu anlamda neredeyse her politik maceranın da en kolay kullanılabilir ve manipüle edilebilir bir enstürmanı da olmuştur. Hoş, bu durum toplumun kazanımları yönünde ve onu oluşturan gruplar arasındaki dayanışmayı, eşitliği ve motivasyonu bozmadıkça da kabul görmüştür. Bu durum, bir anlamda o ütöpik ideallere ulaşabilme ülküsünde adaleti daima özne yapmış, anlaşılabilir o ki, yapmaya da devam edecektir. Meğer ki, ortaya konulan reformların bizatihi kendileri adaleti bozmasın, onun insanlar arasında kökleşip yerleşmesinde katkıda bulunsunlar.

Adaletin gerçekten de yaşamsal zeminde yer bulup bulmadığını göstermesi açısından o kadar çok kriter var ki. Bu durum, yaşanan kentin, ülkenin ideal şartlara ne denli yaklaşmış yaklaşmadığını tayin etmeye de yarıyor kanımca. Basit bir örnek verecek olursak, neredeyse her ay bir değerli bilim insanını suikastlere kurban veren bir ülkedeki adaletle, birkaç yılda bir aynı nitelikteki bir bilim insanını trafik kazasından yitiren ülkedeki adalet arasında nitelik ve nicelik yönünden oldukça bariz bir fark olmalıdır. Aynı durum, benzer nitelikli bir bilim insanının doğal yollardan ölümü gibi bir netice ortaya koyarsa, bu durum her iki yönden de daha da ideal seviyelerde bir adaletin yaşanmakta olduğu gerçeğine götürebilir bizi...

Buraya değin, adalet mevhumunun bir süreç, toplumsal ve tarihî bir gerçeklik; sabit değil, dinamik ve devinim içindeki bir hususiyet ve aynı zamanda değerler silsilesinde de baş rolde yer alan bir özne olduğundan söz ettik. Konuyu bir de anlamca oldukça çok yönlü, sonuçları itibariyle de her birimizi şu ya da bu şekilde etkileyen, icra edilmesi yönüyle ele alırsak, adalet zemininde çalışan fedakâr insanları ve onların adalet üzerindeki ; tartışmasız tesirlerini, bu zemin içinde yer alabilmelerini sağlayan eğitimlerini, içimizden birileri ve bir insan olarak mesleki icradaki zorluklarını ve dahasını ele almamız, tartışmamız da gerekir elbette.

"Adalet mülküm temelidir.-Hz. Ömer" Bu değerli söz, hem hukukun temel esaslarından biri, hem de devletin asli görevlerinden birinin adaleti sağlaması anlamında ne de değerlidir. Yine "Adalet olursa, yiğitliğe meydan kalmaz.-Anonim" sözü de toplumsal barışın, güvenin, esenliğin sağlanımında adaletin işlevini çok güzel dile getirir. Öyle ya, haksızlıkların yaşanması durumunda, mazlumun hakkını savunan ve herkese eşit mesafeden ve üstelik objektif yaklaşarak hakları sahiplerine teslim eden bir hukuk sisteminiz varsa; yiğitliğe, despotluğa, anarşiye, kaosa da gerek kalmayacaktır. Olanca gücü ile devlet, adaleti tecelli ettirecek, kendine ve dolayısıyla de adalete olan güveni pekiştirecektir. İşte tam da bu noktada şu soruları sormamız ve adalet gibi devasa içerikli bir konuyu icra edenler gözünden de irdelememiz gerekir. Şimdi soralım sorularımızı ve birlikte cevaplar arayalım. Adaletin sağlanmasını gerek kılacak kimi durumlarda, muhatabınız statüsünü kötüye kullanarak, adaletin doğru tecelli etmesini engelleyen ve veya bu durumu kendi lehlerine manipüle eden bir ticarî dev, politik bir şahsiyet, yüksek rütbeli bir asker, bir belediye başkanı ise, işiniz bu kadar kolay olabilecek mi? Bu şahsiyetlerin adalet karşısındaki tutumları ile onu uygulayacak hukuk çalışanlarına (savcı, yargıç, avukat, mübaşir, katip, ...) yaklaşımlarının bir önemi var mıdır? Öyle ya, köylü Hasan dayıyla onun oğlu Mehmet arasındaki ticari anlaşmazlık davası gibi değildir bu durum. Üzgünüm ama, bizde durum bu. Biraz empati kurmak gerekirse, hukuk önünde eşit olmaları beklenen davacı ve davalının teorideki bu eşitlik durumları, pratikte de gerçekten öyle hayat buluyor mu?

Yukarıdaki sorular çok sıkıcı olsa da bunlar de realite. Bu durum, adaleti uygulayanlara nasıl tesir eder? İşte asıl soru da bu olmalı sanırım. Şimdi hepimiz, muhatapları toplumsal güce sahip olan ve bir anlamda sıra dışı insanların davasına yani, çetrefilli bir davaya bakan hakim, yargıç veya avukat olalım. Üzerimize türlü yönlerden baskı kurulduğunu, bu baskılar neticesinde de adaletin gerçek tecellisi yerine, ısmarlama bir tecellinin dikte edilmeye çalışıldığını varsayalım. Hatta, bir adım da ileri giderek, hukukun kurallarının doğal ve olması gerektiği gibi yürütülmesi durumunda, şahsımızın, ailemizin, yakınlarımızın zorbaca yollarla baskı altına alınmaya çalışıldığını da kurgulayalım. Alın size adalet, alın size vicdan, alın size erdem, ve daha nice. Bu durum, hukuk çalışanı olmayı, onuruyla ve insanlara eşit muamele ederek, asla adil olmaktan taviz vermeden görevi icra etmeyi ne de zorlu hale getiriyor değil mi?

Tam da bu noktada, hukuku tecelli ettirmek, yasaların verdiği yetkileri olması gerektiği gibi hayata geçirmek isteyen

minnetle anacağımız yargı, savcı ve avukatlarımızın aslında ne denli büyük ve çetrefilli engellerle karşı karşıya oldukları sonucu ortaya çıkmaz mı? Başkalarının ve belki de günlük yaşamda hiç karşılaşmadıkları o diğerlerinin haklarını anayasal çerçevede korumak, gözetmek üzere nasıl da onurlu bir duruş göstermişlerdir bir düşünün. Denilebilir ki, yasalar çerçevesinde hukuk çalışanlarımızın asli görevli bu değil midir? Evet, öyledir ancak, bir şeylerin öyle olması demek, hukuki anlamdaki iş ve işlemlerin öylece kolaylıkla sürdürülebileceği, sonuçlandırılabilceği anlamına da gelir mi? İhtimal dahilinde bile olmayan illegal yollardan ve veya yasaların kendilerine sağlayabileceği hukuki bazı ayrıcalıklardan kötü niyetle istifade ederek, alınacak kararlara gölge düşürülebileceği gerçeği göz ardı edilebilir mi? Bizim adımıza bu onurlu görevi ifa edenlerin, bu tür durumlarda nasıl da insanüstü bi gayretle ve samimiyetle işlerinin gereğini yerine getirmeye çalıştıklarını şimdi bir düşünün. Tanınmayan veya adı, sanı garip grup ve güruhların hukuk çalışanlarımıza pervasızca saldırıları görülmemiş de değildir doğrusu. Bu durumların son ve acı örneğini merhum cumhuriyet başsavcımız "Mehmet Selim Kiraz'ın " görevi başında haince öldürülmesiyle görmedik mi? Ona sıkılan kurşunlar; adalet sistemimize, devletin bekâsına, huzur ve güvenliğimize, dirlik ve düzenimize sıkılmış değil midir? Elbette öyledir ve daha fazlasıyla söylemek gerekirse, hukukta karar verebilecek ve veya ona giden yolda kilit noktalarda bulunan değerlerimize yönelik bu menfur girişimler, aydınlık yarınlara konulmaya çalışılan ipotektirler de.

Hukuku layıkıyla tecelli ettirmek adına var güçleriyle çalışan bu yiğit insanların, bugünlerimiz, yarınlarımız ve ideallerimiz adına devlet dediğimiz ve her birimizi kucaklayan o büyük yapıda ne de önemli olduklarını sanırım anlamış olmalıyız. Bundan önce de benzer çirkin saldırılar, tutumlar, eylemler, girişimler olmuştu. Yine bazılarında da mesleğini onurlu ve samimi, son derece de taviz vermez şekilde ifa eden münevver insanlarımızı yitirmiştik. Yıkılmadık, yılmadık, durmadık, durmayacağız. Bu saldırıları, vücuda giren virüslere benzetmek gerekir sanırım. Gereken refleksi gösterecek de güvenlik güçleri ve akabinde de hukuk sistemidir. Hukuk sistemi, tüm dinamikleriyle sağlıklı çalışan devlet mekanizmalarının bu normali sürdürmesini, sisteme zarar verebilecek olan durumlarda da onları izole ederek, devletin devamlılığını sağlamıyor mu? Böylece, devlet dediğimizi bu yapının hücreleri, dokuları, organları, sistemleri velhasılı bütünü korunmuş, gözetilmiş oluyor. Bu durum, ona ve veya fertlerine, cemiyetlerine, meslek gruplarına, ... karşı haksız fiiller meydana gelebilme olasılığında, resmi yollardan bir hak arayışını da başlatıyor. Bazen haklı, haksız, kiminde de uyuşma yolu ve benzerleriyle sorunlar aşıyor, toplumsal düzen yürüyüp gidiyor. Sanırım yukarıdaki refleksleri destekleyen basının yani kamu vicdanının sesini de günümüzde kaale almak gerekir. Bazı hak ve adalet arayışlarında ve veya adaletsizliklerin giderilmesinde, kamu baskısının ne de işlevsel olduğunu çoğumuz inkar edemeyiz sanırım. Bu yönüyle, değerlerin yaşanması, adaletli bir yaşamın istenen kıvama gelebilmesinde kamu vicdanının reflekslerini de ayrıca düşünmek ve hesaba katmak gerekir.

Hangi ülkede yaşanırsa yaşansın, o ülkenin vatandaşlarına sağladığı hakların yanı sıra, yüklediği sorumlulukların olması da kaçınılmazdır. Çünkü, toplumsal yapı her bir ferdin duyarlılıkları ile yaşar, gelişir, korunur ve güçlenir. Yasalara karşı fertlerde duyarlılık yitirilirse, emniyet güçlerinin, hukuk çalışanlarının yükü artar, mazlumlar çoğalır, adalet aksar. Herbiri birbirinin nedeni ve sonucu gibi işleyen bu mekanizmayı güçlü, üstelik de kararlı kılan şey, başlı başına güvenlik çalışanları, hukuk çalışanları değildir. Sadece onlarla bu yasal düzen yürütülemez. Vatandaşlık bağıyla ülkede yaşayan her insanın, yasaların doğru şekilde yaşanması ve tecellisinde kısmi de olsa görevleri vardır. Her bir fertteki bu kısmı hassasiyet bir araya gelince, toplumsal bir duyarlılığa, kararlılığa ve güce de dönüşür mutlaka.

Adaleti sağlayan, yaşatan, onu hakça dağıtan, planlayan ve karara bağlayan hukuk çalışanlarımızın vicdanen özgür olabilmeleri, hiçbir kişi ve veya grubun tesiri altında kalmamaları hem bir arzu hem de idealdir elbette. Bunu maddi yönden pekiştirmek görevi devlete aittir. Hiçbir karar erki (hukuki) maddi yönden bir eksiklik hissetmemeli ve vicdanı, tecrübesi, resmi mevzuatın kurallarına göre en isabetli kararları alabilmeli; en can alıcı soruları yüreklice sorabilmeli, hukukun üstünlüğü prensibini en yüksek seviyede hayata geçirebilmelidir ki, toplum vicdanı müsterih olsun. Bu anlamda, hukuk çalışanlarımızın görevlerine motivasyonlarında maddi kazanımların bir katkısı olabileceğini düşünmek yanlış olmaz sanırım. Elbette bu durum, madden istenen düzeyde olunmadığı hallerde, bu meslek insanlarımızın görevlerini olması gerektiği gibi yapmadıkları anlamına da gelmez. Zira, aynı şeyi eğitim neferlerimiz için de düşündüğümüzde aynı cevabı veririz. Buradaki hususu, mesleğin kazanımlarından öte, taşıdığı onurlu duruşla ilgili olmalıdır. Öyle ya, elinde geleceğin bilim insanlarını şekillendiren, sanatkarlarını yetiştiren, mühendis ve tüccarlarını eğiten öğretmenler de çok mu iyi koşullarda görev icra ediyorlar? Bu soruya verilen cevap hayır bile olsa, öğretmenlerin her şeye karşın asıl davalarının devlete ;yetkin, onurlu ve doğru kararlar alabilen, kendini ve geçmişini tanıyan iyi vatandaşlar ve insanlar yetiştirme ülküsüne sahip oldukları çıkarımında gönül rahatlığıyla bulunuruz değil mi? Kısacası, başlı başına maddi kazanımlar değil, manevi doyumlar esastır burada. Bu değerli husus, hukuk çalışanlarımız için de benzer nedenlerden ötürü geçerlidir, üstelik kaçınılmaz da bir gerçek olarak. Büyük ideallere sahip olanların gelecek adına, onurlu bir duruş ve mesleki icra gayesiyle bu sahaya (hukuk) yöneldiklerini, mesleğin maddi kazanımlarını ise daima ikinci planda düşündükleri sonucuna doğal olarak ulaşabiliriz.

Bir mesleği toplum içinde itibarlı kılacak iki paha biçilmez unsuru az önce bir yönüyle ele aldık. Onlar ki bir mesleğin birey gözündeki toplumsal yerini ve manevi tesirlerini ortaya koyar. Maddi kazanımlar ve manevi kazanımlar ve nihayetinde de mesleki doyum. Maddi kazanımları, o meslek insanının toplumsal hiyerarşi içindeki yerini, tüketim alışkanlıklarını, tercihlerini etkilediği gibi, diğer bireylerin de bu meslek insanlarına karşı duruşları hakkında da şu ya da bu şekilde bir tesir oluşturur muhakkak. Ne var ki, hukuk gibi hassas bir çalışma sahasında, meseleye maddi bakımdan bakarak bir değerlendirmede bulunmak, bu mesleğin daha da önemli ve bir o kadar da vazgeçilmez yönü olan maneviyat yönünün gözden kaçmasına neden olabilir. Oysa, bu mesleğin asıl ağırlığı ve kudreti de manevi doyum dediğimiz yönünden gelmektedir. Tıpkı öğretmenlik mesleğindeki gibi. Düşünsenize, türlü yoksunluklar içinden emek ile çıkarak, sadece nitelikli eğitim-öğretim donanımlarıyla şekil verdiğiniz bir insan, ne de çok nitelik kazanabilir. Onun bu kazanımları karşısındaki öğretmenin mutluluğunun bir tarifi, maddi bir ölçüsü olabilir mi? Peki, yıllardır şu veya bu sebeple bir türlü aydınlığa kavuşamamış bir hukuk sorununu çözerek, yerinde bir, belki

de binlerce kişinin haklarını kazanılmasına ve mevcut haksızlığın ortadan kalkmasına aracı olan bir savcının, avukatın, hakimın manevi doyumunu sizce nasıl ölçülebilir? Örnekleri çoğaltmak mümkün ve fakat, buradan varılacak sonuç, mesleki doyum dediğimiz şeyin, gerek mesleğin seçimi ve gerekse ondan elde edilebilecek mutlulukla doğrudan ilgili olmasıdır şüphesiz. Bu anlamda da adalet sistemi içinde o kendine has cübbeleri giyenlerin ve veya bu onurlu mesleğin sahibi olma yolunda gayret edenlerin seçimlerinin takdir ile karşılanması gerekir sanırım. Büyük, küçük demen meseleleri tüm şeffaflığıyla irdeleyen ve kendilerine verilen yetkileri de toplum vicdanı ile ötüşecek, yasalara da uygun şekilde çözümleyecek, karara bağlayabilecek olan hukuk çalışanlarımızın, toplumu bir arada tutan yegâne dayanak olan adaleti tecelli ettirdikleri bilincinin asla unutulmaması gerekir. Tıpkı nefes almak gibi, adalet kavramı da doğal süreci içinde toplumsal işlevlerini yerine getirmek durumundadır. Öyle ki, adaletin sarsılması veya sekteye uğraması, toplumun bütününde ve kısa süre içinde olumsuz binlerce tepkiyi de tetikler. Bir toplumun ulaşım, iletişim, turizm, sanat, spor, politika, eğitim, sağlık, güvenlik, ... kısacası her bir fonksiyonunun nabzıdır adalet. Tüm mekanizmaların sağlıklı biçimde işlemeye devam edebilmesinde anahtar kavramdır adalet. Sağlık çalışanlarının sorunlarının çözülmediği bir sistemde, onlardan nasıl verim alınabilir? Peki, güvenlikle ilgili çalışanlarımızın mutsuzluğu nelere yol açabilir? Her ne sahada çalışırlarsa çalışsınlar veya hangi toplumsal katmanda yer alırlarsa alsınlar, insanların birer yurttaş olarak devletten ilk ve öncelikli beklentileri "adalet" değil midir? İnsanların ortak ideallerini sıralamış olsaydık, büyük bir ihtimalle ortaya koyacakları ve beklentileri olan hayat şöyle özetlenebilirdi: İnsanların birbirine saygı duydukları, herkesin birbirini hakkını gözettiği, kimsenin yoksulluk yaşamadığı, hastalıkların neredeyse hiç görülmediği, tertemiz ve çevre, zalimliğin sadece masallarda okunan bir ritüelden ibaret olduğu, herkesin dilediği sahada ve masrafsız eğitim görebileceği, savaşların, kavgaların sadece filmlerde görüldüğü, ... bir dünya. Kim istemez ki bütün bunları. Hangi milletten olursa olsun, beklentileri aynı değil midir insanların. Daha adil, daha eşit, daha hakkaniyetli; güven ve barış içinde bir dünyada yaşamak. Bu ideallere erişebilmede, fert fert her birimiz sorumluluk üstlenmeliyiz ki, idealler zamanla daha bir somut gerçeklere dönüşsünler. Yukarıda kısa da olsa değindiğimiz kamu vicdanının oluşmasında herbirimizin sorumluluğu yok mu? İdeal adalet arayışında toplumsal mutakabatın oranı ne denli yüksek ise, o toplumda o oranda adalet sahaya yansıyordur denebilir.

Toplumsal duyarlılıkların, hukukun yerleşip kökleşmesinde ne denli önemli olduğunu görmezden gelebilir miyiz? Daha medeni dediğimiz toplumların, bizim için henüz ideal gibi görülen noktalara veya seviyelere erişebilmelerinde bu hassasiyetin rolü yok mudur? Benzer şekilde, daha ağır insan hakları gasplarının yaşandığı bir topluma göre de bizler, daha ideal bir toplum olabiliriz bu durumda. Bu göreceli durum, toplumsal gelişmişlik seviyesinin, topluma mal olan yasal düzenin daha da benimsenip benimsenmemesini doğru orantılı biçimde etkilediği sonucuna götürüyor bizleri. Duyarlılıkların artması, hukuka olan saygı ve kuralların günlük yaşamın doğal bir ritüeli haline gelmesi, daha adil bir yaşam zemininin de kendiliğinden ortaya koyuyor olmalı. Öyle ya, kuralları ihlal edenlerin cezalandırıldığı, ödev ve sorumluluklarını yerine layıkıyla getirenlerin de ödüllendirildiği bir sistem, pek tabii hukuka olan güveni ve saygıyı da beraberinde pekiştirecektir.

Buraya kadar farklı yönleriyle ele alınan adaleti kavramını, onun aksamasına yol açılması durumunda ne tür yaptırımlar uygulaması gerektiğine de ayrıca ve ağırlıklı olarak değinmek, onun yaşamsal işlevleri bakımından son derece önemlidir kanaatindeyim. Konuyu örneklerle anlatalım. Kırmızı ışık ihlali yapan bir sürücüyü takdir edilen ceza yeterince güçlü değilse, muhtemelen bu suçu yineleyecek ve bu yüzden belki de birilerinin ölümüne ve veya büyük maddi yıkımlara sebebiyet verebilecektir. En kötüsü de, bu kurala uyma davranışının pekişmeyecek olmasıdır. Adaletin kökleşip yerleşebilmesinde her birimizin sorumluluğu olduğu yadsınamaz bir gerçek. Yol üzerindeki rutin trafik kontrolleri, işaret levha ve cihazları ya da başka zeminlerde rutin yinelenen işlemler, bizlerin problemlerle karşılaşmaması ve olası tehditlerin bertaraf edilmesi adına kuşkusuz. AVM'lerde de sıklıkla gördüğümüz ve yine hava limanı gibi daha yüksek hassasiyet gerektiren sahalarda güvenliğe dair iş ve işlemlerin neden gerekli olduğunu anlatmamıza da gerek yok kanaatindeyim. Özetle, bizlerin toplumsal yaşamımız içerisinde daha insanî, güvenli ve sağlıklı yollardan idame ettirmeye çalıştığımız hayat içinde, bizlerin bu zeminleri bulabilmesini temin eden ne de önemli bir uğraş var arka planda. Hayata dair temas ettiğimiz kişi ve gruplarla, kurumlarla ve yapılarla iletişimimizi en adil şekilde kurallara bağlayan yasalar, yönetmelikler, tüzükler, ... bizatihi yine bizlerin gelecek menfaatleri içindir. Yüksek bir adalet duygusuyla yetişmiş nesillerden tertip olunan bir toplumda, büyük olasılıkla işler de daha bir güzel yürüyecek, insanlar kendilerini daha özgür ve güvende hissedecekler. İnsanlara en ideal yaşama koşullarını sağlayabilecek yegâne unsurun adalet üzerine kurulu olduğunu tartışmasız kabul etmek gerekir.

Mesleki anlamda, insanların gerek birbirleriyle, gruplarla, kurumlarla olan durumlarını karşılıklı hak ve menfaatleri de gözeterek koruyan, sürdüren adalet sistemi, yaşamımızın kalitesini doğrudan ilgilendiriyor. Bu anlamda, adalet gibi pahasız bir değere hayat vermeye çalışan bu sahanın değerli çalışanlarının çabalarını takdir etmek az bile. Yoğun ve bir o kadar da çetrefilli durumların çözüm yeri olan adalet mekanizması, geleceğimize de güven veren bir yaklaşımla ve çoğunda da insanüstü gayretlerle kişi ve kurumların birbirleriyle münasebetleri çerçevesinde ortaya çıkan anlaşmazlıkları çözmeye çalışıyor. Hakkı üstün kılmak adına bu sahada çalışan her bir meslek insanı çok önemli ve bir o kadar da gereklidir. Kendisine bu zeminde yer edinmeye çalışan gençlerimizi, içeriği onca incelik ve ulvi değerleri barındıran seçimlerinden ötürü saygıyla da karşılamak gerekir. Nitekim, adaletin hayat bulmasını beklemek başka, onu tecellisini sağlamak bambaşka bir şeydir. Bu vesileyle, adalet yolunda emeği geçen değerli büyüklerimizi, üstün gayretleri ve duruşlarıyla adeta idol olmuş ve adlarını tarihe yazdırmış şehitlerimizi saygı ve minnetle anmamız gerekir. Ruhları şâd olsun. Bedeli ödenemeyecek büyük fedakârlıkların, kuşaktan kuşağa dimağlarda derin izler bıraktığı şüphesiz.

Daha saygın, daha anlamlı, özgür kılan, hakkaniyetli ve daha bir insanî yaşam dileği, şüphesiz hep olacak. Adaletin tüm yaşamı kucakladığı ve her yerde yeşerdiği bir dünyaya kim itiraz edebilir? Bu manada, geleceğin daha bir güzel olması ideal adaletle mümkün ve onun saygı değer çalışanlarıyla. Başkalarının da hak ve özgürlükleri ile kendimize yönelik özeleştirilerimizi sağduyu ile hayata geçirebildiğimizde, umarım daha yaşanılabilir bir dünyamız olacak.

Eğitimde Model Arayışı

Gündemimize sıklıkla gelen ve esasında da bir türlü bitmek bilmeyen bir model arayışı zihinlerde savrulup durur. Yeniye olan bu tutkunun nedenini bir eğitimci olarak ben de zaman zaman anlamlandıramıyorum nedense. Bu söylem, elbette daha işlevsel, daha verimli ve çağın gerçekleriyle örtüşen modellere karşı olduğumuz sonucunu çıkarmamalı. Değişimler bazen zorunlu hale getirir ve öyle ki kendilerini size dayatırlar.

Dillendirmeye çalıştığım asıl konu, buna hangi verilerle ve kimlerin, nasıl ve yine hangi kıstaslara göre karar verecekleri hususudur. Eğer tarımla ilgili kapsamlı bir reform gerekiyorsa, bu reforma dayanak olacak kıstaslar bizde; arazide bizzat çalışan elleri, toprağın yapısını, iklim koşullarını, besin zincirini ve dahası üretim-tüketime dair diğer paydaşlardan gelen eleştirileri çağrıştırmalıdır. Eğitimi sistemimizde bu işler böyle yürüyor mu? Rutin yapılagelen toplantılardaki katılımcılar gerçekten de bu işi özümseyebilmiş, eğitimin o çetrefilli dünyasında nitelikçe üstün, uzman kişiler mi? Sorgulamamızı çokça yönden yaptığımızda, sahada bizzat çalışan öğretmenlerin, rehber ve psikolojik danışmanların, idarecilerin, öğrenci ve velilerin ve hatta diğer katkı sağlayabilecek okul dışı paydaşların görüşleri karar masasında ne oranda yer ediniyor? Eğer yeterince cevabını veriyorsak, istatistiki olarak eğitimimizdeki nitelikçe düşüşü nasıl anlatacağız. Cevabımız hayır ise, karar mekanizmasında rol alan kurultay, şûra ve benzeri yüksek seviyeli toplantıların sadece politik kaygılarla yapıldığı izlenimi edinmez miyiz?

Bir elbise alacak olsaydım, önce neden ihtiyacım olduğunu sorgulardım. Bu elbise kazak mı, ceket mi, hırka mı veya kışlık bir ürün mü olmalı gibi sorulara yanıt bulurdum. Kendi vücut ölçülerime uyan ve gerçekten de günlük yaşamımda bana elzem bu objenin maddi kıstaslarıma uygunluğunu da elbette kontrol etmeliyim. Kısacası, ihtiyaçlara ve o ihtiyacı karşılayabilecek kriterlere göre uyumlu olanı seçmek, akıl ve mantığa uygun düşer. Eğitimde model arayışlarında da sözüm ona İsveç Modeli, Japon Modeli, Amerikan Modeli gibi say ki bitmez modeller olabilir. Fakat adı üzerinde, bu modeller kendi ülkelerinin insanlarına, yaşam tarzlarına, sosyo-kültürel dokularına uygun olduğu için vardılar. Sözü edilen bu modellerin millî yanını ifade eden bu durum, o modellerde evrensel yanların olmadığı anlamına da gelmez pekâla. Ne var ki, üretici firmanın aracınıza uygun yağ kriterleri sunmasına karşın, sizin inatla daha farklı bir seçeneğe yönelmeniz, başınıza dert almanız anlamına da gelir.

Model arayışları sorunu, cevabını kendi coğrafyasının; tarihî, kültürel birikimi, yaşayış tarzı, ekonomik gerçekleri ve toplumsal dinamiklerden almadıkça, oldukça afâki kalan, kof bir şey olur sanırım. Hatırlayınız, yıllarca başka milletlerin ürettiği teknolojik ürünleri çok sayıda sahada kullandık. Bunların çoğunda da hesapta olmayan ve o ürünlerin stabil çalışmasını engelleyen sorunlarla da yüzleştik. TSK bu konuda oldukça et bir örnek. Şimdilerde kendi millî savunma ürünlerini üretmede gösterdiği bu azim, yukarıdaki sorgulamaların da esaslı bir cevabı gibidir. Kendi insanların bizzat sahadaki deneyimlerini kıstas olarak üretilen teknolojiler, elbette daha sorunsuz ve stabil de çalışmaktalar.

Ciddi manada ve uzun ömürlü bir eğitim modeli dizaynı, politik mülahazalardan sıyrılmadıkça, ne millî olabilir, ne yerli olabilir, ne de hayat bulur. Aynı zeminde bir adım ileri gidemeden durabilmenin mümkün olmadığı günümüzde, eğitime bakışımızı değişmez kıstaslarla yeniden ve acilen sorgulamamız gerekmez mi? Nitekim, eğitimin odağı olan insanda arananlar; donanımlı, birikimli, çağı gerçeklerine uyumlu, özgüvenli, tarih şuurunu taşıyan, geleceğe dair misyonu ve güne dair vizyonu olan, zorluklarla başedebilecek, problemlerle yüzleşerek sorun çözebilecek bireyler değil de nedir?

Umarım günün birinde gözden kaçan bu kıstasların ve gerçeklerin yeniden harmanlanarak, elle tutulur ve daha uzun soluklu, işlevsel bir model getirilir eğitim hayatımıza.

Tarih Şuuru

Hep öykünüp dururuz ve onlar ileri medeniyetlerdir deriz. Neden ileriler veya bu ilericiliğe dair motivasyonu nereden, nasıl buluyorlar, sorgulamayız yeterince.

Japonya`da her nesil, iyi vatandaş ve iyi insan olma ülküsünde bir devlet politikası olarak, iki kenti zaruri olarak gezer,gözlemler. Hiroşima ve diğeri Nagazaki olan kentlerin öyküsünü dinlerler. Bu öğretisi onlarda pahasız bir motivasyon yaratır doğal olarak. Neticede de dijital dünyanın lideri, depreme en dayanıklı binaların ustaları ve robotik gelişimde öncü,...Japonya.

Mesele tarihten gereken çıkarımları yapmakta yatıyorsa, alın size eşsiz bir Türk tarihi. Yakın plandan bakalım dersiniz; 120`nin öyküsü temalı Sarıkamış Çocukları,Sarıkamış Harekatı,emsalsiz bir boğaz ve kara harbi Çanakkale,Sakarya ve say ki dahası. onca yoksunluğa ve zorluğa rağmen, her birisi de azmin, iradenin ve sarsılmaz bir duruşun örnekleri değil midir?

Ecdadın ortaya koyduğu ve ne yazık ki yeterince sahiplenilememiş bilimsel çalışmalar, başarı öyküleri bizim için gereken dayanak görevini neden istenildiği ölçüde görememiştir?

Motivasyonu bulan milletlerin önünde hiç bir duramaz. Nihai hedeflerine ulaşıncaya değin kollektif bir ruhla çalışırlar, üretirler, onlar beni değil, biz duygusunu yaşatırlar. Birliğini sağlayabilmiş bir millet, kısa zamanda ayağa kalkar,silkilir ve daha yüksek hedeflerin de peşinde koşar. Bırakın bunları bir yana, en azından medeniyet arenasında üst ligde yer alır.

Zemine dokunmadan, ilk ağızdan dinlemeden, gerçeklerle yüzleşmeden bir tarih şuuru oluşamaz. Salt kitaplardaki görsellerle,metinlerle ve veya bir kaç şiirle anlatılamaz tarih. O, teneffüs etmeyi, dokunmayı, yüksek bir kavrayışı ve millî hislerin de uyandırılmasını bekler.

Çözüm zor değil bu sorunu aşmada. Çocuklarımızı sözü edilen mekanların her biriyle yüzleştirdiğimizde, onlar gereken çıkarımları doğal olarak yapabileceklerdir. Bu ise, çağın gereği olan dinanizmi yakalayabilmede bize gereken duruşu verecektir. Değerler yeniden hayat bulacak, ecdada saygının ve çetrefilli bir coğrafyanın da ferdi olarak, sorumluluk bilinci aşılacaktır bize.

Bu konu sadece okulun çözebileceği bir konu da değildir. Bu şuurun oluşması, güçlenmesi ve sahiplenilmesi topyekün bir millî programla başarılabilir. Ne olduğumuz, nereden ve nasıl geldiğimizi bilmek, şahsi olarak ne denli önemli ise, bir millet olarak da son derece önem arzeden hayatî bir husustur. Geleceğe emin adımlarla yürüyebilmek, bu şuurun içselleşmesiyle mümkün olabilecektir.

Geçmişini bilmeyen milletlerin geleceği de olamaz, sözü ne de güzel yansıtır bu gerçeği. Aydın olma iddiasında bulunanların da bu millete en büyük katkıları, sanırım bu şuur mevzuna samimiyetle sarılmalarıyla mümkün olabilecektir. Unutmamak gerekir ki, tarih; salt arşiv, belge ve veya kronojiden mürekkep değildir. O, geçmişte yaşanmış tecrübelerin, çıkarılan derslerin bugüne yansıtılması, yarınlara için de rehber olması demektir.

Hangi Tarihi Okuyoruz?

Neden ve niçinleriyle, ortaya çıkan sonuçlarıyla bu günümüze ışık tutan ve yarınımız için de rehber olan tarih bilimi, dayanğını ; tabletlerden, papirüslerden, abidelerden arkeolojik kazılarda elde edilen pek çok bulguyla, mektuplar, resimler,diplomasi müsveteleri,biyografiler gibi çokça kaynaktan alır.

Geçmişini doğru anlayıp yorumlayabildiğimizde, bu günün gerçeklerini de daha bir reel okuyabilir, bu tarihi serüvendeki rollerimizi de daha anlamlı belirleyebiliriz elbette. Tarihi olayların kimilerinde ortaya konulan belgelerin işaret ettiği hakikatler genellikle ortak bir şura ulaşırken, bazı konularda da muhtelif tartışmaların yaşanması da doğaldır. Nitekim, onu kayda geçenler de yine insanlardır ve yetiştikleri dönemin değerlerinden esinlenerek bazı manipülasyonlar yapmış olmaları da olasıdır.

Ufak tefek tereddütleri bir yana bırakırsak, halen çözüme kavuşması gereken çokça soru beşeriyetin kafasını karıştırmaya yetiyor ne yazık ki. Bu hususta akla ilk gelenlerden biri de Mısır Piramitleri olsa gerek. Yıllarca bu piramitlerin nasıl yapıldığı, neden yapıldığı ve kimlerce inşa edildiğine dair sorulara teorik cevaplar üretilmeye çalışıldı. Ne var ki, bunların çoğu zihinlerdeki şüpheleri giderebilecek sağlamlıkta dayanaktan mahrumdu. Yenilerde sıklıkla dillendirilen ve Kur-an`da da "Ad Kavmi" olarak geçen uygarlığa dair buluntular, şimdiye değin edindiğimiz tarihi bilgilerimizi adeta alt üst etti. Meğer ki, kutsal kitapta da dillendirildiği gibi, devasa boyutlardaki (minare boyunda insanlar) bu kavmin insanları, diğer insanlardan üstün niteliklerde yaratılmışlar ve bu bilgi arkeolojik olarak da ispatlanmış durumda. Düşünsenize, 13-15 metrelik devler bunlar. Doğal olarak çok güçlüler ve pekala, Mısır Piramitleri`ni oluşturan onlarca tonluk taş levhaları rahatlıkla taşıyabilir ve bu devasa gizemi hayata geçirebilirler. Nitekim, "İrem Kenti" adının da yine kutsal kitapta geçiyor olması ve şimdiye değin de yeryüzünde böylesi muhteşem güzellikte ve büyüklükte kentin var olmadığının dillendirilmesi, bu hususta kayda değer diğer bir gerçek olarak göz önünde duruyor.

Okuduğumuz tarihin en eski nüshalarının veya bildiğimiz tarihin uzanabildiği en eski yılın milat öncesinde 15 binlere kadar uzandığını farz edelim. Bu arada, yazı, milat öncesi 4000`lerde icat edilmiş, gerçeğini de bir kenara koyalım. Afyon yakınlarında Frigyalılardan kalma tekerlek izlerinin tarihi geçmişinin 15 milyon yıl öncesine dayandığını söylersek, ne dersiniz? Üstelik, zemindeki o tekerlek izlerinin oldukça gelişmiş bir uçan cisme ait olduğu konusunda da ortak bir görüş varsa, okumakta olduğumuz tarihin ne kadar gerçekçi olduğunu varın siz düşünün.

Aztek Uygarlığı kalıntıları içinde de yine uçan cisimlerin iniş-kalkış yaptıklarına şüphe bırakmayan pistin varlığı ve daha çokça somut ve su götürmez gerçek, ateşin ve tekerleğin icadı gibi komik ifadeleri sizce de ezmiyor mu? Milat öncesindeki bu teknoloji nereden gelmiştir? Yoksa, bizler çok ileri bir medeniyet iken, yaşanan nükleer bir savaş sonrası yeniden mi sıfırladık şu tarihi? Binlerce insanı her şekilde barındırabilen yer altı şehirleri de bu nükleer savaştan korunmanın gereği olarak yapılmış olmasın?...

Özetlemek gerekirse, dünya dışından atalarımızın henüz kesinlikle bilmediğimiz yıllar öncesinde gezegenimize sıklıkla uğradıkları ve kendilerine mahsus iz ve işaretleri de bizlere bıraktıkları şüphesiz. Ancak özel merak ve araştırmalarla elde edilebilen bu bilgiler, niçin tarih kitaplarında yer almazlar? Asıl soru bu değil mi? Zira, yukarıda bazı örnekleri verilen tarihsel gerçekler yüzyıllardır zaten bilinmekteyken. Birileri, bazı şeyleri bilmememiz, öğrenmememiz için özel gayret sarfetmiyor mu sizce de? İnsana ait gerçeklerin ondan saklanması hakkına kimse sahip olmamalı. Gerçeklerle yüzleşebilmek bütün insanların en doğal hakkıdır bence.

Ne kadar da saklansa, mızrak çuvala sığmayacaktır, düşüncesindeyim. Verilerin hızla yayılabildiği günümüzde, birileri varsın ketun olmayı seçsin. Gerçekler er geç ortaya çıkacaktır, üstelik bütün çıplaklığıyla. Bunun hızlı biçimde olması ise, her birimizin gayreti ile mümkün. Sorgulayan araştıran ve doğru duruşu gösterebilenler, gerçeklere de en hızlı ulaşabilenlerdir. İçi yalanlarla ve safsatalarla doldurulmuş tarih yerine, gerçekleri yansıtan bir tarihi okuyabilmek, anlayabilmek dileğiyle.

BİR ÖZGÜRLÜK AŞKIDIR YAŞAMAK

Medeniyet dediğimiz ve bizden çok ötelere uzanan, günümüzü ve yarınımızı da odaklayan bu kavram, milletlerin de katkılarıyla farklı bir zenginlik, pahasız da bir anlam kazanmıştır. İnsanların bu medeniyet ailesine katkıları hayatın her sahasında olagelmış ve süregelen şekilde de daha bir hızla devam etmektedir de. Bizi biz yapan ve bize ait olma hususunu taşıyan değerler, topyekün bize dair bir bakışı da tecelli eder kuşkusuz.

Makarna denince İtalyanların, pirinç denince Çinlilerin, teknoloji denince Japonların akla gelmesi hiç şaşırtıcı değil aslında. Onlar, kendilerini bu yolla dışa vurmuşlar, bu yolla anlatabilmişler. Peki, bizim dışa vurumumuz nasıldır? Bizi diğerlerinden ayıran, ayırtıran ve farklı kılanlar... Bir Türk denince akla neler geliyorsa, bizi öyle de tanımış ve bu şekilde kabul etmiş olmazlar mı? Biz kendimizi olduğumuz gibi anlatabildik mi? Bizim olmazsa olmazlarımızla, başkalarının bize dair tutum ve yargıları en azından belli konularda ölçüşebiliyor mu?...

Daha küçüklüğümüzden beri güreşte başat bir millet olduğumuz kabul görmüştür. "Türk gibi kuvvetli" tabiri de buradan geliyor olmalı. Dünya spor tarihine ayrıcalıklı bir sayfa açabildiğimizdendir ki, bu paye bize nakşedilmiş ve oldukça da gurur okşayıcı. Biz, sadece güreşteki başarıları ile anlamlandırılabilir miyiz? Bu bizi anlatmaya kafi mi? Elbette değil. Kaldı ki, her bir ulusun başarı sağladığı bir spor alanı var ve o milleti salt bu vasfı ile tanımlamak, sınırlamak yeterli değil. Nitekim, bugün çok başat olduğunuz bir uğraşta, sanatta yarın geride kalabilirsiniz de.

Buradan çıkarımda bulunursak, bize, kendimizi asla değişmez bazı ritüeller gerekli sanırım. Zaman içinde yozlaşmayan, yere ve duruma göre değişmeyen bir şeyler. Genetiğimizde bizle gelen ve yüzlerce yıldır, hatta var olduğumuzdan bu yana değişmemiş, değiştirilememiş olan. Bu noktada zihnimizde bazı detaylar belirdi galiba. Bizi Orta Asya'nın steplerinden, Anadolu'nun kapılarını açtığımız güne ve 1071'den de günümüze ve dahi yarına dair öngörülerimizi, olmazsa olmazlarımızı çok net ifade eden bir şeyler.

Tarihimiz boyunca bizler de zaman zaman kıtlıklarla, bitmek bilmeyen felâketlerle cebelleşmiş, içerden ve veya dışarıdan gelen sorunlarla yüzleşmişizdir. Kıtalara hükmetmiş bir medeniyetin de tohumları olarak, halen varlığımızı sürdürdüğümüz ve ebediyete değin de bu azimde olduğumuz coğrafyamızda, bize dair asla değişmemiş olan nedir, nelerdir? Bu sorulara doğru dayanaklar ile yanıt verdiğimizde, kendimizi daha iyi tanımış, daha iyi de anlatabilme fırsatı bulduk demektir.

Yakın tarihimizin tüm dünyayı ilgilendiren ve neredeyse de doğrudan veya dolaylı olarak çoğu ulusu içine çeken savaşlar sonrasında, haritaların nasıl da değiştiğini, değiştirildiğini ve istemeseler de bazı milletlere nelerin dayatıldığını çok net görürüz. Bu çetin varolma savaşları, hem haritaların değişmesine, üstelik bazı milletlerin de tarihin tozlu sayfalarına kalkmasına neden olmadılar mı? Oysa, biz halen varız. Her ne kadar haritalarımız değişse de, asla kabul etmediğimiz ve bizi tarihin derin çöplüğüne mahkum etmeye yönelik art niyetli dayatmalar da olmuşsa, bu coğrafyada yine yaşıyor, aynı bayrağın altında bir ve beraberce geleceğe uzanıyoruz. Bu ülkeleri hayata geçiremeyen milletler, ya egemen gücün baskısı altında sindirilerek veya tümüyle ortadan kaldırılarak yaşama fırsatlarını yitirmişlerdir ne yazık.

Ne denli güçlü de olsa, bir ulusun dayanabileceği zorlukların da bir sınırı vardır. Tahammül sınırlarını aşan bir felâket, ulusun diline, dinine, siyasi, ... bütünlüğüne velhasılı yaşamına ve yüzlerce yıldır taşıyıp getirdiği medeniyetine malolabilir. Özgürlük ne de ağır bir bedel istiyor, siz düşünün.

Bir önceki yüzyılın başlarından itibaren ve ilk çeyreğine kadar ki tarihî geçmişimizi iyi analiz etmez ve oradan gerekli dersleri çıkarmaz isek, bizler için de aynı tehlike var demektir. Etle kanın hoşrolduğu Çanakkale ve binbir zorlukla yürütülen Kurtuluş Savaşı'mız, bu anlamda bize fazlasıyla yeter. Özgürlük aşkının abideleştiği bu savaşlar, dünyanın egemen güçlerinin her yönden ve son derece de azılı, acımasız tertip ve girişimlerine rağmen, hüsnü hayale uğramıştır. Yukarıda sözünü dillendirmeye çalıştığımız ve bizi biz yapan esas değer "özgürlük", etrafımızı kuşatan ateş çemberinden de çıkmamızın yolu, parolası olmuştur nitekim.

Başkalarının boyunduruğu altında asla yaşamamış, yaşayamış bir millet olarak, parolamız "Ya özgürlük, ya da ölüm olmalıydı." elbette. Nitekim, "Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir." derken eşsiz komutan, içinden geldiği milleti de en iyi tanıyanlardandı. Bu millet, esaret altında yaşamaya mecbur edilecekse, yok olması daha anlamlıydı. İşte, bu başat değer, bizi halen aynı bayrağın altında toplayan, geleceğe ortak ülkülerle bakabilmemizi sağlayan şeydi de.

Dış güçlerden gelebilecek tehditlerin yanı sıra, içte de bazı özgürlük, demokrasi, hukuk mücâdeleleri verildi elbette. Yaklaşık 180 yıl kadar öncesine gidildiğinde, içimizde ortaya çıkan bu özgürlük hareketinin ivmesini 1789 Fransız İhtilâli'ne kadar götürmek mümkün. Bilakis çok uluslu medeniyetleri daha çok etkileyen ve ilgilendiren bu durum, kaçınılmaz olarak Osmanlı Devleti'ni farklı şekillerde bir duruşa yöneltmiştir. 1839 Tanzimat, 1856 Islahat Fermanları ve akabinde de 1876'da da ilk anayasanın ilânı, bu hareketliliğin kilometre taşlarıdır diyebiliriz. Bu anlamda özgürlük arayışları dıştan gelen tehditlere karşı güçlü bir ordu, içerdeki yönetim sisteminde de katılımcı bir demokrasiye doğru evrilmeye başlamıştır.

Milletimiz, tarihin her döneminde dış odaklı tehditler karşısında ordusunu daima güçlü tutmaya çalışmış hatta, ilk topçu bataryalarını kullanan ve üstelik geliştiren, savaş meydanında da üstünlüğü elde tutan taraf olabilmıştır. Avusturya devletinin İstanbul'daki elçisi Busbecq'in bu konuda 1630'larda yazdıklarına kulak verirsek : 'Dünya üzerinde hiçbir millet top, havan ve daha birçok Hıristiyan icadını kullanarak, yabancıların işe yarar buluşlarından faydalanma konusunda Türklerden daha atak olmamıştır.' ifadesiyle, milletin egemenliğine, bağımsızlığına vurgu

yapan bir gözlemede bulunduğunu rahatlıkla tescim etmiş oluruz.

20. yüzyıl sonlarından itibaren, bu millet çok ciddi manada bir ölüm-kalım savaşı vermiştir. Üstelik bu mücadeleler, kağıt üzerindeki planların yırtılıp atılmasına, planlamaların yeniden gözden geçirilmesine, topraklarımızda gözü olan uluslar arasında da derin anlaşmazlıklara yol açmıştır. Anlaşılmıştır ki, karşınızdaki Türk milleti ise, bu millet karşısında fizik, matematik gibi temel disiplinlerin ortaya koyduğu veriler çalışmayacak, planlarda öngörülemez detaylar, işlerin seyrini farklı yönler sürükleyecektir. Bilimsel verileri bile anlamsız hale getiren nedir o zaman? Nasıl olur da askerî gücü ve potansiyeli başta olmak üzere, hasmınız gördüğünüz bir tarafa dair veriler sahada işlevsiz kalır? Soruları çoğaltmak mümkün elbette... Bir millet, bir şeylerin ölümüne tutkunu ise, arzın derinliğine de hapsederseniz, orada tutamazsınız onu.

Yukarıdaki önemli vurguyu en güzel biçimde dillendiren, yaşadığı dönemin vatan şairlerinden Namık KEMAL`dir. Özgürlükle ilgili millî duruşumuzu en güzel şekilde ifade eden cümleleri üstelik Magosa Limanı`na sürgün giderken bugünkü Türkçesiyle şöyleydi: "Zalim ne kadar korkusuz olur olsun / Zulmün temelini biz yine de yıkarız / Yer in dibine atsalar da bizi / Yerküreyi patlatır çıkarız" diyordu. Bu ifadeler, dönemin en nitelikli kaleminden dökülen ve milletin asla vazgeçemeyeceği "özgürlük" kavramına dair ne de paha biçilmez ifadelerdir değil mi?

Liderler olmadan toplumların bir hedefe kanalize olmaları mümkün mü? Bu soruya, bizi çokça ilgilendiren özgürlük anlayışımız bakımından yaklaşalım biraz da. Toplumun değerlerini,vazgeçilmezlerini iyi okuyan, gereken yer ve durumda da olması beklenen refleksleri gösteren liderler, nihai hedeflere ulaşılabilmesinde en önemli kıvılcımı başlatanlardır şüphesiz. Burada dikkate alınması gerekli nokta, toplumun belleğinde güçlü biçimde duran potansiyelin doğru yer ve zamanda harekete geçirilmesidir sanırım. Zira, daha erken veya geç hareket etmek, toplumsal hareketin başarısına doğrudan tesir eder. Kurtuluş Savaşı yıllarında farklı işgal teşebbüslerine karşı kendiliğinden ortaya çıkan ve adeta spontan bu duruma çokça örnek verilebilir.

Gaziantep,Kahramanmaraş,Adana,Urfa,İzmir,Aydın,... bu spontan reflekslerin en güzel örnekleridir özgürlük adına. Düzenli ordu daha kuruluş aşamasında iken, mahalli anlamdaki bu direniş, ortak bir özgürlük şuurunun yansımasından başka ne olabilirdi ki. Ezanına, bayrağına, din ve diyanetine velhasılı bizi biz yapan değerlerin yeşerebileceği tek zemin olan bağımsızlığına sarılmanın, onu sahiplenmenin dünyada enderi pek nadir yaşanan bir durumdur.

Yaşadığı yüzyılın en kıymetli şairi, özgürlük aşığı Mehmet AKİF,milletin özbenliğinden dışa vuran vatan aşkını, özgürlük iradesini ne de güzel ve eşsiz şekilde dillendirmiştir. Bir şaheserdir bu anlamda kaleme aldığı "İstiklâl Marşı". Adıyla müsemma bu şiirin her bir dizesi, okuyanda uhrevi duyguları uyandırmakta, yaşanan tarifsiz acıların ve zorlukların karşısında asla yıkılmayan esaslı bir duruşu, yüksek bir imanı ve ihlası da tasavvur etmektedir. Yine, bu davada gösterilen özverilere dair yaptığı tasvirlerde, cephedeki her bir nefere nakşettiği pahasız değerler de okuyanın kanını donduracak niteliktedir. Milletın özgürlük karşısındaki duruşunu tartışmasız ve ağır bedellerle elde ettiği bu çetin mücadeleyi en yalın ve en vurgulu şekilde dünyaya anlatmış dizelerin sahibi Akif, "Çannakle Şehitleri"ne de seslenmek istemiş ve yine kan donduran, nutkunuzun da tutulduğu, tahayyül edemeyeceğimiz derinlikteki anlamlarıyla özgürlük nişanesini tarihe adeta nakşetmiştir. Gerek "İstiklâl Marşı", gerekse de "Çanakkale Şehitlerine" adlı eserler, binlerce yıl da geçse, milletin tarihine, özgürlük aşkına ışık tutacak, yol gösterecek niteliği asla yitirmeyeceklerdir. Unutmamak gerekir ki, milletlerin bağrından böylesi şairler ve pahasız eserler her zaman çıkmaz. Zira, günün yaşanan koşullarını içselleştirerek, gereğinde komutanın, gereğinde bir neferin, cephe taşıyanın gözünden görebilen bu büyük şair, bu trajedilerin bir daha yaşanmaması temennisinde de bulunmuştur. Üzerinden geçtiği onlarca yıla rağmen, her okuduğumuzda,her duyduğumuzda bizi uhrevi duygulara gark eden manzumeler, milli duruşumuzu perçinlemeye, özgürlük ideallaerimizi de yeniden tazelememize vesile olmaktadır. Nesilden nesile okunması, anlamlandırılması gereken Akif ve onun şiirleri, bizim Orta Asya`dan bu yana yaşadığımız her coğrafyada asla vazgeçmediğimiz özgürlük tutkumuzun adeta taçlandırılmış,ete ve kemiğe bürünmüş halidir. Milletın her sahada kendini göstermesinin mümkün olamadığı olası durumlarda, vatanın geleceğinin ve güvenliğinin,ülke bütünlüğünün tehlikeye düştüğü anlarda,doğal olarak kendini dışa vurmasının, yüksek sesle ifadesidir özgürlük. Dedik ya, ekmezsiz,hırkasız yaşanır bir şekilde. Vatansız , bayraksız , ezansız yaşanamaz. Milletimizin özünde varolan bu halis duygu, onun her vesile ile özgür yaşayabilmesini sağlamış en vazgeçilmez tercihi olmuştur.

Özünde ;barışçıl, misafirperver, sabırlı,alçakgönüllü değerlerini barındıran milletimizin, sabır göstermekten kati suretle imtina ettiği yegâne değerdir özgürlük. 20. Yüzyılın başlarında yaşanan ve tarihimize altın harflerle nakşedilmiş zaferlerin kazanılmasında, Mustafa Kemal`in askerî dehası ve Mehmetlerimizin de dirayetli duruşları sonucu belirlemiştir. Milletın bağrından çıkan Mustafa Kemal`in bu hususta çarpıcı bir ifadesi "Özgürlük olmayan ülkede ölüm, yıkılış vardır. Her ilerlemenin, kurtuluşun anası özgürlüktür." O halde, özgürlük teması bir seçimdir ve geleceğe, onun niteliğine de yöneliktir. Milletimiz, o buhranlı günlerinde seçimini ölüm ve yıkılışa, himaye altında kalarak yaşamaya değil, bedeli ne olursa olsun ödeyerek, anı gök kubbe altında bir ve beraberce özgür yaşamaya yönelik yapmıştır.

Refahına çok düşkün ve aşırı ferdiyetçi milletler, bir şekilde bunun için bazı özgürlüklerinden taviz vermişlerdir. Bu durum, onları bildiğimiz anlamda hür kılmaz, kılamaz. Oysa, en fazla değer verilen vurgu hürriyet menşeli ise, bu hürriyetin sağlayacağı zemin, milleti daha yaşanılabilir, daha insanî standartlara taşıma potansiyeline sahiptir diyebiliriz. Kabul etmeliyiz ki, vatan yer altı ve üstü tüm içerikleriyle sizinse, aynı bayrak, ortak kültür ve ortak bir gelecek ümidinde bir milletseniz, maziden çıkarımlar da yaparak ; her zorluğa direnebilir, en kuvvetli mukavemeti gösterir, yarınlarda da güçlü biçimde varlığını sürdürürebilirsiniz demektir.

Hayatın içinde en güzel ve en ideal, vazgeçilemez bir değer olan özgürlük, doğasında adaleti ve diğer güzellikleri de getirir. Ne var ki, bu güzelliklerin kökü ve esas dayanağı durumundaki özgürlük, para ve mal ile takas edilemeyen ve bedeli de tıpkı Çanakkale`deki gibi kanla ödenen bir varlıktır.

Özgürlük mücadelesinde,yaşanan acıları ve zorlukları, döneminin edebi anlayışını da aşarak bize adeta tarihî bir

belge gibi kaleme alan Mehmet Âkif'in, tam da anlamıyla bir vatan şairi olduğunu hafızalardan çıkarmamak gerek. Âkif'in emaneti olan ve bayraklaşmış milli marşımızı, milletin bekâ savaşı ve özgürlük çığlığı olarak ebeden saklamamız gerektiğini, içindeki mesajları da doğru anlayıp aktarmamızın bir borç olduğu hakikatini gözden kaçırmamak gerekir. Milletimizin, kendine mahsus vazgeçilmezleri, onlar için neleri göze alabileceğinin eşsiz ifadesi olan "İstiklâl Marşımız" bir daha yazılmasın diye nakşedilmiştir. Bu kutlu mirasa sahip çıkıldıkça, bir ve beraberliğimize gölge düşmedikçe, hiç bir güç onu bir daha yazdıramayacaktır. Bizlere, gelecekte varolabilme lütfunu bahşeden onurlu mücâdelerin kahramanlarını asla unutmamak, unutturmamak düşer. Birlik ve beraberliğimizin daim olması, birbirimize verebileceğimiz değer ile daha bir kemikleşecek, güçlenecektir. Ne mutlu hür ve bağımsız yaşayabilenlere, "Ne mutlu Türk`üm diyene!"

Oğuzhan KÜLTE

Kalıpları Kırmak ve Değişmek

İnsanlara tesir eden ne de çok unsur var. Aynı potansiyele sahip ve veya benzer insanların, farklı çevrelerde başkalaştığını görmekte hayret verici değil mi?

Aynı sosyal çevrede, aynı okulda ve aynı ilgi ve becerilere sahip öğrencilerin sonradan nasıl da farklılaştığı konusu hep ilgimi çekmiştir. Bunun nedenleri çok yönü elbette. İnsanlar buldukları ortama uyum sağlamada gerçekten de çok iyiler. Birileri, küçükken asgarî seviyede bile elmayı, patatesi soyamazken, bir de bakmışsınız ki milimetrik ölçülerde ve üst seviyede el becerisi gerektiren laboratuvar koşullarında son derece de başarıyla çalışabiliyor. Yine bir başkası, asla haz etmediği sosyal diyalogların içinde buluveriyor kendini ve oldukça da verimli şekilde.

Bazı psikolojik araştırmalar da bu tezi destekler mahiyette sanırım. İki benzer nitelikli gencin farklı ortamlarda bambaşka insanlar olarak ortaya çıkabileceklerini ileri sürüyor bu yaklaşım. Birini usta bir yan kesici, diğerini de akademik ortamların üstadı olarak görebileceğimizi dillendiriyor.

Yıllar yılı sadece sorumluluk duyduğu hayvan sürülerini otlatmak, bahçe ve tarla işlerini yapmakla geçiren birileri, yoğun insanî ilişkilerin yaşandığı metropollerde karşımıza çıktığında, geçmişini az çok bildiğimiz bireylerin bu muvaffakiyetleri gerçek bir başarı öyküsüdür kesinlikle. Kısa süreler içinde sanki yıllardır o ortamların içindeymiş gibi bir uyum gücü, bizi başka sorulara da yönlendiriyor elbette.

Toplum bilimleriyle ilgilenenlerin sıklıkla gündeminde olan bu konu, üzerinde araştırma yapılmaya da değer kıymette. Yönetim erkini elinde bulunduran yapılar, insanları ve doğal olarak toplumu daha kolay sevk ve idare edebilmenin yollarını arar. İnsanları daha verimli, daha anlayışlı, hoşgörülü, etken, dinamik ve olumlu yönde etkileyebilmek, ortaya koydukları hedeflere ulaşılmasını kolaylaştırır doğal olarak.

Buraya kadar işin doğasını, ortamların kendine özgü ilişki ağlarıyla bizleri manipüle edebildiğini, istenen davranışların ve duruşların ortaya çıkabildiğini ifade ettik. Bu durum her koşul ve şartta böyle oluyor mu acaba? Her sosyal kesimden bireyler, farklı ortamlarda kendilerinden beklenen olumlu ve yapıcı davranışları, en azından asgarî ölçeklerde icra edebiliyor mu? Sanmıyorum. Toplu taşıma araçlarında oldukça rahatsız edici şekilde rahat ve yüksek bir ses tonuyla konuşanları, cadde veya sokakta yürürken sanki lavaboya tükürür gibi yere tükürenleri, çocuğunun elindeki çikolatanın kabını sokağa rastgele ve rahatsızlık duymaksızın atabilenleri de görmüyor muyuz? O halde bir yerlerde yanlışlık var. Bu konu da bizi eğitim süreçlerine yönlendiriyor galiba.

Temel değerleri yeterince özümsemiş olanlar ve bu kıymetli hazineden mahrum yetişmiş diğerleri. Onlarla birlikte yaşadığımız, aynı mekanları ve sosyal hakları paylaştığımız göre, bu konu her birimizin ilgisine ister istemez geliyor doğal olarak. Kimse, bankamatik önünde saatlerce beklemek istemez değil mi? Benzer biçimde, bir banka veznesinin önünde, veznedarın siz yokmuşsunuz gibi ve istifini de hiç bozmadan onlarca dakika sizi yok sayması da... Ailede verilen eğitimin neden her şeyin üzerinde olduğunu anlatmama gerek yok diye düşünüyorum. Kahvaltı sofrasında yaşananlar, yarının kahvaltı sofralarında da yaşanacak demektir. Benzer şekilde, anlaşmazlığa düşülen bir konuda kardeşlerin konuyu kişiselleştirmeden sonuca bağlamaları bu anlamda güzele, konuyu şahsileştirerek hakaret boyutlarında sürdürmeleri de kötüye örnek olabilir. Hayata dair her bir sevincin, hüznün nasıl yaşanması gerektiği konusu, ailenin verebileceği eğitimin de omurgasını oluşturur diyebiliriz. Esasında neyi yaptığımız, neyi söylediğimiz değil; onları nasıl dillendirdiğimiz, karşıya değersiz olduğu duygusu yaşatmadan ortaya koyduğumuz duruş ve davranışlarımız önemli değil mi?

Her şeye rağmen, geleneksel aile yapımızda yine de bazı ana unsurların halen yaşanıyor olması pek sevindirici. En duygusuz insanların bile yeri geldiğinde ortaya koydukları tavır, gözleri yaşartır nitelikte. Bu duruma çarpıcı bir örnek vermek isterim. Yaşlı bir bayan, hafta sonu kiliseye gitmek ister ve yolda otostop yapar. Onu bir otomobil alır ve istediği mekana götürür. Ne var ki, bu yolculuğun ücretini de kendisinden ister. Aynı bayan, bu durumu bir müslüman bireyin aracılığıyla yaşadığında durum farklıdır. Müslüman adam, yaşlı bayandan hiçbir şey istemez. Üstelik son derece kibar ve yardımsever tavırlarla, başkaca bir yardımı olup olmayacağını da sorar. Bu durumu değerlendiren Ortodoks Papaz, Hıristiyan dünyasında başarısız olan şeyin bu olduğunu, özden gelerek ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanabilmek adına erdemli davranışların görülemediğini üzülmeye dile getirir. Sözlerine de "Geleceğin toplumunda onların söz sahibi olacaklarını, onlardaki bu doğal ve aynı Rabbe inanmamıza karşın bizlerde oluşmayan insan sevgisinin, karşılık beklemeden de bazı şeylerin yapılabilme becerisinin onları öne çıkaracağını" dile getirir. Bizi şekillendiren kalıplardan birinin de manevi değerlerimiz, inançlarımız olduğu göz önüne alındığında, bu yoruma katılmamak mümkün değil. Yaşamakta kısmî olan yozlaşmaya rağmen, gezegenimizin daha mutlu insanlardan, daha barışçıl toplumlardan oluşmasında İslâmiyet dün olduğu gibi bugün de en değerli çözüm olarak gözler önünde durmaktadır.

Farklı unsurların tesirlerinde yaşayan insanların, iyi ve güzel adına da evrilebilmesi mümkün pekâla. Biz sadece bizden ibaret değiliz. Hem kendimize, hem de diğerlerine, diğerlerinin de bizlere mecburiyeti, sorumluluğu var. Dayanışma içinde yaşayabilmek, üzerine düşen bedelleri bilerek ve inanarak ödemek tümümüzün geleceği adına iyi sonuçlar doğuracak. Bunu bir anda başarabilmek mümkün değilse de sağlıklı ilişkiler kurulduğu, insanların birbirlerini doğru anlamaya çalıştığı ve kendilerini de en yalın şekilde anlatabildiğinde, büyük adımlar da atılmış olacak sanırım.

Büsbütün kötü ve veya büsbütün iyi insanlar diye bir ayrıma gitmek yerine, özünde onu iyi ve güzel olarak görmek daha yapıcı değil mi? Mademki çoğunluğun kuralları bizi öyle davranmaya itiyor. Bu kuralları daha insanî, daha insafî yapmak ve örnek olabilmek değmez mi aydınlık bir yarın için? Toplumsal uyma davranışı dediğimiz de bu değil mi?

Tıpkı bir kelebek etkisi gibi. İyilikler artarak yığınları nasıl da etkiliyor aslında. Hayat dediğimiz bu format, her birimizi çevreleyen,her yönden kuşatan değil mi? Onu neden eza ile yaşayalım? Neden ağlamaklı mazlumları görmek,neden horgörülen insanların dramlarını izlemek,neden?

Yaşadığımız ortamı veya sözün başında dillendirmeye çalıştığımız bu kabı, kalıbı kim değiştirecek? Kimler istenen şekilde ve yönde evrilecek?...Tabi ki biz, her birimiz. Birimizi onumuzu, o onumuz yüzümüzü,... etkileyecek ve birlikte daha arzu edilen bir geleceği yaşayabileceğiz. Hatalarla, küstâhlıklarla,hile ve riyalarla bunu başaramayız. Her birimiz kendi kabını kırmalı ve yeniden şekillendirmeli. Bunu başarabilecek güç, insanın özünde daima var. Önemli olan ne olduğunuz değildi. Ne olmamız gerektiği.

Oğuzhan KÜLTE

DİLDİR YAŞAM

Gerek kendimizi ve gerekse de bizim ötemizdeki dünyayı, onun içindeki insanları ve kısaca varlığı sorguladığımız, sorumluluğunu üstlendiğimiz hayatımızda ne de vazgeçilmezimizdir şu dil.

Sadece gözlerimiz ile anlaşılabilir miydik? Sadece beden dili yeterli olur muydu kendimizi anlatmaya? Mimik ve jestlerimizle nereye kadar iletebilirdik mesajları ve nereye kadar anlamlandırabilirdik yaşamı? İster satırlar içinde, ister bir levha üzerinde ve isterse de zihnimizdeki o sembolik yanıyla, dilin temel bir hayatî gereksinim ve ötesinde de hayatın bugünü ve yarını olduğunu anlamamız zor olmasa gerek. Geçmiş ile aramızdaki bağın da önde gelen kahramanı, dünümüzle hesaplaşmamızı sağlayan ve günümüze de ışık tutan gizem o değil mi?

Yukarıdaki açıklama ve sorgulamalardan sonra, “dil” in yani alfabenin icâdının devrim ötesi bir hakikat olduğunu şimdi daha bir anlıyoruz kanaatindeyim. Sembollerin çok ötesinde bir ehemniyete sahip olan dil; dünümüzü, bugünümüz ve yarınlarımız olarak da hayatî bir köprü olmaya devam edecek kuşkusuz.

Millet kimliğini kazanmak ve bu onuru her türlü zorluğa karşın sürdürülebilmek ne kadar yaşamsal bir durumdur. Bu anlamda yedi asır öncesinde yaşana Yunus Emre, ta Orta Asya`dan beri zenginleştirerek o günlere taşıdığı kültürümüzü dili kullanmadaki ustalığı ile adeta perçinlemiştir. Bu husus o denli önemlidir ki, O ve ondan sonraki münevver kalemler ve akıl insanlarla dilimiz dünya dilleri arasındaki tartışmasız bir değeri hak etmiştir. Yunus Emre`nin yaşadığı yıllara değin kültürümüzün devamlılığını sağlayan neşriyat anlamında çokça eser olmamakla birlikte, sözlü edebiyat öğeleri ile değerlerin aktarımı sürdürülmüş, bunca zenginlik nihayet Yunus Emre`nin kendine özgü üslûbu ve söyleyişlerindeki sadelik ve anlam derinliğiyle yazılı literatüre de geçebilmiştir. Bu hususta çağdaşı Mevlânâ,HacıBektaşî Veli ve Ahi Evren (Nasreddin Hoca)`e göre oldukça yalın bir anlatımla dikkat çeken Yunus Emre, az söz ile ne de çok şeyi ifade etmiştir esasında. O. halkın dilini, yaşayan dili en ustaca kullanmış bir tasavvuf şairi, düşünür ve mana âleminin insanı olarak, bu yolculuğunda “hümanizm” temalı dizeleri ile de başkaca ulusların nazari dikkatlerini üzerinde toplamıştır. Esasında tam da bu noktada dilimize, onun hayat bulduğu kültürümüze yönelik bu çıkışı, millet olarak insanî değerlerimizi ve hassasiyetlerimizi de dünya ile paylaşma ve onlara da bu mesajları iletebilme anlamında çok önemlidir. Nihayetinde O, bir kültür elçisi, usta bir edip ve eserleri onlarca dile çevrilmiş büyük bir mütefekkindir.

Milletler,kendi medeniyet kalıplarının kabullendirilmesi temelinde her sahada bir kıyasıya mücâdelenin savaşımını vermektedir. Amerikan kültürünün yaygınlaşması, Amerikalılara ait değerlerin benimsenmesi ve veya bir Alman kültür ve medeniyetinin başat hale gelebilmesinde temel araç yine dildir kuşkusuz. Dünyada şu veya bu şekilde milyonlarca insanın Türkçeyi ana dili olarak kullana geldiklerini bir kenara koyarsak, medeniyetler arası rekabetteki avantajımızı iyi görmemiz gerekir. Nüfusun nicel çokluğuyla doğrudan ilgili bir husus olmasa da, binlerce yıldır varlığını, giderek zenginleşen kültürel mirasını muhafaza edebilmiş yegâne milletlerden biri olarak, dilimizin uluslar arasında hak ettiği yeri edinebilmesinde büyük sorumluluğumuzun olduğu su götürmez bir gerçek.

Başka dilleri bilmenin, onların inceliklerini öğrenmenin karşısında olmamakla birlikte, kullana geldiğimiz dilin muhafazası ve günün koşullarına göre güncellenebilmesi, dilimizin ve dolayısıyla de kültürümüzün de yarınlara taşınabilmesinin teminatıdır. Neredeyse her geçen gün gelişen bilim ve tekniğin önümüze koyduğu yeni yeni kavramlar, başka dillerin bilhassa da onlarla daha fazla karşılaştığımız turistik zeminlerde bilinçsizce ve anlamsız bir hayranlıkla kullanılıyor olması, bizi bu konuda ciddi biçimde düşünmeye sevk etmeli diye, düşünmek gerekir. Her ne kadar uluslar arası dil literatüründe ortaklaşa kullanılan ve gönül rahatlığıyla kullanıla gelen terimler ve söz öbekleri var olsa da, bunların dışına çıkan şekilde günlük yaşamımızın içine girmekte olan yabancı menşei kelimeler, medeniyetimizin gelişimi ve yarınları için de bir tehdittir elbette. Aynı sorun, diğer milletler için de geçerli bir durumdur. Günlük konuşmalarımız, yazışmalarımız ve kısaca dile dair her bir tasarrufumuzda, önceliğin milli dilin kullanımına yönelik olması bir tercih değil, yaşamsal ve ciddi bir sorumluluktur.

Ne hazindir ki, “problem ve veya sorun” diye anlamlandırdığımız basit bir sözcüğü “problematik” şeklinde oldukça tuhaf ve itici hale getirerek kullanan akademisyenlerimiz, kendini daha havalı hissetmesini sağladığı gerekçesiyle bizin dil yapımıza hiçte uymayan kelimeleri tercih eden bürokratlarımız, sanatçılarımız ve dahası, dilimizin varlığı ve geleceği hususunda kötü örnek teşkil etmekte. Oysa, yaşayan ve kullanıldıkça hayat bulan bir araçtır dil.

Başka dillerin baskısı altında kalarak, yüz yıllardır var olan nice dillerin ve dolayısıyla medeniyetlerin tarih sahnesinden silindiğini bilmeyenimiz yoktur sanırım. Bir medeniyetin, diğer bir medeniyete kendini dikte edebilmesinin öncülü dildir. Dil ile başlayan bu baskı, onun hayat bulduğu ve kökeninin yeşerdiği kültürel anlayışla, giderek bizim yaşamımızın da bir parçası haline gelir. Bu süreç birden bire olmasa da zaman içerisinde ana dilin, tali dil olması gibi bir trajedi yaşanabilir.

İnsanların kendilerini ifade edebilmelerinde ve bunu da en yalın halleriyle gerçekleştirebilmelerinde kullandıkları dil, ana dilleridir. İngilizceye ne denli hakim olursak olalım, kendimizi ifade edebilmemizde Türkçemizdeki başarımız kadar iyi anlatamayız. Millet kavramının içinde tarihî birlik ve anıları, duygu birliği, geleceğe ortak amaçlarla bağlanmak, aynı sancağın altında ve aynı mukaddes değerlerin paydasında yer almak ne de önemli değil mi? Yukarıda en can alıcı olanlarını saydığımız bu vazgeçilmezleri ete ve kemiğe büründüren, onlar arasında katalizör görevi görel dil, kültürel unsurlarımızın da en müstesna olanıdır.

Dil ile sanatımızı tanır, yaşatır ve geliştiririz. Bilim ve değerler dünyamız için de aynı şeyi yaparız dil ile. O, medeniyete hayat veren damardaki kan gibidir. Bu medeniyet vücudundaki kanda bir kirlenme başlar ise, zamanla hücreler, dokular, organlar,sistemler ve tüm vücut elden çıkar. Hayatımıza anlam katan, yön veren, bizi biz yapandır

dil dediğimiz. Türçemizle vardık, onunla yaşamaktayız. Yarınlarda da Türçemizle varolabiliriz. Yaşadığı tarihî devinim içinde zorlu işgallerden, kaoslardan kurtulabilen milletimiz, bunu diline olan sıkı sıkıya bağlılığına borçludur. Önemi bu denli vurguladığımız dilimizin önünde hem içte, hem de dışta olmak üzere iki tehdit bizi savunmaya sevk etmeli bu konularda. Birisi kendi içimizde daha da sıklıkla kullanmaya başlanan ve sözüm ona kendini daha net ifade etmenin bir yolu gibi gösterilen “argo”, diğeri de dış ortamlardan sınırlarımıza giren ve bilhassa da medya yoluyla veya bilinçsizce kullanılan yabancı sözcükler mevzuu. Dil, kimsenin tekelinde değildir. O, milletim malıdır ve onun ruhunun da hayallerinin de, sanatının da, biliminin de, değerlerinin de tercümanıdır. Medeniyetlerin hayatın her kategorisindeki mücadeleleri, dillerinin de diğer kültürler karşısındaki yerini belirleyen sonuçlar doğurur kuşkusuz. Astronomide yoğun araştırmalarla literatürde baskın hale gelen milletlerin terimleri ve söz öbekleri, zamanla bizlerin de terimleri ve söz öbekleri haline gelir. Bu hakikat, dile sahip olabilmek için de her sahada çok çalışmak gerekliliğini ifade eder. Muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkabilmek ve dilimizi, dolayısıyla de medeniyetimizi daha ötelere götürebilmekte çokça çalışmaya ihtiyaç vardır.

Dil öylesine bir araçtır ki, milletleri, insanları birbirine yaklaştırır; sevgi, hoşgörü, dostluk ve kardeşlik duygularını ortaya çıkarır, güçlendirir. Yanlış ellerde de ;kini, haseti, pervasızlığı ve ahlaksızlığı tesciller, toplumu kaosa sürükler. Bu açıdan bakılınca, Yunus Emre`nin şu mısralarını hatırlamak gerekir:

“Söz ola kese savaşı,
Söz ola kestire başı
Söz ola agulu işi
Bal ile yağ ede bir söz.”

Düşünmeden konuşmamak ve yazmamak gerektiğini, bu tasarruftan sonra olası yanlışları düzeltmenin çok müşkül olacağını ifade eden, yazdığı ve söyledikleri ile insanların sorumluluğu olduğunu vurgulayan değerli mısralardır bunlar. Ne şer anlamında yazılan ve söylenen durur orada, ne de güzellikler adına tasarruf edilen. Yankı bulmasını istediğimiz neyse, onu yazmak ve onu dillendirmek gerekir sanırım. Özünde iyi ile var olan, kendini ve yaratılışını, var olmasının hikmetlerini sorgulayan insan için de bunu dışı vuran dil melekesi pahasız bir araçtır. Kendini aydınlatan insanlar, başkalarına da ışık olabilmektedir. Yunus Emre`nin düşünce evreninde şu mısralar bu hususu ne de güzel anlatıyor:

“İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir,
Kişi kendin bilmezse,
Bu nice okumaktır.”

Dilin, beşeriyetle buluşmasıyla birlikte giderek artan ve günümüzde de takibi olanaksız şekilde sayısız bilgi, teknik gelişim, kültürel anlayış ve değerler de büyük bir yayılım zemini elde etmiş, bunların bir kısmı yıkıcı, kimiye insanlığı daha da güzel yarınlara yönlendiren bir şekle bürünmüştür. Karşısında durulamayacak bu gelişim, dilimizi ve onun zemini, kaynağı olan kültürümüzü de her iki şekilde etkileyebilmektedir. Bu devasa devinim içinde adına “siber çağ, iletişim, bilişim çağı,...” ne dersiniz deyin, dilimizi kendine has o güzelliklerini muhafaza etmek ve güçlendirebilmek her birimizi sorumluluk almaya da itmeli. Yabancı menşeli sözcükle ifade bulan ürün veya anlamı, kendi milli dilimizle olanla yazmaya ve söylemeye çalışmak bir tercih olmamalıdır. Bu, tercih üstü bir mevzudur ve nihayetinde de kültürümüzün ve milletimizin yarınlara dair sonuçlar ortaya koyabilecek bekâ sorunudur.

Günümüzde bir kültür yıpratma ve yok etmenin en tesirli yolu, kültürel enstürmanları kullanmaktır. Bu gidişat, zaman içinde kültürlerde kalıcı hasarlara yol açmakta, kuşaklar arası kültür bağına da koparacak şekilde bir trajediye dönüşmektedir. Bizden önceki nesillerin kullandığı dile ne denli yabancılaştığımızı ve yer yer onları anlayamadığımızı da düşünürsek, dilimizin bir saldırı altında olduğunu daha iyi kavramamız gerekir.

Düşüncelerimizi, hayallerimizi, becerilerimizi ve geleceğe yönelik beklentilerimizi hayata geçirmede dil ne denli önemli ise, kültürel varlığımızı sürdürme ve geliştirmemizde de o denli değerli ve adeta bekâmızın da sigortası mahiyetindedir. Yaşayan diller ve dolayısıyla de medeniyetler içinde kalabilmenin ve ötesinde de bu kültürü hak ettiği yere taşıyabilmenin yegane yolu, dile sahip çıkmakta, onu yabancı dillerin sömürgesinden de muhafaza etmekten geçer. Bu husus kişisel değil, milli menfaatlerin gereği olan zarurettir.

Varlığımızı güçlendiren ve bizi yarınlara da taşıyacak olan dilimizin önemini yeni kuşaklara da fark ettirebilmek, dilimizin zengin kültürel mirasıyla onları buluşturabilmek ve ortak milli hedeflere ulaşabilmekte her birimiz sorumluluk üstlenmeliyiz. Diline gereken önemi veren ve ona titreyen milletler dün vardılar, bugün de varlar.

Unutmamalı ki, dilimize sahip oldukça yarınlarmız da olacaktır. Sevgi, saygı, hoşgörü, bilim, sanat dili Türçemizle kalın.

Mualla Öğretmenime

8 Kasım 2021, Kırıkkale

Bugünkü Duruşumu Borçlu Olduğum Özel İnsan, Mualla Öğretmenime,
Değerli Öğretmenim, sizinle çok uzun yıllar bir arada olmadık belki. Ellerimiz kalem tutmaya, zihnimiz soyutlamaya ve yüreğimiz de vatan sevgisiyle dolmaya başlarken kesişti yollarımız. Ne büyük bir lütuf!
Hatırlar mısınız bilmem, sizin teşvikinizle belki de ömrümden ilk kez bir sahnede rol aldım. Ne de çok hazırlık yapılmıştı ve ne de çok emekle üzerimize titremiştiniz bu sunum için. Ben, Mehmet adında vatansever bir köy çocuğuydum. Perdenin benimle açılması da çok heyecan verici bir durumdu aslında. Ne de heyecanlanmıştım. Sizin desteğiniz ve kararlılığınız sayesinde, kendimden daha büyük gördüğüm bu rolün üstesinden gelebildim. Ne mutlu bana, demekten kendimi alamıyorum şimdi.
Sınıftaki hakimiyetiniz, her bir öğrencinize gösterdiğiniz şefkat ve sevgi çoğumuzun yüreğinde derin izler bıraktı. Bu anlamda bizler ne de şanslı çocuklarımız değil mi? Bugün sizin izinizden yürüyen ve belki de sizdeki o kararlı duruşun bir neticesi olarak ben de bir öğretmen olarak, sizinle aynı mesleği paylaşıyor ve bununla da gurur duyuyorum. Daha o yıllarda henüz dördüncü sınıfta idik. Bu sınıfta meraklı gözlerle sizi derinden gözlemler ve anlamaya çalışırdım çoğunlukla. Ne zaman ve ne sebeple kızabileceğinizi, ne zaman güleceğinizi kestirebiliyordum artık. Benim dünyamda giderek daha bir büyüyor, daha ehemmiyetli bir hal alıyordunuz. Çok geçmeden sınıf sizi, siz de sınıfı sevmiştiniz. Velileriniz de çok değer veriyordu size. Annemin de en uzun soluklu görüşmesi sizinle gerçekleşmişti. Keşke o günlere geri dönebilmek mümkün olsaydı. Okul hayatımızın akademik anlamdaki en göz kamaştırıcı yıllarıydı bu yaşananlar sizinle.
Sizin sesinizden işittiğimiz tarih yeniden hayat buluyordu belleğimizde. Hele ki Osmanlı tarihinin kahramanlıklarla dolu konuları anlatılırken kah Tiryaki Hasan Paşa, kah Plevne Gazisi Osman Paşa oluveriyorduk her birimiz. Sayfalardan sıyrılıyordu tarih ve biz şeffaf bir yüzeyden gözlemliyorduk sanki geçmişimizi. Öte yandan doruklarında geziyorduk kara kışı eksik olmaz Ağrı'nın ve alabildiğine geniş düzlüklerinde deli taylor gibi koşmak isteği canlanıyordu Konya Ovası'nın yahut Haymana Platosu'nun verimli zemininde. Belki teknolojik gelişim bugünlerin çok gerisindeydi, sınıflarda sayıca kalabalıktık üstelik. O dönemlerin türlü meşakketine rağmen öğrenmeye açtık aslında. Merakla bakan gözler çevrilirdi üzerinize, birlikte uzayın keşfine çıkılırdı ve siz daima öndeydiniz, rehberdiniz. Belki de o yıllarda başlamıştı bendeki şu uzay merakı; asteroitler, nebularlar, uzay gemileri, süpernovalar, göktaşları ve dahası.... Dünümüzü unutmadık, Mustafa Kemal olduk milli mücadelemizde, Kara Fatma, Halime Çavuş, Gördesli Makbule`ydik kiminde. Elif'in kağnısına konu olan Şerife Bacı`ydık ve Hasan Tahsin... Vatab olduk al kanla sulanmış, yalın kılıç düşmana atılan Ulubatlı Hasan, İstanbul'u fetheden Fatih`tik, üç kıtayı titreten Kanuni Sultan Süleyman. O denli çok şey var ki söylenecek, kelimelerle ifadesi ne de güç verilen emeği anlatmaya. Ve sadece iki yıla sığmıştı bütün bunlar. Bizim için paha biçilemez değerdi kazanımlar. Şükran borçluyuz, minnet borçluyuz o değerli duruşa, sese,emeğe ve en şefkatli yüreğe.
Şimdi ne kadar zaman geçmiş olursa olsun, aynı mesleği halen yapmakta olan bir öğrenciniz olarak, "Bir gün öğretmen olduğunuzda beni daha iyi anlayabileceksiniz." cümlesi çınlar durur kulağımda. Belki her birimiz öğretmen olmadık fakat, sizinle bu kutsal mesleği icra edenlerden biri olabilmemi bir şans, lütuf ve onur olarak görmekteyim. Ne büyük bir bahtiyarlık bu güzellikleri yaşamış olmak benim için.
Mesleğe atıldığım yıllarda ilk kez işittiğim " Öğretmenim" ifadesinde aklıma gelen ilk isimdiniz ve hafızamda da canlanan eli öpülesi insan.. Biz, sizden aldığımız ve günün koşullarına uyarladığımız büyük önder ve Başöğretmen Mustafa Kemal Atatürk`ün de en değerli hazine olarak gördüğü çocuklarımızı, gençlerimizi olanca gücümüz ve tecrübemizle âtiye taşımanın bilinci ve gururu içindeyiz. İsmimiz hafızalarımızda hep baş köşede duracak. Mualla Öğretmenim, sizden aldığımız mesleki feyzi, onun gerektirdiği asil duruşu bugün de kutsal bir emanete gösterilen ihtimamla taşıyorum. Eminin diğer öğrencileriniz de başka başka sahalarda aynı mefkureye uzanmak üzere bu güzel ülkemiz ve onun kıymetli insanları için özveriyle hizmet ediyorlar. Bu anlamda sizle yüz yüze birkaç dakika da olsa bir araya gelebilmeyi çok isterdim doğrusu. Kim bilir, bu dileğim gerçekleşir belki de.
Şundan emin olunuz ki, siz ;çağını okuyan, güncelliğini koruyan, değerlerine sımsıkı bağlı; vatan, millet,bayrak sevgisiyle en cömertçe yetiştirilmiş bir neslin müdavimisiniz. Emekleriniz bu sancağın gölgesinde ve ejdat yadigarı yurdumuzun her köşesinde yankı bulacaktır. Müsterih olunuz. Ellerinizden hasretle öpüyor, bu ve bundan sonraki yaşamınızda bir insana kısmet olabilecek en güzel lütufları diliyorum. En kalbi saygı, selam ve hürmetlerimle.

Akademik mi, Etik Mi?

Gün geçmez ki unutulana, kaynedilen bir metaya dair haber yapılmasın. Bu haberlerin neredeyse tamamına yakınında, maduriyetler yaşana gelir. Pek az yitlik sahibi ile buluşur. O halde, bulunana, unutulana getiren insanlarla diğerleri arasında ne gibi farklar var acaba? Bir eğitim sistemi düşününüz ki her iki türden de insanı yetiştiriyor ve hayatın içine itiyor. Bu ikilemin nasıl bir mantığı olabilir? Eğitim dediğimiz şey mi ihmâl ediliyor yoksa öğretim mi gereğinden çok öne çıkıyor?...Zihinlerde o denli soru çalkalanıyor ki mantıklı ve tutarlı bir cevap bulunsun diyoruz bu sorulara. Daha ötesini de söylüyoruz ve maduriyetler neden her sahada giderek artarken, bu insanların haklarını korumak üzere yapılandırılmış onlarca yıllık kurumlar ve onların sözüm ona değerli temsilcileri cüret ederek her defasında zorbalardan yana taraf oluyor?... Acınası, kızılması ve toplumu kökünden sarsan durumlar bunlar. Daha bir kaç gün geçmedi, deneme sınavları neticesinde derece yapan öğrenciler alkışlandı okul bahçesinde. Bir bakıma akademik hayatta özveriyle mücadele eden öğrenciler, onlara kılavuzluk eden öğretmenleri ve her ikisine de destek veren velileri de alkışlanmış oldu. Buraya kadar her şey normal. Bu manzara yıllardır süregelirken, mezun olan ve gelecek adına her şeyi yoluna koyacaklarını ümit ettiğimiz bu gençlik halen neyi bekliyor, demekten kendimi alamıyorum. Mezun olduktan sonra iş hayatının çeşitli sektörlerinde görev alan bu akademik kafalı bireylere rağmen, hayatın neredeyse her bir sahasında nitelikçe arttığımızı neden göremiyor, tam tersine ahlaki bir çöküşü yaşıyoruz birlikte. Bir yerlerde yanlışlık yapılıyor olmalı ve çok ciddi bir yanlışlık bu.

Matematiği sevdireyor, binlerce soru çözdürüyor, sınavlara tabi tutuyor ve ağızla kuş tutba kabilinden iğnenin deliğinden belki de iki üç kez geçiriyoruz öğrencilerimizi. Bu fasılların her birinde özne "akademik" olarak ön planda. Olimpiyat yarışmalarında bile derece yapan öğrencilerimiz, gençlerimiz tezahür ediyor zamanla. Ne kadar da gurur verici aslında. Ne var ki, hayatımızda bizi kuşatan hukuk, trafik, çarşı-pazar muhabbetleri, eğlence, turizm, ticaret, ulaşım ve dahasında göze çarpan; kışkırtıcı ve hizmet verilenleri zararar uğratan, prestijlerini sarsan hilekârlıklar, fiyatlardaki tutarsızlıklar, tüketim karşı yapılan türlü kabalıklar, akıl dondurucu hukuki kararlar ve dahası nasıl hayat buluyor öyleyse. Eğitim-öğretimin nihai amacı "iyi vatandaş, iyi insan yetiştirmek" değil midir? Buradaki iyi sözcüğü felsefi anlamda niteliği de çağırıştırır mı? Hakkaniyetle yönetmek, insana gereken değeri göstermek, bireysel sınırlara saygı duymak, tercihlere hoşgörü göstermek, hakkı olmayana elini uzatmamak,... nitelikle ilgili değil mi? Nitelik sadece matematiğe dair bütün işlemleri, fonksiyonları üst seviyede kullanabilmem mi? O halde, matematik ahlaki olmadan ortaya konulan bu şey, sadece akademik başarıdır, dersek yanlış olmaz sanırım. Bunu fen bilimleri için de sosyal bilimler için de düşünsek, aynı yere geliriz değil mi?

İnsanlara akademik olarak en üst seviyede bilgiyi ve beceriyi aktarmak güzel elbette. Bu bilgi ve becerileri nasıl daha insafli, yararlı ve toplumun bütününün refahı ve huzuru için kullanmalarını öğretmek ise çok daha önemlidir öyleyse. Hukuk fakültesini derece ile bitirmesiniz de bu durum sizi avukat, savcı veya sonrasında hakim olmanıza engel teşkil etmez sanırım. Üstelik, derece ile bu öğretim kurumlarını bitirenlerle aranızdaki bilgi ve beceri açığını kapatmanız da yıllar sürmez. Üstlendiğiniz bir davada madurlara yenilerini eklemek, zulmeden güruha hak ettikleri cezaları vermekten imtina etmek ile ise toplum vicdanında büyük yaralar açılır ve bu içten içe büyüyen, kanayan yara, zamanla toplumun adalete bakış açısını başka bir yöne kırar. Anarşi, kaos ortaya çıkar, güven sarsılır. Bu durum tam da bir vehamettir aslında. Sizce de öyle değil mi?

Devletin âli makamlarına getirilen insanlarımız, bu makam ve mevkilerin gereği olan ahlaki duruşu gösteremezler ise, devlet acziyete uğratar duruma da girerler. Zira, hangi kurumda görev yapıyor olurlarsa olsunlar, insanların her biri devletin o sahadaki hakkaniyetini, ağırlığını, tarafsızlığını yansıtmak zorundadır. Buradaki ölçü sanıldığı aksine keyfiyet değil, kemiyettir. Kişisel tercihlerle devlet işleri yürütülmemelidir zaten. O makamlar devlet aklıyla icra eden makamlar olmalıdır. Zira, devlette de keyfiyet değil, ciddiyettir ilkeli olmak.

Öteden beri çokça kafama takılan akademik mi, etik mi ikilemi bende bir cevap buldu. Şunu söylemeliyim ki, bu ikilem gibi görülen şeyler aslında madde ve onun gölgesi gibi ayrılmaz bütünler. Madde nasıl şekillenirse, gölgesi de o şekilde yankı bulur. Çocuklarımızın eğitim-öğretiminde sadece aldıkları notlara endekslenme hastalığımız, kişilikçe çarpık, onu henüz istenen kıvama getirememiş bireyleri olmamaları gereken yerlere tevci ediyor ne yazık. İnsanlara tepeden bakan gurur abidesi idareciler, iki kuruş parayı elde ettiğinde caka satan esnaflar, makamıyla insanlara kelimenin tam da anlamıyla eza eden bürokratlar ve dahası ne çekilmez, ne katlanılmaz bir dert.

Kişisel gelişimlerini ıskaladığımız insanların ;dürüst tüccar, turizm işletmecisi, bankacı, bürokrat, avukat, müteahhit, mühendis,... hele ki eğitimci olmalarını nasıl bekleriz? Kaldı ki caddenin bir köşesinde bank üzerinde unutulana bir eşyayı veya değerli bir metayı sahibine teslim edecek nitelikli bir vatandaş hayat bulsun. Nitelikten taviz vererek, nicelikçe artamayacağımız ortadadır.

Yaşamakta olduğumuz ve daha öncelerinde de sıklıkla yaşadığımız ve artık neredeyse kanıksadığımız ekonomik bunalımlar, kadın cinayetlerindeki zanlıların aldıkları komik cezalar, parlamenter çocuklarının çıkardıkları yangınlarının örtbas edilmesi, sadece kuralları uyguladığı için hakaret duyan trafik polislerimiz, emaneti sahibine ulaştırdığı halde kuru bir teşekkürü veya minneti gösteremeyen kof insanlar ve dahası... Alın size toplumumuzun gerçek yüzü. Ben mi böyle görüyoruz sizce, yoksa gerçeğin tam da kensi mi bunlar.

Yaşadıklarımızdan sadece bir tanesini tüm detaylarıyla ve edebiyata da başvurmadan, yorum yapmadan anlatsam, sanki yer yerinden oynar gibi geliyor bana. Açık alanda ve eksi on derece soğukta çocukları tam bir saati aşkın süre bekleten bir sözüm ona kaymakam, ne derece saygındır, bu görevi ne derece layıkıyla yapabildiği sizce? Değerler eğitimi için onlarca öğretmeni ve idareyici davet eden bir akademisyenin hiç utanıp sıklıktan masanın üzerine

ayaklarını atarak oturmasına ne dersiniz?... Bunlar sadece benim pencereme teams edenlerdi. Eminim bu metni okuyup çok daha farklı şeylerden hayıflananlar olmuştur. Bu gidişata bir dur demenin vakti çoktan geçmiştir. Eğitim öznesini ıskalamak demek; hayatın her sahasında niteliksiz insan yetiştirmek, aklaki doyumdan bihaber bireylerle dolu toplum oluşturmak, liyakatı ile değil, egosu ile iş yapan meslek insanlarını çoğaltmak demek değil midir? Yunus Emre ne güzel demişti bu hususta. "İlim, ilim bilmektir. İlim kendin bilmektir. Kişi kendin bilmezse, bu nice okumaktır." İnsanlar uygun koşullarda gereken mücadeleyi vererek her şey olabilirler. Avukat ,savcı, vali, sanatkar, zengin bir iş insanı, futbolcu,...vb Ne var ki insan olabilmek ahlaki doyumla, etikle mümkün olabiliyor. "Ben ne elbiseler gördüm, içinde insan yok. Ben ne insanlar gördüm, üzerinde elbise yok." mısraları da adeta bu gerçeği haykırıyor. Güzel insanlara, duyarlı insanlara, etik davranabilen insanlara, hakkaniyetli insanlara, hoşgörülü insanlara, vicdanını yitirmemiş insanlara,... eskisinden daha fazla ihtiyacımız var. Bugün hayıflandığımız durumları bize yaşatanlar da bir zamanlar çocuktular. Bu durum, bizi insan kılan değerlerin nerede öğretilmesi gerektiğini de ifade diyor sanırım. Ben, çocuklarımızın asıl değerlerinin okuldan getirdikleri notlarda değil, okulda gösterdikleri duruşta olduğunu savunuyorum. Bu duruşun zeminde yeşerdiği bir hayat, akademik başarıyı da en ideal şekilde yükseltecek bir hayattır. Kalın sağlıcakla.

VARLIĞIN VE KİMLİĞİN ANAHTARI

Birini tanımanın belki de en kestirme yolu kendini nasıl ifade ettiğine dikkat kesilmektir. Kendimizi ifade edebilmede, varlıkları anlamlandırmada ve dünyaya karşı bir duruş göstermede ne de önemli şeydir şu dil. Ruhumuzun derinliklerinden kalemimize, öte yandan da sözlü anlatımımızla dilimize yansıyan bu tartışmasız güç, bize ve içinde yaşadığımız topluma nasıl da kişilik ve kimlik katıyor değil mi?

Ulusların yüz yıllar içinde geliştirip getirdikleri kültürlerini bugünlere taşıyan dilleri, aynı zamanda ulusal seciyeleri hakkında da büyük ipuçları barındırır. Sadece dillerini inceleyerek, bir milletin hayata karşı duruşuna dair ciddi veriler elde edilebilir. Ciddiyet seviyeleri, tahammül sınırları ve farklı konulara dair tahammülleri, espiri anlayışları ve insana dair çok şey dil unsuru ile kendini ele verir. Bu anlamda bizim kültürümüz içinde de; nükteli, çalışkan, kararlı, vatanperver, hoşgörülü, merhametli, işbirliğine açık, ilme ve sanata hürmetli insanlar olduğumuz sonucuna ulaşılır. Yazının icadına dair çok şey söylenmiş ve yazılmıştır. Bu büyük keşif, dilin yazılı olarak da muhafazasını, yayılımını, sonraki kuşaklara da mevcut bilim, sanat, spor, folklor, edebiyat ve özetle topyekün kültürün taşınmasını sağlamıştır kuşkusuz. Asırlar sonrasında ta o günlere uzanan bu bağ, dile dair bakışımızı bir kez daha gözden geçirmemizi gerektirir sanırım. Başlangıcında İngilizce, sonrasında Fransızca ve günümüzde de Türkçe ile devamlılığını sürdürebilmiş bir medeniyet yoktur, olamaz da. Dilde devamlılık, kültürde de devamlılıktır. Dilde öze sadakat ne denli güçlü ise, geçmişle bugün arasındaki bağ da o denli güçlü olacak ve yarınlar da o güçte taşınabilecektir kuşkusuz. Kültürün doğal bir sonucu olarak var olan dil, onun kayıt zemini ve geleceğinin de teminatı olarak daha iyi anlaşılmalıdır.

Kalem kılıçtan keskindir, sözü dilin ne denli güçlü olduğunu ifade eder. Konuşur veya yazarken ortaya çıkan sesler topluluğu, çokça bir karşılığı yokmuş gibi görünse de, ifade ettiği anlamın sonucunda ağır bedelleri ortaya koyabilir. Bu durumu dildeki ustalığı ile Yunus Emre'nin kaleminden aktarırsak:

“Söz ola kese savaşı,

Söz ola kestire başı

Söz ola agulu işi

Bal ile yağ ede bir söz.”

Giderek daha çok maddileşen, insana özgü ve ona değer katan, hayata da anlam veren değerlerin yozlaşması, insanlığı adeta bir kaosa sürüklemektedir. Her nereye bakılırsa bakılsın; kardeş kavgaları, huzursuzluk, adaletsizlik, kayırmacılık ve insan onuruna yaraşmayan büyük dramların yaşandığı günümüzde, Yunus'un; hoşgörü, kardeşlik, sabır, ahlak konularındaki asırlar öncesi söylemlerine ne de büyük ihtiyaç var değil mi? XIII. Asırda söylemleri ve ahlaki erdemleri neşrettiği mısralarıyla büyük yankı bulan Yunus Emre, kullandığı dildeki sadelik, ustalık ve öze bağlılığı ile günümüzde de okunan, asırlara meydan okumuş bir değerdir kuşkusuz. Farklı dillere de çevrilen Yunus Divanı, dünya kültür mirasının eşsiz değerlerinden biri haline gelmiş, verdiği mesajlarla da evrensel barışa ve hoşgörüye ve ahlaka dair farkındalık oluşturmuştur. Dilin yüzyıllara karşı duruşunun da güzel bir örneğidir Yunus. Asya'nın içlerinden Anadolu'ya uzanan tarihimizde, o günlerden getirdiğimiz ve bizi biz yapan kültürümüzü, en saf Türkçe (Oğuzca) ile sözden yazıya da aktararak, kültürümüzün kalıcılığını adeta tescillemiştir.

Yukarıda sözünü ettiğimiz kültürel mirasımız, o günlere değin daha ziyade sözlü edebiyat unsurları ile yeni kuşaklara aktarılmışken, Yunus Emre ve onun çağdaşları Mevlânâ, Ahi Evren ve Hacı Bektaş-ı Veli ile yazın hayatıyla buluşmuş, adeta ete ve kemiğe de bürünmüştür. Yunus Emre'yi çağdaşlarından farklı kılan husus, ana dile olan sıkı bağlılığı ve anlatımdaki gücü, ustalığı ve kuşkusuz yalınlığıdır. Yunus'a göre, bir şeyi anlatabilmenin yolu çok söz etmekten geçmez. Eserlerinde de bu özlü anlatımı görmek gayet doğaldır. Güzel Türkçemiz o saflığı ile Yunus'un kaleminden adeta su gibi berrakça adeta akmış, o günlerdeki güçlü mesajları da günümüze değin taşıyabilmiştir. Dilimizde giderek yaşanan yozlaşmayı düşündüğümüzde, Yunus'un bizler için de ne güzel bir örnek olduğunu anlamız gerek. Hangi kuşaktan olursa olsun her birimizin dimağında Yunus'a dair en az iki veya daha çok dörtlüğün yer etmiş olması elbette tesadüfi değildir. Bu başarı, Yunus'un ne denli sevildiğini, bizden biri olduğunu, Anadolu kültürünü ve dolayısıyla da bizi en güzel biçimde yansıttığını anlatır. İçinde hayata dair sayısız duygu, davranış, varlık ve düşünceyi ifade edebilecek güce sahip olan dilimiz, kendine özgü saflığını yitirmeden kullanıldığında yeterince güçlü ve bir o kadar da anlaşılır dillenden biridir. Hayal edip dillendiremediğimiz veya dillendirip hayal edemediğimiz şey neredeyse yoktur köklü dilimizde. Varlığa, durumlara, sebep ve sonuçlara dair ne varsa, dilimizde de en az bir ya da daha çok sayıda karşılığı da vardır. Bu zengin kelime varlığı, dilimizin gücünü yansıtmaya bakımından ne de önemlidir değil mi?

Kelimelerin ve ona hayat veren seslerin (alfabenin) olmadığı bir dünyayı hayal edebilir miyiz? Hayallerimizi, bilgi ve becerilerimizi, düşüncelerimizi böylesi bir dünyada nasıl anlatabilirdik? Sanatı geliştirmek, bilimsel çalışmalarla veriler üretmek ve bunları paylaşabilmek nasıl olurdu? Benzeri ne denli sorular sorarsak soralım kendimize, dilsiz bir yaşamı düşünmenin, bu yaşamda bir medeniyet geliştirmenin ve kültür dediğimizi toplumsal mirasın bırakın aktarılmasını, bu seviyelere gelinebilmesi dahi hayal olurdu değil mi?

Kültürün doğal bir parçası, taşıyıcısı, geliştiricisi, yayın organı da olan dil, o milletin kendine has karakteri ile diğer kültürleri de etkiler. Esasında bu etki karşılıklı olsa da dildeki gücü oranında milletlerin kültürleri de birbirine daha baskın hale gelebilir. Günümüz siber dünyasında elektronik tabirlerin kökenlerinin çoğunun Japon diliyle, astronomide'de Amerikan ve Rus dilleriyle öne çıkmasının nedeni de bu konulardaki yoğun araştırma ve geliştirme

gayretlerinin bir neticesidir. Her sahada kıyasıya bir yarışın var olduğu dünyamızda, bizim de hak ettiğimiz yere gelebilmemiz, bilme, sanata, spora, sanata gereken önemi vermemizden geçecektir şüphesiz. Tam da bu noktada, köklü bir kültüre sahip kadim milletimizin öncelikle bir tarih şuuru edinmesi, dilindeki zenginlik ve güzellikleri gün yüzüne çıkarması gerekir. Bizi bu anlamda en güzel haliyle temsil eden büyüklerimizden biri olarak Yunus Emre, evrensel barışa giden yolu tasvir ettiği tasavvuf felsefesinde, tüm insanlığa güçlü mesajlar da vermektedir. Manevi hayatın asli unsurlarının ikinci plana itildiği günümüzde, Yunus Emre düşüncesine hiç olmadığı ölçüde ihtiyaç vardır demek, abartısız gerçeği dillendirmektir aslında.

İhtiyaçlar yenilikleri doğurmuştur. İnsanlar bu ihtiyaçlarını giderebilmede öncelikle düşünce yolunu kullanmışlar, bunu elleri marifetiyle varlığa değerek ona form vermeye çalışmışlar, edindikleri tecrübe ve birikimleri de kuşaklara aktarmaya gayret etmişlerdir. İlk zamanlarda kuşaktan kuşağa sözel olarak aktarılan hayata dair çokça konudaki bu miras, giderek kümülatif bir hal almış ve bu değerli hazinenin aktarımı hususu bizzat sorun haline gelmiştir. Yazının icâdı, bu anlamda tam olarak bir dönüm noktasıdır insanlık için. Kiminde günlerin, haftaların ve kiminde de yüzlerce yılın birikimi durumundaki bu eşsiz birikimler, kalemin kağıt ile buluşması noktasında kalıcı ve güvenilir hale de gelmiştir kuşkusuz. Bu büyük kültürel miras hem ait olduğu millete, hem de tüm insanlığa yine yazı marifetiyle ulaştırılarak, günümüzün devasa teknolojilerinin, sanatının, spor yaşamının ve kısacası modern toplumun da temellerini atabilmiştir. En hızlı seyir halindeki kara taşıtının öyküsü, tekerleğin icâdıyla; en konforlu yolcu uçağının öyküsü, kanatlı uçuş denemeleriyle ve uzay gemileriyle Ay'a yolculuğun öyküsü de Jules Verne'nin hayal gücüyle kaleme aldığı "Ay'a Seyehat" adlı öykünün yazılmasıyla başlamıştır. Bu değerli başlangıçları gittikçe geliştirirken geçmiş ile bugün arasındaki köprüyü kuransa yine dil olmuştur. Öyle ya ister tabletlere, ister kitabelere, papirüslere veya gerçek anlamdaki kâğıda yazılmış olsun, bu birikimlerden herhangi biri olmasaydı, bu devasa ilerleme olabilir miydi? Bu anlamda, geçmişte yazılmış her sahadan eserin ne de değerli olduğunu ve bu birikimlerin hangi bedellerle elde edilebildiğini anlayabilmek dilin aracılığı ile mümkündür. Dilimizin köklerine sahip olmasaydık ne İbn-i Sina'yı, ne Farabi'yi, Ali Kuşçu'yu, Evliya Çelebi'yi ve Yunus Emre'yi tanıyabilirdik. Hepsi bir yana, milli bağımsızlık savaşımıza dair gerçekleri, detayları da öğrenemez, vatanın kudsîyetine dair manevi duyguları geliştiremezdik. O halde dil, bizi sadece kümülatif bilgilerle besleyen şey değildir. O, ruhumuzu da besleyen, köklerimize bağlılığımızı sağlamlaştıran, birlik ve beraberlik ülkümüzü pekiştiren, milletçe nereden geldiğimizi ve ne mücadelelerle var olduğumuzu dillendiren, bizleri bir vücut gibi sıkı sıkıya bir arada tutan, ortak duygu ve düşüncelerimizin tercümanı, geleceğe de güvenle bakabilmemizin yegâne adresidir dil.

İstikbâlini çeşitli nedenlerden ötürü yitirmiş olmasına karşın, halen var olabilen milletler varsa, bunu dil birliklerine borçlular. O birlik ki, millete yeniden var olma şevkini ve şuurunu verir. Milli lisanımız, milli kimliğimizin de adıdır. O dil ile düşünür, o dil ile de üretiriz, iletişim kurarız. Bu yılın BM'nin UNESCO birimince Türk dili ve aynı zamanda da Yunus Emre yılı olarak geçmişte olduğu gibi yeniden gündeme alınması, bizim için hem bir gurur kaynağı, aynı zamanda dilimize karşı da sorumluluk üstlenmemiz anlamına gelir. Dünyanın en köklü ve en güzel, aynı zamanda da en kolay öğrenilebilen dillerinden biri olarak Türkçemiz, onu kullanmadaki bilincimizle yaşayacak ve onunla da milletimiz var olabilecektir.

Diline hakim olamayan toplumların ne yaşayabilmesi ne de millet olarak devamlılıkları mümkün değildir. Binlerce yıldır aynı coğrafyada var olabilmemizin anahtarı dilimiz, geçmişte olduğu gibi, yarınlarda da var olabilmemizin anahtarıdır. Onu tıpkı Yunus Emre gibi tüm saflığı ve akıcılığı ile kullanmak, tercih değil, tercih ötesidir. Güzel dilimizi ve onun mayaladığı kültürümüzü geliştirip güçlendirebilmemiz, insanlığa karşı da bir görevdir. Kaldı ki, günümüze ışık tutacak ve evrensel barışa, huzura uzanacak yola dair öğretiler, başka hiçbir dilde bizdeki kadar tesirli ve güzel anlatılabilmiş değildir. Bu büyük mirası milletçe doğru anlamak ve tüm insanlığı da bu güzelliklerden nasiplendirmek tarihi bir borçtur. Yunus Emre Divanı okundukça, okutuldukça, gerçek anlamda; insan sevgisi, hoşgörü ve barışın da kapısı aralanacaktır. Sevginin, huzurun, bilim ve sanatın, birlik ve dirliğin, vefanın, saygının dili güzel Türkçemizle varız, onula da var olacağız.

BİLGİYİ KENDİNE UYARLAMAK

Hangi işi yapmayı düşünseniz veya yapıyor olsanız da zamanla bazı ciddi şeyleri fark edersiniz. Bu farkındalıklar sadece işinizin incelikleriyle sınırlı kalmaz, hayatın farklı zeminlerinde de kendini hissettirir. Tam da bu anda, kendiniz ile öğrendiğiniz bilgi, beceri ve veya davranışla yüzleşirsiniz.

Okulla ilk tanıştığınız günü hatırlayın ve ilk öğretmeninizi. Onun adını, tavırlarını, sınırlarını, ses tonunu, dersi sunuş biçimini ve dahasını nasıl da kendinize göre ; zihinize, hayal dünyanıza kodlamıştınız. Tıpkı profesyonel bir futbolcu edasıyla topa vuramıyor olmanıza karşın, kendi tarzınızla topa vurmak gibiydi bu durum. Diğer öğrenciler de o öğrenenlerini kendilerine göre hayatlarına entegre etmişlerdi esasen. Ne de önemlidir şu entegre etmek. Bir şeyi hakkıyla anlayıp, yordayıp, bütünüyle içselleştirmek bu.

Matematik öğretiminde toplamayı öğrenirken kullanılan "+" sembolü, hayata dair fonksiyonunu sayılardan ve onlar arasındaki kendine özgü soyutlamalardan alır. Öğrencilerin zihninde bu sembol ;artmayı, çoğaltmayı, eklenmesi gereken durumu, üstüne ilave anlamını ve benzeri durumları çağırıştır. Önce, kelime veya kelime gruplarıyla başlayan toplamaya dair alıştırmaya veya problemler, sonrasında kendini ortak anlam olarak kabul gören "+" sembolüne bırakır. Eksime, azalma, yitme, küçülme gibi anlamlarla kulakta yankılanan ve görselleriyle de pekiştirilen çıkarma işleminde de aynı şey geçerlidir. Anlam bulduğu ve zihinde çağrışım yaptığı onca ifadeyi tek başına göğüsleyerek, kendini "-" sembolüne devreder. Örnekleri çoğaltmak mümkün bu konuda. Öğrenmede izlenen yol, onun zihnimize bize özgü bir şeyi çağrıştırmış olmasıdır. Gerçekten de doğru şeylerden biri veya daha çoğu çağrışıyorsa, öğrenmenin gerçekleştiği kabul edilir. Öğrenmedeki bilgi ve becerilerin sunan ve ondan yararlanan açısından faydacılık ilişkisi "çıktı" diye tabir ettiğimiz ;davranışlara, sözlere, sembollere, çizimlere vb dönüşür. Ne derecede başarı olunduğu da bu çıktılar aracılığı ile tespit edilir. Bu hiyerarşide harcanan emeğin, zamanın ve enerjinin amacı, kalıcı davranış değişikliğini ortaya kaymaktır. Kısaca buna "öğrenme" diyoruz.

Zaman içinde somuttan soyuta doğru bir yola girer öğrenme hayatımız. Anlatılanları, gösterilenleri, sunulanları zihnimize kurgulayarak somutlaştırmaya çabalarız. Bu ne derece hızlı ve gerçekçi olursa, öğrenme hızımız da o ölçüde hızlıdır. İşler her zaman iyi gitmez ve bazı kanu ve kavramları çarçabuk içselleştiremeyiz. Çok nedenleri olan bu durum, eğitimimizin kalıpcı yaklaşımlarından ve ne yazık ki onu kalıplara sokmaya çalışan uygulayıcılarından da kaynaklanır. Burası gerçekten de çok önemli. Bir konu veya kavram ve hatta terim ne denli farklı biçimlerde sunulabilirse, o derece de kolay öğrenilir. Kendi öğrendiği zamanın kalıplarıyla bilgi ve becerileri dayatmak, öğrenme-öğretme ortamındaki başarısızlığa daha başından imza atmak demektir. Matematiğe veya fene dair bir problemi kitaptaki yolların dışında bir alternatif yoldan da çözebilen öğrenciyi alkışlamak gerekir. Kalıpcı bir yaklaşımla bakılınca, klişelerin dışına çıkmaya karşı bu tutum, dahiyane çözümleri olan öğrencilerimizi de bilime, fenne ve hatta sanata, spora küstürmektedir. Asıl düşünülmesi gereken şey, size göre bir sorunun, durumun veya problemin çözümünün tek bir yolu olmadığı gerçeğidir. Bilgiye ve onu elde üzere öğrenmeye giden yol birden fazladır. Aynı gerçekliği farklı şekillerde anlatmak elbette mümkündür. Farklı yaklaşımlarla ifade bulan "yerçekimi" kavramı, özü aynı olduğu sürece doğru kabul edilmelidir. Siz, bir cismi "kütlesi ve hacmi olan şey" olarak tanımlarsınız. Aynı kavramı "Duyularımızla varlığını anlayabildiğimiz ve ölçebildiğimiz, kendine has şekli olan madde" olarak da tanımlamak neden yanlış olsun? Farklı pencerelerden farklı tanımların çıkması ve tanımın özünde de mutabık olunması yeterli değil midir?

Elinizdeki kalemle yazı yazma, resim çizme, not alma gibi bir lükse sahipsinizdir. Bu kalemle sözü edilen tasarrufları ancak siz yapabilirsiniz. Bir başkasından aynı şeyleri yapmasını isteyebilmeniz için, onun elinde de bir kalemin olması gerekir. Sizin elinizdeki makas ile masadaki kağıdı kesebilmemiz mümkün değildir. Zira, makas sizin elinizdedir. Makası, kalemi ve diğer objeleri elimize aldığımızda işler değişir. O objelerle yapılabilecek çokça şeyi biz de yapar duruma geliriz. Benzer şekilde, sizin ayakkabınızın bir başkasında da aynı konforu yaşatmasını bekleyemezsiniz. Üzerinizdeki pantolon, ceket, palto, fular, saat için de geçerlidir bu durum. Sözü ettiğimiz her obje, size görecelidir, size göre birtakım düzeltmelerle uyumlu, kullanışlı hale gelebilmiştir. Konfeksiyon mağazasında ilk gördüğünüz gömleği, salt rengi güzel diye alıp kullanamazsınız. Onun beden ölçülerinin de size uygun olması gerekir. Üstelik beden ölçülerinin ve rengin uyması bile bazen yeterli gelmez. Örneğin, kolları uzun, göğüs kısmı dar veya yakası küçük olabilir vücudunuza göre Buradan varmak istediğimiz şey, eşya neviden ortada duran bu ciddi gerçeklik, bilgi için de geçerlidir. Bir bilgiyi olduğu gibi alıp kullanamazsınız. Onu içselleştirmeniz, sınamanız, yordamanız, sınırlarında gezinmeniz ve tecrübe edinmeniz de gerekir. Aksi halde bilgi, sırtınızda taşımak zorunda olduğunuz bir yük haline gelir. Eğitim sistemimizde bu anlamda ne de büyük kamburlar oluştu zamanla. Bunların ya kimse farkında değil ya da bu durum o ilgililerin umurunda değil. Her ne şekilde bakılırsa bakılsın, çok yüksek maddi kaynakların, enerjinin. İnsan gücünün bulunduğu "öğrenme" ortamları, sözünü ettiğimiz gerçeği, "bilgide uyarlama" görmezden gelemez. Aksi halde, öğreniyormuş ve veya öğretiyormuş gibi yaparak kendimizi de kandırmaya devam ederiz.

Literatürde burada dillendirildiği anlamıyla doyurucu bir karşılığı da bulunmayan "bilgiyi uyarlama, bilgiyi kendine adapte etme" kavramı, öğrenmenin en önemli ve en ciddi gerçekliği olarak ortada durmaktadır. Umudumuz, bu makalenin eğitimin içinde doğrudan veya dolaylı olarak yer alan paydaşların hiç olmazsa bir kez okumasıdır. Öğrenme sürecinde kaybedilecek zamanımız, enerjimiz ve feda edeceğimiz bir nesil yoktur. Bunca harcanan kaynak neden anlamlı bir karşılık bulmasın değil mi?

Oğuzhan KÜLTE

HER ŞEY BİZDE BAŞLAR

Nedense çoğu farlılıklarımıza karşın, neredeyse tüm insanların ortak bir ümidi,özlemi vardır şu “iyi” ye doğru. Sözü edilen kişi,kişiler veya durum , nesne için; iyi bakılmasını, ,anlaşılmasını,görülmesini,hissedilmesini ve daha ne varsa ona dair hep isteriz. Üstelik bu iyi sıfatı bizle anıldı mı değmeyin keyfinize. Kötüye dair en küçük şeyi kabullenmemize rağmen, iyiyle kendimizi ilişkilendirmemiz, sanırım çok doğal bir duruş. Peki, iyi nedir o halde? Neler iyi, neler daha iyi, mükemmeldir? Bunların bir kıstası var mıdır? Bize göre iyi olan, herkesçe de iyi midir? İyi, kişi ve topluma, duruma göre değişebilir mi? Görüldüğü üzere, ideallerdeki bu iyi kavramı çok yönlü,gizemli,göreceli de. Konuya bir de içerik bağlamında bakılırsa, iyi olarak adledilen insanların aynı zamanda; sorumluluk sahibi, vefalı, hoşgörülü,tebessümlü, olay ve durumlara yaklaşımları pozitif bakabilen, paylaşmayı seven,... özetle, tüm değerleri içselleştirmiş ve hayata yansıtan kişiler olduklarını görürüz. Bu son durum, iyi kavramının tüm değerlerin toplamı olduğu gibi bir sonuca da götürür bizi.

Topluma yön veren ve kuvvetle iman edilmiş dinî ritüellerde de hep o “iyi” kavramından dem vurulmaz mı? Kutsal kitapların tümünde dillendirilen bu husus, yaratıcı karşısında kullardan beklenen, onlar için türlü durum ve olaylarda tasvir edilen bir nitelik değil midir o iyi? Kutsal kitabımız Kur`an da bu husus ” yakınlarla, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve kölelere sevdiği maldan harcar, namaz kılar, zekât verir. Antlaşma yaptığı zaman sözlerini yerine getirir. Sıkıntı, hastalık ve savaş zamanlarında sabreder. İşte doğru olanlar, bu vasıfları taşıyanlardır. Müttakiler ancak onlardır!” (Bakara, 177) “ şeklinde ifade edilmiştir. Son cümlede yer alan “müttaki” ifadesinin, günahlardan sakınan ve kaçan anlamına geldiğini görürsek, iyiye dair ilahî bakışı da kavramış oluruz sanırım. Peki, neden iyi olmalıyız? Bu bir seçim mi? Herkes bu seçimi yapmak durumunda mı? İyi olanlarla olmayanlar arasında ne gibi farklar ortaya çıkacaktır? İyi olmak veya iyi olmaya çalışmak bize neler katabilir? İyi olmak çok mu zordur? İyiye karşı duruşumuz ile kötüye karşı duruşumuz neden farklıdır? Bu ve benzeri soruların üzerinde düşünürken, binbir sıkıntıyla çocuklarını yetiştirip büyüten anne ve babaların, yaşlılıklarında kimselerin yanlarında olmaması, okul çağındaki çocukların sokak ve caddelerde seyyar satıcılık veya dilencilik yapıyor olması, kurallara riayet etmedikleri için birilerinin ölümüne neden olan trafik canavarları, işini en ideal biçimde yaparken sırf makam uğruna türlü baskı ve şantajlarla yerinden edilen çalışanlar ,... vicdan dediğimiz ve iyinin özünde yer alan hissiyatlarımızı rahatsız etmiyor mu?

Daha iyi insanların yönetimde yer alması isteği, bu yönetimden beklenen; adalet,eğitim, ulaşım, ,sağlık,güvenlik gibi hizmetlerin de en iyi şekilde yürütülmesi beklentisinden değil midir? Toplumu doğrudan etkileyen yetkilerin doğru ellerde olması, bizim için de diğerleri için de iyidir. İyilerin arttığı bir toplumsal düzen de insanlar daha mutlu, gelecekte ümitli, değerlerini hayata aksettirebilen ve güzellikleri de paylaşabilen bir ortamı da teneffüs edebilirler. Çölde çiçek açmaması gibi, iyiliklerin de vücut bulabileceği bir zemine ihtiyaç vardır. İyiliklerin kökleştiği bir toplumda karşılıklı güven, sorumluluk, vefa, bağlılık, yardımlaşma gibi insanî ve aynı zamanda dinî ve etik öğretiler,ritüeller de can bulur. İnsanlar belli milletlerin kültürlerine dahil olsalar da,farklılıklarına karşın, iyi anlayışında daima ortaklırlar. Çünkü iyi, insanlığın ortak, vazgeçilemez,arzu edilen, yürekleri birleştiren,yaraları saran; sevinleri çoğaltırken, üzüntüleri de azaltan özel bir değerdir. Öyle ki, bütün değerleri yan yana yazıp tolasaydık, sonuç “iyilik” olurdu. Zordaki bir insana yardım eden kişi, gözümüzde ne de büyük değer kazanır. Doğada zorlu koşullarda yaşayan yaban hayvanları için türlü özverilerle yiyecek sağlayan bir grup insanın davranışı, terk edilmiş bir yavru sokak kedisinin bakımının üstlenilmesi,... İçimizde ne de güzel duygular uyandırır öyle değil mi? O halde iyi olan şeyler bizde de mutlak bir karşılık bulur. Bu karşılık; kendini daha iyi hissetme, karamsarlıktan kurtulma, başkalarına yardımcı olma isteği duyma, insanlara ve doğaya daha olumlu bakabilme gibi türlü şekillerde ortaya da çıkar elbette.

Giderek zorlaşan hayat koşulları, insanları hayatın o rutininde daha bir maddiyatçı yapıyor. Gelecek kaygısıyla daha çok para,arsa,mal ve hizmetin sahibi olma yolunda da etik olmayan ve gözle görülür bir anlamsız çaba da var. Bu durum bütün insanlığı kuşatmış, değerler silsilesinde de o güzel insanî davranış ve tutumlar ne de seyrelemiştir yaşamlarımızda değil mi? Öyle ki, kırk yılın başında küçücük bir iyilik hareketi görsek, “insanlık halen varmış,ölmemiş.” demekten kendimizi alamayız sanırım. Gıpta ile izlenen bu nadir ve güzel örnekler, hayatın içinde tüm doğallıklarıyla olmaları gerekenlerdi oysa. Bu kısa değerlendirmeden sonra, yaşamakta olduğumuz ve her şekilde bizleri karamsarlıklara sürükleyen kaotik durumlarla ilgili sürekli eleştirdiğimiz, kiminde de ötekileştirdiğimiz diğer insanlar, bizim için birer günah keçisi olurlar.Yaşanan kötü gidişin, can yakan olayların, bizi mutsuz eden ve kısacası kötü hissetmemize neden olan her şeyin orijininde faturayı kolay yoldan diğerlerine keseriz.

Açlıkla baş edebilmesinde başka yolu kalmayan ve sırf yaşamak için fırından ekme çalan insanları; onlarca kez iş başvurusunda bulunmasına karşın, iş bulamayan ve hayatını idame ettirmek adına gayri yasal yollara başvuranları ne de acımasızca eleştiririz. Kışın ortasında evi olmadığı ve barınacak yer bulamadığından, soğğun merhametiyle cebelleşen insanları gördüğümüzde üzülmür, vicdanen huzursuz oluruz sıcak evlerimizde. Hele ki soğuktan ölenlere dair haberler bizde o anlık derin bir sarsıntı yaratır. Bütün bunlar, iyiye olan özlemi, her insanın adil koşullarda yaşayabilme haklarını sorgulatır bizlere. Burada asıl sorun, topluma yön veren bir iyi duruşunun bizde de olup olmadığıdır. Diğer bir deyimle, iyiye doğru hamleye başlama kararlılığımızdır.

İnsanların bir kısmı neden kötüdür, ya da daha az iyidir? İyi ve kötü olmak denende bir seçim varsa, bu seçimi neler etkiliyor? Daha üç-beş aylık ve herhangi bir millete tabi bir bebek hakkında, hepimiz halisane duygular besleriz. Çünkü onlar; saftırlar,temizdirler, riya bilmezler, aldatmazlar,...Bu durum, çocuklar için de geçerlidir. Onların

tebessümüleri, yaşam enerjileri, merhameti yansıtan davranışları, dostlukları ne güzel örnektir biz yetişkinlere. Kısacası sürer kavgaları, gönül almasını bilirler. Başkalarının mutluluklarıyla mutlu olur, üzüntüleriyle de dertlenirler. Kısacası, diğer akranlarıyla ne de güzel hemhâl olurlar, şaşırırız. Moda sözcük şu "empati" en güzel ve yalın haliyle hayat bulur onların ortamında.

Her birimiz toplumu oluşturan tüm dinamiklerin birer önemli parçasıyız. Hayal ettiğimiz ve bizle birlikte tüm insanların ve hatta diğer canlıların bir arada huzurla yaşayabileceği bir dünya için sorumluluk almamız. Kendi yaşadığı alana dair kirlilikten sürekli şikayet eden ve fakat bunun karşılığında da hiçbir girişimde bulunmayan insanlarla bu değişimin yaşanmayacağı muhakkak. Her birimiz kendi evimizin önündeki temizliği yaparsak, sokağımız da mahallemiz de daha temiz olur. Buradan yola çıkarak, bizi daha insanî kılan şu değerleri yeniden ve samimiyetle ele almaya başlamamız, diye düşünüyorum. İyi düşünmek, iyiye öykünmek de güzel. Bu hususiyeti davranışa dönüştürmenin zamanı çoktan gelmiştir. Gözle görülemeyecek kadar küçük mikroorganizmalar, nasıl ki koskoca vücudun işleyişini sekteye uğratabacak güce ulaşıyorlar değil mi? Toplum bütününe her bireyini de onun bir hücresi gibi görürsek, bireyden başlayacak bir iyilik hareketi; dokulara, organlara, sitelere ve sonrasında da tüm vücuda tesir edecektir elbette.

Sadece tebessüm etmeyi alışkanlık haline getirmek dahi, bizim etrafa saçtığımız ve bundan yüzlerce kişinin olumlu yönde etkilendiği ve motive olduğu bir duruş haline gelmez mi? Asık yüzle dolaşman kime ne faydası olabilir? Konu iyi olabilmek ise, buna nasıl ve nereden başlayacağımızın ne önemi var ki? Cadde üzerinde enstürman becerileri ile günlük kazancını sağlamaya çalışan bir sanatkara gösterilen ilgi, hem bizi mutlu eder, hem de bu işi emeğini ortaya koyarak yapana. O gün iş yerinde daha bir canlı, daha bir istekli ve tebessümlü oluruz ister istemez. Aynı durum, emeği küçük paralarla da olsa pekiştirilen sokak sanatçısı, onun yakınındaki esnaf, esnafın mal aldığı toptancı derken,... zincirleme bir motivasyona ve iyiliğe doğru evrilir.

Hayata dair her şeye erimimizi sağlayan zenginliği istemeyenimiz yoktur sanırım. Ve fakat, içinde hayata dair paylaşımların, vefanın, şükürün, kendini büyük bir iyilik yaparak mutlu hissedebilme hazzının yaşanmadığı, yaşanmadığı bir zenginlik, olsa olsa insanîyette yoksulluk olur. Elinde var olanlarla yetinirken, başkalarının dertleriyle de dertlenebilen, sofrasında bir ihtiyaç sahibini ağırlayabilen, eğitimiyle ilgili bir öğrencinin kırtasiye ve kitap sorununa imkanı dahilinde katkı sağlayan, ağırca paket ve çantalarını taşımakta güçlük çeken yaşlıya edilen yardım, anahtarını yitiren komşuyu evine buyur edebilmek ve dahası bizi ne denli mutlu eder aslında. Kendimizi anlatabilmek adına ne güzel fırsatlardır bunlar. İyinin gereği adına yapılan her iş, söylenen her söz ve gösterilen duruşun bizdeki karşılığı, maddiyatla ölçülebilir mi? Ölümle pençeleşen bir hastaya kan bağışında bulunarak, bir ailenin yeniden hayata tutunmasını sağlamanın parasal bir karşılığı mümkün mü? Bunca güzelliğin sizdeki coşkusu anlatabilmek de pek olası değil. İnsanlar iyiye olan ihtiyacı, başkaca çok şeyden daha öncelikli olmadıkça, dünyamızın daha yaşanılabilir olması da mümkün görülüyor.

Bir şey ne ise, tezahürü de onun üzerinedir. Örneklendirmek gerekirse, iyi ve güzel adına bir eylem,duruş,söz, yine bir iyiyi doğurur. Bunun tersi de doğrudur elbette. Doğacak, ortaya çıkacak şeyler neden iyiden yana olmasın. Bunu yapanın,görenin,duyanın haz edeceği ve zincirleme bir reaksiyon gibi binlerce insana dalga dalga yayılacak bu iksir, aradığımız mutluluğu vermez mi bizlere? Şeyh Edep Ali ne güzel ifade etmişti bu hususu. Kötüye karşı iyiliğin,er kişinin işi olduğunu dillendirmiş, iyilikteki kârs vurgu yapmıştı şüphesiz. İstemesek dahi olumsuz söz, durum ve kişilerle karşı karşıya kalabiliyoruz.

Milyonlarca insanın içinde her birimiz sadece biriz. Fakat, o milyonları iyiye veya kötüye sürükleyenler de yine birimiz . Buradan asıl çıkarım, yaratılışın ebedî mutluluk arayışlarının iyiden beslenmesi,onunla anlam kazanması ve güçlenmesidir. İyi insan olmak tercihten öte, insan olabilmenin de zaruri bir gereğidir. Ne mutlu ;yüzleri güldürebilen tebessümüm sahibine, açları gözetene, üşüteni ısıtana, gönül zenginliğini her şeyin önünde tutanlara. Geleceğin nasıl olacağı, her birimizin iyi karşısındaki duruşuyla ne de ilgili aslında. Sizce de bunun için daha beklemeli miyiz?

HAYATIN KAPISINI ARALAMAK

Hayallerinizin, hayatınıza dönüşmesi veya hayatımızın hayallerimizle örtüşmesi her insanın arzu edeceği, yadsımayacağı bir şey olmalı. Nihayetinde çoğumuz gelecek adına türlü koşullarla ümit bağladığımız hallerimizin peşinden koşuyoruz istemesek de. İsviçreli Teolog Carl Bard bu konuda “Kimse geçmişe gidip, yeni bir başlangıç yapamaz ama herhangi biri şimdiden başlayarak yepyeni bir son gerçekleştirebilir.” der. Her yeni günü hayatın yepyeni bir sayfası gibi düşünmek gerektiğine de işaret eder. Dün bir daha geri gelmeyecek ve yarın içinse daha erken. O halde elimizde kalan şey “yaşadığımız an” olmalı değil mi?

Yeni bir başlangıç yapmaya ve her yeni şafağa daha ivmeli kalkmamıza vesile olan nedir? Hayatın ne kadar içindeyiz veya hayatımızı ne denli anlamlı yaşayabiliyoruz? Hayatın içindeki özne olarak biz, kendimizle barışık mıyız? Kendi sınırlarını keşfedebilmiş, varoluşunun anlamını sorgulayarak doğru cevaplara ulaşabilmiş, hatalarının da doğrularının da bilincinde olabilen ne kadar da az insan vardır oysa. Kimileri narsizmin ne olduğunu bilmez ve fakat esaslı bir narsist olarak yaşar, kimileri de dahiyane bilgi ve becerilerini yansıtabilecek zemini bulamaz. İkinci bir kere verilmeyecek “hayat” ödülünü veya şansını ne şekilde olursa olsun doğru kullanmak bu anlamda tercih ötesi bir durumdur kuşkusuz. Otobüsün asla gelmeyeceği bir yolda günlerce beklemenin ne anlamı olabilir ki.

İnsanlara yaşadıkları ana dair mutlu olup olmadıklarını sorsaydık, büyük bir çoğunluğun bu hazzı hayatın sonraki adımlarına ötededikleri “Haftaya şunlar olduğunda, seneye emekli olursam ya da okul bitince inşallah,... vb özünde hep sonraya ötelenen sözler dillendirilir sanırım. İyi de, okulu gerçekten bitireceğimizin, haftaya dek sağlıklı kalacağımızın veya emekli olabileceğimizin bir garantisi var mıdır? Buradan çıkarımımız, hayatın ertelenemez bir yanının olduğudur kanaatindeyim. Onu ne bir film şeridi gibi geri sarabiliriz ne de ileri alabiliriz. An, yaşamakta olduğumuz, hissettiğimiz, kendimizi onun içinde ne denli görebildiğimizdir oysa.

Yurdun bir ucundan ta öteki ucuna üstelik eski nesil bir trenle yolculuk yapacak olsak, bu durum farklı bireylerde farklı yankılar uyandırır ve ona göre de sonuçlar da doğururdu muhtemelen. Böylesi bir deneyimi olmayan, hayat sevincini daima koruyabilmiş içimizden birileri için bu yolculuk, hayatını görsel, işitsel ve kültürel anlamlarda zenginleştirebilecek pahasız bir fırsat olabilir. Günün rutinleri içinde hayatı sürekli öteleyen, zamanla adeta inatlaşarak yarışan diğer bireyler içinse bu durum; uzunluğu, en az iki ve belki de üç güne malolacak adeta eziyetmiş gibi algılanabilir. Hayat neşesi yerinde olan bu seyahatte her anı doyumsuz şekilde yaşar ve anıları biriktirirken, diğeri ise bu yolculuğun en kısa sürede bitmesini isteyerek; ne doğan günün güzelliğini, ne yağmur tanelerinin raksını ne de erken vakitte köyden otlaklara açılan neşeli hayvan sürülerinin sunduğu doyumsuz manzaranın keyfine varabilir. Sözün özü, içimizden birileri hayatı yaşıyormuş gibi yaparak ıskalar, diğerleri ise o anın gerektirdiği duyguları, düşünceleri serbest bırakır ve anı yaşar. Siz, hangisi olmak isterdiniz?

İnsanların önünde daha iyi yaşamak, gerçekten yaşadığını fark etmek gibi esaslı sorunların tam da karşısında, bunlara ne engeldir ki sorusu durur hep. Bu soruya kimileri; mesleki sorumluluklarının fazlalığını, kimileri maddi sorunlarını ve bir kısmı da kendilerine yeterince güven duymadıklarını ifade ederek cevap verir. Bu cevaplar, sadece kendini kandırmak adına bahanelerdir aslında. Kitap okuduğunda kendini iyi hisseden birinin, her defasında buna zaman bulamadığını söylemesi, hafta sonu balık avlamak için erken kalkmadığından hayıflanana diğerinden ne farkı vardır ki. Kendimiz olabildiğimiz anlardaki mutluluğumuz, kendimizi hayatın içinde gördüğümüz anlamına da gelir.

İnsanların asıl mücâdelesini ne meslektaşlarıyla, ne amirleriyle, ne statüleriyle ve rolleriyle ve ne de maddi pozisyonlarıyla ilgilidir. Asıl sorun insanın kendisidir. Hayatı doğru algılamayan, kendi sınırlarını bilmeyen, potansiyellerinin farkındalığında olmayan ve hedeflerini belirlememiş bizler, hayatı da sürekli ıskalar şeklinde tüketiyoruz sanırım. Zihnimizde kurguladığımız “o günler elbet gelecek” tesellisinden kurtulmanın zamanı gelmedi mi sizce de? O gün dediğimiz, niçin bugün olmasın?

Sırtımızda adeta bir kambur gibi duran karamsarlığımız ve bizim kendimizi yansıtmamıza engel teşkil eden rutinlerimiz, belki de kabuğumuzu kırmamıza engel olan bu şehir, insanlar ve her ne ise onlardan da kurtulmak gerekebilir yeniden başlayabilmek için. Size onca zaman bir şeyler katamamışları halen sırtınızda ve zihninizde, duygularınızda neden taşıyasınız ki. Bir boş peteğe benzetilen hayatımızı sportif, sanatsal, kültürel, mesleki, insanî ne de çok şeyle doldurabiliriz oysa. Başkalarının yüzünde tebessüm olabilmek, artılarını da eksilerini de kabullenip hayatın , nimetlerini de paylaşabilecek cüreti göstermektir. Yeni bir günde; gerektiğinde sırlılıkları ıslanmak, hatalar yapabilmek, kiminde gülmek, ağlamak, kiminde alkışların öznesi olabilmek; asla pişmanlık

duymadan doğru bildiği yoldan yürümek, bakmak değil görmek, izlemek değil sadece dokunmaktır hayat. Muşlu, mışlısıyla değil, şimdiki anın cümleleriyle üstelik.

BİR RESET AT KENDİNE

Bundan yıllar sonraki duygu ve düşüncelerimizle, geçmişte takıldığımız ve içinden bir türlü çıkamadığımız sorunlara bakabilseydik, büyük bir olasılıkla tebessüm ediyor olurduk. Kendi iç dinamiklerimizi harekete geçirdiğimiz gün, ne de çok şeyin değişmeye başladığını da fark ederiz aslında. Hayat bir tercihler manzumesi gibidir. Ya size sunulanlarla sınırlanır, sığ bir yaşam sürersiniz veya kabuğunuzu kırar ve idealinizdeki geleceğe yol alırsınız.

Yaşadığımız kadim toprakların ve ötesinde de anayurt Orta Asya'nın bozkırlarına tarihî bir yolculuk yaparsak, o günlerden bu günlere milletçe ne büyük badireler atlattığımızı da görürüz kuşkusuz. Bunca zorluğun üstesinden gelebilen ve halen varlığını sürdürebilen kaç millet vardır ki yeryüzünde? Cevap çok basit, bir elin parmaklarını geçmeyecek denli az. Bu varlık meselesi bizi yine tercihlere yönlendiriyor. Millet olarak özgür kalmayı tercih etmemiz, bu uğurda da olağanüstü gayretleri göğüslememizin de yolunu açmıştır, diyebiliriz. Daha yakın tarihimizde de aynı şeyler olmadı mı? Bir yandan Çanakkale'ye sıkışmış deniz ve akabinde de devasa ordularıyla üzerimize gelen işgalcilerin Anzac karması, Mehmetlerin kararlı duruşları sonucu akamete uğramadı mı? Elbette bu çıkarımlar bizi ,hayata dair kişisel ve veya toplumsal zorlukların hep varolduğu sonucuna götürüyor. Hayat, her yönüyle karamsarlıklarla dolu olmasa da, bütünüyle de mükemmel bir zemin değildir. Onu doğru okuyabilenler, muhtemel güçlüklerle de yüzleşerek mutlu olabilmıştır.

Aynı müşkülli yaşamakta olan insanlardan bir kısmı bunları aşmak yerine, onların sınırlandırdığı şekliyle hayata devam eder. Onlar için sınırlarını zorlamanın bir anlamı olmadığı gibi, bu uğurda harcanacak gayretler de beyhudedir. Peki, gerçek böyle midir? Eğer öyle olsaydı, yağmur başladığında şemsiye derdine düşmenin, soğu havalarda da kalın giyinerek sağlığı korumanın, futbol sahasında da kaleci iken atılan şutu çıkarmak üzere hamle yapmanın bir anlamı olur muydu? Buradan yola çıkarak, hayatı nasıl anladığımız ve yorumladığımız meselesinin önemi bir kez daha ortaya çıkıyor sanırım. Kısaca buna “duruş” da diyebiliriz. Bizi yaşadıklarımız karşısında söz ve davranışlarımızla, tepkilerimizle bir yöne doğru iten bu duruş, ya çözüm için mücadele etmemiz gerektiğini veya durumu olduğu gibi kabullenmemiz gerektiğini ortaya koyar. Her ne şekilde olursa olsun, sorunlarla yüzleşebilme cesareti göstermeyi tercih edenler, bunda başarılı olmasalar dahi, bu azimlerini takdir etmek gerekir sanırım.

Kendine yeterli olabilen bireyler de diğerleri de benzer sorunlarla karşı karşıya kalırlar. Sorunları nasıl algıladığımız, onların karşısındaki tutumumuzla ne denli önemli aslında. İnsanlar potansiyellerini harekete geçirme kararı aldıklarında, gelecekleri de başka bir yere doğru evrilir. Bu durum, kaderci anlayış diye her şeyi kabullenenler için geçerli değildir. Hayata doğru anlamlar yüklemeyi başaranlar, onun daha iyiye ve güzele doğru gidişinin de yolunu açarlar bir şekilde. İçimizden birilerinin özündeki bu güçlü potansiyeli harekete geçirmesi, sadece kendine yönelik bir sonuç doğurmaz, yaşadığı toplumun da kaderini belirleyecek derecede sonuçlar doğurabilir. En çarpıcı örneği Mustafa Kemal olan bu düşünüşün haklılık payı tartışmasız yüzde yüzdür. O, milletin azmine inandı, özgürlüğü seçti. Gerisi zaman içinde destansı bir tarihi motivasyondur sadece.

Bütün uzuvları normal şekilde işleyen, yeterince itibarı ve maddi gücü bulunan, üstelik iyi derece de zeka potansiyelini barındıran ve fakat bu hazinelerin farkında olamadıkları için mutsuz olarak yaşayan ne de çok insan var çevremizde. Bunun karşıtı olarak da madden daha zayıf, büyük bir itibara sahip olamamış ve üstelik bazı uzuvlarının da eksikliğine karşın, daha mutlu olabilenler veya bunu başaranlar da var. O halde, hayatı yaşamak ile yaşıyormuş gibi yapmak arasında büyük uçurumlar olmalı. Hayat bize kendisinden beklediğimiz her şeyi sunmuş da olsa, bu verilerin toplamı bizi mutluluğa götürmeyebiliyor. Birileri mücadele içindeyken dahi hayatın içinde, diğerleriye her şeylerine karşın hayatın dışındalar. Ne garip bir ikilem değil mi?

İzlenen bir hayat, içinde yer bulamadığımız bir hayat demektir. Hayat; tene degen, kiminde esintisiyle rahatlatan, kiminde de teni donduran, yakan olmalıdır ki hayat olabilsin. Tam da burada “İki günü bir olan bizden değildir.” hadisini dillendirmek gerekir. Öyle ya, çünkü biz, neden günümüzdeki biz olsun. Öyle olacak ise, yaşamamanın bir amacı olmazdı. Çünkü hatalardan çıkarımlarda bulunan, dün başaramadıklarına hayıflanmak yerine, bugün başarabileceğine inanan olmak daha iyi değil mi?

Yaşadığımız başarısızlıklar, hayal kırıklıkları, olağan dışı gelişmeler hayatın doğası gereğidir. Hayat siyah-beyaz olmadığı gibi, rengârenk bir çiçek bahçesi de değildir. Mesele, bir bardağa bakarken yarısının dolu olduğunu görebilmektir sanırım. Pozitif bakmayı öğrendiğimizde, hayatın daha bir içine girmeyi de başarırız. Sahada en iyi golü atan oyuncu olmak zorunluluğumuz yok esasında. O sahaya inme cesaretini göstermişken, elimizden geleni yapma ve her düştüğümüzde yeniden kalkabilme iradesi önemli. Sonuçlara değil, sürece odaklanırsak, içinde var olduğumuz hayatı solumaya, hissetmeye, yönetmeye de başlarız. Mesele düğmeye basmak sadece.

GELECEK, SORUMLULUK BİLİNCİMİZLE ŞEKİLLENECEK

“ Hiçbir su damlası kendisini selden sorumlu tutmazmış. Ama deryalarda su damlalarından oluşur.” Ne de güzel bir sözdür. Neredeyse her sahasıyla bizi kuşatmış bulunan hayatın çokça yönünden şikayetçi olan bizlerin, sözü edilen sorunlara dair ufak da olsa bir sorumluluğu yok mudur?

Bizi çepeçevre kuşatan ve her bir ferde de kendine has görevler yükleyen hayat, her nedense istenilen şekilde yansımaz sahaya. Serzenişler, kavgalar, anlaşmazlıklar, pişmanlıklar ve dahasını yaşarken bizler, daima birilerini suçlamayı da ihmal etmeyiz nedense.

“Ağaç yaşken eğilir.” sözü bana çok sevimli gelmese de yaşımız gereği daha üst perdeden soluklandığımız hayatın, niçin beklenen kalitede yaşanamıyor olduğunu düşündüğümüzde, yukarıdaki atasözünü ister istemez kabulleniyoruz değil mi? Fiziksel anlamda büyürken bizler, sosyal ve psikolojik yanlarımızla da bir olgunluğun içine giriyoruz doğal olarak. Bu gelişim ve olgunlaşma sürecindeki bir aksaklık ve veya bir ihmal ne de büyük sorunları çıkarıyor yaşamın yüzüne.

Bizi öfke krizlerine sokan, saç baş yolduran ve kiminde de hayata dair motivasyonumuzu derinden sarsan bu ihmal de nedir böyle? Kapağı tıklatmadan kapalı bir odaya girilmeyeceğini öğrenmenin, yarın için arkadaşına sınava çalışması için getireceği dökümanları unutmanın ya da hastasına tedavi uygularken dikkat etmeden ikinci narkozu vermenin ne sakıncası olabilir ki? Ne de masumane ayrıntılar bunlar görünürde. O küçük ayrıntıların bedelleri ise pek öyle masum olmayabiliyor ne yazık.

Penisiline alerjisi olup olmadığına bakılmaksızın yapılan bir iğneden ötürü süreğen engelli kalan ve daha kötüsü ölen insan sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Özünde küçücük bir test veya soru ile tespiti mümkün olan bu husus ihmal edildiğinde, sonucu itibariyle denli yıkıcı ve geri döndülemez trajedilere evrilebilir değil mi?

“Bir mih bir nalı, bir nal bir atı, bir at bir askeri, bir asker bir orduyu ve bir ordu da bir milleti kurtarabilir.” kıymetli bir sözdür. Seksenli yıllarda içindeki yedi kozmonotu uzaya taşıyacak olan Challenger Uzay Mekiği de gövdesindeki saç telinden çok daha küçük bir çatlaktan ötürü infilak etmemiş midir? Bu vahim durum, ateşleme esnasındaki coşkuyu derin bir trajediye bırakmamış mıdır? Örnekleri çoğaltmak ve genellikle de önemsemediğimiz o küçük şeylerin aslında ne denli büyük şeylerin tetikleyicisi olduklarını dillendirmek elbette mümkün. Asıl sorumuz şu olmalıdır sanırım. O küçük detayların gereğini kim, ne zaman, ne kalitede ve niçin yapacak?... Bu ve benzeri sorgulamalar bizi resmi veya gayri resmi de olsa her insanın mutlak yapması ve hassasiyetle de yerine getirmesi gereken bazı yükümlülüklerle götürecektir. Biz buna kısaca” sorumluluk” demeliyiz. Sadece dört heceden oluşan bu sözcük, söylenildiğinden katbekat ağır ve hayatın kalitesini, gidişatını da doğrudan etkileyebilme gücüne sahip bir sözcüktür. “Yurdunu en çok seven, görevini de en iyi yapandır.” dersek, sorumluluğun bizdeki yani bendeki karşılığını da “sorumluluk bilinci” olarak tanımlayabiliriz pekala. Aile bireylerimizde bu bilinç gelişmiş ise, evde işler iyi yürüyecek, ilişkilerde demokrasi rüzgârları esecek, karşılaşılan sorunlar da aynı bilinçle daha kısa sürede çözüme kavuşabilecektir. Tersine bir durumda ise, ne o ailedeki bireyler hedeflerine ulaşabilecek ne de hayata bir değer katabileceklerdir. Üstelik, her yönden sorunlu şu yaşantımıza, sorumsuzluklarıyla dahil olan insanların sayısında da nicel bir artışa dönüşeceklerdir. Oysa, sorunun değil, çözümün bir parçası olmak gerekir. Bizim ciddiye aldığımız bu bilinç, çokça insanın hayatına doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlayabilecektir. Bu denli öneli olan şu “sorumluluk bilinci” veya “sorumluluk farkındalığı” ne zaman ve nasıl verilmelidir? Bu soruya ortalama cevap “Küçük yaşlarda işlenirse değerler, onların en başatlarından biri olan sorumluluk hissiyatının da yine bu yaşlarda verilmesi uygundur, şeklinde olacaktır.

Sorumluluk kazandırabilmedeki başarı, hayata dair her sahadaki olumlu gelişimin, değişimin de anahtarıdır. Bu farkındalığın kazandırımını önemseyenler; kendi ayakları üzerinde durabilen, kendi kararlarını alabilen, başkalarına saygılı, anlayışlı, kişisel sınırlarını bilen ve onlarla iyi ilişkiler tesis edebilmiş, özgüvenli ve hedefi olan insanlar yetiştirebilirler. Özetle, sorumluluk idraki içinde iyi vatandaş ve iyi insan yetiştirmek demektir bu. Bir ailenin, bir toplumun ve onlar adına bu işi resmen yüklenmiş eğitim sisteminin nihai amacı da bu değil midir? Günümüzün dev adımlarla ilerleyen bilimi, gün geçmeden yeni bir teknolojiyi koyuveriyor önümüze. Bizler de bu teknolojilerin ürünlerini sorgulamadan alıyor, kullanıyoruz. Sonra dahası da geliyor ve bitimsizce bir tüketim çılgınlığına dönüşüyor işler. Çoğumuzun evinde henüz ekonomik ömrünü doldurmamış sayısız alet ve makinanın olması bundandır sanırım. Altmışlı yıllarda binbir zahmetle alınmış ve tozlu depolarda kaderine terk edilmiş pikaplar, müzik sistemleri, eski nesil televizyonlar, radyolar,...vb. Anlaşılan o ki, bu tüketim süreci bir zaman sonra evlerimizi antikacı dükkanına çevirecek. O halde ne yapılmalıdır? Günlük işlerimizi asgari seviyede görebilen makine, alet ve aparatları marjinal noktalara kadar kullanmak bir çözüm olabilir sanırım. Üstelik bazı ufak eklentilerle, o teknolojileri günümüz koşullarında da kullanabilmek mümkün sanırım.

Gerek tüketimdeki savurganlığımızı, gerek bu tüketimin ortaya çıkardığı ve ihtiyaçlarda öncelik sırasını gözetmemenin verdiği ekonomik sorunlar ve gerekse de bu tüketimlerin toplamında ortaya çıkan atıklar devasa bir boyuta ulaşıyor. Günde milyonlara varan pet şişe satımı, bir o kadar kağıt ve veya plastik bardak tüketimi ve raf ömrü uzun olan kompozit kutular, geri dönüşüme girmediğinde siz düşünün işin nerelere varacağını. Tam da bu noktada, çevreye olan duyarlılığını büyük oranda yitirmiş bulunan insanlığın ;atmosferi, tarım topraklarını ve hatta dünya'nın en derin çukuru olan Mariana Çukuru'nu dahi kirlettiğini üzümlere söylemeliyiz.

On yedi ağaçtan ortalama bir ton kağıt elde edildiğini düşünürsek, geri dönüşüme kazandıramadığımız her bir

kağıdın, ormanlarımızın varlığından eksilttiğini de söyleriz doğal olarak. Bu örneği metal, cam, ev ve sanayi yağları üzerinden de verebiliriz elbette. Bazı ülkelerde çöp kavramının yerini neredeyse tümüyle geri dönüşüme bırakmış olması, son derece sevindiricidir. Bu konuda o denli ileri gidilmiş ki, yemek artıkları dahi bazı eklentiler ve mayalanma süreci sonunda son derece de kaliteli gübrelere dönüşebiliyor. Bu bilinç, gerçek anlamda takdire şayandır, demek gerekir.

Yaşadığımız dünyanın sınırlı olanaklarının en doğru biçimde kullanılması, paylaşılması ve tercihen de çevreci ürünlerin öne çıkması hususu bir keyfiyet olmaktan çıkmıştır aslında. Binlerce insanın henüz günlük gıda ihtiyacını karşılayamadığı ve hatta açlıkla pençelediği, azımsanmayacak kadarının temiz içme ve kullanma suyuna erişemediği, iş becerileri ve sertifikalarına rağmen iş sahibi olamadığı düşünülürse, toplumu oluşturan bireylerden biri olarak bu aciliyet gerektiren sorunların aşılmasında her birimize akli ve vicdanî bir sorumluluğun düştüğünü unutmamak gerekir. Bireylerden başlayacak bu bilinçle, dünyamızın içinde sürüklendiği beşerî sorunlara, ekolojik yıkımlara ve dahası geleceğimize dair kaygılara bir son verebilmek mümkündür.

Bu noktada, bilhassa da geri dönüşüm kültürünün oluşmasında yerel yönetimlerin daha fazla insiyatif almaları, bu mecradaki olumlu örneklerin kamu tarafından da desteklenmesi ve gönüllü kuruluşlarla basın da üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmesini bekleriz elbette. Geleceği şekillendirecek olan şey, sadece şairin kaleminden, ressamın fırçasından çıkmayacaktır. Sanatın hassasiyet gösterdiği bu bilinç, politikanın, ekonominin, savumanın, eğitimin, sağlığın ve kısacası toplumun tüm kesim ve kademelerinin de kaçınılmaz ödevidir aslında. Geri dönüşüm sayesinde üretim maliyetleri düşecek, yeni iş sahaları açılacak, ekolojik denge korunacak ve daha yaşanılabilir bir çevreye kavuşulacaktır.

Her geçen gün suça dair oranların belirgin şekilde artması, kolay yoldan kazanmanın türlü yollarına başvurulması, bir tarafta açlık sınırının altında yaşayan insanlar ve öte yandan da yazlığını nereden alacağına kafa yoranların çelişkisi, bizleri düşünmeye sevketmiyor mu sizce de? Bu ve sayamayacağımız çokça sorun, hepimizi ilgilendirmeli, diye düşünmek gerekir. Başkalarının mutsuzluğuna karşın nasıl mutlu olunabilir ki? Kafamızı tıpkı bir devekuşu gibi kuma gömerek gerçeklerden kaçamayız. Asıl cesaret, gerçeklerle yüzleşebilecek nitelikte sorumluluk alabilmedir. Öyleyse, eğitimin de nihai amacı olan "İyi vatandaş, iyi insan olabilmek" özünde bir şeyler yapmanın zamanı çoktan gelmiştir.

Enerji kaynakları, suyun paylaşımı, hammadde sorunları ve ülkelerin devamlılığı bakımından rekabet ettikleri hayatî derece önemi olan sayısız konu, onlar arasında ;gerilimlere, ambargolara, çevre sorunlarına ve nihayetinde de savaflara yol açmaktadır. Aynı kökten gelen beşeriyetin, giderek globalleşen dünyanın kendine bahsettiği sınırlı kaynakları egoistçe değil, hakça ve kardeşçe paylaşması da gerekir. Yaşadığımız gezegenin belki de en büyük sorunu ve hatta sorumsuzluğu tam da burada yatmaktadır sanırım. Bizler ;paylaşmasını, emeği, çevrenin kıymetini bilmedikçe, daha yaşanılabilir bir dünya görüşü de sadece ütopya olarak kalacaktır. Ne demiştik, "Gelecek ,sorumluluk bilincimizle şekillenecek."

Oğuzhan KÜLTE

GERİDE KALANLAR

Daha küçüktük o zamanlar ve henüz keşfindeydik dünyanın. Otorite yaştı, saçtaki ak ve cüsseydi sanırım. Bu tipik Anadolu insanı görünümünde güven, bilgelik, ciddiyet ve "adam" denilen kalıbın içine ne koyulursa mevcuttu mütemadiyen.

Zaman için az bilenden daha bir bilene, iyi bilene ve en iyi bilene doğru tekamül edildi. Geçen bunca zaman, bizler çocukkenki ağır abileri yıprattı, geri planda koymaya başladı adeta. O denli hızla oldu ki bazı şeyler, aradaki boşlukları doldurmak için ne duygular ne gözlemler ne de hatıralar kafi gelmedi.

Bir zamanlar cüse, duruş ve ses tonlarıyla bile hayatın tam da içinde olan, ona yön veren bir nesil, zaman içinde arka plana itildi, yitip gitmekte üstelik. Bu dramatik bir bakış gibi gelse de ne yazık ki bizlerin de sonu benzer şekilde olacak sanırım.

Daha gençlik çağlarındayken atandığımız mezralarda bu kadim coğrafyanın o saydığımız niteliklerini barındıran ve hafızamda çokça yer eden Anadolu insanların çoğu hayatta bile değil. Kalanlar ise, muhtemelen bir kenara çekilmiş, hayattan elini eteğini çekmiş durumdadırlar büyük olasılıkla. Bu, böyle olmamalıydı. Yaşlanmayı uzunca bir süre geciktirmek, engellemek pek mümkün olmasa da onların da en azından tecrübe ve birikimlerini devşirebilecekleri bir zemini bulabilmeleri gerekirdi. Günümüzün baş döndürü hızlarda ilerleyen ve giderek bizleri de zorlayan teknolojisi, o insanların son demlerinde rahat nefes alabilmelerinin yolunu kesti galiba.

Torunları ve diğer sevdikleriyle iletişim kurabilmek için bile sıradan bir telefonu kullanmak ne de güçtü onlar için. Kaldı ki mesaj yazacak, yeri geldiğinde karekod okutacak ve ulaşımda da türlü ıvır zıvır kartları kullanabilecekler. Bizleri dahi kiminde zorlayan bu hızlı değişim, onları hayattan kopardı ve adeta unutulmuşluğun kaderine itiverdi. Aralarında pek azı bu süreçte kendini yenileyebildi ve var olabilmek adına büyük bir cesaretle savaş veriyor olmalı. Çocukluk ve gençliklerinde bu tür bilişim cihazları ile bir geçmişleri olmadığından, onları başka başka anlamlarda görmek, yaftalamak ve hele ki alay etmek çok utanç vericidir kanımca. Kiminde alay konusu da olan bu insanlarımız, bir zamanlar hayatın tam da merkezindeydiler oysa. Onlar tabletlerle, yazıcılarla, tarayıcı ve android telefonlarla gelmediler bu günlere. Bu bakımdan empati kurarak yaklaşmak, dünün ve aslında yaşayan tarihimizin değerlerine de saygının bir gereğidir değil mi?

Yeni neslin de güne dair çokça şeyi ideal biçimde kullandığını söylemek pek mümkün de değil. Saatlerce zamanlarını ekran karşısında geçiren, doğadan tamamen kopmuş, toplumsal olaylara karşı son derece de duyarsız oluşları bir hakikat gibi gün yüzünde, dersek abartı olmaz sanırım. Basit teknolojik aparatları dahi bilemeden (çekiç, çivi, keser, mala,vb) ve bilseler de asla ustalıklı kullanabilme tecrübelerine sahip olmadıklarından, bunlarla ilgili bir işi üretmeleri, bir sorunu çözebilmeleri de pek mümkün görünmüyor. Her şeyi bütün konforuyla sunmakta olan teknoloji ve bilim, insanları büyük ölçüde tüketime adapte etti diyebiliriz. Düşünmenize gerek olmadan yazıyor, çiziyor, belli kalıpları da kullanarak üretim yapabiliyorsunuz nasıl olsa. Oysa, çocukluğumuzun o insanları nasıl da hünerle kullandı o araç ve makineleri. Yeteneklerini, tecrübelerini, sanatlarını konuştururlardı yaptıkları her işte. Kimse el ile kapı oyması yapmak günümüzde. Bunu ekran üzerinde çizer ve bir kopya freze (pantograf) tezgahı ile hızlı ve kolayca yapabilirsiniz değil mi?

Daha sıkı bir örnek verelim dersek, çayın yanında iyi gittiğini düşündüğümüz keki ele alabiliriz. Ne de lezzetli yapardı halalar, teyzeler, anne ve nineler bunları. Yakın bir gelecekte keki yapmayacaklarını düşnebiliyorum. Onlar el yordamıyla uğraşa dursun, bizim üç boyutlu yazıcılar dakikalar içinde yüklenen yazılımı sayesinde bu işi de başaracak. Kısacası keki yapmayacak, yazacağız galiba. Daha şimdiden devasa üç boyutlu yazıcılar ile uçakları, arabaları ve hatta evleri de yazarak üretmeyi başardıklarını söylersek, çok gülünç olmaz değil mi? Görüldüğü üzere, bizi her yenisi üretildiğinde hayattan soyutlayan bir sürecin içinde savruluyoruz.

Bizi bu günlere taşıyan insanlarımıza vefanın gereği ve hatta kendimize yatırımın da gereği olan saygıyı göstermemiz gerekir. Onların da yaşayabilecekleri sahaları, iş ve uğraş alanlarını yeniden gözden geçirmemiz, geçmiş ile günümüz arasındaki köprüyü pekiştirmemiz gerekir. İnsanlık sadece bu günden mürekkep değildir. O, mazisi olmadan, köklerinden arınmış olarak ne günü yaşayabilir ne de yarına bakabilir umutla. Geride kalanlar şimdi onlar, bir zaman sonra ise bizler olacağız. Kimsenin ilelebet genç kalması mümkün değil ise, yaşlılığında da hak ettiği saygıyı, empatik tutumu görmesi, hissetmesi gerekir insan özünde. Ne de güzel bir sözdür" Gençler bilebilseydi, yaşlılar da yapabilseydi." Onların hayat tecrübelerinden istifade etmek, sorunlarına eğilmek, onlarla da vakit geçirmek gerekir. Sadece genç kitleyi hedef alarak üretilen politikaların da gözden geçirilmesi ve hayata daha da bütüncül yaklaşılması dileğiyle.

Hem Ümit Hem De Acı

HEM ÜMİT HEM DE ACI

Henüz yeni yeni tomurcuklanmaya başlamış çiçekleriyle ağaçlar ne de güzel duygular uyandırır değil mi? Onların içinde türlü türlü gizemlerin ve güzelliklerin saklandığını bilir ve doğanın bu yönüne hayranlığımızı gizleyemeyiz çoğunlukla. Aslında aşına olduğumuz bir gerçek olsa da bu, her baharda yeniden uyanışın ortaya koyduğu hissiyat dayanılır gibi değildir. En doyumsuz ve içten gelen duyguları harekete geçiren güzellikler, yaşam sevgimizi de azmimizi de kamçılar, bize yeniden bir ivme verir,canlandırır... Hayallerinin peşinden koşarken, yapabileceği onca şeyin mutluluğunu içinde sabırla saklayan ve zamanı geldiğinde de olağan güzellikleriyle dışa vuran, paylaşılan. Tıpkı tomurcukların gizi gibi düşünülmesi bir güzellik.

Yurdun en kırsalından, en kozmopolit kentlerine değin genç insanların, geleceğe dair bin bir ümit ve heyecanla üniversiteli olmak hayalleri, bu hayali gerçeğe dönüştürebilecek o zorlu ve sabır gerektiren unutulmaz anları biriktirmek, arı gibi adeta içini doldurmak kelimelerle anlatılacak gibi değil sanırım. Bu büyük ve tarifsiz motivasyonla yükseköğrenimli olabilmenin sevincini hem kendileri ve hem de aileleriyle birlikte yaşarlarken, aydınlık yarınlarımız için de ne de değerli ve vazgeçilmez olduklarını biliyorlar mı acaba? Bir önlisans ve sonrasında da lisans mezunu olarak bunu daha bir derinden anlamaya başladım. Tıpkı Zeynep gibi hayallerimiz var ve içinde bulunduğum sorumluluğun ağır yükünü tüm hücrelerime değin taşıdığımı hissediyor, icrasını yapmakta olduğum mesleğin yaşadığım topluma ne denli katkılar sağlayabileceğini kestiriyorum.

Bu anlamda her bir üniversiteli, geleceğimizin daha nitelikli toplumunun oluşumunda, devamlılığında gerçekten de can alıcı bir konumdadır. Her birinin bu ülkeye katkı sağlaması ve yurdun ileri hedeflerine ulaşabilmesinde görev alabilmeleri hem heyecanlı, üstelik de onur verici olmalı. Bu akademik yaşantıyı farklı zorluklar içinde sürdürmekte iken, asla anlayamayacağımız, kabul edemeyeceğimiz ve yüreğimizde açılan acılarını da silemeyeceğimiz elim terör eylemleri, yukarıda sözünü ettiğimiz; emeği, motivasyonu, heyecanı, güzellikleri ve dahasını bir anda elimizden alıyor, koparıyor... Kelimelerimiz tükeniyor bu vahşet karşısında. Nutkumuz tutuluyor. Zeynep`i, Zeynepleri, Mehmetleri ve adını sayamayacağımız kadar çok arkadaşımızı bu ve benzeri vahşetle yitirmiş olmanın en derin hüznünü yaşıyoruz. Toz pembesinden bakarken hayata, yerle bir olan motivasyonumuz, güvenlikle ilgili tedbirleri bir kere daha öne çıkarıyor şüphesiz. Empati kurmada sıradan ötesi bir tabiatınız varsa da, menfur saldırılarda kaybettiğimiz geleceğimizi, arkadaşlarımızı ve onların ailelerinin yaşadıklarını düşündükçe, bu acı katbekat artıyor doğal olarak.

Hukuk tahsili yapmakta iken bir anda aramızdan ayrılan, koparılan Zeynep, diğer gençlerimiz gibi kim bilir ne tür hayaller kurmuştu? Nelerin üstesinden gelmeye çalışıyor ve neleri biriktiriyordu geleceğe dair? Onun şahsında bu eylem, esasında vatanın geleceğine, istikbâline ve istiklâline yönelikti. İlerici hamleleri sekteye uğratmak, aydınlanmamızın önüne bent çekmek içindi şüphesiz. Onu aramızdan ayıran hain saldırıyı gerçekleştirenlerin insanlıktan nasiplenmedikleri de kuşkusuz gün gibi ortada. Eyleme destek verenleri, planlayanları, gerçekleştirenleri ilahî adaletin ve sonrasında da hukukun adaletine havale ediyoruz. Alabilecekleri en ağır cezaları almalarını yürekten diliyoruz. Bu fiili gerçekleştirenleri ve planlayanları bulsalar, cezalandırsalar da Zeynep asla geri gelmeyecek, bu güzel tebessümlü yüz, bir kez daha tebessüm edemeyecek...

Bir film karesindeki gibi geçmişi manipüle edebilmek olası değildir ve fakat onun daha da iyi hayat bulabilmesi için bugünden bazı adımların atılması ise olasıdır. Daha fazla yitirmeden, yitip gidenlerin yasını tutmak gibi dramatik ve can yakan kısır döngülerden kurtulmak için radikal bazı kararların alınması ve devletin de bu konuda daha net bir iradeyi ortaya koyması, hiç olmazsa toplum vicdanını örseleyen o politik tesirlerden uzak durabilmesi olmazsa olmazdır hukukun.Asıl sorun buradadır kanımca. Hukukun siyasallaşması hem çok çirkin, hem tahakküme yol açıcı ve etik dışıdır da.

Kadim bir medeniyetin insanları ve gençleri olan bizler, Yunusların, Mevlânâların ,Hacı Bektâş-ı Velilerin ve daha nice velilerin, ermişlerin nefesinden nefeslenmedik mi? Onların insan sevgisinin genişliğini,onların engin hoşgörüsünü ve başkalarının mutluluğu için çalışmanın en onur veren mutluluk olduğunu yine onlardan öğrenmedik mi? İlme verilen değeri de sıklıkla yineleyen ilim ve fazilet insanların yanı sıra, kutsal kitabımız Kur`an`ın ilk ayeti ve emri "Oku, seni yaradan Rabbin adıyla oku." değil mi? Bu ve benzeri soruları birlikte düşündüğümüzde, anarşiyi,terörü bir yol olarak seçenlerin vehameti, bu seçimlerinin tüm insanlığa karşı ne de büyük bir hadsizlik ve onursuzluk içerdiği anlaşılıyor mu?

Oysa, ilimden ortaya çıkabilecek onca güzellik ve zenginlik, insanlığın ortak kazanımıdır. Bilim tahsil etmeye çalışan insanların yolu açılmalı bu anlamda. Önlerindeki engeller kaldırılmalı, yeni potansiyellerin ortaya çıkabilmesi sağlanmalıdır.

Yukarıda değinilen konuyu, pratikte düşündüğümüzde öncelikle güvenliğin, sonrasında da üniversiteli genç arkadaşlarımızın uyumlarını sağlayıcı, kolaylaştırıcı psikolojik desteğin önem arzettiği görmek mümkün. Elbette

yükseköğrenim öğrencisi olmanın zorlukları sadece bunlar değil. Kendilerini ifade edebilecekleri sanat atölyeleri, iş atelyeleri, sportif merkezler, sahalar ve ekonomik anlamda da onları daha özgür kılacak bazı sunumlar bu süreci daha yaşanılır ve verimli kılabilir. Yarınlar gençliğin ise, gençlik için devletin yapabileceği oldukça fazla sayıda sunum ve özendirici zeminler, gelecek anlamında da daha üretici ve mutlu bir toplum anlamına da gelmez mi?

Toplumumuzun içinden akli ve özel bazı yetenekleri ile başat haldeki bu potansiyelin devletçe her yönden gözetilmesi ve ilmi, akademik, kültürel zeminlerde rekabet uyandıracak şekilde özendirici çalışmaların yürütülmesi bir seçenek değil, zarurettir. Geleceğin ağır sorunlarıyla yüzleşecek nesillerin önündeki engelleri kaldırmak, devleti de milleti de bir adım öteye taşımaktır esasen.

Sözün bu kısmında elbette istihdam olanaklarına da değinmeden geçilemez. Gençlik güven içinde, sağlıklı bir ortamda ve ayakları üzerinde durabilmek istiyor. Mezun ve istihdam ilişkilerinin daha reel bir zeminde hayat bulmasını ümit ediyoruz. . Bugün üniversiteli gençliğe verilen destekler, yarın yurda ve tüm insanlığa da katma değerleriyle dönecektir hem de tüm güzelliğiyle. Zeynep ölmesin, ümitler solmasın.
Oğuzhan KÜLTE

SÛR`A ÜFLENMEDEN

Geçmişin tozlu sayfalarından bugüne değin acı ve gözyaşının eksik olmadığı mazisinde beşeriyet, yaradılışının getirdiği ve fitratının da icabı olan üstün akıl ve yüksek etik duruşunu giderek yitirirken, şeytani kaynaklardan beslendiği sürece de ;kandan, kinden, öfkeden,barbarlıktan,ayrımcılıktan da yakasını kurtaramayacaktır.

“İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın.” sözünü dillendirirken Osmanlı`nın kuruluş döneminin düşünürü Şeyh Edebali, insan öznesine manidar bir vurgu yapmıştır. Kadim bir medeniyet olarak beylikten imparatorluğa kısa zamanda yükselen ve bu büyük kudreti altı yüzyıl boyunca elinde tutabilen Osmanlı`yı bu bakımdan anlayamaz isek, insana verilmesi gereken değerın olumlu dönüşlerini de anlatmakta yetersiz kalırım sanırım.

Sırpların mazlum Boşnakları katlettikleri sıralarda, Osmanlı kadim kültürü ile de tanışmış bu coğrafya insanları, insani yardım amaçlı bir Türk timinin yüksek rakımlı yaylalardaki gelişlerini şaşkınlıkla değil,son derece olağan karşılamıştır. Kendileri kuytu zirvelerdeki tek tük evlere insanî yardımı ulaştırdıklarında dile getirdikleri “Niçin geç kaldınız?” sözü, nutku donduran ve tüyleri ürperten cinsten değil midir? İnsanî değerlerin başatları söz konusu olduğunda beklenenlerin Türk olmasına bu bakımdan şaşmamak da gerekir. Elbette, burada “Türk” olarak dile getirdiğimiz şey; bir sınıfa, etnik kökene, inanışa, dile endekslenmiş olan değil; aynı milli ruha, aynı insanlık sevgisine, hoşgörüsüne, kökeni ve dilindeki farklılıklara karşın aynı ortak ülkülere tarihi bağlar ile bağlanmış etle tırnak gibi de kaynaşmış asil bir millete özgü olandır.

Üç kıtada ve yaklaşık on üç milyon kilometrekarede hüküm sürülen yıllarda, bu günkü aksine her yönden yüksek bir medeni yaşam hayat bulmuştur. Bu asude yaşam, Osmanlı`nın tarih sahnesinden çekilmesiyle birlikte, aynı coğrafyada; gözyaşının dinmediği, diz boyu kanın akmaya başladığı, kardeşin kardeşe silah çektiği, küçük çıkarlar ve dünyalık ikbali için vatanını ve milletini satan onursuz güruhların yer edindiği, kaosun sürekli pompalandığı ve kısacası dünyayı dizayn etmeye çalışan kişiliksizlerin fink attığı bir zemine dönüşmüştür.

Sayısı her geçen gün artan ve bilhassa da yurdumuzu kendileri için en güvenilir liman olarak gören başta Suriye, Irak, Afganistan, kısmen Afrika`daki malum ülkelerin iç kargaşa ve savaşlarından kaçan mülteciler, yukarıda dile getirmeye çalışılan kaotik ve son derece de dramatik olayların bir sonucudur. Bundan önce de önce insan diyen anlayış, “Aman” diyerek kapısına gelenleri geri çevirmemiş ve onlara; yaşayabilecekleri barınakları,işi, güvenliği, eğitim ve sağlık hizmeti gibi onurlu bir yaşamın asgari sunumlarını sağlamıştır. Bu koruyucu, kollayıcı, şefkatli görünüm, Anadolu insanının, insan öznesine verdiği yüksek değerın tecellisinden başka bir şey değildir.

İçinde sevgi ve merhamet, paylaşımcılık ruhu, kardeşlik ,dostluk ,barış, esenlik gibi ulvi hasletleri barındırmayan kaynaklardan beslenen insan, bilim ve fende hangi aşamalara gelirse gelsin, özlemle beklenen ve tüm dünyanın huzuruna vesile olabilecek bir zemini tesis edemeyecektir kuşkusuz. Büyük yatırımlarla kurulmuş ileri teknoloji laboratuvarları bizi daha konforlu, daha sağlıklı bir geleceğe taşımak için vardılar. Gücü elinde tutan ve kendilerine küreselciler denen bir avuç gözü dönmüşün ortaya koydukları şeyler; büyük savaş makinaları, toplu imha silahları, biyolojik ajanlar ile devasa işsizler orduları, çevre katliamı, açlık, yoksulluk, acı ve gözyaşındır. Çok övünülen bilim ve fenden insanlık adına huzur ve esenliğe giden bir devinim beklenirken, akıl ve bilim bu şer ellerde adeta insanlığın devrilim senaryolarını yazmaktadır.

Ceviz kabuğunu doldurmayan nedenlerden ötürü ortaya çıkan siyasi gerilimler,çatışmalar ve bunların sonucunda ortaya çıkan terör ve savaşlar güncel konulardan biri olarak hep ilk baştalar. Kısacası ne gözyaşı dindi, ne de başka milletlerin merhametine sığınan mültecilerin dramı. Peki, bütün bunlar neden oluyor ve nasıl oluyor da asırlardır benzer bu sorunların önü bir türlü alınamıyor? İnsana verilen ve yaratılışından getirdiği akıl melekesi bu kanayan yaraları çözmek için gayret etmiyor mu? Monarşiler, oligarşiler, krallıklar ve dahası insanları mutlu kılabilecek bir yönetim olamadılar mı? Çok övündükleri sosyalizm, liberalizm ve son olarak da kapitalizm neler koyabildi insanlığın ortak sorunlarını çözmek adına? Soruları ne denli çoğaltırsak çoğaltalım, gerek daha önceki yönelimlerim, yönetim biçimlerinin ve düşüncülerin, mükemmelliğiyle ortaya atılan türlü planların öznesinde “insan” yer almadığı için kalıcı bir barış, esenlik, huzur tesis edilemeyeceği de ortadadır.

Özgürlükler adına, milli kurtuluş mücadeleleri adına, eşitlik ve hakkaniyetli bir yaşam adına ortaya konulmuş çok sayıda tarihi gerçeği incelediğimizde, her birinin ortak paydasının “insan” olduğunu ve inaçları, kültürel değerleri, dilleri, dinleri,ten renkleri, toplumda aynı hukuki düzlemde yer almak istemeleri gibi temel taleplerle zorlu mücadelelere girildiği görülür. Amerika`da siyahî-beyaz denklemde Malkom X, Onlarca yıl İngiliz sömürgesi altında ezilen Hindistan`da Mahatma Gandhi, Rus emperyalizmine karşı Kafkaslarda Şeyh Şamil,yurdumuzda da emparyalistlere direnişin nişanesi olan Çanakkale Boğaz ve Kara Harbi, Kurtuluş Savaşı ve onu nihai zafere götüren Mustafa Kemal ve dahası aynı nedenlerle yurdumuzun yakın tarihinin destanını yazmamışlar mıdır? Daha saymadığımız çokça onurlu mücadelenin ortak çıkış noktaları ; daha insanca yaşama, devletin sunduğu haklardan eşitçe yararlanma, saygı görme, aidiyet hissetme,inanç ve değerlerinde sınırlı olmaksızın kendini ifade edebilme gibi temel insanî talepler değil midir? İslam`ın yeşerdiği Arap topraklarındaki zulüm ve kaos ne ile son bulmuştur? İstanbul`un fethedilmesi sürecinde “Kardinal külahı görmektense, Osmanlı kavuğu görmeyi tercih ederim.” anlayışının altında yatan nedir?

Yakın tarihimizde ortak insanî değerleri kabul eden ve sözüm ona dünya milletlerinin ortak mutakabatıyla da teminat altına alındığı ileri sürülen “insan haklarının” bugün neresindeyiz? Madem insanlar hangi kökenden, dinden gelirse gelsinler, hangi kültürün bir parçası olursa olsunlar temel haklara doğal olarak sahiptiler, neden halen kan

akmakta, göz yaşı durmamakta, insanlar evlerinden, yurtlarından uzakta, adeta sürgünde bir hayata savrulmaktalar? Kısacası, kâğıt üzerinde en naif şekilde dile getirilmiş bile olsa, insanların ortaklaşa kabul ettikleri çokça hükmün hayat bulmadığı, bırakın küçük detaylarını, yaşama haklarının bile teminat altına alınmadığı gün gibi ortadadır. Oysa, yaşama hakkı insanların doğuştan getirdikleri, vazgeçilemez ve devredilemez hakkı olarak "İnsan Hakları Evrensel Beyanname"nde yer alan temel hak olarak dile getirilmiş, altına da onlarca devlet tarafından imza atılmıştı.

Eşitsizliklerin, adaletsizliklerin, akan kanın, dinmeyen göz yaşının temelinde, dünyayı uzunca süredir kendi inanç ve değerlerine göre bir forma sokmaya çalışan sözüm ona birkaç elitin şeytani felsefesi yatmaktadır. Bunun tersi olsaydı, gezegenimizde var olan kaynakların adil bir paylaşımı tesis edilir, ne enerji dağılımından, ne suyun kullanımından, ne gıda yoksunluğundan bir sorun ortaya çıkmazdı. Zira, dünyada üretilen ve doğal olarak bulunan tüm hayati kaynaklar, uzunca yıllar insanlık için yeter seviyededir. Meğer ki, birileri bu paylaşımı bozmuş olmasın. Yoksullukla mücadele ekseninde faaliyet gösteren bir yardım kuruluşu olarak Oxfam`ın son raporundaki şu sonuç çok manidardır. Rapora göre: Dünyanın en zengin 26 milyardercinin, dünya nüfusunun en yoksul yüzde 50`sini oluşturan 3,8 milyar insanın toplam varlığına eşit servete sahip olduğu" dile getirilmiştir. Bu durum, birilerinin diğerleri için de öngörülen hakları ve o hakların sunabileceği insanca bir yaşamı alenen gaspettiğinin açık seçik göstergesidir ne yazık. Gündemimizden düşmeyen, yeni varyasyonlarıyla da insanları evlerine hapseden biyolojik ajanlar (Covit ve türevleri) ülke sınırlarını çoktan aşmış ve pandemik statüye de ulaşmışlardır maalesef. Görünen o ki, yeni dünya düzenini insanları daha özgür kılma yalanlarıyla adeta uçuruma savuran bu görüş, farklı planlarla da ortaya çıkacak ve insanlığı yok etme pahasına çalışmaya devam edecektir. Peki, bizler ne yapacağız? Bu dünyanın tekeline ellerinde sanan bir avuç şeytani gurûha teslim mi olacağız? Onların ortaya koyduğu her planın daha fazla drama yol açmasına kulak mı tıkayacağız? Elbette hayır. İçinde; sevgi, ihlas, merhamet, sağduyu, dürüstlük, paylaşımcılık gibi temel insanî değerlerden yoksun bu harekete karşı uyanık olacak, bilinçlenecek, doğru kaynaklardan beslenerek onurlu bir mücadele vereceğiz. Dünya, sadece bir avuç elitin sığ ve akıllara zarar planlarının kobayı değildir.

Giderek mutsuzlaşan, hayattan planlı ve kasıtlı şekilde izole edilen, buhrana ve kaosa sürüklenen insanlık, adeta kıyamet tellallığı yapan, sözüm ona elitlere karşı; sevgi, kardeşlik, dayanışma, hoşgörü, paylaşım, ihlas ve selam paydasıyla bir araya gelerek, hak ettiği onurlu yaşamı elde edebilecektir. İnsanlığın tümünü kucaklayarak esenliğe ulaştıracak formül, ilahi nihâye İslam`ın sesidir, nefesidir. Kişilere, zümrelere göre olan İslam değil, saf ve her türlü istismardan arınmış İslam. Onda ;adalet, sevgi, eşitlik, merhamet kısacası sûr`a üflenmeden can bulacak asude bir hayat vardır.

Oğuzhan KÜLTE

Nereye Böyle?

Dün geride kaldı ve bugün dünden dersler çıkarmak, günü koşullara göre dizayn etmek ve geleceğe de bir ve beraberce yürüyebilmenin yollarını bulmak zamanıdır.

Hangi sosyal platforma bakarsanız bakın bir 2023 türküsü dillerde. Nedir bu 2023 dedikleri ve ne verecek, ne götürecektir. Bu konuda o denli çok şey dillendirildi ki, ister istemez bizler de bazı derin araştırmalar yapmak durumunda kaldık. Esasında yaptığımız şey, yalanlarla sarmalanmış, çarpıtılmış, sansürlenmiş geçmişimizi daha eleştirel bir bakış açısıyla okumak oldu sanırım. Bunu her yaştan ve çevreden insanın yapmış olması gerekir kanaatindeyim.

Geçmişimizle doğru şekilde yüzleşmemiz bizleri rahatlatıcak, ortak mutakabakata varmamızı da sağlayıcak kuşkusuz. Ne cübbesiyle fetva veren adama düşmanım ne de ecdadı hatalı yansıtanlara. Şunu söylemek gerekir ki, her birinin kendi penceresinden haklı olduğu bir yerler, hissettikleri acılar var elbette. Bunu dillendirme biçimleri asıl önemli olan. Milletın geleceğe uzanabilmesi ortaklaşa kucaklayabileceği şeylere ihtiyacı var. Müştareklerin sayısını azaltarak, altlarını boşaltarak bir yerlere varabilmek de mümkün görülmüyor.

Geçmişı yargılamak yerine, o günün koşullarını derinden algılayarak anlamaya çalışmak ve ona göre yorumlamak bizi daha gerçekçi kılacaktır şüphesiz. Daha geçenlerde bir sosyal mecrada Lozan Antlaşması'nın bir zafer olduğunu dillendirenlere karşın, aksini iddia edenlere de rastlamadık mı? Konuyu biraz derinlemesine araştırdınca, bazı manipülasyonların yapıla geldiğini ve başarıların da başarısızlık gibi gösterilmeye çalışıldığını görüyoruz. Sözü edilen antlaşmanın yapıldığı yerle ilgili bir manipülasyona göre, Uşi Antlaşması'nın yapıldığı yer, İsviçre'nin Lozan adlı bir kenti. Buradaki antlaşma ile malesef Osmanlı geçici olarak İtalyanlara devrettiği12Adaları bir daha alamadı. Bu adalar da bir süre sonra İtalyanlarca Yunanlılara devredildi. Tam da burada, 1923 Temmuzunda yapılan Lozan'a haksız bir gönderimde bulunuluyor ve sanki adaların kaybı bu tarihe endeksleniyor. Ne büyük bir küstahlık, ne büyük bir tarihi ayıp ve yanlışlıktır bu. Birisi (1912-Uşi, 1923 Lozan) ile diğeri arasında aylarına bakılmaz ise 11 yıllık bir zaman farkı var. Bu adaların kaybının faturasını Lozan'ın mimarlarına ihale etmek kabul edilemez.

Yukarıda dile getiemeye çalıştığımız sadece bir örnekti. Benzer şekilde bizim kuşağın (70'li kuşaklar) tarih kitaplarında Kut-ul Amare`den çok cılız cümlelerle söz edilmektedir. Hatta Kutul Amare`nin adını yeni duyanlar ve içeriğinin ne olduğunu da bilmeyenler de vardır. Oysa Kut-ul Amare, İngiliz savaş tarihindeki en büyük ve bizim için de Çanakkale kadar büyük bir zaferdir, başyapıttır.Bu büyük tarihi gerçekliği bir kere daha hatırlamak ve Çanakkale zaferimize gösterdiğimiz değeri buraya da verme gerekir. Basında yer alan haliyle bu durumun önemini aynen aktarıyorum:

"İrak Cephesi'nde 29 Nisan 1916'da Türk ordusunun kesin zaferiyle sonuçlanan Kut'ül Amare Savaşı, Birinci Dünya Savaşı'nın temel muharebelerinden biri olarak kabul ediliyor. Tümgeneral Charles Vere Ferrers Townshend komutasındaki İngiliz birliklerinin teslim alınmasıyla kazanılan bu zafer, Çanakkale'nin ardından Birinci Dünya Savaşı'nın "en büyük zaferi" olma niteliği taşıyor." Mir Liva Halil Kut Paşa komutasındaki Osmanlı Ordusu, Tümgeneral Charles Vere Ferrers Townshend komutasındaki 13.300 kişilik İngiliz birliğinin tamamını esir almıştır. Kısaca, İngilizler tarihlerinde bu denli bir hezimetı yaşamamışlardır.

Geçmişten iki örnek vererek, halen güçlü bir millet olma yolunda önümüze konulan tuzaklara dikkat çekmek istedim. Geçmişı bir kenara bırakır isek, günü ve yarını konuşmak daha elzem galiba. Giderek ağırlaşan ekonomik ve siyasal buhranlar, vatandaşlarımızı ister istemez bir karanlığa sürüklemekte; gençler bunalıma düşmekte, hayaller rafa kaldırılmakta, sosyal hareketlilik ise giderek durağanlaşmaktadır. Özünde zorluklarla bu denli mücadele gücü barındıran ve halen varolabilme yetkinliğini gösteren sayılı milletlerden biri olarak, birilerinin bu sosyal-kültürel gidişatı doğru okuması ve doğru hamlelerle işleri yoluna koymasına gerekecektir. Bu ülke kimsenin diktatörlük hayallerine teslim edilecek, hayallere uyutularak geleceği alinden alınacak , yer altı ve üstü kaynakları , genç ve dinamik nüfusu başka güçlerin sömürüsüne açık tutularak yok edilecek bir ülke değildir. Her karışının bedeli kan ile yoğrulmuş coğrafyamızın gerçeklerini bilmeden, görmezden gelerek politika üretmek beyhudedir, geleceğe ipotek koymak demektir bu.

Bir an önce milli birliğimizi, bütünlüğümüzü, çok başlılığımızı gözden geçirerek, gelecek adına herbir sorunumuzu açık yüreklilikle masaya yatırarak ortak konsensüslere varmak zamanıdır. Bunu şimdi yapmaz isek, işgallerden nasıl kurtulunabileceğinin planlarını yapıyor olmak gibi bir bahtsızlığa düşülebilecek stratejik bir coğrafyanın parçası olduğu gerçeğiyle yüzleşebiliriz korkarım. Ordusu ve ona ilham veren halkı ile bir ve beraber çok mesafe alınması bir hayati konudur.

Gelecek adian bazı güzel adımların atıldığını (Genesis Projesi-TSK'yı millileştirme) mutlulukla görüyoruz elbette. Bu ülke için ortaya bir başarıyı, güzelliği kimin koyduğunun önemi de yok zaten. Milli mefkurelerimize ulaşabilemizde her birimizin kendi gücü nispetinde bu hamlelere destek vermek zorunluluğu var. Milli gücümüzü giderek artırarak güçlüce var olacağız veya bunların giderek yok olmasını seyrederek bizler de silineceğiz.

Geçmişimiz olmasaydı, bugün burada olamazdık. Bugünlerimizi daha coşkuyla, sen ben kavgasını bir yana bırakarak biz olabilerik yaşamayı öğrenirsek, yarınlarımız da olacak kuşkusuz. Eleştirilerimizi yaparken, haklı bile olsak,

geçmişe küfretmenin hiç bir yararı olmayacaktır. Gün, orada, burada bazı kişilikleri ve değerleri alaşağı yaparak, insanların kafasını karıştırma, birbirine kinlendirme günü değildir.

Biz hep bu şekilde bölmediler mi? Ne zaman savaş meydanlarında kaybettik ki biz? İçimize sokulmaya çalışılan fitne tohumlarını fark etmeli, art niyetli kişi ve gruplara karşı dikkatli olmalı ve onların bir adım daha bu çirkinlikleri büyütmelerinde basamak olmamalıyız. Lazı, Çerkezi, Kürdü, Türkmeni, Arabı, Süryanisi bu coğrafyada kader birliğiyle, kültürel mirasımızın gücüyle, değerlerden aldığımız ortak işhamla farklılıklarımızı da hoşgörü şemsiyesiyle taçlandırarak yolumuza devam etmek zorundayız. Biz, sadece bizler için var olmadık. Bizler düşünlerin, zulüm altında ezilenleri hamisi bir milletiz. Hami olabilmek ve beşere de beklenen o ışığı verebilmek adına kendi içimizdeki sorunları en kısa sürede çözüme kavuşturmak durumundayız. Bunu hangi siyasi yapıların başaracağına bir önemi yok. Birilerinin başarmasının bir gerçeklik olduğu önemli.

Burada asıl nokta, yeni neslin bu gerçekliklerden çok uzak olması mevzuudur. Onlar daha boş bir tarih okudular. Onlara gerçekleri bütün çıplaklığı ile anlatmak, yarın için yapılacak zorlu mücedelede onların desteğini de almak son derece önemlidir. Bir kuşaklar arası çatışmaya işi döndürmeden, uzlaşıyla geleceği imar etmemiz gerekir. Kişiler gelip geçici ve fakat eserleri ölümsüzdür. Bizler de fert fert bu ülkenin geleceği adına bir şeyler yapmalıyız veya en azından kötü olanların sayısını azaltmanın bir yolunu bulmalıyız. Bizim derdimiz etrafımızdaki ve dahi ne yazık ki içimizdeki şer odaklarının yakmaktan asla vazgeçemedikleri "Nemrut Ateşi"ni söndürme gayesidir. Çapımız büyük değil, statümüz, politik gücümüz, maddi olanaklarımız,...vs Büyük olan ;hayallerimiz, inancımız, ülkümüz, imanımız, vatan ve onu vatan yapan millet sevgimizdir. Ne demişler, "Safımız belli olsun." Saygı ve selamlarımla.

NEREYE BÖYLE?

NEREYE BÖYLE?

Anne kucağı, okul,hezeyanlı bir gençlik ve derken kendini bulur insan. Ne var ki bu kendini buluş, yerini bir başka şeye evirmiş, maddi kazanımlarla çılgına dönen benlik, iç dünyasındaysa adeta bir savruluşun derin izlerini taşır hale gelmiştir. Korkarım bu savruluş köklerimizle bizi var eden değerleri de başka bir yere sürüklemekte ve farklı zemine doğru sürüklenmekte insan...

A. Tofler, bu durumu onlarca yıl önce sanayi toplumlarının ve veya giderek sanayileşen, endüstrinin ağır çarkları altında ezilen insan yığınlarının giderek birbirlerinden koptuklarını, kopacaklarını dile getirmişti. Her şeyin otomasyon devrimi ile üretilmediği günümüz insanı, gerçekten de kendini bile unuttur hale gelmiş ve adeta nevroitik bir haliyle hayatla yüzleşmek durumunda kalmaktadır.

Nüfusun giderek artması, üretim-tüketim ,ulaşım,iletişi,bilişim sektöründeki devasa ilerlemeler, bazı nesilleri çoktan geri plana itmiş, kuşaklar arası çatışmalar hat seviyeye çıkmıştır dersek, abartı olmaz sanırım. Müştereklerimiz ne kadar da azaldı değil mi? Hani bir ve beraberce yapılıncı işler, eğlenceler daha bir anlamlıydı, hayat doluydu. Ve fakat en haz duyulan toplu eğlencelere dahi ekrandan katılacak noktaya ulaştık, bakın trajediye. Soğuk ve ruhsuz ekranların esaretinde, kişiler arası yüz yüze iletişimin de adeta çevrimdışı hale gelmiş olmasının hezeyanları. ... Düşünsenize bir, oldukça emek vererek aldığını puanla ve veya gösterdiğiniz performansla elde ettiğiniz kazanımların sunacağı gerçek ortamları hayal ederken, hüsnü hayale uğruyorsunuz. Bir akademisyenle daha bir kez göz göze gelmeden, birlikte bir şeyleri paylaşmanın ve birlikte yorulmanın ve başarılarla koşmanın yerini ekrandaki dersler adeta robota bağlamışçasına elinizden almışlar. Tam da bir hayal kırıklığı değil mi? Kendimizle gurur duyabileceğimiz, kendimizden bir şeyler katabileceğimiz şeyler giderek azalıyor ve bu durum bizim hayata bağlanmamızda vesile olan çokça şeyi alıp götürüyor elimizden avucumuzdan. Hani tozu dumana katmak vardı. Nasıl olacak şimdi bu? Olan şey, tozu dumana sadece yutmak sanırım. Nerede kalmış tozu dumana katmak!?

"Varolmanın Dayanılmaz Hafifliği" romanının özünde ve felsefi olarak da fırtatın gereği olan bu varolmak mevzuu, varmış gibi olmaya dönüşmüş değil midir? Kısacası mışlı,mişli yaşıyoruz dersek, yalan olmaz elbette. Siz söyleyin yazsın, siz düğmesine basın temizlesin, siz komutu verin kombiniz yansın,... daha neler neler. Peki, bunları yapan onca teknolojinin bıraktığı; emek yoksun, yetenek,özveri ve kısacası hayat yoksun bir zemin neler kattı bize? Asıl soru bu değil mi? Teknolojideki ilerleme oranında insanların mutluluk endeksi de düşüyor sanırım. En azından benim için bu böyle. Etliye, sütlüye değmeden bir hayat ne kadar kof,ne kadar banal ve sıkıcıdır. Tuzsuz, tatsız bir yemek gibi oldu şu hayat.

Yukarıdaki serzenişlerin çoğu az gelişmiş veya gelişmekte olan ülke insanların karın ağrısı. Zira, elit seviyelerdeki insanlar ;doğa ile böcekle, kuşla, meyve ve sebze bahçeleri ile, kuzularla, ördeklerle paylaştıkları o gerçek hayatın içinde dokunarak, hissederek yaşarlarken, bizler de onların bu özlenilesi, imrenilesi hayatlarına ekrandan misafir oluyoruz, işte aradaki sınır; ekranın hangi tarafı hayat, hangisi daha tercih edilen...Bu sorulara çözüm olabilecek yaklaşımlar hayat bulmadıkça; eşler arası çatışmaların, iş doyumsuzluğunun, veli olma hazzının doyasıya yaşanmayacağı da gün gibi ortadadır.

Ne diyelim, acınası durumdaki insanlığımızın halini resimlemeye çalıştığımızda ortaya çıkan budur işte. Trampeti çalanı izlemek istemiyoruz, onu çalan el olmak vardı ya. Saygı ve selamlarımla.

Oğuzhan KÜLTE

BİR SEVDADIR CUMHURİYET

O denli farklı beğeni, tercih, alışkanlık ve hedeflerine rağmen, bir insan topluluğunun millet olma vasfına erişebilmesinin ardında, onları bir ve beraberce tutan, ortak ülkülerde birleştiren sağlam ve yüzyıllara meydan okuyan, mayası neredeyse sapsağlam kalmış bir şeyle olmalı. Öyle ya, zamana, zemine, değişen sosyal-kültürel ve bilimsel devinimlere rağmen aynı sancağın gölgesinde kalabilmek tüm farklılıklara karşın kuvvetli bir ortaklığı da gerektirir elbette.

Konuya böyle bir giriş yaparken, asıl sorulması gerekenlerden biri de millet olarak tüm gücüyle devleti yaşatma iradesi var ise, onun öznesi olan yani milletin hücreleri sayılması gereken insanın kendini daha bir özgür hissetmesi, daha katılımcı roller üstlenmesi yönetim adına, yukarıdaki mayaya daha da güç katmaz mı? Yüzyıllardır babadan oğla bir saltanatın gölgesinde kalan bireyin, kişisel özgürlüklerinin teminat altına alınması, halk içinde imtiyazlılık denen ve 18. yy. 'den sonra giderek güçlenen hümanistik düşünüşe de ters bu durumun milletin kazanımı olacak şekilde hayat bulması ideal bir ülkü değil midir? Saltanatın iki dudağı arasındaki sıkışmışlıktan, hukuka dayalı ve anayasal haklarının güvence altına alındığı daha özgürlükçü, katılımcı bir rejim insan onuruna daha yaraşmaz mı? Elbette yaraşır. İnsanlar genel anlamda özgürlüklerine düşkünlüdürler. Bu düşkünlük onların yaratılış fitratlarında vardır. Kendini daha özgür hissedebilenler en güzel de ifade ederler, düşüncesi abartılı değil, bilakis gerçektir. Baskıcı rejimlerin yönettiği yığınlar, bireysel özgürlüğe ve onun sağlayabileceği birey olma kimliğine uzaktırlar bu anlamda. Birilerinin imtiyazlı olduğu, kayırıldığı, yine vatanın türlü nimetlerinden alabildiğine yararlandığı bir gerçeklikte, halkın her şekilde ikinci sınıf insanmış gibi muamelelere tabi tutulduğu ve daha da kötüsü köleleştirilmiş bir sistemde yaşama zorlandığı rejimlerde insanlar nasıl kendileri olabilecekler. Duygu ve düşüncelerini, eleştirilerini, demokratik tercihlerini nasıl ifade edecekler? Hemen hemen hayatın her bir alanında kendilerini ifade yoksunluğuna hapseden ve veya bu dikte durumu normalmiş gibi gören rejimler uzun ömürlü de olamamışlardır zaten.

Özgürlük rüzgârının çok derinden hissedildiği Avrupa ülkelerinin yakın tarihlerinde görülen kanlı isyanlar, iç kargaşalar halkın daha da özgürce yaşamak, kendilerini daha insanca ifade edebilmek düşüncesinden kaynaklanmış değil midir? Koskoca Osmanlı'nın da benzer nedenlerden ötürü 13 milyon kilometrekareden neredeyse on beş kat küçülmesinin ardında da bu özgürlükçü isyanların etkileri yok mudur? Şunu söylemek gerekir ki, yönetim erkleri zaman içinde insan öznesini daha bir önemsemiş, ona kendini ifade yollarını açmış, yönetimde de şu ya da bu biçimde onu özne kılmıştır, dersek abartı olmaz.

Henüz çiçeği burnunda ve her yanı ateşten gömlek iken varlık-yokluk savaşımını zafere taşımış olan Türk milleti de, Gazi Mustafa Kemal'in kendisi için takdir ettiği cumhuriyet erki ile yepyeni bir sayfa açmıştır kendisi için. Devletin daima yanında duran, onun için onlarca yıl cepheden cepheye koşan; evini, yurdunu, ailesini ve geleceğini ülkesinin bekâsına vakfeden asil milletimiz, içinde sayılamayacak kadar çok nimeti barındıran cumhuriyeti elbette son zerresine değin hak etmiştir. Bu gerçekliklerden yola çıkarak, milletine en ideal yönetim şekli olan cumhuriyeti hediye eden Mustafa Kemal, bir anlamda bağrından çıktığı fedakarlıklarıyla eşsiz milletine de değerine paha biçilemeyen bu rejimi takdir ederek, insanına verdiği değeri de en güzel biçimde hayata yansıtmıştır kuşkusuz. Kültürel değerlerin hem de en güzel yanlarıyla ve toplum vicdanının kendini bulduğu zeminlerde daha bir güçlendiğini düşünürsek, medeniyet ufkunun beslediği yer olarak "cumhuriyet" bu manada bir fazilettir diyebiliriz. Kısıtlama yerine motive edici çokça unsurun bir arada barınabildiği, farklı düşüncelerin yeşerdiği, farklılıkların da zenginliğe dönüştüğü bu rejim, kuşkusuz diğerleriyle kıyas edilemeyecek kadar üstünlüklerle ve insana her yönden katkılarıyla en idealidir.

Daha orduda öğrenci iken Mustafa Kemal'in düşüncelerinde cumhuriyetin potansiyel olarak var olduğunu da biliyoruz. O, gereken zaman ve zemin oluştuğunda bu yönetim şeklini hayata katma iradesini kurtuluş mücadelemizin farklı safhalarında da doğrudan veya dolaylı olarak dillendirmişti de. Milletine duyduğu büyük sevginin, güvenin de bir timsali olarak cumhuriyet, Mustafa Kemal'in ulusuna sunduğu hizmetlerden belki de en büyüğüdür, dersek abartı olmaz sanırım. Zira, halen aynı sancağın altında yine o günkü ruhla yaşıyor olabilmemiz de soluduğumuz cumhuriyetin katkılarını da asla yadsıyamayız değil mi? O halde, bu rejim içindeki demokrasi kültürüyle bizlerin dün tanıştığı, bugün yaşandığı ve yarın da korunarak yaşatılması gereken asil bir rejimdir. Bu yönetim şekli diğer milletlere nazaran, bizde; bağımsızlık ve onun beslediği egemenlik ile iç içe geçmiş ve farklı bir şekilde mazimizden bu yana zihinlerimize de kazanmıştır. Sıradan bir şekli kavramdan öte, cumhuriyet bir sevdadır. Bu uğurda verilen emekleri, dökülen göz yaşlarını, akıtılan kanları asla unutmayacağız elbette. Unutturmaya da. Yaşasın millet, vara olsun devlet! Her yeni nesile bu hakikatlar aşılanarak, ebeden yaşatılacaktır bizlerle cumhuriyet. Oğuzhan KÜLTE

Devir,Uzlaşı Zamanı

Ne ilginçtir aslında geçmişi ile bu denli hesaplaşmak ve bir türlü de bu kavgadan bir yere varamamak. Başka bir medeniyet gördüm desem mazisiyle bu denli cebelleşmekten bıkmayan, inanın abartı olmazdı.

İlahi kattan insanlara inen kitapların ilk emirleri ile bugünkü beşeriyetin yaşamı ne de tezattır. Hoş ya geçmişte de pek farklı açılım olmadı esasen.İşin özü anlaşılmadığı için halen birilerinin gayri müspet zihniyetleriyle kan ve kaos içinde değil miyiz bizler?. İncil "sev" demişti, bunu beceremediler ve hatta barbarlıkta sınıf atladılar Tevrat "yaşat" dedi, öldürme, en azılı katil oldular. Bir de bize bakın: İkra,yani "oku" denmişti, ne yazık ki yeryüzünde en geri kafaların fink attığı ve kargaşanın, kaosun hiç eksilmediği toplum olarak İslam camiasının durumu da gün gibi ortadadır.

Maneviyat ile aşılabilecek, nefisleri dizginleyerek ulaşılabilecek hedefler nerede, biz nerede kaldık. Hayatı doğru okuyan ve emek olmadan kuru kuru dua ile işlerin yürümeyeceğini dillendiren onca ayete ve aklî gerçeğe rağmen, çözümü sadece kutsal kitaplardaki ayetleri papağanı edasıyla okumakta gördüğümüz sürece, bir şeyler değişmeyecek anlaşılır.

İnsanı yeryüzünün halifesi kılan ve iradesinde de serbesti veren Yaradan'a rağmen, egemenliği halen kendi tekellerinde ısrarla tutanlara ne dersiniz. Kimin egemenliğini kimden sakınıyorlar? Herbirimizin ana sütü gibi hakkı olan şu egemenlik nasıl oluyor da o birilerinin elinde manipülasyon aracı haline geliyor. Biz bu hakkı Rahman'dan almışken, onlar kendilerini nereye koyuyorlar böyle,anlaşılır değil doğrusu. Zahmetleri her şekliyle millet çeksin, sefasınıysa bir avuç elit! Ne imana,ne akla,ne de hukuka sığmayan bu durum, egemenliğe de büyük bir bariyer değil midir? Oysa;duygu,düşünüş,beceri ve yeteneklerin zenginliğiyle ne de güzel bir hayat ortaya çıkabilir esasında. Biz anlayışı can bulmadıkça, bu tablo hayal gibi sanırım.

Tam da bu noktada, bizi özne yapan, katıldığı tüm savaşlarda muzaffer olan ve gücünü, ilhamını milletinden aldığını sıklıkla vurgulayan Mustafa Kemal 'i konuşmadan nasıl geçebiliriz?. Zira, son zamanlarda sığ bir düşünüş ile haksız eleştirilerin muhatabı olan bu değerimiz, başka değerlerimiz ile de kıyas edilmek suretiyle adeta itibarsızlaştırılmak isteniyor. Bu anlaşılabilir tütünün içinde güya akademisyen olarak da bilinenlerin yer alması ayrı bir konu elbette. Şunu bilmek gerekir ki, o günlerden bu günlere halen ezanlar okunuyor,selamlar duyuluyor, kandiller de coşkuyla kutlanıyor. Biz dini yitirmedik,onu yanlış yorumlamaya inat ediyoruz sadece. Hayatı doğru gözlerle görmeyi denemediğimizden, kendi dini anlayışınızı gerçek dinmiş gibi birilerine dikte ediyor,bu batıl tutumdan ötürü de toplumu huzursuz ediyoruz. Atatürk 'ün bizim ve dünya için çapı da bellidir, yaptıkları da. O, tarihi süreç içinde rollerinin gereğini muhteşem bir gayret ve özveriyle icra etmiş,yurdun yeniden hayat bulmasını sağlamıştır. İlim ve fen maneviyata engel değildir Bilakis onun motivasyon unsurudur. Bizler bunu, ilmiyle amel etmek, şeklinde biliyoruz zaten. İlimle uğraşan ve bu konuda gereken gayreti gösteren milletlerin nerelere geldiğini düşünürsek, zihniyetlerin izi değiştirerek doğru hamlelerle, bu milletlerle rekabet edebileceğimiz sonucuna da varmalıyız. Kısır çekişmelerle yol alınamayacağı ortadadır. Bu akıl bize bağımsız kalabilme lüksünü de gerçek egemenliği de verecektir kuşkusuz.

Bizlere düşen, geçmişimize habire çomak sokmak, kafaları da karıştırıp milli hislerimizi zedelemek değildir. Bu millet, gerektiği yerde o toplumsal vicdanı ile hareket ederek kadim kültürümüzü olmadık maceralara sürüklenme veya yok etme zihniyetine elbette gereken cevabı da misliyle verecektir. Biz, fasulyeden bir nedeniyet değiliz ve asla da olmadık. Sırtımızda tüm cihanın yükü vardır. Kendi içimizdeki bu kısır kavgaları bir an önce geride bırakıp, hızla artan küreselci felakete karşı geçmişteki gibi bir ve beraberlik ruhu olan kuvvacı zihniyetle,Sakarya ve Çanakkale, dahası Kocatepe ruhuyla ve şereflediğimiz İslâm terbiyesi ile gelece kardeşlik ruhuyla hazırlanmalı, mazimiz ile barışmalı ve yüksek mefkûrelerimizin peşinden yürümeliyiz. Birliğimiz,dirliğimiz daim olsun!

YARIN İÇİN DEĞİŞİM

Ne bizler için var ebeden yarınlar, ne de bizden sonrakilere. Bir döngünün içinde akıp giden şu hayat, bir önceki hamlelerin derin tesirinde değil mi? Öyle ki, bir yıl, bir ay ve belki de bir kaç saat öncesinin duruşları ya aydınlığa kavuşturuyor bizleri ya da gömüyor topluca zifirisine karanlıkların.

Her yeni günün daha büyük umutları yeşertmesini kim istemez ki. Bunu istemenin gerekleri olan gayretleri, planlamayı, sabırla da bu hedeflere varmanın tüm meşakkatlerini göğüslemenin sonunda ortaya çıkan tablolar elbette muhteşem olacaktır. Adına ister başarı deyin, ister kazanım, yüzde belirecek ve başkalarına da ilham olabilecek o küçücük anların arkasındaki özveriye ister istemez takdir eder, saygı duyarız. Belki tozunu dumanını yutarız hayatın uzunca bir süre. Kiminde yorgunluklar dizlerden, gözlerden okunur olur da yine de vazgeçmeyiz o son sahnedeki muhteşem güzelliklerin tezahürleri için.

Her birimizin ne de çok şeyi var şu hayatı anlamlı kılabilecek. Biraz düşünüp, belki de biraz öykünüp o idollere ne de çok renk katılabilir bu renksiz zemine değil mi? Kimi kalemiyle, kimi fırçasıyla, kimi üstün düşünce becerisi veya bedeni maharetleriyle yapmıyor mu zaten bunları. Bizler de bu değer artışına neden katkı sağlamayalım. Her katılım için çok katı kurallar mı var sanki. Kendimizi tanıdıkça, o küçücük hamlelerin zamanla nasıl da büyük mesafelere ve veya eserlere evrildiğini görmek değmez mi bu hengameye. Elbette değer. Olağanüstü kişilikler olmamız gerekmiyor sanırım. Hayata daha olumlu duygularla, daha bir gülen yüzle, biraz sabırla bakabilmek bu hamlelerin özü olmalı.

Hangi otorite yok ki yeni nesiller için doğru şeyleri söylemesin. Bir baba, anne, öğretmen ve sayın ki kendini tanıyan ve yetiştirmiş ortalama bir insan dahi etrafına olumlu yönde iklimin tesir ettiği bir etkide bulunmasın. Mesele kendini, sınırlarını, ilgi ve meraklarını arayışta saklı. Mükemmel kalemler olamasak bile, onlardan esinlenen olabiliriz. Dünyanın en hızlı koşanı olamayabilir ve fakat hızlı düşünenlerinden biri olabiliriz. Şu hantallaşmış hayatın üzerimize sinen ve bizi bir kısır döngüsüne hapsettiği olumsuzluklardan dilersek sıyrılabiliriz. Bizim ortaya koyabildiğimiz her bir güzellik sadece bizle sınırlı kalmıyor, başkaları için de harekete geçirici bir adımın öncülü olmuyorlar mı?

Harekete geçmek için en büyük engellerden biri de nereden ve ne zaman başlanacağı husus oluyor sanırım. Oysa, nereden ve ne zaman harekete geçtiğimizin bu sürecin sonucuyla neredeyse hiç ilgisi yok. Bir an önce ve nereden başladığını önemsemeden işe girişmek, kendini gerçeklerle yüzleştirmek olsa gerek. Suyun sıcaklığını, soğukluğunu, bulanıklığını düşünürsek, asla yüzemeyeceğimiz gibi, o ilk adımı atmadan da hayatın zirvelerinde hissettiren duyguları da yaşayamayacağız. Koskoca binaları ve üzerlerindeki eşsiz işçilikleri ve bu işçiliğin, emeğin, harcanan zamanın ve maddi kaynakların büyüklüğünü bir düşünelim. Binlerce insana çeşitli amaçlarla hizmet vermekte olan ortalama bir kamu hizmet binasının başlangıcı da sadece bir fikir değil miydi. O fikri zeminde hayata geçiren de kazamanın toprakla ilk buluşması... Ve sonuç elbette muhteşem, ilham verici de.

Bizi mutlu eden, bize değer katması olası her şeyi denemek, uygunlarıyla yola devam etmek ve bu arayıştan hiç vazgeçmemek hayatın özü galiba. Bize sunulanları bekleyerek, hamleleri sürekli öteleyerek hayatı tüketmenin kimseye faydası olmuyor. O halde, üzerimizdeki rehavetten kurtularak, ilgi, merak ve becerilerimizin yolunda yeni heyecanların meşâlesini yakmanın zamanıdır. Hem de şimdi. Hareketin ve eyleme geçmenin içimizdeki oluşturacağı sinerji günbe gün artacak ve daha da büyük hedeflerin peşine düşebilecek gücü de bulabileceğiz böylece. Yarın artık bugündür. Gün, onu yitirmekle geçirilecek bir serbestiye sahip değildi zaten. Işığa doğru o ilk adım için halen bekleyecek miyiz?

YOKSA BİR RESET DAHA MI?

Yaratılışından bu yana merak,tesadüf, ihtiyaçları veya keşifleri ile hakikatleri bir bir gözler önüne seren insanoğlu, giderek şaşırtıcı bir hızla da tahmin edilenin de üzerinde ve belki de hayal gücünün sınırlarını da baş döndürücü hızda zorlayarak bu günlerin çok ötesinde bir geleceğe doğru da evrilmektedir kuşkusuz.

Yakın zamana değin onlarca ve belki de yüzlerce yılda ortaya konan bilimsel bulgular, günümüzde aylar, haftalar ve hatta saatler için dahi katbekat artarak gün yüzüne çıkmakta, bu verilerin hayatla buluşması da aynı hızda cereyan etmektedir.

Ulaşımında, tekerleğin icadıyla adeta bir devrim yaşayan insanlık, mekanik ve zincirli aktarım olanakları sunan, çoğunlukla da kas gücüyle hareket eden araçlara terfi etmiştir. Bu devinim orda da kalmamış, buharlı kazanlı araçlardan, petrolün çeşitli şekillerde damıtılıp işlenmesiyle ortaya çıkan; benzin, mazot ve daha yeşilci bir fosil yakıt olan doğal gazın da kullanıldığı ulaşım araçları teknolojiye erişilmiştir. Hoş ya, bu teknolojiler de günümüzde büyük bir olasılıkla son demlerini yaşamakta ve yerlerini daha çevreci ve ergonomik, daha hızlı ve güvenli olan ;güneş panelleri, uzun ömürlü bataryalı araçlar,sadece manyetik prensiplerle çalışabilen ve asla yakıt tüketmeyen yeni nesil araçlara devredecektir. Ne kadar da yetişilemez, baş döndürücü ve hayalleri zorlayıcı değil mi? Bu arada zamanında çokça ilgi gördüğü dillendirilen “Jetgiller” adlı çizgi filmin, günümüzü anlatıyor gibi olması da çok manidardır. Elindeki bond çantasını cadde üzerinde tek tuş dokunuşuyla uçan bir otomobile döndüren, o zamanlar hayal ve fakat günümüzde de çok uzak olmayan bir gerçeklik bu.

Daha çeyrek asır önceden prototipleri bile başarılı denemeler gerçekleştiren ve o günün gündemine bomba gibi düşmüş bulunan uçan otomobiller de yabana atılır değiller. Doğal olarak, sınırsızca istekleri ve hayalleri ile insanlık, her geçen an bu hayallerine uzanabilmeyi de cari hale getirecek gibidir.

Bilimin ve teknolojinin sarmal yapısı ve evrenselliği, onun her bir kültürden ve zeminden de yerden beslenmesini ve sonuç olarak da engel tanımaz şekilde bilinmeze doğru bir devinimine yol açmaktadır. Daha birkaç asır önce “Ay’a Yolculuk, 80 Günde Devr-i Alem, Yer Altında Yirmi Bin Fersah” gibi döneminin hayati gerçeklerine uçuk kaçık gelen romanları ile belki de alay konusu olan Fransız yazar Jules Verne, günümüzde ise hayranlıkla ve hak ettiği şekilde saygıyla anılmaktadır kuşkusuz. Bu gerçek bize bilim ve teknolojinin bu güne dair sınırı ne olursa olsun, hayaller ile başlayan bir başlangıca ihtiyaç duyduğunu işaret eder. Elbette, önce hayal etmek, ümit etmek ve sonrasında da onlara uzanabilmek için aklın sınırlarını zorlamak da dediğimiz bu süreç, insanlığı daha güzel yarınlara götürebildiği sürece kimsenin itirazı olmaz sanırım.

Yukarıda genel özellikleri, tarihi serüveni ve mantığıyla dillendirmeye çalıştığımız bilim, gerçekten de insanlığı hak ettiği o ;daha özgür, daha mutlu, daha sorunsuz ve ergonomik bir yaşama taşıyabilecek midir? Yoksa, kendi içindeki tehlikeli ve tüm insanlığı ve hatta gezegenimizi tüketme ve belki de yok etme pahasına bir uçuruma mı gidecektir? Bunu, sağ duyulu insanların farkındalıkları engeleyebilecek midir? Zira, genetik bilimindeki akıl almaz ve etik dışı deneyler, giderek daha da fazla insanı ve onunla birlikte medeniyeti yok edebilme potansiyeli taşıyan; nükleer, kimyasal,biyolojik silah ve ajanlar, sibernetik sahasındaki çığ gibi büyüyen robot teknolojileri ve sanal zeka yazılımları, atmosferik olayları ve hatta arzın levhalarını dahi yerinden oynatan titreşimler ve frekanslarla ortaya konulan suni;depremler,tsunamiler, şaşırtıcı ve adeta da hilkat garibesini gibi apansızca ortaya çıkan atmosferik devinimler vb bizleri düşündürmeli sanırım. Bilime ve teknolojiye karşı olmamakla beraber, topyekün varlığımızı ve insan olarak doğal yapımızda bulunan ve biz yapan şeylerin irademiz dışında manipüle edilmesi kabul edilebilecek şeyler değildir.

Burada sorulması gereken soru, yarına hangi teknolojilerin ve veya bilimin egemen olacağı değil, yarının olup olmayacağıdır kuşkusuz. Arkeolojik kazılar ve gerekse de dini ve ilmi hakikatler bizi geçmişimize dair ciddi bir sorgulamaya da itiyorlar aslında. Neredeyse yarım asra yakın süredir özel koşullarda dondurulmuş insan bedenleri, geleceğin dünyasını görebilecek midir, yoksa bu dev teknolojik enstürmanlar kendilerini elit sana birkaç çılgının elinde insanlığın sonunu mu getirecektir?

Hindistan`da yapılan arkeolojik kazılardan ortaya çıkan bulgular ve gerekse de “Mahabbarata Destanı”nda dillendirilen tarihi gerçekler son derece manidardır insanlık adına. Gerek destanın içerdiği metinlerle kazılarda ortaya çıkan bulguların fenni yönden de örtüşmesi, binlerce yıl önce bir nükleer yıkımın büyük ölçüde gerçekleştiği yönündedir. Teoriden hakikate doğru ivmelenen bu durum, geleceğimiz adına çok düşündürücü değil midir? Büyük bir olasılıkla, binlerce yıl önce daha da ileri bir teknolojimiz varken, insanlık nükleer bir savaş sonunda adeta “tarihini resetlemiştir”. Ve asıl soru şu ki, arkeolojinin gün geçmeden ortaya koyduğu yeni buluntuların tarihimize dair ne de karanlık yanların olduğu gerçeğinden hareketle, acaba birkaç kez bu resetlemeyi yaşamış olabilir miyiz? Hz. Adem ilk insan ve fakat hanhi jenerasyonun ilki?

İnsana rağmen bir hayat mümkün olmayacağına ve en azından anlamsız olacağına göre, onun hayatını garanti edebilen, uzatan, daha sağlıklı ve konforlu kılan, günlük hayatın hengâmeleri içinden kurtararak kendine daha çok vakit ayırabilmesini sağlayan bir gelişim ise daha onurlu, istenen, beklenen, takdir edilen olacaktır kuşkusuz. Bu duruma biraz çarpıcı ve daha ziyade de dramatik bir örnek vermek mümkün elbette. Sözüünü ettiğimiz haber tam da bomba gibi şu şekilde düşmüştü basına: Güney Kore'de bir anne, 2016'da nadir görülen bir hastalık sonucu yedi yaşında hayatını kaybeden kızıyla sanal gerçeklik teknolojisi sayesinde "buluştu". Ne kadar da dramatik ve bir o kadar da hayranlık uyandırıcı bir gelişme değil mi? Hayatımıza daha önceleri bilişimin bir uygulaması olarak girmiş

bulunan "avatar" kavramı ve onu bizzat kullanarak daha öteye taşıyan sanal gerçeklik bir filme de konu olmuştu hatırlarsanız. Gişe rekorları kıran nadir filmlerden biri olarak "Avatar", gerçeklik dediğimiz şeyi bir kez daha sorgulamamıza yol açmıştı büyük olasılıkla.

Şunu söylemek gerekir ki, gezegenimizin geleceğine en büyük tehdit dışarıdan değil, büyük olasılıkla içinden olacaktır. Bizim dışımızdaki canlıların var olma ihtimalini de asla geride koymuyoruz ve fakat, dünya içinde yaşana gelen gelişmeler bu olasılıktan önce köklü bazı değişikliklerin gerçekleşmesini kuvvetlendiriyor sanırım. Bu düşüncesün dışında bir başka medeniyetle temas ihtimalini geride bırakan ;bir göktaş veya olağan dışı başka bir gök cismi dünyamıza ölümcül bir şekilde temas etmedikçe, dışarıdan gelecek bir yıkım olasılığı neredeyse yok derecedir diyebiliriz. Aksi olsaydı, on binlerce yılı çoktan aşmış bulunan kadim insanlık tarihi bu günleri asla göremez ve bu metnin de yazılması mümkün olmazdı. O halde asıl soru, beşeriyetin gelecekte nasıl bir teknolojiye evrileceği ise, daha ciddi bir soru da, geleceğin var olup olmayacağı veya nasıl bir geleceğin hayat bulacağı olmalıdır. Bir geleceğimiz olacaksa, bu gelecek zahmetsizce ve alabildiğine de sınırsızca her şeye erişimi sağlayabilecek, aklın tezahürü, her şeyin tamamlayıcı unsuru bir yazılımdan geçecektir kuşkusuz.

Son görüşümüz, teknolojik keşif ve güncellemelerin hangi amaca hizmet edeceğinin tarihin bilindik şekliyle akışına veya yeniden resetlenmesine yol açabileceğidir. Öyle ki,yeniden ilkel ve barbar dediğimiz çağlara dönüş ile evrenin keşfine doğru masalsı bir hayata kucaklamak arasında bıçak sırtı bir durum bu.

Bilimin bizi onurlu bir hayata taşıyacağına inanmak, en doğru ve kulağa da hoş gelen bir düşünüş sanırım. Böyle olmasını diliyoruz ve fakat, gücü elinde tutanların onu ne maksatla kullanacaklarını bilebilmek de kahinlik olurdu doğrusu. Biz en iyi ve ideal olanı, bütün insanların ve dahi canlıların yarınlarını hesaba katarak iyi olan tercihlerin hayata geçmesini diliyoruz. Bundan belki de çeyrek asır sonra bu ikilemin sona ereceği kuşku götürmez bir gerçek sanırım. Sizce de öyle değil mi?

Oğuzhan KÜLTE

YÜZLEŞEBİLMEK YARINA

Varoluşumuzun nedenleri bir kenara dursun, halen hayatı ve öncesinde kendini sorgulamak, yarını için de önceliklerini yeniden gözden geçirmek gerekmez mi? Bizim de içinde yer aldığımız ve fakat asla bizim doğrudan etkilerimizle yönü ve ivmesi değişmeyecek diye kendini salıvermek anlayışı ne de çirkindir aslında. Kendimizdeki gücü, kararlılığı, sabrı, yarınlara ufuk açacak heyecanı nasıl görmeyiz?

Milenyumun başlarından itibaren günlük yaşamımızın içine giderek artan şekilde giren ; bağ, bağlılık, bağımlılık kavramları ne de önemli değil mi? Bu kavramların içini doğru yaklaşımlarla doldurmadığımızdan olsa gerek, neredeyse her bir alışkanlık zamanla kendini bir bağımlılığa doğru eviriyor ve "insanlık nereye böyle" endişeleri yankılanıyor zihinlerde. Öyle ya, binlerce ve belki de çok daha fazlasından bu yana hesaba katılamayacak kadar büyük emek, sabır, enerji, araştırma coşkusu, keşifler ve icatlar derken ortaya konulan kültür nasıl oluyor da bizi içten içe kemirerek tüketiyor insanlığımızı?

En modern teknolojiyle donatılmış ve mükemmel güvenlik sistemlerini barındıran otomobillerin bile sürücü hataları yüzünden ne denli büyük kazalara yol açabildiğini sıklıkla görmekteyiz. Uçaklar, limana yaklaşırken kontrolden çıkan devasa RoRo taşıtları ve dahası... Ne denli büyük ve teknolojik olarak da azametli olsalar da bir kez kontrollerini yitirdiklerinde tasavvuru zor kayıplara yol açabiliyor kuşkusuz. Oysa onların üretilen zihniyetleri ve ürün haline gelmelerindeki büyük amaçlar farklı şeyleri çağırıyordu bize. Binlerce insanı en güvenlice nakletmek, yüklerin binlerce tırlık hacimdeki büyüklüğünün sadece bir deniz taşıtıyla ve daha ekonomik olarak nakledilmesi gayesine hayat vermek, günlerce sürecektir uğraşlarla binlerce kişinin üstelik yıllarını alabilecek kadar zaman harcayarak ortaya koyabilecekleri devasa mimarileri bir kaç ay içerisinde zeminle buluşturmak gibi sayısız örnekte büyük bir sinerji yok mudur? Aklın sınırlarını giderek daha bir zorlayan bu durum, insanın kendi iradesi için de geçerli değil midir?

En mükemmel şekilde yaratılmış ve "Eşref-ü Mahlukat" olarak da tarif edilen insanoğlu bünyesindeki mükemmel biyolojisi, sınırı belirlenemeyecek ölçüdeki zekası ve onu yöneten iradesiyle ve hatta sanata kapı aralayan üretkenlikleriyle mükemmel, ideal hayatı yakalayabildi mi? Malesef, kendinden başkaca canlı, cansız neredeyse her şeye dikte edebilen bu başat varlık, kendi iradesini yine kendi ürettiği teknolojinin "bağımlılık" dediğimiz kavramında giderek yitiriyor. Her geçen an yeni teknolojilerin can bulduğu hayat, insanları da alabildiğine kendi doğasından kopararak; yalnızlaştırıyor, antisosyal, duyumlama yetileri körelmiş, geleceğe dair öngörülerden yoksun bir serkeşliğin içine savuruyor sanırım.

Sanayileşmeyle başlayan her sahadaki büyük gelişim bir müddet insanlara mutlu olabilmelerinde katkı sağlamışsa da genel anlamda çok daha fazla şeyi istenmeyen mecralara sürükleyerek adeta insanlığımızın da sonunu hazırlarcasına tersi etkilerle varlığını sürdürüyor malesef. Herbirimizin şu ya da bu şekilde farkında olduğumuz bu durumun bizi tüketmesine daha ne kadar izleyici kalınabilir ki. Elbette birileri bir şeyle düşünüyor, planlıyor, hayata geçerek bu projelerini insanlığı şu "bağımlılık" illetinden koparmaya çalışıyor. Ne yazık ki bu gayretler her geçen gün giderek artan bağımlı sayısıyla oranlanınca kifayetsiz kalıyor.

Meselenin temelini inilmedikçe, bağımlılıkla olan mücadelelerden istenen verimin elde edilemeyeceği de gün gibi ortadadır. Başkalarının erişim gösterebildiği ve bir başka deyimle hayata egemen olabilmelerini sağlayan enstürmanları paylaşım istekleri ve farkındalıkları, bağımlılıkla mücadelede oldukça anahtar rolünde, diye düşünmeden alamıyorum kendimi. İnsanları sürekli ulaşamazlık duygularından ötürü ötekileştiren, ikinci, üçüncü sınıf insan gibi hissetmelerine yol açan iktisadi meseleleri görmezden gelemez. Sağlam bir ekonomik yapıda tüm nimetlere erişimin mümkün olması ve bu erişimdeki adalet, bağımlılıkları büyük oranda sorun olmaktan çıkarabilecek gibidir. Elbette kişisel nedenlerden ve veya genetik eğilimlerden ötürü de bağımlı olanlar var. Bu grubun büyüklüğü, çaresizlikleri sıklıkla yaşayarak teselliye hayata ters bir durum olan bağımlılıklarıya ortaya koyanların yanında oldukça zayıf kalır kanaatindeyim. Geleceğe mutlu bir yürüyüşün adımı doğru alışkanlıklarla, sağlıklı ve ölçülü teknoloji kullanımıyla, paylaşma duygularının pekiştirilmesiyle mümkün ise, her birimizin duyarlılıklarının ve bunu artıracak bilgilenimin sağlanması, devletle birlikte STK`ların da bu konuya eğilmeleri bir zaruret olarak ortadadır.

Türlü zorluklara aşına bir milletin çocuklarının, gençlerinin ve daha ileriki yaşlarda da çalışanlarının "bağımlılık" üzerine aklı ve vicdanî bir eleştiriyle yaklaşmaları ve hayatı köhneleştiren, geleceğimizi adeta elimizden alan bu zinciri kırmaları gerekmez mi? Yüzyıllardır esaretle tanışmamış ve tüm cihanı karşısına alarak onca zorlukların üstesinden gelmiş bir medeniyetin bağımlılık illetiyle ; beşeriyete ışık saçması gereken ilahi yürüyüşünden, örnek toplum olma vasfından ve bunu başarabilecek meziyetlerinden hatalı seçimleriyle vazgeçmesine kimse razı olamaz. Kendimizi doğru tartıp, özeleştiri yaparak daha güzel yolların bulunabileceği de bir gerçektir. Bağımlılıklardan kurtulmada çözüm bireysel olabileceği gibi, destek alınması yoluyla da gerçekleşebilir elbette. Her akşam yemeğinde ve veya bir kahvaltı masasının etrafında mutlu yüzlerle hayatı kucaklamanın en güzel seçenek olduğunu kim yadsıyabilir. Bizi ;eşimizden, ailemizden, sağlımızdan, geleceğimize ve edebimize giderek koparan şu bağımlılık, olsa olsa hasmımız olur. Oysa biz, asla hasmımıza diz çökmedik. Kişisel gayret ve farkındalığımız, doğru insanların da destekleriyle hayatla yeniden yüzleşebilir, doğru seçeneklerle yolumuza devam edebiliriz.

Büyük bir davanın, misyonun ve mazisinden gelen kadim bir medeniyetin kültürel mirasını geleceğe taşıyabilmenin yolu, sağlıklı bireylerden teşkil olan bir toplumdan geçiyorsa, onun bu kıstası sağlamasında bananeci bir anlayışın anlamı en yalın tabiri ile hadsizlik, haksızlık ve geçmişine ihanet olmaz mı? Ecdadının binbir türlü fedakârlığıyla bu günleri soluyabilen bizlerin bu çok ciddi farkındalıkla elimizi taşın altına koymamız ve bizden sonraki nesillerin “bağımlılıkla” mesafesini doğru belirlemek durumundayız. Kelimelerin kökünden yürüyecek olursak, bağlılıklarımızda ;değerler, güzellikler ve gelecek tekamül edecektir. Bağımlılıklar ise var olan tüm mirası yok edecektir.

Varlık, yokluktan üstündür. Daha güçlü varolabilmek ise; dilde, sağlıkta, kafada ve doğru seçeneklerden oluşmuş, herkesin faydasına olan; alışkanlıklarla, inanışlarla mümkündür. Bağlılıkların giderek çoğaldığı, bağımlılıkların artık konuşulmadığı bir hayat dileğiyle.

Oğuzhan KÜLTE

İŞİ AYİNESİDİR KİŞİNİN, SÖZE BAKILMAZ

Gün geçmiyor ki geçmişimizden bir değer in akıllara durgunluk veren ve hem onun manevi şahsiyetini hem de mazimizin onca değerli emeğini neredeyse anlamsız bir hale ve sıradanlığa sürüklemiş olmasın. Bugünlerin penceresinden o günlerin şartlarını ve zeminini hissederek bakabilmek ne denli mümkünse, yapılan eleştiriler de o denli sağlıklı olabilir düşüncesindeyim.

Kim ne derse desin, belli bir sınamadan sonra bazı şeylerin bellekteki izlerini ve maziden gelen esintilerini değiştirebilmek neredeyse imkansızdır. Birileri kalksa ve dese ki: Biz olmasaydık bugün siz var olmazdınız.” Neresinden tutarsanız tutun, bu cüretkar ve altı mesnetsiz ifadeler sadece öfkeye ve karanlığa küfretmeye, huzur dolu yürekleri müteessir etmeye hizmet eder. Sonuçsuz kalır elbette bu maksatlı iddialar. Bizlerin mantık dünyasında da sıklıkla yaşadığımız o sözlerin ifade ettiği ettiği kişiler olsaydık, karakterimiz bir türlü yerine oturamaz ve her kafadan çıkan sese göre de şekil alırdık. Oysa durum böyle değil. Hiçbirimiz gerek yakın gerekse de uzak çevremizdeki ilişkilerimizde bütünü memnun edemeyiz. Bizi sevenlerin, takdir edenlerin yanı sıra, adeta yerden yere vuran söz ve duruş sahipleri de vardır kuşkusuz. Onları önyargılarıyla baş başa bırakır ve yolumuza devam ederiz bu durumda.

Yukarıda değindiğimiz husus, bizi güne taşıyan tarihi değerlerimiz olunca, hassasiyetlerimiz de bir o kadar artıyor doğal olarak. Maziden gelen en güçlü seslerden biri olarak cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal'e bu anlamda değinmeden geçemeyiz doğrusu. Sosyal paylaşım ortamlarının çılgın gibi çoğaldığı ve her önüne gelenin de yine üstüne vazife olmamasına karşın ileri geri ve mesnetsizce konuştuğu, yazdığı bu ortamın değerlerimize yansımaları ise yenilir yutulur değil elbette. Onlara öncelikle şunu sormak gerekir. Bu coğrafyada yaşayan sizler hangi hayati meseleleri çözdünüz, daha ileriye bizleri götürecek neleri ortaya koydunuz? Soruların silsilesini de sorsak, her birine verilecek ortak cevap, sadece yazdık ve konuştuk olurdu sanırım. Hal böyle iken, adlarını ve icralarını doğru şekilde anlayıp hakkaniyetle değerlendirmelerini ve tarihi mevzuların eleştirilerini de yine o sahanın uzmanlarına bırakmalarını tavsiye etmek doğru olmaz mıydı.

Birilerine göre adı bilmem ne olan Mason localarının, diğerlerine göre bilmem ne camiasının aktif görevli elemanlarından olduğu dillendirilen Mustafa Kemal'e öyle büyük saldırılar var ki gelin de sessiz kalın. Niçin tarihi hafızamızla oynuyor, buna cüret ediyorsunuz? Siz kimlersiniz? Hangi camianın elemanısınız? gibi bu cüretkar soruları kendilerine de bizim yöneltmemiz gerekir değil mi? Bir kere şunu iyi anlamak gerekir ki, birilerini her nereye konuşlandırırırsanız konuşlandırın ve hatta ellerinize ne olduğu, nerden teşkil edildiği bile şüpheli belgelerle gelirsiniz gelin, biz nereye bakacağımızı biliyoruz. Bir araç yolda hareket ederken aniden yığılıyorsa, öncelikle lastiklerinin basıncına bakacak kadar da akıllı olduğumuzu söylemek isterim. Varsın bu durum için onlar bagaj kapağını açsın. Biz, hızımızı kesecek, tarihi misyonumuzu perdeleyecek boş lakırtılara tokuz.

Daha 1940'lı yıllardaki havacılık girişimlerini, yerli otomobil üretimindeki ivmeyi, açılan onca fabrikayı ve yurdu bir uçtan diğerine bağlayan demiryollarını, mektepleri, okur-yazarlıktaki milli hamleleri görmeden, tüm bunları yadıyarak arkalarındaki isimleri itibarsızlaştırmak hastalığı ve hatta patolojisi olsa olsa bize özgü bir durumdur. Almanların Hitler'i, Fransızların Napolyon'u, İtalyanlarınsa Mussolini'yi ikide bir çıkıp da eleştirdiklerini, böylesine bir geçmişle habire bir hesaba girmeye çalışarak bu günleri tükettiklerini gördünüz mü? Geçmiş, geçmişte kalmıştır. Biz, bugünlerin gerçekleriyle çağı okumak ve onun gereği olan hamleleri yapmak durumundayız. Bazı dayanakları kendine kalkan yaparak sözüm ona maziden bazı yaraları kaşımanın kimseye de bir faydası olacak değildir. Üstelik doğru ve veya yanlışlarıyla, bizle o maziden ötürü halen bu topraklarda varız. Oturulan yerden ahkam keserken, binilen dalı da kesmemek akıllı selim hareket etmek gerekir. Bizim tarihimiz sizce de en azından bu saygıyı hak etmiyor mu?

Vatanı için gözünü kırpmadan yüzlerce kilometre yolu geri dönmemesine kat eden ve bütün varlıklarını bu aziz topraklara feda edenlerin manevi şahsiyetlerine saygı bile azdır kanımca. Bize düşen, geçmişten gelen ivme ile milli güç unsurlarını en ideal şekilde işe koşarak her sahada yeniden en ileri seviyeler için verilen mücadelede, onurlu şekilde yer almaktır.

Bu millette zihinlere ve yüreklere nakşedilmiş büyük ve sarsılmaz değerler vardır. Biri peygamberine olan sevgisi, biri cumhuriyetin kuruluşunda yeniden bağımsız devlet oluşumuzdaki rolüyle Mustafa Kemal; İstiklâl Marşı'mızı en yüksek vatan ,bayrak ve millet sevgisiyle kaleme alan şairlerin şairi Mehmet Âkif; gönül ve imani dünyamızın, ahlaki düsturlarımızın önderleri Hz. Mevlânâ, Yunus Emre, Hacı Bektaş, Pir Sultan Abdal, Nasreddin Hoca (Ahi Evren) ve sanata, bilime yansımış daha nice. Biz, onları eserleriyle, icralarıyla, ortaya koyabildikleriyle sevdik, saydık ve yüreklerimize, belleklerimize kazıdık. Şimdi sözüm ona bir yerlerde falan büyüğümüz şöyle demişmiş, aslında o iş böyle böyle böyleymiş gibi çirkin yakıştırmaları nasıl değerlendiririz sanıyorlar, doğrusu merak ediyorum. Bu merakın cevabı da bellidir zaten. O bilindik atasözümüz bu tür çirkinliklerle günümüzde bazı zeminlerde ikbal peşinde olan o gürûha şöyle der: İş ayinesidir kişinin, söze bakılmaz. Demem o ki, göz kamaştırıcı yanlarının çokluğuyla büyük bir tarihi mirasımız var. Onu, ikide bir kişisel menfaatleri için çamura bezemeye çalışmaları tıpkı, güneşi balçıkla sıvamaya benziyor.

Hakikatler gün gibi ortadadır. Eserler de dimdik ayakta ve biz halen kulakların pasını açarken göğsmze imanın dolduğu ezanları duyuyoruz, aynı sancağın altında bir beraberiz. Aynı dertlerle dertleniyor, benzer şeylerle de coşuyoruz. Soru ş ki, millet olma vasfımızda bir sorun yok iken, kadim kültürün değerleri ile halen bir aradayken içimizdeki o tuhaf ıkışları yapanlar kimlerdir? İşin doğrusu da ş ki, onlar öyle yaptıkça biz klmeyeceğiz. Daha da sıkı sarılacağız mazideki köklere ve g bulacağız, esinleneceğiz yeniden. Ne dersiniz? Zamanı yani tarihi derdest etme meraklılarına bu fırsatı da asla vermeyeceğiz. Onlara son sözümüz ş olsa gerek: Ya bu büyük değerlere yenisini katınız ya da gölge etmeyin başka ihsan istemez. Saygı ve selamlarımla.

Oğuzhan KÜLTE

ARGOYA KARŞI BİR DURUŞ

Arkadaşlarımız ve yakın çevremiz içinde istenmeyen bazı söz, davranış ve duruşların da sonradan öğrenildiği bir gerçektir. Öğrenme, her yönü ile gerekli ve güzele açılan bir kapı değildir. Nelerin ne oranda öğrenileceği, nelerin öğrenilmesinin yarar sağlayabileceği, nelerin bize ve geleceğe değer katabileceği sorgulanmak zorundadır.

Bilgisayar yazılımlarını iyi derecede kullanabilmek istenen ve fakat bu beceri ve yeteneği ahlaki olmayacak şekilde kullanmak anlamına gelen davranış ise istenmeyendir. Benzer şekilde dövüş sanatlarında ustalık seviyesini elde etmiş bir bireyin herhangi bir sorunda bunu doğrudan çözüm olarak kullanması da ahlaki ölçülerle bağdaşmaz. Zira, bu davranışın karşılığı, elde edilen sportif kazanımın iptali, ceza alımı ve veya öğrencilik vasfının yitirilmesi anlamına gelir.

Yukarıda verilen örneklerden yola çıkarak, yaşadığımız veya yaşayabileceğimiz anlaşmazlıklarda üstünlük kurmak amaçlı ;ses yükseltmek, karşıdaki kişi veya kişilerin davranış veya sözüne değil de doğrudan kişiliğine yönelmek, onları bazı istisnai durumlarıyla tehdit etmek, kaba-saba sözlerle ve davranışlarla yıpratmak ne akılla, ne mantıkla, ne de insanlıkla bağdaşabilir. Bu tür istenmeyen karşılık ve duruşların hepsine birden “argo” diyebiliriz.

İnsanlar, iletişimde gerginliğin başladığı yerlerde bu argo konusunu sıklıkla tercih etmeye başlarlar ise, toplumsal olarak da yükselişin hayal olacağı bir gerçektir. Eğitim görmekteki amacımız, bizi daha insan kılan yanımızı öne çıkarmak, değerce kendimize ve çevremize katkı sağlamak ve her sonraki hayat adımında daha olgun davranış ve tepkilerde bulunabilmeyi öğrenmektir.

Argonun olduğu yerde öfke barınır, kin ve haset barınır, ahlâk çöker. Bu toplumda iletişim kopmuş, köhneleşmiş, insanlıkça da yoksunluk başlamış demektir. Karşılıklı anlayışın, sonuna kadar karşıyı dinleme sabrının, kendini daha güzel sözlerle ifade etmenin yerine “argo” nun tercih edilmesi oldukça düşündürücü ve üzücüdür de. Öğrenciler arasında zaman zaman farkında bile olunmadan dilden çıkan, mimik ve jestlerle kimi zaman da beden diliyle icra edilen bu yönelim, biz yetişkinler tarafından asla olumlu karşılık görmeyecek, tolere de edilmeyecektir. Zira, buna göz yumulması demek, yüksek bir kültürün özellikle de onun kadim dilinin her geçen gün ötekileştirilmesi, yoksunlaştırılması ve adeta katledilmesi demektir bu. Sizce de öyle değil mi?

Kendisine en iyi zemini barbar ve köhneleşmiş toplumlarda bulan “argo” ile uzunca yıllar yaşayabilmiş ve insanlığa hayırlı sunumlarda bulunabilmiş bir medeniyet varolmamıştır, varolamaz da. Dini ritüellere baktığımızda da şiddetin, barbarlığın, hadsizliğin ve dildeki erozyonun sonunun ne de hazin olduğu gün gibi ortadadır. Konuya bu açıdan baktığımızda, “argo” nun tam tersi olan şu “güzel ahlâk”a değinmeden geçilemez elbette. Ahlâkın öncülü olan ve sıfatı yerinde bulunan güzel sözcüğü çok manidardır değil mi? Bir şeyin hayat bulabilmesi için güzel de olması, istenmesi, kendisiyle birlikte diğer güzellikleri de çağrıştırması kuşkusuz istenen bir şeydir. Hz. Peygamberimizin kendisi için dillendirdiği şu husus ne de önem arzeder tam da burada. O. “Ben, güzel ahlâkı tamamlamak üzere geldim.” demiştir.

Bu açıdan, toplumsal ilişkilerde bir özlem ve aynı zamanda da eğitimin olmazsa olmaz hedeflerinden biri olan “güzel ahlâk”, toplumsal bu yönünün yanında doğrudan etiğin ve dini ritüellerin de an vurgusudur dersek, hiçte yanlış olmaz doğrusu.

Bizde derin izler bırakan, mihenk edilen, öykünülen insanların ortak yanı, güzel ahlâkla yakından ilintili olmalarıdır kuşkusuz. Onlar, zorluklar, çatışmalar, anlaşmazlıklarda daima güzel, yumuşak, empati zengini kelimeleri dillendirmiş, davranışlarıyla da gönüllerde derin yer edinmişlerdir. Onları büyük yapan esasında güzel ahlakla olan bu sıkı yakınlıklarıdır.

Bir öğrenci olarak çokça şeyi öğrenmek ve bunları da yeri ve zamanı geldiğinde de elden geldiğince güzel şekilde kullanmamızın beklendiği hayatı, olduğu gibi kopyalamak yerine, seçici olarak onun içinden değerce bizi arurabilecek olanları seçmemiz bireysel görev ve aynı zamanda da sorumluluk değil midir? Her duyulan, sözlendi, görülen iyi değil ise, iyi olanları seçmek bir keyfiyetten öte, öncelik olmalıdır. Her bir öğrencinin bu özeleştiriyi duyarlılıkla yapması, argoya karşı gereken duruşu göstermesi, yarınımız adına oldukça önemlidir. Mesleki bilgilerimizin, becerilerimizin, plan ve projelerimizin de elbette bir önemi olacak ve fakat gelecekte yer edineceğimiz çeşitli rollerdeki o insan yanımız, içinde güzel ahlâkça nelerin bulunduğuyla daha bir değer kazanacak.

Ahlâki duruşta bir yaş kıstası da yoktur. İnsan öznesinin olduğu her yerde ve zamanda gerekli, geçerli ve istenilendir o. Başkalarının görmediğinden , duymadığından emin olarak bazı suçları işlemek kendine dürüstlikle nasıl bir çelişki ise, bizi her durumda istenen o vicdani, akli mertebelere de taşıyan bir hissedişin adı da doğal olarak güzel ahlaki ifade eden erdemli bir yaşayıştır, gerçek olgunluk kuşkusuz.

Gecenin bir vaktinde kırmızı ışıkta duran sürücü, polis ve tarfiğin anlık kaydıyla ilgili bir durum olmamasına karşın beklemeyi tercih ediyorsa, bu durum içselleşmiş ahlâka, samimiyete işarettir. Her şey bizde başlamaktadır. Kendimizi daha iyi hissedebilmek için argo bir tercik değildir. Öfkelenmek, üzölmek, kendini yetersiz hissetmek vb

duygular zaman zaman yaşanılabilir. Bu duyguların çözüm yolu argoyayla karşılaşılınca ona argoyla karşılık vermekten geçmez elbette. Bu olsa olsa kolaylıktır. Doğru kelimelerin, duruşun, güzelliğin bittiği yerde hayat bulan şeyin iyi olması nasıl düşünülebilir ki.

Argo ile etkin mücadelede yol alınabilmesi, toplumsal duyarlılıklarla mümkündür. Bu konu sadece okulun, caddenin, aile ortamının istenmeyen öznesi değildir. Hayatın her zemininde ve deminde her birimizin sadece söyleminde değil, eylemleri ve örnekliliğiyle de mücadele gerekmektedir. Bilhassa daha küçük yaşlardaki sosyal çevrenin (okul öncesindeki çevre) olumsuz tesirlerine karşı gösterilmesi gereken hassasiyet tahminlerin de ötesinde önem arz etmektedir. Üçlü dördü yaşlardan itibaren başlayan hafıza kayıtlarımızın içine neleri doğru koyabilirsek, bu çağdan sonraki süreçlerde de o denli sağlıklı konuşan, dinleyen, anlaşma yolları arayan ve kısacası daha iyi insan olabilmemiz mümkündür. Eğitimin nihai amacı da “İyi vatandaş, iyi insan yetiştirmek.” değil midir?

Her şekilde çocuklarımızın, gençlerimizin en ideal niteliklerde insanlar olabilmesi ortak paydamız ise, bu paydanın gereği olan hassasiyetlerin gösterilmesi, bu konularda işbirliğine gidilmesi, eleştirilerin yapıcı yolla ve ötekileştirilmeden yapılması, sen yerine ben dilinin esas tutulması kaçınılmaz olarak çözümde yer bulmalıdır. Eylemleri esas alan öğrenmenin doğası gereğince, doğruların sadece dile getirilmesi değil, hayata da yansıtılması gerekmektedir. Argosuz, güzel ahlâka yönelmiş, çatışmaların da uzlaşıyla neticelendiği bir hayat dileğiyle.
Oğuzhan KÜLTE

BAĞLILIKLA SARILMAK HAYATAYA

"Alkış alamadığın zamanlarda acı duymaya karşı bağımlılık kazan."

Wayne W. Dyer

Her zaman iltifat edilmesini, sevgi ve ilgi gösterilmesini, beğenilmeyi, takdir edilmeyi, başarılı olabilme sevincini yaşamaya endekli insan, küçücük sorunlarla karşı karşıya kaldığında bu sorunlarla yüzleşmek yerine niçin teslimiyetçi bir anlayışla içe kapanır, hayata da kepenklerini kapatır? Oysa, sorunların üstesinden gelebilecek gücünü ortaya koyabilse, bunu yalnız çözemese de destek alarak çözüme kavuşabilse, hayatın sonraki adımı daha farklı ve anlamlı bir seyir haline gelebilirdi. Hayatı tanımlarken ve daha doğrusu anlamlandırırken, her şeyin dört dörtlük olduğu bir zemin algısı, onun doğru anlaşılmasını engelleyen en büyük yanılgı değil midir? Hayat ne sorunlar yumağından oluşuyor ne de her şey masalsı bir zeminde vücut buluyor. Sanırım hayatla doğru açıdan yüzleşebilmeyi öğrenmedikçe, onun bizim önümüze koyduğu siyahın ve beyazın doğru anlamlandırılması da pek mümkün olmayacak.

Bizden öncekilerin ortaya korduğu değerler üzerinde varlık bulanlar olarak, bu günleri olması gerektiği gibi işleyerek bizden sonrakiler için de hazırlamak görevi, günümüzde ciddi ve herbirimizi doğrudan veya dolaylı ilgilendiren hayati bir sorun ve hatta sorun haline gelmektedir giderek.

Milletçe ortak paydada şu bağımsızlık uğruna verilen insan üstü gayretlerimizi, bizleri bu günlere taşıyan tarifsiz acıları ve zafere ulaştıran kahramanca duruşları bir yana bırakarak, toplumca elde edilen büyük zaferleri kişisel tercihlerle feda ederek bireysel anlamda köleleşmek anlamında görmemiz gereken şu "bağımlılık" konusu çokça ele alınacak gibi görünmektedir.

Cephelerin tozunu dumanını yüzyıllarca yutup, yeri geldiğinde de asil kanının gereği olan duruşuyla silkelenmesini bilen bizlerin günümüzün ; teknoloji, sigara, alkol, madde, alış-veriş bağımlılığı gibi tehlikeli ve önce bireysel sonrasında da toplumsal ufkumuzu yitirmemize yol açabilecek tehlikelerin içine sürüklenmemiz nasıl kabul edilebilir ki? Bu durum mazimizden bu günlere bizi taşıyanların ortaya koydukları tüm kutsi değerleri de yok saymak anlamı taşımaz mı? Elbette, tarihi köklerimizden gelen ve bizleri yarınlarımıza taşıyabilecek olan yol asla bağımlılıktan geçmeyecek. Bu yol olsa olsa "bağlılık" dediğimiz içinde; karşılıklı sevgi, vefa, saygı, emek, sorumluluk, çalışkanlık ve kısacası değerler silsilesinden geçebilir.

Yukarıda değinmeye çalıştığımız iki kavramdan bağımlılık ve bağlılığı daha derinden incelemek ve anlamaya çalışarak, yaşamımızdaki gidişata her birimizin anlamlı bir yöne vermesi gerekir doğal olarak. Her iki kavramında başlangıç noktasında alışkanlıklar vardır. Ne var ki, her alışkanlığın dönüşümü iyiye olmayabilir. Hayatın bir rutini haline gelen istedik ve değer katan yanı sıra alışkanlıklarımız, zamanla bağlılığa evrilir. Bu istedik ve takdire şahan bir durumdur. Diğer alışkanlıklar ise bizim yakından uzağa sosyal bağımızı giderek zedeleyen, yaşama amacımızdan uzaklaşmamamıza, kendimize ve çevremize zarar verici bağımlılıklara dönüşebilir.

Varoluşumuzun nedenleri bir kenara dursun, halen hayatı ve öncesinde kendini sorgulamak, yarını için de önceliklerini yeniden gözden geçirmek gerekmez mi? Bizim de içinde yer aldığımız ve fakat asla bizim doğrudan etkilerimizle yönü ve ivmesi değişmeyecek diye kendini salıvermek anlayışı ne de çirkindir aslında. Kendimizdeki ;gücü, kararlılığı, sabrı, yarınlara ufuk açacak heyecanı nasıl önemsemeyiz ve görmezden gelebiliriz?

Milenyumun başlarından itibaren günlük yaşamımızın içine giderek artan şekilde giren ; bağ, bağlılık, bağımlılık kavramları ne de önemli değil mi? Bu kavramların içini doğru yaklaşımlarla doldurmadığımızdan olsa gerek, neredeyse her bir alışkanlık zamanla kendini bir bağımlılığa doğru eviriyor ve "insanlık nereye böyle" endişeleri yankılanıyor zihinlerde. Öyle ya, binlerce ve belki de çok daha fazlasından bu yana hesaba katılmayacak kadar büyük emek, sabır, enerji, araştırma coşkusu, keşifler ve icatlar derken ortaya konulan kültür nasıl oluyor da bizi içten içe kemirerek tüketiyor insanlığımızı?

En modern teknolojiyle donatılmış ve mükemmel güvenlik sistemlerini barındıran otomobillerin bile sürücü hataları yüzünden ne denli büyük kazalara yol açabildiğini sıklıkla görmekteyiz. Uçaklar, limana yaklaşırken kontrolden çıkan devasa RoRo taşıtları ve dahası... Ne denli büyük ve teknolojik olarak da azametli olsalar da bir kez kontrollerini yitirdiklerinde tasavvuru zor kayıplara yol açabiliyor kuşkusuz. Oysa onların üretile zihniyetleri ve ürün haline gelmelerindeki büyük amaçlar farklı şeyleri çağırıyordu bize. Binlerce insanı en güvenlice nakletmek, yüklerin binlerce tırlık hacimdeki büyüklüğünün sadece bir deniz taşıtıyla ve daha ekonomik olarak nakledilmesi gayesine hayat vermek, günlerce sürecek uğraşlarla binlerce kişinin üstelik yıllarını alabilecek kadar zaman harcayarak ortaya koyabilecekleri devasa mimarileri bir kaç ay içerisinde zeminle buluşturmak gibi sayısız örnekte büyük bir sinerji yok mudur? Aklın sınırlarını giderek daha bir zorlayan bu durum, insanın kendi iradesi için de geçerli değil midir?

En mükemmel şekilde yaratılmış ve "Eşref-ü Mahlukat" olarak da tarif edilen insanoglu bünyesindeki mükemmel biyolojisi, sınırı belirlenemeyecek ölçüdeki zekası ve onu yöneten iradesiyle ve hatta sanata kapı aralayan üretkenlikleriyle mükemmel, ideal hayatı yakalayabildi mi? Malesef, kendinden başkaca canlı, cansız neredeyse her şeye dikte edebilen bu başat varlık, kendi iradesini yine kendi ürettiği teknolojinin "bağımlılık" dediğimiz kavramında giderek yitiriyor, yok ediyor adeta. Her geçen an yeni teknolojilerin can bulduğu hayat, insanları da alabildiğine kendi doğasından kopararak; yalnızlaştırıyor, antisosyal, duyumlama yetileri körelmiş, geleceğe dair öngörülerden yoksun bir serkeşliğin içine savuruyor sanırım.

Sanayileşmeyle başlayan her sahadaki büyük gelişim bir müddet insanlara mutlu olabilmelerinde katkı sağlamışsa da genel anlamda çok daha fazla şeyi istenmeyen mecralara sürükleyerek adeta insanlığımızın da sonunu hazırlarcasına

tersi etkileri varlığını sürdürüyor malesef. Herbirimizin şu ya da bu şekilde farkında olduğumuz bu durumun bizi tüketmesine daha ne kadar izleyici kalınabilir ki. Elbette birileri bir şeyle düşünüyor, planlıyor, hayata geçerek bu projelerini insanlığı şu "bağımlılık" illetinden koparmaya çalışıyor. Ne yazık ki bu gayretler her geçen gün giderek artan bağımlı sayısı oranlanınca kifayetsiz kalıyor.

Meselenin temeline inilmedikçe, bağımlılıkla olan mücadelelerden istenen verimin elde edilemeyeceği de gün gibi ortadadır. Başkalarının erişim gösterebildiği ve bir başka deyimle hayata egemen olabilmelerini sağlayan enstürmanları paylaşım istekleri ve farkındalıkları, bağımlılıkla mücadelede oldukça anahtar rolünde, diye düşünmeden alamıyorum kendimi. İnsanları sürekli ulaşamazlık duygularından ötürü ötekileştiren, ikinci, üçüncü sınıf insan gibi hissetmelerine yol açan iktisadi meseleleri görmezden gelemez. Sağlam bir ekonomik yapıda tüm nimetlere erişimin mümkün olması ve bu erişimdeki adalet, bağımlılıkları büyük oranda sorun olmaktan çıkarabilecek gibidir. Elbette kişisel nedenlerden ve veya genetik eğilimlerden ötürü de bağımlı olanlar var. Bu grubun büyüklüğü, çaresizlikleri sıklıkla yaşayarak teselliye hayata ters bir durum olan bağımlılıklarıya ortaya koyanların yanında oldukça zayıf kalır kanaatindeyim. Geleceğe mutlu bir yürüyüşün adımı doğru alışkanlıklarla, sağlıklı ve ölçülü teknoloji kullanımıyla, paylaşma duygularının pekiştirilmesiyle mümkün ise, her birimizin duyarlılıklarının ve bunu artıracak bilgilenimin sağlanması, devletle birlikte STK`ların da bu konuya eğilmeleri bir zaruret olarak ortadadır.

Türlü zorluklara aşına bir milletin çocuklarının, gençlerinin ve daha ileriki yaşlarda da çalışanlarının "bağımlılık" üzerine aklı ve vicdanî bir eleştiriyi yaklaşmaları ve hayatı köhneleştiren, geleceğimizi adeta elimizden alan bu zinciri kırmaları gerekmez mi? Yüzyıllardır esaretle tanışmamış ve tüm cihanı karşısına alarak onca zorlukların üstesinden gelmiş bir medeniyetin bağımlılık illetiyle ; beşeriyete ışık saçması gereken ilahi yürüyüşünden, örnek toplum olma vasfından ve bunu başarabilecek meziyetlerinden hatalı seçimleriyle vazgeçmesine kimse razı olamaz. Kendimizi doğru tartıp, özeleştiri yaparak daha güzel yolların bulunabileceği de bir gerçektir. Bağımlılıklardan kurtulmada çözüm bireysel olabileceği gibi, destek alınması yoluyla da gerçekleşebilir elbette. Her akşam yemeğinde ve veya bir kahvaltı masasının etrafında mutlu yüzlerle hayatı kucaklamanın en güzel seçenek olduğunu kim yadsıyabilir. Bizi ;eşimizden, ailemizden, sağlımızdan, geleceğimize ve edebimize giderek koparan şu bağımlılık, olsa olsa hasmımız olur. Oysa biz, asla hasımlarımıza diz çökmedik. Kişisel gayret ve farkındalığımız, doğru insanların da destekleriyle hayatla yeniden yüzleşebilir, doğru seçeneklerle yolumuza devam edebiliriz.

Büyük bir davanın, misyonun ve mazisinden gelen kadim bir medeniyetin kültürel mirasını geleceğe taşıyabilmenin yolu, sağlıklı bireylerden teşkil olan bir toplumdaki geçiyorsa, onun bu kıstası sağlamlarında bananeci bir anlayışın anlamı en yalın tabiri ile hadsizlik, haksızlık ve geçmişine ihanet olmaz mı? Ecdadının binbir türlü fedakârlığıyla bu günleri soluyabilen bizlerin bu çok ciddi farkındalıkla elimizi taşın altına koymamız ve bizden sonraki nesillerin "bağımlılıkla" mesafesini doğru belirlemek durumundayız. Kelimelerin kökünden yürüyecek olursak, bağımlılıklarımızda değerler, güzellikler ve gelecek hayat bulacaktır. Bağımlılıklar ise var olan tüm mirası yok edecektir.

"Bağımlılık, akli ve iradeyi çalışmaz hale getirir." Buradan yola çıkarak, bağımlılık denen şeyin aslında akıl sağlığıyla ilgili olduğu sonucuna varırız. Bağımlılık adeta ruhu, akli ve onu sevk ve idare eden irade erkimizi de köleleştiriyor adeta. Bağımlılıkla birlikte hayatın kontrolünün bizden çıkmaya başladığını ve istenen ya da olması gereken değil, olmaması gereken bir hayatı yaşıyoruz, diyebiliriz. O halde, bağımlılığın pençesine düşmüş insanlarla normal değerlerdeki insanlar arasında büyük farklar oluşmaktadır. Tepkileri dahi anlaşılmasız hale getiren şu bağımlılık, insanları ;ailelerinden, mesleklerinden, okullarından ve diğer sosyal gruplardan adeta koparmakta, giderek de yalnızlığa mahkum etmektedir ne yazık ki. Öyle ki, yarınlar için ufuk açabilecek nize yetenekli el, akıl ve yetenek ve dokunuşlar, hissedişler daha ortaya çıkamadan yok olup gidiyor, hayatla bağına kuramıyor bağımlılık denen çöküş yüzünden.

Oysa insan paylaşımlarıyla yaşayabilen, hayata bu paylaşımlarıyla, onun gerektirdiği sorumluluklarıyla ve kısacası bağlarıyla anlam kazanabilir. Ruhun, fizik olarak ve akılcı ortalama değerlerdeki bir insana sağlıklı diyor isek, bunlardan sadece birindeki sorundan ötürü sağlığının tehlikede olduğunu da söylememiz gerekir değil mi? Gelin görün ki, bağımlı olunan şey her ne olursa olsun, bireylerde; aklen, ruhen ve fiziksel anlamda zamanla büyük hasarlara yol açmakta ve onu adeta yaşayan bir ölüye çevirmektedir.

Bir ülkenin en büyük hazinesi ne yer altı zenginliği ne verimli toprakları ne ormanı ne de hazinesindeki sermayenin çokluğudur. Bunların herbiri bir ölçüde hayatın gerektirdiği miktarca temin edilebilir. Az önce değinilen konuya ilişkin her şeyimiz de olsa, bütün bu değerleri sevk ve idare edecek sağlıklı yetişmiş bir nesil var olmadıkça devamlılık sağlayarak medeniyetin varlığını korumak ve ileriki yıllara taşımak da mümkün olmayacaktır. Yetişmiş insan gücünün değeri bu anlamda paha biçilemez bir ölçüdür.

Varlık, yokluktan üstündür. Daha güçlü varolabilmek ise; dilde, sağlıkta, kafada ve doğru seçeneklerden oluşmuş, herkesin faydasına olan; alışkanlıklarla, inanışlarla mümkündür. Biz bunların hepsine birden hayat veren, solumamızı sağlayan, duymamızın, duyulmamızın yolunu açan bağımlılık diyor ve onu tercih ediyor olmalıyız. Bağımlılıkların giderek çoğaldığı, bağımlılıklarınsa gündemden düştüğü yer bir hayat dileğiyle.

Oğuzhan KÜLTE

EYVAH, DEPREM İÇİMİZDE!

Uzunca bir yola çıkmadan yapılan rutin kontroller, yolculukta bir engelle karşılaşmamak, yolculuk keyfiyetinden taviz vermemek ve bunu isteten sürede ve maliyette bitirebilmek içindir. Hayatı da bu anlamda bir yolculuk olarak görmek gerekir. Zira uzun bir yoldan farkı da yok onun da. O halde, bu yoldaki engellere karşı bizler neler yapıyoruz? Her molada başladığımız yere göre aldığımız mesafeyi, ilerlemeyi ve hedefe olan mesafemizi gözet miyor muyuz? Toplumca birlikte yol aldığımız bu düzlemde, yolda engel çıkarabilecek şeylerin azaltılmasında yine her birimizin görevi olmalı değil mi? Aksi halde ne kişisel ne de toplumsal hedeflere sağlıklı şekilde yürümek ve ön görülen hedeflere ulaşabilmek mümkün olur.

Hal böyleyken, gerek birey olarak gerekse de yakından uzağa aile, iş hayatı ve diğerleriyle beraber aynı mekanları çoğunlukla paylaştığımız ve içinde türlü sosyal aktiviteleri yerine getirdiğimiz karargahımız gibi görülmesi gereken, koruganlı, kendine has dokunulmazlıkları da olan ev ve iş yerleri başta olmak üzere çokça yapının da hayatımızda oldukça büyük önemi var demektir. Açık sahada iş yapanları dahi nihayetinde bunu ya bürolarında veya mola almak kapalı sahalarda da devam ettirdikleri, gün sonunda veya günün önemli bir bölümünde de aileleri ile tekrar bir araya geldikleri ortalama bir düzen var hayatımızda. Ne de ihtimam gösterir ve bir o kadar da rahat hissederiz kendimizi burada.

Zaman zaman başka mekanları ve onların kendine özgü havasını solumak isteğimiz bizi dürtse de dönüp dolaşacağımız ve adeta koşarak geleceğimiz yerdir evimiz. Peki, evlerimizden ne gibi işlevler bekliyoruz? İş yerlerinden beklentilerle ortak yanları olduğu gibi, evlerimizden beklentilerimiz bu konuda daha da ayrıcalıklı bir yerde duruyor galiba. Aile fertleriyle bir arada olduğumuzda hissettiğimiz güven, mutluluk ve hayata dair planlarımız hep bu mekanın değişmez özneleridir aslında. O, bu anlamda bizim karargahımız, kalemiz gibidir. Ne var ki bu işin sihri "deprem" dediğimiz ve yine üzülererek dile getirelim ki dünyada sayılı ülkeden biri olarak bu konudaki acziyetimizle tüylerimizi ürperten ve evlerimizin, iş yerlerimizin velhasılı binalarımızın dayanıklılığı mevzu bizi her nasılsa karamsarlığa itmiş vaziyettedir.

Dünyanın varoluşundan bu yana ve hatta her gün irili ufaklı çok sayıda depremin meydana geldiği de su götürmez bir hakikatken, bunlardan şiddetçe belli noktaları aşanları bizleri doğrudan ilgilendiriyor. Uykudayken ansızın binanın sarsılmasıyla uyanmak ve bunun ardından da güvenle yeniden uykuya dalabilmek lüks oldu onlarca yıldır bizlerde. Kucak dolusu paralarla ve yıllarca da dişimizden tırnağımızdan arttırarak, çokça şeyden vazgeçmenin bir bedelinde sahip olabildiğimiz evlerimiz, iş yerlerimiz ve kısacası binalarımız, yapılan fedakarlığın karşılığı olması gereken duruşu bize sağlayamamaktadır. Bu, üzerinde defalarca düşünülmesi, sorgulanması gereken bir şey değil midir? Madem ki bizleri o malum seviyelerde sağlıklı muhafaza edemeyecekler, madem ki her sarsıntıda yüreğimiz ağızımıza gelecek, ne diye bunca fedakarlıkla konut sahibi olunur ki? Sözüm ona, konutlardaki yapım yıllarıyla dayanıklılık arasında da doğrudan bir bağ kurulması, yeni yapılmış binaların da çok eskilerle aynı kaderi paylaşması ve sonucunda da asla belleklerden silinmeyecek trajedilerin yaşanması da düşülmesi gereken bir konu değil midir?

Yapı teknolojileri konusunda yeterince eğitim verebilecek kadar üniversiteye ve onun alt yapısında da ortaöğretim kurumuna sahip bu ülkenin milenyum içinde yaşaya geldiğimiz ve ortalama 7,01-7,7 arasındaki depremlerde beklentilerin çok çok üzerinde can ve mal kaybına uğramasını nasıl açıklayabiliriz? Konuya dair akademisyenlerin ve resmi veya özel kurum ve kuruluşların ortaya koydukları ve mutabakat sağladıkları yapılaşmaya dair kanun ve yönetmelikler de var iken, nasıl oluyor da her depremde bu acıları yeniden yaşamak zorunda kalan bir kaderciliğe itiliyoruz? Bu kader sadece bu ülkeye mi mekan tutmuştur? Avrupa`da, ABD`de ve hele ki uzak doğudan da Japonya`da da depremler olmaz mı hiç? Elbette zaman zaman yer kabuğundaki levhalarda; kırıla, esneme, birbirinin üzerine binme, çökme vb hareketlilikler oluyor. Soru şu ki, diğer ülkelerde aynı şiddetlerdeki depremlerdeki hasar ile bizdekilerin ortaya koyduğu hasar arasında niçin korkunç farklar var? Bu farkları kapatılabilmek adına atılan adımlar neden hayat bulmuyor? Korkarım, her zorlu şeye galip gelen bu yurt, depremlere teslim olmuş ve hatta onu bu coğrafyanın adeta azraili olarak da kabullenmiş gibidir. Bu, esasında utanılacak, düşünülecek ve bir o kadar da sorgulanması gereken bir konudur. Her şeyden evvel, bu bir kader değildir. Öyle olsa idi onca akli ve onunla ortaya koyan ilmi bahşeden Rahman, "tevekkül" anlayışından ne anlamamızı istemişti, diye sormak gerekir.

Mimar Sinan ile övünürken, onun yapı teknolojilerindeki tekniklerinden bir haberdar oluşumuz tuhaf değil midir? Aradan geçen onca yüz yıla karşın, yapılaşmadaki karnemiz bizi dünya sıralamasında bu konudaki en aciz ülke durumuna da taşımıştır malesef. Yitirilen insanlarımızı, değerlerimizi ve kaynaklarımızı daha konuşmadık bile. Neredeyse kırk yaşında uzmanlaşmış binlerce insanımız karnedeki bu kırık yüzünden dakikalar içinde hayatımızdan da kopup gitmiyorlar mı? Düşündükçe içlerimden ve bu vebalin sorgulanmamasını anlamak da mümkün değil. Ne zaman insanların hayatını gerçek anlamda önemseyecek ve bu kara listenin başından çıkmak için harekete geçeceğiz? Her depremin sanki nükleer bomba atılmış gibi bize derin acılar yaşatmasını bir eğitimci olarak asla kabul edemiyoruz.

Buraya kadar dillendirmeye çalıştığımız bu sorun kendisinden sonra da derinden acılara gebe bir sorundur. Bir depremin yaşanmasından yıllar sonra bunu yitirdiği ailesi, işi, akrabaları ve hayalleriyle birlikte değerlendirirsek, insanların bilinçaltılarında kolay kolay çıkmayacak büyüklükte de izler bırakacağını peşinen söylemek yanlış olmaz elbette. Düşünsenize bir, enkaz altında saatlerce ve hatta günlerce kalacak ve bu arada da yakınlarınıza uzanamayacak ve onların aynı yıkıntı içinde ölümlerini izleyeceksiniz. Bunun adına kader diyebilenler ya hiç ilim tahsil etmemiş ya da bu konuda empati yoksunu tuzu kuru olanlardır ancak. Oysa biz büyük bir milletiz. Bu depremi

ilk duyduğumuz, görüntüleri ilk gördüğümüz andan beri hangimizin hayatı normal seyrindedir? Nasıl olsun ki? İçimizden birilerinin bu tarifsiz acılarla ve kışın da tam ortasında onca yokluk ile boğuşması hangi vicdanda tesir etmez? Evet, acımızın bir tarifi yok. Bu yaşanan, cumhuriyet tarihimizin en büyük yıkımıdır. O halde her depremde yeniden bu acıları yaşamamak adına ciddi şekilde şu yapılaşma konusu odak altına alınmalıdır. Belediyelerimizin onca yıldır bu yapılara nasıl ruhsat verdiğinden başlanarak, birilerinin menfaatlenmesine göz kırparak bu denli büyük acıların yaşandığı sayfaya adeta imza attıklarını malesef dile getirmek durumundayız. Bu ülke ne zaman kendini bilmez müteahhitlerin cenneti olmaktan çıkacak. Sanki oyuncak araba yapar gibi inşa edilen binaların "lego" olmadıkları ve içlerinde insanların yaşadığı hakikati ne zaman şu unuttuğumuz değerlere temas edecek.?

Bizi yıkan şeyin deprem veya diğer felaketlerden çok, anlayış biçimimiz, ahlaki ölçüsüzlüğümüz ve tek kelimeyle nefsi mülahazalarımız olduğunu düşünmek yanlış mıdır? Yıkılan her bir binanın ortaya koyduğu tablodaki malzeme, mühendislik, işçilik kalitesi vasatın altındayken, bunlara yol açan o seri katillerin hesabı sorulmazsa bizler kendimizi onlardan nasıl koruyacağız. İşini ahlaki ve ilmi olarak doğru yapanların sayısı nasıl artacak. Zira, insanların cebindeki parayı elde etmek üzere türlü yalan ve hilelerle binlerce insana bu binaları pazarlayan anlayışın, "toplumsal katiller" sıfatıyla anılması az bilebilir. Hani bir karıncayı incitmeyen anlayışımız. Görün ki daha anne karnındaki çocuğun bile dünyasını karartacak kadar vicdandan yoksun bu insan müsveteleri, doğru denetim olmadıkça da daha çokça insanın kanına girecekler korkarım. Elbette büyük bir acı ve fakat bilimin verdiği olanaklarla bu peşpeşe gelerek de dünyada ender yaşanan yıkımın faturası bu denli ağır olmayabilirdi. Düşünsenize bir, kuşbakışı görsellere bakılınca büyük kentlerin neredeyse yarısından fazlası haritadan yok olmuş. Sanki binlerce füze ile vurulmuş gibiler...

Biliyorum, yaşadıklarımız sözün bittiği yeri tarif ediyor. Her birimiz üzgün, kederli, mutsuzuz. Bu acıların nihayetlenmesinde gösterilen çabalar ise gerçekten de takdire şayandır. Polisimiz, askerimiz, doktorumuz, sağlık çalışanlarımız, arama ve kurtarmada görev alanlarla gönüllü olarak bu insanlık dramına yardım için koşanlar orada insan üstü gayretlerle adeta bir destan yazıyorlar dersek, az bile olur. Basın da bu konuda oldukça duyarlı ve çokça şeyin koordinesinde olması gereken hamleleri en ideal şekilde sağlamayı başarıyor. Devletimizin de bütün olanakları ile zeminde yer alışı elbette guru verici. Bunun yanı sıra siyasi anlaşmazlıkların bir kenara bırakılarak içte ve dışta insanî odaklı bakışın hayat bulması da not alınması gereken bir durum elbette. Sonuç olarak afetler hayatımızın bir parçası. Onlara daha dirençli hale gelebilmek için çok şeyin yeniden ve olabildiğince de ciddiyetle ele alınması gerekiyor.

Her şeyin ölçüsünde şu maddiyatı aramayan yüksek ahlaki arıyoruz her geçen gün. Onca acının ve trajedinin içinde bunları hayatın bir rutini gibi görerek durumdan menfaat ummaya çalışanlar tam da bir mide bulantısı insanlık adına. Onları yetiştirenler kimlerdi? O tür varlıklar bizi eksiltmekten öte geçebilirler mi. Bu noktada da Farabi'nin şu meşhur "Erdemliler Şehri" ne değinilmeden geçilemez sanırım. Zira orada insanlar onurluca ve birbirlerinin hakkını gözeterek barış içinde, işbirliği içinde yaşarlar. Orada kargaşa yoktur. Biz anlayışı yerleşmiştir ve yapılan işler de son derece kalitelidir. Masalsı da olsa bu dünyayı dile getirilen o güzelliğe taşımak pekala da mümkün. Karakter eğitiminden geçenlerin sayısı arttıkça, bunun yansımalarını da her zeminde görebiliriz elbette. Ve fakat, ilkeli yaşayanların sesleri bu noktada en yüksek çıkmalı ki insan görünümlü sözüm ona "sırtlanlara" yer kalmasın. Bu bir dilek değil sadece, fitratımızın da çağrısıdır.

Umudumuzu asla kaybetmedik. Milletimizin ortak acısıdır bu. Asıl yıkımın, yıkılışın nereden başladığına bakmayı başardığımızda, depremlerin ve diğer felaketlerin karşısında daha bir dik ve güvenli olacağımıza şüphe yoktur. Sosyal ve kültürel değerlerimizdeki onca çürümeye karşın, yarınlarda bir ve beraberce olabilmenin en güzel örneğini veren kadirşinas milletimizin bu afette göstermiş olduğu hassasiyet, asla unutulmayacaktır. Allah, bu millete bir daha böyle acılar yaşatmasın. Bedeli tarifsiz bu acıların yaşanmasında rolü olanları devletin ve Hz. Mevlâ'nın adaletine bırakıyor, başımız sağ olsun diyorum!

Oğuzhan KÜLTE

ZİHNİYET DEĞİŞMEZ İSE, ACILAR DA DİNMEYECEK

Esenlikle huzuru doyasıya hissettiğimiz, güven duygumuzun yerli yerinde olduğu, kendimizi en güzel biçimde ifade edebildiğimiz, değer gördüğümüz ve yarından da endişe duymadığımız bir hayatı kim istemez ki? Çoğumuzun adını sıklıkla bir şekilde duyduğu ve fakat eserleri ve toplumsal bilimlerdeki çalışmaları hakkında neredeyse çok az malumat sahibi olduğumuz Farabi, eserlerinden birine “Erdemliler Kenti”nden söz eder. Bu kendi bahsettiği diğer kentlerden ayıran şeyler; ben yerine biz anlayışının olması, herkesin huzur içinde yaşayabilmesi, kendini güvende hissetmesi, zorluklarda bir araya gelmesi ve fitratin özündeki yüksek ahlaki değerlerin hayat bulmasıdır. Neredeyse masallarda geçen bir kent gibi değil mi? İyinin, güzelin abideleştiği gerçekten de cennetimsi bir hayat.

Konu toplumsal yaşam olunca, her birimizin onun içindeki biricik yapısı olarak, ona bir şekilde yön verdiğimiz de bir gerçektir. Bu biricik fertlerdeki insani niteliklerin ölçüsü yükseldikçe de o ideal kent yaşamı da teşekkül edecektir şüphesiz. Ne var ki, günümüzde dahi o masallardan kopup gelen ve esenlik verici bir hayat ya çok kısa sürmüş veya toplumsal yapıya hakim olamamıştır.

Sorunun pek çok nedeni var, toplumsal hezeyanların başlaması ve giderek de hayatı istenmeyen bir yere sürüklenmesinde. Ekonomik anlamda o nimetlere erişimde birileri kaynağın başından kalkma ve başkalarının da yararlanmasını düşünme erdemini kazanana değin de bu değimeyecek gibi görünüyor. Sanki bir güç mücadelesi var dersek, abartı olmaz. Kimin için bu yarış, ne adına ve hangi yararları elde etmeyecek? Ne denli çok yasa çıkarılırsa çıkarılsın, toplumun hemen hemen her türlü yaşam zemininde arzu edilen o mistik hayat cari olmuyor her nedense. İnsanların şu nefsi terbiyelerinde küçüklüğümüzden itibaren dinlemeye alıştığımız, okuduğumuz ve sonunu merakla beklediğimiz o masallar ne de eğiticiydi bu anlamda. O düzlemdeki toplum hayatında iyilik ve güzellikler bir şekilde galip gelir ve kötüler de hak ettikleri cezayı bulurlardı. Toplum vicdanını da besleyen sayısız değerle bu masallar fitratin gerektirdiği bireyleri manen besler ve arzu edilen toplumun oluşumunda gerçekten de büyük hizmet verirlerdi. O düzlemden realiteki günümüz düzlemine geçerken neler değişiyor acaba? Nitekim aynı masallardan beslenen insanlar gerçekliklerin hayat bulduğu yaşamımızda niçin iyi ve güzel adına değil de başka başka ve en nihayetinde de kendi ikballerinin gösterdiği istikamette tavır alıyorlar?

Yakın zamana değin büyük acılar yaşamış, depremleri görmüş ve halen bundan da şu kaderci anlayışa sığınarak afetlere kalıcı çözümler üretememiş, her türlü tedbiri evrak üzerinde mükemmelin de ötesinde hazırlamasına karşın (bizdeki deprem mevzuatıyla boy ölçüşecek başka bir mevzuat yok dünyada) bunu bir türlü layıkıyla hayata geçirememiş bizler, yine büyük bir acıyla yıkıldık yine. Oysa yıllar yılı sözleri bir türlü hayat bulamayan saha uzmanları, jeologlar, deprembilimciler defaatle bazı hayati konularda karar alıcıları uyarmışlardı. Bu söylemlerim çoğu maalesef kulak arkası edildiği gibi maalesef bazı hadsizlerin makam egosu nedeniyle de alay konusu bile edilmişti. Şimdi o alay edenlere sormak lazım, bilim mi kurtaracak bizi kuru kuru dua mı? diye. İlmin olmadığı yerdeki boşluğu dolduran hurafeler, sanmaların bilgisi ve adam sendeciliklerin faturası ne de ağır oldu her birimize. Keşke bunların her biri bir kabus olsaydı. Ne yazık ki yaşananların her biri de bütün ızdıraplarıyla birlikte gerçekliğin de ta kendisi.

Derdimiz ne birilerini kayırmak ne de birilerinin üzerine giderek konuyu şahsileştirmek değil. Zira, hatalı da olsa, yarım yamalak da olsa alınan tedbirlere karşın yaşananlar her birimizin ortak cısı. Bizim derdimiz, şu kemikleşmiş ve dünya gerçekliğiyle asla uyuşmayan köhne zihniyetlerin bir an önce değişimi ve gerekiyorsa asıl depremin akıl sürecinde en şiddetlisiyle yaşanmasıdır. Orada köklü bir değişim olmadıkça, yaşanan ve bizlerce de asla kader olarak tasavvur edilemeyecek acıların defaatle yaşanabileceği kaçınılmaz bir gerçekliktir. Elbette yaşananlardan samimiyetle ders çıkarabilmekle mümkün bu değişim.

Bizlere daha güvenli ve esenlik verici hayatı sağlayacak, afetlerde dimdik kalmamızı veya en azından olası minimum hasarla bunu aşmamızı sağlayabilecek, bizleri bir ve bir arada tutacak, birbirimize düşürmeyecek olan ne varsa doğru bakış açımızla, dünya gerçekleriyle, bilimle, istişare ile ve asla makam ve mevki çıkarlarından geçmeyecek bir duruşla mümkün olacaktır. İşimizi kalben yapmadıkça, başkalarını o anlık memnun etmeye çalışan anlayışta oldukça bunu başarmamız mümkün değildir.

Bir Japon bilim insanıyla yapılan röportajda “Sizde hatalı imar edilen binalar için ne tür bir prosedür işlenir?” gibi soru yöneltmişti. Bu soruya verilen karşılık sanırım aradığımız cevabın da ta kendisidir. Biz de böyle bir şey yaşanmaz! Bu cümleden çokça şeyi çıkarabiliriz bizler. Demek istenen şey özetle; biz işimizi adam gibi yaparız, onurumuzla yaparız, çıkarsız yaparız, sağlam ve sağlıklı yaparız, başkalarından da tam not alabilecek nitelikte yaparız,... Keşke bizler de bu cevabı verebilseydik.

Toki adı altında yürütülmekte olan ve yaşanan onca depreme rağmen dimdik ayakta kalmayı başaran ve hatta hiç hasar bile almayan bu icra, alkışa mashar değil midir? Belki lüks binalar değil onlar ve fakat içinde ikamet edenlere de kabir olmadılar. Bir binadan bunu sağlamasından daha büyük beklenti olabilir mi? Cevaplar ortadadır bu acının son bulması anlamında.

Asıl korkumuz, yukarıda da sıklıkla dile getirdiğimiz şu köhne zihniyet mevzuudur. Umarım Tokilerdeki bu standart, onlar yüzünden nitelikçe kayba uğramaz. Zira bu afetlerde bize güven verebilecek ;sayısı parmakların sayısını belki geçen kadar işini hakkıyla yapan müteahhit, mühendis, taşeron, belediye yönetimi ve nihayetinde de Toki varken, onları kaybetmeyi asla göze alamayız.

Mimar Sinan gibi bir dehadan feyz almakta ne de aciz kalmışız aslında. Onun eserleri yüzyıllardır halen ayakta. Bu

emeklerin arkasında duran şey onur, tecrübe, birikim, liyakat, üstün matematik ve yaşanan coğrafyanın gerçeklerini doğru anlayıp okumak değil mi? Benim bütün bu olup bitenlerden çıkarırım, değerlerle yaşamaya gösterilen özenin hayat verdiği, aksi durumun ise hayatı yok ettiği. Değerlerimize, yaratılış özümüze döner, her ne yapıyorsak ilimle, onurla, sebatla ve çıkarlara yaslanmadan yapar isek yarınlarımız da aydınlık olacak, elim trajedileri yaşamayacağız demektir. Sözünü ettiğimiz aydınlığın en kısa sürede zihinlerde hayat bulması dileğiyle, "BAŞIN SAĞOLSUN TÜRLİYE`M!"

Oğuzhan KÜLTE

Bir Yıkımın Ardından

Hep düşündürmüştür bizi yıkımların ardından yaşanan acı tablolar. Düşündürmelidir de esasen. Öyle ya, sadece bizim coğrafyamıza özgü değildir yaşana gelen depremler, yangınlar, seller, şiddetli rüzgarlar, çığ düşmeleri, heyelan vb felaketler.

Soru şu olmalı burada: bütün coğrafyalarda yaşanıyor ise bu afetler, can ve mal kaybı niçin bu denli fazladır bizde? Diğer medeniyetlerin onları hayatta tutan ilimleri bizimkinden çok çok ileride, yetişmiş insan gücü daha da kaliteli ve kullanılan malzeme mi daha niteliklidir. Burada iyi düşünmek gerekiyor. Bizdeki ne ilim, ne yetişmiş insan gücü ve ne de malzeme kalitesi daha kötüdür. Nedir o halde tüm kıstaslarda eşitliğe rağmen sonuçtaki dramların nedeni?

İlini dürüstlüğün, kalifikasyonun, bilimin kurallarına ve ahlaki ölçülere göre yapıp yapmamak doğru yanıt olabilir mi? Kaldı ki işi inşaat olmayan sıradan bir vatandaşın yaptığı binaların dimdik ayakta kalarak adeta işte cevap dercesine milyonların yüzüne ettiği sitemi okumamak mümkün mü? Çokça örneği bulunan bu abide gibi yapıların onca hengamede üstelik zerre zarar görmeden dimdik ayakta durmalarının bir anlamı olmalıdır. Mangalda köz bırakmamacasına dile getirilirken, satışta da her türlü kamu zeminini zorlarcasına propagandaları yapılan ve mazallah asla yıkılmayacakları dillendirilen yüzlerce binanın akıbetini nasıl izah edeceğiz?

Desenize bizi afetler yıkmadı. Bizi yıkan başka bir depremdi. İlkokul, ortaokul mezunu vatandaşımızın bunca alt seviyedeki tahsiline karşın, inşasını bizzat üstlendiği konutunun dimdik ayakta kalmayı başarması başka bir yüksekliği düşündürmelidir bence. Nedir bu bilmece gibi soruların ortak yanıtı? Elbette yüksek ahlak, katıksız insan sevgisi, ilme saygı ve işini onurla, malzemedan kaçınmadan, süreden çalmadan hakkıyla yapma arzusu. O halde, ilimle her ne seviyeye ulaşılmış olursa olsun, bu değerli birikimi işe yine hakkıyla koşacak ahlaki melekeler yoksa, o ilmin bize hayır vermesi, şerlerden muhafaza edebilmesi de pek mümkün değildir.

Binlerce mezunu bu zeminde veren ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarına sahip ülkemiz, saçma sapan bir kader batılına inandırılmaya da çalışılmaktadır. Oysa kader farklı bir şeydir. Hür irade verilmiş ve seçeneklerle baş başa bırakılmış insanoğlu, bu seçimlerini biz anlayışı ve hesap verilebilir vicdani, kanuni temellerle desteklemiş olsaydı, manzara elbette çok daha farklı olurdu. Bu yıkımın bir de maddi yanına bakıldığında kadim matematik bilimi de iflas etmekle kalmıyor ve emin olunmalıdır ki adeta isyan ediyordur. Üç beş tonluk demirin, kirecin, kumun, çimentonun hesabıyla geline nokta, şimdi milyonlarca tonuyla bu yıkımı yeniden adam etmeye çalışmak ne kadar da insanlık dışı, aşağılayıcı ve acınası bir durumdur. Yitirilen insanları, yıkılan aileleri, ticari ve ilmi kazanımları, hayalleri ve asla eskisi gibi olmayacak o görkemli kentleri hesaba katmadık bile bu muhasebeyi yaparken.

Devletimizin bu konulara duyarsızlığını bir yana bırakarak, çok katı ölçülerde bu zemindeki işleyişi adım adım takibi, hatalı gördüğü yerlerde de tüm gücüyle otoritesini hissettirmesi, işi ehil ellere vermesi sadece klişe bir görev değildir. Var oluş sebebidir, kadim coğrafyamıza, onu halen bir medeniyet olarak ayakta tutan ve tutma azmini her şekilde de gösterebilmiş milletine, tarihine vazgeçilmez borcudur da.

İktidar sahiplerinin bu manzaralardan çıkarmaları gereken binlerce ders vardır ve elbette bizlerin de. Ahlaki eğitimimizin asla ıskalanmaması gerektiğini, ilmin pozitif yanında onu sahaya yansıtan insani yan olduğunu anlamadıkça, nitelikli işlerin de ortaya çıkamayacağı bellidir. Bu, eğitimcilere de çıkarımda bulunmaları ve öğretim yerine artık o unuta gelinen "eğitim" kavramını çok daha ciddiyetle ele almaları gerçeğini ortaya koyan bir tablodur. Yaşanan şeyler kader değil; ihmalin, suistimaller zincirinin, şahsi ikbali milletin ikbalinden önde tutmaların, ahlaki çöküşlerin bir neticesidir. Asla kabul edilemeyecek bu elim trajedilerin suçluları makam, mevki gözetilmeksizin ve sonraki tarihimize de ibret verici notlar alınması anlamından şiddetli şekilde de cezalandırılmalıdır. Zira, bu konu siyesi bir konu olmayı çoktan da geride bırakmış, devlet anlayışı ile kalıcı çözümlerin bulunmasını, sürdürülmesini zaruri kılan bir mahiyete de bürünmüştür.

Günün birinde bu satırların yazılmış olmasından ötürü utanç duymayı tercih ediyor, gelecekte daha şuurlu, onurlu, yüksek ahlaklı insanların elinden ortaya çıkan ; güvenli, kalıcı yüksek, görünümü ve sağlamlığı ile gurur verici, daha yaşanılabilir ortamları ihtiva eden kentlerin hayat bulmasını ümit ediyoruz. Sevinç sözcüğünü kullanabileceğimiz o vazgeçilmez dayanışmamızı, örnek duruşumuzu, millet olma şuurumuz da elbette unutmamak. Unutmamak ki milyonlar birlikte ağladık, izledik, taşın altına elimizi çekinmeden sokarken, yarına ümitlerin yeniden yeşermesi için kardeşliğimizi, kan ve ötesinde de can bağımızı gıpta edilir nitelikte de hayata geçirdik. Burada maneviyata değinilecek ise, ilmi bir dua edelim. İşini severek, biz anlayışı güderek, halka hizmet orijiniyle, hesap verebilmekten asla çekinmeyen, samimi, vicdanlı, dürüst ve şahsiyetli kadroların her sahada iş başında olmasını temenni ediyor, diğerlerinin de olabildiğince gözden, gönülden, zeminden ve her ne varsa oradan düşmelerini, olabildiğince önemsiz kalmalarını diliyoruz.

Bizi kurtarabilecek, güvenli kılabilecek, ümitleri daimi olarak besleyecek şeyin yüksek ahlaktan geçtiğini çok iyi biliyor, karakter eğitiminden sınıfta kalmışlarla yönetilmeyi kesinlikle reddediyoruz. İlginç olan şu ki, karaktere düşük olanların, makamca yükselebilmüş olmaları. Bu çok korkunç değil midir. Niyazımız o dur ki, gelip geçici şu dünya

hayatının verebileceği maddi, makamsal ve siyasal payelerinin hiç birinin, enkazdaki ölen kızının elini tutan babanın acısına, yaşadığı duygulara ve acılara karşılık veremeyeceğidir. Acılar herbirimizn, yıkım bizim yıkımımız, üstesinden gelmek ve daha onurlu bir kalkış ile buna sebebiyet verenlerin cezalandırılmalarını görme hakkı bizim. Kadim milletimizin başı sağ olsun. Kader anlayışı doğru yerini bulsun. Yurdumuz yeniden ayağa kalsın, acılarımız el ele, gönül gönüle o milli şuurla sarılsın. Ve elbette bun trajediler artık bir son bulsun.

Oğuzhan KÜLTE

BAĞLILIKLARDA VAR HAYAT

Bizden öncekilerin ortaya korduğu değerler üzerinde varlık bulanlar olarak, bu günleri olması gerektiği gibi işleyerek bizden sonrakiler için de hazırlamak görevi, günümüzde ciddi ve herbirimizi doğrudan veya dolaylı ilgilendiren hayati bir konu ve hatta sorun haline gelmektedir giderek.

Milletçe ortak paydada bizleri bu günlere taşıyan tarifsiz acıları ve zafere ulaştıran kahramanca duruşları bir yana bırakarak, toplumca elde edilen büyük zaferleri kişisel tercihlerle feda ederek, bireysel anlamda köleleşmek anlamında görmemiz gereken şu "bağımlılık" konusu çokça ele alınacak gibi görünmektedir.

Cephelerin tozunu dumanını yüzyıllarca yutup, yeri geldiğinde de asil kanının gereği olan duruşuyla zorlukların üstesinden gelerek silkelenmesini bilen bizlerin, günümüzün ; teknoloji, sigara, alkol, madde, alış-veriş bağımlılığı gibi tehlikeli ve önce bireysel sonrasında da toplumsal ufkumuzu yitirmemize yol açabilecek tehlikelerin içine sürüklenmemiz nasıl kabul edilebilir ki? Bu durum mazimizden bu günlere bizi taşıyanların ortaya koydukları tüm kutsi değerleri de yok saymak anlamı taşımaz mı? Elbette, tarihi köklerimizden gelen ve bizleri yarınlarımıza taşıyabilecek olan yol asla bağımlılıktan geçmeyecek. Bu yol olsa olsa "bağımlılık" dediğimiz ve içinde; karşılıklı sevgi, vefa, saygı, emek, sorumluluk, çalışkanlık ve kısacası değerler silsilesinden geçebilir.

Yukarıda değinmeye çalıştığımız iki kavramdan bağımlılık ve bağlılığı daha derinden inceleyip anlamaya çalışarak, yaşamımızdaki gidişata her birimizin anlamlı bir yön vermesi gerekir doğal olarak. Her iki kavramında başlangıç noktasında alışkanlıklar vardır. Hayatın bir rutini haline gelen istedik ve değer katan yanı sıra alışkanlıklarımız, zamanla bağlılığa evrilir. Bu istedik ve takdire şahan bir durumdur. Diğer alışkanlıklar ise bizim yakından uzağa sosyal bağımızı giderek zedeleyen, yaşama amacımızdan uzaklaşmamıza, kendimize ve çevremize zarar verici bağımlılıklara dönüşebilir.

Görevi gereği babam aracılığı ile bağımlılıkları nedeniyle çokça acılı öyküyü dinlediğim ve izlediğimde yıkılan hayatların o dinmeyen acısını hissedenleri yakinen tanımış oldum. Bunlardan da bilhassa her kahvaltılık masasında uyuşturucu bağımlılığı yüzünden daha çok genç yaşta kızıni yitiren bir annenin öyküsü gerçekten de büyük bir trajedydi. Oysa ne de güzel umutları vardı kızını yitiren annenin. Kısa bir süre içinde bir genç değerimizi bağımlılığa kurban vermiş olduk. Kim bilir ne büyük işleri başarması mümkündür yaşama sarılabilsen. Bu ve benzeri sayısız örneği vermek elbette mümkün. Hayat ile ölüm arasındaki o çizgide hangi seçeneklerin bizleri nereye götüreceğinden endişe etmek yerine, bu seçeneklerin içeriklerini bilmek ve yakınlarımızla da paylaşmak daha akıllıca olmaz mı? Doğru seçeneklerin kapısında daima değerler duruyor. Belki sabır, emek, özveri gerektiriyorlar fakat onlar bizi hayata bağlıyorlar sonuçta.

Varoluşumuzun nedenleri bir kenara dursun, halen hayatı ve öncesinde kendini sorgulamak, yarını için de önceliklerini yeniden gözden geçirmek gerekmez mi? Bizim de içinde yer aldığımız ve fakat asla bizim doğrudan etkilerimizle yönü ve ivmesi değişmeyecek diye kendini salıvermek anlayışı ne de çirkindir aslında. Kendimizdeki ;gücü, kararlılığı, sabrı, yarınları ufuk açacak heyecanı nasıl önemsemez ve görmezden gelebiliriz?

Milenyumun başlarından itibaren günlük yaşamımızın içine giderek artan şekilde giren ; bağ, bağlılık, bağımlılık kavramları ne de önemli değil mi? Bu kavramların içini doğru yaklaşımlarla doldurmadığımızdan olsa gerek, neredeyse her bir alışkanlık zamanla kendini bir bağımlılığa doğru eviriyor ve "İnsanlık nereye böyle?" endişeleri yankılanıyor zihinlerde. Öyle ya, binlerce ve belki de çok daha öte bir zamandan bu yana hesaba katılamayacak kadar büyük; emek, sabır, enerji, araştırma coşkusu, keşifler ve icatlar derken ortaya konulan kültür, nasıl oluyor da bizi içten içe kemirerek tüketiyor insanlığımızı?

Ne denli büyük ve teknolojik olarak da azametli olsalar da bir kez kontrollerini yitirdiklerinde tasavvuru zor kayıplara yol açabiliyor kuşkusuz. Oysa onların üretilme zihniyetleri ve ürün haline gelmelerindeki büyük amaçlar farklı şeyleri çağırıyordu bize. Binlerce insanı en güvenlice nakletmek, yüklerin binlerce tırlık hacimdeki büyüklüğünün sadece bir deniz taşıtıyla ve daha ekonomik olarak nakledilmesi gayesine hayat vermek, günlerce sürecekt uğraşlarla binlerce kişinin üstelik yıllarını alabilecek kadar zaman harcayarak ortaya koyabilecekleri devasa mimarileri bir kaç ay içerisinde zeminle buluşturmak gibi sayısız örnekte büyük bir sinerji yok mudur? Aklın sınırlarını giderek daha bir zorlayan bu durum, insanın kendi iradesi için de geçerli değil midir?

En mükemmel şekilde yaratılmış olarak da kutsal kitaplarda tarifi yapılan insanoğlu, bünyesindeki; mükemmel biyolojisi, sınırı belirlenemeyecek ölçüdeki zekası ve onu yöneten iradesiyle ve hatta sanata kapı aralayan üretkenlikleriyle o masalsi ideal hayatı yakalayabili mi? Malesef, kendinden başkaca canlı, cansız neredeyse her şeye dikte edebilen bu başat varlık, iradesini yine kendi ürettiği teknolojinin "bağımlılık" dediğimiz kavramında giderek yitiriyor, tüketiyor, yok ediyor adeta. Her geçen an yeni teknolojilerin can bulduğu hayat, insanları da alabildiğine kendi doğasından kopararak; yalnızlaştırıyor, antisosyal, duyumlama yetileri körelmiş, geleceğe dair öngörülerden yoksun bir serkeşliğin içine savuruyor sanırım.

Sanayileşmeyle başlayan her sahadaki büyük gelişim, bir müddet insanlara mutlu olabilmelerinde katkı sağlamışsa da genel anlamda çok daha fazla şeyi istenmeyen mecralara sürükleyerek adeta insanlığımızın da sonunu hazırlarcasına tersi etkilerle varlığını sürdürüyor malesef. Herbirimizin şu ya da bu şekilde farkında olduğumuz bu durumun bizi tüketmesine daha ne kadar izleyici kalınabilir ki. Elbette birileri bir şeyle düşünüyor, planlıyor, hayata geçecek bu projelerini, insanlığı şu "bağımlılık" illetinden koparmaya çalışıyor. Ne yazık ki bu gayretler her geçen gün giderek artan bağımlı sayısıyla oranlanınca çok yetersiz kalıyor.

İnsanları süreklili ulaşamazlık duygularından ötürü ötekileştiren, ikinci, üçüncü sınıf insan gibi hissetmelerine yol açan iktisadi meseleleri görmezden gelemez. Sağlam bir ekonomik yapıda tüm nimetlere erişimin mümkün olması ve bu erişimdeki adalet, bağımlılıkları büyük oranda sorun olmaktan çıkarabilecek gibidir. Elbette kişisel nedenlerden ve veya genetik eğilimlerden ötürü de bağımlı olanlar var. Bu grubun büyüklüğü, çaresizlikleri sıklıkla yaşayarak teselliye hayata ters bir durum olan bağımlılıklarıya ortaya koyanların yanında oldukça zayıf kalır kanaatindeyim. Geleceğe mutlu bir yürüyüşün adımı doğru alışkanlıklarla, sağlıklı ve ölçülü teknoloji kullanımıyla, paylaşma duygularının pekiştirilmesiyle mümkün ise, her birimizin duyarlılıklarının ve bunu artıracak bilgilenimin sağlanması, devletle birlikte STK'ların da bu konuya eğilmeleri, hayati bir sorun olarak ortadadır.

Türlü zorluklara aşına bir milletin çocuklarının, gençlerinin ve daha ileriki yaşlarda da çalışanlarının "bağımlılık" üzerine aklı ve vicdanî bir eleştiriyle yaklaşmaları ve hayati köhneleştiren, geleceğimizi adeta elimizden alan bu zinciri kırmaları gerekmez mi? Yüzyıllardır esaretle tanışmamış ve tüm cihanı karşısına alarak onca zorlukların üstesinden gelmiş bir medeniyetin bağımlılık illetiyle ; beşeriyete ışık saçması gereken ilahi yürüyüşünden, örnek toplum olma vasfından ve bunu başarabilecek meziyetlerinden hatalı seçimleriyle vazgeçmesine kimse razı olamaz, olmamalı da. Bağımlılıklardan kurtulmada çözüm bireysel olabileceği gibi, destek alınması yoluyla da gerçekleşebilir elbette. Her akşam yemeğinde ve veya bir kahvaltı masasının etrafında mutlu yüzlerle hayati kucaklamanın en güzel seçenek olduğunu kim yadsıyabilir? Bizi ; ailemizden, sağlımızdan, arkadaş ve dostlarımızdan, geleceğimize ve edebimizden giderek koparan şu bağımlılık, olsa olsa hasmımız olur. Oysa biz, asla hasımlarımıza diz çökmedik. Kişisel gayret ve farkındalığımız, doğru insanların da destekleriyle hayati yeniden yüzleşebilir, doğru seçeneklerle yolumuza devam edebiliriz. Bu konuda şı paylaşmak gibisi yok sanırım. Onunla iyi ve güzel olanlar artarken, bizi üzen ve adeta dibe çeken çirkinlikler ve güçlükler de azalıyor elbette.

Büyük bir davanın, misyonun ve mazisinden gelen kadim bir medeniyetin kültürel mirasını geleceğe taşıyabilmenin yolu, sağlıklı bireylerden teşkil olan bir toplumdaki geçiyorsa, onun bu kıstası sağlamlığında bananeci bir anlayışın anlamı en yalın ifadesi ile hadsizlik, haksızlık ve geçmişine ihanet olmaz mı? Ecdadının binbir türlü fedakârlığıyla bu günleri soluyabilen bizlerin, bu çok ciddi farkındalıkla elimizi taşın altına koymamız ve bizden sonraki nesillerin "bağımlılıkla" mesafesini doğru belirlemek durumundayız. Kelimelerin kökünden yürüyecek olursak, bağımlılıklarımızda değerler, güzellikler ve gelecek hayati bulacaktır. Bağımlılıklar ise var olan tüm mirası hoyratça savuracak, yok edecektir.

"Bağımlılık, akli ve iradeyi çalışmaz hale getirir." Buradan yola çıkarak, bağımlılık denen şeyin aslında akıl sağlığıyla ilgili olduğu sonucuna varırız. Bağımlılık adeta ruhu, akli ve onu sevk ve idare eden irade erkimizi de köleleştiriyor adeta. Bağımlılıkla birlikte hayatın kontrolünün bizden çıkmaya başladığını ve istenen ya da olması gereken değil, olmaması gereken bir hayati yaşıyoruz, diyebiliriz. O halde, bağımlılığın pençesine düşmüş insanlarla normal değerlerdeki insanlar arasında büyük farklar oluşmaktadır. Tepkileri dahi anlaşılabilir hale getiren şu bağımlılık, insanları ;ailelerinden, mesleklerinden, okullarından ve diğer sosyal gruplardan adeta koparmakta, giderek de yalnızlığa mahkum etmektedir ne yazık ki. Öyle ki, yarınlar için ufuk açabilecek nice yetenekli el, akıl ve çözüm içeren dokunuşlar, hissedişler daha ortaya çıkamadan yok olup gidiyor, onca değerimiz hayati bağıni kuramıyor şu illet bağımlılık denen çöküş yüzünden. Her anlamda vücudu giderek sömüren ve onu bir savrulmuş iten bağımlılık, bireysel öznedeki tahribatı, zamanla toplumsal yapıda da ortaya koymaktadır. Bu durum açıkça bizi yıkıma, tükenişe, yok oluşa götürebilir. Sağlıklı düşünüşteki hiçbir bireyin bu durumu ne kendisi ne de milleti için kabulü mümkün değildir.

Oysa insan paylaşımlarıyla yaşayabilen, hayati bu paylaşımlarıyla, onun gerektirdiği sorumluluklarıyla ve kısacası bağlarıyla anlam kazanabilir. Ruhun, fizik olarak ve akılcı ortalama değerlerdeki bir insana sağlıklı diyor isek, bunlardan sadece birindeki sorundan ötürü sağlığının tehlikede olduğunu da söylememiz gerekir değil mi? Gelin görün ki, bağımlı olunan şey her ne olursa olsun, bireylerde; aklen, ruhen ve fiziksel anlamda zamanla büyük hasarlara yol açmakta ve onu adeta yaşayan bir ölüye çevirmektedir.

Var olanları yirimenin, eritmenin, sömürmenin ve kıymetsiz hale getirmenin de adı olan "bağımlılık", hayatımızdan bir an önce çıkmalıdır. İster maddeyle, ister teknolojik unsurlarla ve isterse başkaca nedenlerle ortaya çıkmış olsun, bir toplumun, bağımlılıklarıyla geleceğinin olamayacağı son derece de açıktır. Giderek azalan ekonomik kazanımların, enerjideki artan dar boğazların, iklimdeki anormal değişimlerin ve verimli topraklardaki büyük kaybın tüm dünyayı kasıp kavuracağı senaryolar kapıdayken, bunun üzerine bir de "bağımlılık" denilen sorunun eklenmesi kabul edilebilir olamaz. Sporun, sanatın verdiği heyecan, annenin sesi, kardeşlerin bir lokmayı paylaşımı, küçük bir çocuğun gülümsemesi, yağmurdan sonra gökkuşağının çıkması, kışın beyaz örtüsündeki masumiyet, çiçeğin rengarenk açışı ve dahası bize hayati bahşetmiyor mu? Mücadele sonundaki alkış, bir "Aferin" sözü veya bir yetime, güçsüze yapılan yardımdan duyulan mutluluk...Hayati bağlanmak ve ona kendimizden de bir şeyler katabilmek adına ne de çok şey var aslında. Körü körüne bir şeye saplanmanın kimseye faydası yok değil mi?

Bizlere gerçek anlamda zenginlik katacak milli ve milletler arası değerler, bütün insanlığın da kurtuluşunun anahtarıdır. Onun esiri olmak yerine, ondan en ideal şekilde yaralanarak daha zenginleşmiş ve her birimizin sorunlarına da ışık tutacak seçenekler varken, onun için yitip kaybolmak hem bireysel zamanla da toplumsal bir yıkımdır aslında. İrademizle bunu aşmak ve hükmedilen, esir olan değil, hükmedebilen olmak durumundayız. Neticede hangi bağımlılık olursa olsun, onların herbirinin bireysel tavizlerimizden beslendiklerini ve bir noktadan sonra da yaşamımızda tamamen bir plansızlık, amaçsızlık, sorumluluk duygularını ve hatta ahlaki dayanaklarımızı da yıkarak, bizleri acılı bir tükenişe sürükleyebileceklerini asla görmezden gelemez.

Konuya çok anlam katabilecek bir örneği de afetler üzerinden verebiliriz. Onlar ansızın bizleri yakalayan ve hayati ölüm arasındaki gidip gelmeleri derinden yaşadığımız anlardır. Bir depremde onlarca saat ve belki de bir haftayı aşkın sürelerde insanları yaşama tutunduran nedir? Hareket kısıtı, açlık ve susuzluğun yanında ciddi manada da yaralanmasına karşın hayati yeniden merhaba diyebilmenin altındaki gerçek nedir? Öyle anlaşılıyor ki, hayati yaşamaya değer kılan onca şeyin varlığı, ondan vazgeçmek demek olan ölümden çok daha güçlü. Bağlarımız ne

derece sağlam ise, hayatla da o derece ilgili, o derece de i ieyiz demektir bu. Zorlukları, hayatın bir doğası olarak görmeyi başarmamız gerekiyor sanırım.

Yaşamak tüm zorluklarına, acılarına rağmen; rüzgarı tenimizde hissetmek, başkalarının gözünde ışıltı, yüzünde tebessüm ve zihninde de iyimserlik duygularıyla yer alabildike güzel ve anlamlıdır. Varlık, yokluktan üstündür. Daha güçlü var olabilmek ise; dilde, sağlıkta, kafada ve doğru seçeneklerden oluşmuş, herkesin faydasına olan; güzel alışkanlıklarla, inanışlarla, emekle, sabırla ve içselleştirebildiğimiz o değerlerimizle mümkündür. Bağlılıkların giderek güçlendiği, bağımlılıklarınsa artık gündemden düştüğü bir hayat dileğiyle.

BİR MUTLULUK MASALI

İşi, yeteneği, rengi, dili, inacı veya inançsızlığı her ne olursa olsun, mutluluk olgusuna yolu düşmeyen bir varlık var mıdır? Onu aramaya çalışanlar, bulduğunu sananlar, daimi yitirmeyeceklerini düşünenler ve asla bulamayacak olanlar,... Peki, mutluluk nedir ki bu denli üzerinde kafa yorulur, bu denli başat bir değer olarak zihnimizde yer edinir?

İşini severek yapan, sağlık durumu ortalama bir iyi halinde seyreden, planları aksamadan yürüyen insanları mutlu kabul etmeli midir? Zira, mutluluk bir kez elde edildi mi ya da onun kapısı aralandı mı bizle beraber ve adeta gölgemiz gibi yakın markajda kalması ne ölçüde gerçekçidir?

Günün bir vaktinde sıradan bir parktaki ortala yaşın üzerinde gözlemediğiniz ve biraz da acınası durumda gözlemediğiniz bir kişi, daima bu demde bir hayat sürmüş olabilir mi? İnsanların o anlarına dair duruşları bütün bir hayatı mı yansıtıyor? Kim bilir bir zamanlar masallardaki kurmaca hayatların bile gıpta edebileceği bir hayat sürmüş ve gerçek anlamda da mutlu olmuşlardı belki de. Bunu asla bilemeyiz. Bu yüzden de gözlemediğimiz insanlara acımak yerine, onları anlayabilmek için gayret etmek daha gerçekçi olur sanırım.

Elimizde bir mikrofon ve kayıt cihazı ile gönüllük esası uyarınca "Mutluluk nedir? Nelerden mutlu olursunuz? En mutlu olduğunuz anı tarif edebilir misiniz? Neden mutsuz görünüyorsunuz?. Gibi farklı açılardan mutluluğu sorgulayan sorular yöneltseydik, çok ilginç cevapları da alabileceğimizi düşünüyorum.

Çokça emek karşılığında bulunduğu zemini beğenmeyen, terfi isteyen, hakkının yendiğini söyleyen, sevdiği ile bir araya gelmesinde manidar şeyler yaşayanlar olduğu gibi, gayet mutlu olduğunu yine kendilerine özgü nedenlerle ifade edenler de olacaktır elbet.

Mutluluğun genel bir tanımı yapılabilsen, onu şöyle tanımlayabilirdik : Umutlarına büyük oranda erişmiş, elindekilerin kıymetine olan farkındalığı yüksek, yarına olan güveni tam ve başkaları için de güzel işler yapabilmiş olmanın ortak adıdır mutluluk. Bu tanımı yüzlerce farklı şekilde ifade edebilmek mümkündür. Sonuç itibarıyla mutluluk, bir hissiyat işidir. Duygularında ne oranda coşku ve davranışlarında da ne oranda canlılık varsa, kişiler için mutluluk katsayısının da o ölçüde pozitif olduğunu düşünürüz.

Konuya biraz da düşünce zemininden bakarsak, daima ileriye doğru tehir edilmiş ve o tarihlere endekslenmiş bir mutluluğun sanki genel bir beklenti olduğu da su götürmez bir gerçek. Halk tabiri ile bu durumu özetleyen şu cümleleri duyar gibiyiz: Hele bir askerliği bitireyim. Üniversiteyi de bir kazanırsam tamam. İki ay daha dışımı sıkarsam bütün sorunlar çözülecek. Kızı da evlendirirsek, geride bir yükümüz kalmayacak. İlk taksidi ödedik ya, gerisi Allah kerim..vb. Görüldüğü üzere sıkıcı, gerilimli, sırtta ve belki de zihinlerde yük gibi duran şeylerin kısım kısım seyrelmesi, mutluluğa doğru uzanışın da yolu olarak düşünülebilir. Oysa, her kapının arkasındaki bahçede başkaca sorunlarla yüzleşmek de var hayatta. Bu defa daha da ilerilere mi erteleyeceği şu mutluluğu. Bu öteleme her yeni kapıda tekerrür edecekse, mutluluk limanına ne zaman varılabilecek?

Kiminde belli şartların oluşumuna, kiminde yen mekanlarda başlayan bir hayata, kiminde de yeni rollerin vereceği hazlara odakladığımız mutluluk, süregelen bir duygu olarak ve capcanlı şekilde yaşayabilecek midir bizlerle? O, ne gidilecek bir yol, ne arayıştır aslında. Ne kuzeydedir, ne güneyde, ne bu gezegende veya başka galaksidedir. Eğer öyle olsaydı, adında mutluluk ibaresi barındıran bir coğrafyayı, kenti, beldeyi, gezegeni yahut galaksiyi bulma arayışları canhıraş sürerdi eminim.

Mutluluk dediğimiz şeyde neleri arıyoruz ki onu bu denli hayatın en gizemli ve pahasız duygularından biri olarak kabulleniyor, toz kondurmuyoruz? Onun içinde eziyetten, klişeleşmiş işlerden, anlamsız yere hırpalanmaktan, vakitle yarışmaktan, pişmanlıktan ve türlü kötü duygulardan bir arınma olmalı. O halde mutluluk insanlara; katışık sevgiyi, ortalamanın çok üzerinde bir dinginliği, memnuniyeti, konforu ve kısaca huzuru vermeli. Huzur kelimesi ile mutluluk kelimesinin sıklıkla yan yana gelmesi ve veya düşünülmesi de belki bu yüzdendir.

Hayatı bütün yönleriyle kontrol edebilseydik, daha açık anlamda da onun yazılımı bizim kalemimizden çıkıyaydı, mutluluk denilen o ütöpik kavram ve duygu daha mümkün olabilirdi. Bu şekilde de onu yazanın aynı zamanda rollerinin gereği olan bir oyuncu olması sıkıntısı baş gösterirdi. Kısacası, onu yazan ilahi bir kalemin varlığı, bizim hayata dair kaderi belirleyecek yazımızdan daha anlamlı ve bu bizim için daha az risklidir, diye düşünebiliriz. Bir saat sonrasını bile öngöremeyen bizlerin, hayat nehri içinde akarken, anı yakalamamız, o anla barışık olmamız bir çözüm gibi görünmektedir.

Geçmiş takılıp kalarak, gelecekte ümidini keserek yaşamak, bugünü de anlamsız kılacağından, mutlu olunabilmesi ihtimalleri de en aza inecektir elbet. Hayat yaşanan şu an ise, onu el verdiğince doldurarak, tebessümümüzle, gayretimizle, duruşumuzla süsleyerek daha bir anlamlı kılmak, bize de başkalarına da iyi gelecektir kuşkusuz.

Diğer insanları bir başka yerde düşünerek salt kendii duygu ve düşünce dünyamızla da mutlu olunabilmesi mümkün değil sanırım. Öyle olsaydı, pek çoğumuz"Robinson Crusoe" gibi kendi kabuğunda bir hayat sürerdi. Yaşadıklarını paylaşabileceği varlıklar birkaç ağaç, belki birkaç hayvan ve gölgesinden başkası olmazdı. Ne kof ve ne de boş bir hayat bu. Oysa bizler, toplumsal varlıklarız. Bizler adına birilerinin başarıları ve kazanımları nasıl bir heyecan ve motivasyon oluşturuyorsa, başkalarının acılarının da bizlerde şu ya da bu şekilde yankılanması da bu aidiyet duygusundan başkası değildir değil mi?

İşbirliği içinde olma, kendinden başkalarının yararını gözetme, bir başkasının küçük bile olsa bir sorununu çözümünde katkı sağlamak insana nasıl da iyi gelir aslında. Buradan varacağımız yer, mutluluğun salt bizim duygu ve

düşünce dünyamızdan mürekkep olmadığıdır. Başkalarıyla da olan ilişkilerimiz, onun rotasını belirlemede oldukça tesirlidir aslında. İçinde bulunduğu toplumun ananelerini özümsemiş, o toplumun hassasiyetleriyle barışık, hedeflediği zeminlerde bir uğraş sahibi olabilmış ve iyi ilişkiler kurmayı da başarmış olanlar, diğerlerine göre mutluluğa daha bir yakın olmalılar. Öyle de olsa, hayatın doğası gereği, mutluluk olarak atfedilen duygu, düşünce ve değerler de kalıcı olmuyor maalesef. Bir yılın mevsimleri gibi, hayatın ikliminde sonbaharları ve kışları da yaşıyoruz. Mutluluk anın kıymetini bilmek dersek, yukarıda dile getirilmeye çalışılan çokça düşünceyi daha bir derli toplu hale getirmiş olabiliriz. Nitekim, zamana egemen olabileme lüksü olmayan bizlerin, onu doğru okuma ve anlamlandırma seçeneği elbette var. Bir aile düşünün ve üç kadar da çocukları olsun. O küçükler henüz büyümemişlerken gösterilecek hassasiyetler, paylaşımlar, ortaklaşa koşuşturmalar, coşkular ve aynı zamanda da hüznelerin yine birliktelik ve dayanışma ruhuyla yaşanması, gelecekte bunların çoğunu ıskalamış, hayatı sürekli ötelemişlere göre ne de pahasız deneyimlerdir. Çoğu insanın bu cümlelerden sonra şunları söylediklerini yahut düşündüklerini de duyar gibiyim. Keşke çocuklarımla biraz daha ilgilenebilseydim. Onlarla daha fazla oysaydım, koşsaydım, kar üzerinde islamna ve yaralanma pahasına birlikte gülüşseydim,... Hiçbir şey için geç değil. Henüz devam ederken şu hayat hengamesi, ister yakınınızın , isterse de frsah fersah uzağınızın yüzünde tebessüme dönüşecek emekler, duruşlar, koşuşturmalar da mutluluğun sihirli anahtarlarından değil midir?

Paylaşmaların çoğaldığı yerde insanların dayanışma içinde oldukları, kötü zamanları bile birlikte aşabilmeye olan güvenlerinden hayata daha bir güvenle bakabildikleri ve her şeyin ötesinde de umutlarını daima canlı tutulabildikleri de bir realitedir. Mutluluğu bir istikamette aramanın, onun bir yolu ve yönü olduğu saplantısının anlamsız kaldığını kabullenirsek, kendisinin bir yol olduğunu da görürüz elbette. Hayatın nihai amacı bu yolda her şeye rağmen yürüme kararlılığı göstermektir. Bizler sadece kendimiz için var değiliz. Gezegenin bilinmedik bir köşesinde bizlerin ;dokunuşlarıyla, ilgisiyle, desteğiyle ve belki de sadece güler yüzüyle mutlu olabilecek tanımadık yüzler var. Sadece bu da değil, satın yüzeyinde veya satıh altında da onca canlıya dokunarak yeryüzünü motif motif daha renkli, canlı ve sürdürülebilir kılarak, çocuk seslerinin yankılarında mutluluğu yeniden bulabilecek yığınlar da var.

Her şeyi erteleyebiliyoruz aslında. Yemyi, içmeyi, sağlıkla ilgili öncelikleri, gezilerimizi, planlarımız ve fakat şu mutluluğu ertelemek ne mümkün. Onu bir sis dağının ardına hapsetmek yerine, oralardan yaşadığımız şu ana indirmeyi başarırız, aramak yerine onu yaşamayı da cari hale getirmiş olmaz mıyız? Mutluluğu aramanın ve sonunda da bulabilmenin bir garantisi yok. Ve fakat, onu yaşayabilmek için gayret etmenin son derece büyük anlamı ve değeri var. Mutlu hissettiğiniz şeyleri yapın, yaptırın. Mutluluklarınızı paylaşın. Kötünün içindeki iyiyi görmeye gayret edin. Mutluluk, onun adına emek verilmedikçe, onun yolunda yürünmedikçe bizle yollarını kestirecek bir keyfiyet değildir. O istenilmeli, uğruna mücadele edilen olmalıdır değil mi?

Güneşin ışığında, yağmurun billur damlalarında, kuşların kanadında, tene değen rüzgârın esişinde, çocukların neşesinde, bir futbol maçındaki golün sevincinde buluşun. Motivasyon cümleleri gibi sıraladığımız cümleler, bizi ebeden mutlu kılmaya da asık bir yüzle dolaşmak yerine, umutla yaşamamızı ve ana değmemizi sağlayacaklardır kuşkusuz. Pişmanlıklarla değil, anıları biriktirmekle harcayalım zamanı. Mutluluk esintileri ruhunuzdan, düşüncelerinizden ve bedeninizden eksik olmasın.

Oğuzhan KÜLTE

TUTUNDUĞUMUZ ŞEYLER

Var olan her ne varsa, onun ötesinde yine onu kendine özgü hale getireni kıvama sokan bir şeyler daha olmalıdır. Öncesindeki durum, bize yansıyan haliyle o şeyi daha iyi kavramamıza da imkan verir. O halde ister kavramsal anlamda, isterse cismani temayülde olsun, her şeye bir ad koyarken bizler, aynı zamanda onunla ilgili bir değer yargısını ve bunun bizdeki önceliğini, hayatiliğini de belirliyor olmalıyız.

Baba olarak dillendirdiğimiz ve evi koruyup kollayan, mümkün mertebeye de asli olarak onun geçimini de idame eden karakteri daha o küçük yaşlarda sevgiyle bakan gözlerinden, ses tonundaki samimiyetten, evi için giriştiği türlü çetrefilli mücadelelerden, sabrından velhasılı çokça durum ve olay karşısındaki duruşundan tıpkı bir bulmacayı doldurur gibi, zihnimizin en münasip köşesine demir atan bir gemi gibi konuşlandırıyoruz değil mi? Aynı şeyi o koskoca yüreği, fedakârlıkları, hoşgörüsü ve sevecenliği ile annemiz ve sonrasında da diğer kan bağıyla veya bunun dışındaki halkada da can bağıyla bağlı olduklarımız için de yapıyoruz aslında. Öğrenme dediğimiz ve ölüme değin devamlılık arzeden bu durum, varlıkları ve düşünceleri de dizayn ederken; alışkanlıkları, eğilimleri, kalıplarımızı, duruşumuzu ve tepkilerimizi de büyük oranda belirleyen de oluyor nihayetinde. Hepsinin toplamında ve belli deneyimler neticesinde de “ben-biz” dediğimiz şey ortaya çıkıyor.

Kimimiz o “ben” veya “biz”le ne de barışık. İçiyle, dışıyla, cismaniyetiyle, duygu ve düşünceleriyle tam da kendi olabilmemiş, ne mutlu. Bunu başarabilen insan sayısı ne yazık ki çok az. Zira, “o kendin olabilmek” öyle de kolay bir iş değil. Koskoca yılları içine alan, türlü acı ve tatlı, kiminde espirili ritüelleri de içerir bir deneyimler halkasıyla vücut bulan bir durum.

İyilere, çirkinliklere, acılara, komikliklere, anlamsızlıklara, bilinmezliklere ve her ne sayarsanız sayın hayatın türlü renklerine karşı tepkilerimizin, söylemlerimizin, duruşlarımızın altında hep o ötelere beri yapılandırdığımız, inşa ettiğimiz dayanaklar yok mudur? Bu dayanaklar elbette olmalıdır. Bunların doğru bir şekilde ve sağlıklı biçimde tesis olunması biraz bize, biraz da bizim dışımızdaki o başka başka kimselerin dayanaklarının sağlamlığıyla da şu ya da bu şekilde elbette ilgilidir. Ecdadından aldıklarını hiç sorgulamadan, araştırmadan, denetlemeden ve bir vicdani muhasebeden geçirmeksizin bir kalıp gibi kullanan anlayışlar, büyük olasılıkla o dar kalıpların içinde hapsolacak ve hem kendine hem de diğer insanlara, yaşadığı çevreye de katkı sağlamada tutuk kalacaklardır.

Türlü sınavların içinde olan ve ve dahasında da beklenmedik anlarda kendini yine başka başka sınavların içinde bulabilecek bizlerin geçmişteki bu birikimleri, görünen sorunların aşılmasında ya kolaylaştırıcı rol oynayacak ya da sorunları çözmek bir yana bizleri o sorunları daha bir büyüten hale de getirebilecektir. Bu durum, geçmişteki deneyimleri elde ederken ne derece sağlıklı ortamlardan ve karakterlerden beslendiğimiz konusunu çok önemli kılıyor sanırım. Bugünkü duruşumuzun, duygu ve düşüncelerimizin, davranışlarımızın perde arkasında yatan şeyler hep o dünlerden değil mi?

Yukarıda dile getirmeye çalıştığımız şeyler elbette değişmez de değillerdir. Zira, farkındalığı yakalamış bir insan, kendine has ; duygu, düşünce ve davranışlarında daha büyük sorumluluk alarak köklü değişikliklere de gidebilir. Değişim dediğimiz ve her şeye rağmen süregelen olan bu durumun iyiye doğru olması da mümkün, kötüye doğru da. Yaradılışın özünden gelen ve kaçınılma bir gerçeklik olarak da soluduğumuz bu sürecin, bizleri bir önceki halden daha bir iyiye evirebilmesinde, esnek düşünce yapımız, eleştirel bakış açımız, sorgulayıcı tavrımız elbette çok değerlidir. Sözün özü, kimseler değişmez değildir. Ve yine bu değişim hangi yöne doğru gelişeceğini karakterlere de uzunca soluklu tecrübelerle yansımış olanların hangilerinin başat olarak durduğuna göre de yönünü belirler. Maddi kaygıları sıklıkla öne çıkan kişilerin, bu durumlar karşısında çözüm olacak iki seçeneği vardır sanırım. Etik yollardan ve özverili çalışmalarlarıyla durumu lehe çevirebilecek enstürmanları hayata geçirmek veya bazı suistimallere göz yumarak değerleriyle de çelişen yoldan bu durumu tesviye etmek. Tam da burada öne çıkan şey tutunduğumuz şeylere temas etmez mi? Onlar ki, bizleri bu zeminlere değin türlü kara kışlardan, yakıcı ve kavurucu sıcaklara değin muhafaza etmişlerdi. Şimdi de bunu yapabilirler oysa. Küçücük ve geçici bir konfor için, değerlerimizdeki büyük depremlerin nedeni olacak kararlara imza atmak ne de erdemsiz bir duruştur kanımca.

Başkalarına yük olmadan o günlük koşuşturmalarımızla yaşayabiliyorken, değerlerden taviz vererek daha yukarılara öykünülmesi günümüzde ne de sıradanlaşmış bir durum, ne yazık. İnsanlar ne ile yaşar ve veya neler için fedakârlık dediğimiz, özveri dediğimiz şeyleri harekete geçirirler? Bu ciddi sorulara karşılıkların adresi de bunların dillendirilmesi gerek ilk zemin de ailemizdir. Başkalarının çocukları ile sürekli biçimde ve oldukça da acımasızca eleştiriye tabi tutulan çocukların, ideal benliklerini bulabilmeleri ne mümkündür. Her birimiz ayrı birer değer, ayrı bir gereklilik ve duygu, düşünüş duruş olduğumuzu nasıl anlatabileceğiz. Bu konuda arzu edilen farkındalığı sağlayabilmek büyük mücadele de ister elbette. Ve fakat, insanlara kendini anlatabilmek dediğimiz o hayati konu, yine tutunulan şeylerin sağlamlığı ve güvenilirliğiyle de doğrudan ilgili kuşkusuz.

Mesleki duruşundan asla taviz vermeyen, her şekilde dik durabilmeyi başaran bir baba, anne, öğretmen, meslektaş, arkadaş ve her kim olursa büyük bir kazanımın da anahtarındırlar şu tutunulan şeyler özünde. Vücuda doğru şeyler, doğru zamanda geldiğinde, onu hem sağlıklı kılacak, hem de daha gürbüz ve dirençli hale de getirebilecektir kuşkusuz. Toplumları oluşturan her birey, aidiyet duyduğu bu toplumun bir hücreci gibi işlev görür. Hücrelerin sağlamlığı nispetinde dokular organları, bu organlar da birlikte bir amaçla çalışarak sistemleri ve sonuçta da vücuda meydana getirir. Hayat karşı tavrımızı doğru açılardan belirleyebilmek, onu doğru okumak, varlığı ve ona giden yoldaki kavramları,

duyumları doğru biçimde zihne konuşturabilmek, bize en büyük kazançtır. Her nerede olursak olalım, her kim olursak olalım, ne yaparsak yapalım salt bizim için değildir bunlar. Benlerin ortaya koyduğu şuurlu duruş, dokunuş, okuyuşlar ve davranışlar ne derece isabetli hale gelirse, bizlerin de hayatı o ölçüde daha anlamlı ve yaşanılabilir, katlanılabilir hale gelir değil mi?

İnsanlar sadece katı, sıvı ve veya bu ikisi arasındaki kıvamdaki şeylerle beslenmiyorlar nihayetinde. Onları bu organik beslenişin dışında ;soludukları hava, yaşadıkları iklim, izlenceleri, dinlenceleri, arkadaş-dost muhabbetleri, sosyal medya gibi yenilir olmayan ve fakat bize değişim sürecinde ciddi manada yöne veren diğer unsurlardan da besleniyorlar. Bu beslenme bizlerin neleri okuduğumuza, nelere yakın durduğumuza, neleri gözlemlediğimize, işittiğimize de dikkat kesilmemizi gerekli kılıyor.

İnsanları anlamanın belki de en pratik yolu olan gözlemler, sözlü iletişim veya bir eylemde birlikte hareket ederkenki davranışların ortaya çıkışı, karşımızdakileri daha yakından tanımamızla sınırlı kalmaz, onların tutundukları şeyler hakkında da bize fikir verir. Aynı şey bizzat bizim için de geçerlidir. Kendimize özgü o üslubun, söylemlerin ve duruşun altında da tutunduğumuz, kendilerini adeta nirengi edindiğimiz şeyler vardır daima.

Şu kendim olabilmek ve tutunulan değerlerden beslenmek mezuunda, kendimize acımasız davranmamak da gerekir. Bir atışta hedefi vuramayan ve fakat yeterli sayıda denemeyle hedefi on ikiden vuran bir atıcı gibi, zaman içinde bizler de daha az hata yapan ve daha sağlam adımlarla ilerleyen bireylere dönüşeceğiz kuşkusuz. Bu arada, yaptığımız hataların nasıl karşılandığı konusu da çok mühim. Zira, bizim içine düştüğümüz acziyetin karşı taraftaki yansımaları, bize olan yaklaşımları hakkında da ciddi manada ipucu vermektedir. Hatalarımız karşısında bize halen sevgiyle, samimiyetle ve yardımseverlik duygularıyla uzanan el, teselli eden dil ne de güzeldir. İşte, o insanlar sağlam şeylere tutunmuşlardır. Onları da bu tutunmuşluk çemcerimiz içine almak kim bilir bize ne büyük ufuklar açacaktır. İnsan, insanın ufku da olabilir, azabı da.

180 bin kilometrekarede peşpeşe meydana gelen depremlerde binlerce insanımızı yitirmemizi, tarihi, ekonomik, politik ve insani amanada büyük yaralar almamıza neden olan şey o tutunulan şeyler değil miydi? Afetleri engelleyebilecek bir gücü olmasa da insan, onun yıkıcılığı ne de büyük oranda elemine edebilirdi doğru değerlerle değil mi? Keşke onlarca yıldır bu zeminde insanlara barınak sunan, bu barınaklara,meskenlere, yapılara da doğru değerler ölçüsünde muamele edilebilseydi. Keşkelere hayata dair daha da fazla acı vermemesi yine o tutunulanlar ne de ilgili, sizce de öyle değil mi?

İster maddi, isterse manevi anlamdaki beslenmeler bir süre sonra sonra tutunduğumuz şeylerin de neler olduğunu dışa vuruyor. Maddi kazanımlar her derecede gerekli iseler, sosyal doyum için ideal roller her kadar da cazip olsalar, hiçbirisi tutunduğumuz şeylerle çelişmemeli. Bu durum şimdiki bizin gelecekte de biz olarak devamına veya bizen ötelere doğru sonu bilinmedik bir savruluşa dönüşebilir. Sabrın, hoşgörünün, sadakatin, azmin, bir hedefler silsilesinde koşturmanın ve bunları yaparken de o asil duruşu bozmamanın ne derece kıymetli ve pahasız olduğu fark edebilenlerle dünya bir başka güzel olacak. Bunu ümit ediyor ve bu ümidin gerçekleşmesi için de yine o soylu değerlerimize tüm gücümüzle tutunuyoruz. tutunuyoruz.

KISIR DÖNGÜ

Zaman değişti, mekânlar, anlayışlar ve fakat kaderi değişmedi bu ülke insanlarının. Dilediğinizce gidin geriye, gelin şimdi de güne ve bakın. Değişenleri varsa da hayatın çeşnilerinde, milletin hak ettiği sunumlara erişmedeki çetin mücadelesi daima eksik kalmış. Millet yarım bırakılmış, sahiplenmek bir yana tüm zorlukları yıkılmış üstüne ve şu soruları sordurmuş bizlere: Devlet mi millet için, millet mi devletine gerekir?

Bir yandan “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” (Şeyh Edebali) diyen büyük bir hümanizmanın dillendiricisi olan tarihimiz, öte yandan da tüm nimetlerine belli zümreleri layık görürken ülkesinin, öte yandan da büyük bir milli kesimin erişmesini istemez gibi ve bilerek veya bilmeyerek adeta barikatlar kuruyor insanlarının önüne. Sonuç itibarıyla de “Bir lokma ve bir hırka.” Felsefesinde buluyoruz kendimizi.

Küçüklüğümüzden beri beslene geldiğimiz değerlerden biri de israf etmenin ne denli yıkıcı olduğu, yasaklandığı, haram edildiği gerçeğidir. Elbette israf kötüdür, yıkımdır, emeğe saygısızlıktır, sosyal adaletin tecellisine de negeldir. Ve fakat, ülkenin imtiyazlı kesimlerinin ta ki 1922`lerde kaldırdıkları saltanatı halen sürdürüyor almaları da akıl alacak gibi değildir. Bir ülkenin yönetimi ile halkı arasındaki uçurum, kendimi bildim bileli aşılmış değildir. Bu zihniyetle de aşılacağı da yoktur.

Yönetimin başına gelenlerin doldurdukları o çok imtiyazlı zeminler, onların başına ya bir şeyler getiriyor veya bunu konjonktürü öyle kullanmak keyfiyetiyle kendileri böyle tercih ederek, bir kast sistemindeki gibi aşılmazlık duvarı örüyorlar milletin önüne adeta.

Babası işçi olanın çocuğu işçi, memurun çocuğu memur, futbolcunun çocuğu futbolcu ve sinema sanatçısının çocuğu da oyuncu oluyor. Bundan ala bir kast olabilir mi? Devlet ile millet yan yana bu şekilde hakkaniyetle gelebilir mi? Her beş yıldaki seçim imtiyazımızla bu gerçekleri değiştirebilme gücümüz var mı? Zira iki, üç okka patatese ve birkaç çuval makarna ve veya kömüre geleceğini pazarlayanlarla yeni ufuklar açılabilir mi bu ülkede. Bunları dillendirirken hiçbir politik kaygıyla yazmadığımı, apolitik bir duruşun düzleminde ve sesli konuştuğumuzu farz edelim. Gerçekten de hiçbir siyasiyi tanımam, tanışmak ve ya yakınlaşmak gibi bir gayem de yoktur.

Bildiğim bazı şeyleri bu anlamda yazmayı kendime görev bildiğim için yazıyorum. Almaya`ki Hans`ın, ABD`nin Micheal`inin ve Fransa`daki Louise`in insanca yaşamaya ne kadar hakkı varsa, bizim ülkemizin Alperi`nin, Abdullah`ının, Zeynep`inin, Zeyno`sunun, Dursun`unun, Aliye`sinin de en az onlar kadar hakkı vardır. Zira, bu toprakları bize vatan yapan şanlı tarihimizin mimarları, o gençlerin bir vakit hayat dolu dede ve ninelerinin o kötü günlerdeki terle, kanla ve canla ortaya koydukları eşsiz mücadele, bu hakkı kimsenin keyfiyetine bırakamaz. Hiçbir yönetim erki bu milletin çocuklarının nemalanması gereken her şeyde hakkı olduğu konusunu tartışmamalıdır bile. Eğer bu noktalarda bir sıkıntı varsa, bu durum cidden üzerinde durup düşünülmesi gereken, tarihi perspektiften nelerin çıkarılıp çıkarılmadığının tartışılması gereken bir durumdur.

Elbette zor zamanlarda bir ve beraber olacağız. Büyük millet olabilmenin ön koşulu budur. Ve fakat, egemenliğin bölüşümünde siyasetin diline ve ellerine adeta pelesenk olan şu yandaş mevzuu asla hakla, hakkaniyetle bağdaşır şey değildir. “Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar.” Sözü ne de güzel özetliyor bu durumu değil mi? Mademki ecdadımız bizlerin daha güzel bir hayata erişmesi için kendilerini feda ettiler kutsi davaları adına, halen neyin kavgasını yaptırılıyor bu millete, kime karşı bu kavga, soruları çözüm bulmak zorunda değil midir?

Bir Ortadoğu coğrafyasının zemininde yaşamak gerçekten de zor. Bu anlamda dünyanın pek çok güç odağının adeta tiyatro zemini haline gelmiş bu kadim topraklarda, güçsüz kalanların yaşama şansı da yoktur, olmamıştır da. Ve fakat, her yanında bolluk ve bereketle gıpta edilen ülkemiz, niçin daha medeni şatlarda bir hayatı insanına sunamamaktadır. Bu durum böyle midir yoksa, milletin hakkı olan kaynaklar farklı şekilde mi kullanılmaktadır? Dedik ya, babam zamanında da aynıydı manzara, ben baba oldum, yine aynı manzara. Hiç haz duymadığım şu “sosyete” sözcüğü gerçekten de son derece iticidir. Devlet, yönetim erkini öyle kullanmalıdır ki, ortalama kültürü de ortalama geliri de arzu edilen o huzur sevilerine çıkarmış olabilsin. Bundan sonra zaten sosyete yerine, sosyal topluluklar sözcüğü kullanılabilir sadece. Birilerinin daima elit olması da aykırı bir durumdur bu anlamda. Bir asrı aşkın süre önce ortadaki mücadelede sosyete değil milletin kendi vardı. Astı da üstü de aynı şeyi düşünüyor, aynı nefesle nefesleniyor, aynı soylu kanı akıyoyordu toprağına vatanın.

Gazi Mustafa Kemal`i anlamak mevzuu geliyor burada akıllara. Mustafa Kemal`in baktığı pencerede çiftçi ezilen değil, efendiydi. Yine bu manzarada öğretmen gerçek anlamda her yönden yetişmiş ve toplumun kaderini ellerinde şekillendiren gerçek bir metadordu. Ortaya konulan her bir yenilik, bir üst gelir grubu adına değil, milletin tümünü kapsayıcı, kucaklayıcı şekilde hayat buluyordu. Ve özetle, yapılan, alınan, satılan ve hayata dair ne varsa halk içindi, zümreler için değil.

Üç bir yanı ve denizle çevrili ülkemizin deryalarında, bizi nefeslendiren alabildiğine engin gökyüzünde ve onun yeşilin tonlarıyla cümbüşe devrilen ormanlarında, tarihte bize akseden arkeolojik zenginliklerinde, mutfak kültüründe kendimizi bululamıyorsak, aidiyet duygumuzu sorgulamamız gerekmez mi? Bir Alman ailesi, Karadeniz`in

eşsiz güzelliklerini benden çok görebiliyor, Van`ın zengin ve bol çeşitli, şifalı kahvaltılarını benden çok diyor, milli futbol maçımızın heyecanını resmi kanallardan izlememde sorunlar yaşıyorsa, lig takımlarımızın kadroları adeta dünya karmasına dönmüşler ve otuz yıldır tutkunu olduğum futbol takımından da sırf bu nedenlerle sıklıkla sınırlanmışsa, elimdeki oltayla Akdeniz`in sakin bir kutusunda balık avlamama özel mülkler engel oluyorsa,... sizce de bir şeyler ciddi anlamda yanlış değil midir?

Giderek uçurumlara neden olan bu durum bir noktadan sonra da millet ile devlet bütünleşmesi noktasında bazı kırılmalara da yol açabilecek ciddi bir tehlikedir. Esasında bizler tarih boyunca daima özgür kalmayı başarabilmiştik. Ve fakat her ne varsa, bir türlü egemen olma şuuruna erişemedik veya buna engel olundu. Yüzyıllar öncesiyle sonrası arasındaki benzerlik ne de manidardır aslında. Demokrasi bilincinin henüz yeterince olgunlaşmamış olması veya onun zahmetsizce bizlere bahşedilmesidir belki de nedeni. Evet, özgürlüğümüz için bedelleri fazlasıyla ödedik her demde. Onun içindir ki hürriyetin tadını da değerini de biliyoruz. Ne yazık ki egemen olma tecrübemiz sadece yönetim erkinin ve etrafının dar çerçevesiyle sınırlı kaldığından ve onların da bu hakkı paylaşmak gibi bir öncelikleri olmadığından, “kast” gerçeği olmasa da kasti bir şekilde egemenlik haklarımızın sorgulanması gerekiyor sanırım.

Bunların dışında bir de şu liyakat meselesi var ki kan dondurur. Onuncu kere en yüksek puanları alabilmesine rağmen bir türlü yukarıdaki keyfi karar mekanizmasını aşamayan, farklı alandan binlerce yetişmiş gencimiz, ne yazık ki, kendilerini takdim edecek bir referansa ihtiyaç duyuyor. Burada da kimin kime yakınlığı fazla ise ilgili makama onlar getiriliyor. Bu hatalar yapılırken de işin, statünün, makamın gereği olan ;yetkinliğe, tecrübeye, bilgiye ve kısacası liyakate haiz olup olmadıklarına da bakılmıyor bile. Bu durum böyle devam ederse, devlette nitelikli kadrolarda; işlerin aksamasına, sorunların giderek büyümesine, daha büyük kargaşaların çıkmasına alışık olmalıyız değil mi?

Makamlar doğru ellerde işler, hayat verir, değer üretebilirler. Keyfiyetle verilen yetki ve makamlarsa ancak ölüm getirir. Bir otobüsü dahi yıllardır onun kahrını çeken muavine teslim etmekte tereddüt eden sivil ve akli anlayış, nasıl olurda devlette daha ciddi ve hayati konularda böylesi bir tercihe yönelir? Doğrusu anlaşılır bir şey değildir bu. Düpedüz katletmektir devleti bu. Düşünsenize, yeterince tecrübesi, bilgi olmayan bir mühendisin nükleer santralde iş kapmış olmasını. En ufak hatasının bedeli sizce neler olabilir? Devlet yönetimizde amca, dayı muhabbeti olmamalıdır. Orası ailecek ikbal kazanılacak bir zemin değildir. Akılla, sağduyuyla, doğru insanların doğru zeminlerle, mevki ve makamlarla buluşturulması gereken bir erktir. Umarım işler daha kötüye gitmeden birileri devlet aklını doğru yerlere konuşturur da “çalışanların da, emekçilerin de ve emeklilerin de elmaları kızarır” diyelim. Birilerini sırtından, karnından, kan bağından veya can bağından beslenerek hak etmedikleri yerlere gelen ve rahatsızlık duymayan insanlar ne de çirkindirler. Onlar en başta empati yoksunlardır. Emek düşmanı, fazilet noksanı, kısacası dalkavuklardır. Erdemli insanların her şeye karşın bu zeminlere kayırma yoluyla değil de emekleriyle gelmek istemelerini büyük bir saygı ile karşılıyorum. Onlar, önlerinde düğme iliklenmesi gereken esaslı, soylu bir duruşa da sahiptirler çünkü...

Bizler bir eğitimci şuuruyla ve siyasete kesin bir mesafe koyarak, yetişmekte olan nesillere hakkı ve hakkaniyeti velhasılı ;emeğin, bilgeliğin, çalışkanlığın ve değerlerin cümlesinin vazgeçilmezlerimizi olduğunu her fırsatta dile getiriyoruz. Umarım, eğitim sistemimizdeki ciddi sorunlara da bir el atılır da okur-yazar olmadan mezun olan öğrenci ayıbından da kurtuluruz, diyorum. Acı ve fakat gerçek bir durum bu. Niteliğimizdeki artışın yegâne adımı eğitimden geçecektir kuşkusuz. Hiç olmazsa bu zeminde siyasi manevralar yerine; esaslı ilmi ölçeklerle, yine çağın gereklerine göre ve fakat nitelikten asla taviz verilmeden sürdürülen çalışmalarla gerçek manada kültürü özümsemiş, değerlerle donanmış ve belli sahalarda da liyakatlı bireyler yetişebilecektir.

Bu ülke bizim. Bizi kabul edebilecek bir vatan da yok. Devletin kimseleri küstürmeden ayırıştırılmadan ve siyasi çıkarları yeri geldiğinde bir kenara koyarak vatandaşın sorunlarına eğilerek onların yanında olma gayreti, nitelikli insanların sunumları ve emeği ve çalışkanlığı takdir edişiyile daha yaşanılabilir bir zemine geçebilmek elbette mümkündür. Dünün yanlışlarını bir kenara bırakırsak, içerde ve dışarda güçlü bir Türkiye için, günü birlik ikballer yerine onlar yıl sonrasını projeksiyonuna almış ve bilimsel dayanakları olan hedeflerin militle birlikte inşası, nimetlerin paylaşımının yine her türlü sıkıntıda devletin yanı başında duran militle paylaşımı hepimizin ivedilikle beklentisidir. Büyük olabilmek ne sayıda ne de makamdadır. Onu büyük kılan şey, içindeki ;fazilette, erdemde, adaletinde saklıdır. Bizler büyük bir medeniyetin unsurlarıyız.

Ben ile başlayan yollar asla bize çıkmamıştır. O benlerin egoları uzun sürmeyecek bir saadeti verse de, bizler daimi olandan, paylaşarak artandan yanayız. Sofralarımızda türlü nimetlere erişirken, memleketten bazı manzaraların boğazımızda düğümlenmesinden bıkmış durumdayız. Asgârî müştereklerde her bireyin kendini en güzel ifade edebileceği, saygınlık kazanmış olduğu, adalete de güvenle sırtını yaslayabildiği bir hayat umudumuz var. Buradaki çıkarım biz anlayışı içinde kendini gören, görmek isteyen herkesi kapsamaktadır. Falan esnafın, filan müdürün, başkanının yakını olunması muhabbetlerinden ortaya çıkan çirkinlerle ve hele ki, “Ben kimim, biliyor musun?” gibi üçüncü dünya ülkeleri ikelliğinden kalmış argümanlarla anılmak istemiyoruz. Bu tür statükolarını, makam ve güçlerini insanlara dayatan küçük insanlardan, onların zavallılığından bıktık artık. Sıradan bir Avrupa ülkesindeki gibi koruma ordusuna ihtiyaç duymayan ve haklin girip çıktığı zeminlerde boy gösterebilen, makam ve gücün verdiği konforla egosuna mağlup olmayan, sizinle aynı masada hayata dair şeyleri ortaklaşabilen karakterli eğitilmişleri istiyoruz.

Buradan değerli bir makam sahibi anne ve balara da şunları söylemeden geçmemek gerekir. Oğlum, kızım hele bir savcı olsun da görün siz. Yahutta “ Oğlum rütbeleri alınca yanına varılmaz artık.” İşte bu çirkin ötelemeler, makam ve iktidarın daha sahibi olunmadan kirletilmesi, rencide edilmesi, asıl amacından uzaklaştırılması değil midir? Doğru söylemlerin ne kadar önem arz ettiğini anlamanın vakti geçmesin lütfen. Evet, bazı rollerin sahibi olabilmek hedefi büyük özverileri gerektirir ve bu hedeflerine ulaşabilenleri de tebrik etmek gayet insanî bir durumsa da, makam ve gücün vermiş olduğu sorumlulukları hatırlatmak yerine, onların toplum üzerindeki nüfuzlarını öne kaymak çok büyük bir vefasızlık olmaz mı? İnsanlara yukardan yukardan bakan kaymakamları da gördük, insanları kucaklayanları ve bu yüzden halen vefa ile anılmakta olanları da. Diğerleri ise asla yüreklerde ve akıllarda iz bırakmadıkları gibi, bizler gibi binlercesinin ancak beddualarından nasiplenmişlerdir. Zira o makam ve güç, insanlara inmek için fırsat, bozulan ahengi onarmak için en güzel bir zemindir.

Geleceğimizin de bu manada büyük olabilmesi, nicelikten ziyade topluma yöne veren, adalet ve eşitlik duygularında ortaklaştıran, yaşayan değerlerimizle, nitelikte can bulacaktır. Ümidimiz bizci anlayıştadır. Onunla ;daha bir insan kalmak, artmak, gerek bu coğrafyada ve gerekse de bütün cihanda en anlamlı ve asil şekilde yankılanabilmek, gıpta edilir olmak dileğiyle.

Oğuzhan KÜLTE

Bir Farkındalık Mevzuu

Varlık bir değere açıldığı zaman hayat solunur,hissedilir bir şeydir. Temastan müstesna,paylaşımdan fersah fersah uzaklaşmakta olan bir yaşanış, ömre törpü, gönle üzgüdür ancak.

İnsanlar nedense yoklukları öne çıkarıp varlıkları görmezden gelmeyi tercih etmiş olmalı ki, asla memnun olmayan ve giderek azgınlaşan nefislerinin hizmetkârı durumundalar. Bu hizmetkârlık anlayışı, koskoca bir ömrü nefsin arzularına ve onun bitmek bilmeyen hezeyanlarına teslim etmek, aynı zamanda da yaşamın güzelliklerini,renklerini ıskakalamak demektir.

Sınırlı bir ömre ve bedence,duyguca limitsiz gazlara meyilli yaradılış, doğru yer ve zamanı tespitinde de sürekli hatalar yaparsa, bu durum bir tükenmişliğin önünde savroluşa gebe demektir. Oysa, rüzgârın bile anlam bulduğu, bir amaç üzere estiği hayat içinde, hedefleri olmadan yaşamak, olsa olsa yaşıyormuş gibi yapmaktır,görünmektir.

Her zeminde seçenekleri olduğunu bilmek, çok şeyi lehimize çevirebilir potansiyeldeki bir bakış açısidir. İyi ve güzel bakabilmeye uygun seçenekler varken ve bunlar her deminde hayatı da bizzat solumayı,yeri gelince de yine güzele,iyiye manipüle etmeyi sağlayabilirken, nedendir şu ümitsizliğe kapıyı zorlayamak. Değerce de bizi eksilterek; hazzı elden,avuçtan savuracak ve elde bulunanların kıymetini görmeyi perdeleyecek bakış kime hizmettir.

Bizim pozitif duruş ve eylemlerimiz, anın sonrası için de yeni bir olumlunun kapısını aralar değil midir? Mesele, zayıfın,güçsüzün, hüsnü hayalin içinde bile oradan çıkışı sağlayan doğru bakışla harekete geçmek, eylemi başlatmaktır. Hayat,hareketle anlam bulmaktaysa, bu hareketin nereye ivmeleneceğine dair hissiyatların ve onu biçimlendiren düşünüşün anahtarının bizde olduğu unutulmamalıdır.

İnsanlar dilerlerse akvaryum ölçeğinde de saadeti bulabilir. Ters durumda ise bu özün hezeyanlarını okyanuslar da doramaz. Hemen yanıbaşındaki şeyleri öncelikle gerçek sayıp ve fakat onlardaki arzu edilmeyen nüanslara da takılmadan emekle, sabı ve iyimserlikle anı doldurmak paghasız bir saadete evrilebilir.

Neyi seçeceğiniz, nereye gideceğinizi belirlemede büyük bir gerçeklikse, her şeye rağmen güzele,doğruya,erdemliye ve şükürden beslenen bir anlayışa can vermek, hayata da değer katmak demektir. Zenginlikler duygularda başlar,gelişir ve düşünce ufuna yansır. Oradan da eyleme geçerek renk kararlar hayata. Ne istediğimizi bilirsek, dileklerin hayat bulacağı bir ömrü de dizayn etmede dümenin başına da geçmişiz demektir. Siz hangisini tercih edersiniz?

BİR GURBET Kİ, İÇİNE İÇİNE

Daha küçüklüğümüzden beri kulağıma fısıldanan ve daha bir büyüdükçe de gerçekleşecekleri ümidi yüreğe serpilen bir mutluluk masalının peşinde değil miyiz? Hangimiz gerekçe ile çelişen bir iç dünyayı tecrübe etmedik? Kimi tohumlar güne yeşermeye şans bulmuş, pek çoğuysa zihnin tozlu raflarında kaderine terk olunmuştur. Ya da biz bastırmışızdır onları ve birtakım realite dayatmalarıyla biliçaltımızın bir yerlerine saklamışızdır. Kim bilir?

Gerçekte biz yani ;gülen, düşünen, belli bir ses tonu ve konuşurkenki vurgulamaları, yerinde öfkesi ve yerinde coşkusuyla biz ve bu bizin karşısında da olmak istediğimiz; bizi daraltıp bunaltan bazı kemiyetlerden kurtulabildiğimizde tüm yanları ve derinliğiyle ortaya çıkma potansiyeli hep olan ve veya olacak olan biz. İdeal benliğimiz ile halihazırdaki şu benliğimizin mücadelesi de ne ilginçtir. Öyle bir ikili ki bu, varlık ile yokluk ya da beden ile gölgesi, madde ile antimadde gibi sınıksız ilintili ve biri olmadan da diğerini anlamsızlaştıran bir ilinti.

Zaman zaman derin bir ah çekip geçmişe takılıp kaldığımızda da o anlarda yakalayabildiğimiz ve fakat süregelen hale de getirmeyi başaramadığımız mutluluk kıpırtıları yok mudur? Ne de çabuk yitirilir bu mutluluk serpintileri. Sonbahar gelir aniden ve ardından da kara kışı yaşatır gönle. Hep sonrasını ümitle bekletir o yaşanılabilir ilkbahar tadındaki özlere, beklentilere. Ne yazık ki her yaşın kendine göre bir ilkbahar beklentisi olsa da bizim dışımızdaki çokça nedenden ötürü bir türlü o mutluluk treninin vagonunda yer alamayız. Son vagona da olsa bu heyecanı yaşayabilmek ve hayata daha bir farklı bakabilmek isteği bile ne büyük şeydir aslında.

Sılamıza mesafeli, dostlardan, eşten, akrabadan ve kısacası sevdiğimiz ve paylaşımlarıyla bize renk kattığını bildiklerimizle olan, zamanla da yalnızlığa iterek ; mekan, insan, eşya, bitki, hayvan veya bir etkinlikte can bulacak hasretler, içimizde çok derin bir gurbeti yapılandırır. Öyle bir gurbettir ki bu, kendimizi de aradığımız, yüzümüzdeki tebessümü dahi samimice taşıdığımız bir gurbet. Monotonluğu ve sıkıcı rutinleriyle bizi boğmaya başladığında şu hayat, içteki gurbetin dayanılmaz sancuları da vurur tene, yüreği duygu ve düşüncelere ve yerinde de grup vakti ta ötelere dalan umutla bakan, kiminde nemli, kiminde de ferah sönmüş gözlerle.

İnsan, kendi içinde de bir yolculukta değil midir esasen. Bildiğimiz anlamdaki yolların nerede başladığını, hangi coğrafyalara değin uzandığını ve bize hangi manzaraları, hangi kolaylıkları ve bunların yanı sıra ne gibi zorlukları dikte edebileceğini biliriz büyük olasılıkla. Ya içimizdeki yollar nereye götürür bizi? Bu yolların nereye çıkacağı ve bizi gerçekte mutlu kılacak, huzuru tattırarak duraklara ulaştırması, koskoca ömürdeki onca beklentiye de karşılık gelecek kadar değerli olmalı. Birbirlerini neredeyse kırk yıldır göremeyen iki gurbetçinin bir düşün merasiminde karşılaşmalarına şahit olduğumda, bunca yıl sonra geride kalmış o çocuksu duygularını nasıl da dile getirdiklerini ve o yıllara dönmek şansı olsa tereddütsüz her ikisinin de buna "Evet" cevabı vereceklerini de bilerek kendimce üç veya beş dakikalık bir gözlemde bulundum. Bu gözlemde kah birisi oldum taraflardan kah diğeri. O kısacık anlarda öylesine çokça duygu akıp gitti ki okuyabilene, sormayın. Duygulu anlara kendimi kaptırmış olmalıyım ki, her ikisi ile de tanıştım. Birlikte indik yıllar öncesinin o masalsi düzlemlerine. Nelerin gelip geçtiğini ve güne geldiğimizde de yılların kendilerinden neleri alıp götürdüğünü konuştuk. Anladım ki, o karşılaşma anı için belki de kırk yıllık bir gözlemlerle her iki tarafın da büyük beklentileri vardı. Beklentiler cari oldu ve fakat, ömrün yarısı da feda olmuştu.

Maddi kazanımları öncelikleyerek ve veya bazı özel nedenlerden ötürü ülke dışına değin uzanan onca hayatın ardında kim bilir ne dramlar yatıyordu. Yakinen tanıdığım ve bir ara (on iki yıl) mesleğimi de icra ettiğim küçük bir Anadolu kasabasının (sonradan ilçe olmuş) öğrencisi iken, o küçük dünyada yılar sonra yine özel nedenlerden ve bununla birlikte de maalesef ekonomik kaygılardan ülke dışına çıkan o genç, kendine o yıllara değinki benliğini verem, kimliğini veren, aile bahşeden, arkadaş, dost ve her ne varsa anlamlı kılan hayatı herbirini nasıl da geride bırakabilmişti, tıpkı diğer vatandaşlarımız gibi. Araya ummanları, okyanusları, kıtaları da ekleyerek uzanmıştı Kanada'nın soğuk, uçsuz bucaksız, bizim kültürümüze oldukça da Fransız bir medeniyetin içine. İnsanlar, beslendikleri kültürün birer parçasıdır ve her ne yaparlarsa yapsınlar, içlerindeki o öz daima canlı kalır. Bizleri mekanda uzaklara sevkeden bu hayaller, duygu ve düşüncelerimizde de düşürüyor mu sevdanın, güne ışıklarıyla bakabildiğimiz kurmaca evlerin, köşkerlerin penceresinden o masalsi gurbetlere.

Hayatın bıçak sırtı iki yanı gibi değil mi gerçekler ve kurmaca yanlarıyla peşinden koştuğumuz idealler, hayaller. Kısacası bir yanımasal, diğeri ise öyküdür bizim. Öykümüzü daha renkli kılacak hayallere elbette ihtiyacımız var. Her öykü güzel bir sonla müşerref olmasa da bu finali nasıl okumayı düşündüğümüz, hissettiğimiz de oldukça önemli. Hem gözyaşı dediğimiz sevinçte de akıyor mu zaman zaman. Gerçekliğin esrarını aralamak daha bir masalsi zemine sürüklemek, içimizdeki gurbetin sancılarını dindirmez mi? Daha nereye kadar bu sancılarla bir bütün yaşayabiliriz? Onun tedavisi bu gerçekliğin ışığını, renklerini, gülen gözlerini, düşküne uzanan ellerini ve özünden fedakarlık yapan isimsizlerini fark etmeden geçmiyor mu? Ne diye kapatıyoruz şu kepenkleri ve ne diye saplanıp duruyoruz o hayallerin ardına?

İlkokullu yıllarda da realitenin dikte ettiği ve derinden hissedildiği bir hayat değil miydi bu? Ne yerçekimi kalktı ortadan, ne güneşin sıcaklığı, ne yağmurun sesi, ne bir bebeğin gülümsemesinin verdiği mutluluk. Sanıyorum bizlerde zaman içinde giderek kendini hissettiren o katılma hali, gülmemize bile meydan okurcasına yüzleri gerdi, duyguları

köreltti, hayat dair heyecanları ve tatlı hezeyanları erozyona uğrattı. Sular halen akıyor yatağından ve baharda da gürleyip coşarak. Nisan yağmurları yine saçıyor bereketini toprağa, can veriyor doğaya.

İçimizdeki o derin acıların nihayet bulacağı bir an asla olmayacak belki de. Ne bir pencere açılacak o masalsi hayata ne de zamanda geri gidilebilecek. O halde, bugünün gerçekliğini doğru anlamlandırmak, ona iyi yanlarından bakabilmek, gayretle ve yüzden de o mutluluk esintisini eksiltmeden, hatta inadına inadına öykümüzün soğuk senaryolarını sıcığa bezeyecek azimle solumak hayatı, bizi biz edenleri aramak, bize iyi gelenleri yaklaştırırken hayat çemberimize, bizi bizden edenleri de yok saymak, görmezden gelmek ve veya en azından takıntı haline getirmemek çok şeyi değiştirebilir. Belki de bu sayede mesleğe ilk başladığım günün heyecanını halen taşıyorumdur. Bunu farklı zeminlerde başarabilen çokça insan var, biliyorum. Yüzümüzün somurtması bize de etrafımıza da değer katmayacaksa, onu anlamlı kılacak en azından küçücük bir tebessümün, latif birkaç sözün esirgenmemesi gerektiğini değerlendirmemiz, doğru seçeneklerle bu yolda yürümeye devam etmemiz gerekir.

Hayata dair doğru denklemi bulabilmek ve bununla esenliğe yol almak hiçte kolay değil anlaşılır. Zira, kurguladığınız, düşlediğiniz hayata salt kendi duygu ve düşünce ekseninden varabilmeniz çok müşkül. Sizle beraber yaşayanların mutakabatını sağlamadıkça ve onların asgari desteğini alamadıkça, o masalsi sayfaların güne düşmesi de olanak dahilinde değil şüphesiz. Masalların figüranları o kurgunun içinde olduklarını biliyor, hissediyor ve gereği olan rolleri, duruşları ve davranışları gösteriyorlar. Ve fakat gerçeklikle yüzbar olduğumuz ve genellikle de sefillik seviyesindeki hayatımıza o istenen renkleri katabilmede, beklenen hassasiyetleri, duruşları, söylem ve davranışları göremiyoruz belki de. Bu yüzden de fanteziden öteye gidemeyen o içimizdeki derin özlemler, gurbetteki bir yabancı rolünü yüklüyor omuzlara. Kendi içimizde kayboluyor, savruluyor ve biteviye bir huzur halini arayıp duruyoruz.

Kimileri küçücük bir kulübede ve asgari bir çiftlik saltanatında üstelik teknolojinin onca el değmediği mekanlarda da buluyor o rengi, kimileriye neon lambalarıyla bezenmiş mekanlarda dahi mutsuz. Hep bir arayış var içten içe bizleri kemiren. Kalabalığın içine girdiğiniz her an bir tehlike, bir moral bozukluğu yaşayacaksınız ve güne dair beklentileriniz bir anda sıfırlanacak. Ne kadar da kötü bir duygu. İnsanların tahammül sınırlarının da giderek azaldığı şu günümüzde, giderek kendi kabuğuna çekiler bizler derinden yaşamıyor muyuz özlemler beklenen günlerin özlemini. Buna içten içe gurbet denmez de nedir? Psikolojik anlamda da çeşitli travmalara yol veren ve giderek daha sık kalıplara hapseden bu durum, insanları fitratlarından da uzaklaştırıyor, mekanikleştiriyor, ruhsuzlaştırıyor ve adeta robota eviriyor giderek.

Daha küçük yaşlarda paylaşmayı, acıma hissiyatını, sadakati, başkalarının yüzünde tebessüm olabilmenin heyecanını tecrübe edemeden yetişen nesiller, kendilerini dipsiz kuyularda bulmuyorlar mı giderek. Yıkılan gurur, dağılan aileler, oldukça sert ikili ilişkiler ve samimiyet yerine menfaatlerin sıklıkla dillendirildiği çok banal bir hayat. A. Tofler'in tarif ettiği o "yabancılaşma" kavramı, modern toplumun beşeriyete biçtiği en ağır ve etkileri de sancılı da geçecek gibi olmayan bu durum, nasıl da fevrileştiriyor insanları. Oysa bizler, sosyal varlıklardık ve bunun gereği samimi ilişkiler ağıyla, emekle, paylaşım, özveriyle birbirine destek olması gerekirken, adeta birbirlerine yüzünü çevirmiş, sırtını dönmüş ve bananeci anlayışlara da teslim olmuş yığınlar haline gelmiyor muyuz giderek?

Şunu söylemek gerekir ki, yatay mimari zemininde yaşamış veya en azından o yıllara dair gözlemleri, anıları bulunan insanlar, günümüzdeki durumun insan öznesi için hiçte azımsanmayacak şekilde bir yıkıma doğru sürüklendiğini gayet net biçimde görmektedir kuşkusuz. Adaletin karın ağırlı ve daima güçlüden ve zorbadan yana olan tavrı da bu yozlaşmayı bir başka şekilde ve yine toplumun, özünde de insanın fitratına olabildiğince zarar verircesine bir yola girmede mi? "İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın." derken Şeyh Edebali, ne de anlamlı özetlemiş durumu. Yine, "Erdemliler Kenti" kitabından söz ederken Farabi'nin tasvir ettiği bu kentteki insana özgü o masalsi esenlik durumu dikkate değer değil midir? Orada işler öylesine güzel yürür ve insanlar öylesine haz alırlar ki hayattan, sanki masalsi bir hayatın içinde buluverirsiniz kendinizi. Ve durum günümüzde kelimenin tek anlamıyla "Erdemsizler Kenti" ne evrile durmaktadır giderek. Tam da bu yüzden her birimizin bir saat, gün, hafta, ay ve yıllara dair özlemleri o çirkin anlayışların gölgesinde adeta zindanlara atılmakta ve içten içe kahırlı hezeyanlara, isyanlara ve yıkımlara da dönüşmektedir.

Değerlerimizin adeta savrulduğu günümüzde, mutluluğu asgari seviyede de olsa yaşayabilenler parmakların sayısını geçmeyecek kadar azaldı dersek, abartı olmaz sanırım. Amaç, korkularla, kaygılarla, zalimlikle sindirilmiş bir insan kitlesi mimarisi ise, hayatımıza çeki düzen vermeye çalışanlar gerçekten doğru yoldadır. Tam da böyle yapmalıdırlar, Şeytani tezahürlere taş çıkaracak senaryoların dillendirildiği ve adına "Küreselciler" denen o gürûh, bugünlerin ve olası yarınlarımızın katline adeta imza atmaktadırlar.

Giderek ekonomik buhranları derinden yaşamaya mecbur edilen, doğayla yüzleşmekte ve kendini bulabileceği dingin mekanlara erişimde kısıtlılık yaşayan insan, hayalleriyle gerçekler arasında duran o aşılmaz betleri umudu da kırılarak izlemektedir sadece. Başkalarının saadetinden çalarak esenliğe varabilecek bir medeniyet asla olmamıştır ya da uzun soluklu olamamıştır. Umudumuz, değerlerin yeniden yeşermeye başlaması ve insanın o asil fitratına dönebilmesi için ciddi bir farkındalığın yaşanmasındadır. Bu ise ciddi bir bilinç işidir. Okumadan, gözlemeden, sorgulamadan ulaşılabilecek bir yol değildir bu.

Hayatı anlamlı kılacak şeylere değebilmek ne de güzel aslında. Ölçümüzü doğru ayarlayabilirsek, kendimizi de başkalarını da bu anlamda o ideal farkındalığın içine çeker ve bir mutluluk, esenlik evreni oluşturabiliriz belki de. Ümitler için bir engel yok nasılsa. Onlara hayat verebilmek emek ve sabrı, kararlılığı ve her şeye rağmen bazı güçlükleri de barındırmış da olsa, yüzdeki tebessümü inadına korumak anlam katabilir bu davaya. Neye inanıyorsak,

onun tezahür edebileceğini de bir kenara koymak gerek. Biz; iyinin, doğruluğun, hoşgörünün, paylaşımların, giderek arttığı, sorunlarsa iletişim yoluyla, seviyeli tartışmalarla çözüme kavuştuğu bir hayatı seçtik. Her şeyi çözemsek de, en azından sorunların bir parçası olmamak adına güzel bir duruş bu. Her birimizin içinde fırsat bulduğunda adeta bir volkan gibi patlayacak onca özlemi, içten içe ruhu ve bedeni kemiren o gurbeti de kavuşmalara evirebilir belki. Ne dersiniz?

Yapamadıklarımızla duyacağımız pişmanlıklar yerine, yaptıklarımızla bizi yıllarca besleyecek o masalsı zeminde varolmak meselesi, hayatın en dikkate alınması gereken yanı gibi de değil mi? Ne olduğumuzun, nerede yaşadığımızın, geçmişimizin bir önemi yok bu anlamda. Günü nasıl doldurduğumuz, kendimize ve başkalarına esenliğe giden yolda nasıl kapılar araladığımız şüphesiz pahasız değerde olmalı. Sadece iyi niyet ve yüzündeki samimiyetle, gülüşle hatırlanabilmek bile koskoca ömre değmez mi?

Oğuzhan KÜLTE

TÜRKÇÜLÜK MÜ, OSMANLILIK MI?

Binlerce yıllık bir kadim kültürün dünyada varlığını halen sürdürebilen ve benliğindeki o asil ruhu yitirmedikçe de kıyamete değin varolcak Türk milleti, cumhuriyet sonrasında ne de farklı ve üstelikte çelişkili fikirlere sahne olmuştur. Bu durum başka milletle için de kısmen geçerli olsa da bizdeki görünüm oldukça dikkat çeken ve zaman zaman da ucu tehlikeleri bir yere giden haldedir.

Orta Aya steplerinden kol kol batıya doğru uzanan, kimi yaşamın getirdiği zaruretlerden, çoğu ise arka planında ilahi bir de motivasyonu da içeren fetih amaçlı büyük coğrafi açılımıyla bu millet dokunduğu her yerde derin izler bırakmaya da muktedir olmuştur şüphesiz. Bu durumu yüzyıllarca hükümlerini yaptıği toprakların şimdiki sahiplerinden dinleyecek olsaydık, büyük mitlerin dahi ortaya çıkmasına şaşırılmamak gerekir. Kara Afrika'nın bağrındaki ve geçmişte de bizzat onun himayesinde yönetilmiş ülkelerde her Cuma namazlarında halen Sultan Abdülhamit adına hutbe okunuyor olması hiçte yadsınamayacak kadar gerçek ve Osmanlı'nın varolmadığı günümüzde onun kudretini gösterebilmesi bakımından çok manidardır değil mi? İsimleri değişmiş olsa da milletimizin temel anlamda iki devlet kurmuş olduğunu dile getiren ve tarihe oldukça büyük bir derinlik ve genelleme ile yaklaşan bir görüşe göre, ilk devletimiz Doğu Türk Devleti, göçlerden sonra Anadolu merkez olmak üzere ikincisi de Batı Türk Devleti'dir. Elbette hem doğu (Asya) hem de batıda farklı isimlerde hüküm sürmüş devletlerimizi gözardı etmesek de yukarıdaki genellemeye katılmamak da mümkün değildir. Devlet olabilme erkini ve tecrübesini defalarca edinmiş ve her yeni yapılanmasında daha bir güçlüce tarih sahnesinde yer edinmiş milletimiz, en uzun soluklu icrasını Osmanlı adı altında hayatla buluşturmuştur.

Hem süreci hem de geride bıraktığı derin izleriyle günümüzde de sıklıkla dilendirilen Osmanlı Devleti, zamanla 13 milyon kilometre kareye egemen olarak imparatorluk kimliğine de kavuşmuştur. İmparatorluk ünvanını bazı bilim insanları kabul etmeseler de, Osmanlı'nın kapsam alanı, hayat verdiği medeniyeti, bilimi, sanatı ve kudreti ile bu ünvana layık olduğunu söyleyememek oldukça yanlı bir görüştür kanımca. Avrupa'da sadece iki veya üç ülkeyi ihtiva edecek kadar az bir yüzölçümü ile birden fazla imparatorluğun adının tarihe not düşürüldüğünü bir kenara koyarsak, Osmanlı için bu ünvanı kullanmaktan imtina etmenin, içten içe bir yanlı görüşün ve veya düşmanlığın sonucu olduğu kanaatine varırız. Gerçek şu ki, üç kıtada ve oldukça büyük sahada, yedi iklimin de görülebildiği engin toprakların hamisi Osmanlı, kuşkusuz devrinin de en kudretli imparatorluğudur.

Osmanlı sonrasındaki ve içinde vatandaşı olarak bizlerin de yaşamakta olduğu, Gazi Mustafa Kemal ve yakın silah arkadaşlarının halkın gücünü de yanlarına alarak adeta bir yıkımın ardından yeniden kurdukları Türkiye Cumhuriyeti, son devletimizin resmi adıdır. Devlette devamlılık vardır ve bir önceki kültürel mirasın hiç sayılarak yeni bir devletin kurulabilmesi de pek mümkün değildir. Elbette her yenide olduğu gibi Osmanlı'ya göre daha genç olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin günün gereklerine göre bir önceki devletin anlayışlarını büsbütün alması hem mümkün değil hem de hatalı bir seçimdir. Bu devrim yüz yıl öncesinden günümüze doğru yeni kurulan her bir devlet için de geçerlidir elbette.

Bir medeniyeti taşıyarak, sonraki kuşaklara değin besleyen mazisi, yeni ve güncel olanca yok sayılamaz. Beğenmesek de bizim için pek iyi gitmediğini düşündüğümüz 10-15 yaşlarımızı yok saymamız, yaşanmamış gibi hareket etmemiz nasıl mantıklı değilse, köklerimizle ilgili hakikatlere sırtımızı dönerek onları değersizleştirme çabası ve veya anlayışı da mantık dışıdır, bilimsel de değildir. Osmanlı hayranlığı duyan bazı insanların, günümüz gerçeklerini ikinci plana itip, cari olan devlete karşı soğuk durmaları ne denli doğru ise, genç cumhuriyetizi de sanki Osmanlı, Selçuklu olmadan, onların tarihte boy gösterdikleri gerçeğini yadsıyarak konuyu dillendirmeleri de o denli gerçek ve geçerlidir. Bu ikilem akıl dışıdır ve en yalın ifadeyle, maziye karşı da büyük bir vefasızlıktır.

Şanlı zaferleri ve fetih anlayışı ile adeta insanlığa unutulmayacak derecede büyük dersler verebilmiş Osmanlı ve onun bünyesinde yetişmiş irfan ordusu asla değersizleştirilemez, yokmuş gibi düşünülemez, ötekileştirilemez ve günümüzdeki gibi bazı aydın geçinenler yüzünden hasır altı edilemez. Varlık felsefesi gereği, bir önceki hali olmayanın sonraki halde mevcut olabilmesi de mümkün değildir. Kardinal külahı görmektense, "Osmanlı sarığı görmeyi yeğleyen" Doğu Roma anlayışını, Boşnak Yaylalarında Osmanlı'nın nefesinin hissedildiği o kuytu meskenlerde dahi bir grup Türk askerinin iase yardımı amacıyla zirvelerdeki her noktaya ulaşma gayretlerinde duydukları "Neden geç kaldınız. Geleceğinizi, bizi unutmadan geleceğinizi biyordum. Sizi bekliyorduk...." söylemleri tüyler ürpertir bi hakikat değil midir? Evet, Türk beklenendir. Hoşgörüsü, mertliği, coşkusu, hamiliği ve yüksek insanlık değerleriyle de daima öyle olacaktır. Bu durum Osmanlı'nın da ve günümüzdeki yaşayan ismiyle Türkiye Cumhuriyeti Devleti için de ortak paydadır. Tabelaların değişmesi, Türk'ün o asil özündeki fitratını değiştirmemiştir. O, daima özgürdür, barış severdir, himaye edendir, mazluma ve düşküne uzanan el, zalime ise onurlu bir dik duruştur. Sözün özü, beşeriyetin asırlardan beri beklentisi ve ona esenliği getirebilecek yegane kültürdür. Günümüz dünyasındaki kaotik sorunların hallinde Türk tarihinden çıkarılması gereken çok ders vardır. Bizler, demokrasiyi getirme vaadiyle coğrafyaları asla kana bulamadık. Katliamlar yoluyla tarihe kara lekeler çalmadık. Tersine, Yahudi milletine, Ermenilere kucak açtık ve onlarla da asırladır hiçbir sorun da yaşamadan bu günlere gelebildik. Bu saptamalardan sonra Mustafa Kemal'i, Fatih Sultan Mehmete'i, Yavuz Sultan Selim'i, Sultan Abdülhamit'i, IV. Murat'ı ve diğer değerlerimizi farklı bir yere koyarak onlar üzerinden köklerimize zarar verecek

ayrımcılığın, ötekileştirmenin bizlere faydası yoktur. Bu, olsa olsa ülkemizin yüksek menfaatlerinin önüne perde çekmek isteyen düşmanca bir düşünüşün, duygunun ve kısacası kirli bir hesabın işidir. Biz Osmanlıyız, biz Selçukluyuz, Saka Türküyüz, Kırgızız, Azeriyiz ve aynı zamanda Atatürkçüyüz. Birine rağmen ötekenden yana değiliz. Herbiri bugünkü zeminde varoluşumuzun ayak sesleri, nefesi, yüksek imanı, başat dili, emeği, onurlu mücadelesi ve kızıl elmasıdır.

Yukarıda dillendirilen durumun kökünde büyük ölçüde şu ümmetçilik ve Milliyetçilik düşünüşünün karşı karşıya gelişlerini de sezmiş olmalıyız. Evet, yerinde ümmet ve yerinde de milletiz. Zira, ümmete en şerefli hizmeti asırlar boyu yapabilmış yegane milletiz. İslâm sancağı bugün halen şerefle dalgalanabiliyorsa, bunda en büyük payın Türk milletine ait olduğunu kimse inkar edemez.

Osmanlı`dan günümüze yansıyan ve kulakların pasını da açarken gurur vesilesi sunumuyla göğüs kabartan Mehter de bizimdir. Aynı zamanda kuvvacı ruhuyla Çanakkale`de yedi düvele karşı varlık-yokluk savaşını dünya boğaz harpleri içinde apayrı bir yere not düşüren Çanakkale Türküsüyüz. Âkif`in ölmez eseri ve bu milletin köklü imanı ve vatan sevgisinin de en güzel tezahürü olan İstiklâl Marşımız. Sarıkamış`ta Rus ve Ermenilere karşı yapılan harekatta donanız, Yemen`e gidip dönmeyeniz. Döktüğümüzde Avrupa`nın o şımarık çocuğunu denize (Yunan ordusu) İzmir Marşımız. Süngülerin ucunda zaferi gören büyük komutanın Afyon teperinden bakan mavi gözleri, bu asil milletin herbiri de birinci sınıf vatandaşı olan; Lazı, Türkmeni, Abazası, Kürdü, Romanı velhasılı bu ortak kaderimizi birlikte omuz omuza yaşamış ve bunda da kesin kararlı olanız.

Tarihi köklerimizi doğru elden ve vicdani, etik muhasabeleri de yağın dimağlardan okumalıyız. Aksi halde, geçmişi ile abğları giderek körelen ve hatta ona zamanla da düşmanlık besleyen bir milletin geleceğe dair hedefleri cari olamaz. Milli gücümüzün en değerli unsurlarından biri de elbette tarihtir. Onu rastgele ve yanlı elleden kurtarmak, Çanakkale kadar görkemli ve İngiliz savaş tarihinin de en büyük yenilgisi olan Kut-ul Amare`yi, onun eşsiz komutan ve neferlerinin yazdığı destanı okumak tek kelimeyle mazimize karşı da bir borçtur.

Kendilerini sadece Osmanlı torunu gören anlayışlar ne de zavallıdır. Aynı zamanda kendilerine "Türk" kimliğini yakıştıramayan bu gürûh, olsa olsa Türk sözcüğünün geniş anlamında bi haberdar ve her iki devletin de asli unsurlarının yine Türkler olduğunu bilemeyecek ve veya görmeyecek kadar şuursuzdurlar. Osmanlı`nın resmi dili de Türkçe`dir. Enderun`da okutulan ve sarayda bizzat dikte edilen dilde bugünkü Türçedir. Dili olmadan bir milleti tanımlamak nasıl mümkün değilse, salt kişisel dşmelikler yüzünden tarih bilimimize bu şekildeki egzantirik bakışın durumu da aynıdır. Bizi yarına taşıyacak olan şuur hem Osmanlı torunu olmayı ve aynı zamanda da Türk kimliğini benimsemeyi gerektirir.

Mazisi ancak iki asra yakın ABD`lli ortalama bir vatandaşın kendini Amerikalı olarak görebilmesini nasıl ıskalarız. Kökenine bakarsanız bu coğrafyanın insanların Arupa başta olmak üzere Afrika ve Uzak Doğu`dan binlere kilometre yolu aşarak geldiklerini de görürsünüz elbette. Hoş ya, bazıları farklı şekilde ve insanlık onurunu ayaklar altına aldırın bir anlayışla bu kıtaya getirildi ve sonrasında da onlar da Amerikalı olmayı dillerine pelessek edebildi. Biz halen neyin kavgası ve düşünüsü ile olmadık ikilemlere giriyoruz. Bu durum tam da bir akıl tutulmasıdır. Bir kaç bin yılı da geçen ortaklığı ve onun ortak dili olan "Türk" kimliğinin gurur verici şekilde dillendirilmesi, benimsenmesi gerekirken, son birkaç yüz yıllık hanedanın ismini öne çıkarıp, kendini sadece o kültürle tanımlamak anlaşılır bir duruş da değildir.

Hengamesi bitmeyen ve bitmeyecek de olan bu coğrafyada dilimizde, dinimizde, hoşgörümüzde olduğu kadar, tarihi okuyuşumuzda da sağlıklı bir bakış açısı gerekmektedir. Geleceğe daha güçlü varabilmenin yolu, bu şuuru taze tutmaktan, ona zarar verici tesirlerden de korumaktan geçer elbette. Bir yanımızın Osmanlı, bir yanımızın da cımhuriyetten bezemiş ve köklerini de Asya steplerinden almış tarihimize, kültürümüzle gurur duymalıyız. Ve hatta onlara minnet hissetmeliyiz. Sizce öyle değil mi?

Oğuzhan KÜLTE

BAŞARI, BAŞARISIZLIĞIN NEMASI

Başarısızlıklarımız olmasaydı, başarılarımızın ne kıymeti olabilirdi? Başarı daima istenen ve fakat her ne şekilde olursa olsun başarısızlık durağına da uğranmadan ulaşılmaması pek olanaklı olmayan bir kavramdır. Biri istenmeyen, diğeri de her şekilde hedeflenen bu ikili, birbirini de bir şekilde beslemektedir anlaşılır.

Aynı güç ve teknolojideki ordusunun aldığı mağlubiyetin nedenlerini düşünen Timur, bu duruma anlamlı bir karşılık veremez. Bu esnada da kendi cüssesinden birkaç fazla olan gıda parçasını oldukça dik bir duvar üzerinden geçerek yuvasına götürmeye çabalayan karıncaya gözü ilişir. Karınca bu devasa yükü kaç kez denediyse de son noktada yere düşürmekte ve duvar engelini de bir türlü aşmamaktadır. Gözlemlerken bu sıradanmış gibi görünen durumu, öte yandan da iç sesiyle ordusunun yenilgisine dair farklı ve doyurucu cevapların peşinde gezmektedir Timur. Bu süreçte belki ellinci denemeye ulaşan bizim karınca, azminin verdiği güçle duvar engelini aşar. Bu kısacık gözlemden bir netiye varmaya çalışan Timur, yenilgisinin nedenini anlamış gibidir. Kazanabilmenin yolunun vazgeçmemekten geçtiğini öğrenir bu kissadan.

Tarihten düşülecek o denli çok örnek var ki bu konuda yazmakla bitmez. Thomas Edison'un yılların emeğiyle kurup geliştirdiği ve tüm hayatını uğruna vakfettiği laboratuvarı da kısacık sürede bir ihmalden ötürü yanmamış mıdır? Benzer şekilde bir dünya imparatorluğuna ismini altın harflerle yazdırmış Osmanlı'nın "İnebahtı Deniz Savaşı"ndaki yenilgisi de bir başka düşünülmesi gereken örnektir. Yaşanan elim neticelere rağmen ne Edison, ne de Osmanlı donanması yenilgilerine yenilmemiş, aksine daha güçlü şekilde buradan ders çıkararak daha büyük hedeflerin peşinden gitmesini de bilmiştir. Hayat vazgeçenlere bir zemin olmadığı gibi, başarı dediğimiz şeyler de kendiliğinden çıkmazlar sahneye.

Bir atışta hedefi on ikiden vurma lüksünü çoğunlukla vermeyen hayat, türlü sorunlarla bizleri yüzleştirerek sınıyor mu? Elbette sinanıyoruz ve hem de sinanma. Daha minicik bacakları ile dengesini sağlamada dahi güçlük çeken çocuklar, kim bilir kaç kere yere düşme pahasına inatla yürümeye gayret ediyor. Ve yine büyük bir marka olabilmek adına günlük yaşamdan dilimize pelesenk olmuş o teknoloji devlerinin bu noktaya geliş öykülerinde de aynı trajedilerden çok yok mudur? Yüz metrelik koşullarda adını rekor kıran atletlerin arasına yazdıran sporcular kim bilir kaç kez kronometrenin verdiği ölçümlerle hayal kırıklığına uğramıştı. Hayatın hangi zemininden bakarsak bakalım, bugün gıpta ettiğimiz kişiliklerin, mevkilerin, rollerin, markaların arka planında tasavvur edilemeyecek denli başarısızlıkların olduğunu kim inkar edebilir? Her ne kadar başarıya uzanan yol, bütünüyle başarısızlıktan beslenirse de, başarısızlıkların ona esaslı bir ivme kazandırdığı, pusula gibi işlevsel bir rol oynadığı da su götürmez bir gerçektir.

Bütün başarısızlık ve veya yetersizliklerin hataların ortak noktası, hedefinden vazgeçmeyen ve kararlılıkla yürüyenler için pahasız deneyimler olmalarıdır sanırım. Bir ressam o müthiş yağlı boya tablolarını dizany ederken acaba ne denli fazla zaman, araç harcadı ve bitirmek üzere olduğu çalışmasının son demindeki hatasıyla işe en baştan başladı...Gözüpek şoförlerin atlattıkları kazaların sayısı da bir sonraki süreçte onları daha da mükemmel hale getirmemiş midir? Deneyim gibi büyük bir öğretmen, doğru insanla buluşursa, başarıya giden yolun sisler arasından sıyrılarak görünür hale gelmesi de o denli gerçek bir durumdur.

Hata yapmaktan, mahcubiyetten, denemekten korkmak, bizleri mükemmel yapamaz sanırım. En keskin nişancı olabilmenin, en hızlı koşabilmenin, en güzel şiiri yazabilmenin ve hatta en unutulmaz filmleri çekebilmenin yolu da o deneyimlerden geçmek durumundadır. Hata yapma, yanlışa düşme gibi konularda tolerans sığına dar olanların emek ve gönül verdikleri sahalarda daha ileriye yol alabilmeleri ancak şansla ifade olunabilir. Oysa, başarısızlıklarına dair duygu ve düşüncelerini doğru yönetebilir iseler, ondan çıkarımlarda bulunarak bir sonraki süreçte daha nitelikli işler ortaya koyabilmeleri ve kısaca başarılı olabilmeleri elbette büyük bir olasılıkla gerçekleşecektir. Başarısızlıklarıyla yerinme yerine, onları kendisi için bir öğretmen kabul gören anlayış, bilimsel ilerlemenin de yükselmenin de olmazsa olmazıdır kuşkusuz.

İlk adımlarımızın neticelerini nasıl anlamlandırdığımız gerçeği, hayatın tümünü kapsayan ve ona karşı da sonuna dek devam eden bir tutuma dönüşebilir. İlk adımı atabilmedeki cesaretin devamlılığı ise, başarıya ve nihayetinde de öngörülen hedeflere varabilmenin yolunu açar kuşkusuz. Deneyimlerimizin daha küçük yaşlarda engellenmesi hususu bu noktada ne de önemlidir aslında. Her tecrübe edişte motive edilebilseydik daha özgüvenli bir toplumu da inşa edebilirdik. Başarıyı daima veya genellikle üstün nitelikli zeminlere, koşullara atfetme sakatlığı, bizim ona karşı fransız oluşumuzun da özündeki gerçektir. Başarı kimseyi seçmiyor oysa. Bu anlamda da başarısızlık ve mağlubiyetin de bize yapışmış gibi algılanması da kendi ürettiğimiz bir ön yargıdan ibarettir. Kendimize haksızlık yapmamadan başlayacak bir görüşle, başkalarının da başarabileceklerine olan inanın yeşermesi, hepimizin ortak duruşu, benimseyişi olmalıdır. Yeterince deneyim, zaman ve inanışla, destekle başarı anahtarı aktive edilebilir.

Bilhassa da özgül öğrenme gücü, hiperektivite veya zekadaki sırlı orandaki engelleri olan bireylerin, doğru bir

başlangıçla, inandırıldıkları ve motive edildiklerinde nasıl da büyük başarılarla imza atabildiklerini bizzat deneyimlemiş birisi olarak, başarının o güzel ve görkemli yolundaki başarısızlıkların sadece gelip geçici ve üzerinde durup beklenen bir anlayış olmaktan öte, başarıya evrilebilir adımların basamağı olarak görünmesinden yanayım. Burada ne de büyük kazanımlar var, keşke bilinseydi.

İnsanoğlunun devasa teknolojik ve bilimsel atılımlarında yaşanan büyük hayal kırıklıklarını, yaşanan elim laboratuvar kazalarını ve yitirilen canlarını bir takıntı edinmek yerine, vazgeçmeden yola devam kararı aldıklarını ve böylece büyük bedellere karşın bugünkü gelişim seviyelerine gelinebildiğini de unutmamak gerekir sanırım. Peryodik cetvelde çoğu iki ve bir kısmı üç sestten oluşan elementlerin keşfinde kimi kimyagerlerin gözlerini feda ettiklerini, kimilerinin de yüz estetiklerinden fedada bulduklarını ve bu trajedilere karşın o son adımı yine de atabilme cesaretini gösterdiklerini iyi anlamamız gerekiyor.

Başarının ulaşılmaz bir yerde olmadığını ve fakat ona ulaşabilemizin özünde de bazı özverilerin ve fadakarlıkların, yanılığın, düş kırıklıklarının bu asil davanın doğasının gereği olduğunu da kabul etmemk gerekiyor. Aynı şekilde başarısızlık da yerine zihinde, algıda ve eminde öylece kalıcı değildir elbette. Onu daha olması gereken yere konuşlandırabilmek için, deneyimlemekten kaçınmamak, cesur ve kararlı olmak ön koşuldur.

Her birimizin kendimizi iyi hissedebilmemizi sağlayacak kim bilir nice kapı, nice ortam vardır. Önceleri başarmadığımız şeyleri yeniden ele almak, düşünmek, farklı bir yoldan başarıyla taçlandırarak adımları atmamız gerekir belki de. O halde, başarıyı kendiliğinden gelecek gibi görmek yerine, başarısızlığı bir basamaklar zincirine dönüştürerek ona giden yolda ustalıklı kullanmak için daha neyi bekliyoruz. Daha düne kadar bir şeyleri yapamamış olmamız, anlamamış olmamız, kullanamıyor oluşumuz, bundan sonra da bunun böyle olacağı sonucunu doğuramaz kuşkusuz. Ben, denemeyi, yenilgilere rağmen devam etmeyi ve yeni güne umudu kaybetmeden o ışığı görene, ona dokonana değin asla vazgeçmeden devam etmeyi seçtim. Sonuç değişirse dahi, denemeden vazgeçmenin pişmanlığı yerine yeniden deneyerek ümidimi başarıdan yana kullanmayı seçiyorum. Siz neye inanacak ve neyi seçeceksiniz?

Oğuzhan KÜLTE

MİLLETİN ÖZÜ, GÖRÜNEN YÜZÜ

Hangi zemininden bakarsanız bakın, devletin şefkatini de öfkesini de hissetmediğiniz yerde bu boşluğun asla iskanmadığını görürsünüz. En büyük ve devasa bir organizasyon olarak devlet, neden hayatla bütünleşirken eksik kalır o halde? Acaba şu devlet algımızda ve zihinde onu konuşturduğumuz yerlerde mi bir sıkıntı var? Bu ve benzeri soruların muhatapları olan nesne ve anlayışları birlikte ele alırken, devlet dediğimiz görünen yanı sıra somut ve işlevli ve etkileriyle de soyut anlamlara ev sahipliği yapan, yapması da gereken bu yapıda bizim, bilzerin rolü nedir de bulmalıyız sanırım.

Her başımız derde düştüğünde sıklıkla yinelenen şu meşhur söylem "Ya devlet başa, ya kuzgun leşe." ifadesi, devlete rağmen bir sosyal hayatın olamayacağını dile getiren, onun kudretini ve işlevlerini vurgulayan ne de güzel bir sözdür. Öyle ya, ortaklaşa benimsenmiş yasalarıyla, kabul görmüş değerleri ve bunları işleten, bu faaliyetlerin takibini ve değerlendirmesini yapabilecek donanımdaki yetkilendirilmiş üyeleriyle devlet, kuşkusuz hayatımızın vazgeçilmez bir ögesi. İyi de bunca içiçelikle hayatın kendisi gibi ve hatta ona dizayn da veren, onun sürmesi için tedbirler alan devlet neden daha dinamik, daha kararlı ve daha etkin şekilde hissettiremez kendini. Bazı durumlarda onun şefkatli yüzünü olmadık yerde ve olabildiğince de abartılıyla gören, yaşayan ve algılayan, takdir ederken bizler, ne oluyorda tam da orada ağırlığını eksiksiz hissettirmesi gereken kimi yerlerde onu oldukça pasifize edilmiş ve adeta kağıt üzerinde hapsolünmüş yoksunluğuyla sınanıyoruz. O klişe cümleler dökülüyor mu dilden. Devlet nerede, bu işleri kim düzelterek vb. Bizi aşan her yer ve durumda arkanamak, kendimizi güvende hissetmek ve yeri geldiğinde de o muhteşem devlet kudretini tüm ihtişamıyla görmek isteriz değil mi? Sosyal devlet olmanın bir gereği de olan bu durum, bazı durumlarda ne yazık ki söylendiği haliyle can bulmayabilir. Bu tür anlarda kendimizi değersiz hisseder, çaresizlik içinde tükenen insanlardan biri oluveririz. Tam her şey bitti, işler artık düzelmeye derken, geç de olsa yine devletin tüm unsurları ile oracıkta varlık bulduğunu ve bizler için harekete geçtiğini anlarız. Yeniden motive olur ve hayata daha başka bakmaya, geleceğe dair ümitler beslemeye devam ederiz.

Sağlıktan, spora, eğitimden iletişime, ticaretten hukuka kadar hayatın tüm sahalarında olmazsa olmazımızdır devlet. Kendi elyle yetemediği ve veya hayata dair sunumların kiminde bu işleri özel teşebbüslere devrettiğinde dahi kontrol hep devletin elindedir. Kısacası, bir vatandaş olabilmek, arkasında hayal gücünü aşan bir kudretin hakkaniyetle çalıştığını ve kendimiz için var olduğu gibi, bizlerin inanç ve gayretleriyle de var olmaya devam edeceğini bilmek büyük bir esin kaynağıdır kuşkusuz. Kurallara uyduğumuz ve işimizi, rollerimizi bu büyük yapılanma içinde asgari şartlarda icra edebildiğimiz ölçüde onunla barışıdır. Bir kurumun kurumsallaşması için en azından çeyrek asra yakın bir mazisinin olması ne denli önemli ve güven verici ise, devletin de sağlam dayanaklara dayanması ve yine o kudretinin özünü varlık nedeni bildiği milletinden sağlaması da aynı derece önemlidir, hayatidir. Hoşa gitmeyen bazı uygulamalarda dillere pelesenk ettiğimiz o "Burası Muz Cumhuriyeti mi?" söylemi, devlet kavramına ve yapısına ne büyük atıflarda bulunduğumuzun da ilginç bir göstergesidir kuşkusuz.

Devlet olarak zikrettiğimiz bu vazgeçilmez, kiminde hükümet sözcüğü ile de karıştırılır. Hükümet, siyasal yollarla yönetim erkini elde etmiş bir yapının devleti yöneten kadrosu anlamında olup, devlete göre daha sığ anlamdadır. Devlet köklü, siyasetten çok daha derin ve geleneği ile, günü ile geleceğe dair misyonu ile oldukça hacimli bir yapı iken, hükümet daha kısa ömürlü, daha sığ ve kısa vadeli bir yetki birimidir. Hükümet bir anlamda devletin görünen yüzü ve onu bir süreliğine sevk ve idare edendir de. Ancak, hükümet devlet demek değildir. Bu büyük bir yanılgıdır. Zira, hükümet politileri o günlerin bazı değişimlerine göre şekillenebilir ve ani değişimler gösterebilirken, devletin asırlardır vazgeçilmeyen, terk olunamayn kimi değerleri olduğu gibi, asla taviz verilemez kırmızı çizgileri de vardır.

Yukarıda değinmeye çalıştığımız şey, demokratik yapılarla yönetilen milletlerin, devletin gücünü elinde tutan hükümetleriyle ve onun kadrolarıyla sevk ve idare olunuşudur ki, bu yönetim erki insanları her yönden mutlu etmeyebilir. Bu durumda yasalara göre geçmesi gereken süreden itibaren yeniden halkın iradesine dönülerek, ya mevcut hükümetin devamına, ya da feshine karar alınabilir. Tam da bu nokta, devlet algımızın olumlu veya olumsuz değişimine yol açabildiği gibi, memnuniyetlerin çokluğu durumunda da büyük bir desteğe de evrilebilir. Hükümetlerin nereden itibaren keyfiyeti ortaya koyabilecekleri ve nereye kadar da kemiyeti muhafaza edecekleri yine yasal zeminde belli ve açık şekilde belirlenmiştir.

Kendisine karşı vatandaşlık bağı ile ta doğumdan itibaren bağlılığımız bulunan, yine kendi içerisindeki eğitim kurumları ile yine kendini anlatmaya çalışan ve nihayetinde de devletin devamlılığını sağlayabilecek donanımda insanları eğitmeyi öngören devlet, nerelerde hata yapıyor ki, işler o hayallerimizdeki hayatla bir türlü örtüşüyor? Okullar çatısı altında bize çalışmayı, planlı olmayı, çok yönlü olmayı, kendimize hedefler koymamızı ve her yönden tam bir gelişim sağlamamızı dikte eden anlayışı, yetişkinler olarak onun içerisinde farklı roller alırken bazı çelişkileri yaşıyor olmamızın bir açıklaması var mı acaba? Bir hastanede hasta rolünde hizmet talebimiz en ideal şartlarda cari olurken, bir başkasında bizi o kuruma bu rolle gitmiş olmamıza pişmen ettiren de nedir? Aynı biz, bir tatil yolculuğu esnasında yolculuğun farklı kilometrelerinde yeterince şahsiyet kazanamamış insanların ellerinde adeta egolarını tatmin ettikleri asfalt üzerindeki terörlerinin mağduru olabileme riskini yaşarken, bu durumu en normal ile ilgili birimlere bildirmemize karşın, neden gereken uyarılar, müeyyideler hayata geçmiyor. Bu suistimaller zinciri hayatın

çoklu zeminlerinde biriktiği anda içten içe bir devlete küsme, devlete olan güvenin zedelenmesi gibi tehlikeli durumlar ortaya çıkıyor?

Yukarıda değinilen bir yönüyle devlet bir çatının tümü olduğu gibi, temsil ehliyetini elinde bulunduran bir kişi de olabilir. Bu yetkilerle donatılmış insanların kendilerine verilen yetki kudretini yeterince anlayamamaları veya o zeminlerin gerektirdiği duruşun ve rollerin kendilerine ağır gelmesi, elbette büyük sorunları da beraberinde getiriyor olmalı. İlçe yönetim erkini elinde bulunduran ve bunun eğitimini almış, stajını da yapmış bir kaymakam, göstereceği mesleği duruşla, o ilçe çalışanlarına, ahalisine, esnafına velhasılı halkına çok daha fonksiyonel ve şefkatli bir devlet anlayışı de sunabilir ya da insanları mesleği hazdan uzaklaştırarak, tüketerek azap dolu bir hayatın öznesi de olabilir. Şimdiye değin ve görevim gereği birlikte çokça masa başında toplantılar halinde olduğumuz, kiminde halı sahalarda da top koşturduğumuz kaymakamlarımızla farklı deneyimlerimiz oldu elbette. İsmi asla unutmayacağım ve şahsi maneviyatına saygıyla muamele edeceğim de oldu içlerinde, bunun aksi his ve düşünceleri beslediklerimiz de. Oysa her biri aynı işler için yetkinleştirilmiş, yetkilendirilmişlerdi. Farkları neydi o halde?

Devletin resmi veya özel herhangi bir müessesindeki işlemlerinizi sonra oradan ayrılıştta yüzünüzde tebessümle gezmeniz de mümkün; yüzünüz ekşimiş, gururunuz kırılmış olarak çıkmanız da. Devletin verdiği her yetkilendirmede aranan kıstasa bir gözart isek, buradaki sorunu daha iyi yakalayabiliriz sanırım. Özetle konu keyfiyet mi, kemiyetmi konusuna dayanıyor. Elbette devlet camiasında işlerin yürümesi, kemiyete göre olmalıdır. İşi o makamın verdiği keyfiyetle yapmaya kalktığımızda farklı ve istenmeyen bir devletin yüzünü sergilemiş oluyoruz. Oysa, kişilerin her kim ve hangi makam olurlarsa olsunlar yetki ve sorumluluklarını kullanırken keyfiyet gibi bir lüksleri olamaz, olmamalı da. Burada bir keyfiyet ille de olacaksa, kimseyi küstürmeden, kimseyi ayırt etmeden ve herkesin yararına olabilecek tercihlerle bazı nüanslar ortaya konulabilir.

Herkesi kucaklamadıkça, herkeste o beklenen ; adalet, eşitlik, özgürlük, güven gibi olmazsa olmaz duygu ve düşünce ortaklığını sağlayamadıkça, devletin kudretinin de artması ve veya bu kudretin hayatı daha nitelikli bir yere konuşlandırması elbette beklenemez. Devlet ondan yararlanan ve varlığını yine kendisinden aldığı milletine karşı asli olarak sorumludur. Zira, millete rağmen bir devlet anlayışı son derece sakattır. Millettin bütün unsurlarını kucaklayan, onu oluşturan bireylerinin bütün taleplerine elden geldiğince seçenekleriyle karşılık bulan, insanların her yönden gelişimlerinde aracı olmayı, onlara doğru seçenek ve zeminleri sağlamayı başarırken, onlar arasındaki bağların da kuvvetlenmesi yönündeki fonksiyonlarını ihmal etmeyen bir devlet, geleceğe de güvenle yol alabilecektir.

"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışı ile olması gereken devlet duruşunu en güzel şekilde ifade eden Şeyh Edebalı, insana rağmen devletin olamayacağını da anlatmak istemiştir. Aidiyet duygumuzun yoğunca yaşandığı bir devlet, herbirimizden aldığı ilhamla daha da güçlü bir devlet demektir. İnsanlarını türlü şekilde yoksulluğa, gelecek kaygısına, haksızlıklara ve güvensizliklere iten bir devlet ise, yarını için o büyük yıkılışa gün sayan devlet demektir. Her birimizin onu nasıl anladığı ve okuduğu, yorumladığı ne de önemli değil mi? Hal böyleyken, yerinde kurumsal ve yerinde de bireysel temsillerle öne çıkan devlet yapılanmasının doğru kişilerin ellerinde, liyakatle, uzmanlığa ve tecrübeye saygıyı öne çıkaran, yetenekleri vazgeçilmez unsur olarak gören duruşu, bizi de bizden sonraki kuşağı da daha aydın yarınlara götürecektir. Kaosların yaşandığı ve çoğu kurumunun makamlarını doldurmaktan aciz insanların eline bırakıldığı, işlerin ağır aksan ve türlü bürokrasilerle kısır döngüye evrildiği bir devlet ne kendisine o beklenen saygıyı görür ne de varlık nedeni olduğu milletine karşı görevini yapmış olur.

Devletin yönetim erkini ne olduğundan ziyade, onun hayata nasıl dokunduğunun, bireyi nasıl algıladığının daha önemli olduğunu anlayabildiğimiz şu noktada, devletteki ciddiyetin ortak bir konsensüsten beslenmesi gerektiğini, vatandaşın çekingelerinin genel anlamda devletin de çekingeleri ve yine vatandaşın hedeflerinin devletin de hedefleri olması gerektiğini anlarız sanırım. Bu bir manada ülkü birliği de demektir. Aynı ülkelere sahip bireyler güçlü bir milleti, bu ülkelere saygıyla eğilen bir devlet ise, geleceğe varoluşu besler doğal olarak.

Türlü zorluklarla yüzleştığımız hayatın içinde aç, susuz kalırız da devletsiz olamayız. Çünkü o bizim en mühim, en güvenilen, yarınlara açılan kapımız ve en büyük aidiyet duygusunda ortaklaştığımızdır. Farklı görüşler, hedefler olsa da ortak devlet anlayışı vazgeçilmezdir. Bir vatandaş olarak her ne zeminde ve her ne statüde olursak olalım, devletin bir yüzü de biziz aslında. Hal böyleyken, onu en olması gereken yanları ve fonksiyonuyla harekete geçirmek, gereken yerde o hayati hassasiyetleri doğru okumak ve toplumsal yaşamın sekteye uğramaması veya en azından çok az hasarla bazı sorunların hallinde ona en ideal duruşu katmak anlamında her birimiz sorumluyuz. Devletin bazı uygulamalarından şikayet etme lüksü genel mahiyette bir hak ise de sözü edilen sorunların nasıl çözülebileceğini de dile getirmek daha önemli bir söylem ve haktır kanaatindeyim. Zira, sorunların sıfırlandığı bir hayat olamayacağına göre, onlarla doğru açıdan yüzleşen ve devletin sunduğu o enstürmanları yine devlet aklıyla doğru şekilde işe koşmak da her birimizin yararına olacaktır.

Çalıştığımız kuruma dair bazı haklı eleştirilerin olması, bizim işlerimizle ilgili farklı hassasiyetlerin gözetilmesi talebi olarak anlaşılmalıdır. Ciddi manada bir ihanet veya suiistimal olmadıkça, eleştirilere açık bir duruş, esneklik ve çözümden yana tavır, devletin işleyişindeki heyecanı artırdığı gibi bunun olumlu yansımalarını da ondan beslenen tüm bireyler fayda sağlama ve güven besleme bakımından derinden hisseder, yaşarlar. Milletiyle barışık, onun hassasiyetlerini doğru algılayan, onun olmazsa olmazlarında daima yanında duran ve her anlamda hoşgörü ve verdiği güvenle takdir edilen bir devlet yapısı elbette güçlü, kalıcı da olacaktır. Farklılıkların kaynaşık bir vücut olduğu, farklılıkların zenginliğe büründüğü devlet anlayışı hep arzu edilen değil midir? Devletin sağlıklı yaşayış ve

işleyişinde ille de hep o birilerinin üzerine yüklenmek yerine, kendimizden başlayarak yapıcı bir tutumla, samimiyetle bu yükün bize düşen kısmını taşımak azmimiz yani işini en iyi yapan olmamız her şey için gereklidir ve yeterlidir de. "Vatanını en çok seven, işini en iyi yapandır." Anlayışı ne de güzel özetliyor bu durumu.

Geleceğe dair bazı güzel temennilerimiz varsa hepimiz adına, bu anlayışı yeşertecek ve sağlam kaynaklardan da beslenmiş asil bir ruhun hayat bulması için gayret edilmelidir. Tarihinden aldığı güçle Türk devlet anlayışı ve aklının, yüksek devlet ön görüşünün yeni nesillerce de benimsenebilmesi ve yaşatılmasında sorumluluk asla bitmeyecektir. Bizden sonra onu temsil rollerini yüklenerek olanlara, o makam ve zeminlerin ne anlama geldiğini, oradan neler beklenildiğini anlatabilmemiz oranında, devletin tüm mekanizmaları da o sağlıklı işleyişi, fonksiyonu kazacaktır elbette. Orada keyfiyetle iş yapılamayacağını, makamların, rollerin gerektirdiği sorumlulukların öncelikli olduğunu ve saygınlık atfedilen şeylerin özünde de yetkilerin nasıl kullanıldığının, nasıl okunduğunun belirleyici olabildiğini anlatmamız gerekmez mi? "Benim oğlum kaymakam oldu ve kapısını açanlar var" söylemi görünüşte masum gibi ise de bu tr pofpoflarla o makamlara gelenlerin ne büyük toplumsal yaralar açabildiklerini sıklıkla gördük sanırım. En azından ben defaatle gördüm bu karın ağırlı manzaraları. "Maşallah rehber öğretmen (psikolojik danışman) olmuşsun. Artık yatarsın, maaşını alırsın" gibilerden söylemlerin de bundan farkı yok değil mi? O makamlar, mesleki ehliyetler babamızın tarlası gibi kullanalım diye mi verilmiştir bizlere? Tersine, "İnsanlara doğru yaklaşımlarda bulunursan; daha öz güvenli, kendi olabilen, kendiyle barışık, eleştirilere göğüs gerebilen ve yapıcı, hayata değer katan bireylerin yetişmesinde senin katkın çok önemli" mi demeli yoksa? Bu telkin ve beklentilerin, devletin hayata dair farklı sunumlarında alacağı şekli belirlemede duyarlı olunmasını gerektirdiği su götürmez bir gerçek.

Güler yüzle hastalarını karşılayan bir doktor, tebessümüyle ticaretini yapmaya çalışan ve müşteri memnuniyetini öncelikleyen bir esnaf, dışarıda yaşadığı sıkıntıları sınıfa, okula taşımayan bir eğitimci, meseleleri oldukça masalsı anlatarak insanların algılarını yöneten değil, doğruları en naif şekilde dillendiren bir politikacı, kısacası şeffaf, esnek, hesap verilebilir hizmet anlayışlarıyla hayatı solumak hepimize daha iyi gelmez mi? Kağıt üzerinde bu ve dahasının yazılı olduğu etik unsurların bütün ağırlığıyla şu devlet mekanizmasının özünde yer almasını temenni ediyoruz. Her birimizin güler yüzle muamele görmeye hakkı olduğu gibi, başkalarına sunulan hizmetim sorumlusu olarak da güler yüzle muamele etme sorumluluğumuz var. Ne demiştik, "Ya devlet başa, ya kuzgun leşe." Bu saygınlığın ediniminde, bu kudretin doğru şekilde yürütülmesinde, görmesinde, bakmasında alınabilen sorumluluklar, yarınlar için de güven veren duruşlardır. Yaşarsa millet, var olacaktır devlet!

Oğuzhan KÜLTE

HER ŞEYE RESET, YA BİZ

Hassasiyetlerimiz eşyalarımıza, kullandığımız zemine, aracımıza, ayakkabımıza ve kısaca kendimiz dışındaki neredeyse her şeyedir. İyi de kendimize olan hassasiyetimiz, kendimiz olabilmek adına süregelen savaşımızda hayatımızın neresindedir? Bize rağmen, bizi ıskalayarak daha ideal bir hayat mümkün mü?

Bundan yıllar sonrasına açılan pencereden şu anki zamana bakabiliyor olsaydık, muhtemelen ne denli büyük ölçüde önceliklerimizin yanlış olduğunu görür, kimi rutinlerimize, takıntılarımıza güler, kimine de kızardık muhtemelen. Bundan önceki zamanın öznesi bizdik, bugünün öznesi de bizi. Doğal olarak biz var oldukça da yarının da öznesi olacağız. Kendimizi neden en sona koyuyoruz o halde. Bu durum bir değerlendirme zaafiyetimi, önceliklendirme hatası mı yoksa farkındalığımızın körelmesinin bir sonucudur bilinmez, yine de her şeye rağmen o öznenin, yaşamın her yandan hissedilişi ve planlamasını, emeğini veren bizin önemini geçersiz kılamaz. Bize rağmen bir biz olamayız değil mi?

Vücudu oluşturan hücrelere benzetirsek kendimizi, o vücudun da bir millete karşılık gelebildiğini kolaylıkla anlayabiliriz. Bir millet dahi o olmazsa olmazlarını bir eknara koyarak yeri geldiğinde ne de büyük devrimler yapıyor veya yaşıyor aslında. Ortadoğu coğrafyasının başat kültürü Türk milleti, bu söyleme en esaslı örnektir dersek abartı olmaz sanırım. Özgürlük ruhu, bayrak sevgisi, ecdada hürmeti ve onu diğer milletlerin daha bir üstünde kılan binlerce yıllık değerleri baki kalmak üzere, toplumsal hayatında son yüz yıl içinde ne de büyük devrimlere konu olmuştur. Üstelik özünü yitirmeden ve daha da güçlü çıkmasını da bilerek başarmıştır bunu. Bahsi geçen tarihi gerçeğin içinde I. Dünya Savaşı'nın can yakan ve dünya savaş tarihine not aldirtan ve İngiliz savaş tarihinin en büyük mağlubiyeti Kut-ul Amare, boğazlarda yedi düvele destan yazılmış Çanakkale, Anadolu içinde de kuvvacı ruhun en güzide yansımalarıyla gıpta edilen kurtuluş savaşımızın abideleşmiş cepheleri geçiyor elbette. Onca tozun dumanın ve sonuçta da varlık yokluk savaşımının galibi kadim milletimiz, geçmişteki hatalarını tekrar ederek yeniden karanlığın içine gömülmek yerine, üzerindeki tozlardan ve atıllığından silkinerek dimdik ayağa kalkmayı başarabilmiştir. Ne de büyük bir seret bu. Kadınlarımıza Avrupa'dan çok daha önce seçme ve seçilme hakkının verilmesi, okullaşma oranının %8-10'lardan %90'ların üzerine çıkarılması, millet mektepleri yolu ile dev kültürel adımların atılışı ve endüstri hamleleri vb büyük başarılar, atılımlar kısacık sürelerde hayat bulmuş, yepyeni vizyonu ile Türkiye Cumhuriyeti doğmuştur Anadolu'nun bağrından.

Milletin terkip eden bizler de kendimizi yaşanan güne ve uzanmak istediğimiz geleceğe hazırlamada bir şeyleri yeniden gözden geçirmeliyiz. Hayatın renklerini yeniden ve daha olumlu bir bakışla kucaklayabileceğimiz, kendimiz olabileceğimiz ve hayata da kendimizden katabileceğimiz, sıradanlıktan kurtulabileceğimiz, heyecanı yakalayabileceğimiz bir devrim için daha beklemeli miyiz? Elbette hayır. "Yarın artık bu gündür." anlayışı ile yeni şafağa daha anlamlı bakan, daha gerçekçi gören, olumlu hissiyatlarını kuvvetlendiren ve hayatın aksayan yönlerine takılmak yerine onlar için çözümler üreten biz daha iyi olmaz mı? Kendimizle de barışmak anlamında olan bu durum, bizden başlayan bu olumlu havanın etrafında da motive edivi bir tesirde bulunacaktır kuşkusuz. İnsanlığı aydınlatmanın ilk adımını kendimizde görmemiz gerekir. İnandığımız şeyleri düstur edinerek, söylemden eylemlere geçerek başarabileceğimiz bu aydınlanma, çevremizde de halka halka yayılarak göz kamaştırıcı bir güneşe dönecektir nihayet.

Milletimizin tüm umutlarının en azından kağıt üzerinde topyekün yok edildiği yakın geçmişimizde nasıl da umutlara sarılarak üzerimizdeki kara bulutları dağıtarak yeniden güne doğmuşsak 19 Mayıs şafağıyla, yarınlarımız için de aynı şeyi kendimiz için yapmak durumundayız. Hayatın sıradanlığı içinde savrulup gitmektense, her yeni günü yepyeni heyecanla kucaklamak ve yüze yansıyan, gücünü de ruhumuzdan aldığımız o sinerjiyi hayata olabildiğince yansıtmak daha anlamlı ve kârlı değil midir sizce de?

Kader dediğimiz şeyin değişmez olduğu an yargısı ne kadar da kötü. Oysa o, bizim irade ve isteklerimizle yeniden şekillenebilen ve farklı tezahürlere evrilebilendir. Niçin olmak istediğimiz hayatın öznesi pozisyonu varken, bizim dışımızda ve bizi boğan, daraltan ve dahası bizi bizden öteleyen ve koparan bir hayatın öznesi olalım? İnsanlar bir şeylere cidden inandıkça, onu hayal ettikçe, adım adım da o zeminin rüzgarını hisseder, o zeminin renkleriyle kuşanırlar. Kısacası, hayata duruşumuz, onu nasıl yaşayacağımız da nasıl yaşamakta olduğumuzu da belirler. Her şeyin dönüp dolaşıp kilitlendiği yerin, aynı zamanda çözümün de başlangıcı olan yer olduğu gün gibi ortadadır. Ya kendimiz için bir iyilik yapacak ve bizi aydınlığa çıkaracak yollar için cesaretle ve inançla o ilk adımı atacağız ya da kurulmuş bir saat gibi o sıradanlığın içinde ömrü günbegün tüketeceğiz. Kendi ile savaşı, insanın en büyük savaşı olsa gerek. Kendini aşmak, Çin Seddi'ni aşmaktan çok daha öte bir şeydir bu manada. Kendi bilinmezliği içindeki denklemleri doğru okuyan ve yaradılıştan getirdiği mücadele ruhunu da zemine yansıtmaktan kaçınmayan kimileri belki ilk seferinde arzu ettikleri hayata ulaşamadılar. Yine de denemekten vazgeçmediler ve öngördükleri hayatın öznesi, nesnesi, tümleci, yüklemi oldular. Kontrol edemediğimiz şeylere rağmen, hayatımızın akışına yön verebilmemiz mümkündür. Bu anlamda yüzlerce yıldır en bereketli toprakların özlemle beklediği suya kavuşması ki bu temayı temellendirecek çokça öykü vardır, kader diye atfedilen şeyin, karar olduğunu bize çok net göstermiştir. Köyü için ömrünü su kanalı açmakla tüketen bir Çinli, hükümetin başaramadığını o ilk azimli adım ve inancıyla ateşlemiş, etrafında ona inananların verdiği ilham ve güçle yüzlerce ve belki de binlerce insanın kaderini değiştirebilmiştir.

Bu güne değin çokça denemeye karşın bir şeylerin değişmemiş olması, bundan sonra da değişmeyeceği anlamına

gelmez. Thomas Edison'un belki de bininci denemesinde içindeki havanın boşaltılmış olduğu fanusa verdiği elektrik akımının ışığa dönüşümünde tungsteni kullanması bu duruma çok da güzel bir örnektir aslında. Üstelik yıllar önce bütün deney ve tecrübelerinin yeşerdiği laboratuvarının yanmasına rağmen, çalışmalarına ara vermeden devam ederek yüzlerce patentin sahibi olması, insanları gecenin bir yarısında sanki gündüzü yaşamış gibi aydınlatabilmesi az şey midir?

Halen kendindeki bazı eksiklikleri dev gibi görürken, kendindeki güzelliklerin ve kabiliyetlerin, becerilerin farkında olamamak ne kötü. Yeterince gözlem ve bilgi sahibi olduğunda, bizlerin şu anki yetersizliklerinin çok ötesinde ve hatta acınası gibi durumdaki insanların ortaya koydukları başarılar bizi yeniden içe dönmeye zorlamalıdır. Bize yeniden bir hayat verebilecek bu içe dönüş, belki de en mühim kırılma noktasıdır hayatımızı ve onun içinde de kariyerimizin. Kolları olmayan ve sadece ayak parmakları ile dir dergide editörlük yapabilen, bizlerden daha meşhur olabilmış çok sayıda insanın varlığına, ampute sporcuların da eklenmesiyle ortaya çıkan gerçek nasıl okunmalıdır sizce? Kendimize bakışımız, yetersizliklerimizin olabileceğine ve fakat güçlü yanlarımızı ortaya koyar isek, yaşama amacımızın ve ondan alınan hazzın da başka bir yere dönüşebileceği gerçeğini ortaya koymaz mı?

Hayatın içinde farklı zaman ve zeminlerde roller alıyoruz, alacağız da. Hayat denilen sahnenin her zaman oyuncusu olmak ve dikte edilen senaryonun gereğini yapıya gelmekten ötede, bu senaryoyu yazan kalem olmak da işin içinde. Ben o kalem olmayı tercih ediyorum. Her doğan günün yepyeni bir gün, her saatin yeni bir saat, her bakışın bambaşka anlamlar çıkarabilen bir bakış ve her eleştirin de yeni ve ideal çıkarımlar yapmaya zemin olarak görülmesi gerektiğini düşünüyorum. Başkaları için koşmak, durmak, düşmek veya kalkmak yerine; kendimiz için ufuk açabilecek yönelimlere harcamalıdır enerjiyi.

Bu güne değil sadece, yarınlar da heyecanla uzanmak, hedefleri sürekli yenilemek ve çitayı da her geçen gün biraz daha artırmak gerekir. Kendini bilmede onu iyi tanımak, ona nasıl yaklaşılabileceğini kestirmek ve ve o özü en naif ve canlı şekilde dışıya yansıtmak gerekir. Ne mutlu ilk günkü heyecanla yıllar sonra bile mesleğini icra etmek için aynı ve hatta daha fazla heyecanı yaşayabilenlere. Bu mevzu her birimizin peşinden koştuğu ve uğruna yılları, emekleri, maddi sunuları harcadığı mutluluğun da mevzusu değil midir?

Meselemiz güzele, iyiye, hoş olana ve esenliğe değebilmek ise, bunun için bir milat beklemenin anlamı yoktur. O milat şu andır, şu saattir. Beklemelerle tüketilecek ömrü olanlara bir sözümüz yok ve fakat, hayallenen hedeflere bir an önce harekete geçmeden varabilmek de mümkün değil. Bizi içinde hapseden o görünmez kafesi kırarak gerçek dünyaya açılmanın vaktidir şimdi. Haydi, her şeye reset atan ve bir beklentiler zinciri için bunu yapan biz, son ve esaslı o reseti kendimize de atalım.

Oğuzhan KÜLTE

KADERİ YAZMAK, KEDERİ YENMEK

Bir tomurcuktuk oysa en başta ve sıkı sıkıya da bağlıydık annelerimize. Hem de ne bağlılık, hem fiziki hem ruhi yönden içli dışlıcasına. Bir rotamız vardı ezelden belirlenmiş ve dünyaya merhaba diyen o ilk ağlamaklı gözlerden itibaren. Henüz muhtaçtık ve zavallı, korunmalıydık havadaki nemden ve tozdan da.

Kısacık zamanda dev adımlarla geliştik, irileştik, vücut hatlarımız keskinleşmeye ve alıcılarımız da çalışmaya başladığı andan itibaren yenisi olduğumuz bu dünyanın öznesi oluşumuzun farkındalığındaydık yavaş yavaş. Güven bizim için ne de vazgeçilmez bir şeydi. Hatırlasanıza bir, ilkokullu yılların o ilk günleri ne de karın ağrılı geçmişti değil mi? Annemizin bizi bir başımıza koskoca ve yabancı olduğu bir mekanda öylece bırakıvermesi karşısında nasıl da çaresiz, ürkek ve boşlukta savruluş gibi hissetmiştik kendimizi değil mi? Kim bilir kaç öğrenci o anların yıllar sonrası hatıralarını hâlâ taptaze tutuyordur hatıralarında.

Okulun o ilk gününde ellerimi bırakarak giden annemin ardından öylece bakarken, benden yarın ve sonrası, daha sonraları için büyük bir beklenti içinde bulunduğunu fark etmiş olmalıyım ki, birkaç damla sessiz bir ağlama halinden çarçabuk normal dediğimiz değere dönebilmeyi başarmıştım. O anlarda sınıfa zorla, ısrarla alınmaya çalışılan öğrencileri de asla unutmadım elbette. Ve yıllar sonrasındaki bir başka memleketin yine ilkokullu zemininde birinci sınıfları okutma zamanımın geldiği anlarda, öğrencilerdeki o derin endişeleri çok iyi anlayabiliyor, olabildiğince esnek, tebessümlü ve sıcacık karşılama ile bir trajedinin yaşanmamasına çalışıyordum. Şükür ki çoğunlukla başarabildim bunu. Bundan sonraki adımlar çok daha kolaydı hem bizim gibi çok ciddi bu anı yönetebilmek adına olanlar için hem de asıl özne o minikler için de.

Yetişkinliğe doğru hızla yol alırken bizler, çevremizi, onun sınırlarını, değerlerini, tehlikelerini, avantajlarını ve bizi nerelere taşıyabilecek potansiyeli barındırdığını da saptarız ister istemez. Aslında bu belirleme kendimizin de sınırlarını keşfedişle birlikte eş güdümlü de bir süreçtir. Ne olduğumuzu ve bizden neler ortaya çıkabileceğini anlamaya başladığımızda, çevremizi daha bir farklı okumaya, başka türlü görmeye de başlarız. Bize biçilmiş veya biçildiği dile getirilen rollerimizin yanı sıra kendimiz olabilmek adına yeni rollerin ve bunların gereği olan zeminlerin de peşine düşeriz. Kısacası, hayatımızın kalemi olma yoluna girer ve ne istediğini daha bir bilen bireyler olarak çevremizle ve onun içindeki her şey ile ilişkilerimizi yepyeni bir düzleme de taşımaya çalışırız. Hoş ya, bir kısım insan böylesi bir çabaya girmek yerine, kendi rolleri ve yaşadığı çevrenin sunumlarıyla son derece uyumlu, geleceğe dair bir öngörüsü de olmadan ya da böylesi bir gayrete veya onların zihninde boş bir çabaya düşmeden yaşama eğilimindedirler. Belki de “Ne kadar da geniş insanlar”, “iskelesine kar yağmıyor.” gibi söylemler bu tür durumlar için dillendirimiştir.

Varlığımızın belki de en büyük dayanağının şu güven mevzuu olduğunu bir kenara yazmak gerekir. Zira o, yeni başlangıçlara, deneyimlere yol almanın da en önemli anahtarlarından biri kuşkusuz. Çevremizle aramızdaki uyumun en ideal şekilde hayat bulmasında büyük bir potansiyeli barındıran güven, günü doğru anlamak, yorumlamak ve yarına uzanışta da ateşleyici bir görev üstleniyor. Yeniye, ileriye ve değişime bir direnç ve hatta korku var ise, sebebinin ilk aranılacağı yerin güven duygusu olduğu da unutulmamalıdır. Bizi motive eden kişi, durum ve zeminler, bu güvenin kalıcılığını ve aynı zamanda da güçlenmesini de sağlar kuşkusuz.

Hayatı olduğu gibi kabul etmek ve size verilenlerle limitli şekilde yaşamak da bir alternatif. Ne var ki, hayatın içindeki varlığı doğru yere konumlandırarak doğuştan getirilen yeteneklerin, öngörülerin ve ufuk açıcı hayallerin gerçekleşmesi için çabalamak daha asil bir seçenektir kanımca. Sıradan bir tarih nesnesi olacağımıza. Sıra dışı ve okundukça ilham alınan bir tarih olmak, çekilen sıkıntılara değmez mi sizce de?

Hayatı anlamlı ve daha bir yaşanılır kılabilmek meselesi bir tercihten öte, doğumdan ölümedeğin süresi belirsiz ve fakat sınırlı ömrün içine neleri koymak istediğimizle doğrudan ilgilidir kuşkusuz. Adına öenli enstantaneler, kariyer veya unutulmazlarımız deyin isterseniz, iyi ki bunları yapmışım diyebilmek gururu her şeyin üzerinde olmalı. Keşkellerle tüketilecek bir hayat yerine, günün gereği olan potansiyellerimizi işe koşarak; gereğinde uykusuz kalmanın, açlığın, sulu sepken altında delicesine ısınmanın, gereğinde onlarca kilometre yolu tükenircesine ve fakat asil bir amaç uğruna yürümenin nesi heyecan verici olamaz ki. İşte, yukarıda dile getirmeye çalışılan gerçek belki de budur. Hayata biraz renk, heyecan ve dinamizm katabilmek. Her yorgunluğun, akıtılan terin, ısınışın, ağrının karşılığında kucak dolusu kazanım elde edilmese de bunları yapabilmeyen hazzı günlerce konuşulmaya ve gurulanmaya yeter de artar sanırım.

Tam da bu noktada II. Dünya Savaşı`nı konu alan bir filmdeki sıhhiyenin onlarca kişinin kaderini nasıl da değiştirdiğini söylemeden geçmek olmazdı. Düşman hattına sızan ve bu arada karşı hücumla çok zor duruma düşen ABD birliği, çokça zayıt vermiş ve geri çekilmek zorunda da kalmıştır. Bu cephe görev alan sıhhiye eri, insan üstü bir gayretle ve şaşırılacak kadar soğukkanlılıkla kaderine terk olunmuş yaralı arkadaşlarının neredeyse tümünü güvenli şekilde cepha gerisine teker teker taşıyarak, kaderlerinde belirgin bir yer edinmiştir. İşin doğasında hayatla ölüm arasındaki bu ince çizgi, sadece bir adamın hassasiyeti ile bamşbaşa bir kadere evrilmiş, onlarca yaralı asker için cephe

gerisindeki aile sıvıklığında yaşayacakları hayat bitti derken yeniden yaşanılabilir olmuştur. Bu manidar örnekleri çoğaltmak elbette mümkün, Buradan çıkarımımız, kaderimizle aramızdaki ince çizginin bizim irademizle değişebildiği gerçeğidir. Daha güzel, daha renkli ve başkaları için de iyi adına değişimlerin kapılarını aralayacak bu karar, hayata farklı bir yön vermek demek ise, körü körüne kadere bel bağlamanın ve yaşadıklarımızı da hiç mücadele etmeksizin olduğu gibi kabullenimin onurlu bir seçenek veya duruş olduğunu yine de düşünebilir miyiz.

Dünya'nın çatısı adledilen bir coğrafyanın öznesi olan Nepal'in zirvelerindeki köylerde gönüllü bir göz doktorunun mucizeleri de gerçekten oldukça manidardır bu anlamda. Maddi hiçbir kazanım amacı gütmeksizin yola çıkılan buköylerin insanları arasında bir hayli fazla sayıda insan şu ya da bu şekilde görme yetilerini yitirmişken ve günlük hayatlarını bu zorlu zeminde idame ettirirken binbir türlü çileye göğüs gererken, sanki sihirli bir el bu duruma dokunmuş ve masal yapraklarından alıntı bir sonuç ortaya çıkmıştır. İyi yürekli bu göz doktorunun geleceği gün görme sorunu yaşayan tüm köylüler bir noktada toplanmışlar ve kendilerine adeta bu sihirli elin değmesini beklemişlerdir. Hakikaten de eviden çıkarak, zorlu ve olabildiğince de tehlikeli yollardan üstelik oldukça da kısmı gören gözlerle zar zor muayene edilecekleri yere ulaşanların, bir iki dakikalık o tecrübeli elin temasından sonra nasıl da görebildikleri hayret uyandırıcıdır gerçekten.

Muayene sahasına inerken ezile büzüle, sağa sola tutunarak ve adeta körebe oyunundaki gibi yol alan çoğu yaşlı bu insanlar, sanki yirmi yıl öncesindeki gibi dimdik ve yüzlerinde de görebilmenin veya en azından daha da iyi görebilmenin verdiği sevinçle , yüzlerinde de tebessümle evlerinin yolunu tutmuşlardır. Kahramanımız bu doktorun şifa dağıtan ellerinden nasiplenebilenler için bir sonraki gün güneşin doğuşu da batışı da bambaşkadır artık. Onlara bu hazzı yaşatan özne olarak siz, doktorun yaşadığı hazzı düşünün bir de.

Eminim, hayata renk ve anlam katmak adına sizlerin de zihninde yankılanan çokça öykü, kurgu, film, belgesel dile gelmiştir. Hayata değer katabilmek, kendinden vererek oluveriyor sanırım. Bu bir ödün gibi görülse de hayatın matematiğinin de bir parçası aslında. Başkalaarındaki gülüşün, yürüyemez olanın yürüyüşünün, konuşamaz olanın konuşabilmesinin, ulaşamaz olanı ulaşabilir kılışın nesi kötü olabilir ki? Kader, her geçen gün,saat ve an bizim yazdığımız bir şey değil mi? Mademki bu senaryonun, mizanselin, dekorun kalemi biziz, neden daha farklı ve yapıcı rolleri yazmayalım kendimize.

Bir akvaryumun sığ sınırları ve hacmi içindeki sıkışmışlıkla nasıl yaşanır ki. Alabildiğine engin bir aklın ve hayal gücünün potansiyeline sahip iken, bu daralmışlık ne de kof bir hayat sunar.

Ellerimizi, kollarımızı ve dahi duygu ve düşüncelerimizi kontrol ettiğini sandığımız ve saplana geldiğimiz bu anlayıştan sıyrılarak, hayatımızı dilediğimiz zeminde yeniden kurgulamak ve yazmak için daha neyi bekliyoruz. Her birimiz doğan her gün için bir yazarı değil miyiz şu hayatın. Onu karamsarlık, öfke, boşvermişlik ve miskinlikle yazacağımıza; gayretlerle, terle, başkalarına el uzatan , omuz veren, gün gibi doğan olarak yazmak daha asil değil mi? Eminin bıçak sırtı gibi duran bu durum, sadece o kararı almaktan ve yola ilk adımı atmaktan başlıyor. O ilk adımı tereddüt etmeden atanlardan olmayı seçiyorum. Ya siz?

Oğuzhan KÜLTE

BİLİM VE DİN

Sıradan bir gözlemci dahi etrafının çevreleyen varlıklar silsilesinin içinde kendini zaman , mekan, akli ve ruhi yönden bir yere konumlandırmaya çalışır. Ve hayatın en güzide amaçlarından biri belki de budur. Aidiyet duygusuyla bağlar kuvvetlendikçe daha bir huzurlu, daha bir üretken, iyimser ve değerce de büyük hazlar hissetmeye başlarız o anlarda.

Bizler, bizden silsilerce öncesindekiler ve büyük olasılıkla bizden sonraki nesiller de benzeri sorularla mücadele ederek kendilerince bir sonuca varmaya çalışacaklar kuşkusuz. Tam da bu noktada sis perdelerini büyük ölçüde ortadan kaldırırken insanlığa nefes aldırın, bilime olması gerektiği yeri tevci eden ne de mükim bir kavram olarak “din” hususu giriyor devreye. Evet, insanların bir kısmı hiçbir dinin mensubu olmasalar da, kainat denen çok bilinmeyenli denklemin izahında ve onun makro ve mikro alemindeki devinimleri kuşkusuz büyük bir merakla izliyor, keşfetmeye çalışıyor ve varlık alemindeki silsilede de kendini tanımlamaya çalışıyor. Ne denli çok soru sorulabilir bu hususta. Bu ve daha hacimli soruların referansı olarak karşımıza çıkan “din” sözcüğünü ve onun akıl dünyamızdaki, gönül iklimimizdeki yön verici ve mantıklı izahatları ve hatta delilleri ile irdelememiz, kendimize de büyük iyilik olur doğrusu.

Bazı insanların inanmak ve bunun daha da tesirlisi ve vazgeçilmezi olan “iman” noktasındaki yorumlarının kısır cümlelerle izahına şaşmamak elde değil. “Ben inanmıyorum; Her şey bir tesadüf; Geçici bu dünyanın ötesine gidip gelen var mı ki?” gibi akıl yakan kof çıkışlarında dahi insan bu bilmezliğin içindeki esrarı aramaktan asla vazgeçmez, vazgeçemez. Zira, bilinmez, keşfedilmemiş peşinde binlerce yılını tüketmiş olan insanoğlu, realiteyi aramaktan kendini tatmin edebilecek bir neticeyi elde edene değin asla vazgeçmeyecektir. Bu, onun firatında vardır çünkü. Bir zamanların efsane dizilerinden “Ay Üssü Alfa, Uzay Yolu” gibi diziler ve zamanla da filmlere de sahne olarak yıllar sonra da insanları ekranın içine çeken bu yapıtlar, insanın varlık alemindeki arayışının, keşifçi ruhunun da güzide temsilcileridir dersek, abartı olmaz sanırım. Herbir bölümünü ipe çekerek izelediğimiz ve yıllar sonra da cazibesinden ödün vermeyen bu gibi izlenceler, insanın ne de mükemmel bir mimari ile donatıldığını da gizliden işlerler esasında.

Biz kimiz, neren geldik, bizden önce bu gezegende kimler vardı? gibi ardı arkası kesilmeyen soruların uyandırdığı merak hafide alınır cinsten de değildir. Peygamberler aracılığıyla insanların cosmosdaki çok boyutluluğun içindeki yerini, yaratılış gayesini ve kendisinden beklenenleri detayları ile izah eden kutsal kitaplar, adları farklı da olsa da hep aynı ya da oldukça kesişen ifadelerle insanlığın esenliğine yönelik açıklamaları, hatırlatmaları ve yerinde de sınırlandırmaları ile apaçık gerçekliğin de kendisini yansıtan metinlerdir. Onları yüz üstü bırakarak, onların bilhassa dikte ettiği ve fitrata uygunluk hususundaki hassasiyetleri kaale almadan yaşamış medeniyetlerin hangi akıbetlerle cezalandırıldıkları konusu, bir mit olmaktan çıkmış, arkeolojik gerçeklikler olarak da müzelerde sergilene gelmektedir. Bu denli apaçık delillerine, insanlığı esenliğe götüren ve onlardan da sakınmaları gerekenleri hatırlatan ilahinihayetinde de büyük bir cennet ile ödüllendirmeyi de beyan eden bu gerçeklik yadsınabilir mi?

İçimizdeki şu karşı konulamaz özgürlük hissiyatı ne işler açar başımıza kiminde. Üstelik, bu ruhi ve akli açılımı bazen öyle olmadık şeylere feda eder ve kendimizle de çelişir ki sormayın gitsin. Bu ödünün karşılığında bırakın ödül almayı, çoğunlukla da başkalarının egemenliği altında kendimizi de sınırlandırmış olmaz mıyız? Bu sınırlandırma ancak yüksek ideallerin ve sağlam temellerin üzerindeki gerçeklikle akıl işi olabilir. Tam da bu noktada dinin üstlendiği işlev hiçbir şeyle mukayese edilemeyecek denli akla, bilime, vicdana da uygun bir gerçeklik olarak ortadadır. İnsanları hem bu fanilikte, hem de dünya ötesindeki alemde esenliğe götüren yol olarak da tabir edilen din, bilim ile de çelişmek gibi bir kısır çekişmenin hiçbir yerinde de yoktur aslında. Bu durum, dine bakıştaki farklı argümanları kendilerine mihenk edinmiş marjinal anlayışların yorumudur sadece.

Şu kadarını söylemek gereki ki, sadece biyolojideki devasa mühendislikle ilginç ve absürt varlıkları melezleyerek bilime hizmet ettiklerini düşünen ve adeta yaratıcıya da meydan okuyan bir gürûh, farklı dinlerin mensuplarından büyük tepkiler görmüş ve projelerini askıya almışlardır. Bu konuda maymun-insan sentesi ile tüm değerleri hiçe sayan Rus bilim insanlarının deneylerinin sonuçsuz kaldığını ve yaratılıştaki akıl almaz derecede hücrenel sınırları da belirlenmiş canlıların ancak kendi türleri ile yakın kurabilecekleri realitesi de tescillenmiştir. Salt inanmamak adına yeni yıkımları yaşama macerasına girmenin kimseye de yararı olmamış ve olmayacaktır da. Pompei ve Lut Kavimleri'nin helâk oluşları örneği, tüm beşeriyete bu anlamda oldukça sağlam hatırlatmalardır.

Peki, din sözcüğünden anlamamız gereken nedir? Din ile bilim arasında nasıl bir ilinti vardır. Dahası, her ikisini de ön yargısız anlamamızı sağlayan ve bunu başardığımızda da ortaya çıkacak kazanımlar nelerdir? Sert duruşları ile bazı bilim çevreleri, din ile aralarına mesafe koymaya ve onu gerçek anlamından öteleyerek adeta değersizleştirmeye özel bir çaba harcamaktadırlar. Narsist, ataist, nihilist, pragmatist ve dahası çokça felsefi ekolda dine öğretilere, onun ortaya koymaya çalıştığı ilahi emir ve düzene çarpık bir bakışın olduğunu, bilimin ilerlemesi öncülünden bakılan noktada dine ve diyanete sanki bu dünyadan insanların işi bunlar değilmiş gibi bir yaklaşım, yüzyıllardır insanlara dayatılmıştır adeta. Burada konu her ne kadar lâiklik mezuuna da temas etmekteyse de, dinin insanlar için bilime karşı ve gerici anlayış olmadığını anlamamız gerektiğidir. O, bilgiye, bilgiyle ortaya konulmuş terbiyeye, ilim insanına

sanıldığı için aksine daha büyük bir heyecanla, nezaketle yaklaşan ve bilim mecrasındaki insanı daha özel gören bir bakıştır oysa.

İmanın icralarından biri olan duanın insana katkıları bakımından şu saptama çok manidardır. “ Duanın ve herhangi bir imana sahip olmanın fiziksel sağlığa katkısı sürekli Newsweek ve Times gibi dünyaca meşhur dergilerde kapak haberi yapılır. “ Meseleye daha geniş bir çerçeveden bakılması gerekirse, yaratanın varlığına ve ona giden yol alan dine dair yapıcı yaklaşımın pratikte faydasının olduğunu dile getiren çokça örneğe rağmen, tersini kanıtlayabilir bir saptama yoktur. En yalın haliyle, sadece beş vakit namazı kılarak yapılan vücutla ilgili hareketlerin sıhata ne denli fayda sağladığı su götürmez bir gerçektir. Bütün eklem ve kasların düzenli, yorulmadan hareket etmesi ve öncesinde de abdest alınması yoluyla hijyenin de hayat bulması, insana nasıl bir zarar verebilir ki? İman etmedikleri halde namaz kılan insanların, bu icraya dair şifaları dillendirmeleri ve diğer insanlara da bunu günlük aktivite olarak önermeleri gözardı edilebilir mi? Bunca icranın içine bir de imanı koyar isek, manevi anlamda da kazancın ortaya çıkabileceğini bir kere daha düşünmek gerekir sanırım. Bu noktada, iman ile imansızlık arasında bir mukayese yapmış isek de, asıl amacımız bilimsel duruş ile imani duruşu doğru düzlemde irdelemektir. Bu anlamda diyalektik açıdan mevzuya bakan, pratik ile detayları değerlendiren salt bilimsel bakış, dini bakışa ters durumda görünmektedir. Ne var ki, din doğru yorumlanmadığı ve bazı çıkar çevreleri tarafından adeta tekelleştirildiği ve özünden uzaklaştırıldığından, bu haliyle bilime sırt çevirmiş gibi görünen manzarada kendine dindar diyen o birilerinin büyük bir veballeri olduğu da gün gibi ortadadır. Oysa, gerçek bu değildir. İnsana üstün bir fitrat ve kavrayış erki veren yaratıcı, kainatı da akıl almaz bir matematikle donatmışken, ona giden yol alan din nasıl olur da bilimle çelişir. Ben, burada çok büyük bir arızanın ya da aldatılmışlığın olduğunu düşünenlerdenim. Zira, Kur`an-ı Kerim`in “İnsan başı boş yaratıldığını mı sanır. Düşünüp tutasınız diye size öğütler veriliyor,...” anlamlarındaki çoğu uyarıcı ayeti bir yana “De ki: Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?” mellalleri de bilgiye, hakkı ile bilmeye ve bilgedeki ummanın içinde Yaratın`ın daha da derinden kavranması gerekliliğini ortaya koyar şüphesiz.

İşin özü şu ki, dini ritüellerin hiç biri akla ve mantığa da ters olmayıp, tersine onlardan da destek alarak hayatı, evreni kucaklıyor. Bu vesile ile insandan da evrenin her şeye hakim mutlak gücü olan yaratıcının daha doğru anlaşılması öğretisini de dikte ediliyor. Bu dikte sanıldığı anlamda katı bir şekilde olmayıp, özgür iradeye de bırakılıyor üstelik. Bütün dini metinlerde insanın diğer canlılardan farklı ve üstün kılınmış olduğu tereddütsüz ortaya konulmuş, insanların bilgi ve onun üretim zemini olan bilimle yakın olmaları da ayrıca vurgulanmıştır. Kur`an-ı Kerim`in ilk ayetinin “Oku (ikra) “ olması da çok manidar değil midir? Din ile bilimin birbirine ters düşüşünün özünde çokça neden olmasına olmasına karşın, bu nedenlerin insanlığın yorumlarından kaynaklandığını, sorunun subjektif olduğunu bir kenara koymak, din kavramını olması gereken yere koyabilmekle daha mümkün olabilecektir. Hangi bilimsel zeminde ilerleneceği, hangi seviyelere çıkılacağı, daha da derin ve kapsamlı araştırmaların yapılması zaruretleri noktasında, dinin bir gölge olduğunu düşünmek, olsa olsa düpedüz önyargıdır.

Hiçbir dini ritüelin bir bilime engel olduğuna dair görüşün sağlam bir dayanağı yoktur. Bu duruma karşı çıkanları duyar gibiyiz. Evet, gerek Orta Çağ Hıristiyanlığı`nda ve gerekse de İslam coğrafyasında bazı ilimlere mesnetsiz kıstaslarla bakışın, sanatın bir kısmına da hasmane duruşun altında, ilahi kanunları ve onun anlatmaya çalıştığı hakikatleri ,düsturları; yanlış, eksik ve veya yanlış yorumlamaların olduğu da dikkate değer bir gerçekliktir. İnsanlar bazı çıkarlarının elden gidebileceği ve toplumdaki statülerinin, kurdukları tekellerin yıkılabileceği endişesi ile türlü ızdırapları dayatmadılar mı beşere? Engizisyon Mahkemeleri, Avrupa Orta Çağı`nın dinayet anlamında karanlık ve bağnaz yüzü değil midir? Hazarfen Ahmet Çelebi`nin Galata Kulesi`nden uçmayı başarması hususu da o bağnaz kafalardan ötürü, bir bilim insanımızın, kaşifimizin hayatına malolmamış mıdır? Oysa, “İlim Çin`de de olsa alınır. Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum.” hadisleri bambaşka şeyler söylüyorlardı hakikati anlamak isteyen kafalara. O halde, din zemininin ilahi kuralları, uyarıları ve bilgiye, bilime yaklaşımı en baştan ve fakat cesurca yeniden ele alınmalıdır.

Bilgiye rağmen bir hayatın ilerlemesi, bazı hayatî tedbirlerin alınabilmesi, insan neslinin sürekliliği ve artan nüfusa oranla üretim kabiliyetlerinin de en az o ölçülerde taleplere karşılık verebilmesi nasıl mümkün değilse; beşeriyetin içindeki kaostan kurtularak esenliğe ulaşması, çıkarlar yerine ortaklıkların ve toplumsal faydanın özne olabilmesi, savaşların, anarşi ve terörün rafa kalkabilmesi için de dinin özündeki anlayışla hayatın içinde varlık bulması da o derece hayati bir mevzudur. Sözün özü, bilim ve dinin kardeşliği sadece insanlığın değil, tüm varlığı da yararına sonuçlar doğuracak potansiyelindedir.

Şu noktada dile getirilebilecek saptamamız din ve bilim temasında " Biri diğerine tercih edilemez ve biri diğerine rağmen hakimiyet kuramaz."dır. Edeple, insanın , insanlığın ve daha da ötesinde tüm varlığın yararına icralar ortaya koyacak, keşiflerle hayatı zenginleştirebilecek, kimselerin de tekelinde olmayacak; yapıcı, onarıcı, birleştirici ve paylaşımcı bir bilime kim karşı durur ki. Bilim ahlâkı ile duruş gösteren, insanların kucaklayan ve içinde yarar noktasında olabildiğince güzellikleri barındırani akıl erkinden beslenen bilimsel sunumlar da dini ritüelde “nimet” kavramıyla buluştuğuna göre, nimetleri üretim merkezini, mecrasını tesviye ederek, insanlığı hayra ulaştıracak, ortaklaştıracak, sınırlandırmak yerine, sindirmek yerine daha özgür kılınabilecek bir bilim ve referans olacak imanın ortaklığı yüz yıllardır beklenen, gerçekleştirilmesi de menfaat üstü duruşla hayat bulacak bir durumdur. Dini ve bilimi temsil eden otoritelerin, varlık aleminin sorumlulukları bilinciyle beklenen uzlaşmayı ortaya koyabilmelerini umuyoruz.

Oğuzhan KÜLTE

GÜNE DEĞEN ÖĞRETMEN

Bir kültürün sürekliliğinde onun beslendiği ritüeller ne denli sağlam ve güncel ise, o toplumun da o ölçüde mukavemetli, dinamik ve geleceğe de yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Bütün kaynaklara sahip olduğu halde, onları rafine şekilde işleyememenin vereceği hasar, kadim bir kültür de olsanız, giderek değişen, hızla güncellenen ve yeni sorunlara, anlayışlara da farklı ve yaratıcı çözümler ve yaklaşımlar gerektiren bir günde telafisi imkansız sonuçlar ortaya koyabilir.

Günün yeni değerlerini anlamain gereği kadar, geçmişten getirilen sağlam dayanakların da muhafazası, her ikisinin de pratik bir akılla ve etik değerlerden de taviz vermeden bir potada kaynaştırılması, güne dair başkalaşmış koşullara en ideal uyumu sağlayacak ve henüz gelişmekte olan mesleklere de daha şimdiden sağlam temeller üzerinde beslenmiş kuşaklar yetiştirebilmek doğal olarak eğitim sisteminin sorunu ve bunu da yapacak olan eğitim ordusudur. Dünün anlayışlarıyla ne tarımda, ne sanayide, ne turizmde, ne sağlıkta ve kısaca hayata dair hiçbir sahada arzu edilen verimlilikte işlerin, hizmetlerin sunulması ve verimliliğin elde edilmesi mümkün değildir. Bu anlayış silsile yolu ile değişen koşulların, zeminin, anlayışların da doğal bir sonucu olarak, bundan sonraki yıllar için de geçerli olacaktır kuşkusuz.

Öncelikle bilginin efendisi olduğu bir yüzyılı gerilerde bıraktığımızı ve ona ulaşmanın geçmişteki gibi müşkül bir durumdan çoktan çıkan bir hakikat oluşundan, bilginin işlevlerinin ve hayata dair sorunların çözümünde onun işe koşulmasının daha gerçekçi bir durum olduğunu belirlememiz gerekir. Cebimizdeki sıradan bir cep telefonu ile kütüphaneler dolusu bilgiye erişimi gerçekleştirebiliyoruz. Öyle ki, ana dilimiz dışında hiçbir dil bilmesek dahi uzak doğudan tutun da okyanuz ötelere değinki coğrafyanın kültürleri ile oldukça basit şekilde iletişim kurabiliyoruz dahi sıradanlaşmış bir konu haline gelebildi. Söylemek ve veya sormak istediğiniz şeyi kendi dilinizde telefonunuza iletmeniz ve akabinde de bu mesajın içeriğinin hangi dilde ve dillerde dış ortama yansımaları belirlemeniz iletişimimizin için yeterli. Bu hakikatler, dünyamızı daha farklı şekilde anlamamızı bize dikte ederken, eğitim sistemimizin ve onun vazgeçilmez öznesi olan öğretmenlerimizin de yeni rollerini dikkatle irdelemeleri, bu anlamda günün gerektirdiği o olmazsa olmaz güncellemeleri kazanmaları hayati bir konu olarak da karşımızda durmaktadır.

Covid19 Pandemisinde 1950`li, 60`lı kuşakların nasıl zorlandıklarını bir anımsayalım. Karekod okutmaları ve bu sayede de bazı hizmetlere erişimlerinin gerekli olduğu anlarda bunu çoğunlukla başaramadıkları için çevreden insanların yardımını talep etmişlerdi çoğu durumda. Zira, onların büyük bir bölümü güne dair teknolojik ve kültürel değişimlerin, gelişimlerin, güncellemelerin gerektirdiği pratikten oldukça da yoksunlardı. Bu hakikat on yıl sonra 1970`li ve 80`li kuşaklar için de potansiyel bir zorluk olarak sırasını beklemektedir. Giderek artan bilgi birikimi ve onun doğurduğu yeni teknolojiler, alışkanlıklar ve onların dikte ettiği pratik beceriler esasında her birimizi bir süre de olsa bu koşullara hazırlanırken zorlamaktadır kuşkusuz. Tam da bu noktada arzu edilen esnekliği, uyumu ve becerileri, anlayışları doğrudan besleyen, deneyimleme fırsatı veren eğitim ne denli hayati bir meseledir aslında.

Klavyenin dahi işlevselleşimini yitirmeye başladığı ve bilgiye erişimde daha çarpıcı yollarla yeni tekniklerin yolda olduğu günümüzde, hala daktilolu yılların becerileri ile tutunmaya çalışmak tam da bir dramdır değil mi? Kendine yeterli olmakta müşkülleri olan bir öğretmenin yeni yüzyılın gerektirdiği donanımda, bilgi ve birikimde, onu işlevsel halde becerilere dökebilen ve problem çözebilir niteliklerde bir nesil yetiştirmesi nasıl mümkün olabilir? Bu noktada bir anekdotumu da paylaşmam gerekirse, adını vermeyeceğim bir kentte eğitim zemininde şube müdürü olarak çalışan ve ne yazık ki bizden çok vasat seviyelerde donanım, beceri ve anlayışlarda olmasına karşın amirimiz durmunda da olan bir meslektaşımızın, yıllar öncesinde bir usb belleğin içindeki verileri masaüstü bilgisayarı aracılığı ile bir türlü alamadığına şahitlik etmiştim. Bırakın usb belleğe erişmeyi, mouse kullanımında bile yeterli olmadığını, bilgisayarın ne yazılımı (temel yazılım bilgisi) ne de donanımı hakkında asla yeterli olmadığını üzülerek söyleyebilirim. Yapacak bir şey kalmayınca içten içe de kızarak hayıflanarak bu işlemi nasıl yapacağını defalarca aynı cümleleri kurarak anlatmaya da çalıştım. Yine de başaramayınca işi kendim çözdüm elbette. Alın size güncel eğitimci.

Masa başındaki ve hele ki şube müdürlüğü gibi bir zemindeki eğitimcinin bu hali gerçekten de içler acısı bir durumdur eğitimimiz, geleceğimiz adına. Bizler de her şeyi bir anda öğrenmedik ve fakat öğrenme dürtüsü ve güncel olmanın dikte ettiği hakikatlerle yüzleşerek; eğitimini aldık çoğu şeyin ve deneyerek becerileri kazandık, pratiğe döktük bunları. Hala akıllı tahyatı kullanmakta büyük güçlükler çeken üstelik yaşça da bizlerden daha gerideki arkadaşlarımızın varlığı da bu duruma iç yakıcı bir örnektir elbette. Öğretmen olmak, mezuniyeti sağlayan süreçteki bilgilerle meslekte ayakta durabilmeyi sağlamıyor ne yazık ki. Her bir meslek için geçerli olan bu durum, toplumu geleceğe hazırlamakla yükümlü, onu bu mesleğin misyonu olarak ortaya koyması gereken bir öğretmen için anlatılamayacak denli bir zaruret bu, sizce de öyle değil mi?

Çocuklarımız ve nesillerimizi onların ellerine teslim ederken, her birisinden de güne dair teknolojilerde bizlerden daha iyi becerilere, deneyimlere, güne dair farklılaşan anlayışları da iyi okuyabilen öngörülere sahip öğretmenleri kim istemez ki. Tebeşirli tahta yıllarından kalma ve son derece de birikimli de bir öğretmenin velisi olmayı asla istemezdim. Zira, çokça dökümana erişimde bilişim teknolojilerindeki zaafiyeti ile eski uygulamalarla arzu edilen yolun katedilemeyeceği gün gibi ortadadır.

Kullandığımız sıradan teknolojik cihazlar da zaman zaman güncellemeler yapılmakta ve onların beklenen seviyelerde çalışması, verimli olması da bu yolla sağlanabilmektedir. Hal böyleyken, aldığı eğitimi yeterli görerek, yüzyılın gerektirdiği yeni gelişmelere sırtını dönen, yeni anlayışlardan habersiz, güne dair ortalama bir teknolojik okur yazarlık seviyesindeki öğretmenin mesleki icrasındaki verşmlilik de oderece tartışmaya çai bir durumdur. Esasında kendini yenileme güncellme meselesi, işleri son derece klaylaştırın ve bu yolla mesleki icraları da pratik hale getiren bir mevzuudur. Dilediğiniz eğitime online dahil olabilmemizin, üstelik bitirdiğiniz her eğitimde de sertifikaya erişebildiğiniz günümüzde, öğretmenlerimizin kendilerine bir yatırım yapmaları elbette beklenendir. Böylece, derslikteki tüm olanakları dilediği verimlilikte işe koşabilecek, kendine yetecek ve öğrencilerle arasındaki köprüyü sapasağlam ayakta tutabilecektir.

Covit19 Pandemisi`nde apansızca “zoom” altyapısı üzerinden öğrenci ve velilerimize erişim zarureti doğduğunda, bu süreci işe koşabilecek bilgi ve deneyimi ne kadar da kısa sürede edinmiştik. Bu sayede, okul dışında da üstelik web erişiminin olduğu her yerde dilediğimiz öğrenci, veli ve veya diğer kişilere veya gruplara erişebilme becerisi de kazandık. Küçümsenmeyecek bir deneyimdi bu. Sadece bu deneyimle dahi uzaktan erişiminin, değerlendirmenin, kontrolün ve yönlendirmenin nasıl da koayıklıkla yapılabildiğini de söylemek gerek elbette. Doğrusu pahasız bir tecrübe ve yetkinliti bu gü adına. Bu süreç içinde çokça öğrencimiz ve velimiz de ister istemez uzaktan eğitim-öğretim sürecinin kullanıcıları olabilmeyi başarmış, okullar kelimenin tam anlamıyla bütün paydaşlarıyla beraber teknolojiyi kullanabilme noktasında level atlamışlardı.

Anlatmaya çalıştığımız şeyin özü, insana dokunai insanı tanıyarak onun yetkinliklerini öne çıkararak, yön veren, öğrenmelerini ve deneyimlerini kılavuzlayan öğretmen, toplumun en dinamik meslek erbabıdır. Bu anlamda kendini sürekli güncellleyen, kendine güne dair sürekli yatırım yapan olarak, e mesleğinin gerektirdiği hedeflere ulaşabileme de ciddi yol alabilen de olacaktır. Toplumumuzun, kültürümüzün her yönden rekabetin yaşandığı dünyamızda geleceğe dair varoluşunun öznesi öğrenmelerimizin günü okumada, kendilerinden beklenen misyonlarını hayata geçirebilmelerinde gereken hassasiyeti ortaya koyabilmelerini umuyoruz.

Oğuzhan KÜLTE

BİR AYRICALIKLI KUŞAK "X"

Kendimize zaman zaman şu soruyu sorarız: Ne zaman doğmak, hangi devirde yaşamak isterdim? Bu soruya farklı kuşakların farklı cevaplar vermesi oldukça doğaldır. Ve fakat sözün ucu bir yetmişli kuşağa temas ederse, büyük oranda ve memnuniyetle yine yetmişli yılları dile getirecek ve şaşırtacaktır sizi. Kimler daha anlamlı ve güzel bir zeminde doğmuş olmayı istemezdi ki? Ne var bu yetmişli yıllarda ki, günümüzde dahi hâlâ “ben de varım” diyebiliyor, geçmiş ve bugünleri arasında en ideal bağları kuruyor ve dahası geleceğe de vizyon sahibi olabiliyorlar...

Her devrin kendine mahsus güzellikleri, zorlukları ve bu süreçleri deneyimleyen kuşakların hafızlarında derin izleri vardır. Bu izler günümüz kuşakları yani milenyumcular için henüz yeni yeni belirginleşmekte ve ileriki yıllarda da anılardaki yerini alacaktır kuşkusuz. Kuşakların yaşadıkları devrin şartlarından etkilenmeleri gerçeği bir kenara, yaşadıkları devre de iz bırakmaları işin diğer yanıdır. Bu anlamda yaşı bizler gibi elli ve üzerindeki insanlara sual edildiğinde, çocukluk ve gençlik yıllarını nasıl da dolu dolu yaşadıklarını duyarken hayretler içinde kalınmasına da şaşmamak gerekir. Aynı durum bir ellili ve altmışlı kuşaklar için çok geçerli değildir ne yazık ki. Zira, onların devrindeki sınırlı olanaklar, dünyayı kasıp kavuran siyasal ve ekonomik buhranlar, hayatın renklerini büyük ölçüde filtrelemiş ve onlar, çilelerin insanları olarak güne gelebilmişlerdir.

Yetmişli kuşaklar öncekiler gibi bir nebze zorluğu yaşamış olsalar da, ulaşabildikleri olanaklar ve hayatın oldukça farklı yönlerinde ve zeminlerinde bulabildikleri fırsatlarla oldukça bahtiyardırlar dersek, abartı da olmaz. Zira, bu kuşak cumhuriyet tarihinin en güzide müziklerinin, başyapıtlarının canlı şahidi, Türk sinemasının devlerinin hemen her mahallede kurulan açık hava sinemalarıyla en yakıp takipçisi, uzak doğu sporlarının mantar gibi çoğaldığı spor okullarının üyeleri, henüz emekleme dönemindeki bilişim teknoloji ürünlerinin ilk kullanıcıları da olabilme şansına erişmişlerdir. Sadece bilişim maceraları ve bu konuya dair deneyimleri bile günümüzde de ayakları üzerinde durabilmeleri bakımından ne de büyük bir nimettir. Bu durum ne yazık ki yetmişli yılların öncesi kuşak için geçerli değildir. Ve onlar, sanki günümüzde yaşamıyormuş gibi adeta inzivaya çekilmişler, gayri sosyal bir pozisyonda ve sanki hayattan da emekli olmuş gibidirler. Bir zamanların en kesif sorunlarıyla yüzleşen, madurluk anlamında hayatın türlü zorluklarını derinden yaşamış bu kuşak, günümüzde unutulmuş, bir kenara itilmişlik haliyle son derece etik dışı bir soyutlanmayı, dışlanmayı ve kısaca çağın gerçeklerinin dikte ettiği vefasızlığı yaşamaktadır.

Konuyu hangi bakımdan ele alırsak alalım, her kuşağın bir misyonunun olduğunu gözardı edemeyiz. Ellili ve altmışlı kuşakların gayretleri olmasaydı, yetmişli ve sonrasındaki kuşakların bu günkü sosyal, kültürel, akademik erişimleri de olamayacaktı kuşkusuz. Bu trajedik gerçekten hareketle, o dönemin insanlarını hiç olmazsa hayatlarının şu son düzlüğünde daha bir sahiplenmek ve gönüllerini almak, tecrübelerini, anılarını dile getirebilecekleri zeminler sunmak, toplumun tüm kesimlerinin bir vefa borcudur.

İddialı şekilde şu yetmişli kuşakların neden başat bir nesil olduğunu anlamaya çalışalım. Onlar, yıllar öncesinde salt resmi bayramları dahi onlarca günlük hazırlıkla, hadiselerin bizzat özneleri olarak içinde yer alarak derinden nefeslenmişler, tiyatro oyunlarını ekrandan değil, bizzat orijinal sahnelerinden izleyebilme şansını yakalamışlar ve daha da somutu ise, hiç olmazsa gençlik dönemlerine değin bir müsamereler vasıtasıyla bu zeminlerde yetenekleri ölçüsünde roller de üstlenmişlerdir. Bu artılar, yetmişli kuşaklarda o dönemin günümüze göre oldukça baskın ve dikte eden eğitim felsefesine karşın, hayata dair zorlukların aşılması noktasında insiyatif alabilme ve pratik çözümler üretmek yarına güvenle bakabilme yetilerini de pekiştirmiştir kuşkusuz. Kısacası, yetmişli kuşaklar, uzay çalışmalarının yakından takipçisi, bilişimin gelişiminin hedef kitlesi, spor, sanat ve kültürel ve akademik yaşamın da daima içinde yer alanı olma şansını yakalamışlardır.

Günümüzün “Z” kuşağı olarak tabir edilen nesli ile kendini asgari şartlarda yetiştirmiş bir yetmişli kuşak, bu donanımı sayesinde rahatlıkla onlarla boy ölçüşebilir. Günümüz nesli ile yetmişli yılların neslinin tarih aralıkları farklı gibi görünse de onları ortaklaştıran o denli çok şey varki, bunlara değinilmeden geçilemez. Altmışlı kuşakların müzik anlayışları bizlere çok sığ gelebiliyor. Ve fakat bir yetmişli kuşağın müzik kulağı ile milenyumda kadarki kuşağın anlayışları ise bütünüyle olmasa da ciddi manada ortaklaşabiliyor. Tam da bu noktada yetmişlerde nelerin ve nasıl yapıldığını irdelenmesi gerekir sanırım. Zira, yetmişli yıllarda kimler sanat adına bir şeyler yapma gayreti içine girmişler ise, bunu hakikaten mükemmel yapmışlar. Öyle omasaydı, o günlere adını altın harflerle yazdıran sanat değerlerinin günümüzde de dinlenenler arasında olduklarını söylemezdik değil mi? Bu dinleme ortaklığı “Z” kuşağını da kapsamı içine almış görünüyor. O yıllarda üretilen sanat eserleri ve bilhassa müzik yapıtları adeta sahalarının nirengi noktaları gibi güncelliklerini korudukları gibi, farklı yorumlarla da daha bir dernelik ve güncellik kazanarak yeniden yeşermişler sanki.

Şunu söylemek gerekir ki, çokça dinlediğimiz sanat, pop, rak, arabesk, fantezi, arajman tarzlarındaki eserlerin sonraki yıllarda unutulup gidileceği ve bizlerdeki o müzik sevdasının da bir takıntı olduğu hep dillendirilirdi. Bizler ise, büyük beğeni ve hayranlıkla sözlerini dahi ezberlediğimiz onlarca eserin, onlarca yıl sonra yeniden değer kazanacağını, dinlenir olmaya da devam edeceklerini söylemekten geri kalmadık. Biz, o eserlerin her bir sözünün hayata ne denli

bağıllıkla yazıldığını, ne denli güçlü söylem be anlam derinliği içerdiğini, müzik kurgularının da oldukça üst seviyelerde olduklarını anlamıştık sanırım. Ve nihayet bizler haklı çıktık. Yetmişli yılların kuşaklarının hayranlıkla ve bıkmaksızın dinledikleri, kulaklara pelesenk olmuş şarkıları, onların çocukları tarafından da kısmen de olsa beğeniyle dinleniyor , icra ediliyor. Günümüzde üretilen eserlerin daha marjinal ve günü birlik olmaları da bunda etkindir kuşkusuz. Yeşilçam`ın ortaya koyduğu sinema eserlerinin de bu anlamda hakkını teslim etmek gerekir sanırım. Zamanının büyük bir kitlesinin beğenisini edinen eserler ve onlara can veren aktör ve aktristler, günümüzde de aynı heyecanla insanları ekran başında toplayabiliyor ve onlarda; ortaklaşa gülmelerin, düşünüşün, hüznün rüzgarını da neşenin fisiltısını da hissedişin, düşünüşün kapısını aralayabiliyorlar. Kısacası, sadece zamana değmekle kalmamış, onu bir hayli de aşmışlardır. Tam da bu bakımdan şu yetmişlilerin zemini bir başka değerlidir belki de.

Bir eserin kendi üretildiği yılları aşarak sonraki yıllarda da dinlenebiliyor olması yabana atılabilecek bir şey değildir elbette. Bu durum, o eseri yazan, besteleyen ve icra edenlerin en üst seviyede kalıcılığı yakalayabilmiş kalitelerinin de açık göstergesidir. Bu anlamda duygu dünyaları en zenginleşmiş kuşaklardan biri olarak yetmişlileri şanslı görmemek, onlara gıpta etmemek elde değildir. Ben de bu kuşaktab biri olarak kendimi son derece şanslı, bahtiyar hissediyorum. Bizler, mazideki rüzgarın esintileriyle günümüzdeki gençliğin hissiyatlarına, düşünüşlerine biz nebze daha yakınız. Bu durum onlar bakımından bizi sanki kültürel bir elçi durumuna da sokabiliyor kuşkusuz. Beğeni, duygu ve düşünüşleriyle bir kuşağın sonrakilerle uyumu çok çok nadir görülen bir durumdur. Kuşak çatışmalarının tümüyle yok olduğunu söylemez isek de, bu çatışmaların daha insaflı ölçüde cereyan ettiğini ve çoğunda da biz uzalaşıva varılabildiğini söyleyebilmemiz ne mühimdir.

Henüz en doğal ve bir o kadar da saf halindeki, kirlenmemiş, ötekileştirilmemiş kırsal hayatın tablolarındaki masal düzlemine inat zenginlikleri ve bir o kadar da bereketli yanıyla köy yaşamının dünlerini de görebilmeleri, kendi olanakları ölçüsünde de yer içine bu yaşamı içinde özne olarak da var oluşları, yetmişli kuşağa paha biçilmez artılar katmıştır hayat adına. Su ve elektriğin henüz köy hayatıyla bulamadığı yıllarda o bereketli toprakların en lezzetli mısırlarını, domateslerini, kirazlarını ve türlü ağız tadlarını en katıksız haliyle de tüketebilmiş yetmişliler, GDO`nun daha literatüre bile girmediği o yıllarda en doğal beslenebilenler olmayı da başarmıştır. Onlar harman yerinde düven sürmüşler, av hayvanlarını zenginliğini keşfetmiş, akarsuların berrak akışını gözlemlemiş ve uçurtmayı bizzat el beceri le yapabilmenin hazzını da gurunu da yaşamışlardır. Belki de günümüz insanının her şeyi hazır bulmaları onları mutsuz etmektedir bu anlamda. Yetmişliler her ne aldılar ve her neyin içinde olmuşlarsa, ona mutlaka kendilerinden bir şeyler de katabilmişlerdir. Kısacası, hayatın gözlemcisi olmaktan çıkmış, öznesi olarak çokça rolü deneyimleyebilmişlerdir.

Çeyrek asırdan biraz daha gerideki doğamızda ortalama bir becerideki olta balıkçılığı deneyimi bize her on- on beş dakikada yaklaşık bir düzine tatlı su balığı skorunu verebilmekteydi. Bunu sıradan bir anımızdan bu günün çocuk ve genç yaş grubuna aktarsaydık, büyük oranda ironi yaptığımızı, durumu biraz da efsaneleştirerek ve oldukça abartılı dile getirdiğimizi sanacaklardı. Oysa durum tam da böyleydi gerçekte. Billur gibi akan ;dere, çay, ırmak ve nehirlerin yanı sıra, sabahın çok erken vakitlerinde bir iskeleden deniz tabanının son derece temiz bir görüş sağlaması, derken koskoca kalıbyla ta ki sahile yakın bir çizgiden orkinos sürüsünün belirlenmesi ve dahası masal değildi. Bu tür deneyimleri, heyecanları aktarıırken, günümüzde oldukça sıra dışı şeyler gibi göründüklerinden olsa gerek, bizleri dinleyenlerin şaşkınlığını anlamak çok da zor değil. Keşke zamanda biraz gerilere gidilebilse ve bu anlatımların bizzat tecrübe edildikleri bütün çıplaklığı ile günümüz kuşağına da aktarılabilseydi. Bunu yapabilecek sınırlı sayıdaki resim ve imkanları olanların video kayıtlarının önemini varın siz düşünün.

Hayatı adeta tüm hücreleri ile solumuş, hissetmiş ve kendinden bir şeyler katabilmiş yetmişliler, son elli yılın en çok kendi olabilmış, içi ve dışı ile sağlıklı örtüşen kişilikler olarak da ayrı bir yerdedir. Potansiyellerini keşfetme, hayata yansıtma anlamında da çok şanslı bir zamanda yer edinebilmeleri bunda büyük katkı sağlamış olmalıdır. Onların anılarındaki hayat son derece dirik, renkli ve bir o kadar da sürükleyicidir. Dolma tekerlekli bisikletlerden, şambrellilerine, sokak aralarında akşamların o belli vakitlerindeki ve ev ahalisinin de merakla bekledikleri ""Bozaaa" nidasına, havaların ısınmasını takiben lünaparklardaki atlı karıncaya, çarpışan arabaya, dönme dolap ve dahasına, kapsamlı bir kütüphaneye erişimleri olmamasına karşın, bu kuşağın kendilerini ifadede sorun yaşamadan güne uyumlarındaki pahasız gözlem ve deneyimler, sizce de dikkate değer değil midir?

Teknolojik devinimleri de en ilkelinden itibaren en üst seviyedeki günümüz araçlarına değin bizzat görebilmiş olmaları, "bende varım" söyleminin de omurgasıdır aslında. Hayat filminden neredeyse hiçbir şeyi ıskalamadan bu günlere gelebilmiş olmaları ya da uzunca süre beklemekli olan çoğu icadın bu kuşakla birlikte bir dinamik devinime girmesi, onların bugündeki dik duruşlarında elbette çok manidardır.

Geriye dönüp bakıldığında çokça neslin belli belirsiz izleri bırakacağı bir vakıdır. Bu izler ellili ve altmışlı yılların insanlarında oldukça silik kalmışken, görünen o ki yetmişlilerinkinde çok uzun ve de belirgin şekilde ortaya çıkacaktır. Şunu belirtmek gerekirse, günümüz Türkiye'si'nin omurgası neredeyse yetmişli kuşakların maneviyatı, duruşu, disiplini, esnekliği üzerinde kısa süreli de olsa daha yol alabileceğe benzetilmektedir. Onlar, bu anlamda ülkenin kaderi için de büyük görevler üstlenmişler, teknoloji ile aralarında sağlıklı bir mesafe koyabilmiş ve yeri geldiğinde de ondan en üst seviyede istifade edebilmenin yollarını da bulabilmişlerdir.

Umudumuz, eski ve yeniye bir arada tutan değerlerden biri olarak, yetmişli kuşağın son dönemlerin neslini de yeterince doğru anlaması ve olumlu yönde de motive edebilmesidir. Bu bir bakıma bayrak yarışı ise, herbirimiz bu anlamda üzerimize düşeni yapma gayretine girersek, ülkemizin de günü ve geleceği adian çok iş başarmış da

olacağız. Hayat farklı zamanlarda farklı seyretse de, maziden gelen esintilere, güne doğan gerçeklere ve geleceğe y6nelik ortak umutlara da birlik ve beraberlikle sarılmayı dikte etmektedir. Bunu birlikte başarabileceğimizi d6ş6n6yorrum. Kalın sağlıcakla.
Oğuzhan K6LTE

TEORİDEN PRATIĞE BİR BAKIŞ

Günümüzde o denli çok sahada ve derinliğine sayılabilir kıvamda eğitim verilebiliyor ki, sanırsınız okullara yani örgün şekliyle okullara mahal yok. Peki, işin aslı gerçekten de öyle mi, yoksa bu durum teferruatlı bir analizi, gözlemi, deneyimi mi gerektiriyor? Öyle ya, coğrafyaya dair neredeyse tüm hedefleri onlara dair kazanımları; atlaslardan, kitaplardan, levhalardan, grafiklerden, resim ve videolarla işitsel teknolojinin alabildiğine çokça bulunabilen kaynaklardan bir güzel öğrenir, olurduk coğrafyacı, öyle mi? Bu anlamda okuyacağımız yeter sayıda ve derinlikte psikoloji kitapları da bizi uzman psikolog mu yapardı? Varın diğer sahalardaki farklı meslek ve beceri alanlarının durumunu siz düşünün.

Öğrenme dediğimiz ve ana karnından başlayarak ölüme değin uzanan ve bir deyimle “Sıfırdan sıfıra öğrenme” anlayışında kuşkusuz kitapların, onların sağladığı pahasız kavram ve anlatımların, örneklerin, görsel ve işitsel diğer multimedya araçlarının katkıları hem gerekli hem de bir o kadar nitelik ve katıcıdır. Ne var ki, bir uzman elden, dilden tecrübe olmaksızın bunların neredeyse tamamı ciddi bir eksiklik içinde kalır ve bu süreçten beslenen öğrenenlere de beklentileri karşılayacak bir pratik yeti sağlayamazlar.

Günümüzde web ortamından yararlanarak bilgi sahibi olunamayacak konu neredeyse yok gibidir. Ve fakat, türlü özverilerle ilgilenenlerin önüne serilen bu hazineler, başlı başına yüz yüze öğrenme süreçlerindeki pratik kaliteyi sağlamada yaya kalmaktadırlar. Bu konuda yapılan araştırmalara göre, uzaktan öğrenme ve veya erişim ile meydana gelen öğrenmelerin kalıcılık ve verimlilik yüzdesini %35-40 aralığında gösterirken, yüz yüze eğitim-öğretim sürecindeki oranın minimum % 75`lere ulaştığını görürüz. Bu anlamda teorik eğitim de yüz yüze dahi olsa, pratiğe yansıtılmaksızın eksik kalacak gibidir. Salt sözel dilden beslenerek veya izlemek yoluyla da olsa, birebir uygulama olmaksızın sahaya yansıyacak olan şeyin onlarca hatadan başka bir şey olmayacağı da gün gibi ortadadır.

En seçkininden daha alt ortalamalardaki akademik düzeylerde dahi şu “covit” bu sürecin içinde bize teori ve pratiğe dair ne de çok şeyi deneyimleme fırsatı vermiştir aslında. Ve bu deneyimin bir yılı aşkın sürenin sonundaki hayal kırıklıklarını da bizzat yaşamaktayız. Öğrencilerin her seviyede olmak üzere beceriye dönük yanları zayıf kaldığı gibi bu zorunlu süreçten çok yönden de zafiyetli çıkıldı maalesef. Hele ki mesleği icra noktasına gelen ve staj yapması gereken binlerce öğrenci ,bu deneyimi ya çok sınırlı yaşadı veya hiç tecrübe elde edemedi süreci teorik olarak tamamladı. Bu yıllara denk gelen mezuniyetler ise tam da bir trajedi oldu dersek abarmış olmayız sanırım. Yılların emeği ile gerek ortaöğretimde ve gerekse de bir üst seviyede sorumlulukları altındaki gençlere ileride icra edebilecekleri mesleğin inceliklerini bütünüyle veremeyen öğretim kadrosu da bu durumun acısını taşıyor şüphesiz. İşin kötü yanı, kitabi olmanın ötesindeki mesleki sahalarda hayati tecrübeyi elde edemedi ellerine mezuniyet belgeleri tutuşturulmuş binlerce değerimiz, bu eksiklikleri ancak büyük özverilerle ve belki de çok ciddi mesleki hataları istemeksizin bizzat yaşayarak öğrenecekler, ağır bir fatura da ödeyecekler. Pratiğin başat üstünlüğü bu konuda tartışılmaz bir gerçek olarak ortadadır.

Anlatmaya çalıştığımız hakikati bir anekdotla özetlemek de mümkün. 1995 yılı Eylülünde Elazığ ili Kovancılar ilçesinin bir köy okulunda öğretmen olarak göreve başladığımda, bu görevin sahadaki gerçekleri ile teorideki gerçekleri arasındaki farkı, öğrencilerle yüzleşmeye başladığımda anlamıştım. O yıl aynı ilçeye atanan kırkın üzerindeki öğretmen için de aynı şeyler geçerliydi kuşkusuz. En güzide kaynaklardan ve alanda en yetkin akademik kadrolardan beslenmemize rağmen, okul sürecinde elde edilen kazanımların sahada çok anlam ifade etmediklerini ve sadece duygu ve düşünce sahasındaki doyumunu sağlayabildiklerini tecrübe etmiştik. Oysa bu yetkinlik mesleki icranın beklentilerini karşılamaktan çok uzak bir gerçeklikti. Sözün özü, staj sürecindeki merkezi okullardaki deneyimlerde öyle şeyler yaşandı ki sormayın. Halen bu deneyimlerin ne de pahasız şeyler olduğunu düşünmekten kendimi alamam. Yaklaşık otuz yılı aşkın deneyimiyle bir usta öğretici rolündeki sınıf öğretmeninin sınıftaki ; öğrenme yöntemlerini uygulayışı, öğrencilere yaklaşımı, anlık sorunlara kestirme yollardan çözüm getirişi, zamanı kullanmadaki ustalığı ve her farklı seviyedeki öğrenci gruplarına düzeylerine uygun materyallerle sunumu sözle anlatılır gibi değildi. Orada geçirdiğin sadece üç günlük deneyim benim için bu meslekteki eksiklerimi görebilmeyi, abartılı gördüğüm şeylerin korkusundan azat olmamı ve mesleki hazı hissederek kendi okulumda da beklentileri de aşan bir icracıya dönüşebilmemi sağlamıştı. Başka ne istenebilir ki bir meslek insanından. Sırtımdan ne kadar da büyük bir yük gitmiş, ana ve geleceğe dair sisler de dağılmıştı kısacık sürede. Ve anladım ki değil dört yıl, on yıllık bir eğitim görsem de sahaya inmeden bu işi öğrenebilmek ve o alanın başarılı meslek insanı olabilmek mümkün değilmiş.

Kuaförlük eğitimi almakta olan bireyler görsel yollarla, dinletilerle, okuma yoluyla fikri olarak mesleğin gereklerine hazır olabilirler ve fakat pratik anlamda bu mesleğin icaplarından olan tarağı, makası, kesici, şekillendirici türlü cihaz ve ekipmanı yeteri sayıda uygulamazlar ise, süreç sonunda nitelikçe de vasat bireyler olarak kalırlar. Bunu tıp eğitiminde, diş hekimliğinde, enstürman becerileri de gerektiren sana zemininde de düşünürsek, işin ne derece ciddi yerlere varabildiğini anlarız sanırım.

Simüle edilmiş ortamlardan da geçerek devasa savaş uçaklarını, yolcu uçaklarını güvenle yerden kaldıran ve yine emniyet içinde uçuşu gerçekleştirerek yere de özenle indirebilen pilotlar, bu başarıyı paratikteki yeter sayıda ve hayati derecedeki beceri nitelikleriyle elde etmektedirler kuşkusuz. Bir yakınımızı kalp ile ilgili bir ameliyata hazırlıyor isek, seçme şansımızı bu konuda en deneyimli hekimlerden yana kullanırız değil mi? Onların bu seviyelere getiren en başat şey, girdikleri operasyonlardan elde ettikleri deneyimler yani pratikleridir elbette.

Rakipleri karşısında her yönden daha güçlü ve avantajlı bir sporcu olabilmek için bu sürecin gerektirdiği akademik verilere sahip olmak elbette gerekir. Bu birikimlerin sporun icra edileceği ve rakiplerle kıyasıya mücadelelerin verileceği zeminde de sizi başarıya götürebilmesinde antrenmanlar ve kondüsyon çalışmaları ve branşınıza göre birebir ve veya takım halinde yeterince müsabakanın da icra edilmesi tereddütsüz bir zorunluluktur. Üstelik müsabaka deneyimizin çokluğu, sizin veya takımınızın da başarısında doğrudan etkili bir durumdur. Çoğumuzun ilgi duyduğu şu futbol maçlarında, sahada en çok aksayan ve daha önceki kondüsyonundan çok uzak kalmış oyuncuların ya uzun süredir sakatlık yaşadıkları, bazı sağlık sorunlarıyla yüzleştikleri veya kişisel nedenlerden ötürü idmanlara, müsabakalara yeterince katılmadıkları ve bu nedenle de gerçek müsabakalarda bizleri hayal kırıklığına uğrattıkları bir gerçektir. Pratiğin gücü bir şekilde sahaya da yansımaktadır.

Yukarıdaki durumu matematikteki niteliğini artırmaya çalışan bir öğrenci için de düşünebiliriz. Konuları ne denli sindirerek çalışırsa çalışsın, oradan elde edilen bilgi yığınlarını pratikte problemleri çözmek adına uygulamaya koymadıkça, matematik performansında da belirgin bir artışı yakalaması mümkün değildir. Bunu öngörerek, konular üzerinde ağırlıklı zaman harcamak yerine, enerjisini problem çözme üzerinde odaklayan öğrencilerin daha açık arayla matematiğe hakim oldukları da bir gerçektir. Teoriler yolu tarif eder ve rehberdirler. Pratikte de her zaman örtüşmeyebilen teori, sonraki süreçte bir değişimi de yaşayabilir, kökten değişe de bilir. Buradaki dönüşümün verilerini sağlayan şey, sahadaki deneyimlerden başkası da değildir aslında.

Şu noktada her ne meslek veya iş sahasında olunursa olursun, o icranın asgari performansı karşılayabilmesinin püf noktası, omurgası kesinlikle pratiktir. Pratiği anlaşılır kılan ve mantık silsilesinde ve duygu bağlamında onu zemine oturtan da teoridir kuşkusuz. Pratikler bizzat sahanın realitesi olup, kolay kolay değişmezler ve fakat teorilerde yanılğı payı daha yüksektir. Kısacası sahanın tozunu dumanını yutmadan, deneyimlemeden ve hele ki salt akademik anlamdaki teorilere bel bağlayarak başarılı olunacağını sanmak bir avuntu olur. Kürsüde meslek aşkıyla dış hekimliğini anlatan bir akademisyeni yıllar içinde sahadan uzak kalmanın zafiyetlerini kuşkusuz yaşayacaktır. Bu durumda mesleki icrada deneyimlere ağırlık verirken, güncel olabilmek adına da sahadaki yeni bilgi birikimlerini de gözden geçirmek çok daha donanımlı olabilmenin yolunu açabilecektir diyebiliriz. İşin özü, sahadaki gerçeklerden hareketle yazılan teorik bilgiler daha sağlıklı ve iyi bir rehber olabilir. Bu bile o işin, uğraşın gerektirdiği pratikliği sağlamada yeterli gelemmez.

Gençlerimizi teriler içindeki mesleki eğitim sürecinden bir an önce pratiğe ağırlık veren, günün gerektirdiği donanıma sahip bireyler olarak yetiştirebilmek için son derece önemlidir. Ehliyet alabilmek içi elbette trafik kurak ve kaidelerini, levha ve işaretlerin anlamlarını, ışıkların ve trafiği denetleyen , yöneten kişi ve sistemlerin neler olduklarını, temel ilkyardım bilgilerini ve kullanılacak aracın önemli vasıflarını bilmek gerekir. Bunların her birinde mükemmel olsanız ve sınavlarda da en üst seviyedeki notları alsanız da bu sizi iyi bir sürücü kılmaya asla yetmeyecektir. Nitekim, yolda karşılaşılabileceğiniz farklı durumların her birinin çözümünü kitaplarda bulamazsınız. Direksiyonun başına geçip ayaklarınızla pedalları ve diğer elinizle de vitesi yönetmeyi, göstergelerin dilini ve arabanın ne yapıp yapmayacağı konusundaki iradeyi ortaya koyduğunuzda, başardınız demektir.

Fırçayı elimize alıp, onun ahşap sapını, ucundaki boyanın akıcılığını kavrayıncaya değin onu ustalıkla zeminde buluşturmak olası değildir. Binlerce kez kungfu eğitim videosu veya filmi izleseniz de bu sizi başarılı bir kungfucu kılmaya yetmeyecektir. Minderde rakiplerinizle kapışınca, teorilerin pratiğe dönüşümünü kiminde canınız yanacak, kiminde de yenilgiyi tadararak öğreneceksiniz. Hayatın kitabını okumaya elbette karşı değiliz ve fakat onun; rüzgarını solumadan, taşına, toprağına dokunmadan, sıcakta, soğukta kalmadan öğrenilemeyeceğini de iyi biliyoruz değil mi?

Oğuzhan KÜLTE

BAYRAM, KİMLERE BAYRAM?

Şu paylaşmak sözcüğü ne de güzel aslında. Başkalarının uzak yakın demeden herkesin sevgisini, ilgisini, merakını en naif şekilde ve farklı coğrafyaların veya yörelerin kendine has rutinleri içinde söze ve harekete geçirerek, duygu coşkunuşunu topyekün kalplerde hissedebilmenin ortak adı.

Dini veya resmi olması bir yana, kendi şahsımızda da büyük beklentilerin, umutların, özlemlerin bittiği, kavuşmaların ve veya başarıların taçlandırıldığı, emeklerin karşılık gördüğü durumlar ve özel anlar için de “bayram” sözcüğünün kullanılması, onun en büyük ve bir o denli derin ve tarifi kelimelerle mümkün olamayacak mutluluğu belirlemede anahtar sözcük olarak anlaşılması gerektiğini her birimiz için net şekilde koyar ortaya değil mi?

“Hayat Bayram Olsa” adlı eserin anlamı bu meyanda ne de naif ve neşe dolu hissiyatları çağırıştırır dinleyende. Nasıl imrenmez ki her güne sevgiyle, şarkı söylemenin veya onları dinlemenin mutluluğuyla uyanmak, yeni doğan güne, güneşe tebessümle bakabilmek, kuşların şarkılarına eşlik etmek ve kısacası masalların dahi gıpta edebileceği bir hayatı sürmek.

Hazırlıklarıyla da ayrı bir cümbüşe, sevince, özel beklentilere gebe ve yolların da her türlüyle en yoğun şekilde kullanıldığı bayram öncesi günler apayrı bir konu elbette. Uzak diyarlarda çalışan, okuyan, sevdikleriyle yeniden bir araya gelebilmenin hevesini en üst seviyede yaşayan binlerce insan için onları sevdiklerine, yuvalarına, yakınlarına ulaştıracak taşıtların biletleri bile aylar öncesinden ceplere de konulmuş durumda. Ve yolculuğun başlayacağı o anları ipe çekmekte adeta. Neredeyse her bir kilometresini ezbere bildikleri o yollar, güzergâhlar başka bir anlama bürünecek, başka bir akacak bu yolculuk ve sanki masalı. Hangimiz yıllardır gidemediğimiz köyümüz, kentimiz, mahallemiz veya köyümüz için bu ulvi duyguları yaşamadık ki? Uzunca süredir bir araya gelemediğimiz ve adeta burnumuzda tüten, çocukluğumuzdan, gençliğimizden anıları depreştiği insanları, mekanları hangi birimiz özlemedik ki? Geçmiş yılların bayram coşkusu gibi olmasa da, o yıllara özgü derinliğinden yitirmiş olsa da “bayram, yine de bayramdır” anlayışındayım. Zira o, sıradan olmaktan çok ötedir; ruha, akla, bedene değen ve haz katandır...

Çok muhterem hamfendi ve sanat değerlerimizden biri olarak “Emel TAŞÇIOĞLU” nun da seslendirdiği “Bayramdan Bayrama” türküsü ne de iç yakıcıdır. Ve yine bayram öznesi kendisini çok kritik bir yere konuşturmuştur bu eserde. İcrasını da en güzel şekilde dillendiren değerli sanatkarımızdan her eftarlandığımızda dinlediğimiz veya radyodan ansızın bir istek parçası olarak kulak misafiri olduğumuz eser, bizi nasıl da alıp götürür ufkun ta ötelindeki hülyalara. Ve derince bir “Offff” çektirir dinleyenlere. Bayram, her şekli ve rutiniyle istisnası olarak hayatımızın en nadide kavramlarından, gerçeklerinden biridir kuşkusuz. Öyle şeyler atfedilmiştir onun adına, iyisi de vardır bu atıfların, derin üzüntülerle ve sitemlerle dile getirilenleri de. Bayramda da olsa gelmesin, bayram bizim neyimize,..Bu ne büyük bir acıdır söyleyene de muhatabı olana, gönderimde bulunanına. O halde, bayramlar bir araya gelmelerle gerçek anlamını kazanabiliyor, insanlarda da yılların, ayların beklentilerini karşılayan, gönle derince dokunarak su serpen ve bir sonrası için de aynı beklentileri besleyen özel bir anlamı da yükleniyor.

Buraya kadarki ifadelerimizde bayramın önemine vurgu yapmaya ve onun bizlere uyandırdığı coşkuyu dile getirmeye çalıştık. İyi de bayram herkes için bunca mutluluğun, özlemin doruk noktası olabilmeyi başarabiliyor mu? Keşke böyle olsaydı da hiç olmazsa o manevi hazları birlikte yaşayabilmiş olmanın motivasyonu ile şu hayata kaldığımız yerden devam edebilseydik. Sözü getirmeye çalıştığımız ve her cümlesinin içeriğinde düşündüren, üzen ve hatta ezen durumları da ifade etmeliyiz bu noktada. Yıllarını çocuklarına vakfetmiş anne ve babaların bayram sabahlarında pencere kenarından içli içli ağlarken gelenimiz olacak mı diye beklemelerine hiç şahit oldunuz mu? Ya çocukları tarafından huzur evlerine bırakılmış ve bayramlarda dahi aranılıp sorulmayan, bir devre derin izler bırakmış niceleri... Yetimler, öksüzler, kışlada nöbet tutar iken gözleri ötelere takılıp duran veya gelecek bir telefonun, ansızın yapılacak sürpriz bir ziyaretin özlemini duyanlar...

Bir yanı mahzun veya yarım kalanlar için de bayram ayrı bir güzellik. Yakınları yanlarında olmasa da buruk bir bayramı aynı hissiyatı taşıyan kader arkadaşlarıyla yaşayabilenler de var. Bunların dışında bir bayram daha var ve kimseler için yaşanmasını istemeyeceğimiz bayram. İçimize, dışımıza zehrini akıtan, her geldiğinde bizi ayrı bir cendereye sokan ve gözü yaşlı, kalbi kırık dökük bırakan yaşananamlılıkların bayramı. Biz buna genel anlamda “Bayram bize zehir oldu” diyoruz içimiz yanarak ve belki de sitemlice. Daha yakın zamanlarda bir aile bireyini yitirmenin demindeki ailelerde bu günler ne de ızdıraplıdır, anlatmak mümkün değil. Bütünselliği içinde hayrı, iyimserliği, paylaşmaların, kavuşmaların sıcaklığını hacimlice barındıran “bayram ve bayramla” bizlerin bulunduğu sosyal, kültürel, ruhsal durumlarımıza göre de ayrıca bir anlam kazanıyor, farklı hissiyatlara da kapı açabiliyorlar kuşkusuz.

Askerden gelmek üzere olan oğlunun tam da bayrama yakın “Şehit oldu” haberini alan bir ailenin dramını hiç düşündünüz mü? Biliyorum bu durum çok istisna ve genele hüküm koyamaz ve fakat bir gerçek. Bu gerçeklikle yüzleşmek durumunda olan ve şu ya da bu şekilde azımsanmayacak sayıdaki anne ve babaların, çocukların bayrama dair duyguları nasıl renkli olabilir ki? Onların bu sevinci paylaşabilecekleri bir yüzden, öpebilecekleri yüzden, elden

mahrum kalmaları dayanılası değildir eminim. Biraz empati sahibi bireyler, bu dramı iliklerine kadar hissedebilir ve kendi sahip oldukları değerleri daha bir anlar, kıymet bilirler sanırım. Paylaştıkça güzelliklere evrilen dünyamız, onsan uzaklaştıkça da karanlıklara gebedir. Ne mutlu bayram sabahlarında her şeye rağmen bir kahvaltılık sofrasının etrafında toplanabilme şansını yakalayabilenlere. Küskünlükleri bir kenara bırakarak. bayramı ; kardeşliğin, gönül birliğine vesile kılışın, kibirden uzaklaşmanın paydası yapabilenlere. Onun için en naif sunumlarla, sözlerle doldurabilenler, başkalarının uzanamadığı kimi nimetleri onlara bahşedebilenler, toleransı ile gönül insanı olma yolunda şu biz anlayışını özne kılabilenler bayrama daha bir zenginlik de katmış olurlar bu anlamda.

Üzerine vazife olmamasına karşın, her bayramda aramızdaki kanadı kırık tabirinden insanlarımızın yanında olabilmek adına huzur evlerini, kışları, cezaevlerini, hastaneleri, kapısı hiç açılmamış evleri ziyaret ederek güne iz bırakan insanları nasıl da gıpta ile izlemeyiz, anmayız. Ne büyük bir vefadır bu tarifsiz. Belki de bu ziyaret ömre değecek özel bir andır, ziyaret eden için ilk ve fakat ziyaret edilenler için de sondur, kim bilir... Bu derinliği ile değil mi ki bize şu an uzak veya yitirmişlik duygusunu yaşadığımız sevdiklerimizin, yakınlarımızın bayram anlarına dair hatıralarını hep canlı tutmamız. Bayramlar; vefanın, en doyumsuz tebessümlerin , dostluğun, güzide anıların, hatta video kayıtların, kadraja girmiş ömre bedel nice resmin de canlı tanığıdır. Bayramlar bu anlamda can katan, bağ kurduran, samimiyetleri pekiştiren, vefalara zemin sağlayandır da.

Ümidimiz odur ki, kimseler bu özel günlerde çalacak kapı ziline, çalacak bir telefonun heyecanına, evde coşkunun harmanlandığı , doyumsuz nice paylaşımların hazzını yaşayabileceği şeylerden mahrum kalmayın. Bu mahrumiyet her kime isabet ederse etsin, onların yanında da bir şekilde olabilmek, acılarını, dertlerini ortadan kaldıramazsak dahi ruhlardaki karanlığa ışık olabilmek ve kısacası insana dokunabilmek ne pahasız bir şeydir. Ve o denli mühim, o derece de onurlu ve anlam katan bir şey ki bu, evladı olmadığı halde o birilerine evlat, anne ve babası olmadığı halde de anne ve baba, amca olabilmek... Bu temenninin bende de derin iz bırakan anekdotunu paylaşmaz isem, bu metnin bir değer ifade edebilmesine doğrusu büyük haksızlık da yapmış olurdu. Bir üniversite sınavı çıkışında belki de bir kısmımızın sosyal medyadan hatırlayacağı o duygusal sahne öyle tesirliydi ki, birkaç gün kendime gelemedim desem abartı olmaz. Sınavdan çıkışta onca emeğin, gerilimin, yorgunluğun tesellisi için yaslanacağı bir omuz arayan o genç kız, önce biraz etrafına bakınmıştı. Sonrasında da annesine ve fakat henüz kısa bir süre önce kaybettiği annesine benzettiği için bir hanımefendinin yanına yaklaşarak, "Size sarılabilir miyim?" demişti ya, o anda duygu dünyam tek kelimeyle derdest oldu ve yanaklarımdan akarken yaşlar, birkaç saat hiçbir şeyi de düşünmeden donup kalmıştım. Genç kızın omsa yaslanmak ve sarılmaya dair teklifindeki hassasiyeti okuyan bayan, ne de güzel karşılık vermiş, onu bağrına basmıştı. İşte buydu sevgi, merhamet, bir yitiğin yerini tutamasa da en asil ve bayrama vesile bir duruş. Bu anlamları uyandıran şeylerden ötürü bayramı neden önemseyeceğimizi bir kez anlamış oldum tıpkı bunu izleyen sizler gibi. Ben yerine bizi koyabilmenin adı da değil midir bayram. Eğer bunu başaramıyor, o kırık kanatlara melhem, suskun dillere tesellici söz, yılların eskiliğiyle vücuda yapışmış elbiselere yeni bir dekolte ve değer görebilme arzusu ile bekleyenlere bu sıcaklığı verebilen bir dokunuş değil isek, sorgulanacak çok şey var demektir. Benin ötesindeki şu bizi tutabildiğimizde, başkalarının da hiç olmazsa tebessümüne vesile olabilmek adına en güzel fırsattır bayramlar. Aksi halde; buruk geçen, gelişi ile acıları ve yoksunlukları daha bir derinden yaşatan olurlar. Bayram, her birimiz için bayram olmalıdır.

Başta hasretle yakınlarını bekleyen, hiç bir bekleyeni olmayan, umudunu semaya yöneltmiş ve bir sevgi dokunuşunun ayrıcalığını ve hazzını hak eden aramızdaki o birilerinin, sonrasında da gözleri beklemekli tüm insanların sevdiklerine birlikte doyumsuz ve ana iz bırakacak güzellikleri yaşamalarını, dualarının da Hak katında kabullerini diliyorum. "Bütün dünya buna inansa, bir inansa, hayat bayram olsa."

Oğuzhan KÜLTE

YÜZLEŞMEK GERÇEKLERLE

Bilinmeyenlere karşı büyük bir heyecan ve bu sözcüğün çağrıştırdığı masalsi dünyaya imreniş her devrin gizliden gizliye bir ritüeli olmuştur kanımca. Sıradan ve her şeyin belli ölçülerde öngörülebilir olasılıklar dairesinde yaşanması şu hayatın fantastik yanını da ortadan kaldırır ve gizemin içinde yer almadığı bir sıradanlığa da sürüklerdi elbette.

Sürprizlerle karşılaşmanın vereceği hazzı da bir kenara koyarsak, onun içindeki şu daha öteki ufuklara açılan yolların hayali bile efsunlu bir dünyayı kurgulamamıza, aramamıza ve dahi sanatın farklı zeminlerinde de onu işlememize yol açmamış mıdır?

“The Two Towers” adlı filmin ilk bölümüyle milyonları nasıl da ekran başında topladığını bir hatırlayalım. Bir “Orta Dünya” zemininde ne de farklı hayatlar, ortaklıklar ve iyi ile kötünün savaşımında varlık ve yokluğun paydasındaki ortak düşmana karşı bir arada oluşun öyküsü gözler önüne serilmiş, iyi ile kötünün bitimsiz savaşımını da büyük bir başarı ile alabildiğine de görsel zenginliği ile izleyenleriyle buluşturmuştur. 17 Ekim 2022 Pazartesi yayınlanan 8. bölümüyle sezon finali yapmış olan ve izleyenlerde de şu bilinmezlik duygusunu, dürtüsünü yeniden ve daha bir güçlüce uyanık tutabilen bu beyaz perde efsanesi, daha uzunca yıllar da unutulacak gibi de değildir kanımca.

Burada adını farklı şekilde de dile getirebileceğimiz farklı filmlerle de gerek beyaz perdeden ve gerekse de görsel sanatların diğer zeminlerinden ve elbette edebiyattan da oldukça efsunlu, izlenmeye ve okunmaya değer çokça eseri dillendirmek olası. Bilinmezliğin o farklı hezeyanlarını yaşadığımız yılların geçmişi de bugünden ibaret değil. “Ay Üssü Alfa, Star Trek (Uzay Yolu)” gibi çok ötelere hafızalarda derin yer etmiş filmleri de bu sofraya koymak gerek elbette. Bilinmezliğe dair bu tılsımlı hissedişlerin mitlerde de ve hatta kutsal metinlerde de yer aldığını bilmemiz, konuyu daha farklı bir gerçekliğe de taşıyor şüphesiz. Bu anlamda sadece “Ad Kavmi İnsanları” dahi derinliğine araştırmalara ve onun vereceği tarifsiz heyecana değer potansiyeldedir. Düşünsenize bir minare boyunda insanlar ve yeryüzünde ne de büyük bir kudret ile sürülen alabildiğine saltanat...Kur'an'da el-Fussilet suresi 15. ayette bugün bizlere adeta peri masalı gibi gelmekte olan bu hakikat geçmektedir. Âd kavminden Kur'an tefsirlerinde ;yüksek binalar inşa eden, yüksek anıtlar diken ve bu yaptıkları için kendilerini ölümsüz kılacağını zanneden bir kavim olarak bahsedilmiştir. Buna ilaveten de kendilerinin diğer insanlardan daha kudretli yaratıldıklarından da söz edilmiştir. Masal kıvamındaki bu bilinmezliğin tartışmasız bir zeminle bizlere sunulmuş olması ile daha onlarca yıl öncesinden beri bu kavme dair ne kadar da çok araştırma yapılmıştır kim bilir. Onların kurdukları kentin yeryüzünde bir eşi ve benzerinin olmadığını da dile getirilmesi, bu gizeme daha da büyük bir heyecanı katmaktadır şüphesiz. Ad Kavmi'nin sona erdiği de yine gücün verdiği sarhoşlukla insanoğlunun nasıl da nefsine teslim olarak yoldan çıktığını ve kendine bu kudreti sunana karşı isyan ederek de sonlarını hazırladıklarını yine kutsal metinler aynen şöyle tarif eder: Ad kavmi, Allah'ın verdiği nimetlere nankörlük etmeleri, peygamberlerini inkar ve isyanları sebebiyle, 8 gün- 7 gece (hakka suresi) süren, şiddetli kasırga rüzgar sebebi ile helak olmuş ve ardından bu kavimden geriye hiçbir şey kalmamıştır.

İster coğrafi, ister arkeolojik, isterse de başka bir kökenden olsun sayısız bilinmeyen hayatımızın bir yerinde hep durduğunu biliyor ve onlara dair bu gizemlerin aydınlığa kavuşması için de büyük umutlar bekliyoruz sanırım. Dünyamızın şekli hakkındaki spekülâtif yaklaşımları, Ay yolculuğuna dair şüpheleri ve daha öteki ufuklara yolculukların da sorgulandığı gerçekliğini de bir kenara koyarsak, bilimin insanlara sunmakta olduğu gerçekliğin de beşeriyeti adeta birnarkozluluk durumunda kılarak şüphe uyandırdığı sonucuna ulaşıyoruz. Sanki birileri bazı nedenlerden ötürü gerçek bilgilerin üzerinin açılmasını istemzcesine tavır takıyor, ciddi sorulara doyumсу cevaplar veriyor ve kısaca yığınların kafalarındaki sorulara ışık olmamak adına hareket ediyor. Bu gerilim ve birlikte getirdiği gizemlerin içinde merak duygusu hep önde duruyor, ufkun ötelere dair bilinmezliğin bütünüyle olmasa da bir bölümünün yanıtlarını bulabileceğimiz ümidiyle beyaz perdeye ve veya bu zemindeki kurmaca edebi eserlere rağbet giderek artıyor doğal olarak.

Çoğumuzun ana karaları yani kıtaları sayarken dile getirdiğimiz şu Antartika da çok ilginç bir gerçeklik. Güya dünyanın küresel konumlandırıldığı veya düşünüldüğü bir zeminde sadece güneyde yer almakta olan bu devasa buz kütlesi, başka kaynaklarda ise aynı küresel dünyamızı nasılsa çepeçevre sarıp sarmalıyor. Ne kadar da ilginç değil mi? Üstelik dünyanın her yerine gitmedeki özgürlüğün kıstasları bu dev kıta için hiç öyle de değil. Antartika'nın sadece kıyı bölümünde ve sınırlı şekilde gezilip görülebildiği gerçeği de bize daha ilerilerde saklanan bir şeyler olduğu gerçekliğini düşündürüyor mu? Onca devletin bilimsel araştırma kurumlarının neredeyse hayata dair çok az emare görülen ve kıyısında köşesinde bazı türlerin hayat bulabildiği bu çetrefilli soğuk yapıda yıllardır araştırma yapıyor olmaları da başka bir muamma. Coğrafyadan bizlere aktarılan bilgilerin bu noktada yeniden sorgulanması gerekiyor kuşkusuz.

Yukarıdaki gizeme bir başkasını daha eklemek gerekirse, insanların oldukça yoğun yaşadığı kuşakta ve Vietnam'da yer alan “Son Doong” adlı mağara da tam da bu noktada konuşulması gereken bir gerçeklik. Onlarca araştırma ekibini izne tabi olarak buraya çeken ve içeri girenlerin de adeta masal dünyasından fırlayan gözlemlerine dair gerçekleri de üzerinde cidden düşünülmesi gereken şeyleri ortaya koyar değerinde. Kilometrelerce uzana ve kendine özgü bir ekosistemi bulunan bu mağaranın, herbirimizin yaşadığı dünya zeminine göre adeta bir iç dünya gibi

görülebilmesi çok şaşırtıcı da değil doğal olarak. Öyle bir iç dünya ki bu, içinde kendine has ırmakları, sahili, ormanları ve vadileri olan, sınırlarının da henüz belirlenebilmediği, giderek artan merak ve onu besleyen gizemiyle koskoca da canlı kanıt. İç içe dünya söylemlerinin de bizzat en net örneği kendisi. Bu örnekleri çoğaltmak elbette mümkün. Ne amaçla olursa olsun yerin üstündeki gibi satih altında da çok sayıda medeniyetler kalıntısının varlığı çoğumuzu yine fantastik bir aleme sürükler gizemde ve heyecanda.

Belki de milyonlarca yıldır üzerinde farklı türlerin kendilerine has koşullarda yaşayageldiği dünyamız, biz insanlar ve tanıdığımız diğer türden canlılarla birlikte kim bilir daha hangi tür canlılara da misafirlik etmektedir? Araştırmaya da bu gerçeklerin üzerindeki sır perdelerini kaldırmak adına maceraya da atılmak üzere yeterli bir nedendir bu. Nihayetinde o bilinmeze öykünüş, biz insanların içini giderek kemiren bir duygu ve düşünüş değil midir?

II. Dünya Savaşı sonlarında devasa bir Amerikan donama gücünün Antartika kıyılarında giriştiği ve kayıtlara da düşen esrarengiz savaşları bu noktada apayrı bir gizem olarak arkasındaki cevap bulamayan sorularıyla gizem konusu olmaya devam edecektir kuşkusuz. Onlar bu kesif buz gibi soğuk bir coğrafyada kimlere karşı bir harp yapmışlardır? Yüzlerce gemici ne uğruna ölmüş, onca gemi ne adına, hangi gizem uğruna okyanusun derin ve soğuk sularında batmıştır?...

Bütün bu gizemleri hatıralarında kaleme almış bir isim olarak Amerikan donamasından Amiral Byrd`ın 1947`nin şubat ve mart aylarındaki notları okunmadan geçilebilir mi acaba? Bu notlarda öylesine şeylerden söz edilir ki sormayın. Efsunlu bir dünyaya açılan kapıların ardında neleri gördüğü, yaşadığı, gözlemlediğini bütün detayları ile nakleden Byrd, uyduruk bir nedenden ötürü de görevden alınır ve dile getirmesi sakıncalı görülen gerçekler onun normal biri olmadığı kılıfıyla da adeta sırlar perdesinin arkasına da saklanır yine o derin devlet gereği. İç içe dünyaya çok kuvvetli deliller sunmakta olan notların dayanaklarının sorgulanması gerekse de sadece olasılık bile olsa araştırılmaya değer ve belki de bildiklerimizi yeniden yapılandırılacak gerçeklere götürecektir bu hamlenin herbirimizi heyecana sürüklediğini düşünenlerden biriyim. Bu öyle bir duygu ki, sanmalardan daha öte ve gerçekliğe de daha yakın.

Çocukluk yıllarında kulakların aşına olduğu şu Kaf Dağı, gerçekte de olmasın? Ve İslâmın kutsal kitabı Kur`an-ı Kerim`de geçen Kaf Suresi de yine derinliğine bir incelemeyi gerektiriyor kanısındayım. Hayalde de olsa, geçmişte yaşanmadan düşünülebilecek, üretilebilecek, kurgulanabilecek bir şeylerin mümkün olamayacağını düşünenlerden olarak, sıradan yaşantımızın içinde adeta "Matrix" filmi yaşıyor gibiyiz. Sözü edilen filmin kahramanlarından Neo, hangi gizemin peşindeydi sizce? Yaşadıklarımız bir gerçeklik mi yoksa gerçekliğin üzeri kamufle edilmiş bir sureti midir? Eflatun`un "Mağara Allegorisi" de tam da bu noktada felsefi bir dayanak olarak dillendirilmeden geçilmemeli kanaatindetim. Mağaranın içindeki ateşten yansıyanların onun duvarında oluşturduğu yansımalara neden olduğunu ve fakat yansımaların arkasındaki gerçekliğin de ayrı bir gerçeklik olarak ortada durduğunu anlatmaya çalışmıştı. Orada da kurgulanan ve yığınlardan saklanan, ötülen gerçekliğin daha alt zeminde nasıl da yaşamakta olduğunu heyecanla izlemiştik çoğumuz. Aynı kurgunun bu dünyanın yüzeyi için de geçerli olamayacağını kim söyleyebilir?

Milyonlarca yıl önce nesli tükendiği bilinen canlı türlerinin birebir muadillerini gördüğünü dile getiren, yazan Amiral Byrd niçin bunu hayal dünyasından uydursun. Nihayetinde ciddi bir statünün, kimliğin sahibi birisi olarak gerçekleri dillendirmesi, yazması olasılığının daha sağlıklı olduğuna inancımızın güçlü olduğunu düşünüyorum. Orada Byrd`nin karşılaştığı olağan dışı güzellikler, daha üst seviyedeki teknoloji ve insansuların varlığı sizce de masal mıydı, yoksa birileri onun anlatmaya çalıştığı gerçeklerin, gizemlerin masal olarak kalmasını mı istemişti? Ne dersiniz?

Oğuzhan KÜLTE

BİR ANADOLU GERÇEĞİ

Her birimizin algılarımızdan akıp geçerken şu hayat, ne de farklı gözlemler takılır akıllara, kimisi değer yüreğe ezer de ezer, kimisi de nükte olur anılarda. Bizler için sıradan olan olanakların başkaları için son derece lüks olması gerçekte de irdelenmesi gereken bir konudur.

Kimse eşit şartlarda başlamıyor hayat düzlemindeki müca-deleye. Kiminin bir ebeveyni, kiminin iki, kiminin bir organı yetersiz veya çokça engelle geliveriyor dünyaya. Anne ve babaların çocuklarının o anları ve sonrasında da gelecekleri adına sağlayabildiği ve veya sağlamakla ilgili tutumları da yarının kişiliklerinde ciddi tesirler bırakıyor kuşkusuz.

İlkokullu yılların o hengamasinde oyun adaklyken bizler, arada bir tanımadık yüzlerin de sınıflarımıza dahil olduklarını ve her nedense sınıfa uyumda türlü sorunları olduğunu bilmek için de uzaman olmayı gerektirmeyen o silik ve çekinik kişilikleri hiç merak ettik mi acaba? Çevremizdeki yüz tiple-melerinden de oldukça farklı duran ve adeta hayata sonradan monte edilmiş halindeki bu masum, umudu kırık, başı eğik çocuklar da kimlerdi? İçlerinden çok nadiri kendilerine dayatılan bu zorlu hayatla baş edebilmeyi başarmış, çoğu ise kaderine razı şekilde sessiz kalmayı ve ta ki okulla ilişkileri kesilinceye değin arkadaşlık kurmayı bile denememişlerdir.

Farklı coğrafyaların da ortak sorunu olan ve bilhassa da gelir dağılımı ile toprak reformu sorunlarından kaynaklı bu durum, sadece ülkemizde onbilere ulaşan öğrencinin akla hayale gelmedik istismarına da yol açmaktadır kuşkusuz. Sözü ettiğimiz grup, mevsimlik işçi ailelerinin çocuklarıdır. Dile getirilen bu kavrama dahi oldukça yabancı kalındığını da bilerek, bizim normal yaşantımızın dışında da üstelik ciddi biçimde mücadele vererek hayata tutunmaya çalışanların olduğunu bilmememiz, aynı coğrafyayı paylaştığımız her birey için en azından bir insanlık onuru mevzuudur kanımca. Öyle ya, mevsimlik işçi ailesi ne demektir? Bu aileler nasıl yaşarlar ve bu mevsimlik konusu neleri çağrıştırır? Etraflıca konunun içine girmeye çalıştığımızda, Doğu Karadeniz'in çay , mısır, fındık, kivi gibi, güneyde de yaz sıcaklığının tam ortasında pamuk, tarlalarında, narenciye bahçelerinde ve hasat kavramının geniş hacimli yaşandığı her zeminde gördüğümüz o insanlar, bu metnin de asıl kahramanlarıdır kuşkusuz.

Sıradan bir kentli aile çocuğunun güncesinden bakınca ko-nuya, kahvaltı ile başlayan, okul servisleri ile süren ve okuldaki eğlenceli ve katma değerli yaşantılardan sonra yine servislerle eve dönüşlerin hafta içi rutinlerinden olduğunu görürüz. Öğle arasında veya teneffüs saatlerinde de harçlıkları ile okul kantininden ihtiyaçlarını öyle veya böyle karşılayabilen, eve gittiğinde başını sokabileceği evin türlü nimetlerinden yararlanan, nezih bir ortamın olanaklarını alabildiğine kullanan çocuklar. Bu durum ülkenin tüm çocukları için cari bir durum mudur? Öyle olmasını umut ederdik ve fakat işin aslı bu durumun karşılığında görülen manzara kelimenin tam anlamıyla içler acısıdır.

Diş macunu kavgası, çizgi film seçimi tartışmaları, oda payla-şımından kaynaklı diğer sorunlar ve hele hele akşam yeme-ğindeki o "Ben bunu sevmiyorum, yemem" işteler... Bu sıra-danmış gibi süregelen manzara, hayata belki de iki sıfır geri-den aşlayan "mevsimlik işçi çocukları" için geçerli değil maa-lesef. Onların bırakın diş macunu seçmesini, yüzlerini yıka-yabilecek temiz bir lavabo, akşama kadarki yorgunluktan sonra önlerine hazırlanmış yemekleri, canları sıkıldığında ekrandan şunu bunu izleyeyim lüksleri hiç olmamıştır muh-temelen. Oysa, onların da izlemeye, dinlemeye, katıla katıla gülmeye, eğlenmeye ve daha saksak neler ihtiyaçları ve hak-ları yok muydu? Elbette bütün çocukların bu özel çağın çağrıştırdığı çokça şeyi deneyimlemeye, kullanmaya hakları da ihtiyaçları var. Sıklıkla az gelişmiş ve veya gelişmekte olan ülkelerin toplumsal sancıklarından biri olan bu durum, ülkenin gelirlerinin hukuksuz paylaşımının da bir sonucudur kuşkusuz. Sadece izleyen, kıt olanaklarla bu durumdaki çocuklara uzanmaya çalışan bizlerden önce, bu durumlara neden olanların o kararmış vicdanları ve para hırslarının ivedilikle sorgulanması, onurluca yaşamanın ve insana saygının da elbette zorunlu bir yoludur. Kendi kentleri şöyle dursun, binlerce kilometre ötelere giderek ailelerinin yarınları için gelir elde etmek üzere yollara dökülen binlerce insanımız, bu bilinmezlerle, çetrefilli mücadelelerle dolu süreçte çocuk-larına neler sağlayabilir ki? Zira, mevzuya insan öznesi açı-sından bakılınca, o yetişkinlerin de çokça nimetten mahrum kaldıkları, kendi ekonomik bağımsızlıklarını elde etme yolunda tüm güçlerini tüketmeleri noktasında çocuklarına da gereken ilhamı verememeleri gayet tabidir. Bakanlık olarak eğitim-öğretime erişimde gereken her türlü tedbirlerin alınmış olması, yılın farklı zamanlarında mevsimlik ve genelde tarımsal ekonomiye dayalı bu göç hareketlerinden en az hasarla çıkabilmesi adına alınmış tedbirler, gözetilen hassasiyetler ve gösterilen emekler bile "mevsimlik işçi çocukları" nın trajedilerini ortadan kaldırmaya yetmiyor ne yazık.

Yıllar sonra Anadolu`nun adı pek bilinmeyen ve hayatın tüm tatlı ve acı yanlarının tezahür ettiği taşrasında, eğitim ordu-sunun bir ferdi olarak görev yaptığım yıllarda bu hazin öykü-lerle oldukça yakinen içli dışlı olduğumu söylemeliyim. Öyle ki, bu çocukların baharın ilerleyen aylarında gelmeleriyle birlikte ilk yapılan iş, hijyen adı altında okuldaki diğer çocuklara bazı haşeratların bulaşmaması adına söylenirken rutin ve fakat uygulanırken de eza verici, utandırıcı saç kontrolleri olurdu. Nihayetinde sağlıklı ortamlarda ve asgari hijyenden oldukça uzak yaşamaklı olan bu çocuklardan birinin saçında taşıdığı ve veya derisinde barındırdığı bir hastalık tüm okulu tehdit eder hale gelebilirdi. Haklı gerekçelerle de olsa onları kırmadan bu işlemin nasıl yapılmaya çalışıldığını ve buna karşın çocuklardaki omahsun bakışları, ezikliği asla unutmak kabil değildi. Bu ortamlardan gelmeleri onların suçu değildi. Yılda iki veya daha fazla sayıda okulda öğrenci olanlar daha şanslıydı. Velileri tarafından hele ki okuma yazmayı da öğ-renmişlerse,

çoğunun ileriki yıllardaki eğitim-öğretimi yasa-daki boşluklardan ve ekonomik bahanelerle aileleriyle ihmal edilmekte, okul hayatları da erken yaşlarda sona ermekteydi. İleriki yıllarda daha nitelikli mevsimlik işçi statüsüne erişebildiklerinde de ellerinde de genellikle falanca sıftan terk veya ilkokuldan sonra ortaokula hiç kayıt yaptırmadı gerçeği olurdu.

Hayata dair şu okul yıllarının ne de çok değer kattığı gerçeğini bir kenara koyarsak, bu değerleri biriktirmekten ve istenilen oranda tecrübe edebilmekten çok uzak kalan “mevsimlik işçi çocukları” bir yetişkin olduklarında o güzelim çocukluk yıllarına dair çokça şeyi iskalamışlığın, diğerlerine göre hayatın zorlu yanlarıyla yüzleşmişliğin acısını eminim dahA uzun yıllarca taşıyacaklardır benliklerinde. Temmuzun ortasında akşam vaktine doğru veya daha geç saatlerde yorgunluktan bitkin, ter kokan , emek kokan vücutlarıyla kendilerini içine attıkları o çadır evler, kim bilir neler söyler-lerdi bu anlamda. Onca yorgunluktan sonra düğmesine basılınca veya çevrilince sıcak su akan bir duşlukları yoktur onla-rın. Evdeki sabahtan ve veya öğlenden kalma bulaşıklar ise sanki cezaymış gibi o emekçi ellerin kendilerini yıkamasını beklemektedir. Ve zaman çok değerlidir onlar için . Bir an önce bu işleri biriktirmeden bitirmeli, yeterince dinlenmeli-dirler. Bir sonraki, daha bir sonraki sabahlar için yine bolca enerjiye ihtiyaç duyacaklardır.

Yukarıda sözünü etmeye çalıştığımız ve bizim ülkemizin de azımsanmayacak derecede bir gerçeği olan duruma dair çokça film, dizi film çekilmiş, değerli kalemlerce de bu konu hassasiyetle işlenmiştir kuşkusuz. Yeri geldiğinde de renkli dünyasıyla tablolara yansımış bu hayatlar, bizden birilerinin hayatıdır. Onların maddi, manaevi gelişimlerinin en insani koşulların sağlanarak sürdürülmesi, hayata dair erişimlerinin daha üst seviyelere çıkarılması elbette ortak temennidir. Meselenin özünü çözüme kavuşturmak üzere bu insanların göç hareketlerini daha dar sahalarda ve daha az eziyetle, daha bir konforluca işe koşabilmeleri de mümkündür. Devletin bu konuda sosyal devlet olma bağlamındaki görevlerinden biri de ekonomik şartlardaki adaletsizliği giderme çabası olmalıdır. Bu insanlara ekip biçebilecekleri zeminler verilebilir ise, çocuklarının da okulla irtibatı daha klaylıkla sağlanabilecek, göçebelik hayatının ortaya koyduğu katlan-ması çok müşkül sorunların büyük kısmı da kendiliğinden ortadan kalkacaktır şüphesiz.

Adlarını çoktan unuttuğumuz ve fakat yüzlerindeki o sevimli ve masum ifadeleri asla unutmuyacağımız çocuklar, bizlerin de çocukları ve geleceğidir. Onların çalışmaları, ailelerine destek vermeleri adına bazı özverilerde bulunmalarını anla-yabiliyoruz ve fakat şu yüzyılın ortalama nimetlerinden bunca uzak kalmalarını ve onca yoksunluğu da alabildiğine ya-şamalarını, yaşıyor olmalarını vicdanen, aklen ve etik ba-kımdan hiçbir yere koyamıyoruz.

Elimizde ne varsa maddi, manevi tüm sunumlarımızla karşı-ladığımız o yüzlerin, bu ilk karşılaşmadaki seviçlerini görmenizi istedim. Bayramlarda semtine uğranılmayan gariban, gurabalar gibi ne de çok mutlu olmuşlardı. Oysa ellerine verilen üç beş kırtasiye malzemesi, birkaç kuruş harçlık ve okulun sığ olanakları ile toparlanan gıda malzemesiyse sadece. Bunun daha üzerindeki dokunuş, onları uygun zamanlarında bizzat çadırlarında ziyaret etmemiz, çadırlarına elleri dolu vaziyette giderek onurlandırmamızdı sanırım. Vefakat bu mutlu alış veriş ne de kısa sürmüştü. Sınıflarına yeni yeni uyum sağlamışken, o gün, diğer gün derken birden bire okula gelmemeleri bizi endişelendirmiş ve sahada da bu gerçeği kontrol etmiştik. Maalesef bu kontrol bizi bir kez daha yık-mıştı. Daha iki üç haftadır okula gelmekli iken ve bir ayı aşkın sürede de okulumuzda geçici kayıta bulunmaları gerekirken, hayat onları başka başka yollara sürüklemişti bile.

Okula gelip giderken o koskoca meydanı daoldurmakta olan itili ufaklı çadırların esamesi bile kalmamış, o ailelerin silüetleri, çocukların okula gelmeleriyle birlikte yaşanan tatlı hengameler masalsı sayfalarda kalmıştı çoktan. Onlar için yeni yollar, yeni zorluklar, yepyeni yüzler ve başka başka okullar olacaktı hayatlarında. Onların hayata bakışlarındaki pencereden geçen iyimser izler olarak kalabildik bizler. Bu kısacık ve anlamlı iz, onlara geleceğe dair çok şey katmamışsa da ellerimizden gelen tüm olanakları işe koşmanın buruk huzuru vardı içimizde. Ve kısa bir duraksamadan sonra bu geçici yerleşkeden ayrılırken, her şeye daha fazla erişebilen bizler ve öğrencilerimiz için o rutin hayat devam edecekti. Kim bilir seneye bahara yeni yüzler de katılırdı aramıza. İşte, bu hikaye döngüsü geçillerin merak ve endileşeri, gidişlerin de hüznüyle akıp gidecekti büyük olasılıkla.

O yıllardan geriye bir hayli zaman geçmiş olsa da, bizlerin ve bu hissiyatla duruş gösteren kıymetli velilerimizin, meslektaşlarımızın, ilçe kaymamkamımızın, ilçe milli eğitim müdürümüzün ve onurlu davaya katkılarını esirgemeyen, harçlıklarından dahi ödün veren öğrencilerimizin, onlarca esnafın özverilerini de asla unutmadık. Bize bahşedilenlerle zenginleşen şu hayat, bizim onları paylaşmamızla ne de güzelleşmiş, bereketlenmişti. Çadırda beş on dakikalr içindeki sohbet, dertleşme, içilen bir iki bardak çay her şeye değmişti aslında. Bizler birbirimizi sevmeyi, kollamayı, anlamayı başarma yolunda oldukça, hayata bir nebze de olsa değer katabilmemiz mümkün olacaktır kuşkusuz. Bu değerın şu veya bu ölçüde olmasının bir önemi de yok üstelik. Sadece inanarak, özceriyle, biz anlayışıyla ve yargılamadan, anlaya çalışarak yaklaşabilmek her şeye değer. Binlerce insanımızın kaderlerini değiştirebilecek güze sahip olamasak bile, akıp geçerken şu hayat, onların da anılarında bir renk olabilmek ne büyük bir nimettir aslında. Sizce de öyle değil mi?

Oğuzhan KÜLTE

ANTARTİKA MASALI

Yaşadığımız evreni bir kenara koyarsak, sadece gezegenimiz bakımından mevzuya eğilince, bildiklerimizin değil, onun hakkında bilmediklerimizin daha fazla olduğunu ve kendini hayatın içinde doğru yere konumlandırma, onu sorgulama cüreti gösterebilenlerle bilgiye yolculuğun doludizgin gidilse de bitmeyecek gibi durması çok manidardır aslında. Başladığımız yere göre çok ilerilere gelmiş isek de, daha ileri yolculukların ve fakat gerçek bilgiye ve bilime dayanarak bir anlamı olabilir insanlık adına.

Keşiflerle giderek hayal gücümüze zenginlik katan bilim, ortaya koyduğu çelişkilerle de bir o denli kafa karıştırıcı bilinmezliklere sürüklüyor bizleri, Norveçli kaşif Roald Amundsen`in güney kutbundaki ve Robert Peary`in de kuzey kutbundaki keşifleri hayatlarındaki dönüm noktası olmakla birlikte, bu zıt yöndeki keşifler bilinmeyenleriyle de çokça ilgi çekmeyi başarmıştır insanlık adına.

Nereyse aradan bir asra yakın zaman geçmesine karşın, Buzdan dev kıtanın (Antartika`nın) yakın zamanda bizlere sunduğu verilere bakılınca, günümüzde de alabildiğine popüler zeminlerden başta geleni olduğunu bilmek pek şaşırtıcı da değil aslında. Hakkında çokça makale yazılmış, belgeseller çekilmiş bu devasa kıta, sahilden ötelerdeki yüzünde saklıyor bütün gizemi. Bunu neredeyse bilmeyenimiz de kalmamıştır sanırım. Bir akıl, her neye veya ne tür dayanaklara saklanıyorsa, kıtanın iç kesimleri hakkında değil bilgi alış verişinde bulunmak, belli bir noktadan ötelere de geçmeyi yasaklamış durumda. Üstelik bu yasak, resmileşmiş ve onlarca ülkenin de altına imza koymasıyla patentlenmiştir aslında.

Ne kadar ilginç bir bilimcedir ki bu, uzayın derinliklerini keşif noktasında birbirleriyle adeta yarışa girmiş ve alabildiğine de rekabet içindeki güçler, yeryüzünün bu köşesini sanki "Pandora`nın Kutusu" kabilinden özel bir korumaya da almış durumdalar. Bizim inancımız, hiçbir gizemin ebeden saklı kalamayacağı yönündedir. Zira, her ne yasak konulursa konulsun, bir şekilde bu sırlı kutu gün geldiğinde açılacak ve gizemlerin ardındaki hakikatler de gün yüzüne çıkacaklardır sanırım. İnsanoğlu gizemin peşini asla bırakmamıştır. Ve oldukça göze batmakta olan, üstelik de sınırları hakkında çok belirgin olmayan rakamların telaffuz edildiği bu kıta için, sayısız kaşif heyecanla beklemekteler o anın gelmesini.

II. Dünya Savaşı`nın hemen ardından devasa bir ABD donanmasının Antartika kıyılarında ciddi anlamda yaşadığı ve tarihi kayıtlara da geçen deniz savaşında karşı tarafın kim veya kimler olduğu konusu hala bir muammadır. Zamanın donanma komutanı Amiral Byrd`nin notları arasında bu konuya subjektif olarak da detaylıca yer verilmiş ve çok sayıda denizcinin ölümüne ve bir kaç geminin de hasar almasına ve hatta batmasına da yol açmış bu durum, çokça sorunun cevapsız kalması şeklinde üstü kapatılarak mühürlenmiştir. Bizlerden saklanan şeyin ne ve neler olabileceğine dair çok sayıda spekülasyon yaklaşım da ortaya konmuş, konulmaya da devam edilmektedir. Bu konuda en çarpıcı olanlardan biri de kıtanın belli bir noktasından sonra aynı gezegeni paylaştığımız o insansı varlıkların ve onların oldukça ileri medeniyetlerinin varlığının ortaya çıkmasının istenmemesidir. Zira bu durum, evreni yaratan kudretin de inkar edilemeyecek derecede ispatı anlamına da gelecektir kuşkusuz. İşin aslına bakılırsa, uzayın derinliklerinde yeni canlı formları ararken, hemen burnumuzun dibindeki hakikatlerin oldukça insafsızca perdelenmesi ve insanların hakikatleri öğrenebilme haklarının gasp edilmesidir asıl konu.

Yukarıda değinilen konularda kendi notlarıyla bazı realiteleri paylaşma ihtiyacı duyan Amiral Byrd`nin, bu hamlesinden sonra başına gelenler de çok manidardır. Birileri perde arkasındaki hakikatleri paylaşma noktasına gelince, bunun olmasını istemeyen bazı ellerin o özneleri ortadan kaldırmaya veya çeşitli manipülasyonlarla değersizleştirmeye çalışmaları da çok ilginçtir değil mi? Çocukluk yıllarında üzerinde hayat olmayan tek kıta olarak zihinlerimize kazınan kıtanın belki de hayatın başladığı ve en ileri seviyelerde de yaşanmakta olduğu yer olabilme ihtimali dahi çok düşündürücüdür. Hali hazırda onlarca ulusun bilim insanlarının araştırma yapmakta oldukları bu kıtada yüzlerce insan halen neyin peşindedir? Böylesine değersiz gösterile dururken, adeta akademik bir kamp alanı gibi en ileri seviyelerde araştırma ve incele yapılıyor olmasının ardında ne veya neler vardır? Ülkemizden de bilim insanlarının yer aldığı bu araştırma grubu, bizim halen bilemediğimiz hangi sirlara vakıflardır? Kafamızın içinde ne de çok soru dönüp duruyor baksanıza.

Bilimin ışığında yürümeyi ve onun tarafsızca tüm insanlığı kucaklayan yanlarının hayata yansımalarını bekleyen bizler için hayal kırıklığı anlamındaki bu durum, başka başka durumlar için de yaşanmaktadır ne yazık. Varlığa nüfuz ederek ondaki gizemleri yani kadim bilgileri elde eden bir güruh, bunu insanlarla paylaşmaktan imtina etmekte, adeta diğer insanlarla aralarına Çin Seddi örmektedir. Bu durumu bilimin emekçilerinin gayri etik durumu mu yoksa bilimin efendilerinin soysuzluğu mu olarak değerlendirmek gerekir, yoruma açık bir gerçektir. İnsanların evrensel anlamda bilimden beklentileri, hayata barış getirmesi, esenlik katması, onu daha yaşanılabilir kılmasıdır oysa. Hakimiyetinden asla taviz vermeyen ve bunu da güya insanlık adına yaptığını iddia etmekten geri kalmayan kafa, sizce ne denli güvenlidir? Bu durum, gücün elde olduğunda insanlığın saadete değil de yıkıma doğru sürüklenişinin anlamına geldiğini söylemek veya büyük kandırmacanın içinde manipüle edildiklerini dillendirmek anlamında yorumlanması

akla zara da değildir sanırım. Nükleer gücün ortaya koyabileceği onca güçlük varken, bu gücün uluslar arasında adeta bir gövde gösterisi haline gelişinin de başka türlü yorumlanması mümkün müdür?

Tarihin derinlikleri içinde de yer alan bilim, yeryüzünde mükerrer kez büyük yıkımların yaşanmış olduğunu şu ya da bu şekilde ortaya koymaktadır. Arkeoloji biliminin ve kutsal metinlerin verileriyle de örtüşen bu realite, bilimdeki baş döndürücü ilerlemenin nihayetinde de yeni bir yıkımın yaşanabileceği gerçeğini gün yüzüne çıkarmaktadır maalesef. Bilginin o saf yüzü, hikmetli yanı insanların özündeki fitratla buluşmadıkça, yıkıcı yanını göstermeye de devam edecek görünmektedir.

Binlerce yıl öncesinde yeryüzünden kaybolan ve kalıntılarıyla da çokça soruları geride bırakan medeniyetler, belli ki bu günlerin teknolojilerini de aşmışlardır. Hiyeroglifler ve devasa antik yapılar sundukları bulgularla bu gerçekliği desteklemektedirler. Binlerce yıldan beri dünyanın yeryüzünde bir yayılım halinde yani düz olduğunu dillendiren çokça metne rağmen, kuruluşu bir asırı bile bulmayan ve sözde de bilimde çok büyük bir otorite kaynağı olarak dillendirilen NASA, yeryüzünün küresel olduğunu dile getirmiş, bunu da çokça görsel ile ispatlamaya, düz dünya görüşünü de kati bir dille yok saymaya gayret etmiştir. Birbiri üzerine eklenene verilerle gelişen bilim, nasıl olmuş da son kırk elli yılda tersi bir duruma evrilmiş, binlerce yıllık inanış birden ire çökertilmiştir? Burada dünyanın düz mü yoksa küresel mi olduğunu tartışmak istemesek de, gerçekten de yüz seksen derecelik bir dönüşün nasıl mümkün olduğudur. Bu konuya gizemli kıtanın gerçeklerini de eklediğimizde, bildiklerimizin ne denli doğru olup olmadığını sorgulamamız gerektiği sonucuna varıyoruz sanırım.

II. Dünya Savaşı yıllarında Hitler`in talimatıyla özel bir ekibin kurulması ve bu ekibin Tibet rahipleriyle başka bir gizemin peşinde koşmasının da konumuzla bir şekilde ilgisi var. İç içe dünya anlayışı (Oyuk Dünya) gereği, eldeki çok eski bazı haritalarla daha içteki hayatın kapılarının arandığı bu gizemin bir ucu da yine Antartika`ya çıkmaktadır. Ne kadar da ilginç değil mi? Üstelik bu dünyanın daha içindeki bir medeniyete açılan kapıların birinin kuzeyde, diğerinin de aksi yönde yani Antartika`da araştırıldığı ve hatta bulunduğu da söylentiler arasındadır. Tam da bu noktada, ABD donanmasının aynı zaman denk gelen ve kimlere karşı bir hazırlıkla bir deniz savaşına tutuşmuş olduğu gerçeğinin üst üste gelmesi sizce de bir tesadüf müdür? Metini bu kısmına Amiral Byrde`nin notlarındaki detayların bütünü ekledik, konu çok daha ilginç hale gelebilirdi. Zira, keşif için tek motorlu uçakla malum kıta üzerinde seyir halindeyken yaşadıklarını okumak, bizi bambaşka bir gerçekliğin içine sürükleyebilecek gizemdedir. Bir şeylerin saklandığı, başka türlü gösterilmeye çalışıldığı ve veya bilinmesinin istenmediği hususu su götürmez bir gerçektir. Gerçekleri saklamanın veya manipüle etmenin ise bir sonu olmayacağı aşıkardır. Çünkü o, günün birinde bütün çıplaklığı ile su yüzüne çıkacaktır.

Eylül ve Nisan aylarında güneşten kısmeti olmayan bu dev buz külesinin asıl ev sahipleri imparator penguenleri gibi görünmektedir. Bunların dışında da kıtada 35 penguen türü, et yiyen dev dişlere sahip Pars fokları,(Boyları 4 metre, ağırlıklarıysa 500 kiloya ulaşıyor ve genellikle penguen avlıyorlar.)200 balık türü, 12 balina, onlarca farklı kuş türü yaşamakta olduğu tespit olunmuştur..başkaca yaşayan bir canlı bulunmamaktadır. Bu buzdan gözdenin altındaki şey, bilmecenin önemli bir boyutu gibi de görünmektedir. Alt kısımda kara parçasının yatıyor olması ve bir zamanlar buralarda bazı medeniyetlerin yaşadıklarına dair bulgular da işin diğer bir yönüdür. Yapılan araştırmalar Antartika`da 138 adet volkanın varlığını bildirmektedir bizlere. Üstelik bunlardan "Erebus Dağı ve Deseption Adası" ndakiler de halen aktif olmaları bakımından ayrı bir gizemdir. Binlerce ve belki de milyonlarca yıl öncesinde meydana gelen büyük devinimler, anakaranın üzerini mistik bir şekilde yer yer yüzlerce metrelik buz külesiyle kaplamıştır. Gerek sınırlarının ötesindeki ve gerekse de ana karanın derinliklerinde nelerin olduğu, nelerin gün yüzüne çıkacağı hususu doğal olarak tüm merakları da buraya yoğunlaştırmaktadır.

Her bir araştırma ekibinin zaman zaman ortaya koyduğu bazı gerçekler, büyüklüğü neredeyse ABD ve Meksika`nın toplam yüzölçümlerine denk gelen kıtanın daha çokça keşfe misafirlik edeceği de tereddütsüz bir gerçektir. Bütün esrarına karşın, büyük bir arzuyla çalışan bilim insanları bu gizemlerin gün yüzüne çıkabilmesinde zaman zaman büyük bedeller de ödemektedirler. Buna en trajik örneklerden biri de 2003 yılında İngiliz deniz biyologu Kirsty Brown`un bir fok saldırısında hayatını kaybetmiş olmasıdır. Bilinmeyenlere yolculuğun o çok çekici yönü, insanlığı gerek dünya düzlemi içindeki soruların ve gerekse de dünyanın ötesindeki gizemlerin keşfinde epeyce sürükleyecek potansiyeldedir. Biz yine de öncelikle Antartika`ya dair olanların bu anlamda daha bir ayrıcalıklı yerde durduğunu düşünmeliyiz. Çünkü o, gezegenimizin önemli, gizemli bir öznesi.

Masalsı alemlere açılan bir kapı gibi orta yerde duran Antartika gerçeği ve gizemleri, belli ki çokça filme, romana da esin kaynağı olacak, bizlere Kaf Dağı Masalları gibi sunulan şeylerin de belli bir süre daha gizemli kalacağı görünmektedir. İşin ilginç yanı, "Kaf" adlı bir surenin de var oluşudur. Dünyayı çepeçevre çeviren ve öyle kolaylıkla da aşılması mümkün olmayan bu zemin, belki de Antartika`nın o yasaklanmış zeminidir. Her birimizi veya en azından dünyanın ne olup olmadığını, burada var oluşunun, nereden geldiğinin sorgulanmasında anahtar rol üstlenen bu sorular, hakikatlerin peşinde olanların o günü heyecanla beklediklerini de ortaya koymaktadır. Gizemlerin en yalın biçimde ve olanca kudretiyle, sırlarından tamamen arınmış şekliyle gün yüzüne çıkmasını büyük bir umutla, heyecanla bekliyoruz.

Oğuzhan KÜLTE

NELERİ TÜKETİYORUZ BÖYLE?

"Ah! Dönülmez akşamın ufkundayım, vakit çok geç.
Bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç.(2)"

tanınmış mısralarında (Bestecileri:Yahya Kemal Beyatlı / Münir Nurettin Selçuk) ne de güzel karşılık bulur her anın kıymetli, paylaşmaya değer oluşu.

Verilenleri en hunharca harcayarak ödül almak gerekseydi, bu döngü tam da bu zamana denk gelirdi sanırım. Öyle ya, "Nerede o gençlik yılları" diyen de "Ne oldu da biz bu hale geldik" diyen de aynı şeyden dem vurmuyor mu? Anı tüm olabildikleri, sunduklarıyla nefeslenerek yaşamak varken, bir an önce onu bitirerek daha sonralarına hücum gibi kendini gösteren hırs nedir böyle? Yaklaşık kırk elli yıl öncesinin hayata duruşuyla şimdiki arasındaki oldukça abartılı bu durum nasıl anlatılabilir. O yıllardaki biz giderek erirken, bizi bizden eden ve giderek de kendimize de yar etmeyecek olan şu "ben" nereden çıktı?

Mazimizde onca geri ve belki de ilkel sayılabilir olanaklarla yüzü daha bir gülen insanlar vardı. Her karşılaşmak, birlikte olmak insanlara bir şeyler katar, paylaşma duygusunun ortaya koyduğu o yaşama gücü de veren motivasyonlar tavan yapardı. Bir meşin yuvarlağa sahip olabilmek ne kadar da büyük lükstü. Şimdi düzinelerce topu, bebeği, Legoları olan çocuklar var. Neden bizler gibi daha güler yüzlü, geleceğe daha güvenle bakamıyorlar? Daha vakti gelmemişken sırf iyi baba ve anneler olmak adına alınan teknolojik ürünler, zaman içinde ailenin tam da orta yerinde adeta bomba gibi patlamıyor mu? Bir telefonun dahi asgari şartlarda kullanıcı olabilmek için en azından on altılı yaşlarda olmak gerekir ve bazı durumlarda bu bile yeterli gelmeyebilir. Elbette bu tür enstürmanların nasıl kullanılacaklarına dair temel becerilerin şu yüzyılda her nesilde bulunması yadsınamaz bir gerekliliktir. Ne var ki, onun içindeki web (internet) ortamının son derece tehlikeli ve yoldan çıkarıcı, mayınlı zeminlerinden çocuklarımızı ve gençlerimizi koruyabilmek her durumda mümkün olamamaktadır. Nihayetinde ders başarıları, geleceğe dair öngörülerini zedelenmiş, bunun yanı sıra argo denen kültürsüzlük rüzgârı da eklenmiştir bu çirkin sofraya.

Gelecekte sırtımızı güvenle yaslanabileceğimiz bir nesli yetiştirmek şimdilerde hiç kolay değil. Onların hassasiyetleri çok fazla ve her şeyi maalesef hazır buldular onlar. Bu hazır buluş durumu, o enstürmanların ve onlar adına yapılan harcamaların, harcanan emeklerin yeterlice anlaşılmasına ve takdir edilememesine yol açmıştır ne yazık. İşte bu nokta, metnin belki de en kalbi yeridir. Eldeki olanaklar ve bazı kazanımlar ne adına, hangi emek, alın teri ve kaçır saatlik özverilerin sonundadır. Nasıl bir kıymete haizdirler bu sunular? Bu soruların doğru yankılanmadığı zihinlerin olsa olsa tüketimden yana tavır koyacakları ve çokça şeyi de çarçabuk gözden çıkarabilecekleri su götürmez bir gerçektir.

Bütün en işlerini ağırlıklı olarak emektar annelerin yapı geldiği o yıllarda ne bulaşık makineleri ve ne de bugünkü hijyende ve hızda çamaşır yıkayacak makineler vardı. Baba olmak ne de kolaydı. Şimdi öyle mi?. Düğmelerden oluşan bir demet dunumu ve uzaktan kumandaları, alarmları ile her şey emrimizde iken, o babalar eşlerini yine de mutlu edemiyor gibiler. Dün kılını dahi kıpırdatmazlarken, daha sağlam bir otorite, daha saygın bir ebeveyn olabilenler, bugün alabildiğine teknoloji ile her şeyi hanımların emrine veren babalar niçin daha değersizler? Bu bir yadırgama değil aslında ve aynı zamanda baba yanından mevzuu bakmak da değil. Aile içinde her şeyin kabiliyetler nispetinde elbette paylaşılması ve işlerin kolaylaştırılması gereği, onun özünde var olan gerekliliklerdendir. Ve fakat, sözü edilen durumun yanlış olduğunu söyleyebilmek de pek mümkün değil gibi.

Günümüzdeki ekonomik şartların giderek ağırlaşması ve annelerin de çalışma hayatına girmeleriyle birlikte, babalık müessesinin de pabucu dama atılmış görünüyor. Annelerin yokluğundan doğan ve ailedeki büyük bir konjonktür el boşluk da oluşturan durum, baların sırtına adeta vurulmuş durumda. Ne kadar empati kursalar, ve kadar da özverili olsalar, o eski baların farkında olmadan tükettikleri otoriter saygınlığa erişemeyecekler gibi görünüyor. Rollerin algılanması ve icrasında köklü değişiklikler, çocukların da babalara bakış açılarını bir hayli değiştirmişe benziyor.

Konuya bir de çocuklar açısından bakılınca, durum çok daha vahim. Onlar, sorumluluk hissiyatının bir hayli uzağında, adeta el bebek, gül bebek yetiştirmelerin normal olduğu saplantısındalar. Oysa, ilkokullu ve ortaokullu yıllardan sonra onlara gerçek rengini göstermeye başlayan hayat, durumun onların algılandığından daha farklı olduğunu koyuyor ortaya. Giderek daha siyah beyazlı renk alan şu hayat filmi, geleceklerine dair rol alabilecekleri ve kariyerlerinde de oldukça önem arz eden hamleleri için büyük zorluk ve emek dolu, ter, özveri dolu üniversite yıllarıyla bekliyor onları. Hayata daha bir mantık sürecinden bakmalı olan babaların yıllar öncesine dair sözleri ancak bu zaman dilimlerinde cari oluyor ne yazık.

Sanayileşmiş ve bu yolda büyük adımlarla ilerlemeli olan tüm toplumların şu ya da bu şekilde yaşadıkları ve aslında kaçamadıkları "yabancılaşma" kavramı, inanın insan için de insanlık için de en büyük tehdit olarak duruyor orta yerde. Zira, aile bağlarını istenmeyen şekilde ve giderek daha canice katleden bu duygu,mantalite zamanla topluma da yayılıyor bir kanser gibi. Aynı çatı altında onlarca şeyi paylaşabilme potansiyeli olmakla birlikte, yemekten hemen sonra her biri kendi hayal dünyasının insanları olan bireyler, aile dinamiklerinin gereği olan dayanışma ruhundan da

adım adım uzaklaşmalarıyla. İçerinden birilerinin acıları her birinin acısı ve aynı şekilde birilerinin başarısı her birinin gururu olan günlerden sadece birinin acısı ve başarısı gibi görülen çok ruhsuz bir atmosfere evriliyor her şey. Ne kadar da trajedik bir vakıa bu. Birbirlerinin eksiklerini tamamlarken bile haz duyan aile fertlerinden, birbirlerinden bir haberdar olan fertlere doğru derince bir yabancılaşma.

A. Tofler'in ortaya koyduğu şu "yabancılaşma" kavramı, doğudan batıya bu arzın içindeki tüm insanları tesiri altına almış durumda. Ben ve benden ötesi gibi çok marjinal bir mantığa dayanan yabancılaşma gerçeği, toplum olma, millet olma gibi ortaklaşa hasketlerin beslediği aileleri gerçek anlamda içten ve dıştan kuşatmıştır sanki. Bu büyük sorunun ikili ilişkileri yeniden rektifiye ederek düzeltilmesi de oldukça hayati bir meseledir. Biz anlayışları ile hayatın onca problemiyle yüzleşebilen ve bu günlere gelebilen beşeriyet, şu zehir zemberek argümenleri içeren "ben" ile bu güne değinki tüm kazanımlarını yok edebilir. Bu durum, en vahim haliyle kişinin kendine de yabancılaşması noktasında zirve yapacak potansiyeldedir. Giderek artan ve eften püften nedenlerle mahkeme salonlarında biten ayrılıklar, boşanmalar, alacak verek mevzuları, kimselere danışmadan, istişare etmeden alınan kararların ortaya koyduğu yıkımlar ve intihat vakaları gibi toplum dinamiklerini kemiren her olumsuzluğun altında neredeyse o "yabancılaşma" kavramı vardır dersek, abartı olmaz.

Kalemlerin ve silgilerin erişimlerine uzak olunan ve onları oldukça kıymetli halde hissettiren dönemlerden, sıradaki kalemini yere düşürdüğünde sanki kendi kalemi değişmişçesine aldırış etmeyen, onu bir anda gözden çıkararak bir duruma evrildik ne yazık. Evdeki kalem kutularının sayılarını şöyle bir düşünsek, ne kadar da çok harcama yapılmıştır onlara. Oysa bizler yıllarca kullanır ve dahi kendi kalem kutularımız da yapar olurduk kiminde. Küçük detayların içinde boğulmak kabilinden bir hayatın yam da ortasındayız. Ekmek bulabilmek ve akşam yemeği için onca riski göze alarak çalışan emekçiler bir yanda, tabağına konulan yemeği beğenmeyen, yarısını çöpe sevkeden, aile bütçesinden ve onun özündeki nimet ve şükür kavramlarından fersah fersah uzak ve sadece kendi memnuniyetleri üzerine hayata bakan bir savruluşun, tükenişin içindeyiz.

Bir A4 kağıdının çok kıymetli olduğu dönemlerden, sadece bir çizik olduğu ve veya bir yanı dolu olduğu için çöpe atıldığı döneme acınası bir sürükleniş bu. Hatırlıyorum da var olanlardan neler ortaya konulabilir, düşünüsüyle okulun arşivindeki kağıtları elden geçirdiğimizde ne de çok A4 geçmişti ele. Abartısız söylemek gerekirse 13-15 top kadarlık bu kağıt rezervi en güzel şekilde de işe koşulmuş, çok sayıda öğrenci için test evrağı, deneme evrağı ve çeşitli köşelerde bir yanı boş olarak da göz doldurmuştu türlü panoda, köşede. Kısacası çöp olmak bir yana, değer oluvermişler, okulun başarısına ciddi anlamda da katkı sağlamışlardı. Neredeyse her bir kurumumuzda umursamaz tavırlarla yok edilen, heba edilen o kadar şey var ki, acınası durumdayız gerçekten. Porsiyon üstü alınan ve yarısı kadarı da çöpe boca edilen yemekler, ucundan, kenarından küçük bir parçası yenen ve kalanı da onca açlığın, sefaletin inadına çöpe giden mutfak ürünleri...

Maddi anlamdaki bu yozlaşma, manevi iklimde de bir o kadar hüküm sürmektedir. Medya ile arasında gereken seviyeyi kuramamış ve kendi kabuğuna çekilmiş binlerce genç, aileleriyle ortak bir amaç ortaya koyamamakta, var olan sorunlara da alabildiğine duyarsız kalmaktalar üstelik. Ailede başlayan bu yıkım adım adım her türden sosyal grubun içinde de yer edinmektedir giderek. Arada bir çıkan ve değer koktuğunu saydığımız o nükteli davranışlar, edepli sözler sanki Kaf Dağın mahsulü gibi servis edilmekteler.

Anne ve babaların yukarıdaki veya benzer nedenlerden ötürü serzenişlerini sanki duyuyor, hissediyor gibiyim. Çocuklarımız yarının gençleri ve sonrasında da ebeveynleri olacaklar oysa. Henüz kendileri, yakın çevreleri ve gelecekleri adına bir ön görüye sahip olamamış ve şu sorumluluk elbisesini henüz kuşanamamışken bu nasıl başarılabilecektir? Biz veliler, her daim onların arkasında olabilecek miyiz? Bu asla mümkün olmayacak. Zira, madden emeklilik mecrasına doğru yol alan bizler için daha sert geçim koşulları hiç uzak da değildir aslında. Hal böyleyken, biz inancını yeniden inşa etmek adına çocuklarımızla daha fazla vakit geçirmek, onları pür dikkat dinlemek ve hayata dair olasılıkları tecrübelerimizi duyabilecekleri, anlayabilecekleri sihirli sözcüklerle anlatabilmek zorundayız. Ortalama bir anne-babanın günlük konuşmalarda çocuklarına ayırdığı süre dünya ortalamasında 13-15 dakika kadardır. Oysa bizde bu süre, olması gerekenin oldukça altında kalmıştır. Verilere göre çocuklarımıza bu coğrafyada ayırdığımız günlük zaman sadece beş saniyedir. Evet, bu kadarlık bir süre ile yukarıda dillendirilen hangi gerçeklikler, hangi özel duygular, empatiler hayat bulabilecektir, hangisi? Sanırım o beş saniye içinde de "Evet veya Hayır" gibi klişe şeyler söyleniyordur.

İnsanî ilişkilerdeki bu erozyon çevremiz için de farklı değil. Suyumuzu nasıl elde edildiğini bilmeden öyle kirlettik ki, herbirimizin evinde damacalar ve veya arıtma cihazları var artık. Ağaçları, onlardan beslenen kuşları, velhasılı yeşili, doğayı da tükettik. Kendimizi doğru yere konuşlandırmayı bir an önce başarmak ve doğayla, insanın özündeki yaratılış fitratıyla yeniden yüzleşmeliyiz vakit geçmeden.

Teknolojinin karşısında olmamakla birlikte, onu hayatımızda bir limitin içinde tutabilmemiz gerektiğini söylemek de gerekir. Çünkü o, hayatın içinde ;kolaylaştırıcı, zamandan kazandırıcı, üretme ve tüketmede seçenekler sunandır sadece. Bir araç olarak işe koşabilmeyi başardığımız ve ailevi ilişkilere de gereken zamanı ayırmayı başardığımızda her şey yeniden daha iyiye ve güzele doğru bir yola girecektir şüphesiz. Teknolojinin emeklemekli olduğu yıllarda bir hayat vardı. Buradaki hayat, beşeri ilişkileri asla gölgede bırakmamış, birebir ilişkilere darbe vurmamıştı. Paylaşma hazzını yeniden şu hayatımızın öznesi kılabilme, sorumluluklar ve onun ortaya koyabileceği başarabilme, bir işi göğüsleme duygusu ve motivasyonu bizi yeniden biz edebilir potansiyeldedir. Yeni ve eski arasındaki köprüleri görmezden gelmek ve hele ki yıkımına çanak tutmak ve hiç bir yapmadan öylece oturmak zamanı değildir. Yarınların

nasıl şekle gireceğinin izleri, yönü, bugünlerden geçmektedir. Bu gerçeklik dün de öyleydi, bugün de değişmeyecek bir realitedir.

Mesleki doyumların da büyük zafiyete uğramasının, esenlik dolu bir yaşama giderek öykünüşlerle bakmanın ardında hep o "yabancılaşma" mevzuu var gibi görünmektedir. Bizler, ailedeki sorumluklarımızla, girişimlerimizle, mesleki duruşumuzla ve yarına dair sorumluluklarımızla mutluluğun peşindeyiz esasen. İnsanların makamları, maddi pozisyonları her ne olursa olsun, en nihayetinde aramaklı oldukları şey "mutluluktur" elbette. Saadete açılan kapıların yeniden ve daha büyük bir açıyla bizlere "Merhaba" diyebilmesi için kolları sıvmalıdır geç olmadan.

"Ana değemeyen uzak kalsın bizden
Kâr vermeyecektir paylaşımsız bir hayatlar
Nerede ve ne olduğunun yok ki bir önemi
Sen yeter ki sev, bölüş ne varsa hem de âleni
Ne varsa yap elden gelen, yeter ki vefaya değsin."

Nasıl bir yarın umut ediyorsak, çabalarımız, özverimiz de o yönde yoğunlaşmalıdır. Zira, hayat halen devam ediyor. Gecenin hakimiyetinden sıyrılarak, üzerimizdeki ölü toprağından bir an önce kurtulmalı, şu andan itibaren; tene dokunan, samimiyeti en naif şekilde karşıdakinin ruhuna tevci eden bir duruşla hayatın ateşini yeniden yakmalıyız. Çocuklarımızın elden avuçtan yitmeden önce yaşanması gerekenleri ötelemek niyedir. Bırakalım bazı hususlardaki maddi hezeyanları, her geçen gün yuvadan uçmaya bir adım daha yaklaşırlarken onlar, anın değerini, hazzını birlikte teneffüs edelim, derim. Yarının pişmanlıklarıyla gerilere bakıp boyun büküleceğine, onun içini elden gelen her şekilde en güzelleriyle doldurabilmiş olmanın keyfini sürebilmek daha anlamlı ve onurlu değil midir? Pişmanlıkların kimseye bir kârı olmadı, olmayacak da. Ben, hayatın her anında seçenekleri sağladığı bu düzlemde zahmet verse de o onurlu duruşlar, tebessümler için ter akıtmayı, yorulmayı, birlikte nefeslenmeyi göze alıyorum. Ya siz?

Oğuzhan KÜLTE

BİR TEDİRGİNLİK HALİ

Neresinden başlarsanız başlayın, önünüze gelen manzaralarıyla şu hayat sizi ya özgürlüğün kapılarına atıyor ya da bir bezginlik halinde rutin bir döngünün içinde eritip tüketiyor. Kim ki sorunları en az ve özgürlük yanları da alabildiğine geniş bir hayatı istemez. Belki de o mutluluk hissedişlerinin bir geri planı olmalı ki o anlara ve yaşanan hezeyanlara bir anlam, vurguyu da katabilsin. Öyle ya, emek ve yorgunluklar olmaksızın içilen bir çayın dahi keyfi alınamıyorsa, burada bir karşılıklılık ilişkisi olmalı diye düşünmek gerekir sanırım.

Yaşça istenilen ve veya yaşın gereği olan Olgunluk seviyesindeki insanlara dahi bakıldığında yaşanan en küçük sorunda şu istenmeyen debdebeli duruşun ve panik hallerinde oluşun anlamını bir yere koyamam hâlâ. Sıradan sorunların daha da genç yaşlarda başa gelmesiyle oluşacak kaosları normal görmek mümkün iken, yılların tecrübelerine karşın bu sıkıntılı durumu aşmada gereken soğukkanlılığı gösterememek nedir böyle? Bu durumun elbette çokça nedeni olabilir. Hayatı nasıl kavradığımız, anladığımız ve gördüğümüzle ilgili her şey. Onu üzerimize üzerimize gelen bir kara bulut gibi görüyor isek, sığınacak bir liman arayarak bir kaçma, daha uzaklara açılma ve ve üstesinden gelememe korkularıyla kaçınma psikolojisini işe koşarız nasılsa. İyi de nereye kadar gerçeklerle ve onlara duruşu gösterecek şu özgüvenimizle yüzleşmekten imtina edebiliriz. Hal böyleyken, mideden başlayarak tüm sindirim sistemimizi kasıp kavuran o iştahsızlık, bezginlik haline bunların yol açtığını nasıl göremeyiz ki.

Duygularımızı doğru bir zemine koyabilmeyi başarabilseydik, büyük olasılıkla da şimdiki zeminimizin her yönden daha bir yaşanılabilir olacağını söyleyebilirdik. Duygular öyle önemli ki, karanlığın içindeki bir ışık nüvesinden bile haz alabilmeyi sağlarken, gün ortasında onca aydınlığa rağmen gecenin zifirinde kalmaklı bir hali de bize yaşatabilir potansiyeldeler. Varlığı algılar, kavrar ve anlamlar yüklerken bizler, onların negatif yönlerini öne çıkaracağımızda, var oluşlarındaki hikmeti sorgulayarak zihnimizde daha müreffeh yerlere konuşturduğumuz, işe doğru yerden başlamak adına ne de önemlidir oysa.

Duyguların pozitif yanını öne çıkarmanın kazancı ne olabilir? Bu güzel bir sorudur esasında. Bardağın dolu kısmını görebilmek ile eş değer bu durum, türlü çelişkiler içinde ve hatta çetrefilli zorluklar içinde dahi bize ışığın yönünü göstermesi bakımından son derece de hayati bir kıstastır. Bunu başarabilmek öyle kolay değil elbette. Bir anlamda "Polyannacılık" oyununa benzeyen ve belki de tam da o olan hissediş, hayatımızın bütün yönlerini ve zeminlerini de bambaşka ufuklara sürükleyebilecek bir şaheser. Bütün olanakların elde olduğu durumlarda da bir türlü yüzünde gülümse emareleri barındıramayan milyonları düşündüğümüzde, meselenin sadece varlık ve yokluk ile açıklanamayacak kadar grift olduğu da ortadadır. Madem ki varlıklar ilgili tüm olasılıklar bizim lehimize, yle ise tüm insanlar varlık zemini üzerinden mutluluğu, esin olabilmenin yollarını, ebedi saadete açılan kapıları çoktan bulmuş olmalıydı. Ne yazık ki bu denklemin verileri için matematiğini sınıfta bırakır ve hatta bir paradoks oluşturur görünümüdür. Varlıklarına karşın manevi alemlerinde darlıklardan kasıp kavranan ne de çok insan var şu yeryüzünde.

Sanatın yükselişe geçtiği ve neredeyse tüm cihanı bir şekilde içine aldığı yıllarda, insanlar kendilerini ifade edebilecekleri, başkalarıyla iyi ilişkiler kurabilecekleri ve her şeyden önce de paylaşabilmenin vereceği o muhteşem hazları duyumsamak üzere ya aktif olarak bu oluşumun içinde yer aldılar ya da samimi destekçileri olarak bu yolda kalmaya gayret ettiler. Çünkü sanat denilen şeyin için de alabildiğine zengin duygular, empati, paylaşma ve güzellik, estetik adına çok şey bulabilmişlerdi. Bir arayış içimdeki beşeriyet, hangi tür teknolojinin içinde yer alırsa alsın, kendini daha dingin ve iyimserlik halinde hissedişin peşini asla bırakmayacaktır. Bu durum bir keyfiyet değildir aslında. İnsanın doğasında var olan ve onu sürekli şekilde sorunlardan kaçınarak huzuru bulabildiği zeminlere yönelişe sevk eden ruh hali pek haksız da değildir. Zaten sınırlı bir süre ile var olabileceği şu hayat ve onun ötesinde de kendisine ilahi kaynaklardan bahşedilen ebedi saat yolu varken, dünyalık sorunlarla cebelleşerek bu süreci heba etmeyi de kimseler istemez. Ne var ki, en haz veren şeylerin dahi bir külfeti vardır burada. Kısacası ne kadar zahmet var ise ortaya konan o denli rahmettir tecellisi olan, dersek abartı olmaz kanımca.

Bir an önce neticeye gidelim, sonuca ulaşalım derken, ne de çok şeyi kaçıırız hayat adına. İşin en acısı da şudur ki, hayatın verdiği rollerinin gereği geçim yükünü yüklenmiş milyonlarca insan, saadeti bulacakları şu aile ortamında ne de az şeyi paylaşır oldular. Ne için çıkılmıştı birer birer evden o iş sahalarının mükül zeminlerine. Ve nedendir bu yüksek endişeli halden bir türlü sıyrılamayış ve elden avuçtan kaçarken hayata dışardan bir pencereden bakarak kendini bir türlü düzeltmemek. Bir de bakmışsınız ki evinize sesleri, mazarat hallaeri, açtıkları sorunlarda bile bir mutluluk bombası gibi haz katan sevimli yüzler büyüüvermiş, elden avuçtan çıkar hale gelmişler. Haydı geri getirsenize o geçen yılları br daha. Belki de bir iki güzel söz söylemek istemiş ve sürekli şu ya da bu bahanelerle ötelemiştiniz onları. Oysa şimdi, bunları söylemenin pişmanlıktan öte bir bakiyesi olamayacağını da biliriz hüzünle. Hayat yaşanan şu an değil miydi? Bırakalım bazı şeyler de istenilen şekle, şemale gelmeyi versin. Ne çıkar ki bundan. O süreci tüm saniyeleriyle nefeslenmedikçe bizler, varoluşumuzun hazzına nasıl varabileceğiz. Diyorum ki ne olursak, hangi halde olursak olalım, anın gereği olan tedbirleri almakla birlikte o söylemleri de asla iskalamayalım. Bir şeyler söylenecek, paylaşılacak ise, vaktinde yapılmalıdır bunlar. O halde anlam kazanır, lezzet katabilirler hayata.

Pişmanlıkların yaşanması, geçişle ne de ilgilidir değil mi? Ve bu duygu kemirir durur bizi o sana değin. Niçin söz, eylem ve duruşları ve dahi olmazsa olmaz o tebessümleri eksiltiyoruz hayatımızdan. Buradan kimselere bir nema çıkmayacağını da bilerek üstelik. Hayat bir terchler silsilesi değil mi? Doru yerde ve zamanda en ideal ;söz, söylem, tonlama, gülümseme ne de çok şeyi değiştirebilir gün adına, gelecek adına. Bu isabetli duruş, pimanlıkları en aza indirgeyerek hakikatli de bir yön verir hayata. Burada bir paylaşım vardır çünkü. Paylaşmak illle de güzellik adına da değildir. O, her şeyi ile paylaşabilmek olursa gerçek anlamını bulur. Düşünsenize sizin sırtınızda kambur gibi durmakta olan şeyleri o en yakınlarınızla konuştuğunuzda sorunlar yumağı büsbütün ortadan kalkmasa da ruhen bir rahatlamamanın ortaya çıkması ne de büyük bir kazanımdır.

Tedirginliklerle, onun vereceği azap ile ve başka yollar yokmuşçasına, inatla gün ışığına temas edebilmek mümkün müdür? Bunu başarabilenler varsa da yanlarında zaman içinde kimselerin kalmadığı da bir hakikattir sanırım. Biz, birlikte bir mayayla yol almayı başardığımızda, hayatın türlü detaylarında boğulmak yerine, onu daha büyük bir pencereden gördüğümüzde mutluluğun yollarını keşfedebileceğiz. Hayat bir arayış ise, eldekileri görmezden gelerek, onları küçük görerek ve sürekli o yukarılara bakışla bunu elde edebilmemiz mümkün olmayacak. Kaf Dağı ardındaki masalsı bir hayatın izlerinde ilk adım, yine o duygu çemberinden geçmekte değil mi? Bu bir seçim ise, evimizin kaç metrekaire olduğu, hangi sosyal çevrede konuşulduğundan ziyade, birbirimizle olan ilgi, sevgi ve bundan doğacak muhabbetimizin ne alemde olduğu hususu her şeyin üzerinde bir gerçektir.

Akıntıya karşı kürek çekmenin bir fayısı olmadığından hareketle, hayatı o doğal akışında tüketirken, ona neleri katabileceğimize odaklanmak en akıllıca yol gibi görünmektedir. Ücra bir yurt köşesinde hizmet için görece başlayan doktorun, burada geçen o üç beş yıllık zamanı bir an önce bitsin diye beklemeli oluşu, ömründen de o kadar yılı silmesiyle eş değerdir. Oraların insanına eğilmek, oraya bir renk katmak, esin alabileceği şeylerin keşfine çıkmak ve sadece yapabileceklerini yapmakla daha anlamlı ve daha onurlu bir üç beş yılı teneffüs etmek de mümkün pekala. Konuyu tam da bu noktada bazı takıntıların hayatı nasıl da zehirlediğine getirmek gerek sanırım. Bir şeyleri süreğen şekilde biteviye sorunlarmış bigi daima en tepede tutmak yanılığısı ve onları var olan şartlarda aşamama gerçeğine saplanıp durmak, hayatı törpülemekten öte bir anlam ifade etmez. Hayat kendi içinde standart zorlukları barındırır iken, bir de kendi ruh halimizin ve onun ürettiği takıntılarımızın eşliğinde, onu büsbütün çekilmez bir yük haline getirmemiz ne de anlamsız, kof bir seçimdir. Çölde dahi orman olmasa da kendi halinde o küçücük vahayı arayış, sürekli tırmanırken yükseklere inişlerin keyfinin geleceği ana inaniş bizi sınımsız hayatla bağlayan daha takdire şayan olan değil midir? Demir parmaklıkların arasında gibi hissedeceğimize, zeminin verebileceği alternatiflere göre hareket ederek, bir değişimin, farklı bir duyuşun, duyumsayışın adımlarıyla harekete geçmek, ve zaman kırıntılarındaki o küçük adımları her defasında daha bir inançla atabilmek, yarınlar için büyük bir değişimin de anahtarı olmaz mı? Nerede duracağımıza, nereye ivmeleneceğimize, nelere tutunacağımıza verilen karar, yarınlar için ya geceleri uzatacak veya gündüzleri getirecektir. Ve işin ilginç yanı şu ki, geceleri yaşamadan da gündüzün feyzinin ulaşılmak istenen değeri verememesidir.

Yıllarca görebilme yetisini kullanamamış birileri bilir görmedeki keyfiyetin hazzını. Benzer şekilde iştihayı yeni yeni başarabilenlere sormak gerekir ondaki lzzeti. Çıkarımız şudur ki, ne kadar da çok lezzetin içindeyiz her şeye karşın. İş,onları bizi daha esin verici hayata taşıyacak kıvama getirmek üzere harekete başlamakta geçiyor.

Sönmecli bir ocağa su katıştırmak kabilinden bir duruş, bizle birlikte her birimizi de karanlıkta bırakmaktan başka bir işe yaramayacaktır. Mesele hayatı közlerinden yeniden canlandırmak, ışığıyla, ısıyla ondan istifade etmek duruşudur sanırım. Bir şeylerin bizim dışımızdaki şartlardan ötürü iyiden uzaklaşmasına seyirci kalmak yerine, insiyatif alarak gücümüzün, tecrübemizin, olanaklarımızın dahilinde onu iyiye doğru evirebilmek ne de güzel bir haslettir.

Yukarıdaki durumu bir sosyal mevzuu haline getirerek arkasında durmak denince, aklımıza ilk gelen uzakdoğu felsefesinin ilginç ve öykünülesi uygulamalarıdır. Yol üzerinde aracıyla seyahat eden bir sürücü kazaya sebebiyet verebilecek bir taşı, kayayı, ağacı, dalı akıldırmdan orayı ter etmemektedir. Düştüğü anda başka başka kaderlerin kalemini hem de kötüye doğru evirecek bu durum, sadece bir elin, vicdanın, aklın ve etiğin değmesiyle yepyeni bir kadere dönüşebilmektedir. Halk deyimiyile sıklıkla da hep yanlış kullanılan “Bana değmeyen yılan bin yaşasın” söylemi belli ki doğru anlaşılammıştır. Sözü edilen yılan insan değildir çünkü. Bugün sizi, yarın bir başkasını olumsuzca etkileyecek her şeydir o. Hayatın içinde herbirimizin ortadan kaldırılabileceği o kadar çok yılan varki, sormayın. Belki iki üç dakikalık bir özveri gerektiren bu asil duruş, yılanlarla güllerin yerini değiştirebiliyorsa, tedirginlikle, evhamlarla onların etrafından dolaşmak yerine, varlığımızın özünden gelen fitratı işe koşarak ve o seçkin “biz” şuuruyla hayatın önünü açmak gereklidir sanırım.

“Lütfen buraya çöplerinizi atmayınız!” levhalarına karşın, yol üzerindeki bir mesire alanının adeta çöplüğe dönmesinde sizce kimlerin payı var. Orada bir masa üzerinde haz duyarak otururp, dinlenmek, hele ki yemek ve içmek mümkün müdür? Bunları kimlerin attığına takılacağımıza, bir çift eldiveni kuşanarak kendi yarıçapımızda küçük ve geriye dönüp baktığımızda da o büyük duruşumuzla, nasıl da renk katmış oluruz hayata oysa. Pinpirinklenerek, bo lafazanlık ederk, hattta veryansınlarla hiçbir şeyin değişmeyeceği de ortadadır. İnsan ;etki eden, değiştiren, değer katan oldukça insandır.

Bizdeki dinginlik, yüzdeki anlamlı ve motive edci silüet, başkaları için de ilham kaynağı olabilir. Zora, çekilmezliğe, aldırılmazlığa, bananeciliğe mi yoksa ufak adımlarla da olsa ışığın doğabileceği yere mi yürümek? Biri bizi de diğerlerini de yukarıya ve ruhça, akılca, bedence esenliğe taşıırken, diğeri de çaresizlik , tedirginlik içinde

sürüklenmeye davet ediyor değil mi? Siz halen tedirginlik, çaresizlik, tükenmişlik içinde mi kalmayı seçeceksiniz? Gücümüz, kabiliyetimiz ve konjonktürümüz ne olursa olsun, hayata kendi penrelerimizden renk katabilmek daha anlamlı bir seçenek olmaz mı?

Oğuzhan KÜLTE

SON VAZGEÇİLEN, İLK ELDE EDİLEN

Medyaya aşinalığımız ne derecede olursa olsun, bu mecrada yolumuz dünya sinema tarihinde güzide yerler edinmiş birilerine pekala rastlamıştır. Bu durum sadece beyaz perde için cari değildir elbette. Hayatın türlü zeminlerinde boy gösteren ve bizlerin büyükçe hayranlığını da uyandıran şahsiyetler, farklı şekillerde hep göz doldurmaya da devam edeceklerdir kuşkusuz. Burad söylenmesi gereken şey, hiçbir şeyin görüldüğü gibi olmadığı gerçeğidir sanırım.

Aktüalitede çokça göze çarpan renlerin gerçek hayat hikayelerinin ne de trajik olduğunu öğrenmeye başladığımızda ve hele ki onların yaşamlarına empatik duygularla yaklaştığımızda bambaşka bir duygu ve düşüncelerin içinde buluruz kendimizi. Yakinen kurulan empatik duyguların eşliğinde, onlardaki mücadele bilincinin izlerinde yürür, onlarla nefeslenir ve daha bir hayranlıkla bakarız şahsiyetlere. Tarihe not düşülen her başarının, muvaffakiyetin ve kiminde de her şeye rağmen onurlu yenilgileri dahi göz kamaştııcı zenginlikleri alıp götürür bizi hayal gücünün derinliklerine. Konulara özne olan ve bir şekilde bizim de algılarımıza takılan iz bırakanlar silsilesi, her nasılsa büyük tesadüfleri bir yana bırakırsak, oldukça zorlu mücadelelerle gelebilmişlerdin bugünlere. Bu mücadele ruhunun bakiyesi olarak da saygınlıkları da o derece büyümüş, büyümüştür bizlerde.

Önem sırasına koymak gibi bir zaruretimiz olsa idi, ilk gözden çıkaracağımız şeylerden biri bizler için keyfiyet anlamındaki olurdu şüphesiz. Bizi biz yapan, bize duruş katan, her yönden duygu,düşünüş ve bedensel varlığımızı zenginleştirenleri elbette son noktaya değin elde tutmaya, gözden çıkarmamak adına da her şeyi yapmaya amade olurduk. Bu durumun bir örneğini de yetmişli yıllardan itibaren göz dolduran ve yaşları ellili seviyedekilere daha da çok hitap edebilmiş bir aktör olarak Silvester Stallone, manidar örneklerden biridir şüphesiz. Bizler için sanatının doruğında ve aynı zamanda da son merhalelerindeki bu insan, hayat öyküsü irdelendiğinde ne de çarpıcı hakikatler sunar bizlere. Yüzündeki çizgilerin, konuşmalarındaki kendine has duruşu altında daha küçük yaşlarda geçirdiği yüz felcinin olduğunu bilmek gerçekten de ilginçtir. Onun konuşurkenki yüzdeki mimik ve jestlerinin kökenini keşfetmemizi sağlayan bu realite, sinema dünyasına girişinde de zorlu bir mücadele vermesine yol açmıştır. Kendini doğru anlatabilmek adına ne de büyük çabalar harcamış ve senaryosunu da yazdığı ve beyaz perde de “Racky Balboğa” telaffuzuyla milyonları ekrana dahil edebilmiş bu karakterin can bulduğu film büyük takdir de kazanmıştır.

Bir amaç uğruna feda edilenlerin, feda edilmek zorunda kalanların ne büyük ızdıraplar yaşatmış olabileceğini bir düşünün. Bir annenin veya babanın çocuklarından birinden vazgeçmeye veya onlardan birini diğerine tercih etmeye zorlanması, yıllarca besleyip gözetdiği ve daha küçük yaşlarda da duygu bağı kurduğu bir köpeği, yaşadığı yeri terketmek zorunda kaldığı için geride bırakmaya zorlanan ve onu her denemesine karşın kimselere bakıp gözetebilmesi adına teslim edememenin verdiği pişmanlığı br düşünün. Dürüst olmak gerekirse, yıllar yılı müstakil evde yaşamının verdiği alternatifleri işe koşarak çokça ev hayvanı besleme şansı bulan ben, yukarıdaki derin trajediyi mükerrer kez yaşadım yıllar öncesinde ve o anlara değinki duygusal takılmalardan kendimi bir türlü soyutlayamadım. Size ihtiyacı, sizle varlık anlamı bulan ve hayata tutunan bir canı, arkadaşı ve katıksız sevgiyi veren,asla art niyet nedir bilmeyen bir kedinin, köpeğin, kuşun velhasılı hayvan dostunuzun öylece ortada kalakalması ne büyük bir yıkımdır değil mi? Herbirimizin keşkeleri içinde bir ya da dahafazla sayıda pişmanlığı yok mudur? İşin acı yanı şu ki, kendime yeterli olduğum yıllarda da geride bıraktıklarımın peşine düşmüşsem de bir ize rastlamamak son derece yıkıcı oldu benim için.Belki de bu dostlarım çeşitli sert muamelelere uğramış, darp edilmiş ve işin acısı bu ya hayatta bile değillerdi belki.

Ve geride bıraktıklarım benim de bizlerin de ilkkazanmaya çalıştığımız olmuştur şüphesiz. Vijdan rotamız bizi bu durumlarda kayıtsız şartsız yönlendirmiş ve istemeyerek de olsa yapılan hataları telafiye sevketmiştir nasıl olsa da. Ne yazık ki zaman içinde onca şeyin değişimi bu teliflerin bir kısmına izin vermiştir. Ne hazindir ki benim için geride bırakmaklı olduğum hiçbir şey için telafi şansı doğmadı, doğamadı. Aranızda bu hissiyatları taşıyan ve yine onların uyandırdığı ve asla da dinmeyecek olan derin duygusal hassasiyetlerle tıpkı sizler gibi ne zaman dokunabileceğim bir sokak hayvanı görsem kayıtsız kalamıyorum. Onlara her dokunuşumda ve imkanlar dahilinde de her ihtiyaçlarını giderebilmede vicdanımı susturmaya çalışıyorumdur belki de.

Beyaz perdede iz bırakabilmek, daha çokça hayat sunumuna erişebilmek adına bu zemine girişteki emek ve ona giden yoldaki son vazgeçilen şey, ne de anlam yüklüdür. Sadece 25 dolar gibi bir meblağa satmak zorunda kaldığı sadık dostu ve biricik varlığı durumundaki köpeği, ilk muvaffakiyetinin hemen ardından da yeniden sahip olunması gereken şey oluşu bakımından ne de trajik bir tercihtir. Bu hikayede ilk vazgeçilen olmamasına karşın, son çare olarak gözden çıkarılan vefalı dost, yukarıda adı geçen karakterin ilk filmindeki başarından sonra yaklaşık 2000 dolara yeniden kazanılmıştır.

Önümüzü bütün çıplaklığıyla halen göremiyor, anlayamıyor, okuyamıyor olduğumuz hayat, bizleri bazen olmadık seçimlere zorlayabilmektedir. Bu seçimlerde zaman zaman günlerce düşünmüş, plan yapmış ve olasılıkların tümünü de gözden geçirmişler olarak, son çarede o ilk gözağrılarımızı istemeye istemeye başkalarının egemenliğine teslim etmişizdir. Ne büyük bir yıkımdır bu. İşin ilginç yanı, o şeyin bir canlı olup olmadığına değil elbet. Sözü edilen şey bir

kitap, vazo, ev, ecdattan yadigar bir tesbih veya otomobil de olabilir, t ylerindeki albenili renkleriyle bir kedi de. Büyük sınamaların da içinde yer aldığı hayatımız, bu sınamalardan sonraki ilk d zlk kte bizlere aklen ve vicdanen yeni seçeneklerin de kapısını aralıyor zamanla. Ve burada da bizle b t nleŐmif olduğunu düşündüğümüz, son seçenek olarak istemeye istemeye elden çıkardığımız Şeyleri yeniden elde edebilme arzusu, hayatın kırılma anlarından biri değildir de nedir? Kimsenin kendini kendi yapan, onu motive eden, değer katan ve ondan da değer ürettiği her ne varsa vagemeye zorlanmadan yaŐaması elbette temennimizdir. Bu temennilere karşın hayat bilmececi o denklemin içinde bizleri ansızın bazı seçimlere orlayacak gibi de görünmektedir. Politik ikbali adına gençliği geride bırakanlar, yine iyi bir meslek edinebilmek ve daha da m rehhef bir hayata kavuŐmak gayesiyle çocukluk yıllarını iskalayan ve onun içindeki türlü ve tarifsiz doyumlara veda eden binler, on binler ve dahi milyonlar için de aynı Şey geçerli maalesef. Ebeveynlerinden birinin rahatsızlığı veya terk etmiş olması ya da ölümlerinden ötürü k c k yaşlarda hayatın onca yükünü sırtına almış ocuk yaşlarda, henüz gencecik yüzlerin varlığını kim inkar edebilir ki? Bütün bunlara karşın, bize ne de büyük bir sevinç ve ilham kaynağı olan, gerçek anlamdaki dostlarımızdan, değer verdiklerimizden ve bilmukabil de değer gördüklerimizden vazgeçmek zorunda oluş, kolay kaldırılabılır bir yük değildir.

Bir gurbet yeri ise Şu dünya, bizi onlarca yıl ;besleyen, gözeten ve içinde nefeslendiğimiz; çocukluğu ve gençliği doyasıya yaşadığımız mekanlar nasıl da zor terkedilir bir düşünün. Bizi o sevgi kokan ;sokağımızdan, mahallemizden, komŐularımızdan, kırk yıllık muhabbet dolu esnaflardan ayıran Şeylere karşın, ilk fırsatta yeniden o mekanlarla ve insanlarla bir arada olabilmek motivasyonu ne de yüksektir. Hızla her Şeyin deėiŐtiėi hayatın içinde zaman daima egemenliğini hissettirirken bizlere, bıraktıklarımızı o yıllar öncesindeki gibi bulabilmemiz de pek mümkün olmaz ne yazıkki. Zira, bulduklarımız da o eski hazzı veren olmaktan çıkmışlardır. Zaman bizdeki o duygularla adeta dalga geçmiş gibidir. Ne biz o yıllar öncesinin çocukları, genleriyizdir ne de o sokakların buram buram nostalji kokan çehreleri kalmıştır. Yine de uzun soluklu ayrılıkların ardından, o ilk adımımızın sevgiyi, vefayı, esenliği ve kısacası hayat denilen ve içine onlarca güzelliği sığdırabildiğimiz bütüne, onunla  zdeŐleŐtirdiėimiz eşya, mekan ve veya canlılara y neliŐimiz hiç değişmez büyük bir olasılıkla. Uzun yıllardır gurbette kalmaya mecbur olmuş insanlarımızın daha sınır kapılarından gemekli oldukları ilk anlardaki heyecanlarının, araçlarından inerek bizlerden birine bir iki kelam etme ve hatta dokunabilme arzularının altında da muhtemelen bu duygular yüklüdür.

Doğduğumuz andan geldiğimiz yere değin zaman içinde de mekan içinde de kimi planlı ve kimi de hesapta olmayan yolculuklar yapmaktayız. Bu anlamda her birimiz zaman yolcusuyuz. Ne yazık ki bu yolculukta o sevimli yıllar öncesine gidebilmek olası değil. Bıraktığımız Şeylere dönüŐümüz az veya çok olmakla beraber, maalesef takvimlerde de zamanın sonraki dilimlerine demk gelir. Tam da bu yerde, bizler de mekanlarda, mekanlara derinlik ve anlam katan, renk katan insanlar da, dostluk kurmayı başardığımız diğer canlılar da zamandan nasiplerini almışlardır. Onları yeniden de olsa bulabilmek, o yerleri bazı deėiŐmiŐlikleriyle de tekrar görebilmek bir Şükür mevzusudur aslında. Düşünsenize, birkaç yıllığına memleketten uzakta bir yerlerde geleceğiniz için sizi ayakta tutatacak, statüler kazandıracak ve kısaca hayallerdeki geleceğinize taşıyacak tahsil yıllarınızda evinizden, kentinizden ve içinde değer verdiğiniz ve değer görebildiğiniz çokça Şeyden ayrı kalmıŐsınız. Mezuniyet sonrasında aileden birini orada görememek, onunla yıllardır yarın kalan muhabbeti yapamamak ve her Şeyden kötüsü zamanın-mekanın kadrajında asla bir araya gelememek ne kadar da tarifsiz bir çökkünlük duygusu yaratır değil mi? Bu trajediyi kimsenin yaşamasını istemem doğrusu. Tam da bu sebepten ötürü, değer verdiğimiz ve gördüğümüz her ne varsa, onlarla vuslatın yeniden cari olamayabileceği ihtimalini elde tutarak, her Şeye rağmen elden geldiğince kırıcı olmamaya, tebessümü de yüzden eksik tutmamaya ve asla k sk nl klere de fırsat vermemeye  zen göstermek gerekir.

Bizi sevgi çemberinin içine alan ve veya bizim öyle hisseŐimizizin kahramanları, özneleri bulunan her ne varsa, onları zamanın yıpratmasından sonra tekrar görmek tarifi olamayacak kadar büyük bir lütuf olsa gerektir. Zira ben, çocukluk ve gençlik yıllarımın izlerinin peşinde olduğumda büyük bir hayalkırıklığına uėramıŐtım. Beni teskin eden Şey, o yıllarda birlite olduğum insanların büyük bir kısmının yılların çizgilerini yüzlerinde taŐımalarına karşın halen sağ olmalarıydı. Sevdiiğiniz veya değer verdiğiniz Şeylerin ne zaman elden gideceğini bilemezsiniz.

Ne demişti bir arabesk Őarkımızda:
"Hepsi geçer, hepsi geçer, neler de geçer
Her Bağrı ikiye böler de geçer."

Yaşarlar veya halen mevcutlarken kıymet bilmenin, koskoca ömre değer olduğunu düşünüyorum. Kavuşmaların bir matematiği var. Bu ihtimali mesele de kârlı çıkmama ihtimali ise hayatın doğasında mevcut. Geride bıraktıklarını bulabilenler, kanımca son derece Şanslı olanlardır. Sizler de bu düşüncede misiniz?

Oğuzhan KÜLTE

KARANLIKTAN SIYRILMAK

Bir toplumun içinde yer almanın sorumluluğundan olsa gerek, kendimizi güvende hissettiğimiz, kendi hedeflerimizle birlikte ortak amaçlar ve ülküler de belirlediğimiz milletimize sadakat, ortalama bir vatandaş olarak kaçılmaz bir durumdur. Ne var ki, bizi bu günlere taşıyan yolların hangi dayanaklardan beslendiklerini bilmeden ne hedef koyabilmek ne de yarına birlikte yürüyebilmek pek mümkün de değildir. Salt üç beş neşriyata bağlı kalarak köklerimizden hassasiyetlerini, olmazsa olmazlarını nasıl öğrenebilir ki? İşin acı yanı da bize dair büyük coşkuların, başarıların ve literatüre geçmiş efsanevi ve insanlık adına da başyapıt durumunda bulunan asırlık emeklerin başkaca milletler tarafından türlü sanat dallarında, politik sahalarında, ekonomik bakışlarında malzeme edilmesi ve kökleri bizlerden onlarla elde edilen bu ivmenin yine bize karşı kullanılmasıdır sanırım.

Sadece günü yaşamak odaklı, geçmişe sırtı dönük bir yaşam keyfiyeti bu topraklara vatandaşlık bağı ile bağlı kimseler için bir keyfiyet hali değildir. Bu durum, başkaca milletlerin vatandaşları için de böyledir. Hal böyle iken, kendi bünyemizde onlarca tarih kürsüsü, akademik ve sağlam bir alt yapı, bu değerleri işleyebilecek derinlikte ve tecrübede de sanat ordusu varken, İbn-i Sina'nın hayatının konu lındığı bir filmin bizim dışımızdaki milletlerce çekilmesi ve dünyaya servis edilmesi çok acınası bir durum değil midir? Sanatta evrenselliğe karşı olmamakla birlikte, bize dair değerlerin her türlü kazanımı sağlayacak şekilde tarafımızdan ortaya koyulmasıyla elde edilebilecek onca prestij, başkaları tarafından niçin manipüle edilsin değil mi? Bizlerin geçmişteki köklerine inen daha çokça filmde, bizden olmayanların nasıl bir amaçla bu işlere giriştiklerini bildiğimiz halde, halen sessiz kalışımız ve değerlerimize sahip olamayaşımızın bir açıklaması var mıdır acaba?

Size dair büyük duruşları öyle olduğu gibi lanse etmeyeceklerini, edemeyeceklerini bilerek, sihirli şu beyaz perdede kendimizi bambaşka ve kabul ölçülerinin dışında gördüğümüzde kimlere hayıflanacağız? Buradaki asıl konu, ne denli büyük bir kültürel mirasın üzerinde oturduğundan çok öte, onu gereği gibi anlayıp, korumak ve geleceğe taşıyacak azmi gösterip gösteremektir. Bu konulardaki boşluk asla gözardı edilmemeliydi. Bilimsel konularda yüzyıllar öncesinde ecdadın ortaya koyduğu büyük başarıların yeterince tanıtılmaması, sahiplenilememesi yüzünden büyük özverilere ve hatta canlara malolan başarıların patentlerini Batı medeniyeti elde etmemiş midir? Bu, bizden aldıklarının yine bizlere satmak kabilinden ucuzluk, geçmişimizin sanki kof bir şekilde yaşandığını düşünmemimize yol açmaz mı? Nelerin başarılı olduğu, keşfedildiğinden ziyade, onların sahiplenilmesi daha bir önemli galiba. Dünya haritaları içinde Piri Reis'in kaleminden çıkmış ve mükemmellik ötesinde hassasiyetle vücut bulmuş olanın dahi akibeti farklı değildir. Bu büyük ilmin belgesi olan haritanın sadece bir bölümü bizde iken, kayıp bölümlerinin ve muhtemelen diğer tüm kısmının İngiltere'de yer alması tek kelimeyle içler acısıdır. Onca denizcinin bin bir fedakârlıklarla denizleri, okyanusları ve dahi kıtaları aşan büyüklükleriyle güne dahi sükse yapabilmiş bu başarılar nasıl olup böylelerine sahiptir kalabilir? Tarihimiz noyunca aynı hataları süregelen şekilde yapıyor olmamızın altında ne veya neler vardır? Büyük insanlık ailesinin seçkin bir milleti olarak ve her şeyden önce de Batı Medeniyeti'ne hijyeni dahi servis eden biz iken, nedendir şu günde onların öğretmen edasıyla şu kibirli duruşları? Ne kadar da sorgulanması akla ziyan soru var zihnimizde.

“ Ne kadar çalışırsan, üretirsen üret
Hatta bunlar için kanını, canını koy ortaya
Mührünü alımsan emeğin çok yazık bu emeğe
Eller sahip çıkar bu değerlere bakarken sen
Bir ders almalısın bu boş vermişlik halinden
Ancak böyle doğacak şafaklar, yaşam bu zihniyette
Senden olanların bilip kıymetini, bir sahiplensen.

Bu duruma Thomas EDISON ve Nicola TESLA arasındaki icatların patenti mevzuunda çıkan hilaf oldukça manidardır. Zira, Batı'nın öve öve yere göğe sığdıramadığı Thomas EDISON, asra damgasını vuran elektrik başta olmak üzere, çokça icadın gayri ahlaki şekilde patentini sahiplenmiştir. Oysa, bunların ardındaki asıl isim Nicola TESLA'dan başkası da değildir. İşte bu arsız, edepsiz tutum, Batı'nın daima önde olmasını sağlayan şeydir kanımca. Diğer milletler uyurken daima onlar mıdır çalışanlar. Onların çalıştıkları şeyler de elbette vardır ve fakat bunlardan biri de kanımca herbiri birbirinden değerli icatların ve keşiflerin hamiliğine soyunmaktır.

Başkalarını ortaya koydukları üzerinden daha iyilerini yapabilmeye bir sözümüz yok elbette. Bizim ifade etmeye çalıştığımız şey, o verilerin, değerlerin ve ortaya konmuş bilimsel-teknolojik ürünlerin asıl sahiplerine gösterilmesi gereken saygının ortada olmayışıdır. İlim, her damardan gelişecek ve her bir millet buna farklı olanakları ve bakış açılarıyla elbette katkı sağlayacaktır. Ne var ki, başarıların ve özverilerin ardındaki kişi veya ekibe saygı duyulmaması asla affedilir değildir.

Savaşlar sadece cepheden cepheye yapılmıyor atık. Bilim ve teknolojideki savaşlar, geçmişin tozlu dumanlı, barutlu karelerini çoktan geride bırakmıştır. Beyaz perdeye yansıyan şu ajan temalı filmlerin, dizilerin özneleri de yine gücün

katışıksız dayanağı olan bilgini, bilimsel verinin ve teknolojilerin nasıl da insan dışı her şeyi işe koşarak çalınması adına değil midir? Bizleri heyecana sevkeden bu filmlerin gerçekte nasıl da yaşandıklarını bir düşünmek gerekiyor artık. Nerede sömürülecek bir değer, nerede ekonomik anlamda bir zenginlik ve nerede daha ileri teknoloji bir ürün varsa, orada kaosların yaşanması, o değeri ve veya ürünü ortaya koyan ekibin üyelerinin saldırılara maruz kalması, kaçırılması ya da öldürülmesi mükerrer kez yaşanmamış mıdır? Uyanık olmanın zamanı çoktan gelmiş ve dahi geçmektedir. Maddenin yapısına nüfuz edebilen milletler, dünyanın nimetlerinden de biz istemesek de en üst seviyede ve onca haksızlıklarla yararlanmaya devam etmektedir. Batıya dair bu etik dışı yol, coğrafi keşiflerle başlamış ve günümüzde de devam etmektedir. Onlarca zenginliklerine karşın bir çok Afrika ülkesinin milletçe yaşadıkları standart ortadadır. Onlara dair petrolü, doğal gazı, altını, elması ve diğer değerli metalleri ileri teknolojileri ile yeryüzüyle buluşturan Batı girişimcileri, elde edilen kârın sizce ne kadarını asıl sahipleri ile bölüşmektedir?

Bizler dünyanın geri kalanından ve bilhassa da o acımasız Batı Medeniyeti olarak tasvir edilen unsurlardan daha az değerli değiliz. Onların tutumları, var olan güzellikleri, yararı ve konforu sadece kendi milletlerine mal etmek üzeredir. Oysa bizim dünya duruşumuzda ben değil, biz vardır. Onlarla yol almakta olan beşeriyetin geldiği içler acınası durumlara bakıldığında, kendileri dışında mutlu olabilen, insanca yaşayabilme potansiyelini elde edebilen de yoktur kanımca. Matematik biliminin verilerine göre, ortalama bir Avrupalı'nın yıllık geliri, yine kalkınmakta olan sıradan bir ülke vatandaşının onlarca kat üzerindedir. Hakkın yeterince zeminle pekişmediği vehatta asla yere inemediği bu trajedik durum, bizlerin de konuya daha duyarlı olmamız gerektiğini dikte etmektedir. Bizim bu konulardaki hakimiyetimizin tüm insanlara daha barışçıl, daha yaşanılabilir ve daha esin verici bir hayatı getireceğine de kuşku yoktur. Yüz yıllar boyu 13 milyon kilometre karelik alanda insanların daha müreffeh bir hayat sürmüş olmalarının başka bir nedeni olabilir mi?

Bir medeniyete dair ürünleri sadece bilimsel-teknolojik bakımdan göremeyiz. Onun, sanatıyla da ortaya koyduğu değerler de vardır. Bu anlamda akla ilk gelen ve gözden kaçamayacak olanlar elbette mimariye dair olanlardır. Şükür ki onların kimler tarafından yapıp yapılmadığı ve veya onların sahiplenilmesi mevzuunda kendimizi daha bir rahat hissedebiliyoruz. Kim ki koskoca bir köprüyü, hamamı, camiyi sırtına alıp götürebilir? El sanatları konusunda da aynı şeyin kısmen geçerli olabileceğini söylesek de şu yemek kültürü yok mu, maalesef orada da alayhimize bir rüzgâr esmeklidir. Hem de ne rüzgâr. Asırlan beridir bize ait olduğu hususunda şimdiye değin gıki çıkmayan şu sömürgeci güruh, nasıl olduysa o çirkin ellerini bu zeminlere de atmış durumdadır. Buna en tipik örnek sanırım Yunan mutfağı olur. Pek çok Osmanlı yemeği ve tatlısını bir yana bırakın, çocukluğumuzdan bu yana dilimize pelesenk olmuş ve dahi her yanacı turist de Türkçe ifadesini oldukça başarılı şekilde dile getirebildikleri, başlarında da o manidar "Türk" patentli bulunan; kahve, şiş kebab, döner kebab, baklava ve lokum başta olmak üzere asırlık değerlerimizin sahipleniyor olmaları çok düşündürücü ve üzücüdür de. Bu konu öyle bir nokyata da gelmiştir ki sormayın. Patent başvurularında adı zikredilenler başta olmak üzere, daha çokça şeyin kendi kültürlerinin bir parçası olduğunu büyük bir onursuzlukla her platformda dile getiren bu gurûhlara esaslı bir cevap verilmelidir.

Sıradan bir kültür olmaktan çok daha ilerilere gelebilmeyi başarmış milletimizin, ta Orta Asya'dan bu yana bu günlere saklayabildiği o değerleri sahiplenmek, tanıtmak ve dahi patentlemek mevzuu sıradan bir iş olmaktan çıkmış, bir onur savaşı haline de gelmiştir. Konuya dair tüm kurumlarımızın ve her zeminden aydının gereken girişimlerde bulunması adına konuyu ulusal ve uluslar arası zeminlere taşıyarak gereken kazanımlar elde edilene değin savaşmaları gerekmektedir.

Bizim kalemimiz ve yüreğimiz de elbette bu trajediye sadece bakan olmayacaktır. Daha çok insanımızın bilinçlenmesi ve kadim medeniyetimizin her sahadaki değerlerinin doğru ve eksiksiz, yansız şekilde yeni nesillere aktarılması noktasında leden geleni ortaya koymak üzere duruş alacaktır. Kullandığımız, okuduğumuz, almayı planladığımız her ne varsa kime veya kimlere ait olduğu hususna dah özenle bakacağımızı düşünüyorum. Bir şeyleri sadece günü kurtarmak üzere söylemek, dinlemek veya kullanmak yerine, kökenleri hususunda da bilgili olmak bizi daha yaşadığımız toprağa bağlılık ve onun gerektirdiği sorumluluk adına da daha bilinçli kılacaktır. Gaspıralı İsmail'in başka bir medeniyete dair sömürü temasını işlerken bunun önce çatal ve kaşıkla başladığını dile getirmemiş olması çok manidardır.

Mazisi binlerce tıllara değin uzanan bir milletin nesilden nesile hayata dair her sahada ortaya koyduğu onca şeyin başka başka ulusların tekelindeymiş gibi görünmesi, bizler için açık bir deyimle utanç vericidir. Zira bu durum, milletimizin hiçbir değer üretmeden bu günlere gelmiş alelade bir millet gibi görünmesine, algılanmasına da yol açmaktadır kuşkusuz. Bilimsel çalışmalardaki başka milletlerin de ortak ekipleri ile beşeriyetin geleceği adına bir şeylerin keşfedilmesine, geliştirilmesine, ortaya konmasına elbette bir itirazımız olamaz. Bizim duruşumuz, etik sınırların aşılması ve kasti ve acımasız bir tutumla bize rağmen bazı kabul edilemez eylemlere girişilmesi, kendilerini milletler arası arenada üst lige taşırlarken, bizleri de geri kalmışlık içinde debelenen ve bunla da yetinmeyerek "Onlar şimdiye kadar bilim adına ne ürettiler ki?" gibi söylemlerle aşağılamaya çalışmalarıdır.

Biz, yürekleri fethetmek üzere olanlarız. Bunun aksini yapmaya çalışanları da asla hoş görmeyeceğiz. Başkalarının da ortaya koyduğu güzelliklere, emeğe alkışlar bizlerden de. Buna mukabil bizim sırtımızdan geçinmeye ve üstünlük sağlamaya çalışanlara da elbette bir ders vermeyedir asil duruş. Bugüne değin yaşanan çirkinlikleri görmezden gelenler, bir anlamda bilimin ve bilginin ruhunda var olan o beynelmilel asilliğe de çanak tutmuş gibidirler. Bilgi, bilim ve teknoloji bütün insanlığın ortak paydası ise, onun kullanılabilir hale getirilmesinde verilen emeklere de gereken saygının gösterilmesi bir o kadar etik bir konudur. Umut ediyoruz ki, bilimsel aklakı öteye koymadan ve nesnel

şekilde ilerler şü medeniyet yolu. Salt birkaç milletin hegemonyasındaki bilimin şimdiye değin insanlık adına pek güzel şeyleri ortaya koyamadığı ve aksine, diğerlerini kontrol etmek, sömürmek ve egemenlik haklarını manipüle etmede sanki bir kırbaç gibi işe koşulduğu da ortadadır. Ne dersiniz?

Oğuzhan KÜLTE

HAYAT ve ONUN MATEMATİĞİ

Bilhassa da matematiği sevmiyorum, çokça ilgim yok, gibi serzenişler bana tuhaf gelir. Herkesin matematik üstâdı olmasını beklememekle beraber, onun şu hayatın ne denli içinde olduğunu yadsıyan bu bakış, gerçekten de üzücü ve düşündürücüdür de.

Konuya her nereden bakarsak bakalım matematik bilimi kendisini bir şekilde ve bizim farkındalık seviyemize rağmen ortaya koymaktadır zaten. Hangimiz bir alış verişte daha önceki ayın veya haftanın fiyatları üzerinden bir mukayese yapmıyoruz ki. Aracımıza bindiğimizde de muhtemelen yakıt göstergesine bakmak, ilk rasatımız olurur. Otomatiğe bağlanmışlıkla farkındalık sınırından çıkmış gibi görünse de bazı şeylerin bu noktaya gelişlerinin arkasında yine ibrelere anlam veren, ibrenin zemininin içeriğini dillendiren ve görselleştirerek bize bildiren matematikten başkası da değildir. Bu işlemleri giderek kendi bünyesindeki işlemcileri ile bizlere ses, ışık ve hatta sesli bildirimlerle vermekte olan taşıtlar, duruma göre de hareket edilmesi noktasında bizi uyardırmaktalar. Aynı şeyler günlük yaşamda ev ortamında kullanılmalı olduğumuz ne de çok ürün için geçerlidir değil mi? Bulaşıl makineniz bir sonraki adıma geçmiyor ise, ya sorun olduğu veya eksik bir ürünün tamamlanması gerektiğini anlarız. Bunlar giderildikten sonra da uygulanan programın süresini de bildiğimizden, kalan zamanı da diğer işlerimiz için kullanırız.

Durup duruken ortalama yaşlarda ve fiziksel durumdaki bir insan kalbinin dakikadaki atım seyrinin de alt ve üst değerleri vardır. Bu limitler normal şartlarda kalbin en az veya en çok atım miktarını belirtir. Hal böyleyken, aniden bu ritmin artma veya azalma yönünde sınırları aşması, hayati tehlikenin olduğuna da işarettir. Baygın bir insanın solunum yapıyor olmasından sonra ilk bakılması gereken şeyin kalp atım hızı olması şaşırtıcı da değildir. Benzer şekilde, hareket oranımız arttıkça, kalp atım oranımız da paralel şekilde yükselmektedir. Uyku esnasında da en az kabul edilen limitlerdeki kalp atım seyrinin gerçekleşmesi de son derece doğaldır. Sayılarla, şekillerle, istatistiklerle ilgilenmiyor bile olsak, hayatın hemen her zemininde ve bize rağmen akıp gitmekte, kendi içinde bir kurullar silsilesi de barındıran matematik var. Bu duygu ve düşünceleri, örnekleri paylaşabilmem dahi yine mühendislik harikası bir işletim sistemiyle mümkün olabiliyor. "1 ve 0" ikilisinin mükemmel bir mantığıyla desenlenen bilişim ürünleri, sadece bu iki rakamla dünyayı yönetiyor, yorumluyor, depoluyor dersek, ne dersiniz? Çok ilginç gibi gelse de bu gerçeklik hayatımızla çeyrek asrı aşkın bir süredir iç içe.

Sadece derslerine dait not verilerine bakarak, ortalama bir lisede okumakta olan öğrenciler hakkında çokça bilgiyi edinmiş olabiliyoruz. En yalın anlatımla, sayısal ve sözel ifade gerektiren derslerdeki başarının mukayesesıyla, öğrencinin gelecek hayattaki seçenekleri hakkında fikir edinebildik, diyebiliriz. Bir araç mı satın alacaksınız, bu aracın ilk elli bindeki ve sonraki elli binlerdeki kronik sorunlarını bulup, muadilleriyle karşılaştırdığınızda onun size uygun olup olmayacağına da karar verebilirsiniz. Benzer şekilde hangi lisenin daha başarılı olduğunu, bir üst eğitim-öğretim kurumuna yerleştirdiği öğrenci sayısı bakımından irdelemek isterseniz, yıl sonundaki mezun öğrencilere ilişkin verilere yani istatistiğe bakmanız sağlam bir fikir verebilir size. Görüldüğü üzere, matematiğe dair sayı, şekil, grafik, tablo vb türlü bileşenlerin doğru okunması, hayatın sonraki adımları için verilebilecek kararların da bu oranda isabetli olmasını sağlayabiliyor. Her ne kadar bazı duygusal durumlar ve kişisel seçimler, motivasyon gibi aktörler bu değerlerle çelişse de, karar verilmesigereken konulara dair genel eğilim hakkında sağlıklı bilgiler edindiğimizi söyleyebiliriz.

Çok ustalaşmış bir marangoz, ellerinden şifa dağıtan bir cerrah veya pistlerin tozunu attıran bir yarış motoru sürücüsü müsünüz? Bu zeminlerde sizi üst lige taşıyacak olan şey, yaptığınız işlerin arka planında var olan matematikte yatıyor kuşkusuz. Burada işin içine yine matematiğin ;zaman, kütle, sıvı ölçüleri gibi kemiyetler de girmiş olsa, herbirisi doğal olarak matematiğin konularıdır zaten. Ellerindeki kasları en hassas yani mikron ölçülerinde (milimetrenin binde biri) kullanabilen ve bu işi yaparken de işe koştugu araç, alet ve ekipmanı en üst seviyede kullanan bir cerrah, elbette hastası için en büyük şanstır. Daha derin açılmış bir yara yerine, daha sınırlı açılarak yapılan opresyonda risk, iyileşme süreci, ağrı vb hususlardaki farklılık, bu hassasiyetlerle doğrudan ilintilidir. Bir savaş pilotunun it dalaşında sağ kalabilmesi, sadece kullandığı uçağın teknik ve aviyonik özelliklerinin üstünlüğüyle sağlanamaz. Can alıcı nokta zamanlamadır bu savaşımında. Nokta hassasiyetindeki vuruşlarla, dokunuşlarla iyiden iyiye görme melikesini yitirmiş gözler, kısa bir opresyon sonrası çok daha net görür hale gelebilmektedir. Matematiği doğru anlayıp yorumlamanın da ne derece önem arzeden bir husus olduğunu bilmem anlatmaya gerek var mıdır?

Matematiğin yeri geldiğinde hayat kurtaran da olduğunu dile getirmek gerekir. Varlı alemine makro ve mikro ölçeklerde nüfuz edebilmemizin altyapısında kendini iyiden iyiye hissettiren bu bilim, diğer disiplinler için de pahasız verilerin elde edilebilmesinde ana rolü üstlenmektedir. İnsanoğlunun Ay'a çıkış seyrüseferlerinde çokça spekülasyon da olsa, bu seferlerden birinde yaşanan ve beyaz perde de iz lanı, matematik hesapları ve verilerin doğru işlenmesi, mükemmele yakın da zamanlama neticesinde, uzayda mahsur kalmaklı olan ekibin dünyaya geri gelebilmelerinin zaferi anlamında çok manidardır. "Apolla 13" olarak sinema tarihindeki yerini alan bu filmi izlemenizi şiddetle tavsiye ederim. Zira, kimilerine göre bön görülen sayıların ne de ciddi sorunların çözümünde işe yarayabildiklerini göstermesi bakımından kanımca baş yapıtlardan da biridir kendisi.

Mutfaktaki h nerleriyle dillerden düşmeyen isimler, meslek insanları ve doyumsuz tatlar üretmedeki  arifetleriyle pek çoğumuzun kahramanı anneler, bu başarılarını sizce nelere borçlular? Matematik bilimi bu konuda nasıl bir rol almış olabilir? Uzun süre bozulmadan tüketilen ve yemeklerin de yanında bilhassa da kış mevsimlerinde vazgeçilmezi durumundaki turşular, bu niteliği büyük oranda uygun ölçülerdeki sıvı bileşenlerine borçludur . Bu hassas ölçülere uyulduğu oranda da daha uzun ömürlü ve sağlıklı turşular tüketilebilir. Çayların yanında vazgeçilmezi gibi görülen keklerin de benzer bir macerası vardır. Vanilya, süt, şeker, kakao,yağ, un gibi bileşenlerin ve dahi yumurtanın altın oranı aşılmadıkça ve sonrasında da uygun sıcaklığa gelen fırında ve yine öngörülen zaman kadar fırında pişme işlemindengeçilince muhteşem keklerin ortaya çıkacağı su götürmez bir gerçektir. Diyebiliriz ki, bu lezzetleri ve veya ustalıkları ortaya koyabilenler, sayıların, karşımaların, bileşimlerin, tabloların, grafiklerin denklemlerini de en ideal şekilde çözmüş ve dahi onu kullanabilir pratiğe de ulaşmış olanlardır. Sizce de burada muhteşem bir matematik becerisi, okuması,yorumu yok mudur? Bütün detaylardaki o gizli verilere gösterilen hassasiyet, yapılan işin de nitelikçe üst sıralarda yer almasının  n koşuludur.

Eğitim-öğretimle de ilgili bir  rneği paylaşalım burada. Bir başka meslekdaşından sonra 3. Sınıfların (ilkokul) öğretmenlik görevini  stlene öğretmenin o yıla dair başarıları ve veya öngördüğü hedeflere ulaşabilmesi için bazı verilere ihtiyaç duyduğu ve bu verileri elde edebilmek için de bazı teknik işlemlere girişmesi gereği tartışmasız bir gerçektir. Gökten düşma şekliyle ve sadece doğaçlama yaparak ortaya bir başarı koyabilmek ancak ve ancak büyük bir şansla mümkündür.Oysa, eğitim-öğretim gibi zeminlerde işe şansa bırakmak, kumar oynamak gibidir. Geçen yıla dair not verilerini incelemek, geçmiş yılların bilgi ve birikimlerini, becerilerini ortaya koymaya dair seviye belirleme sınavları uygulamak, öğretmenimiz için gerekli olan verileri hem büyük bir doğrulukla ortaya koyacak hem de bu yolla sınıfa dair daha kapsamlı bir izlenimi de edinmiş olacaktır. Sene başındaki planına da yön verecek bu durum, sınıfın artılarını da eksilerini bilen insan olarak işlerini büyük ölçüde kolaylaştıracak, boşa zaman ve emek harcama külfetinden de kurtulacaktır şüphesiz. Verilerin ne kadar öneli olduğunu anlatmak için ne kadar örnek verilirse lebette az gelir. Buradaki çıkarımımız, her nerede ve her kim olursak olalım, hayatın bize sunmaklı olduğu şeylere dair sayı, tablo, grafik, ölçüler, istatistik verileri gibi türlü bileşenlerin oldukça hayati önem arz ediyor olduğudur.

Nemli ve sıvık hava şartlarında sürekli rahatsızlanan  niversite sınavları hazırlığındaki bir öğrencinin, tercihleri içerisinde ;Antalya, Mersin, Adana gibi kentlere yer vermesi, sizce de büyük bir hata olmaz mı? Matematiğe karşı tutumumuz daha pozitif hale geldiğinde, hayatımızdaki iş ve işlemlerin daha nitelikli sonuçlarla bize döneceği de ortadadır. Çöll k bir arazide yol katetmesi gereken sürücünün ve dahi otobüs kaptanının, yakıt verilerini doğru okumadan son akaryakıt istasyonuna uğramamasının bedeli oldukça ağır sonuçlar doğurabilir. Araçtaki yakıt oranını basit bir cebir işlemi ile hesaplayarak, var olan yakıtın minimum kaç km yol için yeteceğini hesaplamak ve ne zaman bir akaryakıt istasyonunda mola verileceğine kara vermek, hem kendisi hem de yolcuları bakımından pek isabetlidir. Bize rağmen hayatın içindeki matematiğe daha ne kadar uzak durulabilir ki. Nihayetinde gezegenlerin, gece ve gündüzün, vücut fonksiyonlarını düzenleyen hormanların ve varlık alemine dair tüm duruşun, devinimin,değişimin, dönüşümün detayların arkasında tartışmasız bir matematik vardır.

Evrenin ve veya varlığın kısacası yaratılışın matematiği de desek ona, gerektiği biçimde kullanılması, anlamlandırılması, yorumlanması halinde, hayata neler katebileceğini varın siz düşünün. Bu durumun tersi de elbette mümkün. İkinci seçenek bize de bizim dışımızdaki varlığa da ucu ölümlere kadar uzanan vahim sonuçları fatura edebilir. Binlerce metre yerin altında türlü madenleri çıkarmaya çalışan işçilerin en büyük kabusu değil midir şu “gruzu patlamaları”. Bu fel keti önleyebilmek veya oluşma olasılığını en aza indirmek üzere geliştirilen ölçüm aletler, zemin altında çalışmakta olan herkez için tartışmasız en hayati alet olsa gerektir. Öyle ki, bu işi otomatiğe bağlayarak daha güvenli hale getirmiş büyük m teşebb sler, kurdukları ikaz ve alarm sistemleri sayesinde hem yüzlerce canın yarınını hem de işletmelerinin itibarını korumayı başarmışlardır.Şunu söylemek gerekir ki, matematiği sevmek durumunda değiliz. Ancak, onun hayat içindeki rollerine sağduyulu olmak, onu doğru okumak, tahlil etmek ve işe koşmak durumundayız. Hayatınız matematikle doğrudan ilgili olmasa da onun hakettiği önemi naladığını umut ederken, yine onun doğasındaki en iyi verilerin, istatistiklerin ve olasılıkların sizden yana olmasını diliyorum. Kalın sağlıcakla.

Oğuzhan KÜLTE

YAKIN GELECEĞİN KÂBUSU ” YAPAY ZEKÂ”

Milattan çok çok önce abaküs ile başladığı kabul gören ve günümüzde de hangi sınırlara erişebileceği öngörülemeyen yazılım ve onun mimarisinden beslenen sayısız sektör, hayatımızı giderek artan bir şekilde değiştiriyor kuşkusuz. İnsanların üretim, dağıtım, iletişim, sağlık, eğitim, güvenlik başta olmak üzere daha kaliteli, hızlı, kazançlı, iyi sonuç verene olan eğilimleri, yazılımdaki gelişmelerin devasa şekilde ilerlemesine de yol açmış görünüyor.

1980`li yıllarda PC (Personel Compuret) olarak tanıdığı ve bütçesi uygun olanların da bir an evvel edinmek istedikleri bilgisayarlar, öyle büyük adımlarla bir devinim içine girdiler ki, sıradan bir ailenin evinde olmaması pek mümkün olmasın. Farklı işletim sistemlerinin de yer bulduğu yazılım sektörü, günümüz toplumundaki hemen hemen her insanı bu cihazları kullanmaya, sahip olmaya ve dahi en yeni ve güncellerini takip etmeye de adeta mecbur bıraktı. Yaşanan gelişmelerden yola çıkılarak bu döneme ;yazılım, sibernetik, bilgisayar, bilişim sıfatları eklenerek medeniyetin çağ anlayışı da bir şekilde ifade edilmiş oldu. Buraya kadar her şey notmal gibi ancak, insanların giderek hayatın dışına dışına itiliyor olması, giderek artan işsizlik, onu körükleyen ve endüstrinin hemen her sektöründe ağırlığı giderek artan “otomasyon” ruhu, yarın adına da bizleri düşündürmelidir. Yıllarca eğitimini alarak kendi iş sahasında ustalaşmış binlerce meslek insanının yaptığı işleri daha hızlı ve az emekle yapabileme potansiyeli olan makineler, her geçen gün robotlaşma kabilinden eklentileri ile ekonomik çarkların dönüşünü ciddi biçimde farklı bir yöne kaydırmakta, mesleki bilgi ve deneyimleri de hiçe çıkarmaktadır maalesef. En mükemmel oto boyacısı da olsanız, seri üretimin ağırlık kazandığı bir sektörde yer edinebilmeniz giderek güçleşmektedir.

Farklı teknolojik anlayışlar kendileriyle birlikte yepyeni iş sahaları meydana getirebilir ve insanların toplumsal ihtiyaçlarına, ortak sorunlarına bir şekilde çareler de üretilebilir. Asıl konu, yazılımların geldiği noktada. Binlerce saatlik uçuş deneyimi olan bir savaş pilotu, insansız bir savaş uçağına karşı giriştiği namı diğer” it dalaşında” neredeyse hiçbir şans bulamadan yeniliyor. Bütün olasılıkların yüklendiği makine, aparat, taşıt ve sayısızca teknoloji, hızlı düşünebilme, olasılıkları hesaplama, nokta atışı kabiliyetleri ile bütün üstâdları altetmektedir. Savaş pilotu örneği, en iyi keskin nişancı, fırında ekmek pişiren usra ve lastik tamiri yapan yılların becerli elleri için de geçerlidir bu durum maalesef.

Giderek aratan insan nüfusu bazı hizmetlere, ürünlere ve metalara erilimde de belli ki birbaskı oluşturmaktadır. Gelen talepleri en hızlı ve kaliteli şekilde karşılamak adına daha süratli iş, üreti, hizmet ve ürün tedarikinin ortaya çıkması gayet doğaldır. Bizim itirazımız farklı bir yeredir. Bütün bu iş, tedarik zincirini yürüten yazılım aklının gelecekte hangi felsefiacılıma doğru evrileceğinin sorgulanması temel bir soru olarak karşımızdadır. Bu öyle de ciddi bir sorudur ki, yaklaşık yirmi yılı aşkın sürelerdir heyecanla ve biraz da düşünerek izleye geldiğimiz bilim kurgu filmlerinin gizli den gizliye gerçek olula mı şahit oluyoruz yoksa. Eğer böyle ise, insanlığın akibeti hakkında düşünmeye başlamanın zamanı çoktan gelmiştir sanırım. En üst akıl olarak ve aynı zamanda ahlaki melekeleriyle dizayn edilmiş bulunan insanın, yazılım marifetiyle ve bunun içeriğini de bazı çirkin düşüncelerin hizmetine âmade olarak insanlığın geleceğini tehlikeye atmasına sessiz kalınmamalıdır. Medeniyet bizle vardı ve en üst seviyedeki yaratılışı ile insana rağmen bir medeniyet kabul de olunamaz. Bir İngiliz düşünür (Thomas Hobbes) “İnsan, insanın kurdudur.” derken bu gerçeği de ima etmiş olmalı. Zira, beşeriyetin geleceğini daha ciddi biçimde tehlikeye atabilecek bir canlı henüz keşfedilmediğine göre, onun sonunu getirebilecek de ona yaşam katabilecek de yine insan olacaktır kuşkusuz.

Mükemmel dizaynı, mimik ve jestleri, üstün silah hakimiyeti ve dahasıyla bir robot polis düşünün. Bu cümle sizlere yine beyaz perdeden “Robocop” adlı filmi hatırlattı değil mi? Bu insansı üstün teknoloji ürününün tüm hareketlerinin, tepkilerinin arka planında, onun yazılımı var. Bu yazılım kimi yerde cevap bulamayacağı sorunlarla da yüzleşmek durumunda. Ne kadat üst seviyede bir yazılımcı olursanız olun, ürettiğiniz bu robotiklere ortalama bir insanın ;ruhunu, karakterini, duygusunu ve hele ki yaratıcıdan gelen ve bizi biz yapan o fitratı nasıl vereceksiniz. İşte, yapmak ve yaratmak arasındaki kapanamayacak detay. Evet, daha hızlı ve mantıklı kararlar alması, daha isabetli atışlarla hedefini vurması, daha hızlı hareket etmesi gibi detaylarda insan üstü performansı açık ara gösterebilecek olan bu şeyler, ne denli insana benzeseler de asla bir insanın sıcaklığını, enerjisini, ruhunu taşıyamayacaklar. Tartışmaya açık olan kısım, yine şu yazılım konusu. Güncel teknolojik haberlere de yansımış ve kiminde hayranlık, daha derinden düşünenler içinse endişe oluşturan “Sophia” adlı robot, dile getirdiği söylemleri ile herbirimizi bu konuda daha akli başında düşünmeye sevk etmiyor mu sizce de? Honkong üretimi ve dünyada da vatandaşlık alabilmiş ilk robot olarak literatüre de geçen Sophia`nın en tehlikeli yanı, kendi kendine öğrenebilme yeteneğinin de olmasıdır. Bu cümle bir klişe gibi görünse de otonom ve robotik teknolojilere dahil edilen bu durum, yakın gelecekte de kendi kendilerini üretebileceklerini, onarabileceklerini, güncelleyerek daha etkili hale gelebilecekleri anlamlarına gelmez mi?

Giderek artan insiyatif devrolunuş sürecinin bizi aydınlığa götürmeyeceği büyük bir olasılıktır. Dünyaya dizayn vermeye çalışan o birkaç kendini aşmışın adeta “Tanrı’yı oynamak.” anlamındaki bu kıyamet duruşu, insanlık için

açlıktan, susuzluktan daha önemli bir sorun gibi orta yerde durmaktadır. Önceleri el pençe divan duran ve bizlere sevimli gösterilen daha aptal versiyonlardan bizi dinlemeyen, kendi kararlarını bize rağmen alan ve hatta bizleri tehdit gibi anılgılayan canavarımsı robotlara doğru bir gidiştir bu. İnsanın zihni becerilerinin bir sınırı olduğunu düşünmemekle birlikte, daha az zamanda daha da fazla bilgiye ve onunla birlikte de teknolojilere erişimi sağlayan yazılım, onun felâketinin de doğuracak gibidir. Üstün bir ahlâki yazılım kurgusunu içinde barındırmadıkça, yaklaşmakta olan kıyametin nereden geleceği şimdiden bellidir. Bir çok akademisyenin yüksek sesle dillendirmeye çalıştıkları ve bir şekilde de manipüle edildikleri bu husus, topyekün ve kararlı bir duruşla esaslı bir kotaya alınmalıdır çok geçmeden.

Bir önceki korku sahası nükleler enerjinin kimlerin sorumluluğunda olduğu konusu iken, insanların bu robot teknolojileri ile yıkıcı tüm enstürmanları da onların kıt akıllarına devrettiklerini bir düşünün. Şimdilerde bir balyozla her yanına taarruz ettiğinizde size anlamlı bir karşılık vermemekte olan robotların, yakın zamanda bunu yanınıza bırakmayacaklarını asla bilemezsiniz. Konuyu daha trajik hale getirmek elbette mümkün ve fakat, akıl melekesinin bizi götüreceği iki yerin olduğu kuşkusuz. Ya güzelliklere, paylaşımlara, kardeşçe yaşama evrilim ya da karşı konulamaz güç ve hızlarından, duygu yoksunluğu bakımından da oldukça zenginleşmiş robotların ellerinden bir yıkımına doğru gideceğiz. Henüz bu aşamalara gelmeden, yazılımın kimlerin ellerinden çıktığının, içinde hnagi düşünüşlerin olduğunun veya olmadığının sorgulanması gerekir. Bunu şimdi yapmaz isek, yarın değil yapmak, düşünebilmek bile cesaret isteyecektir sanırım. Özgür doğduk, duygu ve güzel düşünüşlerle varız. Soğuk derilerin esarlerinde yaşamaktan, hele ki onların uşağı olmaktansa ölmek daha onurludur diyor, saygılar sunuyorum.

Oğuzhan KÜLTE

YANLIŞ ANLAŞILDI

Büyük filozoflardan Konfüçyüs'e sorarlar: Devletin bu gidişatına, halkın bu durumuna ne dersiniz? Orta yerde duran şu kaosu nasıl düzeltirdiniz?... Soruların silsilesi hep aynı olmakla birlikte, cevabı çok manidardır. Bilge kişi, var olan tüm kargaşanın, kaosun, haksızlıkların düzelebileceği adım olarak bir tek şeyi şuçar "Dil". Ve sözlerini "Dilden başlardım" diyerek ifade eder. Kelimelere yüklediğimiz anlamların ne denli önemli ve bir o kadar da hayatî bir mesele olduğuna vurgu yapılır.

Uzay, dendiğinde herbirimizin aklına, gökyüzünün ötesinde uzanan ve içinde sayısızca tıldızı, gezegeni, nebulaları, galaksileri ve göktaşlarını barındıran sonsuz boşluk kavramı gelmiyorsa veya demokrasi dendiğinde de katılımçılık, ifade özgürlüğü ve eleştirilere açık bir yönetim anlayışı oluşmuyorsa zihinlerde, burada ciddi bir sorun var demektir. Kelimelerin başka başka anlamlar taşınması meselesi değildir bu. Onların kökenindeki temel anlamları tartışmaya da açık değildir. Ne yazık ki, sözüm ona bazı popüler kültür şakrabanları bu hususu öyle manipüle etmişlerdir ki, işin içinden gelin de çıkın haydi. Bir nesneye, duruma, niteliğe ön ad olan kelimelerle, bizzat varlığa dair adların ortaya çıkmalarında bir mutabakat yok mudur? Ortak anlayış ve kavrayışlar olmadan kelime dağarcığımız nasıl genişleyebilir ve medeniyet halini alabilirdi ki? Herbirimiz "düğün" denince oynamak, katkı sağlamak, davete icap olunmak, kutlamak, hediye takdim etmek gibi kültürel bir hadiseyi anlarız. Kimse cenaze ile düğünü birbirine karıştırmaz. Böyle keskin anlam ve kavrayış farklılıklarının zamanla kaypaklaşması ve muğlak hale gelmesi demek, insanların konuşurken, yazarken ve kısacası iletişim kurarken anlaşamaması da demektir. Bu durumda dil, asli vasfını yerine getiremeyen bir kültür enstürmanı haline gelebilir. Bu, korku sonuçları olan bir durumdur. Binlerce yıllık medeniyetlerin de sadece bu zaafiyetten ötürü batması olasıdır.

Yukarıda her ne kadar dilden ve onun cemiyet içindeki işlevinden, öneminden, vazgeçilmezliğinden söz etmiş olsak da, asıl konumuz yine dildeki yozlaşmayı da yanımıza alarak "emeklilik" kavramını irdelemektir. Yakın çevremizde, aile içinde sıklıkla dile getirilen emekli, emeklilik mevzuu gerçekten de doğru anlaşılabilmiş midir?

Kökenine bakacak olursak, "emek" ten gelmekli olan emeklilik kavramı, emekle ilgilidir ve zaman içerisinde bir meslek ve iş alanında çalışan kimselerin ortaya koydukları her şey iken, belirlenen bu zaman limiti sonrasında da bir anlamda sivil hayata geçişin ve bunu da belli kriterlere göre belirleyişin de adı olmuştur. Emek ve emeklilik birbiriyle hem çok ilgili aynı zamanda da toplum içindeki hiyerarşideki şu sivilleşmeye geçişte anahtar rol de aynamaktadır. Kısacası, emekçi olmadan, emekli olunamaz, demelidir buna. Zira, emekliliği kanunlar ölçüsünde hak etmiş her emekçi, bu haklarını ölene değin de kullanır. Ve dahi belli şartlarda da yasal kesintilerden sonra, sosyal devlet olmanın bir karşılığı olarak, ölümünden sonra da yasal mevzuata uygun yakınlarının da bu haktan yararlanmalarına yol açılır. Buraya kadar her şey iyiydi. Ne var ki, realitedeki emeklilik ile teorideki emekliliğin birbiri ile örtüşmedikleri ve bu yüzden de emekliliğe geçişlerin alabildiğine son sınırına dayandırılarak tercih edilmeye başlanması, kafalarda da bir dolu soruyu beraberinde getirmiştir. İşine gidecek mecali kalmamış, eğilip bükülemeyen, zindeliğini çoktan yitirmiş ve alabildiğine de misyonsuz ve verimsiz yığınlarla dolu değil midir çalışma sahaları. Bu noktada şu hakimlik mevzuuna da ayrı bir parantez açmak gerekir sanırım. Altmışlı yaşların üzerindeki hakimlerin halen adalet dağıtımalarını beklemek, ironik anlamda da adaletin dağıtılması tehlikesini çağırıştırmaz mı? Bunu bir de yine altmışlı yaşlarda ilkokul öğretmenleri, cerrahlar, refleks gerektiren ve gecikme halinde ölüm ve veya yaralanmalarla sonuçlanan riskli meslek insanları için bir düşünün. Tabiri caiz ise, zihnin anakartını yakan türden açmazlar bunlar. Hangi işin erbabı olursanız olun, sağlığınız elverdiği ölçüde onu en ideal şekliyle icra edebilirsiniz. Bu durum fiziki, aklı ve çalışma hayatını da düzenleyen resmi prosüdürlerde de yeterince açık belirtilmiştir. Tartışmalı çokça yanı da olan şu emeklilik kıstasları, onun varlığını ortadan kaldırmaz. Gençlik yıllarında bütün özverinizle ortaya koyduğunuz mesleki hizmetlerin de elbette bir noktadan sonra sonu da olmalıdır. Bu son, hayatın değil, aktif meslek uğraşısının sonudur. Sorular ve sorunlar da tam da bu noktada başlıyor sanırım.

Ülkemiz gibi halen gelişmekte olan ve emeklilik hayatındaki ekonomik durumu ile çalışırkenki ekonomik durumlarında abartısız şekilde uçurumlar bulunan ülkelerde, emeklilik hayattan izole edilmiş haline verilmiştir ne yazık. Emeli olan insanların sosyal, kültürel, sportif, turistik, dini, sağlıklı ilgili temel diğer ihtiyaçları ve dahası için de son gibiymiş durumu empoze edilmiştir her nasılsa. Oysa, ortalama bir vatandaşın kanunlara uymak, vergisini ödemek ve emeklilik hayatının öngördüğü asgari koşulları sağlaması, sonraki yaşamı için de insanca yaşabileceği nimetlere erişimde kısıtı olmaması da gerekir. Bırakın kısıtlı olmayı, ülkemiz insanı emekliliğe adımını attıktan sonra adeta büyük bir yaşam savaşı vermektedir. Bu durumun istisnaları olsa da, bu istisnalar da ancak var olan adaletsiz politikaların ve ekonomi yönetiminin yansımalarından başka bir şey de değildir.

Hangi sahil beldesine giderseniz gidin, yurdumuzun güzelliklerini görmek ve onun sağladığı nimetlere erişmek üzere çokça yabancı turisti hele ki yaz aylarında alabildiğince de kalabalık gruplar halinde görmemeniz olası değildir. Binlerce kilometre uzaklardan ve büyük bir çoğunluğu da emeklilik yaşlarına ulaşmış bu insanların hayata dair nimetlere erişimlerine gıpta ile de baktığınızdan eminim. Bizim ülkemizin sahilleri, denizi, ormanı, ören yerleri, antik kentleri, mutfak kültürü, el sanatları ve dahasına bizden çok diğer insanların erişiyor olması ne denli büyük bir eziktir düşününler için. "Bir lokma, bir hırka" tesellisini sürekli empoze ederek, var olan nimetlerin paylaşılmasını

istemeyen bir guruh, şimdiye değin bunu başarmış da görünmektedir. Oysa, sıradan herhangi birimizin mazisini bir karıştırırsanız, al yıldızlı bayrağın gölgesindeki şu özgürlük için kim bilir onlardan kimlerin kanı akmıştır şu vatan toprağına.

Diyeceğimiz odur ki, bu ülkenin nimetlerinden yararlanma noktasında milletimizin sicili diğer milletlerden dahi asil bir yerdedir. O halde, çalışma hayatında iken de ekonomik çalkantılarla boğuşan insanımızın, emeklilik döneminde bari rahat edemeyişinin mantığı nedir? Çalışmıyorsun artık, işe yaramazsın, kalan ömrünü ekonomik abluka içinde bitir, manasına gelmez mi bu durum? Hayatlarının belki de en güzide anlarında yüzbinleri aşkın insanımızın yaşamaklı olduğu bu trajedi onların veya onları da içine alan “emeklilik” kavramının doğası mıdır? Kelimelerin anlamları yapılandırılır iken yanlış, kasıtlı ve manipüle edilerek doldurulması, elbette bu tabloları koyar önümüze. Dünyanın öteki ucundan bizim yurdumuza gelen insanların bizlerden farkı nedir? Onların hakça paylaşım dediği ve esasında da deminden beri değinilmeye çalışılan şu “egemenlik” kavramı bizdeki ile niçin eşit değildir? Özgürlükler noktasındaki mutakabat, egemenlik hakları söz konusu olduğunda niçin böylesine insafsızca, merhametsizce çarpıtılmış, ülkenin aynı kaderi paylaşan büyükçe bir kısmının hak ettikleri kazanımlar keyfiyetle başkalarına mal edilmiştir? Görüldüğü üzere, emeklilik dediğimiz sürecin o boğucu, bunaltıcı, ezici ve motivasyon düşürücü çokça tezahürünün arkasında, ona yüklenen ve kanımca da bir noktaya kadar da işin böyle oluşunda kasıt kokan bir durumu var. Genç ve orta yaşlılığın akıl ve beden gücünü ülkesi, çalıştığı kurum veya hizmet ettiği sahaya aktarmak suretiyle tüketen bu vefalı insanlara devletin de aynı vefa ile karşılık vermesi adaletin de bir gereğidir. Bu gerek, toplumun yüzde onunu geçmeyen ve her nasılsa da yine o toplumun tümünün üreteğeldiği nimetlere erişimdeki haksız, hukuksuz, etik olmayan durumlarının yeniden gözden geçirilmesini gerektirir. Toplumsal barışa giden yollardan biri de ekonomik barışın sağlanmasıdır. Emeklilik sonrasında, kalan yıllarını ; anılarını paylaşacak, tecrübelerini anlatacak ve yıllarca hasretini çektiği insanlara, kentlere , etkinliklere ulaşarak gidermeleri gereken bu kesimin yeniden bir başka işte de çalışmaya zorlanması, ayrıca düşünülmesi gereken trajedidir.

Sadece bir dönem millet vekilli yapararak ömür boyu emekli olunabilen bir ülkenin, ekonomisinden konuşmanın, pembe tablolarla yalan propagandalarla vicdanlara su serpmesinin bir karşılı olabilir mi? Kırk yılın başında ülke dışından gelen torunlarını alarak şöyle ağız tattlandırıcı bir pastahaneye bile gidilememesi ne acınası bir durumdur. Bırakın ki, emeklilerimizin ülke dışındaki yakınlarını uçak bileti olarak sürpriz şekilde ziyaretlerini. Her ne şekilde olursa olsun, yıllar boyu ertelenen hayallerin hayata koşulabileceği tek ve son durak gibi görünen emeklilik yıllarının, daha da darlaşan bütçelerle yaşanıyor olması kabul edilemez doğrusu.

Yenilenme hızı başdöndürücülüğü de aşmış teknolojik gelişmeler, belli bir nesli sosyal-kültürel hayattan zaten koparmış iken, ekonomik yoksunlukların da bunun üzerine güneşi kapatan bir kara şemsiye gibi kapanmış olması asla kabul edilemez. Gençliğe gösterine ihtimamın, emeklilik sürecindeki insalara da gösterilmesi temennimizdir. Devletimizbüyüktür. Onun nimetlerinin herbir vatandaşı için hakça paylaşımı aidiyet duygusunu artıracak, toplumsal barışı da pekiştirecek bir hamledir. Dünya nimetleri sadece çalışanlar için olmadığı gibi, bizi yöneten ve onlara da yakın duran elitler için tüketilecek de değildir. Biz anlayışı ve bira da empatik duygularla bakışın ne kadar da büyük ihsanları doğurabileceği ortadadır. Madem ki her zorda bir ve beraberiz, her yıkımda tek vücuduz, nimetlerin bölüşümünde de aynı yerde olmalıyız.

Herbirimiz günü birinde bu süreci yaşayacağız. İçimizde uhde kalan şeyleri yapabilecek bu son virajda daha serbest harcama yapabilir konumlara erişmek gerek insan olarak ve gerekse de şanlı tarihimizin bu günlere gelebilmesinde diyetini fazlasıyla ödemişler olarak bizlerin en doğal ve ana sütü gibi de helal kabilinden hakkıdır. Madem ki egemenlik kayıtsız şartsız milletindir, o halde bu hakkı en çok hak edene vermek de devletin en büyük borcudur. Ne demişti Şeyh Edebalı: İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın.

ŞU SANMALAR YOK MU?

Ne kadar çok şey bilmediğimi biliyorum, sözünü çok tutarım. Burada bilmek ile bildiğini sanmak arasındaki ince ve bir o kadar da hayati bir mesele, belgelik yatmaktadır. Gerçek anlamda bilmelerin verdiği hazzı, konforu, adaleti, güvenilirliği başka ne verebilir ki?

Sanmak ve bilmek dediğimizin özünde birbirini tam karşılamasa da öğrenmek vardır. Biri tam ve teferruatlarıyla, lamı cimi olmaksızın öğrenmek, diğeri ise kulaktan dolma ve veya şurdan burdan edinilen bölük pörçük öğrenmektir bu. Aynı anda yola çıkacak ve hedefleri de aynı olan iki kişiden yol hakkındaki malumatı sanmaktan öteye geçemeyenle, yol hakkındaki tüm detaylara vakıf olanın ortaya koyacakları sonuçlar da elbette aynı olmayacaktır. Biri hedefe arzu edilen günde ve saatte varmışken, diğeri belki de bambaşka yollarda savrulup duracaktır. Birisi için hayat yeni değerlere, kazanımlara evrilirken, diğeri için bilinmezliklere, zaman ve enerji kaybına ve hatta beden sağlığının bozulmasına varıncaya değin türlü hezeyanlara doğru bir durum alacaktır.

Hayatın bir provası yok ve onu anlık yaşamak durumundayız. Bir trafik kazasında ortaya çıkan can ve mal kaybını, çizgi film karelerindeki oynamalarla yapıldığı üzere geriye alabilmek mümkün değil. Kısacası, hayat ciddi bir zemin. Bu zeminde güvenilir olmayan, doğruluğu sağlanmamış verilerle ve hele ki bilgilerle yol almanın bedeli tahminlerin üzerinde faturalarla yüzleştirebilir bizi. Kendi yükünü ve varoluşunun sorumluluğunu henüz layığıyla taşıyamayan insanın, bir başkasına hem de kof bilgilerle kılavuz olması ne de büyük bir faciadır.

“De ki: Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu? Ayeti, bu anlamda n e de manidardır. Buradaki bilmekte kesinlik vardır. Yani, yarım bilmeyi, kısmen bilmeyi bilmemekle aynı safta gören bir anlayışın, düşünüşün adıdır bu. “Yarım doktor candan, yarım imam da candan edermiş.” Bu düşünüşü pekiştiren ve sıklıkla kullanılan bir cümledir. Bilmenin içindeki o değerli gizemi anlayabilmek adına, oldukça düşündürücüdür de.

Konuyu tahmin, olasılık gibi kavramlarla da işlemek mümkün elbette. Adı ister olasılık, isterse tahmin olsun, burada bir kesinleşmemiş olma hali vardır. Doğruya veya hakiki bilgiye ya da sonuca rakamsal olarak ne derece yakın olduğundan söz edilebilir. Durumu bir örnekle açıklamak gerekirse, çok riskli bir beyin ameliyatına giren hastanın yapılacak operasyon neticesinde yaşayabilme ihtimali % 25 ise, bunu iki şekilde değerlendirmek gerekir. Demek oluyor ki, %75 nispetinde de ölebilmek olasılığı vardır. Her iki durumda da kesin bir yargıya varılabilmesi mümkün değildir. Buradan çıkarımımız, hastanın yaşama dair durumunun Allah'a kaldığıdır. Elbette bu operasyonu yöneten ekibin tecrübesi, özverisi ve azmi ile operasyonda kullanılan teknoloji ve nihayetinde de hastanın yaşama tutkusunu da sonuca bir şekilde yansıyacaktır. Yine de bu operasyon neticesi için kesin bir yargıya varılamaz. Böylesi durumlarda da kümülatif olarak o küçük görülen rakamların büyüme sarılırız. Yaşama olasılığını belirten o % 25'in % 5'ten tam 5 kat ve %1'den de 25 kat büyük olduğunu düşünür, diğer %75'in gerçekleşmemesini temenni ederiz. İnsan olarak bu yorumu yapmak veya sonucu böyle değerlendirmek daha iç açıcı gelir bize.

Hayata dair her şeyde bir kesinlik bulunabilir mi? Matematik mantığıyla konuya eğilirse, her şeyin % 100 olasılıkla işlenmesi, yürümesi mümkün müdür? Gerçeklere bakılınca, hiçbir şeyin % 100 olabileceği söylenemez. Kesin olarak söylenebilecek bazı istisnalar elbette var. Doğan her canlının % 100 öleceği gibi. İhtimallerin olumlu yönde yüksek seyretmesi her zaman ve zeminde arzu edildir. Tatil için gereken tüm hazırlığını yapmış bir ailenin bütün titizliğine karşın istenmeyen bir trafik kazasının öznesi olması durumu da bir ihtimal olarak daima var olacaktır. Arcın bakımlarının yapılmış olması, trafiği düzenleyen levha, ışık ve görevlilerin uyarılarına uyulması ve direksiyon başındaki kişinin sağlık performansı, yol tecrübesi gibi kriterler, olası bir kaza ihtimalini de bir araç arızası olasılığını da elbette minimuma indireyecektir.

Bir anlık dalgınlıkla evdeki ocağın altını söndürüp söndürmediği hususunda ikileme düşülmesi durumu, yukarıdaki örneklerle benzetmekle beraber farklı bir yorumu da öne çıkarır. Ocağın altının söndürülmesi konusundaki zihni çalkantı, kesin olmayan veya emin olunamayan bir duygudan kaynaklanır. Bu durumda evde yangın çıkma durumu her şey kontrol altında iken % 1 ise, bu yüzde birden bire %50'lere ulaşır. Bu anlamda kilometrelerce yoldan sonra pişmanlık duyarak geri gelen ve son bir kez daha şu ocağın altını kontrol edenlerin sayısının azımsanmayacak derecede olduğunu düşünebiliriz. Araçtan inerken onu uygun vitese alan ve fakat el frenini çekmeyen bir sürücünün sonradan takıntı ettiği bir durumu da aynı şekilde düşünmek mümkündür. Zira, eğimli bir yolda park etmiş aracın el freni desteği olmaksızın orada sabit kalabilmesi daha zayıf bir olasılıktır. Bu durumda aracın park edile noktadan hareket ederek ivmelenmesi, sizi bir kişinin ölümüne sebebiyet vermeye değin giden zan altına sokabilir. N de kötü bir durum. Emin olunmayan şeylerin açabileceği çokça örnek verilebilir. En trajik örneklerden biri de yine basit bir operasyonla bademciği alınması gereken hasta için olsun. Lokal olarak anestezi uygulanması gereken hastaya acilen değişen bir durumdan ötürü, başka bir ekip müdahale etmek durumunda kaldığında, ilk ekibin anesteziyi yapıp yapmadığını bilmemek doğrusu bıçak sırtı bir durumdur. Zira, bu hastanın yaşı küçük ve veya bünyesi de zayıf ise, işlem yapılmadığı düşünülerek ikinci kere anestezi uygulanması, hastanın bir daha uyanamamasına ve basit gibi görülen bir ameliyatta yaşanan sanmaların bilgisi nedeniyle hayatına mal olabilir. Binlerce hastanın benzer durumlarla yüzleştiğini düşünmek, şu bilmek ile sanmak arasındaki ayrımın ne de ince bir çizgide durduğunu anlamamız için yeterlidir sanırım.

Kısa bir alıntı diyalog ile sanmak ile bilmek arasındaki kocaman farkın bizim nasıl algılanmamıza da yol açtığını bir görelim:

Padişah: Sokullu! sen söyle, kızıl elma neresi?

Sokullu: "Roma" olsa gerek, padişahım!

Padişah: Ne biliyorsun?

Sokullu: Öyle sanırım.

Padişah: Sanmak bilmek değildir!

İşin ilgin yanı şu ki, ünlü Arap bilgin ve filozofu İbn-i Haldun, sanmalar ve bilmelere dair bir kitap bile yazmıştır. "Sanmaların Bilgisi" adıyla geçen bu değerli eserde, sanmak ve bilmek meselesi epey derince de işlenmiştir. Bu noktada şunu söylemek gerekir ki, bu metni okuyan herbir okurun sanmak ile bilmek arasındaki farkı derinden olmasa da dikkate alır derecede anlayacaklarından eminim. Bu ifadeyi "sanıyorum" yüklemi ile bitirseydim, kendimle ve metnin ruhuyla da çelişkiye düşerdim.

Kutudaki şeyin zararsız olduğunu düşünmek, aksi uç sanılanın tam da tersine artı uçlu kablo olması, geceleri yapılan seyahatlerde de geri geri gitmekte olan öndeki aracın ileri gidiliyor sanılması veya çölde görülen su havzasının da bir halüsinasyondan ibaret oluşu da yukarıdaki ince çizgiye değen şeylerden sadece birkaçıdır. Hayat ne denli sorunlu bir yol değil mi? Emin adımlarla yürünmediği anda kabusları yaşatabiliyor size. Haberlerde sıklıkla duyduğumuz, izlediğimiz şu ateşli silah kazaları da bu trajedik zinciri düşündüren türdendir. İfadelerde klişe olarak dillendirilen "Tüfeğin boş olduğunu sanıyordum." ifadesi, ne o tüfeğin tetiğine basan ne de tetiğe basıldıktan sonra hayatını yitirenler için bir anlam ifade etmemektedir. Hayatımızı sanmaların o bilinmezliğine bırakamayız. Bu rastgelelik anlayışı bizi istenmeyen bir hayatın içine alabilir ansızın.

Bu tür konulara oldukça ilgi duyduğumu yakından takip ettiğim bir değerli sanatkarımız da şu sözleri dile getirmiştir: "Öğrenmek iyidir; bildiğini sanmak kötü.

Bilmek iyidir; öğrenmeye ihtiyaç duymamak kötü.

Öğrenmek ve bilmek iyidir; kendini yeterli görmek kötü." Uğur Işılak

Konuya bir de bilmek ve bilmemek açısından bakmadan geçilmezdi. Sanmak yerine bilmemek ideal olandır. Bilmemek yoruma kapalı tutar bizi. Böylece herhangi bir karara zorlanmaz, referans alınmayız. Oysa bildiğini sanarak yola çıkanlar için durum bambaşkadır. Bilememenin özü vardır ve fakat sorumluluğu yoktur. Oysa, sanmanın içinde cehalet, güvensizlik, tedirginlik ve büyük facialara kapı aralayabilecek potansiyeller mevcuttur. Bilmemenin tedavisi öğrenmekle çözülürken, sanmaların yol açabileceği sonuçların tedavisi olmaya da bilir. Anlatmaya çalıştığımız ve oldukça hassas olan bu noktayı ünlü düşünür Lao-Tzu şöyle ifade etmiştir:

"Bilmediğini bilmek en iyisidir. Bilmeyip de bildiğini sanmak tehlikeli bir hastalıktır."

Bildiğimizi düşündüğümüz ve fakat yerince ehliyeteye haiz olmadığımız halde çokça konuda ahkam kesmek, bizi içinden çıkılmayacak çilelere sokabilir. Çevremizde her türlü konudan dem vuran ve haddi de aşarak yorumlar yapan gelen ne de insan vardır. Sağlam dayanaklara sahip olmayan bu konuşmalar bize gerçek anlamda bir şey katmazlar. Araştırma, eleştirme, mukayese etmek gibi önemli ritüelleri bir kenara bırakarak sadece okuduklarıyla, duyduklarıyla, gördükleriyle kanatlara varmaya çalışan insanların yanılgıları da doğal olarak çok olacaktır. Bilginin esrarından kaynaklanan bu durum, gerçeklikle örtüşmesine değin böyle sürüp gider. Öyle olmasaydı, bilim ve teknoloji de ilerleme de olamazdı.

Günümüzde siğ bilgi ve deneyimleriyle binlerce kişiyi de kendilerine abone edinmiş çokça insan, her geçen gün o kof bilgilere bir yenisini daha eklemektedir. Sorgulanmayan, diğer açılardan da ele alınmayan ve sadece bir pencereden bakılarak kabullenen bilgiler, veriler oldukça yanıltıcıdır. Bilhassa da sosyal medya aracılığı ile azımsanmayacak derecedeki bir insan kitlesine binlerce bilgi, veri ve bu noksanlıklarına karşı farklı konulara dair yaptıkları yorumlarla, sadece sanmaların bilgisine hizmet vermektedirler. Gerçek anlamda ve konulara hâkim şekilde işini yapmaya çalışanlar elbette vardır. Ne yazık ki bu ehil kişilerin sayısı pek azdır.

Kontrolü elde tutmak, konuya, duruma bir kere daha bakmak, denemek, üşenmemek, dikkatli olmak ve her şeyin üzerinde de şu %100 emin olmak, tutunulacak güvenli yol galiba. Başkalarının kader çizgilerini de aniden değiştirebilir potansiyeldeki sanmaların yerine, gerçeklere bizi taşıyacak, daha konforlu bir yaşam sunacak olan öğrenmelerin geçmesi gerekiyor değil mi? Ne dersiniz?

Oğuzhan KÜLTE

UMUT VE ŞÜKRÜN GİZEMİ

İnsanlar pek çok şeye sahip olabildiklerini fark etselerdi, dünya daha bir yaşanılabilir olurdu. Yüzlerde soluk renk gider, tebessüme dönüşür; öfkenin yeriniyse katlanılabilir tartışmalar alırdı muhtemelen. Ne yazık ki durum hiçte öyle değil. Süreğen şekilde hep şu yukarılara öykünme hastalığı yok mu, önce ruhu, sonra bedeni çürütüyor. Ve bir zaman sonra artan oca mala, sosyal ve kültürel sayısız kazanıma rağmen, insan olma vasfımızsa giderek tükeniyor. İnsanlığın geldiği bu noktayı, yanmakla yanmamak arasında kendini hafiften esen bir rüzgâra teslim etmiş titrek mum alevine benzetirsek, büyük bir abartı olmaz sanırım.

Milyonlarca insanın kaderi hakkında hüküm verebilecek bir kudret sahibi de olsak, nihayetinde bir birey olarak araya geldiğimiz şey elbette mutluluktur. O öyle bir hissedistir ki, eldeki servetlerin tümünü, ömrünüzün en güzide yıllarını ve pahasız emekleri vakfetseniz de uğruna, bir matematik denklemi gibi çıkıvermez ortaya. Bu anlamda mutluluk sanki bir paradoks gibidir. Bir yanda şükür ile hayata bağlanmayı başarmış ve size, bize göre daha sefil bir hayat süren binlercesindeki yüzden eksik olmayan esintileriyle tezahür eden saadet, öte yanda da alınabilecek bütün ihaleleri kapmış servetine her gün bir yenisini eklemesine rağmen yüzünde tebessümün emaresi olmayan diğerleri. Öyleyse, mutluluk dediğimiz şeyde ille de bir maddi kıstas aramanın karşılığı yok diyebiliriz.

İnsanların farklı coğrafyalardaki gerçek hayat mücadelelerinden bizlere kesitler sunan şu belgeseller, izleyenler için ne kadar da değer katıcıdır. Sri Lanka'nın devasa çay bahçelerinde nesilden nesile çay toplayıcılığı yaparak geçinmeye ve daha doğrusu hayatta kalmaya çalışan on binlerce insanın gerçekliği, bizlere bazı dersler vermesi bakımından oldukça manidardır. Henüz ilkokullu yaşlardaki kızlarının geleceği ve günlük nafakalarının da temini için sabahın erken saatlerinden itibaren çay bitkileri arasında yaprak toplamaklı aileler, yarınlara için kim bilir ne hayaller kurmaktadır.

Koskoca bir ömrün en dinamik anlarını derleyip sadece bir anlık sevince bağışlamak veya ulaşılmazı ulaştırılabilir kılmak adına kelimelerle ifadesi çok zor meşakatlere göğüs germek ne de yüksek gönüllerin işidir. Sri Lanka'dan ekrana yansıyan bir belgeselde aylarca çalışarak ancak karınlarını doyurabilen ve hiçbir menkule, nebata ve de hayvan sürüsüne sahip olmamış aileler, çocuklarının geleceği için alkışa değer fedakârlıklar yapmaktaydı. Kahramanımız ise bir ilkokul öğrencisi kızdı. Ailesinin gençlik yıllarını eze eze yitirmekle olduğu bu hayat, kendilerinden sonra bir ışık olsun diye kızları üzerine titreyen ortak duruşla, doğrusu duygulu anların da yaşanmasına çokça vesileyi ortaya koymaktaydı da. Kendilerine yardım için ne zaman bir ortak çalışma teklifi getirilse, nezaketle reddediliyor ve nadiren kabul görüyordu bu istek. Üzerine titredikleri yegâne değerleriydi kızları belli. Nedendi bir bisiklet almak bu denli zordu? Asıl soru ve düşünülmesi gereken buydu. Sıradan bir Avrupalı'nın en lüks otomobili almak için sadece bir iki yıl dışını sıkması yeterli iken, aynı gezegeni paylaşan, aynı atmosferden nefeslenen öteki coğrafyaların insanlarını bu derece ezen, horlayan neydi? Sadece bir bisikleti ve öylesine de sıradan. Günleri, haftaları ve hatta ayları bulacak ekstra çalışma karşılığı bu mu olmalıydı? Ne üzücü ve düşündürücü, kendi halimize bakınca da şükürsüzlüğümüzün yüzümüze mükerrer defalar vurulması hali değil mi bu? Bizler çok mu üstünüz ya da onlar eksik mi yaratılmıştı? Farklı kaderleri yaşamakta olan insanlar, bu çıkmazdan kurtulmadıkları sürece, birileri süt banyosuyla ölmekle sapkın düşüncelerin ve eylemlerin peşinde savururken servetini, diğerleri de o bir litre süt için hebâ edecekler emeği, çocukluğu ve de gençliği...

Öykünün son bölümünde, bizde olmadığınca bir sevinç, son derece müteessir edici duygular yaşandığını da söylemeden geçmeyelim elbette. Komşu dayanışması da eklenince, bir anlamda imece ile satın alınan bisiklet, geleceğe dair umudun sembolüydü aslında. Öyle bir sembol ki, anlatmadan geçilemez. Onca yolu yaya olarak kateden küçük kız, bu bisikletle daha konforlu, daha az zamanda ve büyük bir motivasyonla gidecekti okuluna. Okula yaklaşmasını ve geleceğe taşıyacak bu müesseseye ulaşımı kolaylaştıran gelecek, yarınların aydınlık kapısını açmaklı bir enstürman da olacaktı böylece. Bu arada, bisiklet sürmenin verdiği keyif de cabasıydı. Anne ve babanın çocukluk yıllarında hiç binemedikleri bu motorsuz araca, kızlarının sahiplenmiş olmasından duyulan memnuniyet görülmeye değerdi doğrusu. İzlerken, apartmanın altındaki depoda atıl durmaklı olan çokça bisiklet geliverdi aklıma. Aylardır kimseler binmiyor, zamanın insafına bırakılmış halde orda öylece duruyorlardı çünkü. Oysa, bizim için bir köşeye terk edilmiş aletlerin, ekipmanların ve veya araçların ne de büyük ehemmiyeti varmış. Sahip olduklarımız yeniden gözden geçirmek zamanı geldiğini düşünmemek elde değil.

Hayata tutunmak ve ona değer katabilmek, yaşanılır kılabilmek adına ne de çok sebep var. Onca sebebe rağmen, bu yollar asla dümdüz ve pürüzsüz ilerlemiyor ne yazık. Türlü engeller, koskocası sabırlı bekleyişlerin, gayretten taviz vermeden ve yılmadan devam edebilmek yola, belki de hayatın gerçek sırrıdır. Bu anlamda, bir Kırgız kızın ses rengine, şarkı söyleme yetisine dayanarak hayata tutunuşunun öyküsü de değinilmeden geçilmeyecek kadar güzeldi. Yaşlı bir anne, baba ve evde kalan son küçük olmaklı ailede, o çorak topraklardan neleri ve nasıl yeşertirimin derdine düşmek, olsa olsa büyük ufuklara sahip tertemiz yüreklerin işi olsa gerek. Bizim küçük, ufak yaşlardan itibaren kopuz çalmayı annesinden öğrenmiş ve buna sesini de ekleyerek adeta tek kişilik bir ekip haline gelmiştir. Şarkıları öylesine içten, doğru ve özveriyle okumaktaydı ki, her geçen gün daha bir ileri giden bu yeteneği, kısa sürede etrafi tarafından da fark edilmişti bile. Küçük eğlencelerin vazgeçilmez konluğu, kutlamaların vazgeçilmezi haline gelmesi

de çok uzun sürmedi. Kırgız geleneklerine göre, düğünlerde, kınalarda davet edilen bu yetenekler davetlilerin meraklı bakışları arasında sıklıkla kendi çaldıkları enstürman eşliğinde geleneksel müziklerden kulak pasını açarlar. Bu icraların yankılanması çok sürmez. Sesini ve sazını en güzel biçimde ve heyecanını da en olabildiğince dizginlemeyi başaranlar için yeni ve daha görkemli kapılar aralanır gelecekleleri adına. Burada ortak kararı veren komisyon da jüri de merasindeki izleyicilerden başkası değildir. Duygulara hitap etmeyi ve onları harekete geçirmeyi başarmışsanız, yıldızlı bir geleceğin de anahtarını almışsınız demektir. İşte emek ve bu emeğin sonunda da paye olarak takdim edilen statü ve maddi anlamda da elbette para. Daha şarkılar bitmeden yürüyen banknot haline geliveren yetenekler, her takılan paradan sonra daha bir coşku ve güvenle okurlar repertuarlarını. Ve derken, bu coğrafyanın eğitim sisteminin de yeteneklere açık yönü akademik anlamda da kapıları açmıştır size. Bir yanda mahalli ve ses getirmeye başlamış bir alalılık hali, öte yanda da bu statüyü destekleyerek teknik anlamda daha bir ileri götürecektir mekteplilik. İşin realitesine bakılınca da günümüzde bu işler hep böyle değil midir? Yaratılıştan var olan potansiyel uygun yer ve zamanda kendini dışa vurmaya ister. Biz de bunu ister isek, önümüzdeki sis perdeleri aralanır yavaş yavaş. Bir yükseliş başlamıştır artık ve biz istemedikçe de durdurulamaz.

Umudun asla bitmediği ve var olanların farkındalığı olduğu sürece ki buna şükür demek gerekir, hayata renk katabilmek olasıdır. Farklı coğrafyalardaki insanların çok uç sınırlardaki hayata duruşları, şu şükür hususunu bir değil, binlerce kere daha düşündürmeyi gerektiriyor. Sahil kenarına dalgaların sürüklediği bir çeşit sert yapılı yosun demetini dererek hayata tutunmaya çalışan ve oldukça da ileri yaşına rağmen de yüzünü asla ekşitmeyen bir Afrikalı ninenin hayatı, bizlere çok şeyi anlatıyor olması gerekir. Sabahın erken saatlerinden itibaren ve üstelik yarı ağırlı dizleri üzerinde ve onları da dayanak olarak kullanarak adeta ip eğirir gibi ortaya koyduğu emek ve bu emeğin karşılığında alabildiği çok cüzi bir para, hayatı yeniden gözden geçirmemiz gerektiğini, var olan nimetlere daha bir başka bakabilmemizin zaruretini adeta yüzümüze vurmaktadır. Burada, üç öğününde de pirinç lapası yemekli olan binlerce insana değinmesek bile, hayatın her birimize dört dörtlük bir sunumla verilmeyeceğini anlamamız gerektiğini düşünüyorum. Öyle ki, bizim hayıflana durduğumuz evimiz, arabamız, bilgisayarımız, bütçemiz ve dahası, başkalarının ellerinde çok büyük bir nimet olarak anlam kazanmaktadır. Bizlerin bir günlük kazancını üstelik çok daha ağır koşullarda ancak bir ayda kazanabilen insanların varlığını nasıl inkâr ederiz. Doğrusu bu, biraz imanî bir bakışla bile haddi aşmak, nimetleri hiçe saymakla eş bir durumdur. Ellerimin olduğuna, gözlerimin görebildiğine, ayaklarımın tüm vücudumu taşıyabildiğine nasıl şükretmeyeyim. Mesele bu farkındalıktan sonra başlıyor. Bu nimetlere sahip olmanın neşesini asla eksiltmeden taşıırken, diğer insanlar için de bir şeyler yapma gayretine girmek, sizce de erdemli bir yol olmaz mı?

Asıl sorgulanması gereken şey, başkaları ile aranızdaki varlığa ne denli sahip olduğunuz üzerindeki mukayese değil, var olanların ne derece farkında olunup olunmadığı olmalıdır. Ve işin ilginç tarafı da şu ki, sizdekiyle kıyaslanmayacak derecede varlık yoksunu insanların hayatla daha iç içe ve sizden daha özverili şekilde de ona değer katıyor olmaları. Düşünsenize, sizdeki varlık hacmine bu denli şükre sahip ve umudunu yitirmeyen insanlar sahip olsalardı, dünya nasıl bir şekil alırdı. Muhtemelen daha yaşanılabilir, paylaşımcılığı özümsemiş, gerçek kontrasına doyum sağlayabilmiş; gülmelerin riyâkarlıktan uzak, acıların her yürekte kor bularak hafiflediği, sen ve ben kavgalarının, insanı yoksunluğa ve helâka sürükleyen kibrin rafa kaldırıldığı bir dünya. Tam da burada metalara rağmen sadece yaratılışımızdan gelenlerin bile bambaşka hayatlar için yeterli olabileceğini anlamamız, kendimize güvenmemiz ve umut ettiğimiz coğrafyalara kavuşabilmek adına da kabuğumuzu kırmamız gerekir sanırım. Günümüzün en popüler sanatları, bilim insanları ve hayranlık uyandıran el becerilerine sahip yüzleri, bu kadim noktalara varlığın gücü ile değil, yaratılıştan gelen potansiyellerini işe koşarak, işleyerek, güçlendirerek gelmediler mi? Onların öylesine abartılı bir varlıkları yoktu, metaya küskün zeminler ve zamanlarda var olmuşlarsa da, umudu hep sakladılar, ona sarıldılar ve şükürlük nimetlere de ulaşabildiler.

Sayırsız prova ve saha deneyimi ile okuldaki teorik bilgiler bir araya geldiğinde, geleceğe yaşadığınız kültürü enstürmanı ve sesiyle taşımakta olan bir elçi olmuşsunuzdur artık. Ne büyük bir paye. Maddi olarak bunun bir karşılığı olsa da, hayat boyu çak nadir yeteneğe temas edebilen bu manevi hazın karşılığını tarif etmek imkansızdır kanımca. Bazen yıllar sonrasına direnemeyerek küfe boğulmuş bir bisiklet, yıllarca asılı durmaktan bütün teknik vasfını yitirmiş bir enstürman veya şimdilerde bize demode gibi gelen bir kablolu mikrofon, tabloların efendisi spatula, fırça gibi hatıralar kim bilir hangi ellerde ne de masalsı bir hayatın objesi olmuşlardır. Var olan olanakları değerlendirerek bazen bir bazen de milyonlarcasına insanın dokunabilmek, onlarda güzel duygular uyandırmak ve geleceğe pozitif bakabilmelerini sağlamanın vereceği keyif ve kibre kaçmaksızın da gurur her şeye değer, diye düşünüyorum. Her birimizin var oluşumuzla birlikte getirdiğimiz ve ortaya çıkacağı zamanı ve mekânı sabırsızlıkla bekleyen kim bilir ne yeteneklerimiz vardır. Onları kendimize saklamak yerine, başkalarına da mutluluk ve esin katmak üzere paylaşmaya var mısınız?

Oğuzhan KÜLTE

ÖZDEN SÖZE, DÜŞÜNÜŞE, DUYGUYA, DAVRANIŞA BİR YOL

Sartre'ın diliyle ifade edilirse, "Kişi, seçtiği hayata bağlanır." Her birimiz için geçerli bir söylemdir bu. Seçeneklerimizle ister istemez içiçe olan bizler, hangi seçeneğe yönelmiş isek, onun yansımaları olan kapıları ve bu kapıların ardındaki; duyguları, düşünüleri, duruş ve davranışları da belirlemiş oluruz bir anlamda.

Kimse seçkilerimiz ve bunun sonuçlarıyla ilgilenmez . Zira bizler bu yolu seçer ve yaşarız. Hayata dair derinden ilişkisi bulunan ve onun her deminde de önümüze çıkacak olan bu seçenekler doğru belirlenirse, hayat daha güzel solunan, hissedilen ve renk katan tezahürlere, aksi durumda ise varlığımızın olanca ağırlığı altında ezildiğimiz, zamanın içinde anlamsızca sürüklendiğimiz bir başka şeye evrilebilir.

Kendini algılamaya başladığı andan itibaren ki bu yaklaşık üç yaşından hemen sonra başlayan ve adeta hayatın önemli anlarını, enstantanelerini de kayda almaya başladığımız ve giderek ;ne olduğumuzu, niçin var olduğumuzu, ne gibi sorumluluklarla yüzleşmemiz gerektiğini sorgulatan bitimsiz bir akışa dönüşür. Kendimiz olabilmek, kendimizi bulabilmek ve sınırlarımızı keşfetmek ise öyle bir anda oluveren bir şey de değildir esasında.

"Beni bende demen,
Ben, bende değilim,
Bir ben vardır bende
Benden de içerü"

derken büyük düşünür, ozan ve tasavvuf arifi Yunus Emre, kendi özünü ve dıştan bakılanın ötesindeki asıl kökü ne de güzel ifade etmiştir aslında. Görünen biz ve bir de içimizde yaşayan ve zaman zaman dışa vuran o gizli yanımız, kiminde kargaşa içinde iken kiminde de uyum içinde bir süreçte olabilir. Kendimizi mutlu hissettiğimiz anlar, muhtemeldir ki böylesine iç ve dıştaki benlerin örtüşmesinin doğal bir sonucudur. Oysa çoğu zaman dışa yansıyan duruş, söz duygu ve düşünüş ve davranışların ortaya koyduğu o biz ile içteki arasında büyük bir mücadele, kiminde de kavga eksik değildir. Yaratılışın gereği olan ve değerlerle , akılla, sağ duyu ile, sabır ile emek ile bezenmiş o öz, dışındaki dünya ile kıyasıya bir kavganın da içindedir aslında.

Özünü yakalamak bu anlamda ne de önemli ve hayati bir meseledir değil mi? Onu bulmak, kendin olmak demek ise, onu bulmak özgürlük dediğimiz ve tanımlı farklı biçimlerde yapılabilen bir başka dünyaya da açılır. Her şeye bir mani koysalar, ellerimizi ve ayaklarımızı ve hatta gözlerimizi de bağlasalar yine de düşünmeye ve hissetmeye devam ederiz kuşkusuz. Buradan çıkarılabilecek sonuç, duygular ve onların beslendiği düşüncelerin dıştan değil, içten beslendiğidir. Onlara bir engel konulmadığı gibi, onlarsız bir hayat mümkün de değildir sanırım. Hayata bakışımızı doğru yöne konuşlandırabilirsek duygularımızı, düşüncelerimizi ve nihayetinde de eylemlerimizi de bir şekle, kıvama koymuş oluruz sanırım.

Her birimize bahşedilmiş şu hayat ve onun en önemli öznesi olan temel kazanımlar yani haklarımız, başkalarıyla ve veya devlet dediğimiz yapıyla ilişkilerimizi de belirlerken bizlere özgürlük sahası da bırakmakta, tam da burada seçenekler yine önümüze çıkmaktadır. Başkalarının sınırlarını ihlal etmediğimiz sürece, toplumun değerleriyle de barışık olabilmeyi başardığımız ölçüde kendimizi özgür hissedebiliriz. Ne var ki, bizim anlatmaya çalıştığımız özgürlük, bu şekli olanı değil elbette. Varoluşun getirdiği ve bütün nimetlere erişimde, onların ne denli değerli olduklarını kavramada, nefes alabilmenin hazzını yaşamada ve sayısız zemindeki seçeneklerimizin potansiyel olarak hep varolduğuyla ilgili olan özgürlük. Bu özgürlük ifadesi, kendine barışık olma, içteki ile dıştaki benlerin uzlaşmaya varabilmesi ve adeta tek ses olabilmesiyle de doğrudan ilintili elbette.

Kendin olabilmek, kararlarını verebilmede özülle çelişmemek ve aksine oradan ilham bulmak, moral değerlere ne de büyük kazanımlar sağlar şüphesiz. Esasında özgürlük ve onun farkındalığının açacağı kapılardan ; özgüven, başarı, yılmazlık, kararlılık, hoşgörü ve dahasına da zemin teşkil ettiğini, değerlerle içiçe bu silsilenin nihayetinde de mutluluk dediğimiz ve ancak tecrübe ederek içselleştirebildiğimiz ulvi duygulara dönüştüğünü şüphesiz biliriz. Kendimizi en güzel şekilde ifade ettiğinizde, yansıyabildiğimizde genellikle bu duyguyu da coşkulu şekilde yaşamışsınız. Öyle ki, başkalarının çok aradığı ve ivedilikle acil sorunlarını çözen bir konumda olduğumuzda adeta mutluluk bombardumanına da tutuluruz ve yüksünmeyiz de bundan. İtibar gördüğümüz, nezaketle karşılandığımız ve değerli olduğumuzu, gerekli olduğumuzu hissettiren çokça şey, bizde büyük bir yaşama dokunma hazzını da yaşatır. O anların hiç bitmemesini isteriz. Ve fakat öngöremediğimiz şeylerle de bizi yüzleştiren hayat hazırlıksız yakalar, sınır da sınır. Yılmaz yanımızdan güç aldığımız bu durumların üstesinden gelebilmede geçmişteki tecrübelerimizden referanslar alır ve hayatımızı en kısa sürede o dingin ve bizi mutlu kılan hale dönüştürmeye çalışırız. Söylemesi oldukça kolay olan ve bizi apansızın zorluklarla yüzleştiren hayata karşı algılarımızın ne yönde olduğu, onun içinde bazı sürprizlerin de bulunabileceğine dair öngörülerimizin gücü çok şeyi değiştirir. Mağlup olarak daha katı haldeki bir yaşantıda sıkışabileceğimiz gibi, pratik çözüm kabiliyetini de barındıran o içten gelen ve

dış yaşamızla da barışık barışığımız sayesinde yeniden ufka bakarken güneşin ışığındaki can veren tonların keyfini de çıkarabiliriz.

Şu benlik konusu ne de önemli. Yeterince sağlıklı ortamlarda ve olabildiğince de doğru ve zengin dış kaynaklardan beslenmiş bir benlik, ona sahip olan kişi için ne de büyük bir güçtür böylesi durumlarda. Batsanız derinliklerine yerin, savrulsanız en sert rüzgârların merhamet yoksunu esişlerinde ve dönse de size sırtını en güvendikleriniz bir yolunu bulur ve yeniden, üstelik daha bir güçlüce de doğarsınız güne.

Gerek kutsal metinlerde gerekse de bu kitabın özünü doğru okuyarak bizlere esin kaynağı olan ve hayata da anlamlı bir duruş göstererek hem bu faniye hem de ötesine doğru uzanan esenlikler yolunun öncüleri, örnek yaşamlarıyla o ideal öze vurgu yapmamış mıdır? Öyle bir vurgu ki bu, hayatın bütün sıcak renklerini de soğuk renklerini de içerir ve bizleri içten ve dıştan sürekli şekilde kiminde de gafil avlamaya meyilli engelleri topyekün bertaraf eden bir vurgu, asil ve en uzun soluklu bir de duruş. Bizlerden başka hiçbir canlıya bahşedilmemiş o farkındalıkların algılanışı sağlayabilecek en üstün ve pahasız akıl, sağ duyu, hissediş, fiziksel donanım ve medeniyetler kurabilme yetisi, elbette bunun karşılığında hakikate giden esenlik yolundaki duruşu da istiyor olmalıdır. Karşılıklılık ilkesi gereği, bu sunumların doğurması gereken ve bütün beşerden fert fert beklenen; kardeşlik, tevazu, doğaya ve çevreye, onun içerdiği düzene saygı ve sonsuz nimetlere de üstün bir farkındalıkla can bulacak şükür bizi daha insan kılmayacak mıdır? En saf haliyle doğduğu andan itibaren iyiden ve güzelden, esenlikten yana olan fitratımız, doğru seçimlerle bizleri o insan dediğimiz derinliğin içini olması gerektiği gibi dolduran bir hale koyabilirken, hatalı seçimlerimiz ve duyarsızlıklarımız yüzünden bir savruluşun, tükenişin ve azabın içine doğru da sürüklenme tehlikesi içeriyor mu? Özel günümüzde büyük bir bedelle ve onu hak ettiğimize tereddüt bile edilmeyen göz kamaştırıcı bir kıyafetin takdimi, bize bu payeyi verenlere karşı bir borç altına sokmaz mı? Onore olduğumuz ve sevinçten kanatlanacak gibi olduğumuz o anlarda bu hissiyatlara bizi layık görenlere karşı saygısızlık, kırıcı söz ve davranışları nasıl anlamsız ve etik bulmuyorsak, Yaradan`ın da bizlere sunduğu sayısız güzellik ve nimetler için aynı düşünceyi ve hissiyatı beslememiz gerekmez mi? Bu durum bir görevden ziyade, varoluşumuzla birlikte bize takdir edilen ve "eşrefül mahlukat" tanımıyla da perçinlenen gerçeğin doğal bir sonucudur değil mi?

Görünümü ve yaşam becerileri ile insan olmanın elbette kendi doğasından yana bir zorluğu da var. İçimizde daima var olan ve sürekli biçimde de didiştığımız o dürtüler, değerlerle çelişen duygu, davranış ve düşünceler yani kısacası nefis, mücadeleye başlayacağımız yerin tam da orijini değil mi? Diğer zorlukların üstesinden gelmek, nefisle mücadelenin yanında ne de kolaydır aslında.

Resullar aracılığıyla bizden beklenenlerin en berrak şekliyle vahyedildiği gerçeğini bir kez daha düşünmek gerekiyor. Zebur, etik vurgu yaparak dürüstlüğü, ahlakî erdenimleri; Tevrat öldürmemeyi ve aksine yaşatmayı; İncil nefreti değil sevgiyi, tebessümü, hoş görüyü ve son ilahî kitap olarak tüm beşere verdiği mesajla da kainatın kullanım kılavuzu gibi geniş bir anlama gelen Kur`an-ı Kerim ise okumayı dikte etmişti bizlere. Ne yazık ki bu öğretilerin dikte edildiği medeniyetler ne erdemli, ahlâklı olabildi ne sevebildi ne yaşatmayı başardı ve ne de hayatın anlamını, özünü kendisine bahşedilen üstün nitelikli yanını işe koşarak okuyabildi.

İnsanlık olarak geldiğimiz şu nokta yukarıda dillendirilen ve tüm beşeri de omurgasından yakalayan bir gerçek olarak elem vericidir. İyiyi ve güzeleri, hayra açılan ve böylece kendini bulabildiği ölüde de özgürlüğü derinden hissedebilecek insan, nefsi ile mücadelesinde o arzu edilen galibiyeti, muvaffakiyeti elde edememiştir. Buna karşın, iyiyi, güzele ve iç aleme yönelmenin bir vakti ve zemini de yoktur. Fitratının çağrısına kulak vermeye başladığında, kendinde meydana gelecek aydınlanma ile yakın çevresinden itibaren tüm varlığı kuşatan bir iyilik, kendi olma, özgürlüğe ve esenliğe gidişin de sınırı yoktur elbette. Yaratıcı kudretin kendi özüne en yakın formda ve iç ve dış donanımına, güzellikle bezediği insanın kendini arama, kendini bulmada çok geçmeden bazı sorgulamaları yapması ise kaçınılmaz bir gerçek, üstelik gerekliliktir. Onca göz yaşının aktığı, çocukların ve gençlerin çaresizliklerinin ayyuka çıktığı, güçsüzlerin itilip kakıldığı ve zulmün egemenliği altında sayısız insanın ezildiği bir dünya ile buna çanak tutan ellerin, kafaların, hissiyatların da öznesinin insan oluşu kabul edilebilir bir gerçek değildir. Kendi yükünden sorumlu tutulacak olan insanın, bununla beraber diğer insanların da hali hazırdaki acinası durumlarından doğrudan veya dolaylı sorumlu tutulacak olmasının altından nasıl kalkılabilir? Hayat bir maç değildi zaten. O, kendini keşfetmenin, fitratın seslendirdiği gerçeklerin bulunması ve nihayetinde de en naif şekilde hayata yansıtılmasında, iyilik ve güzelliklere katkı sağlamada ve böylece nefsinin tetiklediği prangalardan da kurtularak gerçek özgürlüğü tadabilmesinde bir araçtı. Onu bir amaç haline getiren anlayışların dünyamızı ve onun alt başlığı içindeki ; mükemmel dengedeki ekosistemi, insanların mutluluğa erişmelerindeki aşılmazları, barbarlık adına, duyarsızlık adına ve kısaca fitratla taban tabana zıt her şeyi içeren bir bitimsiz karanlık olduğu gün gibi ortadadır.

Geometride detay gerektiren bir sorunun çözümünde genellikle ilk adımın o olmayan bir çizgiyi zemine konuşlandırıp soruyu adeta yeniden ve daha çözülebilir bir kıvama getirmedeki ustalık gibi, mutluluğun da ve onun beslediği, ön koşulu da olan özgürlük hissiyatı da kendinde gölgesi gibi sınıksız duran öze ilinti kurması güne, haftaya ve kısaca hayata pahasız bir değer ve anlam yükler kuşkusuz. Hayatı anlam ifade edecek bir kıvama getirebilmek, onun içinde kendi yerini doğru belirlemek, yönelişi doğru kılavuzlamak ve ondan beslenirken öte yandan da ona neleri katabileceğini de belirlemeyi gerektirir şüphesiz. Bir dalganın yüzlerce kilometre ötedeki kıyıya ulaşması gibi, her etki son hedefine değin yoluna devam eder. İyiden yana bir sözün, duruşun, davranışın etkisinin giderek bir çığ gibi büyüyebileceğini düşünürsek, madalyonun diğer tarafındaki tüm istenmeyen ve kısaca kötü olarak düşünülen her şey için de bu durum geçerlidir. Kısacası sevgide de öfkede de bir sınır yoktur. Artmak, zenginleştirmek, güzelleştirmek, yoksunlukları en aza indirirken paylaşımları da alabildiğine çoğaltmak varken, niçin o tüm güzeli,

doğal saflığı ve mükemmel üstü dengeleri bozmak tercih edilsin ki? Bizi özgür ve gıpta edilir bir vücut, akıl ve hissiyatla bezemiş olan yaratıcı, bu bahşedilerinin bir karşılığını da istemeyecek midir? Bu mükemmel ötesi mimarinin elbette onun sahibi olan bizlerden de biraz gayret, edep, sabır ve birbirimize karşı da hoşgörölü olmamızı, yüksek bir farkındalığın anahtarı vicdani muhasebeleri de harekete geçirmemizi ve verilen tüm nimetlere de gereğince şükürümüzü beklemesi pek tabii değıl midir?

Bir öğretmenin en güzel eserinin türlü yönlerden en ideal şekilde eğitim alabilmiş öğrencilerinden gelecek adına beklentisi ne kadar hakkaniyetli ve beklenen bir şey ise, kainatın sahibinin doğrudan dile getirilmemiş de olsa biraz düşünüş ve hissiyatla anlamaklı olacağız beklentisi de aynen öğretmenin beklentisi gibi olması hiç şaşılacak bir şey olmamalıdır. Bu beklentinin gerçekleşmesi demek, yaratılıştaki fıtratın çağrısını doğru anlayabilmek ve bu referans ile de dünyada da bu dünyanın ötesi olan alemde de özgürlüğün tadını doyasıya çıkarmak da demektir aslında.

İlk Çağ filozoflarında da o kendine yürüme, kendini arama dikkate değer şekilde işlenmiş ve kendini bilebilme esasının neticesinde de bunu başarabilenlerin, zeminde de kendilerini doğru şekilde konumlandırıdıklarından söz edilmiştir. Bizim kendimize doğru bu içe yönelik yolculuğumuz, zihnimizin ürettiğı onlarca ciddi soruya da esaslı cevapların bulunmasına vesile olur. Kendini yeterince tanımış insanlar, varlıklarından gelen artıları da eksileri de iyi tanımış ve bunları da özlerine uygun şekilde; sözde, duruşta, duygu ve davranışlarında en ideal şekliyle dışa vurmaya da başarmış olanlardır. Bu tür insanların kâmil olduğunu, erdemlilik koktuklarını söylemek abartı da olmaz doğrusu. Ne yazık ki insanlık büyük ölçüde nefsi arzularının ve bitmek bilmeyen hırsının hegemonyasında tutsak olduğundan, beşeriyetin de istenen, beklenen istikamete doğru ivmelenmesi de bir hayli zor olacaktır.

Her birimiz kendimizle savaşımızın galibi olmayı başardığımızda, daha aydın insanlardan teşekkür etmiş medeniyetlerle erdemliler kentleri sakinlerinden olabileceğiz. Bu savaş, hayatımızın savaşıydı en başta ve var olduğumuz sürece de öze mi yoksa ondan öteye mi bilmecesinin cevabını da daima seçeneklerimizde saklıyor olacak. Ben, çokça şeyi yürütmeyi göze alarak, bizi ve onun içindeki ölümsüz değerlerin olduğu, fıtrata uygun ve onun dikte ettiğı seçenekleri tercih ediyorum. Siz, kendinizle bu savaşında nasıl bir yol izleyeceksiniz?

Oğuzhan KÜLTE

BİRAZ CESARET

İnsanın kendini gerçekleştirme, sınırlarını keşfetmesi ne de bitimsiz bir keşiftir. Her merhaledeki keşifler bizi daha olmamız gerekene yaklaştırırken, bazı çekingelerimiz, kararsızlıklarımız ve ümitlerimizin ufkundaki karabulutlar yüzünden dış dünya ile aramızdaki kabuk da giderek kalınlaşır, kendimize olan inancımız da zedelenir. Güzel bir söz “Cesaret, bütün silahlardan üstündür.” der. İnsanlar bu sihirli kavramın içini doğru yerde ve zamanda doldurmaya başladıklarında, hayat daha farklı bir yöne ivmelenirken, renklenir ve ilham verici de olur.

Birileri hakkındaki subjektif yorumlardan çoğunun fiziksel görünümünü dışındakileri daha ziyade kişiliğiyle ilgili olanlardır. Güven verip vermediği, motivasyon seviyesi, kararlılığı, hedeflerinin olup olmaması, sebat edip etmemesi ve yenilgilere karşın yine de vazgeçmeden yoluna devam edışı gibi gözleme dayalı bu hasletler, bir anlamda kişinin ne derecede cesur olup olmadığını da ortaya koyar kuşkusuz.

Yitip giden yılların ardından yapıla gelen bazı yorumlarda kendimizi çok iyi hissediyor olmamız, o kritik anlardaki cesur duruşlardan geliyordur. Bunun tersi durumlarda ise keşkelerle yaşanan derin pişmanlıklar yiyip bitirir bizleri. İyi de cesur olmak nedir? Bunu iyi anlayabilmek için önce şu “cesaret dediğimizi kavrama bir bakmak gerekir. Yalın kılış ve akış süzgecini, olası tehlikeleri görmezden gelerek yapılan hamleleri bu sözcükle bağdaştırmak ne kadar yanlış ise, içinde hiç korku olmamacasına hareket edecek güven de değildir cesaret. Korku ile korkaklık arasında nasıl ki büyük bir anlam derinliği, ayrışımı var ise, kuvvetli ve gözü kara olmakla, cesaret arasında da bu tür farklılıklar vardır. Şunu söylemek gerekir ki, cesaret akıl gücünden ve yürek dediğimiz, motivasyonun omurgası yerden ilham alır. Onun doğrudan doğruya kas gücü ile bir ilişkisi yoktur. Öyle olsaydı, kas geliştirme ile ilgili sporların öznelere cesaretli kabul etmemiz ve gerçek bu ise bizim de bu tür sporlara yönelmemiz gerekirdi.

Cesaret spontan bir kavram olmalıdır. Bunu bir kalıba koymak yerine, kişinin yaşam zeminindeki yerine göre değerlendirerek, ondaki kararların ve attığı adımların niteliği daha gerçekçi şekilde cesareti ortaya koyar gibi görünmektedir. Sayısını bilmediği kadar çalışanı olan devasa bir ticaret şirketinin yeni bir fabrika açmak için aldığı karardaki cesaret ile cebindeki sınırlı paranın tümünü yapacağı küçük ticaret işleri için ortaya koyan bireyle aynı değildir. Nitekim, büyük iş insanların yaşam öykülerine göz atıldığında o klişe cümleler ne de birbirine benzer aslında. Cepteki son meteliğin gücüne yaslanarak ve bu durumu bir ölüm kalım savaşı gibi güderek alınan yollar en nihayetinde o insanları hayal edemeyecekleri yerlerde bir hayata kavuşturmuştur. Onlar vazgeçmemiş, verdikleri ödüne değil, zafere götürecek olan adımlara inanmış, yenilgilerin altında ezilmeyi değil, yeniden ayağa kalkarak bir daha denemeyi tercih etmişlerdir. Gıpta ile bakmaklı olduğumuz tarihe mal olmuş sanatkarlar, devlet adamları, bilim insanları benzer sorunlarla ve büyük yoksunluklarla hemhal olarak büyük yükselişlerin öznelere olmayı başarmışlardır. Thomas Edison`un yıllardır çabalayarak büyüttüğü laboratuvarı da büyük bir yangında zarar görmesine karşın, yeniden daha iyisini yapma gayretini ortaya koymuş ve büyük icatların da patentini almıştır.

Cesareti pek çok yönden ele alamak elbette mümkün. Onun bir matematiği olabilir mi? Eğer öyle olsaydı, denk olmayan iki ordunun savaşını daima sayı ve teknolojiye üstün olanlar kazanırdı. Halbuki tarihsel gelişim bunu doğrulamıyor . Niceliklerin doğrudan sonuç veren bir ölçüt olarak ihtimalde kuvvetli olmasına karşın, pratikte işlerin böyle yürümediğine dair ne de çok örnek var aslında. Kendi tarihimizden örnek verecek olursak, bizden sayı ve teknolojik olanak anlamında daha ileri seviyedeki donanma güçlerine karşın, 1915`in 18 Mart`ındaki zafer bizim zaferimiz olmuştur. Kısacası, sayılarla ortada duran şey, sonuçlara götüren şey değildir. Cesareti korkularıyla yüzleşebilmekte, sevdikleri uğruna kendi seve seve feda edebilmekte ve yüksek mefkûrelere imanda da aramak gerekiyor sanırım. Kağıt üzerindeki her türlü hesap, itilaf devletlerini yüzde yüz zafere yürüyen göstermekli iken, tarihin seyir defteri bu zaferi bizim milletimizin hanesine altın yıldızlı olarak nakşetmiştir oysa.

Buraya değin cesaret denen erdemin her bireyde olmadığı gibi, onun bir barlık anlamı da taşımadığını, fedakârlık, kararlılık,gözüpeklik ve kuvvetli bir inançla kenetlenmiş iken, vicdandan uzak olmadığını belirtmekte fayda var. Cesaretili olmak yürünen yoldaki her şeyi ezmek, talan etmek, değerleri görmezden gelmek de değildir elbette. Sonuç alamayacağını bildiği halde hayata bir onur katabilmek adına yapılan hamleler de cesaret işidir. Nemrut`un Hz. İbrahim`le yaşadığı hadisedeki imtiyazlı gücü cesaret işi değildir. Hz. İbrahim`in tüm olup bitene rağmen geri adım atmaması ve yüksek manevi değerlere yaslanarak karşı tarafa gösterdiği tevazusu ve asil duruş, güce biat etmemesi ve tercihini ilahi inancından yana ortaya koyması tam da bir cesaret işidir. Cesaretin arkasındaki itici güçlerden belki de en belirginini davasına, kararına, söz ve duruşuna sadakatteki güvendir. Bu öyle bir güvendir ki, her ne pahasına olursa olsun hiçbir şeyle takas edilemez, vazgeçilemez olandır.

İnanığımız değer karşısındaki duruşumuz, günümüz ve yarınlarımız için pahasız derece önem arzeder. Bu değerlerin hayatımızda içeriği doğru şekilde doldurulur ise, bireysel olmaktan öteye milletçe duruşa doğru bir yankıda blur kuşkusuz. Milletimizin vatan toprağına gösterdiği gıpta edilir duruşun mayasında da bu cesaret olmalıdır. Toprağımızın, dilimizin, bayrağımızın, ezanımızın ve ananelerimizin hiçbirisi için asla pazarlık edilemez oluşunun arkasında binlerce yıldır süregelen kadim bir cesaretili duruş vardır. Cesurlar da ölürler ve fakat korkaklar her gün ölürler. Cesur olabilenler sayesinde hayat devam ederken, korkaklar yüzünden de aynı hayat akamete uğramıştır. Onurlu bir yaşamın cesareten ilham almadan var olması da pek mümkün değildir.

Her anını dolu dolu yaşayan ve cesaretini ortaya koymada da çekinmeyen insanların anılarını dinlemek ne de keyiflidir bu anlamda. Kulağımızda yankılanan çoğu desensiyöykünün ardında da hep o cesur insanlar yok mudur? Kendileri şu an fizyolojik olarak yaşamıyor da olsalar, adları, cesaretleri ve ilham veren onurlu duruşlarıyla binlerce yıldır yaşamayı başarmışlardır. Tarih onları altın harflerle kaydetmiş ve günümüze de taşımıştır. Tarihi yazanlar cesaretli insanlardır, dersek gayet mantıklı bir çıkarımda bulunmuş oluruz. Kısacası, kendi hayatlarını bu özel hasletle alabildiğine renklendirmiş olan insanlar, kendilerinden sonrakiler için de ilham bulunacak öyküler bıramışlardır kuşkusuz.

Cesareti sadece yiğitçe bir duruş veya tavır almakla sınırlamak da hayalidir. Onda bir bilgelik yanı da bulunmalıdır. Eldeki olanakları doğru okuyabilmek, hareket tarzına yönelik adımları belirlemek ve vakti gelince de bu planın gereği olan adımları atabilmek cesareti daha iyi tanımlar. Plansız, hesapsız ve neye hizmet edeceği belli olmayacak şekildeki söz ve davranışlar cesaret değil, olsa olsa aptallık olur. Cesaret yeri geldiğinde büyük acıları göğüsleyebilmek, korkmak fakat korkak olmamaktır. Yeri geldiğinde yalnız kalmak ve fakat davasına olan inancından asla taviz vermemek, iyi ve güzel olanları hayal etmek, hayallerinin peşinden koşabilmektir.

Peki, cesaret bize ne katabilir? Her konuda cesur olunabilir mi? Bilgimizin derinliği nisbetinde cesaretimiz de vardır, mantıklı bir çıkarımdır. Hamlelerimizin, söylemlerimizin bir dayanağı varsa, tesirli konuşur ve veya etkileyici tepkilerde bulunuruz. Bu durum bizi dikkate alınır bir özne haline getirir. Sıradan olmaktan çıkar, saygın olmaya doğru bir algının kapsamına gireriz. Örnek oluruz o zeminde ve daha renkli, daha yüzü gülen bir hayat hissedilir olur bizim için. Zira, cesaret neden korkup korkmamak gerektiği bilincini de geliştirendir artık. Kimse, cesur olduğundan ötürü her şeyden korkusuz değildir. Korkuyu iyi tanımak ve onunla yüzleşebilmek ise cesaret işidir.

Kendi hayatımızın yazarı olduğumuzdan hareketle, kendi yaşam öykümüzü yazmaklı olduğumuz, yönettiğimiz ve bize rağmen de kayda anılarla girmekte olan şu hayatı daha cesurca yaşamamak nedendir? İkinci kere sahnelenemeyecek hayatın perdeleri, o anların gereği gibi durmaklı cesaretimizi işe koşturmayı gerektirmiyor mu zaman zaman. Bunu ortaya koyarken kabalaşmamıza, kırıp dökmemize de gerek yok aslında. Kiminde doğru şeyleri tercih ederken, kiminde de sevmememize rağmen bazı şeylerden vazgeçebilmemiz tam da bir cesaret işi değil midir? Cesaret, yeri geldiğinde sert eleştirileri de göğüsleyebilmek ve durumun gerçekliğini ifade edebilecek zaman ve zeminin gelişmesine kadar sabırla beklemektir de. Şu ana kadar hiçbir konuda cesur olamamamız, bundan sonra da bu işlerin öyle gideceği, korkarak yaşamaya devam edileceği ve hayatın çekilmez gibi görünen yüzüyle hesabımızı kapatmayacağımız anlamına gelmez. Belki de en hayati nokta, gerçeklerimizle yüzleşebilmektir bu anlamda. Korkular vardır elbette ve bu durum karşısındaki tavrımız onunla nereye gidileceğini de belirleyecektir. Ya onlarla yüzleşmeyi seçeceğiz ve daha başka bir gerçeklik hayat bulacak ya da onların esareti altında ideal benliğimizin çağrısına kulak asmadan pasmayâne bir hayatı sürdüreceğiz. Ben ilkini tercih ediyorum. Hiçbir yük, insanın aklını, ruhunu kemiren korkularından daha büyük değildir sanırım.

Konuya bu noktada bir de hayali yazımıyla da sıklıkla dillendirdiğimiz şu “cüret” açısından da bakalım. “Düşüncesizce, saygıyı aşan davranış, cesaret.” anlamına gelen bu itici sözcük, hangi öznelerin ve ne amaçla kullandıklarına göre de farklı anlam kazanabiliyor. Binlerce yıldır bu sözcüğün öznelerinin zorbalıktan, edepsizlikten, kuralsızlıktan iyi beslenmiş haşhaşilerce işe koşulması kan dondurucudur. Bu durum haklı olduğu halde susan, sindirilen, korkularıyla bir türlü yüzleşmeyen aydınlığın insanların cesarettten yoksun oluşlarından mı yoksa cesareti tümüyle sabırdan ibaret mi sandıklarındandır anlaşılabilir. Tüm dünyaya yaptığı onca zorbalığı açık açık dillendirmekten ve bunu da kendi gibi diğer zorbaların destekliyor olmasından ortaya çıkan, yıllardır da haber kanallarının artık vazgeçilmez haline gelen İsrail zulmü olsa olsa cüret ile anlamlandırılabilir. Koskoca insanlık ‘âleminin seyrediyor ve kılını bile kıpırdatmadığı, aksine İsrail’in kanlı tarihine koşar adımlarla da ışık tuttuğu bu trajediye siz nasıl bir anlam yüklediniz? Onca sözüm ona İslâm devleti veya o paydadaki değerlerin sahibi olduklarını ileri süren bizler dahil daha neyi beklemeliyiz. Güçlünün adaletinin tesisini kabulü asil saydı isek, tam da böyle yapmalı, her bulduğumuz meydanda İsrail ve onun paydaşlarını lanetlemeliyiz. Peki ne oluyor yapılan onca miting ve protesto sonucunda, koskoca bir hiç. Cesaret, hasmın yüzüne gerektiği halde en şiddetlisi vurabilmek ve gerekirse örnek olsun diye onun başını gövdesinden ayırmak değil midir? Kadim tarihimizde Osmanlı’nın elçilerine yapılan saygısızlık nasıl değerlendirilmiş ve bu tür cüretlere nasıl cevap verilmişse, hangi dinden, kültürden olduğuna bakılmaksızın, masum sivillerin katlini kendi saplantılı inançlarını payanda yaparak haklı olduklarını iddia edenlere de er meydanında gereken ders verilmelidir. Bu konu bir milletin değil, insanlığın konusu ve tarihe geçmekte olan en büyük ayıbidir. Alın size cesaret ve cüret. Buradaki cüret öznesinin mertliğiyle, kadim duruşuyla, haktan yana tavır alanların işe koşması, kelimeye gerçek anlamını vermek demektir. Zalimin elinde eğreti duran bu sözcük, vicdanı olan hiçbir beşerin kabul sınırlarında barınmamalıdır. Bugün o halka yapılanlar karşısındaki suskunluk ve pasif direnişin faturası, zalimin elini daha bir güçlendirmekten öteye hizmet etmeyecektir. Dileğimiz, cesaretin birelere sağlayabileceği onurlu hayatı, milletlere de sağlayabilecek bir sınırsız güç olarak görülmesidir. Sayıların ve teknolojilerin daha ötesindeki bu güç inançtan kararlılıktan, dayanışmadan ve elbette körelmemiş ise halen vicdanlardan beslenmektedir. Şunu söylemek gerekir ki, zulme karşı bu pasifise olmuş duruş, zalimin daha bir şımarmasına ve haddi daha da aşmasına basamak olmaktadır. Bu suça ortak olmaktansa kanla, gözyaşıyla sulanmış coğrafyanın bir insanı olarak ne için yaşadığımızı bir kere daha sorgulayalım, diyorum.

Çok takdir ettiğim şu iki sözü de burada dile getirmek istedim: Cesurların ayağa kalkmasıyla, korkakların ömrü biter! Huzuru elde etmenin bedeli cesarettir. Birbiriyle sarmaş dolaş hakikatli bu iki söz, bugün aynı sancağın altında bizi bir arada yaşatmaktadır. Ve yine görülen o ki, kadim milletimizin şefkatli ellerine olan ihtiyaç kadar, onun mayasında

bulunan ve zulme asla biat etmeyen, onun başını da yaptıklarının bedeli olarak ezen cüretine de ihtiyaç vardır.

Ne mutlu Türk`üm diyene! derken, şecere ve köke değil, hissedişe vurgu yapan Mustafa Kemal, çok esaslı bir millet tarifini de ortaya koymuştur. Bir barış gelecekte bu bağı yanık coğrafyaya; onu dillendiren, onun bayrağını taşıyan, onu omuzlarına alan, hasmın karşısına dimdik dikilebilen Türklüğün mayası ile olacaktır. İnancımız ve dileğimiz bizi doğru okuyabilmiş milletlerin dayanışmasının artması, sınırları aşan ve hadsizliğe devam edenlerin hak ettikleri musibetle yüzleşmeleridir. İyi ile kötünün ta ki yaratılıştan gelen mücâdelesini haktan yana tavır alanların kazanabilmesi, fitratlarındaki şu cesareti ortaya koymalarından geçecektir kuşkusuz. Cesur ol, özgürce yaşa! ne de güzel bir slogandır. Bu sloganın tüm dünyada yankılanmasını ve zulmün tarihin derin karanlıklarına gömülmesini, bir daha da oradan çıkmamasını temenni ediyoruz.

Oğuzhan KÜLTE

BÜYÜK RESİMDEN BAKMAK

Henüz bir kaç gün önce okuduğum bir söz, hayatı anlamak ve anlamlandırmak, onun içindeki bir özne olarak oldukça manidardı. "Bir öğrencinin ufkü, öğretmenin hayalleri kadardır." İlk bakışta kafa karıştırmı gibi gelse de büyük oranda doğruluğundan emin olduğum bir sözdür bu. Siz bakamıyorsanız dahi, daha iyi ve güzel bir bakışla hayatı rasatlayanın kılavuzluğunda dolaylı da bir görüş sahibi olursunuz. Bu öyle bir avantajdır ki, daha onlarca merdiveni en kestirme yollardan çıkararak manzarayı daha bir büyükçe görebilmek, gerçeklerle yüzleşebilmek ve kendine de doğru seçenekleri belirleyebilmek anlamında konforlu ve esenlik dolu bir hayata kapıları aralamak, geride anlamlı ve keyifli izler bırakabilmektir.

Şu ya da bu şekilde her birimizi hayata dair türlü konularda söz eder, kendi duygu ve düşüncelerimizi dillendirir ve yine kendimizce de bir duruş alırız. Bize sunulan ve veya bizim elde ettiğimiz veriler ne kadar sağlıklı ve duygu ve düşüncelerdeki objektifliğimiz, duyarlılığımız ne kadar yüksekse, ortadaki duruşumuz da o derece hakkaniyetli, insafli ve daha bir gerçekçi olur. Bazıları bu duruşu sanmaların bilgilerine, verilerine dayandırır ki, onların duruşundaki omurga eğriliğinin de temel nedeni budur. Çok azımız ise sunulanı, yazılanı, söyleneni dahi bir süzgeçten geçirir, kendi özgün araştırmalarını yapar, kaynakla değil kaynaklarla içli olur ve daha gerçekçi, sağlam verilere dayanaklı bir duruş gösterir.

İnsanların geçmişindeki gözlem, okuma, idrak edebilmelere dair tecrübeleri olaylara dair gerçekçi gözlem, yorumlama, öngörü ve çıkarımda bulunabilme yetilerini de doğrudan belirler. Sağ bir anlayıştan, kültürden gelenlerin hayata bakmakta oldukları göz ile oldukça geniş ufukları süzgeçinden geçirebilenlerin gözleri nasıl aynı olsun ki? Bu durumu en güzel ifade eden "De ki: Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?" ayetinin çıkarımlarında bile tartışmalar yaşayan bizler, bilmeyene veya hakkı ile bilemeyenlere bu durumu izahta adeta ömür tüketiriz. "Cahille tartışılmaz" sözü de büyük bir olasılıkla buradan gelmektedir. Siz yeni bilgilere, oluşumlara, hayata dair güncellemelere daha açık ve şeffaf bir pencereden bakarken, onun sınırlarını adeta kale gibi kapatmış olanlarla nasıl ortaklaşabilirsiniz ki? İnsanların anlama, kavrama çapları ile hayata duruşları arasındaki bu doğrusal orantı, bilenlerle bilmeyenleri karşı karşıya getirmeye de devam edecek gibidir.

Gerek sosyal medya ve gerekse de seviyesiz kulislere iki sözün arkasına düşerek olmadık karalamalara giden binlerce insan, bir süre sonra işin aslını öğrenince derin pişmanlıklar yaşatabilmektedir. Hiç ummadığımız şekilde ve konuya vakıf olmaktan çok öte bir grubun sitelerine, hakaretlerine maruz kalabilir ve sosyal medyayla aranızda mesafe koyabilirsiniz. İyi de bu tür ortamları hepten o kendini bilen sanarlara terk edersek, iş daha istenmeyen bir yerlere de gitmez mi? Elbette bu sanmalar zinciri, bütün bir kamuoyuna tesir etmese de müdahale edilmedikçe daha bir güçlenip önyargılara çanak tutabilir. İnadına, bu tür ortamlara en iyi bilenlerin, objektif bakışıyla yorumlarda bulunabilenlerin cüret etmesi hepimiz için en idealidir sanırım.

Bir filii anlatmak istediğimizde onun derisinden, kulaklarından, gözlerinden ve devasa hacminden ne denli etkileyici söz etsek dahi, arzu edilen imgenin zihinde canlanması noktasında büyük bir başarıya ulaşabileceğimiz konusu oldukça şüphelidir. Oysa, bir filin görüntü ve veya videosu izletilseydi, dile getirdiğimiz onca gerçek için harcanan emekten ve zamandan hayli hızlı ve daha da doğru şekilde bunu başarabilirdik kuşkusuz. Hayatta bizi sarıp sarmalayan ve doğrudan ya da dolaylı olarak bize etkileyen her şey için gereklidir bu gerçek. Anlamlandırmak istediğimiz veya kavramamız gereken durum, nesne, kavramlara daha geniş bir açıdan bakabilirsek, doğru anlamaların kapısını aralayacağımız gibi, doğru yorum ve çıkarımların da sahibi oluruz. Bizi gerçeklerle yüzleşmekten alı koyan subjektif verilerden ve veya yorumlardan da korunmuş oluruz böylece.

Sınıfın bütününe hakim olmadan dersteki verimin artmasının beklenmesi olsa olsa şansa kalmış demektir. Her bir öğrencinin ilgi ve yeteneklerini, hazır bulunuşluk seviyelerini bilen ve sınıf seviyesinin gerektirdiği argümanlarla dersi işlemeye çalışan bir öğretmen, konuya bütün halindeki hakimiyetinin avantajı ile başarılı olacağı gibi, olası başarısızlık ihtimallerini de en aza indirgeyebilecektir. Benzer şekilde bir otomobilin mekanik parçasının değişimi işlemini gerçekleştirmek için uğraşan bir ustanın da bu konudaki en sağlıklı müdahalesi, takacağı mekanik parçanın sistem içindeki görev ve fonksiyonlarını doğru okuyabilmesi ve bütün sistem içindeki yeri ve önemine dair deneyime vakıf olmasıyla doğrudan ilgilidir. Yeteri kadar deneyim ve meseleyi daha geniş kadrajdan görebilme becerisi, anlayışı, kendisine hem zamandan, enerjiden hem de olası fiziksel zararların önüne de geçeceği için paradan da kazanç sağlayacaktır. Mesleğindeki rüştü ile de daha çok müşterisini memnun edebilecek, sahasında da itibar kazanmış, mesleki doyumu da büyük oranda yaşayarak işine devam edecektir.

Bizlerin deneyimleri, sahadaki olası riskleri öngörüşü, risklerden haberdar oluşu ve olası tehlikelere karşı da ivedilikle alabileceğimiz tedbirler, büyük pencereden bakmanın sağladığı konfordan başka bir şey değildir. Kısacık süre içerisinde uçması zaruri tek motorlu uçakların havalanabilmesi için bazı teknik parçalara ihtiyaç varken, eldeki olanakları işe koşarak o teknik parçaların görevini yapar hale getirerek o uçakları gökyüzü ile buluşturabilmenin de yukarıdaki durumlardan bir farkı yoktur. Az önceki örnek Kurtuluş Savaşı yıllarındaki kaçırılan iki Yunan uçağının havalanabilmesi için verilen mücadelenin gerçek öyküsüdür. Uçmak için sadece kokpit bilgisi ve deneyimlerinin

yeterli olmadığını, uçurduğu nesnenin aerodinamik melekelerin bilmen ne denli hayati olduğu da ortadadır.

Büyükçe bakabilmenin; görmeyi, anlamayı, kavramayı ve bir duruş sahibi olmayı sağladığı hayat, büyük düşünebilmede de benzer ipuçları taşıyor olmalıdır. Zira, günlük, aylık ve yıllık hedefleri olan bizler, daha uzun vadeli hedefler de belirlerken, daha kapsamlı gözlemlere, verilere, detay arz eden hacimli bilgilere de ihtiyaç duyarız. Hedeflerimizin kapsamı büyüdükçe, onun geçerli olabilmesini ve hayat bulmasını kolaylaştıran diğer unsurların da o nispette daha hacimli olmaları beklenir. Kısır verilerle, derinliği olmayan bilgilerle, yeterince tanımadığımız bir arazide olsa olsa turist gibi gezinmek olur bu. Bir amaç uğruna nefeslenmekle tükettiğimiz hayat, çoğunlukla en küçük hataları dahi tolere etmeyebilir. Haya yapmanın da elbette bir tecrübe katan yanı vardır. Ne var ki bazı hataların bedeli çok ağır olabilir. Doğru kararlara ve dolayısıyla doğru seçeneklere varabilmek, hata payını da en aza indirmek demektir.

Çevremizi çepeçevre fizik ve kadim değerlerle kuşatan, bizde bazı duyguları, düşünceleri tetikleyen ve bunları da harekete döndüren hayatımızı olabildiğince büyük bir açıdan irdelemek, kiminde yıllar sürece bir sorunun çözümünü dahi kısa sürede çözer hale getirebilecektir bizleri. Bu durum zamandan, paradan, enerjiden büyük bir kazanım demektir. Bir kitabı okumadan evvel onu dış hatlarıyla incelemek, önsözüne ve kapak yazılarına bakmak da aynı kazanımların sahibi kılabilir bizi. Detaylar da elbette önemlidir ve fakat neleri ve niçinlerini cevaplamadan girilen işlerde amaçlar ortadan kaybolup, mekan ve motivasyona ipuçları, sonraki adımların ve bu işin bitimi için gerekli kararların da yitilmesi gibi bir sonuç çıkabilir ortaya. Bir mimar için çizmiş olduğu devasa projedeki her küçük ayrıntının neden ve niçinleri sorun değildir. Çünkü o, her bir detayın bütün içindeki yeri ve önemini ve dahi fonksiyonunu zaten bilmektedir. Bu eserin küçük küçük bölümlerinde kendi ihtisasları dairesinde çalışanlar için ise durum farklıdır. Onların penceresinden büyük olan şeyi sadece sorumluluk alanlarında işleridir. Büyük resimle şu ya da bu şekilde ilgili değildir. Oysa hayata dair çoğu seçeneğimizin isabet oranı, karar arefesinden önceki aşamalarda sözü edilen duruma dayalı bütüncül görebilmemizin gücü ile ne denli ilintili olduğu husus da su götürmez bir gerçektir.

Yukarıda değinmeye çalıştığımız şey, bizle ilgili mekan, nesne ve veya durumların karşısındaki bizim, o nesne, mekan veya duruma tavır alabilmemizde son derece önemli olduğudur. Belki de on binlerce soru çözdükten sonra milyonlarca öğrencinin kendini sınadıkları TYT, ALES, DGS, LGS, DUS, TUS, vb çokça sınav, bir başka mekânın ve hayata dair yepyeni kapıların aralanması demek değildir sadece. Öyle olsaydı, tıp fakültesi 4. veya 5. Sınıfında aradığını bulamadığını düşünerek onlarca öğrenci yeniden bu sınavlara girmezdi. Düşünsenize bir, yukarıda kısır bir örnekle anlatılmaya çalışılan şey her yıl belki de yüzlerce ve hatta binlerce öğrencinin yükseköğrenimlerinin başında, ortasında ve ne yazık ki sonunda karşılaşabilecekleri bir durumdur.

Kendi sınırlarını yeterince tanımadan, kendi keşfini bitirmeden, içinden yükselen soruların karşılığını bulmadan çıkılan yolda maalesef hedefe varılamıyor. Onca yıllık çalışma, alın teri, para ve zaman kaybıyla adeta resetlenen hayatlar. Kendimiz ifade edebilmenin en önemli yollarından birisi de meslek seçimi ise, bu düzlemdeki soruların karşılığını verebilecek derinlikte araştırmayı yapmış olursak, yıllar sonrası bir pişmanlığı da yaşamamış oluruz elbette. Hayat sadece bir adımlık hesaplarla yürünebilecek yol değildir. İki ve hatta üç adım sonrasını da görebilmek, eyvahlardan da imtina etmektir. Ne demiştik, büyük resmi görebilmek, büyük düşünebilmenin ve kendin olabilmenin de anahtarıdır.

Oğuzhan KÜLTE

GÖREN OLDU MU?

Görünen şeyleri de ararız, biraz zahmetle buluruz da. Çok sevilen çanta, cüzdan, ayakkabı, enstürüman vb farklı ve fakat bizdeki yeri oldukça güzide ne de çok nesne var bu anlamda. İyi de elle tutulamayan, gözle görülemeyen, duyulamayan ve kısacası sadece duygu ve düşüncelerimizle aramaklı olduğumuz şeyler yok mudur? Elbette vardır. Kendileri bir varlık olarak mevcut olmasalar da bizim ruh ve akıl dünyamızdaki yankılarıyla kavranabilen bu şeyler, büyük olasılıkla duyularla algılananlardan daha büyük bir dünyadır da.

Hangimiz sevgi dediğimiz ve bizi iyi hissettiren bir duygudan yoksun olmak isteriz? Kim ki sevmekten hoşlanamaz, takdir edilmekten haz duymaz, popüler olmanın getirilerini taşıyamaz sırtında. Çantamız, terliğimiz, telefonumuz veya kalemimiz gibi belli bir yerde taşınmıyor da olsalar, büyük bir kısmı değerler dünyasında da var olan bu atmosferin nüveleri hayallerimizde bir başka değer katarlar hayata. Mutluluğu derinden hissedebilmiş isek, ayakkabımızın değişim zamanının geldiğine pek aldırmayız. Aynı şekilde, en güzel duyguları çağrıştıran bir enstrümanın tınlarının verdiği hazzı, en lük restoranın öğününe kolayca değişebiliriz. Bir futbol topunun yıpranmışlığını bir kenara bırakıp, tiribünlerdeki o unutulmaz tezahüratların takımımız ve beklide onun içindeki bize yapıldığını düşünün bir kez. O hazzı hayat boyunca kaç kez yaşayabilirsiniz? Bunu nasıl olur da bir nesne ile değişirsiniz? Topluca “Asla değişmeyiz elbette” düşünce ortaklığımız, nesnelerin bu duyguların oluşumunda nasıl da aracı olduklarını gösteriyor değil mi? Yaşadığımız tüm duygu ve düşüncelerde, hayatımızı kuşatan tüm varlıkların sadece birer simge olduklarını da düşünürüz belki. Her şey için bu böyle olmasa da sıradan tüm eşya ve aletlerin belli hazları yaşamak üzere bize hizmet ettiklerini rahatlıkla dile getirebiliriz. Buradaki çıkarımımız, ne denli değerli olsalar da eşya, araç ve gereçlerin ve kısaca tüm teknolojik unsurların sevginin öznesi değil aracı olduklarıdır.

Hayatımızın son yıllarda çalkantılarla geçtiği ve en azından insanî yanlarımızın giderek adeta törpülediği günümüzde, duyduğumuz haberlerin çoğunun; vahşeti, ölümü, zulümü, adaletsizliği çağrıştırdığı gerçeğine bakarsak, duygu ve düşünce evrenimizde kendimiz ve diğer insanlar için beslemeli olduğumuz merhametin tamir olunmayacak şekilde yara aldığı üzümlere söylememiz gerekiyor sanırım. Konuyu neden bu noktaya taşıdığımızı gelince, ortalama bir insanın başka bir ;inanç, kültür, coğrafyanın, meslek kolunun diğer bir insanı hakkındaki merhameti çağrıştıran duygu ve düşüncelerinin olumlu yönde olması beklenirken, koskoca medeniyet öznesi olduklarını iddia eden büyük bir kesimin pervasızca ve bile isteye diğerlerinin yok oluşlarına yönelik tutum, duygu ve davranışların içinde olmalarıdır. Beşeriyetin ortalama bir bireyinin çakrasının alamayacağı kadar büyük bir öfke, zulüm, yok etme arzu ve kararlılığını neler beslemiştir böyle? Hani ideal ahlaki öğretiler, hani barış, huzur, esenlik ve hani ki merhamet?

Belki de Kaf Dağı'nın öğretileri arasında kalmışlığıyla bir türlü gerçek yüzünü göremediğimiz şu merhamet nerededir? Onu kimler çalmış, üzmüş, küstürmüş ya da nerelere saklamıştır. Pandora'nın Kutusu'nda mıdır, sihirbazın şapkasında mı, yoksa gidilmesi olağanüstü fizik kurallarını aşmayı gerektiren Kaf Dağı'nda mı? İş işten geçmeden ve fakat kendisine bir zarar verilmeyeceği garantisi de verilerek, en halis ve fitratın da baş tacı merhametin derhal güne değmesi gerekmektedir. O masum çocukların, gençlerin, sivillerin zaten zor olan hayatlarını bir de onların ellerinden almaya çalışmak vahşetin tek ilâci sizce nedir? Kalplere giremeyen merhametin sözcük olarak her yerde dillendirilmesinin kime ne faydası vardır? Kitaplıklar dolusu merhamet temalı şiir, deneme, makale ve tarihin beşeriyetteki yansıması nerededir? Bütün kutsal metinlerdeki bu konuya dair ortak payda “Merhamet etmeye merhamet olunmaz” değil midir?

Her şeye rağmen sınırların büyümesi insanlığı nasıl artıracaktır. Onlarca yıldır güttüğü Siyonist politikalar ile adeta kedi-fare oyunu oynarken, İsraili geçinenlerin akıl ve varsa vicdanları nerededir? Soruların eminim silsilesi de sorulsa, merhamete neler olduğunun anlamlı, tutarlı bir karşılığı bulunamayacak. Oysa yaşayan her canlının taşıdığı, yaratılıştan kendilerine verilen bu üst değerın gölgesinde ne de güzel bir hayatın yeşerebileceğine olan inanç daha kuvvetli olmalıydı. Beşeriyet ailesinin içindeki bu yozlaşmış, kendini böylesine alçaltmış başka bir millet daha var mıdır? Tarihe kapkara bir leke olarak geçmekte olan bu günlerin, bugünlere destek çıkan diğerlerinin akıbetleri de muhtemelen aynı karlılıkla yok oluşturmaya devam etmektedir.

“Zulüm ile abat olanın sonu berbat olur” kıssası bunu ne de güzel ifade etmektedir değil mi? Uydurma metinlerle dini ritüellerini de manipüle ederek, yaptıkları şeyin sözüm ona ilahi bir emirmiş gibi gösterilmesi ise, başka bir akıl tutulması olsa gerek. Söyleyin, kendilerinin hem bu hem de diğer hayatta esenliğe girmelerini buyuran bir Yaratan nasıl olur da Yahudiliğin kutsal kitabında “... onların kadını, erkeğini, çocuğunu, kundaktakini, emzirenini, tavuğunu, kedisini velhasıl neyi varsa katledin, acımayın,...” der. Bu nasıl bir sapkınlıktır? Bu nasıl bir ihanettir? Kanımca, bu zihniyetin ve onun gölgesi öznelerin katli daha bir makbuldür. Başka insanları sevmek noktasındaki durumumuz bir kefiyet halindedir. Ne var ki başkalarının varlığına saygımız ise kefiyet ötesi ve tarafımızın mecburen uyması gerektiği bir realitedir. Sevmemek başka, saygı duymamak başkadır. Yaratılmış her bir varlığın saygınlığı, yaratılışındandır zaten. Sadece buna imandaki arıza, sizi doğal olarak insan olma onurundan fersah fersah ötelere sürükler. En üstün yaratılmış olmanın anlamını bir türlü idrak edemeyen kafalar, dünyayı mahşer yerine çevirmeye devam etmektedir maalesef.

İçinizden biriniz (merhamet sahibi olarak) sakın ha şu merhametin yerini tevci etmesin. O, pahasız bir müşteri, asil bir duruş, saygı ile önünde eğilmeye değercesine hazinedir. Derhal bulur ve ortadan kaldırır. Hiç olmazsa pul değerinde satarlar belki. Merhametinizle birlikte gezdiğiniz, onunla sohbet ettiğinizi de söylemeyin. Yerin kulağı vardır, istemeyenleriniz onunla beraber sizi de üzerler. Onun bir tablodaki duygu, şiirdeki tema, makaledeki vurgu olduğundan da dem vurmayın, Aksi halde ortada ne tablo, dergi, kitap ne de neşriyat kalır. Merhametin geldiği yeri bilmem, gelip gelemeyeceğini de. Bildiğim şey, gelmesi durumunda varlığının onca eli kanlı tarafından kısa sürede ortadan kaldırılabilir. Onu sahiplenebilecek, onunla onurlu duruş gösterebilecek, onunla yükselebileceğine iman etmişler olmadıkça, merhamet olduğu yerde kalmalıdır. Hiç olmazsa anlama bilinmemeli ve dile alınmamalıdır. Doğrusu onu dillendirip, hayattan ötelemek, yokmuş gibi davranmak ve kişisel yükselişin sıradan bir enstrümanı yapmak, yapılabilecek en büyük kötülüktür.

Bıçak sırtı gibi bir durumun eşliğindeki insanlık, merhameti kuma gömmeye, saklamaya devam edecek midir? Merhameti asli anlamında hayatla buluşturanlar mı yoksa merhameti olumsuz bir ekle türeterek merhametsizliği mihenk edinenler mi galip gelecektir? Bu anlamda esas sorulardan birisi de merhametin uzunca yıllardır kaybolmuşluğu olsa gerektir. Onu bir görenimiz olursa, tavrını, düşüncesini, davranışını iyi hesap etmelidir. O, dildeki zikretmekten öteye geçmesi gereken, düşküne dokunan, aç doyan, yuvasıza yuva, açlara aş, yaralılara merhem, gönlü kırıklara uzanan şefkatli el olmadıkça bulunamamış da demektir. Sözün özü, onlarca yıldır kaybettiğimiz şu merhamet nasıl bir saklanmışsa, bulunamamıştır. Bir bulan olursa, lütfen kendi için değil sadece, bütün varlık âlemi için sıkı sıkıya tutsun ve fakat incitmesin onu. Merhameti de merhametli sahiplenmek gerekir çünkü. Merhametimiz nispetinde insan olabildiğimiz gerçeğini de bir kenara koyarak, daha bir insan olma arzusunu topyekün haykırmamız gerektiğini söylüyorum. Olmayacaksa içinde merhamet, neye yarar ki güç, para, cesaret ve kudret; neye yarar en güzel çizimlerin tablolarındaki renk.

Oğuzhan KÜLTE

DİLDE BİRSEK, CUMHURİYETTE DE DİRİYİZ

“Bir toz ve dumandı ki bu kalktı üzerimizden
Yeşerdi cumhuriyetle, gün yüzüne çıktı yeniden.”

Büyük düşünür Konfüçyüs, devletteki işlerin daha güzel yürümesi ve ortadaki kargaşanın kalkması için yetki verselerdi, işe nereden başladınız? sorusuna, manidar bir cevapla “Dilden başladım.” der. Dilin önemini ve değerini vurgulaması bakımından ne de anlamlıdır bu söz.

Başka hiçbir millet için bir rejim bu denli önemli olmamıştır. Medeniyetimizin gizli hazinelerinin yeniden can bulmasında bir lokomotif işlevi gören cumhuriyet, yine ondan beslenerek daha bir kök salmıştır. Varlığın fiziki sınırları ne ise, gölgesi de buna göre şekil alır. Tıpkı gece ve gündüz gibi ayrılmaz bu duruş, sosyal hayatımızda benzersiz örnekleri çağırıştırır. Bir nimet olduğu ve sunduğu olanaklarla bizleri çok daha müreffeh bir yaşamın içine aliveren cumhuriyet rejimi de onun beslemekte olduğu, ondan dayanak aldığı dil ile böylesi bir ilişki içindedir.

Toplumsal bir anlaşma, uzlaşma, kültürlenme, sosyalleşme ve geçmiş ile günü köprü gibi bir arada tutabilme işlevlerini yüklenen dilimizin, cumhuriyet yönetiminin de vazgeçilmezi oluşu gayet doğaldır. Birinin zafiyeti, diğerinde de kısa sürede bazı kargaşaların yaşanmasına neden olur. Benzer şekilde, dildeki gürbüzlük ve onun sahiplenilmesi, cumhuriyet rejiminin ortaya çıkış nedenlerini daha bir güçlendirir ve Fârâbî'nin de kaleme aldığı bir kitabında değindiği gibi, “Erdemliler Kenti” denen bir sosyal gerçeklik ortaya çıkar. Bu ideal kentte sözcüklerin çağırıştırdığı anlamda ortaklık bulunduğundan, bu sözlerin yankılanımındaki eşgüdüm bütün toplumsal hayata doğrudan olmasa da dolaylı bir ortaklık ruhu katabilmektedir. Her ne kadar günümüzde böylesi bir kenti bulmak mümkün değilse de Farabi idealinde her bireyin kendini daha mutlu, güvenli, esen hissedebileceği kenti neşretmesi, dilin toplumsal yapı ve onun dinamikleri ile geleceğe yönelik hedeflerine ulaşabilmesinde ve dahası, varlığını sürdürebilmesi bakımından kuşkusuz pahasız bir güce sahiptir.

Günümüz aydınlarının bir kısmının cumhuriyetle birlikte gelen harf devrimini sağlıklı okuyamamalarının altında, dil ile alfabe arasındaki fark yatmaktadır kuşkusuz. Oysa milletimizin ta Orta Asya steplerinden bu yana kullana geldiği dil, aynı dildir ve Türkçedir. Alfabeyi değiştirmeniz, dili ve onun inceliklerini, dilin iletişim fonksiyonunu ortadan kaldırmadığı gibi, onu daha kısa sürede öğrenilebilir, daha kolay yazılabilir hale de getirmiştir. Okuryazarlık oranlarına bakıldığında öne gelen bu hakikat, alfabe devrimi ile dil devriminin farklı farklı şeyler olduğunu anlamamız için yeterlidir. Cumhuriyetle birlikte büyük bir modernleşmeye gidilen yıllarda, Mustafa Kemal'in ortaya koyduğu bu devrim, dil değil alfabe devrimidir. Bunu doğru anlamamak, binlerce yıllık kadim kültürün kesintiye uğradığı gibi söylemlerde bulunmak, olsa olsa konuyu kavrayamamaktır. Yüzde onları geçmeyen Osmanlı döneminin okur-yazarlık oranının “Millet Mektepleri” hamlesiyle birden bire altı kattan fazla bir orana ulaşması, seçilen alfabenin doğruluğunu da gösterir üstelik. Önemli bir kritik yapmak gerekirse, Latin Alfabesini olduğu gibi almadığımız ve onların dilinde karşılığı da bulunmayan, sadece bizim dilimize özgü seslerin alfabemizde yer alması hususu da dikkate alınmalıdır. Buna en güzel örnek “ğ ve ü” sesleridir. Bu sesler, bizim yazma ve konuşma dilimizin vazgeçilmez bir unsuru iken, Batı dillerinde yer almamaktadır. Harf devrimi yapılırken, geleneksel dil ve söyleyişimizin hassasiyetle ele alındığı da ortaya çıkmaktadır.

Üzerindeki farklı kalınlıklardaki telleri ile bir enstürmanı topluma benzetir isek, kalınlıkları nisbetinde farklı oktav sesleri üretme kabiliyetindeki bu farklılığı bir düzen ve uyumlu sesler zincirine yani müziğe eviren şeylerden en önemlisi, tellerin gerginliğini ayarlayan burgaçlarıdır. Burgaçlar doğru gergünlükte her farklı tel grubunu öyle bir ayarlamalıdır ki, tümüne tezene ile dokununca tek ses kadar mükemmel bir frekans üretebilsinler. Dilin işlevi de esasında tam da böyle bir şeydir toplum öznesinde. Onda ahenk var ise, toplumsal ilişkilerde de gerginlik yerine sükunet, işbirliği ve uyum da var demektir.

Binlerce yıldır yankılanan yegâne dillerden biri olarak Türkçemiz, medeniyetimizin oldukça köklü olduğunu gösterebilmesi bakımından çok önemlidir. Çin'in Uygur Özerk Bölgesi'nde bu günün Türkçesiyle bile bir şekilde anlaşabilmemizin mümkün oluşu, benzer şekilde de lehçe, ağız farklılıklarına rağmen bir Kafkaslı ile halen iletişim kurabilmemiz de dilimizin temel esaslarının değişmediğini göstermektedir. Kaldı ki, birbirine yakın coğrafyalarda aynı dili kullanan milletlerin bölgeden bölgeye değişiklik gösteren lehçeleriyle kısmi sorunlar yaşamalarına karşın, iletişimi başardıklarını görüyoruz. Bu durum, bütün diller için geçerlidir.

Dil yaşayandır, güncellenendir, kullanılmayan unsurları geri plana alırken, halkın benimsediklerini öne çıkarandır. Lügâtımıza bakıldığında aynı nesneye, duruma veya eyleme karşılık gelen çok sayıda sözcüğün olduğunu görmemiz, dildeki zenginliği ifade eder. Yaşanmışlıklardaki karşılıklı dile giren kelimelerdeki bu çokluk, kültürel deneyimlerin zenginliğindedir elbette. Günümüze gelirken daha az tercih edilen, nadiren kullanılan sözcükler her dilde mevcuttur. Cumhuriyet rejimi, bu anlamda ortaklaşa kullanıla gelen kelimeleri dilin kurallarını ve doğasını zedelemeyen güncellemiş, herkesin anlayabileceği hale getirmeye çalışmıştır. Harf devrimi sonrasındaki dil kurultayları bu anlamda oldukça büyük işler başarmıştır dersek abartı olmaz. Cumhuriyet öncesi dönemlerde,

Osmanlı'da ve onun öncesinde de Selçuklu'da gerçek anlamda bir dil politikası olmamıştır. Her ne kadar Karamanoğlu Mehmet Bey'in 1277'de kültürümüzü korumak ve ona ivme katmak, dildeki savruluşuna son vermek gayesiyle Türkçeyi resmi dil olarak ilan, o yüzyıllarda çok mühim bir atılım ise de, sonraki süreçte Arap ve Fars kültüründen kelimelerle ana dilimiz bir karmaşanın içine girmekten kendini kurtaramamıştır.

Devletlerimizin yüzyıllardır süre gelen varoluşumuzda adları değişmiş olsa da halkın dili aynı kalmış ve bu motivasyonla da tasavvufta ve halk edebiyatında daha anlaşılır olmayı başarmışızdır. Bu noktada halen kullanmakta olduğumuz dilimizde ve onun arkasında büyük emekleri bulunan Yunus Emre'yi de anmadan geçmemek gerekir. Yaptığı çalışmalar ile dilimize büyük kazanımlar edindirmiş ve oğuz lehçesinin daha bir kök salmasını, halk içinde itibar bulmasını, dilimizin büyük bir medeniyetin dili olduğu hakikatını gözler önüne sermiştir. Dilimize dair XII ve XIII. Yüzyıllardaki bu farkındalık, Osmanlı'nın zaman içinde Arap ve Fars kültürünün tesirine girmesine, giderek ağıdalı ve adeta esperanto bir dil olma yolunda savruluşuna uzun zaman sessiz kalınmış, dilde elde edilen kazanımlar da önemini yitirmiştir. Halk ile saray dili, bilim dili, edebiyat dili birbirinden habersiz, keşmekeşin içinde Tanzimattaki uyanışa değin büyük bir karmaşa yaşamıştır. Millet olma hedefi yeniden özne olmaya başladığında, dilimizle ilgili bu savruluş, aydınların da çalışma sahalarına ciddi biçimde girmiştir.

Şunu da söylemek gerekir ki, onca kargaşaya rağmen, halkın konuşma dili de sarayın resmî dili de yine Türkçe olarak korunmuştur. Dilimizdeki yozlaşma ve onun toplumsal, kültürel işlevlerini yerine getiremez hale gelişinin fark edilmesi uzun zaman almıştır. Burada, yönetim gücünün esaslı bir dil hedefi olmaması ve dışarıdan gelen tesirlerin de dilimizi iletişim unsuru olmaktan uzaklaştırdığını ifade getirmek gerekir. Dilde meydana gelen bu hasar, ne yazık ki cumhuriyetin ilanından sonraki köklü ve toplumumuzun tümünü kapsayıcı devrimlere değin süregelmiştir.

Cumhuriyetle birlikte yepyeni başlangıçlara imza atan ve bunları da toplumsal mutabakatla başaran milletimiz, Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğü ve bu görüşte de dilin önemini hakkıyla ele alması sayesinde, köklerimize doğru esaslı bir yolculuk da başlamıştır. Türk Dil Kurumu'nun kurulması ve akabinde Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nin açılışları hep aynı davaya hizmet için atılan adımlardır. Milleti anlayış, kavrayış, kültürlenme ve geçmişi ile barıştırma, geleceğe de en ileri hamlelerle yürüme yolunda, dile dair hamleler bizleri bu günlere taşımıştır. Yurdumuzun bütün bölgelerinde, kentlerinde, köylerinde kabul gören; anlaşılmasında, aktarılmasında sorunu olmayan dil olarak Türkçemiz, milletimizin en büyük hazinesidir. Dildeki bu birlik sayesinde uluslar arası her faaliyette kendine yer bulabilen milletimiz, binlerce yıla dayanan kültürünü tün dünyaya ilan etmiş, medeni devletler arasında yer alma noktasında büyük ivme kazanmıştır.

Dil; milletle doğan, gelişen, güçlenen ve aynı zamanda da milleti hayata dair her alanda besleyen, gözeten, bir arada tutandır. Millet ve dil birbirinden ayrılmaz, birbiriyle devinim içinde de yaşar. Cumhuriyetin en büyük kazanımı, geçmiş yüz yıllardaki miskinliğin ve dağınıklığın kalmasına vesile olan dil birliğini sağlamış olmasıdır. Bu tartışmasız gerçek, üzerinde yaşadığımız topraklarda her vatandaşımızın ; aynı ruhla, düşünüşle, ortak hedeflere uzanmasını yolunu açtığı gibi, zorluklarda da birbirine kenetlenmesinin, mücadele gücünün, sabrının, sanattaki ve bilimdeki hünelerinin de gün ışığına çıkmasında baş rolü oynamıştır şüphesiz. Dildeki bu büyük hamleler yapılmayıp, cumhuriyetimizin de böyle güçlenmesi, demokratik yaşamın nimetlerinin her sahaya yansması ve ekonomideki dev adımlar da hayata geçemezdi. Burada şunu demek gerekir ki, cumhuriyet milli kimliğin en has yolculuğunun başladığı ve her yönden de gelişimi ve güçlenmesi, maziden elde edilen kazanımların da sahiplenilmesi bakımından bir milâttir. Dili korumak, güçlendirmek, cumhuriyeti de korumak ve güçlendirmek demektir. Her ikisi milletimiz için gerçekten de apayrı bir öneme sahip, etle kemik gibi ayrılmaz değerlerdir.

Dilimizin bunca önemine karşın onu ne hacimde ve ne derinlikte gerçek doğasına uygun kullanıyoruz? Bu temel soru bizim için olduğu kadar diğer tüm milletler için de temel sorudur. Giderek artan internet kullanımı ve onun zemininden beslenirken dilimizi de istenmeyen şekilde erozyona uğratan sosyal medya, geleceğimiz adına ciddiye alınması gereken bir noktadadır. Bir virüs gibi koskoca medeniyeti söz, duruş, davranış, düşünüşler bakımından olduğu kadar, duygusuzluk rüzgârı ile de adeta bir argo mecrasına döndürmeye başlamıştır. Bu can sıkıcı tehdit, tedbir alınmaz ise kültürümüzün mayası ve vazgeçilmezi dilimize büyük zarar verebilecek potansiyeldedir maalesef. Kendi içinde bazı meslek erbabının ürettiği terimleri de buna dahil edersek, dilimizde gerçekten de bir tahribatın yaşandığını söylemeliyiz. Kestirmeden cevaplar, ilginç ve uydurma kısaltmalar, kökle ilgisi olmayan absürt takılarla ve keyfiyetle yapılan eklemelerle genelde yeterince kültürlenememişlerden etkilenen bu yönelişe bir dur demelidir. Tam da bu noktada iletişimde otorite bir değerın yorumuna kulak vermek gerekir. "Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Filiz Aydoğan Boschele, gençlerin sosyal medya mecralarında yazmak yerine fotoğraf koymasının, konuşma yerine emoji kullanmasının ve yazarken çeşitli kısaltmalar yapmasının Türkçenin yapısının bozulmasına neden olduğunu bildirdi." Bu trajik ve tehlikeli duruma en uçuk örneklerden biri de yine sosyal medyada yazmadan tasarruf gayesiyle kullanılan selam yerine 'slm', naber yerine 'nbr', merhaba yerine 'mrb', kendine iyi bak yerine 'kib'lerin kullanılmasını örnekleyebiliriz. Bu can sıkıcı ve giderek de artan yazılı anlatımdaki arızaların varacağı yeri sezme ve konuya dair farkındalığı geliştirmek, hassasiyetleri vurgulamak gerekir sanırım. Bazı şeylere göz yummak, sonradan daha büyük faturalar ödemekten daha akıllıcadır. Güzel dilimiz evrensel mahiyette bir sevgi, saygı, bağlılık, paylaşım, hoşgörü, kardeşlik dilidir. İnsanlık âleminin büyük özelemlerle bekleye durdukları esenlik dolu bir yaşamın anahtarı her şekilde dil üzerinden şekillenecektir. Bu anlamda da Türkçemizin hazinelerini en dolucasına işleyerek bu yüksek ülkülerin hayata geçebilmesinde işe koşmak durumundayız elbette.

Bağımlılık noktasına gelmiş sosyal medyada dilin ve ondan beslenen kültürel mayanın korunmasıyla ilgili gerekirse bazı yaptırımların dahi uygulanması asla acımasızlık veya kendini ifadeye engel gibi görünmemelidir. Aksi halde bu

erozyon, kendimizi ifade edebileceğimiz bir dil bırakmayabilir. Dilini kaybetmek; kimliğini kaybetmek, toplumsal bağların çözülmesiyle de tarihten silinmek demektir.

Türkçemiz öyle zengin ve köklü bir dildir ki, günümüzün hangi sahasından gelirse gelsin yeni bir buluşa, kavrama, teknik duruma karşılık bulabilmeniz zor değildir. Aynı şey, İngilizce için geçerli değildir. Beynelmîel bir dil bile olsa, İngilizce'nin bizdeki gibi köklü ve derin izler bırakmış bir kültürden gelmemesi, yeni terimlere, kavramlara isim verirken uyduruk karşılıklar vererek bu eksiği kapatmaya çalışmalarına şaşmamak gerek. Bu trajik durumu bizzat İngilizlerin itiraf etmeleri de ayrı bir gerçektir. Gençler olarak bizlerin de bu anlamda dili en güzel ve doğal haliyle kullanmaya özen göstermemiz keyfiyet ötesi bir durumdur. Bizi binlerce yıldır büyük bir medeniyet olarak bir arada tutan yegâne güç dilimizdi. Yarınlarımız olacaksa, bunu dile rağmen başarmamız mümkün değildir. Dil hazinesini yitirmiş hiçbir millet dünya sahnesinde uzun soluklu kalamamıştır. Her şeyini yitirmelerine, büyük darbeler görmelerine, ekonomik olarak çökmelerin rağmen, dillerindeki ilhamdan güç alarak yeniden dirilen milletler de vardır kuşkusuz. Bizim şanlı tarihimizde de bu duruma çok örnek yok mudur? Bir asır önce yurt toprağımızda kopan kıyamette en büyük ilhamı bulduğumuz güç yine dilimiz değil miydi? Merhum Âkif'in şiirlerini okuyup vatan aşkıyla dolmayanımız, o zorlu günlerin onlarca yıl sonrasında bile tesirinde kalarak duygulanmayanımız var mıdır? Kuva-i millîye ruhunun arkasındaki motor gücümüz de dilden başkası değildir. Mustafa Kemal'in yurdu yeniden inşa ederken bu adımların başına öncelikli olarak dili alması, bu konuya ne de hakim olduğunu gösterir. Bunu şu sözleriyle de adeta perçinlemiştir: Mili his ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Türk dili dillerin en zenginlerindedir. Yeter ki, bu dil şuurla işlensin! Duygulara, coşkulara, ülkülere, birliğe ve dirliğe ortak duruşun adı değil midir dil? Sadece dildeki büyük ivme ile büyük bir medeniyet kurabilmek mümkün iken, dilin içinde yer almadığı ve diğer her türlü maddiyatın bulunduğu zeminlerde ise asla bir medeniyet kurulamaz, millet kalınmaz demek, gerçeğin ta kendisidir. Bu anlamda, binlerce yıldır bizi sapaşağlam medeniyetimizle bu güne taşıyan dilimizi daha akıcı, akılcı, hassasiyetleri gözeterek, kullanımını ve anlaşılmasını engelleyen her türlü istilacı kelimedenden ve eklerden de arındırmak yine hayati bir konudur. Bizim kültürümüzle ilgisi olmayan kelimelerin hayatımızda yankılanmalarını bekleyemeyiz değil mi? Bize dair olan sözcükler bulunup çıkarılmalı ve halk ile sanat dili, bilim dili, edebiyat dilleri arasındaki uçurum da ortadan kaldırılmalıdır.

Milletimizin gözdesi durumunda uğruna ölünesi iki başat bayrağı vardır. Birisi rengini şehitlerin kanından almış olan ve gönderde haklı gururla dalgalanmakta olan bayrağımız, diğeri de bize her zorda ilham veren, aynı duygu ve düşüncede bir arada tutan; birlikte güldüren, ağlatan, coşkulanıran, birbirimize saygı ve sevgimizi en güzide şekillerde iletebilmemizi sağlayan "ses bayrağımız", Türkçemizdir. Gönderdeki bayrağın anlamını en kudretli şekilde dillendirerek, onu düştüğü zorluktan kurtarmamızda bizi bir araya getiren ses bayrağımız, milletimizin göz bebeğidir. Vatanın bir karış toprağının elden çıkarılmasına nasıl şiddetle karşı geliniyorsa, dilimize yönelik saldırıları da böyle anlamak ve gereken tedbiri almamız gerekir. Dile rağmen bir bayrak ölümsüz değildir. Dilde birliğimiz, cumhuriyette de dirliğimizdir.

Başkaca dillerin öğrenilmesi günümüzde de öncesinde de ve sonrası için de elbette büyük kazanımdır. Burada dikkat etmemiz gereken, bizi biz eden dilin ana dilimiz, Türkçemiz olduğudur. Çokça dil bilmek büyük değerler katıyor olsa da, ana dilimizin gözümüz gibi esirgenmemesi halinde ortaya çıkacak tablo her yönden bir yıkımdır. Cumhuriyetin fikri ve demokratik ve geleceğin büyük medeniyeti olabilme zemininde, binlerce yıldır bizi millet olma şuuruyla şereflendiren dilimiz, daha bir güçlenecek, dünyanın barışa her zamankinden çok ihtiyaç duyduğu günümüzde ; sevgi, huzur, bilim, sanat, edebiyat dili olarak hak ettiği yeri alacaktır. Dilin gücü; maneviyatın, bilimin, sanatın ve kısacası topyekün bir medeniyetin gücüdür. Bu güce katkı sağlamak üzere her ferdimizin gereken hassasiyeti göstermesi görev değil, vatanseverlik ruhunun doğrudan yüklediği bir misyondur da. Dilimiz varlığımızı nişânesi, gururu, estetiği ve kudretidir. Onu en ideal şekliyle kullanarak daha büyük ülkelere ulaşılabilmesi farkındalığını temenni ediyoruz.

Oğuzhan KÜLTE

ASRA VURULAN MÜHÜR

Yakın coğrafyamızın kanayan yaraları belli ki kolay kolay da dinmeyecek. Bunun da ötesinde tüm cihanın meselesinin kilitlendiği Ortadoğu ve bunun hemen kıyısındaki bizler, dramlarla önümüzü servis edilen acılara uzunca bir süre daha katlanmak zorunda kalacağız. Elbette her acının, her zorbalığın bir sonu vardır. Üzüntü veren şeyse, bütün toz duman ortadan kalktığına ve insanlar muhkem haberlerle o normal dediğimiz günlerine döndüklerinde dahi, insanlığımızdan geriye neler kaldığını sorgulamadan edemeyeceğiz sanırım.

Bütün ağırlığıyla var olabilmenin bedellerini tarihten de acı vesikalarla ve günümüze de hiç eksiltmeden yüzümüze yüzümüze vurmakta olan dünya, güçlü olabilmeyi şuur sahibi tüm milletlere dikte etmektedir. Her ne kadar savunma sanayisine aktarılan onca paranın sorgulanması gerektiğini düşünsek de bunun altında yatan nedenleri düşündüğümüzde işin rengi değişiyor maalesef. “Düşmanlarınız silâhlanıyorsa, siz de onların silâhlarından daha da iyileri ile silâhlanın” hadisi şerifi bu günleri kapsayacak bir acı hakikati dillendirmekte. Barışı korumanın belki de en pratik yolu güçlü bir ordudan geçmektedir. Bu güç, sizi sınamaya cesaret etmeyi düşünenlere de en net kalkandır.

Bir varlık ve yokluk savaşını vermiş olduğumuz bir asır öncesindeki şuur, bugünkü varlığımızın da anahtarı, parolası ve nirengisidir. Üç ve belki de dört asırdır savunma doktrini ile hareket eden milletimiz, 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık Meydan Savaşı ile yeniden taarruza geçmiş ve hakkı olan kadim vatanında özgürce yaşama realitesine ulaşmıştır. Milletın köklerini, karakterini çok iyi bilen, ona dayanan, güvenen bir lider olarak Mustafa Kemal, öncülüğü sayesinde sadece Anadolu'nun değil, işgal altındaki diğer ulusların da fikri hamisi olmuş, uluslar arası bir değer haline gelmiştir. Onlarca ülkedeki Atatürk Heykeli'nin saygınlık uyandıran bu yanı asla gözden kaçmamalıdır. Hayata gözlerini yumduğu 10 Kasım'da, bir zamanlar hasmı durumundaki İngiliz komutanın hasta ve yaşlı olmasına rağmen, O'nun cenazesinde bulunmak isteği de çok manidar bir davranıştır. Nitekim İngiliz komutanı her türlü ısrara rağmen sağlığını da tehlikeye atarak, böylesi asil bir insanın cenazesinde bulunmayı kendine görev bilmiş ve bunu da hayata geçirmiştir. Bu anlamda Mustafa Kemal, sadece bizlerin değil, hasmı durumundaki insanların dahi nazari dikkatini çekmiş büyük bir değerdir.

Bir konuşmasında iki “Mustafa Kemal vardır.” Derken, tarihe not düşülecek ve milletimin de asla hafızadan çıkarmaması gereken şu hakikatleri dillendirmiştir: Mustafa Kemallerden biri olarak fani olan, et ve kemikten mürekkep olanıdır. Diğer ise, necip milletini vefası, kahramanlığı, çalışkanlığı, özgürlük aşkı itibarıyla milletın ta kendisidir, şeklindeki tasviri ile o ikinci Mustafa Kemal'i tartışmasız şekilde etmiştir. Evet, zamanına en basiretli, öngörülü bir komutan, savaşlar sonrasında da inkılâpçı, mükemmel bir diplomat ve devlet adamı olarak da mührünü vurmuş olan Mustafa Kemal, bir fani olarak aramızdan ayrılmıştır. O'nun geriye bıraktığı ve bizlere emanet ettiği cumhuriyet tüm değerleriyle birlikte yaşamaya devam etmektedir. Mazisinden aldığı ilhamla necip milletimiz bu değerlerin farkındalığını ne münasip şekilde taşımış ve taşımaya da devam etmektedir.

Dünya tarihine adını altın harflerle yazdırmış çok sayıda değer vardır. Bunların bir kısmı politik duruşuyla, bir kısmı askerî gücü ve başarılarıyla, bir kısmı ilmiyle, edebiyatıyla, bir kısmı da manevi değerleriyle öne çıkmıştır. Burada ilginç olan şeylerden birisi de yukarıda değinilen niteliklerden biriyle ilgisi olan şahsiyetlerin millet sevgileri noktasındaki duruşlarının, milletlerine adanmışlıklarının Mustafa Kemal ile mukayese edilemeyecek olmasıdır. Zira O, sadece Kurtuluş Savaşımızın fatihi değil, cumhuriyetimizin kurucusu, demokratik yaşamımızın öncüsü, kültür ve sanat hamlelerimizin lideri, ekonomik durumumuzun ilhamı ve kısacası güçlü bir millet olma vasfımızın her yerinde varolabilmiş tartışmasız bir değerdir. Bu anlamda Mustafa Kemal'in her yönden yeniden varoluşun adı da olması pek tabiidir. O'nun sadece dil ile ilgili çalışmaları dahi başlı başına bir başarıdır. Bazılarının halen akademik duruşları ve statülerine rağmen O'nun “Dil Devrimi” yaptığını söylemeleri de olsa olsa algı hatası veya kasti bir duruşun sonucudur. Oysa dil dediğimiz varlık bir milletle var olur değişmez, değişmez. Onun ifade edildiği araç ses (harf) değişir. Bu değişimin adına da dil değil, harfte inkılâp demelidir. Kavramları doğru yere koymayı başaranlar, eminim buradaki karışıklığın ne büyük bir talihsizlik olduğunun da farkındadırlar.

Her yüz yılda bir deha gelir dünyamıza. Ne mutlu ki geçen yüz yılın dehası milletimizin bağrından çıkmıştır. Neredeyse tüm ümitleri bitmiş ve her yönden yıkımın eşiğindeki son demlerini yaşamaklı milletimiz, 19 Mayıs 1919'da adeta ufuktan yeni doğan güneş misali tozundan dumanından sıyrılarak benliğine dönebilmiştir. Bu dönüş, aynı garabete düşmemenin, her daim uyanık olmanın, milli birlik ruhunun dirilişidir. Yaşamak için ölmenin onurunu taşıyabilenlerle sürdürdüğümüzü varlığımız, yeri ve zamanı gelince bizlerin de aynı fedakârlığı göstermesini gerektirir şüphesiz. Vatan sevgisi, bayrak sevgisi, dile olan bağlılık, manevi değerlerdeki ortaklık ve dahası bizleri Mustafa Kemal sevgisinde ortaklaştırmakta, bu durum ise, büyük mücadelelerle varlığını sürdüren milletın tarihinden dersler çıkarabildiğini işaret etmektedir. Henüz anasını yaşlarındaki bir çocuğun elinden tutmakta olan annesiyle birlikte cadde üzerinde yürürkenki gözlemlerim bu anlamda çok manidardır. Zira, Ata'nın ölümünden duyulan acıların yansıdığı şarkısını söylemekte olan bu nesil, bundan sonraki neslin de ortak değerine sahip çıkacağını göstermektedir.

Politik kaygıları, geçmişteki sürtüşmeleri ve ucuz hesapları yüzünden Batı'nın hegemonyası altında adeta kukla gibi

manipüle edilen çoğu Arap devleti gerçekten de tarihinin en onursuz duruşunu göstermeye devam etmektedirler. Şu bilinmelidir ki, vakti gelince asileşmeyi beceremeyen ve her şeye rağmen güce biat etmeyi tercih edenler, zulümlerin de yaşanıyor olmasında asıl suçluların en büyük payandasıdır. Ortak menfaatleri için aralarındaki türlü farklılıkları ve anlaşmazlıkları bir kenara bırakabilen Batı zihniyetinin beşerin tepesinde tuttuğu kılıcın gücü de buradan gelmektedir şüphesiz. Kültürü oluşturan farklı renklerin bir amaç için birlikteliğini çoğunlukla başaramayan İslam dünyası, bunun acılarını onlarca ve hatta yüzlerce yıldır çekmektedir ne yazık ki. İşin ayrı bir tarafının da yüzlere tokat gibi vurmakta olan bu gerçeğin sorumluluğunun birkaç ulus dışında hissedilmiyor oluşudur.

Manevi değerlerimiz hayatımıza yön veren, renk katan ve bizleri iyi hissettiren şeylerdir kuşkusuz. Bir başkasına yardım etmenin mutluluğu para ile ölçülemezdir de. Ne var ki hayatın egemenliği hususunda iyi niyetlerden öte başkaca yeteneklerin, merakların ve disiplinli çalışmaların yani imin karşısındaki tutumun da belirleyici yanını asla bir kenara koyamayız. Bir yanda bizi biz eden kadim değerlerimizi yaşarken, diğer yanda da hayatın nimetlerine ve olası külfetlerine karşı da hazırlıklı olunmak gerekir. "İlimsiz otorite kurulamaz." Sözü ile bu hakikati dillendiren Mustafa Kemal'e "laiklik" mevzuunda yöneltilen haksız eleştirileri anlamak mümkün değildir. Şu yüzyılda dahi başlarına gelen felâkatlerden kurtuluşun anahtarını "Fil Suresi" ve tarihteki "Fil Olayı" ile görmeye çalışan kafalara hayatı anlatmak pek mümkün de görünmemektedir. Bu konuda bazıları öylesine ileri gitmişler ki sormayın. İsrail'in yakın zamanda tüm insanlığın gözleri önünde yürüttüğü vahşetin çözümünde "ebabil kuşlarını" çözüm ortağı olarak görmüşler. Elleri, kolları, akılları, güçleri varken dahi böylesi bir korkakça ve son derce de akıldan mahrum bu durumun izahını sizlere bırakıyorum. Üfleyerek koca koca rüzgar tiribünlerini çevirebileydik, iki güzel dua ile toprağın kendi kendini işlemesini ve iyi ürün vermesini dileseydik çalışmaya, üretmeye kafa yormaya, emeğe ve sabra ne gerek vardı ki. "Kişi için yaptıkları kadarı vardır." Ne güzel bir ifadedir bu manada. Tevekkül başka şeydir, hiçbir şey yapmadan elleri göğe açarak yardımı uçan kuştan ummak başka şey. Bizlerin çalışmadan, yorulmadan bir şeyleri başaramayacağımızı anlamamız gerekir. Sözün özü, bir yanda ibadet ritüellerini dileği gibi yaşayabilmek ve öte yanda da ilimin gerektirdiği çabayı göstermek yoruma mahal vermeyecek bir gerçektir. Bu şekilde yaşamak bir seçenek olmaktan çıkmıştır. Günümüzde sayıların değil, niteliklerin öne çıktığını düşünürsek, bir avuç Yahudi'nin Ortadoğu'daki bu cüretini daha gerçekçi kavrarız sanırım. Bizleri esenliğe, barışa, caydırıcı güce götüreceği yolun kapılarının ilimden, insan kalabilmemizi sağlayan yanın da değerlerimizden geçmekte olduğunu da anlamamız gerekir.

Zekânın kof bir kavram olduğunu düşünenlerdenim. Bunun yerine çalışkanlığı, erdemli duruşu, hedefleri peşinde üşenmeden koşabilmeyi, kararlı olmayı tercih ederim. İradedeki sağlamlık, zekânın hangi derecede olduğundan çok daha önemlidir. Kararlı çalışmakta olan bir sistem, daha ileri ve fakat kararlılığında sorunları olana göre daha makbuldür kanımca. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren atılan büyük adımların sabır, çalışkanlık, kararlılık ve hedeflere inançla nasıl büyük bir yakınlığı varsa, ileri medeniyetler arasında olabilme hedefinde de az önce dile getirilen kemiyetler vardır şüphesiz. Mustafa Kemal'in çok yönlülüğü ile ortaya koyduğu hamlelerin ne de ince hesaplara dayandığını anlatmaya gerek var mıdır bilmem. "İstikbâl göklerde dir." derken ne de haklı olduğunu günümüzde daha iyi kavriyoruzdur umarım. On düşünüp bir konuşmak, kırk düşünüp bir yapmak anlayışı ile ömrünü dolduran Gazi'yi daha iyi anlamak, anlatabilmek bugün de yarınlar için de elzemdir.

Mustafa Kemal sevgisini farklı noktalara taşıyarak O'nu putlaştıran yaklaşımları ne kadar kabul etmiyorsak, O'nun fikirlerinin değerlerini, ortaya koyduğu cumhuriyeti ve onun nimetlerini anlamamak elden gelen sorumsuzluğu gösterenleri de bir o kadar reddediyoruz elbette. Biz, O'nun fikirlerinin peşindeyiz. Bir sosyoloğun söylemleriyle konuşmuş, vatansever bir devlet adamı yürekliliği ile hükmetmiş, manda yerine özgürlüğün yolunda cepheden cepheye milletin için ömrünü vakfetmiş bir değeri nasıl sevmeyiz. Şunu gönül rahatlığıyla söylemek gerekir ki, bugün var olan din, okunan ezan, güçlü bir ordu ve son zamanlarda da göz kamaştıran savunma ve havacılıktaki ilerlemelerde Mustafa Kemal'in ileri görüşlülüğü, gayretleri ve emekleri vardır. O'nu bir insan olarak sevmek farklı, ortaya gelen ve bugün bütün milletimizi aynı sancağın altında toplamayı başaran tarihi değeri pahasız bir insan olarak şahsiyetine saygı farklı şeylerdir. Birilerini sevmek hususu dikte edilemez elbette. Birilerine karşı sevgi beslemek, içimizin ısınması durumu tümüyle keyfiyet işidir çünkü. Ve fakat, aynı gök kubbe altında halen yarınların planlarını yapıyor olabilmenin bahtiyarlığı karşısında saygı duymamak affedilir bir şey değildir. "Gölge etme, başka ihsan istemem." derken Roma İmparatoru Sezar, bir anlamda bu hakikati dile getirmiş olmalıdır. O'nu sevmeyenleri anlayabiliriz belki, ne var ki O'na saygı duymayı kendine yediremeyenleri de tarihlerini bir kere daha okumaya davet ederek, ortak değerimizi sahiplenmeye davet ediyoruz.

Geleceğimiz adına ve bu günlerin onurlu duruşu öznesi olabilmenin de adına Mustafa Kemal gibi bir tarihi değerinin sahibi olmanın ayrıcalık olduğunu düşünüyorum. Sadece bir yönleriyle milletlerine istikamet veren şahsiyetlere gösterine saygıyı bir kenara koyarsak, hayatın neredeyse her bir alanında öncülük yaparak yol gösterebilmiş bir ecdadı yürekte ve akılda doğru yere tevci etmeliyiz kanaatindeyim. Abartmadan söylemek gerekirse, böylesi bir dehanın sıradan bir ülkenin gerçeği olduğunu varsaysaydık, bugünün en ileri kültürünün de o ülke olduğunu söyledik kuşkusuz.

Millete özgüven veren duruşuyla daima hayat bulacak Gazi, her yeni nesilde de aynı canlılıkla akıllarda ve yüreklerde yer etmeye de devam edecektir. Bizler farklı j isimlerde, farklı hayalleri ve geçmişleri olan bireyler olsak da ortak tarihi şuurumuz, geleceğe yönelik mefkûrelerimiz, tarihimize olan saygımız, vatan, bayrak, ezan, özgürlük gibi kadim ve vazgeçilmez değerlerimizden ötürü büyük bir milletiz. Maneviyat hususunda anlaşılmaz eleştirilerde bulunan bir grup, maneviyata dair Gazi'nin icrâlarına da bir bakmalıdırlar. Kutsal kitabımızın ayetlerinin kendi dilimize çevrilmesinin ne büyük bir hizmet olduğunu söylemeye bile gerek duymuyorum. Tabi, günümüzde de varlığını sürdürmekte olan "Diyamet" in de Gazi tarafından inşa edildiğini ayrıca bir kenara koyuyoruz.

Mustafa Kemal`i anlamak ve veya O`nun eser ve düşüncelerine saygı göstermek vatanseverliktir. Vatan şairi Mehmet Âkif, İstanbul`un fethini gerçekleştiren Fatih Sultan Mehmet, çölleri aşarak İslam sancağını payitahta getiren Yavuz Sultan Selim ve daha nicesi ne denli değerli ise, bizi güne bütün değerlerimizle taşıyabilmiş ve bunu da diğer milletlerin gıptası ile başarabilmiş Mustafa Kemal de tartışılmaz bir değerdir. Her kul gibi O`da bu dünyadan göçüp girmiştir. Asra vurduğu damga ise milyonlarca duyarlı vatan evlâdının ve hatta başkaca ulusların insanların da duygu ve düşüncelerinde yankılanmaya devam etmiştir. İki Mustafa Kemal vardı. Biri beden olarak vardı ve ölümlüydü. Diğer Mustafa Kemal ise O`nun eserlerini doğru okuyan, anlayan ve bu millete hizmette şahsi menfaatlerini aşabilen diğeri bizleriz.

“Bayraktır, son vatan evlâdı düşmeden yere inmeyecek,
Ezandır, minarelerden okunacak, kulakların pasını silecek
Tarihtir, doğru okunacak, anlaşılacak, dersler çıkarılacak
Mustafa Kemal`dir bilinecek, saygı ve vefa ile anılacak
Mustafa Kemaller ; dün vardı, bugün var, yarınlarda da olacak.”

Oğuzhan KÜLTE

SONA DOĞRU

Tarihi boyunca bunca bir yandan ışığı ve diğer yandan da karanlığı içinde barındıran, gizemleri ve tehlikeleriyle, bitmek bilmez hırsların öznesi olarak Ortadoğu, beşerin mazisindeki en kara zemin ve bu geçmişin de en kanlı bölgesi olmuştur. Bunca savaşın, kaosun sonunda buradan istediğini alabilenin olmaması da düşünülmesi gereken ayrı noktadır.

Binlerce yıldır beşeriyetin kaderinin şekillendirilmeye çalışıldığı Ortadoğu, maalesef gereken dersler çıkarılmamış olmalı ki, günümüzde de bu kilit noktası özne olmaktan kurtulamamıştır. Yüzlerce yıla dayanan kirli hesapların, enerjiye, suya, verimli topraklara ve bazılarına göre de vaat edilmiş topraklara sahip olmak gibi gerçek dışı dinî misyonların kavgalarına meydan olan bu zemin, milyonlarca masun insanın da mezarı olmuştur durumdadır.

Gerek Ortadoğu ve gerekse de bu coğrafyaya yakın toprakların bir asır öncesindeki geçmişlerinde büyük katliamların yaşandığını biliyoruz. Cihan Şumûl bir devlet iken Osmanlı'nın sancağı altında esenlik içinde yaşamakta olan uluslar, bu yılların kıymetini bilememişler ve Osmanlı'ya da ihanet emişlerdir. Onlara göre Osmanlı ;bütün kaynakları sömürmüş, adaletle hükmetmemiş, kültürleri sindirmiş ve her yönden bu ulusları geri bırakmıştır. Ne var ki tarihi realite böyle demiyor. Osmanlı sonrasında güya daha özgür olacaklarını, ekonomik ve sosyal yönden güçleneceklerini ve kendi medeniyetlerinin sahibi olabileceklerini düşleyenler, bu masaldan büyük acıları yaşamaklı olarak uyanmışlardır . İddia ettikleri çirkinliklerin hiçbirini Osmanlı'dan asla görmemişken, Osmanlı'yı kendilerince saf dışı bırakabilmiş ve fakat hayal dünyasından uyandıklarında ise; kendi vatanlarında sürgün edilmiş, toprakları yağmalanmış, devlet idarelerine el konulmuş, ekonomik kaynakları sömürge edinilmiş ve adeta ikinci sınıf insan olarak yaşamaya başlamışlardır. Üstelik topluca uğradıkları katliamlar ve onur kırıcı muamelelere maruz kalmış olmaları da tarihlerine bu ihanetlerin bedeli olarak kara bir leke gibi de not düşülmüştür.

Vahşetin çığlıklarının, çaresizliğin doruklarının yankılandığı bu topraklar, ne hazindir ki insanlığa fitratın yolunu, esenliğin yolunu, onurlu duruşu gösterecek dinlerin de doğduğu yerdir. Nasıl da büyük bir tezat değil mi? Elimizdeki kayıtlara göre fikir yürütmek gerekirse, gelmiş geçmiş dinlerin, bu dinleri tebliğ ve de pekiştirmek üzere görevlendiren peygamberlerin, onların öğretilerini yaşatmak üzere ömürlerini vakfetmiş ve tarihe de adları geçmiş onlarca değerlin çabasına rağmen, rahmet kokması, yankılanması gereken bu topraklardan vehâmet, şehâdet, kan, öfke, göz yaşı yankılanmıştır ne yazık ki. Bu durum asla ilahî tebliğcilerinin ve onun üzerinden ihlasla yürüyenlerin kusuru değildir. Onca ümmetin içinden beşere yüklenen mirası sırtına almış aklına ve yüreğine yazabilmiş çok az millet vardır. Ne mutludur ki bunlardan birisi de Türk milletidir. Bizlere ve bizlerin ulvi misyonuna ortaklık edenler de olmasa idi, üçüncü dünya harbinin çoktan çıkmış olması konuşulurdu büyük olasılıkla.

Şunu üzümlere söylemek gerekiyor ki, üç kıtanın düğümlendiği ve pek çok medeniyete de ev sahipliği yapmışlığıyla bu kadim topraklar, beşerin yükselişinin de merkezi olmalıydı. Bu ifade iki bakımından da irdelenebilir. İlki, gerçekten de ilk medeniyet ışıklarının yükseldiği yer bu topraklardır. Dünya tarihine, coğrafyasına, bilimine, matematiğine kısacası medeniyetine yön verebilmiş olmasıyla imrenilesi bir hafızaya sahipken, dini misyonların ve çıkarların uğruna ve üstelik hanedanlık, güç, ikbâl adına verilen savaşlarla da bir yıkımın, yok oluşun da hafızasıdır. Başka hiçbir toprakta bu denli savaş, yıkım, kaos yaşanmamış, gözyaşı akmamışken; ilmin bu denli göz kamaştırıcı zirve yaptığı bir başka coğrafya da yoktur. İlk ortaya çıkan yükseliş, ikincisinin hayat bulmasıyla adeta yağmalanmıştır. En büyük kütüphaneler, görkemli tarihiyle kaleler, surlar, hanlar, köprüler, dini ritüellerin yaşandığı ibadethaneler, kütüphanelerin çoğu bu yıkımlardan, talanlardan kendini kurtaramamıştır.

Kıtalar ötesinden gelerek bu coğrafyada hakimiyet kurmak ideali de çok eskilere dayanmaktadır. Bu durumun coğrafi nedenleri olduğu gibi, stratejik ve ekonomik nedenleri de vardır elbette. Güneyden Kızıldeniz aracılığı ile Akdeniz gibi verimli bir havzaya erişimi sağlayan Süveyş Kanalı, dün de bugün de aynı önemi muhafaza etmektedir. Bu stratejik noktayı elinde tutan bir güç, bir şekilde dünya ticaretinden de hatırı sayılı bir nasibi elde etmektedir çünkü. Benzer şekilde enerji kaynaklarına da beşiklin eden bu coğrafya, gerek kendi zemindeki ve gerekse de yakın coğrafyaların petrol, doğalgaz gibi rezervlerinin kontrolü bakımından büyük bir öneme sahiptir.

Daha bir asır öncesinde türlü ihanetlerle geri çekildiğimiz bu topraklar, uzaktan yakından ilgisi olmayan ulusların adeta gözlerini kamaştıran enerji potansiyelleri ile yaşanmakta olan kargaşa ve savaşların da önemli bir nedenidir elbette. Ortadoğu'yu yer altı zenginliğinden öte değerli kılan şeylerden biri de neredeyse oldukça verimsiz yer üstü görüntüsüne karşın dinlerin çıkar çatışmalarına girdikleri yer olmasıdır aynı zamanda. Hıristiyanlığın, Yahudiliğin, İslam'ın doğduğu bu kadim topraklar, esaslı bir sahip ararcasına dini istismarların da zemini olagelmıştır. Bilhassa bütün kadim dinlerin birlikte yaşana geldiği ve Filistin topraklarında yer alan Kudüs, bu noktada apayrı bir öneme sahiptir. Daha yakın zamana kadar üç dinin mensuplarının da ibadet ede geldikleri bu kent, onlarca yıldır İsrail'in hırsları ve sapkın inançları yüzünden adeta kargaşa ve kaosun da merkezi halini almıştır. Günümüzde yaşananları da bunun üzerine koyarsak, meselenin ne denli diken üstü bir durum olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Onca yıkım, yıkım, yıkım, talanı, tahiri, yoksunluğu farklı farklı coğrafyalarda tecrübe etmiş beşeriyet, bugünkü kadar bir ;zulmü, pervasızlığı, insanlık dışı muameleleri de görmüş değildir. Öyle ki, bir grup etik yoksunu ve fitrattan öte marjinal grubu (Evanjelicler) kendi sapkın öğretilerince aşımış bu sözüm ona devlet (İsrail), finasmanını yaptığı ülkeleri de ekonomik dizginiyle manipüle ederek, kendi arkasına almış görünüyor. Koskoca Arap dünyasından çıkan birkaç ciliz sesi bir kenara koyarsak, zulmün karşısında sessiz durmaması gereken ve üzerlerine tebliğ görevi de yüklenmiş öğretilerin insanları, adeta dut yemiş bülbül olmuşlardır maalesef. İkbâlleri ile insanlıkları arasındaki seçimi ne yönde yaptıklarını siz söyleyiniz. Oysa, hiçbir dini öğreti insanlığın katlini bırakın bir yana, zaruri olmadıkça hiçbir cana kıymaya cevaz vermemiştir. Buradan çıkarımlardan birisi de Arap olmanın doğrudan doğruya iyi Müslüman olmak anlamına asla gelmediğidir. Ve dahi, İslam`ın tebliğ edilmesi ve beşeriyete hâkim kılınması mevzuu nasıl böylesi bir millete bırakılsın. Aksine, bu dava onların sırtına bir hayli fazla gelmiş olmalı ki, bir avuç sapkın Yahudi`nin rezaletine ses çıkarmamakta ısrar etmektedirler. Başlarını daha ne kadar kuma gömebilecekler bilinmez ama, sıranın o çok güvendikleri petroleri bittiğinde kendilerine de geleceği günler elbette yakındır. Ne mutlu ki, milletimiz asla maddi hezeyanlarla onuru arasında bir seçime tarihi boyunca gitmemiştir. Bizim için her ne olursa olsun “insan”dır asıl olan özne. Aramızda ne denli büyük mesafeler var değil mi? Onlar ve onlara hizmet eden payandaları, asla kirli tarihlerinin vebâinden yakalarını kurtaramayacaklardır.

Gerek I. ve gerekse de II. Dünya Harbi`nin başlamasına zemin hazırlayan siyasi, ekonomik, stratejik bazı gelişimler yaşanmıştır. Buradan yola çıkılarak, büyük cihan savaşının ayak seslerini günümüzde de duyar gibi olmamız hiç şaşırtıcı olmayacaktır. Giderek artan nüfus ve onların ihtiyaçlarını karşılayabilecek gıda ve diğer ham madde ihtiyacı, insanların var olan konforlarından taviz vermek istememeleri, birkaç asır öncesinde şu ya da bu yola ele geçirdikleri yer altı zenginliklerine sahip olmadaki rekabet ve daha neler neler. Bunların üzerine son otuz kırk yılı aşkın süredir de “Vaat Edilmiş Topraklar” misyonu dedikleri bir dini misyonu da eklersek, artan gerilimlerin bir gün ansızın patlak verebileceği zaman yakın görünmektedir. Doğrusu, böylesi bir harpte istesek de istemesek de millet olarak bizlerde rol almak zorunda kalacağız. Hem de ne rol. Yahudi inancının dikte ettiği bu sözüm ona Büyük İsrail” konusu, bizim yurt toraklarının bir bölümünü de kapsıyor üstelik. Bu durum, bizim ile İsrail arasındaki ipleri gerek, bıçağın kemiğe dayandığı andır şüphesiz. Hiçbir tehdite pabuç bırakmamış Türk Milleti, bundan sonraki tehditleri de kaale almayacaktır kuşkusuz.

Dostun da düşmanın da apaçık belli olduğu günümüz koşulları, saflarını belirleyen ulusları büyük bir silâhlanma yarışına da sokmuş durumdadır. Belki de dünya tarihinde savunma amaçlı bütçelerin bu denli büyük hacimlere ulaştığı bir dönem yaşanmamıştır. Kendi milli silâh ve cephanelerini, ikmal vasıtalarını, iletişim, yazılı gibi hayati enstrümanları üretebilenler, elbette böylesi bir mahşeri zeminde en avantajlı olacak taraftır. Ne mutlu ki milletimiz yukarıda değinilen önemli husularda avantajlı olan taraftadır. Bekâmız için silâhlanmamız böylesi diken üstü bir coğrafyada en tabii şeydir. Ne kadar da barıştan yana olsak da, dikkate alınır seviyede bir caydırıcılığa haiz olmamız da o denli hayati bir meseledir.

Batı dünyasının inancında Armegeeddon Savaşı, İslam dünyasında da Arz-ı Mev`ud kavramına denk gelen ve Hz. İbrahim soyundan gelenlere Allah tarafından vaat edilmiş olan topraklar mevzuu, iki koca medeniyeti giderek keskinleşen bir şekilde bölmeye, kutuplaştırmaya da başlamıştır. Günümüzün İsrail`i dışında Filistin, Lübnan, Suriye, Irak ve Türkiye`mizin de Güney Doğu Anadolu Bölgesi`ni içeren bu topraklar, çok kanlı geçecek bir harbin zemini potansiyeli olarak ortada durmaktadır. Kan ile aldığımız toprakları bizler ancak kan ile vereceğiz elbette. Bütün karamsarlıkları bir kenara bırakırsak, günümüz Türkiye`si çeyrek asır öncesinden çok daha kuvvetli, birlik ve dirliği ile sapsağlam ayakta durmaktadır. Sözün özü, zulüm ile abat olmaya çalışanlarla, zulme baş eğmeyenlerin savaşı olacaktır II. Dünya Harbi. Kılıç kından bir çıkarsa, bu coğrafyada gerçek vatanseverler ile öyle olduklarını iddia edenleri de gün yüzüne çıkaracaktır nihayetinde. Bu savaşın önündeki tek mani, barışın galip gelmesi olasılığıdır. Giderek artan tansiyonu düşürmek üzere çok sayıda diplomasi atağının da yaşandığını söylesek de, her geçen gün artan karşılıklı can kayıpları ve büyük yıkımlar, barışa olan mesafeyi de giderek ötelemektedir maalesef.

Konu Ortadoğu olunca elbette çokça yazılacak konunun ortaya çıkması doğaldır. Şu varsayım ise pek tereddüte mahal vermeyecek gibidir. Ortadoğu`da barış sağlanmadan, cihanda barışın dillendirilmesi pek mümkün değildir. Bu topraklar yeterince ölüme sahne olmuşken, aklın ve sağduyunun galip gelmesini ve yaşanan dramların son bulmasını diliyoruz. Zira, çokça filme de konu olmuş ve farklı yerlerde de adı geçmekte olan Şu “Armegeeddon Savaşı” bu savaşın dışındaki diğer insanların da canlıların da sonunu getirebilir potansiyeldedir. “İnsan insanın kurdudur.” atasözünün dillendiren İngiliz düşünür Thomas Hobbes, büyül olasılıkla yukarıdaki düşünüşle ilgili kullanmış tır bu sözü Oysa, insanın dostu, kurtarıcısı, yareni, umudu olmalıydı. Hükümetlerin perde arkasındaki kirli anlaşmaları ve saydamlıktan çok öte politikaları, çıkarları için ne kadar da çirkin işlerin peşine düşebildiklerini göstermektedir.

Bir geleceğimiz olacaksa, insan öznesini doğru yere konuşlandırmadan, onun en mükemmel yaratılmış olduğunu kabullenmeden ve biz anlayışı tüm toplumlarda hâkim olmadan gerçekleşmeyecektir. Hiçte arzu etmediğimiz halde yukarıdaki nedenlerden ötürü çıkacak bir savaşın milyonlarca insanı yerinden edeceği, işsizlik ordusunun çokça ülkede çığ gibi büyüyeceği, ekonomilerin islâfın eşine gelecekleri ve beşeriyetin tümünde de karamsarlık hissiyatını körükleyeceğini unutmamak gerekir.

Bizler yarına dair umutlarla da besleniyoruz. Hiçbir nedenle bu umutların ortadan kalkmasına asla izin vermemeliyiz. O umutlarımızın içinde Uzakdoğu`nun gülen yüzleri de var, Filistinli çocukların güler yüzleri de. Maskelerin saklanacak olmaktan çıktığı günümüz, insanlığı kayıtsız, şartsız ortak bir duruşa itmektedir. Gereken mesajın alınmış olmasını ve bunun neticesinde de her tür yaptırımın icrasını beklemekteyiz doğal olarak. Her şeye rağmen bütün

insanlık için bu gezegenin yeterli olduğundan hareketle, paylaşabilme farkındalığı ve hoşgörü erdeminin hayat bulmasını arzu ediyoruz. “İnsan çok ama, insanlık karaborsa” dediği şiir kitabı ön kapağında şair belli ki yozlaşan beşere sitem etmişti. Gözyaşlarının sadece sevinçten akacağı, kimselerin evlerinin başına yıkılmayacağı, sırf ibadet için saf tutanların tabutlarının taşınmadığı, oynamaklı yaşlardaki çocukların asla kaldıramayacakları ve bir ömür sürecek travmaların yaşanmadığı günlerde buluşmak dileğiyle.

Oğuzhan KÜLTE

GÜCÜN ŞİFRELERİ

Birkaç asır öncesi ile günümüzün teknolojilerini mukayese etseydik, baş döndüren gelişmelerin tam da orta yerinde bulunduğumuzu anlardık. Öyle ki, daha yarım asır önce toplam bilgi birikiminin yüzde on kadarlık artışı için 10-15 yıllık bir sürenin geçmesi gerekirken, günümüzde neredeyse hay yıl ve hatta her yarıyılıda var olan bilgilerin toplamına yakın bir bilgi erişimine sahip olundu. Bu büyük artış, teknolojinin de insanın yaşam doğasının da değişimine ister istemez tesir etti şüphesiz.

İnsanların bilgiye olan açlığından mıdır yoksa bilginin sahibi olmanın vereceği güçten midir tartışılır, bilginin işçiliğini yapanların yarınlarda da dünyanın efendiliğini yapabilecekleri de su götürmez bir gerçek gibi duruyor orta yerde. Bu noktadan yola çıkılırsa, yarınlarda en fazla getiriye sağlayacak olan güçlü yatırımların bu zemin üzerinde yoğunlaşması beklenir. Gerçeklerle de özdeşleşen bu durum, bilhassa bilişim teknolojileri ürünleri başta olmak üzere, üretim mekanizmaları içindeki endüstri kuruluşlarını da kapsamı altına almıştır çoktan. Klasik üretim metotları ile işlerini yürütmeye çalışan işletmelerin çoğu piyasanın o acımasız rekabet gücü karşısında beyaz bayrağı çekmiş durumdadır. Kendini sürekli güncelliyebilen, makine, aparat ve bunları kullanacak insan gücünü yeni yüz yılın gerçeklerine adapte edebilenler ise halen varlıklarını sürdürmektedirler. Geçmişte de bu durumun benzerleri elbette yaşanmıştır. Burada asıl fark, devrim niteliğindeki ve sadece nicelikle değil, nitelikle ifade edilebilen gerçeklerdir. İnsan hatasına neredeyse hiç yer bırakmayan ve giderek daha otonom hale gelen yaşamımız, bizi bu realitenin arkasındaki gerçek şeye yani o gücü sağlayan kavrama doğru da çekmektedir. Nedir bu güç? Daha hızlı, daha ucuz, daha estetik, daha kontrollü olan ve sizi bir anda devler ringine çıkarabilecek kavram... Tıpkı ete kemiğe bürünen ve sadece ruhu olmayan ve fakat sizin taleplerinizi alarak icat edilme gerçeklerine göre hareket eden şey. Evi silip süpüren, uzaktan bir tuşla harekete geçen, koltuğunuza yaslandığınızda sadece gidilecek yerin adresini söylemenizi bekleyen, dost-düşman ayrımı yaparak uzaktan gelen tehditleri anınsa size haber eden,.. nedir? Elbette yazılım dediğimiz ve yerinde oldukça küçük yeri geldiğinde de devasa yapıları harekete geçirerek komutlarla yürüten program.

Yüz ölçümleri ve doğal varlıklarıyla güç yarışlarının yapıldığı zamanların kapandığını biliyoruz. Bir ülkenin gücü dendiğinde ortaya konulacak sayısal varlıklar da neredeyse çok anlamsız hale gelmiş durumdadır. Elinizde yazılım potansiyeli ile uzaktan gelebilecek tehlikeleri bertaraf edebilirsiniz. Benzer şekilde hava gücü bakımından oldukça vasat bir hacimde de olsanız, çok tesirli radarlarınız sayesinde düşman uçaklarının, roketlerinin yerlerini, rotalarını, hızlarını belirleyebilir ve hatta kontrollerini ele geçirir ve onlara başka başka rotalar dikte edebilirsiniz. Bu halde, karşı tarafın yüzlerce ve hatta binlerce sayıya ulaşan uçak, helikopter, füze, tank gibi varlıklarının metal aksam olmaktan öte bir anlamı kalmaz elbette. Ne kadar büyük bir güç çarpanı bu değil mi? Konuya sayısal varlıklar üzerinden bir örnek verelim. ABD'nin dünyada en büyük deniz, hava, kara gücü olduğunu biliyoruz. Sadece uçak gemisi sayısı bile korkutucu verilerde. Üstelik bir uçak gemisi demek, yüzen bir ada da demektir. Binlerce ve belki de on binlerce gros tonluk bu dev mimariler, bünyelerinde barındırdıkları diğer savaş makinelerini de düşünürsek, çok sıra dışı bir kuvvettirler. Bu anlamda, ortalama standartta bir uçak gemisi bile dünyanın yine ortalama büyüklükteki bir devletin sahip olduğu tüm silâh gücüne neredeyse eş değerde bir gücü demektir. Yüzlerce uçağı ve onlarca tankı, çıkarma gemilerini de taşıyabilen ve çok uzak mesafelerden yapacağı atışlarla size büyük zayıflar verme kudreti taşıyan bu makineler, günümüzde yaklaşık 3-5 yıllık bir emekle tershanelerden denize indirilebilmektedir. Kısacası, ABD'nin bu mantıkla karşısında eş değer bir güç olabilmeniz için tüm ham maddeleri ve teknik insan gücünü elinizde bulundurabilirsiniz dahi en azından 150-200 yıllık bir üretim zamanına ihtiyacınız var demektir. Sözün özü, işe şimdiden başlasak dahi, bunun sonuçlarını görebilmemiz nerdeyse üç kuşağın yaşamına bedel bir süreyi gerektirir. Bu noktada diğer sorun, ABD donanmasının da bunca yıllık zamanda yan gelip yatmayacağıdır. Ne yaparsanız yapın, sayıca eşitlenmeniz neredeyse imkansızdır. O halde, sayıların üzerinde ve daha kısa zamanda sizi güçlü kılacak bir enstrümana ihtiyacınız var demektir. Size bu gücü verecek ve dünya devler ile aynı klasmanda yer edinmenizi sağlayabilecek şey ise "yazılım mühendisliği" dir.

Yukarıda dile getilmeye çalışılan bu gerçek, önceleri endüstrinin salt hız ve daha ekonomik üretim kaygılarıyla yankı bulurken, "bilgisayar destekli eğitim, kodlama" gibi adlarla da müfredatların içinde yer almaya başlamıştı. Hoş ya, müfredatın içinde sadece sıradan bir renk gibi dururken, dünyamızın güç dengelerindeki zemininde yazılımın neleri başarabileceği kavrandıkça da yıldızı parlayan ve geleceğin meslekleri arasındaki hak ettiği yeri de aldı elbette. İçinde yazılımı bulunmayan bir teknolojik ürün kaldı mı ki? Isıtıcılar, kombiler, temizlik araçları, otomobiller, takım ve avadanlıklar vb sayılamayacak kadar şey bu gerçeklikten payı almış veya almak durumundadır. Motorunu toplamakta olduğu bir aracın neredeyse her işleminde eskiden kalma tecrübelerini işe koşan ustalar, nerede neleri ne oranda sıkacak, gevşetecek, tork verecek ise bunu göstergeler üzerinden çok daha hassasiyetle yapabiliyorlar. Bu noktada güzel bir örnek olmasa da bir tankın top atışını da dile getirmek gerekir. Klasik metotlarla yapılan top atışında hedefi vurmada tolerans 2-3 metre ise, bu savaş aracının üzerine takılan ve alt yapısında da bütün verileri hesaplayarak en olası nişanın oluşumu sağlayan teknoloji ile toleransın oranı azami 50 cm'lere kadar düşmektedir. Neredeyse nokta atışı yaptırabilen bu güç, hedefin iskanma lüksünü ortadan kaldırdığı gibi, cephaneden de zamandan da tasarruf sağlamaktadır nihayetinde.

El yordamı ile yapılan bazı işler halen varsalar da onlar daha ziyade sanat zeminindeki, zanaat zeminindeki işler olarak vardır artık. Hayatın dikte ettiği günümüz gerçekleri, yazılım enstrümanlarının kullanımının tercihten öte bir seçenek olmasını da sağlamıştır. Bir yakınınız ciddi bir ameliyata girecek ve hassas bir bölgeden de istenmeyen dokular çıkarılacak ise, bu operasyonun klasik yöntemle ve hem de en usta ellerce yapılmasında dahi ortaya çıkacak risk ile bu operasyonun son derece hassas görüş ve ölçümlerle yapılabildiği ve lazer demetleri ile de takviye edildiği diğer alternatifte ortaya çok ciddi sonuçlar çıkmaktadır. Klasik metot sonrasında başarı sağlansa bile daha fazla doku harap olmakta ve iyileşme süreci de bir hayli uzayabilmektedir. Oysa gücünü yazılım mimarisinden alan diğer metot, en az hasarla işlemin bitmesini sağlarken, iyileşme sürecini de olabildiğince kısaltabilmektedir.

Siyah beyazlı filmlerde de dikkatlerimizi çok cezbeden uzay gemileri ve onların kontrol komuta sistemleri de zamanlarının yazılım gücü ile uçmuyorlar mıydı? Evrenin uçsuz bucaksız zeminlerini keşfe durmuş insanoğlu, bu hayallerini realiteye taşırken de yine bu gücü işe koşturmaktadır şüphesiz. Düşünsenize bir on yıllar boyu sürececek bir seyahatte eldeki bütün verilerin aktarıldığı merkezi bilgisayar (kontrol ünitesi) bütün olasılıkları hesaplamak suretiyle devasa uzay gemilerinin güvenlice yol almasını sağlayabilirler. Bu bitimsiz yolculuk boyunca personelin uyanık kalamayacağı gerçeğinden hareketle de onlar adeta zamanın sifira yaklaştırıldığı dondurulmuş kabinlerinde uyanacakları anı beklerlerken, hedefine doğru yol almakta olan uzay aracını sevk ve idare eden nedir sizce?

Ne kadar çok örnek verirsek verelim, dile getirmeye çalıştığımız şey, adına ister yapay zekâ, isterseniz en geniş anlamıyla yazılım deyin, bilgiyi ; toplama, derleme, gruplama, sıralama, hesaplama, kayıt altına alma, olasılıkları hesaplama, gerektiğinde de en az zararın doğacağı ya da en büyük kazanımın elde edilebileceği kararları verme gibi insan aklının geçmişten bugüne yaptığı tüm işlemleri yapabilmeye kudreti olan yazılım, gününü de geleceğin de vazgeçilmezidir artık. İşte bu hakikat, elinizdeki dev makinelerin görkemini değil, işlevini öne çıkarıyor artık. Binlerce kilo ağırlıktaki motorların ortaya koyduğu performansı daha küçük hacimleriyle ortaya çıkarabilen modern motorların arka planında bu akıl vardır elbette. Yazılım, içine insan aklının şifrelerinin tüm olasılıkları da düşünmek suretiyle ortaya konulan ve bekli amaçlara hizmet eden belki de milyonlarca kodun bir araya gelmesinden hayat bulmuş büyük bir teknoloji olarak, onlarca uçak gemisinden daha büyük bir güç çarpanıdır.

Yazılım öylesine devasa bir güce ulaşmıştır ki, sağlam bir dizaynla programlanmış bir uygulama paketi, şirketinizin en ideal yatırımları doğru yer ve zamanda yapmasını sağlar ve kısa zamanda da büyük kazançlar elde edebilirsiniz. Ekonomik disiplini sağlamada da en optimal şekilde parayı kullanır ve devlet hazinesinin yönetimini de bir duygusal irade yerine mantıklı bir esasa bağlarsınız. Elbette bu yararları ile bazı çıkar çevrelerinin art niyetli yaklaşımlarından ötürü, yazılımın hayat geçmesini beklediğimiz bazı yerlerde belli gecikmeler yaşanacak gibidir. Bütün bunlara rağmen, ulusların bekâsındaki rollerinden ötürü sayıca büyük bir envantere sahip olmak yerine, nitelikçe üstün olanları sağlaması bakımından da vazgeçilmez olmaya devam edecektir şüphesiz. Burada asıl kavga, kimlerin daha üstün ve güncel bir programla yazılım paketlerini dizayn etmiş olacaktır.

Geleceğin ajan savaşlarının yeni adresi yazılım serileri üzerine kurgulanacak da gibidir. Kendi güvenlik adımlarını da inşa eden bu zemin, bir başka yazılım tarafından sabote edilene değin de işlevini yerine getirecektir. Günün birinde banka hesaplarınızın art niyetli kişi veya gruplarca boşaltılmamasın da yolu daha güçlü bir güvenlik paketidir mutlaka. Sonsuz büyüğü küçültürken, küçüğü de olabildiğince hacme ulaştıran, uzağı yakınlaştıran, yakını da öteleyen ve akıl almaz işlere cevaz veren, neredeyse gözle görünmeyecek hale gelme potansiyeli de taşıyan çağın devrimine, siber hayata hoş geldiniz.

Oğuzhan KÜLTE

ESKİCİ

Bazı sözcükler ilk dillendirilişinde itici, soğuk ve muğlak gelirler kulağa. Oysa üzerinde biraz düşünüp, hayal edip, geçmişin kırıntılarıyla yüzleşmeye başlarsak, farklı bir anlama da bürünürler. Bu sözcüklerden çokça var ancak “eski” sözcüğü bunların içinde belki de en can alıcısıdır, diye düşünüyorum.

Bin bir zahmetle aldığınız ve yıllar yılı kullandığınız hangi eşya sizde derin hatıralar bırakmamıştır? Sadece eşyalar mı, kelimenin biraz daha soyut anlamda çarpıtılması neticesinde eskiden kastedilen daha derince şeyler de dile getirilir olur elbet. 30-35 yıl öncesindeki öğrencilerin okula karşı ilgi ve beklentileri ile şimdiki arasında oldukça büyük farklar var. Bu farklardan en temeli, kurallara bağlılık, öğretmeni bir otorite olarak benimsemek, büyüklere karşı saygı sınırını muhafaza etmek gibi değerler de var. Buradaki eski, eskilerden bir hayat kesitini ifade ediyor. Bu hatırlatmalar, o yılları dolu dolu yaşayan milyonların hafızalarında emin ki daha mutlulukça daha bir zengin oldukları, kendilerini daha kolay ifade edebildikleri, kendileriyle barış içinde yaşadıkları ve belki de güven dediğimiz şeyin bugünlerin güven anlayışının çok ötesinde olduğu gerçeklerini de anımsatır. Bu anlamda şu yeniler, ne kadar da çok değer yozlaşmasına, insanların hayatın içindeki özne olmaları gerekirken sayısal varlıklardan mürekkep hale gelmesine, bir vatandaşın seçim zamanında bir adet oy, hasta ise yürüyen banka, anket ise olumlu rey verecek done ve öğrenci ise satışından menfaat umulacak kitapların alıcısı gibi değersizlikleri ifade ettiğini üzülenek görüyor, duyuyor ve yaşıyoruz maalesef.

Günümüze kimseler el becerinizden ortaya çıkan lezzetleri, ustalıkları nerdeyse dillendirmez hale geldi. Her şeye tabiri caiz ise maydanoz olan şu teknoloji, hayatın içindeki el becerisi, estetik anlayışı, diksiyon marifeti, fırçadaki hüneri, bedensel ve aklı yetilerinde potansiyeller barındıran bizleri adeta sahanın dışına mahkûm etmeye çalışmaktadır. Bizden de bir şeyler olmadıkça, ortadaki sözüm ona mekânın, güzelliğin, estetiğin, konforun, başarının ne anlamı olabilir ki. Bize rağmen bir hayat, bizlerin öngöremediği hakikatleri çağrıştırmaz mı? Biz, kendimizden de bazı imzaları atmakta olduğumuz o eski günleri nasıl unutabiliriz ki.

Günün anlayışlarından beslenerek orta yaşlara gelmiş insanlarla daha önceki kuşakların arasındaki temel anlaşmazlıkların çıktığı yerlerden birisi de budur kanımca. Her şeyi hazır bulan bir nesil, eldeki olanakların kıymetini bilmek şöyle dursun, alabildiğine seçkilerin içerisindeki akıl almaz mutsuzluklar manzarasıdır bu. Ne kadar da üzüntü verici bir durum. Henüz çeyrek asır öncesindeki daha sığ olanaklara ve bir o kadar da ekonomik zorluklarla hemhal olmuş insanlardaki mutluluğun sırrı neydi acaba?

Ekonominin temel argümanlarından arz ve talep ilişkisi bu anlamda sanki bir paradoks içindedir. Öyle ki, harcamalarda daralma yaşamayanlarla yaşayanlar arasındaki mutluluk indeksi anlamlı bir korelasyonu vermiyor gibidir. Hayatın tüm sunumlarına erişimde belki de en belirleyici unsurlardan biri olarak satın alma gücü, bu erki elinde tutanları da mutlu kılmaya yetmemekte, paranın ve veya onunla eş değer gücün anlamı sorgulanır olmaktadır. İşin aslında da bu nokta yok mudur zaten? Eşya ile insan arasındaki ilişki, insanın kendinden ve çevresinden giderek duyarsız bir hayat sürmesine yol açışıyla, kendini ifadede yeterli doyumdan giderek uzaklaşmasıyla hep o eskilere dem vurulması sizce de manidar değil midir?

Klişe bir daktilo ile peş peşe birkaç karbonlu kâğıdı da aracı kılarak kendi orijinal sorularını öğrencileri için hazırlayan, bunu yaparken de büyük bir haz duyan öğretmen, her satırda esasen bir tarihe de imza atmaktadır. Her şeyiyle hiç emek vermeden kopyala ve yapıştır seçenekli günümüz soru hazırlama kalıpları ne denli kendimizden bir şeyleri içermektedir ki? Ufak tefek birkaç değişiklikte böylesi bir belgeyi sınav evrakı olarak kullanmak olası ise de bunun ne meslek insanına ne de hitap edeceği öğrenci grubuna bir şeyler katamayacağı aşikârdır. Oysa, sınıfın hazır bulunuşluk seviyesine, eğitim çevresinin gerçeklerine dayanan ve öğretmenin bizzat kaleminden en orijinal şekliyle çıkan soruların lezzeti, kalitesi, geçerlilik ve güvenilirliği tartışılmaz derece esin vericidir. Bu üründe sürecin içinde olmak, kendinden olabildiğince bir şeyler katmak, orijinal bir doküman üretmek ve bunların verdiği hazı yaşamak nasıl olur da bizi esas özne iken yan özne durumuna sokan bir anlayışla kıyas edilebilir?

Daha da eskilere doğru bir yol alırsak, muhtemelen eğlence ve hatta gönül sesimizin ürperdiği, ulvi duyguların yürekte çalkalandığı müzik dünyasına da bir uğramamız gerekir sanırım. Düşünün ki 1960'ların taş plaklarını kullanarak ses üreten bir gramafon buldunuz. Bu nostaljik ürünün ses üretebileceği yeri kadar da taş plak var ise mükemmel bir deneyime hazır olun. Öncelikle alın elinize nemli veya biraz da alkollü bir bezi ve taş plağın yivlerine yıllar öncesindeki tozları hapsetmiş tozları başlayın silmeye. Yavaş ve daireler çizerek mükerrer defalar sonra cihazın iğnesinin yol alacağı yivleri temizlemiş olursunuz bihayetinde. Bu işlemi elbet okuyucu iğnenin temizliği ile de sürdürmek gerekecek. Ve bütün bunları yaparken o yıllara doğru bir yolculuğu başlattınız çoktan. Belki de adını bilmediğiniz bir ses sanatçısının plağını yuvaya yerleştirdiğinizde işlem sırası ilgili butona basarak cihaza gücü vermekten ibarettir.

Transistörlü bu eski nesil cihazın ortama verdiği sesteki kaliteyi işitince kulaklarınıza inanamayacaksınız muhtemelen.

Arada bir çıkan küçük cızırtılara karşın, sesteki bütün titreşimlerin olanca varlığı ile kulaklarımıza ulaştırdığı melodiler, bizi bambaşka duyguların, düşüncelerin içine çekmiştir bile. Müthiş bir deneyimdir. Günümüzdeki MP3, MP4 gibi çokça ses uzantısı bu kalite ile asla yarışamaz. Zira, bu eski nesil antika cihazdaki sesin uzantısı WAW olup, hiçbir sıkıştırmaya tabi olmaksızın dış ortama aktarılabilirdiğinden içeriğinde yer alan tüm enstrümanların yeteneğini yüzde yüze yakın oranda duyabileceksiniz. Bu kadar iddialı bir yorum gibi görünse de hakikat budur. Günümüzde USB flaş bellek gibi taşınabilir ortamlara belki de binlerce müzik parçası kaydedilebilmektedir. Ne var ki günümüz teknolojileri sayısal onca üstünlüklerine rağmen, eskilerin verebildiği o hazdan çok çok uzaklar. Her neyi örnekleyecek olursak olalım, mazinin tozlarından göz kırpmakta olan hayat, içinde bizleri daha fazla barındıran, bize de yaşanan anlara kendimizden bir şeyler katabilme şansını veriyordu şüphesiz. Hayatı neredeyse birkaç tuşa ve veya yazılım komutlarına bağlamış durumdaki günümüz, insanları da her şeyden ellerini eteklerini çeker bir pozisyona itmiş durumdadır.

Şunu anlamız gerekir ki, her ne yapıyor ve veya her ne ortamda buluyorsak bulunalım, hayatı olanca hızıyla ve belki de güvenliğe yaşıyor olmamız bizi mutlu edemiyor. Hayata dair kendimizden bir şeyler katabilme, bizlerden de bazı düşünülerin, özverilerin, dokunuşların olmayışı kendimizi kötü hissetmemize yol açıyor sanki. Henüz bir yaşın altındaki bebeklerin takibinde kullanılan teknolojiler (izleme, dinleme cihazları) belki bazı kolaylıkları da beraberinde getiriyor ve fakat anne ile çocuk, baba ile çocuk, kardeşi ile bebeklik sürecindeki özne için çok önemli duyguların yaşanmasına, paylaşılmasına, ortaklaştırılmasına da mani oluyor. Yeterince ten yakınlığı algılayamadan büyüyüp gelişen nesiller belki de bu yüzden daha duyarsız, agressif, bencil, duyarsız ve sonuçta da narsist olabiliyor. Anne ile veya baba ile göz teması kurarak yorucu da olsa el yordamıyla sallanan beşiklerdeki çocukların hayattan aldıkları haz ile aynı beşiği mekanik veya elektromekanik bir düzenele sallanan çocukların hazzı ne denli farklıdır değil mi? Birinin hayatına ;özgüven, mutluluk ve empati girerken, diğerinin bu mecralardan alabildiğine yoksun olduğu gün gibi de ortadadır. Bir dönemden sonraki kuşakların hayattaki bu savrulmuşluk hallerinin temek nedeni burada yatır olabilir mi?

Yakın gelecekte de annelerin giderek iş hayatına artan şekilde girmeleriyle, onların bu boşluğunu muhtemelen robot anneler, babalar alacak gibidir. Ne kadar soğuk ve hissiz bir hayat. Metalin olanca renkli ve eğlenceli ve belki de daha bir güvenlice görüldüğü bu yaklaşımın ürünü nesiller, ruhsal doyuma ulaşabilecek midir? Giderek bireyselleşen bir topluma doğru gidiyor olmamız, geleceğimiz adına da endişe verici şeyleri düşünmemize yol açabilir.

Yazılımdaki göz kamaştırıcı gelişim, işe koşarak daha fazla insanımsı ürünleri ortaya koymaya çabalaya dursun, gerçek anlamdaki insanlar da tersi istikamette daha da fazla ruhsuzlaşıyor ve adeta robotlaşıyorlar. Bu anlamda ben eskiyi, eskileri tercih ediyorum. Orda insanlar arasında gerçek duygular, paylaşımlar, birlik ruhu yaşanmaktaydı. Toplumun dinamikleri daha güçlü ve karalıydı da. Oysa her sahada giderek marijinalleşmeye doğru bir gidişat var günümüzde. İnsanlar bütün bilimsel, teknolojik gelişime rağmen gerek birbirleriyle münasebetleri ve gerekse de hayata kendilerinden bir şeyler katamamış olmanın çelişkileriyle daha bir mutsuzlar.

Sıradan bir yağlı boya tabloda edindiğimiz izlenim ile yazılım marifetiyle ortaya konulmuş bir tablodaki izlenimlerimiz aynı mıdır acaba? Bizzat insan elinden çıkan ve onun bu tabloyu inşa ederkenki tüm duygu, düşünce evrenini gözler önüne seren, kimi yerde de abartılarla daha bir insan kokan tablonun etkileyciliği kuşkusuz çok tesirli olacaktır. Yazılımın bütün kusursuzluğu ile ortaya koyduğu ve fakat içinde bizden bir şeyler bulmakta büyük güçlükler çektiğimiz tablolar soğuk duş etkisi yapacak gibidirler. İçinde kendimize dair bir şeyler bulmadıkça, ortaya konulan her ne olursa olsun dikkat çekmiyor, göze ve gönle de hitap etmiyor olsa gerek. Üretimi tarihi bizim çocukluk dönemlerimizden de öte çokça otomobilin halen o orijinal hallerine gösterilen düşkünlüğün altında neler olabilir, diye düşünmekten kendimizi alamıyoruz aslında. Zira onların üretiminde çokça adımda insan eli, emeği, tasavvuru, iç dünyasının yankıları vardı sahi. Sadece bu gerçeklik bizi o eskilere götürmeye yetiyor değil mi?

Yeni olana, güncellenmiş olana karşı olmamakla birlikte, bizden de izler taşımadıkça o şeylere karşı bir iç ısınması oluşmuyor. Adı ister sanat, ister ustalık, isterse de zanaat olsun, fitratından gelen dokunuşların izini aradığımız dokunuşları daha fazla benimsemeye olan tutku bitmeyecek gibidir. Bu anlamda ne zaman bir "bit pazarı" nostaljisi yaşama şansı bulsam, kendimi o yıllarda yaşayan insanlarla, onların değerleriyle de ağırlanıyor, insanların o döneme dair ;sevgi, alışkanlık ve tutkularına da gıpta ile bakıyor oluyorum. Bu durumda "eskici" yaftasını alsam da hiç önemli değil, diyorum. O anların verdiği hazzı günümüzde göremeyen azımsanmayacak sayıda insandan biri olarak, tercihim insan kokan, ter kokan, duygu kokan eskilerden yana kullanıyorum. Yeniler de olacak ve fakat eskiler daima kıymetli kalacak, özel de hissettirecekler.

BİR KÜLTÜR SEVDALISI

Bütün medeniyetlerin ivmesini aldıkları mazileriyle günümüze kadar gedikleri bir gerçektir. Nitekim İlk Çağ'ın kapanışı, Orta Çağ'ın kapanışı, Yeni (Yakın) Çağ'ın hayat bulmasını sağlamış, her başlangıcın özünde de mazideki birikimler hayati rol almıştır. Medeniyet adına ortaya konan değerler sadece bir kültürün değerleri değil, tüm beşeriyetin de mirası olmuştur.

Günümüzde sıklıkla dillendirilen ve adeta bir öykünülesi medeniyet olarak görülen Batı, geldiği bugünleri elbette mazisindeki hummalı çalışmalara borçludur. Burada asıl soru şu ki, beşeriyetin medeniyet imgesi sadece Batı ile mi sınırlıdır. Zîra, onlar Orta Çağ'ın karanlık zihniyetiyle yaşam mücadelesi verirken, Doğu Medeniyetleri ve burada bilhassa İslâm Medeniyeti ortaya hiç mi değer koymamıştır? Meseleye bu gezegenin dışından bir pencereden bakılınca, burada tahammülü kabul edilemez sınırlarda bir haksızlık yok mudur? Sorunun cevabını düşünerek ve ait olduğu bu kadim medeniyetin de hakkını teslim etmek gayesiyle bilim dünyasında çarpıcı şekilde ortaya çıkan değerli büyümüz merhum Fuat SEZGİN, hayatını bu sorunun cevabına dikkatleri çekmek ve yapılan haksızlığın kabul edilemeyeceğini ispatlamaya adanmıştır.

Ortaya konulan teknik bilgilerin, gözlemlerin, deneylerin, buluşların, edebi eserlerin dillendirilmesi, onların diğer medeniyetlerce de kabulü için elbette elzemdir. Batı Medeniyetlerinin belki de en iyi yapabildikleri şey, kültür adına ortaya konulanları her şeye sahiplenmeleri, dillendirmeleri ve tüm dünyaya da pazarlayabilmiş olmalarıdır kuşkusuz.

Oysa, ilk ayeti kerimi “Oku, seni yaradan Rabbin adıyla oku!” olan bir medeniyetin bu yarışmadan geri kalması, bir başka deyimle bu anlamda emre itaatsizliği ne tuhaf bir durumdur değil mi? Bu kabul edilemez durumun değişebilmesi, medeniyetimizin köklerine inerek oradaki değerleri bulup günümüze taşımakla mümkün olduğundan, Prof.Dr. Fuat Sezgin tam da bunu yapmak üzere emek vermiştir aslında. Binlerce eseri inceleyerek elde ettiği bulguları bir araya getirmiş ve bunu somut bir ürüne de dönüştürebilmiştir. 1982 yılında aldığı desteklerle birlikte Arap-İslam Medeniyetleri Müzesini hayata geçirmiş ve Müslüman bilginlerin hayat verdiği ve fakat bir türlü günümüze ulaşmamış birbirinden pahasız bilimsel araç-gereç, ve dokümanları sergilemiştir. Bununla da yetinmeyip, ortaya konulan akademik verilerini farklı dillere de çevirerek İslam-Arap Medeniyetine belki de tarihin en büyük katkılarını sağlamıştır.

Yetkin dil becerisi ve filolog oluşu da Fuat Sezgin'in ortaya koyduğu değerli çalışmaların akademik tüm kürsülerde büyük çağrışımlar yapmasına da vesile olmuştur. Öyle ki, İslam Medeniyeti'nin en tanınmış ögesi haline gelen ve gerçekten de hak ettiği saygın yeri eserleriyle pekiştiren Merhum Fuat SEZGİN, hiç kuşkusuz ciddi manada çok üst seviyede bir akademisyen, tarihçi ve vatanseverdir. Kendisiyle birlikte bu yolculukta olanlara da bilhassa oğluna “ Sen de başarabilirsin” derken, ilham olmayı da muvaffak olabilmıştır.

Fuat SEZGİN'İN İslam Medeniyeti'ne katkıları elbette saymakla bitmez. Kültürler üstü açıdan bakılınca da O'nun çalışmaları esasen tüm kültürler için de büyük bir kazanımdır. Batı Medeniyeti'nin diline pelesenk ettiği ve bizleri adeta küçük görerek değersizleştiren o “İslam Medeniyetini bilime hiçbir katkı sağlamamıştır.” Şeklindeki son derece üzücü ve bir o kadar da haksız söylemlerini adeta dersdest etmiştir. O'nun sağlam argümanları ve sahadaki hakimiyeti karşısında Batı Medeniyeti geri adım atmış, İslam Medeniyeti'de günümüzde hak ettiği yeri kazanabilmiştir. Ona duyulan minnet kuşkusuz eksik kalır bu bakımdan. 27 dil bilmekte olan büyük bilgin, çalışmaları esnasında karşılaştığı olumsuzluklara rağmen yılmamış ve adeta kültürümüzün hak ettiği saygın yere gelebilmesinde kahramanca savaşmıştır. Bizim tarihimizdeki Çanakkale, Sakarya, Başkomutanlık, Kut-ul Amâre askeri anlamda ne denli büyük ve pahasızsa, onun bilim dünyasındaki çalışmaları da o derece değerli ve pahasızdır.

Hız. Ali'nin “İlim nedir?” sorusuna verdiği “hangi kaynak-hangi ortam ve hangi gayeye dair alınmışsa onların bir araya getirilmesi, bir vücut edilmesidir.” anlamındaki gibi, Fuat SEZGİN de hayatını vakfettiği İslam Medeniyetinin izlerini sürerken aynı yolu izlemiştir. Bu konuda o denli veri elde etmiştir ki, medeniyetlerin asıl beşiği, odak noktası “İslam Medeniyeti”dir söylemini dile getirmiştir. Bu ciddi söylemin karşılık bulduğunu ve Batı Medeniyeti öncesinde ve ondan da öte bir İslam Medeniyeti'nin varlığının kabul görmüş olması gerçekten de bütün takdirlerin zerinde bir durumdur. Nihayetinde içinde bizim de değerlerimizin bulunduğu bu kadim medeniyet, dünya bilim literatüründe ve sayılı akademik kürsülerde kabul görmüştür. Bu durum, dünya medeniyetleri içindeki yerimizi ve önemimizi işaret etmesi bakımından çok önemli ve bir o denli de gurur vericidir.

Merhum bilim insanımız Fuat SEZGİN'in su yüzüne çıkardığı ve dikkatleri topladığı diğer bir husus, medeniyetimiz içindeki önde gelen El Biruni, Farabi, Cabir İbn Hayyan ve Buhari'nin değerli çalışmalarını yeniden ve daha sağlam bir temelle bilim dünyasına kazandırmış olmasıdır. Sadece bir bilim insanının tanıtımını başarmak büyük bir emek iken, koskoca ve köklü bir medeniyetin bütününe yönelik çok geniş çaplı bir araştırma, ancak ömür ona vakfetmekle mümkün olabilirdi. O, bunu bizzat hedeflemiş ve gayesine de ulaşmıştır.

Çıktığı zorlu yolculukta asla şüphecilığe (septisizm) düşmemiş, engellemelere rağmen kararlılıkla ve bilimin ışığında

yoluna devam edebilmiştir. Atomu parçalamak kadar zor olan Batı'nın önyargısını boşa çıkarmış ve parçalamıştır adeta. Onun insanüstü emekleriyle İslam Kültür ve Medeniyeti günümüz dünyasında hak ettiği yeri alabilmişse de, bilimin süreklilik gerektiren bir yarış olduğu göz önüne alındığında, ondan iham alarak medeniyetimizin hak ettiği yerde kalabimesini ve hatta daha da ileri gidebilmesini sağlamak durumundayız. "İki günü bir olan bizden değildir." hadisi, bu anlamda yaşam felsefemiz olmalıdır. Ferçek anlamda dini ritüellerimizin de ilimle ne denli içli dışlı olduğunu ve kutsal kitabımız Kur'an- Kerim'in diğer anlamda kainat demek olduğunu da bir arada düşününce, bilime olan bakışımızı ciddi manada yeniden gözden geçirmemiz gerekir elbette. "İlim Çin`de de olsa alınır." Hadisi de bize rehber olmalıdır. Çünkü bilimin şeceresi, dini, coğrafyası, cinsiyeti yoktur. O, kimsenin tekelinde de değildir. Bunu en güzel biçimde gösteren merhum Fuat SEZGİN'i de rahmet, minnet ve saygıyla anıyoruz. İnsanlar, eşyalar, binalar ölümlü ve fakat ilim ölümsüzdür. Zira onun kaynağı Rahman katıdır.

Burada ciddiyetle anlamamız gerekenlerden birisi de bilime atfedilen değer kadar, onun orijinal kökenlerinin muhafazasının da bir o denli önemli olduğu gerçeğidir. Şu sanı oldukça yanıltıcıdır. Doğu Medeniyetine rağmen bir Batı Medeniyeti olası değildir. Bunu bazı önyargılı dokunuz ve politizasyonla gölgeleme çalışma çabası, olsa olsa kültür ve bilim düşmanlığı olur. Evrensel yanıyla her birimizi kucaklayan fen, matematik, edebiyat, resim ve bunların toplamı olan medeniyet, bütün beşeriyetin ortak m,rasıdır. Onu kim ve kimlerin ortaya koyduğu hususunda bayrağı sürekli batı istikametinde göstermek, bilimsel etikle, medeniyete erdemli bakışla da bağdaşmayan, kabul edilemeyen bir tutumdur. Dehalarıyla hafızalarda yer edinebilmiş ve tarihe de mal olmuş değerlerin kökenine kim bakabilir ki? Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal`in vefatında, İtalya`daki radyo yayınlarından birinde dillendirilen "Sezar,İskender,Napolyon ayağa kalkın. Büyüğünüz geliyor!" ifadesi her şeyi özetliyor kanımca.

Özetleyecek olursak, giderek daha da çok bilginin katmanlı bir devinim içinde olduğu günümüzde, geri kalmamanın bir yolu vardır. O da çok çalışmaktır. Bunu yaparken de köklerimizden gelen değerleri sahiplenmek ve onların arkasında durabilmek de gerekir kuşkusuz. 50 bin civarında kitabı olan ve bunların yaklaşık 18 binini yurdumuza intikal ettirdiğini bildiğimiz merhum Fuat Hocamızı bilim dünyası da biz de asla unutmayacağız. O, örnek hayatı, gayretleri, samimiyeti ve eserleriyle daima yaşayacaktır.

Oğuzhan KÜLTE

YAŞAYANLAR , TUTUNMAYA ÇALIŞANLAR

Ne ilginçtir şu hayat, kimine her şeyle hazır gelmiş ve mücadeleyi sadece alabildiğine seçeneklerden desenleri tercihle cari olurken, diğerleri için tüm azameti ve depdebeleriyle adeta meydan savaşı halindedir. Ne anne ve babamızı ne de hangi sosyal konumun öznesi olabilme seçeneklerimiz vardı. Hayatın içinde buluverdik kendimizi. Hal bu ya, bir çocukluk dönemiymiş renkli geçen ve o da her birimiz için geçerli olmasa da masalsi bir düzlemde çok sorgulamadan büyüyüverdik sanki.

Onca tahsil hayatı ve zorluğu, sabahın erken saatlerinde başlayan ve daima gelecekteki esas işimiz, meşguliyetimiz ve kısacası hayatımızı idame ettirebilmemiz adına kim bilir ne çileler çekmişizdir. Bunların her birini kaleme almaya çalışsaydık ve işin ucuna bir de tahlilleri ve duyguları da ekleyseydik devasa bir roman çıkardı ortaya. Bu mücadele gerektiren içerik her birimiz için böyle midir? Hiç sanmıyorum. Mekân, statü, çevre ve aile açılarından bakılınca elbette farklı hayatların ortaya çıkması ve binlerce olasılığın hayat bulması gayet normaldir. Matematğin bu yanı tamam ve fakat aynı bağlarla bağlı olduğumuz şu vatanın en güzide köşelerinin, damak tatlarının, görülesi ve yaşanılasi zeminlerinin, teknolojik kolaylıkların ve hizmetlere, mala erişiminin niçin bir ortalaması yok? Babamızın ille de büyük sanatkâr, hatırı sayılı bir avukat, işleri yolunda büyük bir esnaf ya da magazin dünyasının tanınmış simalarından biri olması mı gerekiyor. Bu durum annemiz ve aile içindeki diğer özneler için de düşünülürse, aynı soruların yankılanacağı yerin "evet" cevabından geçmesi ne de üzücü ve kabul edilemez bir durumdur.

Benim çocuğum okuyacak ve büyük adam olacak, saplantısı mı diyelim buna yoksa yukarıda değinilmeye çalışılan ekonomik, hukuki, ailevi durumların daha üst seviyelere çıkabilmesinin arzusu mu yoksa. Sanıyorum ikinci seçenek daha gerçekçi. En azında bizim ülkemizin gerçekleri bu yönde. Sıradan bir kafeteryada ve sıradan bir günde hangimiz bir mülki amirle karşılaşp karşılıklı kahve içmişizdir? Bir belediye başkanıyla ve tanınmış yüzlerden biriyle AVM`de karşılaşp ayaküstü sohbet edebileninizin sayısı nedir? Bu soruları ne denli çoğaltırsak çoğaltalım, olasılığın sıfıra yakın yerlerde hapsoldüğü gerçeği ile karşı karşıyayız.

Kızım her sorunla karşılaştığında nedense "Hayat çok zor baba." derdi. Bu cümlenin karşılığında her ne kadar emeğin, özverinin olabildiğince erdeminden dem vursam da diğer yandan bu sözün gerçeklik payının dokunduğu yer bakımından çok üzüldüm nedense. Evet, çoğumuz hayata dair sırların peşinde koşarken, onu daha katlanılabilir eden şeylerin sorgulamasını yapıyoruz. Her sorgulama sonrasında toplumun daha üst tabakalarında yer alabilmenin mücadelesini veriyor veya bunu telkin ediyoruz. İyi de diğerleri için neden böyle bir zaruret yok? Daha az emekle de daha anlamlı ve haz veren, hayata erişimi bunca zahmete katlanmadan sağlayan enstürmanlar bizler için niçin bu denli uzak. Bu uzaklık hayata egemen olabilmemizin de önünde koskoca bir tıkaç gibi durmuyor mu? Her birimizin ünlü olması, ekranlarda boy göstermesi, milyonlarca hayranı olan bir sanatkâr olması mı gerekiyor? Bu ve benzeri çılgın sorular bizi yine hayata tutunmaya çalışanlarla hayatı aracı olmaksızın yaşayabilenlerin mukayesesine götürüyor ne yazık.

Binlerce çıkarıma ve sorgulamaya tabi olabilecek bu konu, üzerinde yüzlerce ve hatta milyonlarca insanın da kafa patlattığı ciddi bir konudur elbette. Hangi ekonomik modelin daha sağlıklı biçimde insanları kaynaklara erişimde egemen kılabilecekleri sorusu, sayısız makalenin, tezin de konusu olmuştur. Sonuca bakılır ise, bizdeki ekonomik politikalarla bunun hiçbir şekilde başarılacağı veya en azından büyük ölçüde hedefe ulaşamadığı gün gibi ortadadır. İnsanların alım güçlerinin giderek erozyona uğradığı günümüzde bırakın hayatın tadını çıkarmayı, insana yaraşır ve medeniyetin nimetlerine erişimin asgari müştereklerinin cari olduğu bir hayat bile dar açıdan göz kırpmaktadır. Bu açıyı bu denli daraltan çokça faktörü dile getirenler, halk tabiri ile "Unu, tuzu kuru olanlardır." ancak.

Kahvaltılarda ailecek bir araya gelinen hafta sonlarının olmazsa olmazı o sıcak ekmeğe, sağlık deposu yumurta ve daha neler neler kim bilir hangi insanların büyük zahmetleri ile masamıza kadar erişebilmiştir. Bizler o masada muhabbet ve neşe ile kahvaltımızı yaparken, o nimetlerin bizim yemek zeminimize gelene değin emeği geçenler de bu denli güzel anları yaşayabiliyorlar mı? Nasır tutmuş elleri onlar için bir kader mi? Her ne denli severek yapılıyor da olsa emeklerin karşılığı olan bir hayat onlar için de kapısını aralayabiliyor mu? Kısacası çiftçi bir ailenin öznesi bireyler de tatile gidebiliyor, dilediği gibi yiyip içebiliyor mu? Bu sorulara doğru karşılığı verebilmemiz için, emek dediğimiz şeyin her irimizin zihninde aynı değeri ifade etmesi gerekir sanırım. Birileri için "emek" bazılarının alın yazısı gibi görülmeye devam ettikçe, denklemdeki sorunlar asla çözülebilecek gibi değildir. Br de emeklilik dediğimiz ve ağır onlarca yılın ardından son kez sivilleştiğimiz ve kendimiz için zaman ayırabilmeyi ümit ettiğimiz bir dönem var. Ne yazık ki kimse emekli olmak için can atmıyor, atamıyor. Normal koşullarda almakta olduğu aylık gelirin neredeyse dörtte üçünü yitiren emeli taifesi, egemenlik denkleminin neresine ne koyarsa koysun, bu denklemin neticesinde yüzü gülen taraf olamıyor.

Yaşça bir hayli yol almış ve artık emekliliği gelmiş çoğu insanın halen sabahın çok erken saatlerinde yirmili yaşlardaki performansı göstermek zorunda kalışlarına hayıflanmaktan kendimi alamıyorum. O saatlerde sabah yürüyüşü, koşusu ve veya egzersizi yapanlara hayran olan yanımla, öte yandan onca soğuğa rağmen günlük

nafakasının peşinde adeta savrulan o bizim insanlarımızı görünce nasıl da dağılıp gidiyor anlatamam. Onlara bu hayatı kimler reva gördüler. Burada hiçbir işi küçümseme yok. Ne var ki her işin zemini, yeri ve o işi yapmakla mesul öznesi arasında uygun koşullar olmalıdır. Ağır işlerde çalışmanın ve yapmakta olduğu işin risklerinden ötürü belli yaş toleranslarında olmanın nasıl bir zarureti varsa, altmışlı yaş ve üzerindeki de geçmişteki o hengâmeli yıllarının ardından daha spontan, dingin ve kısacası asude bir hayata ihtiyaçları var kanımca. O yaşlarda halen iş gücünün bir parçası olmaya devam etmekte olan bu denli tecrübeli ellerin kafaların ne aman bu deneyimlerini bizlere aktarabileceklerini de düşünüyor ve bu soruya da bir karşılık bulamıyorum. Zira, hayatla adeta cebelleşen bu insanlarımız hak ettikleri o hayatı yaşayamadan iş başında yitiriliyor ve geriye onlardan birkaç resim, hayata küskün bir yüz ve bitilememiş iler, ulaşılamamış hayaller kalıyor sadece. Bu durum vicdani olarak beni sürekli meşgul ederken, iş başındaki o politik gücün kayıtsızlığını ve insanlarına reva gördüğü bu hayatı normal şeylerdenmiş gibi göstermeye çalışmasını da asla anlayamayacağım. Birileri var olan hayatın büyük bir güzelliğini diğerlerinden çalmışlar sanki. Öyle olmasaydı, ekonominin dikte ettiği bu karanlık, iç sıkıcı manzaralar ve trajedik manzumlar nasıl dile gelirdi ki.

İfade etmeye çalıştığımız esas konu, birilerinin daha fazla bedelle hayatı satın almak zorunda kalıyor oluşları değil. Bu zorlukları görmelerine, bilmelerine, onların destekleri ile egemenlik haklarında üst liglere çıkmalarına karşın gösterebilmede çok hayırsız oldukları vefadır. Biraz vefa olsa idi, etraf güllük, gülüstanlık olmaz mıydı? Bu ucuzculuk dönüp dolaşıp yine bizleri erdemlerimizi sorgulamaya, dürüstlüğümüzü masaya yatırmaya ve ben mi yoksa biz mi sorularını sordurmaya itiyor değil mi.

Kimileri için bir başlangıç ve yarınlara erişimde bulunmaz fırsatlar sunabilen küçücük şeyler, bazıları için anlamını çoktan yitirmiş ve marijinalleşmiş enstrümanlar olabilir. Gözden çıkarmakta olduğumuz onlarca kitap, gazete bizim için yeni ve ferah bir mekânın açılmasına vesile olurken, diğer insanlar için günlük ve belki de haftalık kazançlarına bulunmaz fırsat ürünü olabilirler. Ne ilginç değil mi? Sizin için sonlanan şeylerin diğer insanlar için hayatın yeni başlangıcı olması. Bir belgeselde izlediğim ve bende de büyük tesir meydana getiren öyküden de kısaca bir anlatı yapayım. Deniz kıyısındaki yerleşkede yaşayan bir Afrikalı bayan, dizlerinin çektiği onca acı ve ağrıya rağmen, günü belli saatlerinde sahile iniyor ve denizin cömert dalgalarının sunduğu birtakım kabuklu lifli ürünleri topluyor, sonrasında da yine zahmetli bir uğraştan sonra liflerini ayırarak ip haline getirmeye çalışıyordu. Çoğumuz için adı ve neye benzediğinin dahi bir anlamı olmayan bu deniz ürünü, o yaşlı bayan için torunlarına katkı sağlamak anlamında ne büyük fırsattır oysa. Mesele, bizce önemsenmeyen bazı şeylerin diğerleri için ne denli önemli olabileceğini anlayabilmek sanırım. Burada yine bizci bakış açısı devreye girmeli ki, bizim dışımızdaki insanlar için de günün doğuşu apayrı bir esin kaynağı olabilsin.

Ellerimin eldivele dahi ısınmayı başaramadığı bir soğuk kış günü, oto sanayide gözlemediğim tarjedilerden birinde de yine aynı konu canlandı. Altmışlı yaşların bir hayli üzerinde olduğu her yönüyle belli olmakta olan bir emektar, lokanta giderinin açılması işini üstlenmişti. Bu işin çözüme kavuşması içinse kazmayla bile işlenemez haldeki katılığıyla toprağın eşilmesi ve atık suyun bu kanal ile mazgala ulaşması gerekiyordu. Bırakın kazmayı ele alıp toprağı eşelemeyi, bir soba bulsak da biraz ısınsak diye içimizden yükselen sese karşılık bulma ümidindeyken biz, eksilerdeki o havada olanca soğuşun gaddarlığına aldırmandan ve aslında aldırma hayat ona öyle bir lüksü vermediğinden, özden fedakârlık ederek o işin üstesinden gelebilmekle meşgul olmaya çalışanın kim yerinde olmak istedi ki. Yahutta, yeterli ekipmanı ve pratik avadanlıkları olmadan bunca zorlukla bu işi yapmasına dikte eden toplum vicdanı neredeydi? Nihayetinde kendi aracım için alacağım küçük bir tamirat ürününün neredeyse yarı fiyatına bu işi üstlenen insanın emeği neden bu denli ucuzdu. İş sonunda elde edilen kazanç, en çok iki veya üç günlük iase bedelinden fazla da değildi zaten. O kazanç tükenmeden ve yine kendinden ödün verilerek yeni iş kapılarının peşinden nasıl koşulacaktır? Devamlılığı olmayan işlerde büyük özverilerle çalışmak zorunda kalan insanlar kiminin insanlarıdır? Bu insanlar kaderle özel bir anlaşma mı yapmışlar yoksa bu kaderi onlara birileri mi reva görmüştür? Böylesi akıl zorlayıcı, duyguları depreştirici soruların bizi kendimize olan sorgulamamızı yeniden gözden geçirmeye ittiğinin de farkındayım.

Hayata tutunma meselesi sadece bizler için değil, bizle birlikte aynı gezegende yaşamaya hakkı olan diğer canlılar için de geçerli elbette. Çoğumuzun görmeye aşına olduğu ve çöpe atılmış bulunan yeni doğmuş kedi ve köpek yavrularına dair manzaralar boy boy sosyal medyada yer almıyor mu? Onlara uzanarak hayatı bahşeden el ve yürek ne güzeldir. Bu anlayış merhamet dediğimiz ve bizde kabul görmeyen şartların başkaları için de kabul görmemesi anlamında olandır. Esasen bu asil duruş, kutsal metinlerdeki her türlü farklılığa karşın Ademoğlunun kardeşliğinin de gereğidir. Hal böyleyken nasıl aynı millet mensupları için diğer insanların zorluklarının görmezden gelinmesi kabul edilebilir ki. Kendimiz için arzu ettiğimiz ve aşgari müştereklerde de diğer her canlı için istemek durumunda olduğumuz şartların oluşması için harekete geçmek önce birey sonrasında da toplumsal anlamda bir eyleme dönüşmelidir. Bu mücadele gücü ve iktidarı uzun süre elinde bulundurma eğilimindeki tüm politik enstürmanların da boynunun borcudur. Onların diğer insanları adeta bir maraba gibi görüyor olması ayıbına dahil olmamaksa erdemli duruşun takendisidir.

Ana rahminde başlayan ve kabir taşının konmasıyla son bulan dünya hayatı, neleri gördüğümüzü, yediğimizi, içtiğimizi değil, nerelerde insanca duruş göstererek paylaşabilmenin sevincini artırdığımızı soracaktır. Kuşusuz bütün insanların nihai açacı masalsı bir düzlemdeki gibi hayat sürebilmektir. Kısacası mutluluk dediğimiz bu kavram, benle değil, bizle daha anlamlı ve gerçekçi olabilir. Kimse dersinin rengini seçmesi, dinini, sosyal çevresini, ailesini, toplumsal ihtivasını sizler gibi hazır buldu. Burada mevzu, kendini başkalarının üzerinde görerek, diğer insanların yaşadıklarını normalleştirme hastalığıdır. Eşit şartlarda yarışa başlansaydı, güne artı on ladar önce başlayanların çoğunun yarışta egale olacakları da su götürmez bir gerçek ise, onlarca yılın ve belki de asırların hatalarını devam

ettirerek bu kölelik düzeninin devamında ısrarın kimselere faydası da olmayacaktır. Kanımca bir mülki amir sizden ve veya bizden daha zeki de değildir. Hele ki daha merhametli olmasını konuşmuyoruz bile. Sadece tahsil ile elde edilen ve veya ailevi potansiyelinden ötürü üst basamaklarda yer alınının diğer insanları hakir görme cüretini vermesi kabul edilemez.

İşin bu yönü biraz dakarakter dediğimiz eğitimin, sorgulayıcı ve içi zedeleyerek hakikatli duruşa yol açışın sancılarında geçmektedir. Ne için var olduğumuzu, kime ve veya kimlere hizmet ettiğimizi, neye rağmen bazı şeyleri peşinen kabul ettiğimizi bir kez daha gözden geçirmelidir. Sorgulamalarımız hayata tutunmaya çalışanların daha doğru şekilde algılanmasına, anlaşılmasına ve onların ve hayata renk katan diğer tüm canların da bu masalsı düzlemde doğru roller almalarının da yolunu açacaktır kuşkusuz. Masallardan yeterince beslenmeyenlere bu realiteyi anlatabilmek pek olası değil sanırım.

Hayatın daha yaşanılabilir olmasında her birimizin ne denli öznel olduğumuzu anlaması gerekiyor. Birimizin estireceği bir empati, iyilik, cömertlik ve vefa rüzgarı, toplumun diğer dinamiklerini de harekete geçirebilecektir. Bu esaslı uyanışın can bulmasını yürekten destekliyor, yarınlara da daha kabul görür şartlarda yaşanabilmesini ümit ediyoruz. Kalın sağlıcakla.

Oğuzhan KÜLTE

ZAMAN VE BİZ

Bir film sahnesinden veya yinelenmesi muhtemel senaryoların içinden herhangi birine ne de benziyor hayat. Bizim için var olduğunu düşünerek bir hayli zaman kendimizi merkeze aldığımız o dünlerden, bize rağmen bir devinime doğru değişmiyor mu duygular, düşünceler, davranışlar? Bütün yaşadıklarımız ve yaşamakta olduğumuz geçmiş ve günden ibaret ise, yarını sadece ümit mi ediyoruz? Esasında bir yarın mıdır bu akış yoksa anların birbirine eklenmesinden mürekkep bir bütünün parçaları mı? Kuantum fiziği dahi zaman dediğimiz kavramı göreceli olarak ifade etmekteyken, onun içindeki özneler olarak bizler de bu kavramla uygulanmaya, düşünmeye ve bazı edimlerde bulunmaya çalışmaktayız sanırım. Sizlerin zaman algısı, bu kavrama dair tanımlarınız ve yine ona karşı tavrınız nedir bilmem ama, yüzlerce farklı sonucun ortaya çıkması pek muhtemeldir bu konuda.

Benzer şartlar altında farklı yaşamların ortaya çıkıyor olması, kader diye bize yutturulan ve esas anlamından da bir hayli ırayarak bambaşka ve köhneleşmiş ifadelerle insanlara dayatılan gerçek, kaderi ifade etmemektedir sanırım. Zira, aklı başında birileri bütün kainatın yaratıcıyı yine onun öznesi olarak insanı merkeze almış ise, kaderi doğru anlamak, anlamlandırmak ve hayata karşı duruşumuzu da esaslı bir çizgiye çalışmak durumundayız sanırım. Bütün görkemli başarı ve kazanımları, erişebildiği sayısız nimete rağmen, ölümü ile bu geçici mekânı ve hatta zamanı da terk edecek bizler, sorgulanma noktasında bu kavramın durduğu yeri iyi tarif etmeliyiz. Her bir kulu omurgasından yakalayan bu gerçeklik, sorgulanmadaki özün dayandığı yerin insanın kendi iradesi olduğunu nasıl ıskalayabilir? Hal öyle olsaydı, kader denilen soyut dayatmanın ve aslında somut gerçeğin ne olup olmadığını bilmemek bir keyfiyet olabilir mi? Eşyanın tabiatındaki her şey elbette kaddedir. Belli ısılarda mumun erimesi, donması, belli fiziksel koşullar altında suyun ;donması, billurlaşması, gaz haline geçişi vb bütün bunlar o zeminin koşullarına ve maddedeki formülasyonun muhtevasına göre şekillenmez mi? Kader realitesi tam da bu olmalıdır. Yarın benim nereye gideceğimi, kimlerle görüşeceğimi, neleri iyi veya daha az iyi başarabileceğimi, nelerin beni üzeceğini ve veya duygulandıracığını bilememekle birlikte, bu tür olasılıkların özünde yine benim iradem özne değil midir, sorusunu sormak gerekir.

Hayata yön verebilmek adına tüm gayretleri takdirle karşılamak gerekir. Her gayret istenilen şekilde meyve vermese de bir sonraki anın daha muhtemel bir değişimini tetikleyebilir elbette. Hayat, vazgeçenlere göre bir zemin de değildir, sözünü çok beğenmemizin altında bu gerçeklik yatmıyor mu? Yapacak bir şeyler bulamayan, ana teslim olan ve stabil hayatın normal olduğunu sanmak yanılgısı nasıl da tüketir insanı. Oysa, dîni ritüelimizin felsefesinde de bir devinim yok mudur? “İki günü bir olan bizden değildir.” Anlayışını kendimize rehber kılamadıkça bizler de zamanın o ömrü törpüleyen mekanizması içinde savrulup gidebiliriz. Hayatı dolucasına yaşayabilmek de bir seçenek. Bunun için öyle büyük imkânların gelmesini, oluşmasını beklemek niyedir? Beklemek düşünüşü yani sabır, bu noktada yanlış bir yere tevci edilmiştir. Uğraşı ve gayretlerde sabırlı, ıktıkarlı olarak değişimi başlatan ve veya başlatana değin ki faaliyetlerin toplamına sabır demek gerekir. Kısacası, sabır her şeyi olduğu gibi kabullenmek, razı olmak değildir. Koskoca bahçenizi bir plan dairesinde işler ve ona her geçen gün yeni bir şeyler eklemeye çalışırsanız, büyük olasılıkla çokça şeyi de değiştirmiş olursunuz. Ve o bahçede görkemli bir kamelya, yeşilin tonlarının yansıdığı türlü ağaçlar, orta ölçekli bir sera, garaj, müstemilat, kiler, ve kim bilir neler daha bütün görseli ve gurur veren görkemiyle sizin imzanızı taşıyabilir.

Değirmeye çaba sarf ettiğimiz şeylerin tümünün özünde onu saniye, dakika, saat, gün, hafta, ay, yıl, asır gibi türevleriyle ölçmeye çalıştığımız ve bize rağmen giderek tükenen, kendi içinde de kümülatif olarak artan zaman yok mudur? Yaratılışımızdan bu yana zamanı nasıl değerlendirdiğimizi bir kez daha gözden geçirmenin zamanı belki de geçmektedir. Her birimize belli ölçülerde takdir edilmiş olan ve başı belli olsa da bu dünya için sınırı yine bizlerin son nefesimize değin cari bulunan zaman nasıl hoyratça kullanılır, anlaşılır ki?

“Vakit, nakittir.” Atasözünü bu anlamda düşünürsek, zaman olgusunu kendi planımızla yoğurmaya başladığımızı da anlarız. Kimine göre içi öylesine zenginliklerle dolarak anılara karışan zaman, kimilerindeyse geriye bir avuç kül bırakabilir. Bazı şeyleri söylemeye ne de geçtir veya bazı şeyleri yapmak için de öyle. Hal bu ise, hayatı daha fazla ötelemek yanılgısından bir an önce kurtulmalıdır. Ya zaman bize hâkim olacak ve kendi katı doğasıyla tüketecek bizi yahut ta biz onu kullanmaya başlayarak emrimize amade edeceğiz. Başlangıcı belli bu çizginin bir de bitimi var. Her şeyi son düzlüğe bırakmanın pişmanlığını kim yaşamak ister ki? Hele bir emekli olayım, gibi erteleme hastalığının yankılandığı hayatımızı, onu söküp atarak daha diri, renkli, üretken ve sevgi dolu hale de getirebiliriz oysa.

Bize verilen ve sağlığımız dışındaki belki de en değerli varlıktı zaman. Onu doğru anlamaya çalışmak, hayata da doğru açıdan ve gerektiği gibi yönelmek demektir. Nasıl olsa bir hayli vakit var yönlendirmeleri ya da yanılgıları güne geldiğimizdeki büyük yonsunlukların, yetersizliklerin ve güçsüzlüklerin de nedeni değiydi? Bir binayı inşa etmek için plan doğrultusunda ve doğru yer ve zamanda işe başlamak, işte sürekliliği yakalamak ve kullanılan malzemede ve işçilikte de nitelikten taviz vermemek gerekiyorsa, hayatımızı inşa etmekle göreceli biz onu nasıl da ötelere ve ıskalayabiliriz. Belki de hayatın önemli çıkarımlarından biri, asıl olmak zorunda olduğumuz şeye doğru yürüyebilmektir. Psikolojide “ideal benlik” olarak tanımlanana bu durum, biz ve hayatı, onunla mekân algısını

sağlayan zamanı bir araya getirdiğinde, ciddi sorumlulukları yüklemeyi mi bizlere. Kimse kaderinden kaçamaz, derken, olmamız gerekenin hayata geçebilmesindeki en büyük verecek enstürmanı yani zamanı hayatla anlamlı şekilde yoğurmak durumundayız. Mayası doğru kıvamdaki bir hamurun doğru ellerde neleri ortaya koyabileceğin bir düşünün. Her şeyi yiyip içemeyiz belki ve fakat algılar, heyecan duyarız. Hayatı büyük bir fırsata çevirebilmede elden giden zamana bakarak hayıflanmak yerine, bitiş çizgisine kadar ki kısmı en görkemli şekilde işleyebilmek sizce kimin elinde?

En olumsuz anlarda bile çok tuttuğum şu cümleyi de paylaşmadan geçmeyeyim. “Çaresizsesiniz, çare sizsiniz.” Ne kadar net bir ifadedir bu. Başlangıç noktasındaki meşaleyi ateşleyecek ve onu olması gereken yere her türlü zorluğa inat taşıyacak olan da bizi. Bu yolda doğru insanlarla karşılaşmak işimizi bir hayli kolaylaştırır elbet. Benzer ülkelere yönelmenin vereceği güçle, olması gerekenden daha büyük adımları da atarak kendimizi gerçekleştirebileceğimiz gibi, bu ivmenin verdiği haz ve ışıkla başkalarına da idol alabilmek pek mümkündür aslında. Her birimizi şu ya da bu şekilde yiten onca zamana rağmen tetikleyen motivasyon unsurları yok mudur? O halde mesele, doğru adımlar, için ulaşılabilir hedefler koymak ve düşünmeksizin harekete geçmektir kanımca. Beklemelerin şimdiye kadar bir faydası olmadığına göre, bundan sonra da olmaması muhtemeldir. Harekete geçmek için hayat denklemindeki bazı şeylerin halen yerine gelmesini umut etmekten vazgeçmelidir. Mekân soluduğumuz mekân, zaman şu andır.

Bizden de yansıyan, yankılanan bir hayatın olduğu gerçeğini bir yana koymamak mümkün değil. Bu hakikat, ömrünün çokça yılını tecrit altında şu ya da bu sebeple feda etmiş insanlar için de elbette geçerli. Mesele, neleri ve niçin yankılamak zorunda olduğumuz. Birileri ustalık seviyesinde bu yankılanışa yön veriyor, diğeri şaheserlik tabloları ortaya koyan fırçasıyla renk cümbüşü ve çizgilerin diliyle. Siz hangi yeti ve berinizle bu yankılanışı ortaya koyacağınıza karar verin sadece. Nihayetinde bizlerden geriye de bir hoş seda kalmasıyla noktalanacak ise hayat, onun yüründüğü bir nevi merdiven anlamındaki zamanı da öyle kabul etmeli ve içini de alabildiğine bizden bir şeylerle zenginleştirmelidir. Kim ki dedesinin el oyması bir bastonunu nostaljik ütün ve geçmişle bağı bakımından değersiz görebilir. Ninemizin işlediği göz nuru el sanatlar neviden dantel işleri de böyle değil mi? Kaldı ki bizden yankılanan güzel herhangi bir obje veya eserin yankılanmamamsı söz konusu olsun. Niçin var olduğumuzu sorguladıkça, nelere hizmet etmemiz ve neleri elememiz gerektiğini de daha bir berrak gösteren duruş, hayata bir amaçla tutunuş, zamana da yenilmemek demektir.

Zamanın ezerek tükettiklerinde mi zamanı alabildiğine fırsata çevirenler mi olacağız. Ben, zamana imza atabilmek adına, kendi olanaklarımın verdiği her şeyi de işe koşarak ve fakat içinden de o “erteleme” sakatlığını derhal atarak yaşamayı tercih ediyorum. Tercihlerimiz yarınlarımızın da şekillenmesine vesile olacaksa, şu anı daha da ötelemek niyedir? Beklemelerden bir menfaat sağlayamayacağımızı da bir kenara koyarak, eklemeleri tercih edelim o halde. Yorulmadan ve fakat olabildiğince de devamlı. Her eklenen tuğlasıyla hayatımızın mimarisine yön vermek ve onu daha görkemli zirvelerden izlemenin hazzını yaşamaya var mısınız?

Oğuzhan KÜLTE

KENDİNDEN BAŞLAMAK

Ne gariptir ki, elimize ne fırsat geçerse geçsin o varlıkla ilgili türlü muhasebelerde bulunur ve zihin haritamızda da ivedilikle bir ticaret yaparız. Kendi sınırlarını, imkân ve kabiliyetlerini yeterince tanımadan girilen çoğu işte de hüsrana uğranılmasının veya beklentilerin çok altında kalınmasının nedenlerini de ya doğru teşhis edebilecek şeyleri ıskalayarak veya başka şeylere yüklemelerde bulunarak yaparız. Başarısız olunmasının faturasını insanın kendinde araması pek nadir ve fakat takdire de değer bir durumdur oysa.

Hiçbir başarı kendiliğinden ortaya çıkmadığı gibi, süreklilik de arz etmez. Başarı dediğimiz göreceli kavram bazı sorgulamaları yapmamızı ve her adımda da önce kendimizi merkeze almamızı gerektirir kanaatindeyim. Bilgi, deneyim yönünden yeterince beslendiğimiz konularda bile az da olsa başarısızlık payı hep varken, bu sorunun temelinde kendimizi özne olarak görmemiz, başarısızlık olasılığını da muhtemel ki en aza da indirger. Kullanmakta olduğumuz otomobilin hangi şartlarda ne gibi refleksler vereceğini yeterince deneyimlemiş ve ona hükmeden el, ayak ve kafa ve duygu olarak da bir bütünlük gibi hareket etmeyi başarmışsak, yol üzerindeki konuşmuşluk halimiz de o oranda uygun ve başarılı, tehlikelere de bir o denli uzaktır elbette. Aynı aracı bir başkasının daha iyi kullanamamasının altında da yine o soru var. Biz, bize verilenle bir uyumu yakalayabilecek donanım ve beceriye haiz olduk mu? Şu kendinden başlamak meselesi azımsanacak gibi değil sanırım. Kendi sınırlarını tanımak derken, sadece kuvvetli yönlerimizi değil, zafiyetlerimizi de dile getirmeye çalışıyoruz esasında. Zayıflıklarının ne derece üstesinden gelebileceği ve veya onları ne ölçüde tolere edebileceği hususu, başarının da olmazsa olmaz anahtarlarından biri olsa gerek.

Kendini doğru kelimelerle ve bunların altını da gerçekçi şekilde doldurabilmenin vereceği bilgi, hayata da hangi basamaktan ve nelerle başlanacağını da bilgisini sorgulamak, bu sorulara doğru karşılığı da bulabilmek demektir. Hangimizdir ki herhangi bir konuda arayış içinde değiliz. Hangimiz değişimlerin getirmesi muhtemel daha iyi zeminlerin peşinde hiç olmadık. Bu ve benzeri onlarca soru ve sorgulamanın özüne ve biraz da acımasızca kendimizi koymayı başaramadığımız sürece, doğru cevapları da bulamayacağız bellidir. Başkalarını söz, duruş ve davranışlarını eleştiriye tutmak ne de kolaydır. Asıl eleştiri öznesi biz olmalıyken, niçin bizim dışındakilerdir bu açı? Başkalarının iyi veya zafiyetli yönlerini bilmenin de elbette onlara karşı yaklaşımda bize faydası olabilir. Bu faydanın bize daha fazla yansıyabilmesi ve bizim hayatımızda da belirgin anlamda bir nitelikçe iyiye doğru gelişimin başlamayabilmesi, eleştiri oklarının önüne öncelikle kimi koyduğumuza bağlı değil midir? Kimse "Yoğurdum ekşi" demeyecekse, bizden başlaması gereken değişim nasıl başlayacaktır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz şu kendinden başlamak ve kendini eleştirebilmek mevzuu, kendini hiçe saymak değil elbette. Kendindeki imkân ve kabiliyeti daha da güzel nasıl ortaya koyabileceğini sorgulamak, daha iyi bir sunumu nasıl ortaya koymak, gibi anlamda anlaşılırsa daha pozitif çıkarımlara gidilebilir. Her yönümüzle mükemmel olduğumuzu, yi ve hoşgörülü bir tabiata sahip olduğumuzu düşünüşün inandırıcılığı ne ise, her yönüyle değersiz bir özne olduğumuz kanaatinin de inandırıcılığı odur. İki uç noktanın ortası, objektif bir değerlendirme sürecinden geçerse, doğru hamleler için anlamlı verileri de elde etmeye başladık demektir. Bir konuda gerçekten de iyi seviyelere gelebilmiş isek, diğer yanlarımız için de gereken doğru eleştiri mantığıyla bunu başarabilir ve kendi sınırlarını daha gerçekçi görür, kavrar ve kullanabilir hale de gelebiliriz pekâla.

Ben kimim? Ne kadarlık bir potansiyelim var? Neleri öncelikle aşmalıyım? Ne gibi durum ve koşullarda daha kendime güven duyuyor ve bu güveni hangi şartlar altında yitiriyorum? Vb çokça soruya verilebilecek doğru cevaplar, kişisel sınırlarımızın hudutlarını belirleme değil, akıl ve beden gücümüzün de nerelere değin artırılabilirliği hakkında bize bir fikir verebilir. Yaptığı özeleştiri ve bu özeleştirin dayanaklarını da doğru kullanması neticesinde çoğu örnek insanın neleri başarabildiğine şahit olmuşuzdur. Onları bize göre o belli konularda daha anlamlı bir zemine taşıyan nedir? Elbette doğru verileri doğru yer ve zamanda işe koşarak, zafiyetlerini aşmayı hedefleyen yeterli çalışmayı yürütmek, sebat göstermek. Tam da burada şu sorgulamaları da yapmanın geldi, diye düşünüyorum. Bir dış hekimi ve onlarca yıllık öğretmenlik deneyimize rağmen, önünüze gelen ve onca zorlu etabı aşarak bu işte kalifikasyon kazanmaya gayret eden onlarca öğrenciye gereken duyarlılığı gösterebildiniz mi? Size malolmuş ve artık kitaplara girmeye aday onlarca deneyimin, tekniğin ve detay bilgilerinin doğru şekilde akatarılabildiğinden emin misiniz? Yoksa, sizdeki bu büyük potansiyelin öğrencilerinizle aranızda yankılanabilmesindeki sorunların kaynağında yine siz mi varsınız? Acımasızca gibi görünse de bu sorgulamaların yeterince yapılmadığı ve veya bananeci bir tavırla ıskalanmakta olduğunu düşünenlerdenim. Bizi böyle düşünüşe itmekte olan şey, ben basılsa çokça bocalayarak bu niteliğe haiz oldum. Onlar da "Biz cebelleşerek burunlarını sürtsünler, yaklaşımı mıdır yoksa bu. Daha da kötüsü, kendimizi bu öğrenme ve öğretme ortamında sadece suna, göstere ve fakat başarı veya başarısızlık noktalarında da ayrı bir yere koyan mıyız? Süreci desenleyen, aktif hale getiren ve nihayetinde de değerlendiren özne olarak, hangi seviyedeki beceri veya bilgi aktarımı sorumlusu olursak olalım, neticelerin her şekilde de bizleri de bağladığı gerçeğinden nasıl kaçabiliriz? Ortada bir başarı sahiplenen ve kendine büyük paylar mal eden, başarısızlıkları ise başka başka şeylere yükleyerek kendini sürecin dışında tutmaya çalışan bir duruş ne kadar etikdir? Şu kendimizi doğru görme ve okuma ne de oneli, ne de insaniyetle sıkıca ilişkili bir duru değil mi? Başarıların veya takdirlerin öznesi olmayı çarçabuk

kabullenen biz, diğ er yö nede durumlarda da aynı duruş u göstermeyiz. Bu, bizi daha bir biz yapar. Kendi hayatı dair ne konu olursa olsun, gü zelliğ e aç ılan kapılarda listeye kendini yazdırırken, negatif şeyleri çağ ırış tırannlarda ise liste dış ı bırakma eğ iliminde omamalıdır. Bunun adı olsa olsa kaç ak gü reş mek, kendini kandırmak, faturaların bdellerini baş kalarına ö detmek olur.

Bir anekdot ile yukarı da mevzuuyu aç maya ç alış alım. Ö nümü ze konan yeni mü freatat ve bunun iç eriğ ine henüz aş ina olmamız bir eğ itim ordusu ö znesi olarak, iş imizin o yıl biraz ç etrefilli geç eceğ ini düşün müş ve mü freatatın felsefesini anlamaya yö nelik ç alış malar da yaz döneminde baş lamış tım. İ yi ki de yapmış ım bu ön hazırlıkları. Zira ilkokul dördü ncü sınıf mü freatatının iç eriğindeki ilk ü niteye ö ylesine kavramlar konulmuş tu ki, bir ö nceki yıla iliş kin hayat bilgisi dersi iç ettiğ inden ne denli baş arılı geç miş olurlarsa olsunlar, ö ğ rencilerin bu yepyeni kavram ve terimleri bir iki kez de anlayabilmesine olanak yoktu. Bu ö ngörümü zde maalesef haklı ç ıktık. Eğ itim hayatım boyunca bazı konuları yinelemek zorunda kalmış olsam da yeni mü freatatın dayattığı bu seviye üst ü kavrayış ı gerektiren durumdan ö türü tam üç kez ilk ü niteyi iş lemiş be diğ er ü niteler için gereken zamandan da dezavantajlı bir duruma düş müş tüm. Denilebilir ki, siz anlattınız, sundunuz, ö rneklendirdiniz, büyü n yöntem ve teknikleri de iş e koş tunuz, ö ğ renmelere dair vasat durumdan vicdanen sorumlu değ ilsiniz. Peki gerç ekte de ö yle midir bu durum? Kendi sorgulamasını yapabilen erdemli bir tutum için ortadaki baş arısızlığ ın faturasında ben de olmalıydım, demelidir. Asil duruş bu olmalıdır. “Ben anlattım, gerisi onlara kalmış ” ucuzculuğ unun kanımca manevi ve maddi bir faturası ve hatta gö revin gerektirdiğ i duruş la ç eliş en bir ihanet yö nü de vardır. Belki acı masızca gelebilir ve fakat, her şeyleriyle sizin dizaynınızla yü kselebilecek bir nesle bu ihanette bulunamazsınız. Bulunanlar var ise, kendilerini sorgulamaya cü ret edemeyenler zavallıdır sadece. Baş arısızlığ ı aş abilmede üç ü ncü deneyimin ne derece isabetli oldu ğ u, teftiş için gelen mü fettiş ile de istiş are etmiş ve bu temadaki gecikmenin ne de haklı dayanaklara ba ğ lı oldu ğ unu görm üş tük. Sonraki temaların kurgusu ilk temaya ba ğ lı oldu ğ undan, daha hız la ilerlemek ve yitirilen zamanı da geri kazanabilmek mü mkün olmuş tu zaten. Bu durumu iş , sanat, zanaat ö ğ retmekle yük ü mlü her birimizin iyi göz den geç irmesi ve gereken duruş u göstermesi, iş ini de sahiplenmesi gereğ ini düşün üyorum. Kendi donanım ızın yeterli olmadığı zamanları da yaş ayabiliriz. Vazgeçmeden yola devam etmek durumundayız. Hayatın yukarı doğ ru basamaklardan oldu ğ unu düşün düğ ümüzde de bir alt basamakta yeterince olgunlaşmayan bizim, sonraki için de ne derece acziyete düş ebileceğ imizi bir düşün ün.

Kendi üzerine düş enleri aklen, ruhen, vicdanen yerine getirebilen veya bu yolda gayret sarf edenler, baş kalarının hayatında da gü zel anıların vesilesi olurlar. Belki biraz zaman ve enerji harcamak zorunda kalınır ve fakat arzu edilen sevilere ulaş ılabılmış olmanın verdiğ i o haz her şeye değ er. Her şey bizden baş lar, söz ünün derinliğ ini çok ç a düşün enlerden biri olarak, o bizim ne derece önemli ve baş at bir ö zne oldu ğ unu çok sonraları anlayabilmiş tım. Kötü nü n içindeki iyiyi, iyinin içindeki riskleri gö rebilmek ve hayatı tüm yö nleri ile kabul etmek gerekiyor sanırım. Bu denli bir samimi duruş un hayat bulabilmesi, kendimize yö nelik bakış ımızdan neler elde edebileceğ imizle de çok ilgili. Her eleşt irel yaklaş ımın bizi daha bir ileriye taşı yabileceğ ine inanırsak, kendimizden baş lama noktasındaki detayları gereksiz iş lerden görm ek yerine, haklı ve geç erli olanlar ş ekinde gö rebilmemiz de mü mkündür. Baş kalarının yıpratıcı eleşt irilerine veya bizi oldu ğ umuzdan çok daha üst seviyedenmiş ç esine abartılı ve menfaat iç erir gör ülerine karşı n, kendi yapacağ ımız eleşt irilerin daha az hasar vereceğ ini de düşün mek daha isabetlidir kanımca.

Hayatın bize neler sın acağı ya da hangi sorunlarla sın ayacağı nı ö ngö remezsek dahi, her hal ve durumda olması gereken söz , duygu ve davranış larımızı yansı tımadaki baş arımız , bizi diğ er insanların daha doğ ru ve kendiy le barış ık bir ö zne olarak algı lamalarının da yolunu aç ar. Bu ciddi bir etkileş imdir. Nitelikç e kendine gereken yatırımı yapabilmiş insanların sadece birkaç dakika içinde etraflarına nasıl da büyük pozitif enerji verdiklerini bir hayal edin. Böylesi bir duruş insana neler katmaz ve kazandırmaz ki? Sıradan sayılabilecek iş lere dahi ustalıklı kendini ifade eden birileri hemen gö ze ç arpmaz mı? Kısa zamanda o insanları daha farklı yerlerde gö rebilmiş isek, bu durumu memnuniyetle de karşı larız değ il mi? Hayata nereden baş lamış oldu ğ umuzun değ il, onu hangi yö ne gö türmek istediğ imiz değ il midir önemli olan? Bunu yapabilmenin yolu yine kendinden baş lamak değ ildir nedir? Bu anlamda baş kalarının bizim ne olup olamayacağ ımızı, nelerde daha gö ze ç arpan performanslar ortaya koyup koymayacağ ımızı söylemesini beklemek yerine, bunu niç in kendimiz yapmıyoruz? Ş unu unutmamak gerekir ki, hayatın içindeki algı layış ımızda kendimizi ikame ettiğ imiz yer, en doğ ru yer olacaktır. Hoş ya, iki kuruş luk bilgi ve deneyimiyle kendini gö klere sı đıramayanlar da olacaktır kuş kusuz. Baş arısız değ erlendirmelerin sonucu da elbette baş arıya evrilmeyecektir. Kendini olabildiğ ince geniş ve bir o denli de derinlikte doğ ru teş his edenler, ç ıkarımlarının gereğ i hamlelerle hayatta daha da muvaffak olacaktır, diye düşün üyorum. Burada en kırılğan yer, sanmalardan değ il, gerç ek bilgi ve verilerden dayanak almak meselesidir. Kaldı ki, bilen ile bildiğ ini sanan arasındaki fark anlatmakla bitmez bir boş luktur. Kendini bilmenin gü ne ve bu vesile ile de yarına ış ık olabildiğini umut ediyoruz. Haydi, kendimize dön elim ve baş latalım değ iş imi.

Oğ uzhan KÜLTE

ANNE BABA OKULU

İlk mektebimiz, ilk sıcak yuvamız ve kısacası “Anne kucağımız, baba ocağımız” ne de büyük izler bırakıyor bizlerde. Aksini söylemek ne mümkün. Onca yıldır kendimizi bulduğumuz, ağladığımız, güldüğümüz, maddi ve manevi beslenmemizin anları, mekânı ailemiz.

Yukarıda her kadar normal standartlarda bir aile ve onun öznesi çocuklardan söz etmeye çalışmışsak da bir aile sıcaklığını kısmen bulan veya bu şansa fersah fersah uzak olanları da elbette içimiz de sızlayarak bir kenara koyuyoruz. Fırsat buldukça bu özel konuya da elden geldiğince değinmenin, içinde aile geçen bir yazı için elzem olduğunun da farkındayım.

Bu zeminde yazılmaya çalışılan gerçeklerin ve onların içereceği duygu, düşünüş ve davranışların geniş yankı bulması, hayata hazırlanmaya çalışan çocuklarımız ve gençlerimiz için de büyük yankılanışa vesile olabilir. Bu konuya her ne denli damdan düşer gibi bir giriş yapılmışsa da kanımca bu teknik durumdan daha önemli olay şey, dile getirilmiş olmalarının daha bir önemli olduğu gerçeğidir. Çoğumuz bir anne-baba olarak bu sorumluluğun gerektirdiği duruşun neresinde olduğumuza dair okumalar, dinlemeler, izlemeler yoluyla özeleştiri yapmış olmalıyız. Özeleştiri yapılmaksızın hayatın hiçbir sahasındaki sorumlulukların ideal şekilde ifası da pek mümkün değildir zaten. Kısacası, bu özeleştiri yapmak, sonraki güne, haftaya daha isabetli bir duruş, tavır, düşünüş ve davranışı sergileyebilmek bakımından hayati derecede olabilir. Kanımca, sorumluluklarını üstlendiğimiz çocukların, gençlerin bizim duruşumuza dair verdikleri geri dönüşler de büyük ölçüde işlerin nasıl gittiğine dair bazı önemli ipuçlarını da veriyordur. Öyle olsa bile, anne ve babalar bu görevi, durumu veya statümüzü kasıtlı şekilde icra etmenin de bir anlamı yoktur. İşin doğrusunu söylemek gerekirse, çocuklarımızla, gençlerimizle birlikte nefeslenmek, aynı pencerelerden dünyaya bakıyor olabilmek bize düşen ağır yükün büyük ölçüde sırtımızdan kalkması için de yeterlidir. Onlar öğrenci, bizler de öğretmen değiliz. Bizler de aynı anları, mekânları paylaşan, benzer duygulara sahip, farklı düşünüşlerin esnekliğine de hoşgörülle yaklaşan, bazen anlaşılammayı da göze alması gerekenleriz. Sıra dışı olmaktan söz etmiyoruz ve fakat ellerinde kitaplarla neleri nasıl yapacakları karmaşasına düşmüş ve bu ehliyeti çok abartarak yerine getirmeye çalışanların vesveselerinden haz duymadığımızı da ifade edeyim.

Anne ve babaların belki de enbüyük yenilgileri, her şeylerini temin ettik, ne dendiye yaptık ve fakat onlar bunca nimete, sunuma, fedakârlığa gereken duruşu gösteremediler, yenilgisi veya yanılışıdır. Bu, gerçekten de büyük bir yanılışı. Okuldan eve taşınan notların dönemlik karnelerini görünce şaşırın bir anne ve baba, daha baştan zaten kaybetmiş demektir. Sürecin gidişatından sonucunu öngöremeyen bir velilik acemi anne ve babanın duruşu bile olmamalıdır. Başarı ve başarısızlığın ailedeki sevgi çemberinin çapını belirliyor muş gibi sunulması, tam anlamıyla da akıl almaz bir şey değil midir? Her koşulda çocuklarımızı, gençlerimizi seviyor olduğumuz hakikatine de ihanet gibi duran bu yanılışı, ileride tamirati mümkün olmayan yaralara yol açabilir. Bizlerin onları her zaman ve koşulda , karşılık gözetmeksizin sevdiğimizi sadece dilde değil, duyguda da davranımda da göstermemiz gerekir. Bunu başarabilen aile sayısı ne denli azdır. Keşkelerin bir faydası olmayacağını öngörerek, her şeye rağmenleri kendine düstur edinebilen geniş yürekli ebeveynler, asla kaybetmezler. Onların veli olarak karneleri uzun vadede her kârlı rakamlarla donanacaktır. Ailesinde büyükleri tarafından sadece beslene, gözetilen değil, her şeye rağmen biricik olduklarını hissedebilen nesiller, elbette bu zeminin vereceği büyük ikramların lezzetiyle daha soylu duruşları gösteren, yüksek karakterli, sorumluluk üstlenebilen yetişkilere de olacaktır.

Anne-baba olmak bizim seçeneğimiz ve fakat bizim çocuklarımız olmaları ise onların seçeneği değildi. Bu duygusal çıkarımdan yola çıkarak, her ne derlerse ve veya nelere ihtiyaçları olursa karşılamakla, gidermekle yükümlüyüz bir çıkarıma da varmamak gerekir. Zîra ,anne ve baba olmak her başvurulmuş konuya “evet” demek zarureti doğurmaz, doğurmamalıdır da. Bu konuda şu cümleyi kurmamak gerekir ki, “Biz görmedik, onlar görsünler, biz zorlandık, onlar zorlanmasınlar vb” anlayış ve inanışlar kesin bir dille söylemek gerekirse bizim karnemizin en büyük kırıkları olabilir ancak. Çocuk ve gençlerimizi hayatla yüzleştirmekle mükellefiyet, onların hayatla yüzleşmelerinde hayatla aralarına girerek, adeta bent olmak gibi affedilmez bir hatanın özneleri olmaktan da olabildiğince kaçınmak gerekir. Bu duruma kısa bir örnek, her düştüklerinde onları kaldırmaya iki eli kanda da olsa koşan el olmak, bir sonraki düşüşlerinde de benzer beklentileri pekiştirmek ve düşmelerin ardından yeniden ayağa kalkma gayretinin de gereksizliği anlamına gelir. Bizim rolümüz, onlara böylesi durumların yaşanabileceğini ve fakat kendi imkân ve gayretleri ile ayağa kalkabilme motivasyonun dili, duruşu olabilmektir. Her düştüklerinde yanlarında olabilmeyi kim garanti edebilir ki?

Devletin sosyal çatısı bağlamında koruyup gözetmeye çalıştığı ne kadar da çok çocuk ve gencimiz var. Bir eğitim kurumunda görev yapmaya devam eden öznelerden olarak, bu çocuk ve gençlerimizin her şeye rağmen niçin mutlu, umutlu olamadıklarını çokça düşünmüşümdür. Ve hatta onlarla birebir ilgilenen ve onarlı geleceğe taşımada ehliyetli sorumluların da bu soruları kendilerine soruyor olmalarını belki de en çok benim gibi düşünenler temenni etmiştir kuşkusuz. Bir dalı kırık gibi duran, hayatın kendilerini savurduğu ve gereksiz gördüğü gibi bir hissiyatla gözlemlerimize takılan bu nesillerin gerçekten en büyük ihtiyaçları nedir sizce? Burada şu soruyu da peşinen sormak

gerekir. Meslek ile meslek sevgi ikilemi, bazı özel meslekler için apayrı bir parantez açılmaz mıdır? Bu soruya koşulsuz olarak “evet denmesini tercih ederim. İşiniz öğrencilerle ise, yaptığınız işi sadece mesai saatleri kıstası ile görmeniz sizi olsa olsa öğreten memur veya memure kılar. Bir eğitimci genişliğinden oldukça uzak bu durum, yıllar sonra bile sizi eğitimci kılmadığı gibi, sizden yana bir artı değer oluşması da mümkün olmaz. Oysa, sadece sevgiyi hissettirmeyi öne alabilseydik, bu konuda çokça sorunun aşılmasına ve o çocuk ve gençlerimizin hayata duruşlarına ne de büyük katkılar sağlayabilirdik değil mi? Sevgiden beslenemeyen hiçbir nesil, geleceğe daha umutlu, tebessümlü bir yüzle bakamaz. Kendimizi değerli hissettiğimiz yere ve anlara dair aidiyet duygumuzun daha fazla olmasının paydasındaki özel kavram “sevgi” den başkası olamaz.

Adına ister aile okulu, ister hayat okulu diyelim, bir neslin güne ve geleceğe dair asil ihtiyaçları göz ardı edilerek nitelikli bir toplumun inşası mümkün değildir. Bu anlamda, devletin aileye ve veya ailevi işlevler görmekte olan kurumlara ne denli yatırım yapması gerektiği de ortadadır. Toplumların geleceğinde en büyük pay, tüm işlevleri sağlıklı çalışan ailelerindir. Bu önemli ve bir o kadar da tartışmasız ciddiyet gerektiren rolün doğru ellerde hayat bulması arzu edilendir. Çocuklarına yaklaşımlarında oldukça baskıcı, ilgisiz, kuralcı aile tipleri olabildiği gibi, demokratik tutum sergileyen aileler de var elbette. Anne ve baba tutumlarının kategorilendiği bu aile tiplerinde en ideali kuşkusuz “demokratik aile” modelidir. Kararların alınmasında çocuk ve genlere de söz hakkı veren, acıyı da sevinci de, başarıyı ve başarısızlığı da birlikte yaşayan bu model ailelerde sorunların çözüme kavuşması daha insanî zeminde hayat bulabilmektedir. Bu tür ailelerde çocuk ve gençler daha kolay sorumluluk alabiliyor ve sorunlarla da kendi gayretleri yüzleşebiliyorlar, diyebiliriz.

Anne veya baba olmadaki nitelikte ilgili merhum bilim insanlarımızdan Doğan CÜCELOĞLU çokça kitabın müellifi, sunumun öznesi, araştırmacının mimarı ve literatürün de bu konudaki en başat temsilcilerinden biri olarak, kendini iyi bir baba olabilmede samimice eleştirdiğini görürüz. Hayatın dört yıllık bir diliminde çocuklarından ayrı kalmış olmanın verdiği hüznü özeleştirisiyle dile getirirken, bize bir gerçeği daha anlatmış olmalıdır. Bütün anne ve babaların çocuklarıyla istenilen mesafede ilişkiler kuramıyor olduklarını ve bunun hayatın yüklediği bazı ağır sorumluluklardan ötürü oluştuğunu, bunların üstesinden gelindiğinde ise vakit kaybetmeden asli rollerin gereğine devam edilmesinin hiç olmazsa yitirilen yılların telafisi için belki de son seçenek, son dokunuşmuş gibi düşünülmesinin önemini anlamamız gerekiyor. Bir nesle kazandırılmasında asla ıskalanmaması gereken ; bilen,anlayan, merhametli, çalışkan, sorumluluk alabilen, özgüvenli,... ve her şeyden daha da önemlisi sevebilen birer özne olmalarını kazandırmak koskoca bir hayata değerdir. Onları doldurulması gereken bir batarya veya işlenmesi gereken atıl bir bahçe ya da toprak gibi göremeyiz. Onlarla yeşerecek yeni hayatlar için referans olabilmeye; güven kazanmalarını, karar verebilme yetilerini geliştirmeyi, sabrı, azmi, esnek olabilmeyi, sorgulayabilmeyi, hoşgörüyü de lezzetli bir yemeğin baharatıymışçasına duygu, düşünüş ve davranışlarında bütün bu argümânların yankılanabilmesini teşvik etmeliyiz. Bize rağmen onların bir hayatı olacağını asla akıldan çıkarmamalı, bizle yürüdükleri yolda da yaşamızın ve statümüzün bilgeliği asla elden bırakmamalıyız.

Bize yeniden çocukluk yıllarının o renkli dünyasını yaşatmakta olan çocuklarımız, gençlerimiz farkındalığı olan anne ve babalar bakımında ne büyük nimettir aslında. Onlara yeterince inemesek de onları anlamaya çabamız kanımca her takdirin üzerindedir. Düşüncelerimizin zaman zaman çelişmesi, işlerin rayından çıktığı anlamında da değerlendirilmemelidir. Aksine, farklı görüş ve seçeneklerin de olabildiğini, inandıkları şeyin dayanaklarının neler olduğunu sorgulamaları bakımından geliştiren bir fırsat gibi de görülmelidir bu durum. Onlar programlanabilir robotlar da değildir. Gelişen, merak eden, hatalar yapan ve fakat bunlardan ders çıkarma potansiyelleri olan özneler olarak gördüğümüzde çocuklarımızı, doğru yolda ilerliyor olduğumuzu söyleyebiliriz. Bizim buradaki konumumuzu iyi tespit etmemiz, hayatın önümüze koyacağı türlü zorluklarla nasıl baş ettiğimiz, hayıflanmadan çözüm için gösterdiğimiz gayret ve gereğinde de onların da desteğini almamız büyük bir açıldır. Nitekim, anne ve babalar her şeye gücü yeten, her şeyi öngörebilen ve her tesirde koruma garantisi olan yetişkinler değillerdir. Hayatı nasıl görüp, karşıladığımız ve içindeki olanakları nasıl değerlendirdiğimiz ve kısacası davranışlarımız, tepkilerimiz her şeyden daha tesirlidir. Söylemlerin değil de eylemlerin örnek alındığı gerçeğini dile getiriyoruz burada. Her ne kadar olması gereken sözleri dillendirmiş olsak da, çocuklarımız aslen baktıkları ve öykündükleri şey, davranışlarımız olacaktır. Sürekli kitap okumanın faziletlerinden söz etmeye çabalayan ve bunu da ısrarla dil ile dikte eden veliler, başarılı olamazlar. Kendileri de dile getirenleri yapar hale geldiklerinde sonuç elbette müspet hale evrilir. Edimlerin, söylemlerden tesirli olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Mesleğinde iyi bir kariyeri olan ustabaşı, mimar, öğretmen ya da yönetici olabilirsiniz. Manevi değerleri içselleştirmiş, ortalama seviyenin üzerinde bir okuryazar da olabilirsiniz. Daha pek çok şeyi gözlemlerle tespit olunan bir özne olmayı başarabilmemiz, bizleri sonuç olarak iyi ve veya etkili anne baba yapmaya yeterli değildir. Meseleye bir de baht ve değer profilinden bakılması gerektiğini düşünüyorum. Burada dile getirmeye çaba sarf ettiğimiz şey, her evliliğin çocuk ve veya çocuklarla taçlandırılmadığı gerçeğidir. Evet, onca büyük sorumluluğu sırtımıza yüklemiş de olsalar, iyi ki çocuklarımız var, diyebilenlerden olmayı tercih ediyorum. Meyvesi olan ağacın sevimliliği ve feyzi gibi görülmesi gereken bu potansiyele ulaşabilmek adına kim bilir ne denli büyük maddi ve manevi zorlukların üstesinden gelmeye çalışanlarımız var. Bu mantık bizi, iyi insan olmamızın yeterli gelmeyeceği ve iyi halinin etkili, ideal anne baba olabilmede sadece bir giriş şartı niteliğindeki bir durum olduğu sonucuna götürüyor. İyi anne ve baba olmak zok mu zor? Bunun için kaç kitap okunmalı, neler izlenmeli, kendimizi nasıl geliştirmeli vb çılginca soruların karşılığını “hayır” bunlara asla gerek yok diye vermeyi tercih ediyorum. Günde 15-20 dakikalık özel görüşmeler yapabildiğiniz, sorunlara birlikte çözüm üretmeyi hayata geçirebildiğiniz, acıyı, sevinci birlikte paylaşarak, geleceğe yönelik ortak hedefler koyabilmeyi başardığınız sürece, siz zaten bir kitap olmuştunuz demektir. Bu husus abartarak dünyanın en ideal anne ve babası olmak gibi bir yanılgıya da düşmemelidir. Sizin misyonumuz,

çocuklarının gözünde etkili, paylaşımcı, dinleyen, anlamaya çalışan, rehber olabilen anne babayı oynayabilmektir.

Hayatımda birbirine kenetli şu üç kemiyetin önemine burada değinmeden geçemeyeceğim. Hisler, düşünceler, davranışlar üçlüsüdür bu. Duygularını doğru yönetebilen, kendini kasmadan ve sınırları da aşmadan bunu başarabilenler, hayatta daima muvaffak oluyor. Zîra, duygularını yönetmeyi başaranlar bu vesileyle düşüncelerini de iyi yönde kanalize edebiliyor ve nihayetinde de nitelikli tanılar, davranışlar ortaya çıkıyor. Çocuklarımıza bu anlamda duygu yönetimini ölümüne öğretebilmek durumundayız. Belki de etkili anne ve baba olabilmenin karnesindeki en ağır ders budur. Düşünsenize bir insan olabilmek yolunda maddi ve manevi varlığa bakışın bu üç değerli kemiyetindeki başarı koskoca hayatında çocuklarımızın esaslı ve kararlı bir duruş göstermelerini sağlayacaktır. Mücadele ruhunu, sabrı, seviyeli tartışmaları, planlamayı, sınır koyabilmeli, zorluklarda destek almayı da içeren ve en önemlisi de sevgi ile bunların hepsini birbirine ilintileyen bir kafa, ailenin en değerli ürünü olmaz mı? Şimdiye değin bazı şeyleri bir anne ve baba olarak başaramamış olsak da şu andan itibaren çocuklarımıza yaklaşımımızı doğru zemine indirmeye başlarsak, onları yüreklerinden yakalayabiliriz. Şu da bir hakikat ki, yukarıda dile getirmeye çalıştığımız duygu, düşünce ve davranım üçlüsü burada da iş başındadır. Çocuklarının ve gençlerinin duygu iklimine temas edebilen anne babalara şükranlarımı sunmak isterim. Ne de sağlıklı bir iletişim ve bu iletişimden ortaya çıkan ne de kaliteli duruşlardır. İnsanların duygularına temas etmeyi başarabilirsek, düşüncelerini de etkileyebilir veya istenilen mecralara doğru bir farkındalığı sağlayabiliriz.

Diplomasını asla alamayacak da olsalar, çocuklarımızın ilk mektebi olan aile ne de güzel bir zemin ve masalsı da bir düzlemdir aslında. Onları geleceğe her yönden hazırlamak gibi bir yanlış açıyla bu görev icra edilemez. Bizler onların karşılaşabileceği her türlü zorluğu bütün detaylarıyla öngöremeyiz, en azından kâhin değiliz. Sevgiyi her an ve zeminde onlardan esirgememek, işte asıl mesele bu. Bunu başarabildikleri için anne ve babama olan sevgim asla eksilmedi. Ne de çetrefilli tartışmalar, yol ayrımları yaşanmış olsa da aramızda, sevgi denen o güçlü bağ hep vardı, capcanlıydı da. Değerlerin ilk basamağındaki adresimiz de olan aile, bize bu anlamda fırsatlar veren zemindir. Hiçbir şey için geç değildir. Biz onları anlamaya çaba sarf edersek, onların da bizleri anlayabileceğini unutmamak gerekir. Sevgiyle çıkılan yolda; kara, fırtınaya, doluya, sert esen rüzgârlara maruz kalınabilir ve fakat güneşin yeniden açtığı o yolda, yürümeye gücü verenin kendisi de sevgi değil midir? Sevgiyle, umutla kalınız.

Oğuzhan KÜLTE

GÖZDEN KAÇANLAR

Haydi iş başına. Bugün kahvaltıyı siz hazırlayın beyler. Belki de bu size ters bir durum ve fakat her zaman için yapın anlamında değil bu, bir kez de siz deneyin ki görünmeyen ve bir türlü anlaşılamayan ne emekler varmış hayatın akışı içinde algılayın.

Ailedeki işbölümünü çağrıştıran ve aslında bir nebze de sorgulamakta olan bu durum, eşler ve hatta cinsiyetler üzerindeki hayatın yükünü de sorgulamaktır bir bakıma. İşin doğrusu, yetmişli bir kuşak olarak ailemizde annemin yerini tutabilecek bir el, ayak, kafa ve planlayıcı görmüş olmayan ve eve dair çokça işin kendisi üzerinden şekil bulduğunu gözlemleyen bir özne de olarak uzunca bir süre babamdan aldığım rollerin adamı olmaya çalıştım. Çoğumuz da böyle yapmadık mı? Evin erkeğinin rutininde olan şeyler basit ve veya orta boy onarım, bakım, düzenleme, hesap kitap ileri ve biraz da aile muhabbetidir kanımca. Neticede evin nafakası için yıllardır iş ortamının vazgeçilmez şahsiyeti olan babalar, iş ortamı sonrasındaki zeminleri ve ailesinin de ortak barınağı evinde elbette dinlenmelidir. Burada mevzuu, hararetli şekilde sabahtan akşama ve hatta yatma vakti gelene değinki hemgâmeli duruşun yorduğu annelerin halidir. Adeta vücudun omurgası gibi her nerede iş varsa orada biten ve aslında da yıllar içinde eksilen, yaşlanan ellerin, kırışan yüzlerin öznesi anneler ne zaman dinlenmeyi hak edeceklerdir. Denilebilir ki, çocuklar da varlar ya. Yapın güzel bir işbölümü olsun bitsin. Bu kadar kolay olsaydı, her yaş grubu çocuğa bir görev listesi verilir ve ailede bu iş iki dakikada halledilirdi. Realitede böyle olmadığını ve bu işlerin büyük yükünün her zamanki alışkanlıklar ve teamüller gereği annelere kaldığını da çok iyi biliyoruz değil mi?

Ne zaman bir belgesel izlesem elleri asla durmayan, sürekli hareket halindeki bayanları görür ve çekim mekânının doğasına hayranlığımla birlikte kafamda bazı sorgulamaları da yapmadan edemem. Bu soruların büyük bir kısmı ne zaman mola verileceği ve dinleneceğine dairdir. Öyle ya, kadınlarımızın ev işlerine daha yatkınlığı her şeyi onların yapmalarını mı gerektirmiştir? Bu roller uzunca yıllardır kadın-erkek gerçekliğine bakışın egzantrik bir yanılması olabilir mi? Nitekim, günümüz teknolojisinde çoğu şeyde el becerisine çok gerek olmaksızın bay ve bayan ayrımı olmaksızın herkes her şeyi yapabilir seviyededir neredeyse. Malzemeleri hazırlayın, robota koyun ve düğmeye basın. Tabakları dizin, temizleyici tableti koyun ve düğmeye basın. Kısacası hayatın bu denli kolaylaştığı günde dahi her işimize halen eşimizin ve veya kadınlarımızın koşuyor olmaları tuhaf değil mi? Hal buya, erke elinin yakışmadığı şeylerin artması, bu anlamda bizleri de bir şeyler yapar ve anlar hale de getirebilmiştir bir nebze.

Hiç dikkat etniz mi bilmem, neredeyse aynı yaşlarda olmalarına rağmen, kadınlarımızın o özellikle kırklı yaşlar sonrasındaki fiziki duygusal duruşları erkeklere nazaran bir hayli acınası durumdadır. En azından benim onca gözlemim bu durumu işaret ediyor. Sanki o kırklı yaşlardaki her geçen yıl onlardan adeta ikişer, üçer yıl alıp götürüyor. Erkeklerin takvim yaşlarının karşılığı normal şartlar altında bize şaşırtıcı verileri vermezken, kadınlarımızda bu durum neden çok farklı? Ellili yaşların zindeliği, narinliği nerelere gidiyor? Bu yaşlarda ortalama bir Türk erkeği halen zinde, sıhhatli, hareketli olabilirken, kadınlarımızın birden bire büyükanne olmaya eğilimleri ve hatta evrilimleri nedendir? Bu tehlikeli soruyu sormaktaki amaç, bu sorunun nedenlerine inebilmek için elbette. Kimseler burada alınganlık içine girsin de istemem doğrusu. Bu durum ailede kadın erkek ilişkilerini de tuhaf hale getiriyor. Evlilik müessesesi ciddi yaralar alıyor. O halde, benzer yaşlardaki farklı yıpranmışlığa neden olan şeylere mi bakılmalıdır. Bu soruya büyük oranda “evet” yanıtını versek de, bulabileceğimiz cevapların tümü doyurucu olamayacak sanırım. Meselenin fiziki yıpranmışlık, rollerin dağılımı ve veya hayatın yüklerinin üstlenimindeki adaletsizlik kadar, hissiyatlarla da büyük oranda ilgisi var gibi görünüyor. İnsanlar neden birden bire o hayat coşkusunu alıp bir kenara koyarlar? Yurt dışından gelen bayan turistlere dair gözlemlerimizde aynı yaşlardaki bizim kadınlarımız niçin çok daha ileriki yaşların insanı gibi görünüyorlar? O ecnebiler dünyalı değiller mi? Elbette beslenme ve yaşam tarzları da işin içine giriyor tam da burada. Anlaşılan bu farklı görünüşler konusu çokça soruyu da beraberinde getirecek ve bizi daha derin ve bir o kadar da ciddi şeyleri sorgulamaya da itecektir. İşin sonu nereye varırsa varsın, yukarıda dile getirilmeye çalışılan durumun çoğumuz şu ya da bu şekilde farkındayız eminim.

Hayat biraz canlılık, neşe, farkındalık katarak, bu akametten kendimizi ve bilhassa da eşlerimizi kurtarmak konusunda biz erkeklerin de büyük sorumlulukları var, diye düşünenlerdenim. Bizimle hayatı ortaklaşan eşlerimiz, kadınlarımız da yerinde gülebilmeli, koşabilmeli, canlı olabilmeliler ki yaşama dair enerjilerini dışa vurabilsinler. Kimse patates çuvalı bir erkekle ve veya kadınla hayat sürmek istemez değil mi? Üstelik annelik dediğimiz şey dadılık, bakıcılık da değildir. Çocuklarını doğurmuş olma, annelerin hayat boyu onları sırtlarında taşımalarını zaruret kılmalıdır. Şu çocuk yetiştirme konusu yeniden ele alınırsa, ilkokullu yıllarda kahvaltı sonrası çocuklarıyla yollarda perişan olan ve hatta onların köleleri gibi çantalarını omuzlanan anne veya baba manzaraları görülmezdi, görülmemeliydi. Bu bizleri daha iyi anne veya baba yapmadı, yapmayacak da. Bundan oldukça emin olunuz. Bunun adı veya görüntüsü ilgili anne ya da babayı çağrıştırıyor gibiyse de eğitimci duruşu ile büsbütün yanlış bir tercihtir. Biz ebeveynler, çocuklarımızın sırtlarındaki yükü almak üzere görevlendirilmedik. Bunu dikte eden ne dini ne de kanuni bir görev var. Bu düpedüz, çocuklarla hayat arasında bet olarak kendini tüketmenin tam da adıdır. Burada da büyük eleştiriler gelebilir tarafıma, sağlık olsun. Bizlerin görevi, çocuklarımızı doğru yer ve zamanı ıskalamaksızın

hayatla yüzleştirebilmektir. Oysa bizlerin yaptığı şey, hayatla onları mesafeli kılmak, sorunlarla baş edebilme yetilerini köreltmek, adeta bir kalkan gibi her zorda kendimizi öne koyarak yaralamak, berelemek, eritmek olmaktadır. Ne zamana değin onları sırtınızda taşıyacak ve ne zamana değin onların yerine nefes almada inat edeceksiniz, diye dha sert bir yüklenmede bulunuyorum. Hayır. Bizler her dinlediğine inanan, her istenilene yerine getiren, her rüzgâra göre yön değiştiren ve ipleri birilerinin elindeki kukla da değiliz, Alaâddin`in Sihirli Lâmbasının Cini`de. Bizlerin de bir gücü, sabrı ve kısaca sınırı var. Enerjimizi rehberlik rolüyle sürdürmeye başlarsak, çocukların kendi yükleri olduğu bilincini de aşlamaya başlarız. Hayat dair en tesirli aşı, sorumluluk bilincini veren aşıdır. Çünkü o, sağlam yapıldı mı, tesiri ömür boyu sürendir. Ve burada şunu da söylemek gerekir ki, çocuklarını çok sevdikleri ve esrigedikleri yanlışıyla büyütenler, onlara gelecek adına da en büyük kötülüğü yapmaktalar.

Görüldüğü üzere, eğitim anlayışına da temas eden şu kadın ve erkek sorumlulukları konusu oldukça çok başlı ve bu anlamda da bizleri yaşamakta olduğumuz hayatı ciddi bir sorgulamaya da itecek ciddiyette. Her yaşın kendine mahsus güzellikleri var. Bunların hem kadın hem de erkek için eşit olabilmesi bizim bu metni kaleme alış nedenimizdir. Her şeyi üstlenmek bizi daha iyi insan kılmayacak. Kimiz zaman yardım almayı da tercih etmeli, kiminde de teklifsiz yardımcı olmayı da ortaya koymalıdır. Hayatı paylaşmak, tüm sorumlulukları ve güzellikleriyle paylaşmak ise, ideal bir ailede anne ve babaların dayanışmasının en güzel eğitim olduğunu gönül rahatlığı ile söylemek de mümkündür. Biraz vicdani bir meseleye de bu duruma örnek vermeden de geçmeyeyim. Babamın il dışı görevleri o denli çok oluyordu ki, henüz ilk ve ortaokul yıllarındaki en büyük çocuk olarak ben, hayatın ne olup olmadığını anlamaya çalışırken çokça gözlemede de bulumdum doğal olarak. Görülen şeydu ki, bazı ağır ileri de günün rutinlerine eklemekte olan annem çok yıpranıyordu. Bu duruma seyirci kalamazdım . Kalmadım da zaten. O Perşembe günleri yok mu, yaklaşık dört km kadarlık sebze meyve pazarına gidilen gündü bu. Sadece o kadarlık yolu katetmek bile o yaşlarda bana bile ağır geliyordu. Ne var ki bu alış veriş yapılacak ve o yol katedilecekti. Tabi, eller boş gidilen pazardan bir de yüklü olarak dönmek de var işin içinde. Zavallı anneme yoldaş olur ve pazarın bitiminden hemen sonra tam hız eve kadar gider ve yeniden geri dönerdim. Keşke bir kez daha dönebilseydim.... Burada duygulandığımı ifade etmek isterim. Daima ikinci kez dönerek, onun ellerindeki pazar çantalarının da büyük kısmını alır ve elimden geldiğince de yükünü hafifletirdim. Doğrusu o gün çok erkenden de uyurdum. Bu kısa ve gerçekçi örnek, ta o yıllarda bana her nerede bir iş varsa anladığım kısmında yardımcı olabilme sorumluluğunu vermişti bile. Şimdilerde de aynı şeyi eşim için yapmaya gayret ediyorum. Bu paylaşım beni hiç eksiltmedi. Tersine ailedeki aidiyet duygusunu artırdı ve çocuklarımızın bunları gözlemlemesine yol açarak, ideal ailedeki işbölümü mevzuuna güzel örnekler teşkil etti.

Hani derler ya, bu kadın işi, bırak onlar yaparlar. Hayır, onlar ailenin kölesi mi ki her işe atılınsınlar. İşin bir ucundan birileri de tutarsa daha kolay, hızlı ve daha az yorularak yaparlar. Öyle yapılırsa elbette daha az yıpranır ve daha tebessümlü olabilmeyi de başarabilirler. Ailenin sorumluluklarının yükü annelerin, kadınların değil sadece, ailedeki her birimizin yükü değil midir? Öyle değil ise, o müesseseyi aile değil de tam pansiyonlu bir işletme olarak görmek ona tabela takmak ve her hafta sonu o emekçilere haklarını vermek gerekir. Sömürmek değil, sevdirmekle, paylaşmakla artabiliriz. Bunun dışındaki dayatmalar sadece yozlaştırır, eritir, köhneleştirir. Oysa aile dediğimiz yerinde tozun dumanın yutulacağı ve yerinde de tozun dumana katılacağı yerin de adıdır, merkez üssüdür. Eşlerine, kadınlarına elaman demenden uzananlara selâm olsun. Hayat zorda da kolayda da birlikte olmaktır. Ailelerimizin can damarı kadınlarımız, eşlerimizi bir de bu gözle görebilmeyi başarırız ümidiyle esenlikler dilerim.

Oğuzhan KÜLTE

ARAMAK MI, ARANMAK MI?

Ne zaman aranan veya arayan olduğumuzun önemi yoktu. Güne iyimserlikle başlayabilmek ve vazgeçmeden yürümek, kiminde kendine kiminde de başkalarına değer katmak vardı hayatın özünde.

Bazen neyi aradığımızı bilmemize rağmen, bulduğumuzda da o şeyin aradığımız olup olmadığından şüphe ederiz. Bu durum, asıl aranmak istenenin bir şekilde ötülmeye, kamufle olması ya da kendimizi gerçeklerle yüzleşmeye ikna edemeyişimizden kaynaklanabilir. Her şeye karşın hayatımızda “aramak” denen ve kiminde uhrevi anlamlar yüklediğimiz şey, kiminde üç bey ay, kiminde bir ömür boyu sürer.

Birilerinin sizi araması ne kadar hoş duygular uyandırır değil mi? Aranıyor olmanın karşılığı değerli olmayı da çağırabiliğinden, belki de aranmak daha cazip bir kavramdır. Her arayan hayır için aradığı müddetçe bu durum motive edici, esin vericidir. Bir de bizi yıpratıcı, maksadı art niyetli olan aramalar var. Böylesi aranmaları başkaları için bile tekin görmemek gerekir. Bu durum, bulunan özne olarak bizi bir şekilde moralmen aşağılara çekecek ve belki de bazı şeylerle itham edilmemizin yolunu da açacaktır. Bu konunun bir ucu hukuk zemine doğru kayıyor. Bizim kastettiğimiz ve her elde edildiğinde de yeni bir buluş için saat zembereği gibi motive eden aramalar elbette. Bir dostun araması, ödül seranomisi için davet edildiğinizdeki arama, önemli gün ve haftalardaki aramalar vs her birimizin beklentileri çerçevesindedir. İnsanlar aranıyor olmaktan haz duyarlar. Bizi iyi hissettiren bu aranma duygusu her zaman hayat bulmaz ne yazık ki. Önemli olan şey, yoklumuzdaki eksiliğin hissedilişinden ötürü aranıyor olmak sanırım. Sizin o insanlara, camiaya katkılarınızdaki eksiklik gün gibi ortada ise, aranacaksınız ve veya anılacaksınız demektir. Bazen kulaklarımızın çınlaması belki de bu yüzden.

Kendini bilmeye başladığından bu yana “aramak” eylemi ile içiçe yaşayan insan, her bulduğunda da daha fazlasını elde etmek motivasyonu ile yeni arayışlara yelken açar. Bu oldukça doğal bir durumdur. Elinizde balık avlamak için yeterli donanım varsa, arayacağınız şeylerden biri size eşlik edecek kafa dengi arkadaşlar ve bu eylemi hayata geçirecek dingin bir göl ya da akarsu kenarıdır. Bu listeye kişiye göreceli çok şey eklenebilir elbette. Aracınızın performansını net biçimde ölçmek istediğinizde de bir arayış vardır aslında. Çok değer verdiğiniz bu aracın sizi ne denli yansıttığını bırakın bir kenara, onunla ortaya koyabileceğiniz dikkat çekici eylemlerden biri acilen ikyardıma aracı gibi o anı değerlendirerek insanların teveccühüne mazhar olmak, yağmurda ıslanmakta olan birilerini bu dertten kurtararak evine kadar götürmek vb. Görüldüğü üzere sahip olunan şeylerin de aramaklı olduğumuz onca şeye bir ölçüde katkısı oluyor. Bulmayı ümit ettiğimiz her şeyi aramaz mıyız aslında. Bu kuvvetli istek, maddi veya manevi arayışlarımızın da en önemli dayanağıdır. Hayata dair hiçbir arayışı olmadığını düşündüğümüz insanların dahi kendine mahsus bir bulma hevesi vardır. Öyle olmasaydı, yeni güne uyanmaz, yeni gece için onu bir mola olarak kullanmazlardı. Bir ressam olsa idik, muhtemelen en naif veya güçlü çizimleri, motifleri yahut ta en çarpıcı veya sıra dışı renkleri arıyor olurdu. Bu durum bir şari için de henüz söylenmemiş olanı söyleyen olmak, farkındalık uyandırıcı bir tarzla dikkat çekmek ve eserlerinin çokça insan tarafından okunuyor, anlaşılıyor olması gibi düşünülebilir. Bütün arayışların ortak yanı bulunduğunda elde edilen şey ya da şeylerin keyfiyetinin tarif edilebilmesinde güçlüktür. O bulmak her zaman mümkün olmadığında, bulunduğunda o şeyin hamisi ya da bir parçası olunmasının değeri de kaçınılmaz olarak oldukça büyük olmalıdır. Buradaki durum bizi masalsı bir hayatın yankılandığı zeminlere sürüklüyor da olsa gerçek bu. Çok katı görünen insanların da arayışlara dair beklentileri hep olmuştur. Kimileri bu arayışı yüksek sesle dillendirir, kimileri ise onun resmini çizer, güftesini yazar, kimileri de o aranılanın mimarisine can verir. İster duyulacak, bilinecek şekilde olsun ister içimizde saklı dursun, aramak ülküsü ne güzel bir motivasyondur her yeni gün için.

İyi de her insan mutlak bir aranana ya da arayışın parçası mıdır? Bu soruya olumlu bakış açısı taşıyarak “Evet” yanıtını vermeyi tercih ediyorum. Ötenazi ile hayat bağları kopmak arefesindeki bir insanın dahi arayışının olmadığını kim söyleyebilir? Bu durumdaki insanların hayata dair beklentileri nihayete ermiş gibi görünse de mucizevi ilerleyişlerin onları bulabileceğinin örnekleri de yok mudur? Tümüyle ümit kesilmiş vakalarda bile hayretler uyandıran iyileşmelerin ve daha da ihtiraslı hayata dönüşün öyküleri, aramak denen şeyin bitimsizliği konusundaki iyimserliğimizi korumamızı söylemiyor mu?

Arayışların sürdürülmesi hususu hayatî bir konu ve ona yeni rotaları da çizdirir cinsten. Neyi aradığımızın ve veya nere aradığımızın bir önemi yok. Sırf şu arayış halindeki ruh bize iyi gelmez mi sizce de? Her aradığımızı bulup bulamayacağımızı veya bizi mutlu kılacak nitelik veya sayıda bir buluşun sahibi olup olmayacağımızı bilsek de bu yolda yürümeye, hissetmeye devam etmelidir kanımca. Bugün elimizin altında bize hizmet eden ve hayatımıza renk katan çokça olanak ya da zemin de bir arayışın sonucu değil miydi? Her aramamızda mutlu sona ermek mümkün değil belki fakat yeni arayışların motivasyonunu hayata renk ve ilham katabilmesi bakımından değerlendirmek her şeye değer. Dualarımızda da bir arayış var aslında. Onca gayretimizin ardından haklı olarak bizi beklentilere iten hayat, aramaklı olduğumuz şeye bizi daha bir fazla yaklaştırması bakımından bazı manevi payandaları da doğasında taşıyor ve dillerden arzu edilen beklentiler dökülüyor.

II. Dünya Savaşı yıllarında esaret altındaki yüzlerce asker üzerinde yapılmış deneyler de bu konuya dair. Aramaya

olan heveslerini koruyabilenleri daha bir dirençli, hayatı daha geniş kadrardan görebilen ve umut var olarak bir gün esaretin sona ereceğine olan inançlarını her zorluğa rağmen korudukları tespit olunmuş. Hayatın türlü zorluklarını inkâr etmemekle birlikte, bunların da hayat dediğimiz gerçekliğin doğasından kaynaklandığını kabul etmek gerekir. Mutluluklar da daim değil bu zeminde ve hüznler de mutlak sürmeyecek. İyiye ve güzele doğru adımlarımızı geri çekmek yerine daha bir ileriye ve inançla taşımak bize ne kaybettirir ki? “Lorenzo`nun Yağı” adlı çok eski bir filmin öznelerinin hayatları ve bu hayatta kendilerine biçilen rollerdeki başarıları her türlü takdirin üzerindedir kanımca. İlk izlediğimde beni öylesine derinden etkilemişti ki, ilk adımım yeniden bazı şeyleri aramaya koyulmak oldu. Ümitlerin tıbben kesildiği ve asla yürüyemeyecek hale gelen çocuğun, babasının onun hayatına dair aradığı, hayal ettiği gelecek ve ona büsbütün sarılışı nasıl da her şeyi değiştiriverdi. Kaderin nasıl da ellerimizle, hislerimizle, düşüncelerimizle şekillenen bir şey olduğu daha başka nasıl anlatılabilirdi ki. İzlemeyenlerin bu filmde çok şey elde edebileceklerini düşünerek tavsiye ediyorum. Gerçeklerden alınmış bu sinema filmi bugünkü yerimin şekillenmesinde bana ilham olan büyük kırılımlardan biriydi. Filmdeki baba karakteri, aranan unsurdu. Onun ilham bulduğu arayış, bulunması gereken ve hayata yepyeni bir bakışı ve dinanizmi getiren sağlığın büyük bir neşe ile ailesinde yankılanması neticesini doğurmuştu.

Aranılan kişiler mevzuu da burada her birimizi sıra dışı özneler yapıyor galiba. Issızlığın ortasında bir ormanın derininde yürürken siz, öyle bir şeyle karşılaşsınız ki, kayıtsız kalabilmenin mümkün olmaz. Bataklığa sağlanmış bir geyiğe uzanan el olma rolü biçilmişse size, bundan kaçamazsınız. Siz o an ve orada olması gerekendiniz belki de. Bir hayata farklı yön veren özne olmak ve yeniden hayatın akışını sağlamak. Acil müdahale gerektiren bir durumu yaşamakta olan hastaya cadde üzerindeki bilinçli bir müdahâle de benzer bir örnektir. Doğru insan veya insanların bilinçli dokunuşları, bitmekli bir hayata yeniden ivme katan hale gelirler. İşte aranan olmanın zaferi. Sözün özü, duymadığınız, görmediğiniz halde bile sürpriz gelişmeler sizi sahnenin tam da ortasındaki rolünüzle baş başa bırakabilir. Tanımadığı, bilmediği bir coğrafyada ilk kez köy öğretmenliği ile yolları kesişen binlerce eğitimci benzer duyguları yaşamış mıdır. Bir sağlık çalışanı, mühendis, esnaf veya her ne olursa olsun kendini kimi zaman “iyi ki buradayım.” Cümlesi ile ifade etmez mi?

Bizlere gün ve yarınlar için ataletten kurtulmanın yollarını açan arayışlar son nefese değin hayatımızın bir rutini olmalıdır. Aranan doğru insan olabilme mutluluğu ise ayrı bir haz. Kendimize bir şeyler katabilmek adına olan istek ve gayretlerimizle birlikte, bizler de birilerine değer katanlar olabiliriz. İster arayış olsun bu isterse aranmak, kökündeki “ara” hayatın da vazgeçilmez eylemidir sanırım. “Bahtımız bizleri gereken yer ve zamanda aranan insan olabilme bahtiyarlığına eriştirsin” temennisinde bulunurken, bize ve diğer insanlara, çevremize ve her neye ise onlara dair arayışlarımızdan da vazgeçmeyelim. diyorum. Ne demişlerdi, her arayan bulamaz belki ve fakat bulanlarsa daima arayanlardır.

Oğuzhan KÜLTE